Τό πρόβλημα της κρίσης της σημερ. ἀριστερᾶς.

Ἡ σημερινή πολιτική κατάσταση.

Προσωπικώς ἡ μεγάλη εὐθύνη τῆς ἀντιστάσεως [illegible]
Ἀπό τή μιά ἡ δογματική (μεταπολεμική) [illegible] σημ. [illegible] (ἀριστεροδεξιά) συγκρότηση [illegible]. Ποὺ δολοφονεῖ τήν κριτική. —
Ἀπό τήν ἄλλη οἱ φανατικοί ἀρχηγοί τοῦ ἐπιτελείου ἀπογοητευμένοι, οἱ φανατικοί ἐπαναστ. πειραματισμοί καί τά μοναδικά προσωπικά τοῦ ἐγωισμοῦ ξεσπάσματα

Ἡ ἱστορία ἔχει τή δική της κρίση.

Ἐλπίζουμε ὅτι μετά ἀπό τά φοβερά γεγονότα ποὺ γιά λόγους ποὺ δέν ἔχουν σχέση μέ τά ἐσωκομματικά προβλήματα τοῦ ~~[illegible]~~ ἑλλην. ἀριστεροῦ κινήματος ἀντιμετώπισαν ὅλοι ~~[illegible]~~ οἱ σημερινοί τῶν ἀντιπάλων καί τῆς [illegible] τῆς δογματικής (μεταπολεμικής) ομάδας θά καταλάβουν ὅτι ὅλη ἡ σημερινή τους ὄχι μόνο ἐκεῖ μία σημερ[illegible]

(14) γωνιά και πραγματική προοπτική.

Αλλά η ίδια πολιτική που οδηγεί σε
μάτια του ήρωα. Αφού και θεατρική εικόνα
του σοσιαλισμού ή των ισότιμων διακρατικών
σχέσεων που πρέπει να ~~[illegible]~~ υπάρχουν ανάμεσα
σε αναπτυγμένα και απελευθερωμένα εθνι-
κά κινήματα -

[Παρακαλείται ο Μπάμπης να βάλει το χεράκι του].

Η ιστορία έχει γυρίσει.
Η κίνηση θα γυρίσει άλλη μια φορά

Agenda

1960-62 Έξω Απ' τα Βράχια · 3. Η ΣΧΕΣΗ ΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ 3

~~[illegible]~~ Οι δίσκοι, που κατάσχονται και κρύβονται στο συρτάρι του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου. Οι νεολαίοι τραγουδούν "παράνομα" σε μυστικά στα απόκρημνα βράχια του νησιού... (Φ 11) ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(β) Στα 1962 ο Κατράκης ανέβασε το ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ. Το Κόμμα αποσιωπά και σαμποτάρει το έργο. Γιατί υπάρχει, λέει, τραγούδι ΕΝΩΘΕΙΤΕ ΒΡΑΧΙΑ ΒΡΑΧΙΑ η θέση για την Εθνική Συμφιλίωση που ήταν αντίθετη στη γραμμή του κόμματος.

(γ) Για το ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ ο κριτικός της Αυγής (που ανήκε στην κομματική αυλή του μουσικού) [illegible] λίβελο που δεν δημοσιεύεται ύστερα από ηρωική μάχη του Λεντάκη στην Επιμέλεια.

(Σ) ΚΙΝΗΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.

(α) Η αύξηση και η δημιουργική διάθεση, η επαφή με τα πλατιά στρώματα του λαού και ιδιαίτερα της νεολαίας με φέρνει πολύ κοντά στον πραγματισμό, πολύ κοντά στην ψυχολογία του λαού. Όταν σκοτώνουν το Λαμπράκη παλλαϊκή πολιτική σύγκρουση με αντιπαράθεση του λαού απέναντι στην Εξουσία, πώς να μην συμπαραταχθούμε; Προτείνω να βγάλουμε πολιτικά συνθήματα με κεντρικό σύνθημα την άμεση παραίτηση της Κυβέρνησης Καραμανλή και Εκλογές. Το Κόμμα διαφωνεί και με απομονώνει. Όμως η Νεολαία συμφωνεί με τη πολιτική μου. Δηλαδή πολιτική επίθεση και μάχη.

ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΥ ΠΙΘΑΝΟΝ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΟ ΜΕΤΑ ΤΟ '70 ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΕ Εσ.

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

β) Τὸ Κόμμα δὲν πιστεύει στὸ Κίνημα τῶν Λαμπράκηδων. Ἡ κομματικὴ ἡγεσία μᾶς κοροϊδεύει. Μᾶς αποκαλεῖ "τραγουδάκηδες". Ὅμως σὲ δύο μῆνες ὅλη ἡ Ἑλλάδα - χωριὸ μὲ χωριὸ - γέμισε Λαμπράκηδες. Σὲ μένα ἐγὼ πρῶτος προτείνω νὰ ἑνωθοῦν οἱ δύο νεολαίες (ΕΔΑ καὶ ΚΝΓΛ) γιὰ νὰ γίνει ἡ ΔΝΛ. "Ἦταν τὸ μεγάλο σου όραμα" θὰ μοῦ πεῖ ὁ Γιάννης Ρίτσος. Ὅμως ἐκεῖνο ποὺ μὲ ενδιέφερε τότε ἦταν νὰ κερδηθοῦν ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι γιὰ τὸ Κόμμα! Σὲ επαφὲς ποὺ εἶχα σὰν ἐκπρόσωπος μὲ τὸ Π.Γ. τοῦ ΚΚΕ (ὅλοι ἦταν ἐθελοντὲς τότε ἀπὸ τὰ στελέχη ποὺ έκαναν τὴ νεολαία...) ἀντίκρυζα σὰ θέση ὅτι ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεση τῶν Λαμπράκηδων ἀπαιτοῦσε γρήγορη μαρξιστικοποίησή τους. Ἐπειδὴ ἐν ὄψει τῶν σκληρῶν ἀγώνων ποὺ μᾶς περίμεναν. Ὅμως τὸ Κόμμα τί έκανε; Αὐτοὶ τὰ ἴσως ... ἄρχισαν νὰ επιστρατεύουν τὰ στελέχη καὶ νὰ τὰ εντάσσουν σὲ κομματικὲς οργανώσεις κρυφὰ ἀπὸ μένα! Ποῦ ἤμουν ὁ ἐκλεγμένος Πρόεδρος τῆς ΔΝΛ., βουλευτὴς τῆς ΕΔΑ καὶ μέλος τῆς Διοικούσης τῆς ΕΔΑ καὶ ἀπὸ κάθε άποψη ~~[illegible]~~ πιστὸς καὶ εργατικὸς ἀγωνιστὴς σύντροφος παλαιὸς γραμματεὺς ὅλων τῶν αγώνων. Μάλιστα μοῦ ἔγινε ἡ τιμὴ νὰ συναντήσω ἀπὸ τότε τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο μὲ Γκρόζο καὶ Κολιγιάννη επικεφαλής

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

εἰδικά γιά νά ἀκούσει τίς ἀπόψεις μου γιά τό νεοφασιστικό κίνημα. Ὁ τότε τεχνικός γραμματέας τοῦ Γραφείου καί νῦν βουλευτής τοῦ ΚΚΕ (Εσωτ.) μοῦ εἶπε ἀργότερα τήν ἑξῆς ἔκφραση σχετικά μέ κείνη τή συνεδρίαση τοῦ Βουκουρεστίου:

« Σοῦ ἔπαιξαν μπαγαμπούτι γιά νά σοῦ κλέψουν τά μυστικά... »

Ἔτσι τά ἀπεσταλμένα μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου καί τοῦ Προεδρείου, τῶν Λαμπράκηδων ἔκαναν φραξιονισμό ἐνάντια στόν Πρόεδρό τους χωρίς φυσικά νά μοῦ γίνει αὐτή κριτική ἐπί [illegible] — τό μάλλον τό ἀντίθετο: Σέ ὅλα τά μεγάλα καί κρίσιμα θέματα μπορῶ νά πῶ ὅτι οἱ ἰδέες, οἱ θέσεις καί οἱ προτάσεις μου περνοῦσαν σχεδόν ὁμόφωνα! Μέ ἀναγνώριζαν, μέ ἀγαποῦσαν, μέ πίστευαν καί μέ εἶχαν [illegible] σέ ὅλες τίς σχετικές συγκρούσεις.» Ἐντούτοις συγχρόνως ἄρχισαν νά δέχονται μιά ἀντιπάθεια καί [illegible] — μέ τό νά κάνουν φραξιονισμό σέ βάρος μου — κατά τή γνώμη του [illegible] πού τεχνικά τό Κόμμα σάν [illegible] [illegible] γιά αὐτό [illegible] τή [illegible]

Νά μοῦ ἐξηγήσουν γιά ποιό λόγο ἔμεινα εἰδικά τότε μέ ἀντικείμενο αὐτό τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης « πού δημιουργήθηκαν στό ἐσωτερικό της [illegible]

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

Κατά 90% βρίσκονται σήμερα έξω τού ΚΚΕ. (Άλλοι σάν "ιδιώτες", άλλοι στην ΕΔΑ και άλλοι στα.. σπίτια τους.)

Έτσι τα στελέχη αυτά — πού υποτίθεται ότι ήταν μέλη τού ΚΚΕ, ενώ εγώ, όχι — (όλα αυτά μέ απόφαση από τα πάνω και χωρίς ποτέ νά μού γίνει για τίποτα λόγος...[Γο]) συνέχισαν ενωμένα — εγώ έξω — ~~μαζί με~~ με την αίσθηση πού είχανε μέσα τα γεγονότα τό Γοργοπόταμο. Και μάλιστα ~~[illegible]~~ τό ~~[illegible]~~ ΚΣ τών Δημοκρατικών για πρώτη φορά στην ιστορία τού Κόμματος έβγαλε απόφαση καταδικαστική γιά την κριτική τακτική πού ήθελε τό Γοργοπόταμο "ατύχημα" και όχι "έγκλημα", όπως νομίζαμε εμείς. Όμως "ατύχημα" τί σήμαινε; Μπροστά στην αντιπαράθεση τών συνετικών δυνάμεων και την [illegible] της Κυβέρνησης ~~Παπανδρέου~~ η ΕΔΑ ύστερα από παραίνεση του ίδιου του ~~Π~~ Παπανδρέου εγκατέλειψε τό μαζικό κίνημα κλπ. [illegible] [illegible] ΕΔΑ για τον ίδιο τό Παπανδρέου

[Γο] Αντίθετα μέ κοπτοίστον προβιβαζόταν σέ μέλος στήν Εκτ. Επιτροπή)

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

γιά τή Δημοκρατία...
Η θέσις μας ήταν ότι θά ίσχυε καί
κινητοποιήσουμε τό λαό. Ό λαός καί στρατεύ-
θει τού Δημοκρατικού Κατά τού συνωμοτικού
καί τής Δεξιάς πού σχέδιαζε κτύπημα.
Ό τότε αρχηγός τής ΕΡΕ, καί σημερινός αγαπητός
φίλος, Π. Κανελλόπουλος, ~~[illegible]~~ μέσα στή
Βουλή δίνει τόν τόνο στή συνεπίθεση. Μάς
αποκαλεί, σάν ΕΔΑ, "κόμμα δολοφόνων,"

~~τή στιγμή πού 12 πτώματα δικών μας~~
~~αντίκριζαν μέ τίς ρόδες τού αυτο-~~
~~κινήτου του γιά νά μήν τά καταπα-~~
~~τήσουν οί ξένοι... Τότε παραιτούνται~~
~~οί γραμματείς τού Κόμματος αποχώρησαν~~
~~καί ενώ [illegible] τόν Αρχηγό τής ΕΡΕ~~
~~καί ανέχεται αυτή τήν επίθεσή του. Έγινε επει-~~
~~σόδιο καί ή ηγεσία τής ΕΔΑ~~

Κι όταν είχαμε 12 πτώματα δικών μας
σταυρά στήν αρχή τού [illegible]-
Αριστερά, τά ίδια συνέχεια, στή ΔΝΑ ακριβώς
επειδή φοβόταν τού λαού πού γεννιόταν
συσπείρωση καί αυτοί μαζί του

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

λίγο πρίν οἱ δικτατορία ὅταν ἔλεγα
ὅτι κάθε εὐκαιρεία ὅτι μᾶς πάει κατευθεία
πρός τό χειρότερο καί μᾶς δέν παίρνουμε
κανένα μέτρο.
Σάν πρῶτο ενικό μέτρο εἶχα προτείνει
νά μπῇ κάθε θυσία συνεννόηση μέ
τόν Ανδρέα Παπανδρέου προκειμένου
νά χαράξουμε μιά ενιαία γραμμή
που νά μην μᾶς φέρνει κάθε τόσο αντιμέτω-
πους, νά λείψει τῆς φαύλης δυνάμεως καί
νά δίνει προσχήματα στό αντίπαλο.
Από τήν Άνοιξη τοῦ 1966 άρχισα
τις επαφές μέ τόν Ανδρέα, μέσω Π.Γ.
τοῦ Εκτελεστικοῦ. Τό Κόμμα τεχνικά
δέν έκανε τίποτα. Οἱ ἔξω μοῦ ἔλεγαν
"Εμεῖς συνεννοούμεθα, ας συνεννοηθοῦν οἱ
μέσα". Οἱ μέσα μοῦ ἔλεγαν "Εμεῖς
δέν λογαριάζουμε ὅ,τι στήν τεχνική δουλειά
πού κάνουν οἱ ἔξω."
Η πρόταση μου ἦταν νά υπάρξει
συνεννόηση μέ τόν Ανδρέα μέ ὅσο
γίνεται πλειονότερο [illegible]

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

9

στόχοι. Με βάση αυτή την κυβερνητική σύγχυση θα μπορούσαμε να χαράξουμε μιά ενιαία τακτική που να μήν μας ενθέτει σε σύμπτωση κινήσεων και να αποκαλύπτει να προσπορίζεται από ενότητα του Δημοκρ. και ιδιαίτερα του προοδευτικού Κινήματος. Όπως είδα το Κόμμα δεν αντιμετωπίζει αυτό σοβαρά το πρόβλημα της ενότητας δράσης (τουλάχιστον) με το Δημοκρ. Κίνημα και ιδιαίτερα με τα Ανδρέα Παπανδρέου. Το Κόμμα έχει αυταπάτες. Δεν πιστεύει στη Δικτατορία. Για να αντιμετωπίσει [illegible] όσους πιστεύουν όπως εγώ το αντίθετο ανέθεσε στον Διαμαντόπουλο να μας εξηγήσει "ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ πρόκειται να γίνει Δικτατορία" και στο Μπενά να ανασκευάσει τον Σοσιαλι-σμό — κραυγή από τα Δεξιά

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

στη σφαγή — για ποιό λόγο οι συνάδελφοι τους ήταν επιεικείς γιατί δεν μας αποδείξανε ... εκφοβισμοί. Η ίδια τύχη τα 'φερε έτσι ώστε το ακτίφ της [illegible] να γίνει την ώρα που τα τανκς κατέφθαναν στην Αθήνα και το άρθρο του Διαμαντόπουλου να τυπωθεί στο φύλλο της ΑΥΓΗΣ που κυκλοφόρησε με ημερομηνία 21. Απρίλη 1967!

Παρ' όλη τη φροντίδα να είμαι σύντομος στην έκθεση των γεγονότων δεν μπορώ να μην αναφερθώ σε δύο πρωτοβουλίες που έγιναν 10 μόλις μέρες πριν το πραξικόπημα και που δείχνουν καθαρά νομίζω το κλίμα της εποχής.
Η πρώτη πρωτοβουλία αφορούσε όσα μέλη του Προεδρείου των Λαμπρακιδών — όλοι γνωσμένοι στο κόμμα με τον τρόπο που αντέγραψα παρ. γνωρίζοντας ότι αποτελούν "φράξια" με κύριο στόχο του αγώνα της σφαγής — που ήρθαν να μη βρουν στο 'Αγαίνιο όπου ήταν ορισμένη η συνάντηση

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

στη ΕΔΑ.- Μέναμε στο [illegible] του [illegible] [illegible] ως το πρωί.- Διαφωνούσαμε με την τακτική του Κόμματος.- ~~[illegible]~~ Και μου πρότειναν να ιδρύσουμε άλλο κόμμα με όνομα του Λαμπράκη.- Παράλληλα, συνέχισα στη Δ.Ε στη ΕΔΑ καθώς η [illegible] μου. Είχαν ήδη προτείνει να αναλάβουμε δράση [illegible] για το [illegible] στη ΕΔΑ [illegible] για ίδρυση νέου κόμματος.- Αυτές οι δύο κατευθύνσεις ήσαν παράλληλες. Η μία αλληλοσυμπλήρωνε την άλλη. Κι αυτό διήρκεσε καιρό, με αγωνιστές με όποια βρίσκονταν ~~[illegible]~~ εσώτατα και ανώτερα στελέχη του Κινήματος μέσα στα λαθραία γραφεία του Κόμματος.- Θυμάμαι ότι συναντιόσαμε μέσα στο ΘΕΜΕΛΙΟ (βιβλιοπωλείο του Κόμματος) και συγκεντρωθήκαμε στη 21 Απριλίου προκειμένου να μελετήσουμε σοβαρά την κατάσταση.

Η δεύτερη κατεύθυνση προήλθε βασικά από μένα και [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Είχαμε [illegible] [illegible] [illegible] ότι

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

το Κόμμα βρίσκεται εκτός οργανωτικότητος. Καμμιά οργανική αντίληψη, πρωτοβουλία, προετοιμασία μπροστά στην ενδεχόμενη θύελλα. Σαν μέλος της Εκτελεστικής ζήτησα επίμονα να υποβάλω γραπτά την άποψή μου με την οποία πρότεινα ριζική αναθεώρηση της πολιτικής μας: Κύριος στόχος μας όχι οι εκλογές αλλά προετοιμασία — κυρίως οργανωτική — για την αντιμετώπιση της ενδεχόμενης εκτροπής. Επειδή δεν μου δόθηκε καμμιά απάντηση (όπως είπα οι απόψεις αυτές θεωρούνταν ηττοπαθείς για τη επικείμενη εκλογή και το Κόμμα έπαιρνη όπως έδειχνε οργανωτικά μέτρα κρυφά από μένα για να τις αντιμετωπίσει) αποφάσισα να αποσυνδεθώ από τον όμιλο του Ανδρέα Παπανδρέου. Επειδή και εκείνος μου είχε αναγνωρίσει — προτείνει συνεργασία του πρότεινα να συναντηθούμε το γρηγορότερο προκειμένου να αντιμετωπίσουμε μαζί την ενδεχόμενη δικτατορία. Η απάντησή του ήταν διπλωματία

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

Πατριωτικό Μέτωπο κατά τῆς Δικτατορίας καί στό Μέτωπο τοῦ Ἀνδρέα ὁ [illegible] Γιαννόπουλος, ὁ ἱδρυτής τοῦ ΕΠΑΚ. Ὁ Ἀνδρέας ~~[illegible]~~ ἀμέσως συγκινητικά ~~[illegible]~~ καί πρότεινε συνάντηση ἐδῶ μετά τή συγκέντρωση τῆς ΕΚ στή Θεσ/νίκη. Ὅμως κι ἐδῶ μᾶς πρόλαβαν οἱ ἀντιπαραθέσεις. ~~[illegible]~~ Δύο φορές ἔπαιξε ἀπό [illegible] τοῦ [illegible] μου τοῦ Ἀνδρέα [illegible] εἶχαν [illegible] τή [illegible] Ⓐ

Ποιό εἶναι τό γενικό συμπέρασμα; Τό Κόμμα δέν κατάλαβε τίποτα ἀπό τό Πατριωτικό Κίνημα. Δέν [illegible] [illegible] νά [illegible] γιά νά [illegible] τό ἔργο του — μαζί μέ [illegible] [illegible]! — [illegible] γιά [illegible] [illegible] ἦταν ἡ κινητήρια δύναμη γιά τή δημιουργία ~~[illegible]~~ [illegible] τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος στήν Εὐρώπη [illegible] κινήματος [illegible] [illegible] ἀπο-

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

κηρύχθηκε στό Κίνημα τῶν Λαμπράκηδων.
Τό Κόμμα ἀναγκάσθηκε νά ἀναγνωρίσει
καί τό ἔργο του καί τό Κίνημα πού δη-
μιουργήθηκε γύρω του. Χωρίς σέ βάθος
νά τό κατανοήσει. Τό ἴδιο δέν
κατανόησε ποτέ τό Κίνημα τῶν Λαμπρά-
κηδων γι' αὐτό καί ἔκανε ὅ,τι εἶναι
δυνατό νά τό διαλύσει πού τό πέτυχε
μέ τόν τρόπο πού περιέγραψα.. Ἤδη
ἀπό τήν ἀρχή τοῦ 1966 ὁδηγήθηκα
σέ οὐσιαστική παραίτηση ἀπό τό
ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῆς ΔΝΛ.

(Β1) Ὅμως τό τραγικότερο εἶναι ὅτι τό Κόμμα
δέν ἔκανε ὀρθή ἀνάλυση τῆς
κατάστασης στά κρίσιμα χρόνια πού
ἀκολούθησαν τό ἐκλογικό πραξικό-
πημα τοῦ 1961, καί τήν
ἄνοδο τοῦ μαζικοῦ κινήματος μέ
ἄξονα τό ἀνένδοτο ἀγώνα τῆς

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

15

Ένωση Κέντρου. Ο μόνος πού κατανοούσε σωστά τόν ~~[illegible]~~ συσχετισμό δυνάμεων στήν εποχή εκείνη καί επωμίσθη τό ρόλο τού Κόμματος ήταν ο Γιάννης Πασαλίδης, πρόεδρος στήν ΕΔΑ. Από τό 1963 πρότεινε νά είμαστε στην κύρια εκλογική μας δύναμη για νά βγεί αυτοδύναμος ο Παπανδρέου. Τό Κόμμα διαφώνησε μαζί του. Τόν απομόνωσαν, τόν γελοιοποιούσαν στούς διαδρόμους τού Γραφείου. Τόν θεωρούσαν παρηκμασμένο γέρο ηλικιωμένο καί φοβισμένο... Τό Κόμμα πίστευε ~~καί δύναμη~~ ότι είχε έρθει καί η ώρα τής Αριστεράς: "Πρώτο Κόμμα η ΕΔΑ", ήταν τό κύριο σύνθημα. Πού σημαίνει ότι δέν είχε ιδέα γιά τή δύναμη τού [illegible]. Μπέρδευε τούς δύο διαφορετικούς παράγοντες πού συνθέτουν τελικά τήν ισορροπία δυνάμεων. Δηλαδή άλλο μαζικό πολιτικό κίνημα καί άλλο δυναμικά πολιτικά ρεύματα. Τί σημασία είχε νά ~~[illegible]~~

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

έχουν μαζί της τό 65% τοῦ λαοῦ
~~[illegible]~~ ὅταν ὁ σύντροφός της ἔλεγχε
τό 95% τοῦ δημοσιονομικοῦ μηχανισμοῦ ;
Ἄλλο Κυβέρνηση. Ἄλλο Ἐξουσία.
Αὐτό δέν κατάλαβε τό Κόμμα. Καί
γι' αὐτό μόλις σχηματίστηκε ἡ Κυβέρνηση
Παπανδρέου πίστεψε ὅτι σχεδόν πῆρε
καί τό [illegible] σή συνολική ἐξουσία.
Ἀλλά [illegible] καί δέν στή Κυβέρνηση
αὐτή ἦταν μικρό ἀλλά σημαντικό
"προγεφύρωμα" μέσα στήν Ἐξουσία
καί νά τή βοηθήσει νά κερδίσει
χρόνο — νά [illegible], στερεώσει
τό προγεφύρωμα — καί αὐτό [illegible]
σιγά σιγά νά προχωρήσει [illegible]
[illegible] τῆς Ἐξουσίας, ἦταν
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ κύριο ρόλο τῆς
Κυβέρνησης Παπανδρέου μέ ἀποστολή

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

στὰ νὰ σὲ φθείρει καὶ νὰ συμβάλλει
στὴν ἀπώλειά σου. Ἐνῶ οἱ μόνες
ἴσως φορές ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ
ξεσηκώσει τὸ λαὸ ἐνάντια στὴ δικτατορία
— ὅπως οἱ σφαγὲς στὸ Γοργοπόταμο —
ἐκεῖ ἔγινε οὐρὰ τῶν ~~κυβερνητικῶν~~
πολιτικῶν ποὺ παραχωρήσανε πρὸς
οἱ Ἄγγλοι Δεξιοί.

~~Την ίδια βασική αδυναμία — οι σχέσεις με τον ορθό καθορισμό του συσχετισμού δυνάμεων — παρουσιάζει όλο το ΚΚΕ κάνει και σήμερα. Όχι στα χαρτιά. Αλλά στη θεωρία.~~

Μέσα σ' αυτό τὸ κλίμα μᾶς βρίσκει ἡ 21 Ἀπριλίου.
Τί ἔπρεπε νὰ κάνω; Μονομιᾶς ὅλες αὐτὲς οἱ
ἀμφιβολίες, οἱ ἀντιρρήσεις, οἱ διαφωνίες, οἱ φόβοι,
σκόρπισαν. Ἀπομονωμένη δὲν ἔνιωθα πιά
σὰν ἕνας ἁπλὸς ἀγωνιστὴς τῆς Ἀντίστασης. Ἀπὸ δῶ
καὶ πέρα, μέσα στὴ δικτατορία, θὰ ξαναβρίσκαμε
τὸ χαμένο μας ἑαυτό. Ὁ ἐχθρὸς θὰ μᾶς συνένωνε
ὅπως παλιά σὲ μιὰ ἀτσάλινη πρωτοπορεία.

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

Ήταν μαθητεία μήπως η Επιτροπή που έκανα για Αντίσταση στις 23 του Απρίλη? Ήταν μαθητεία μήπως η πρωτοβουλία που πήρα για την ίδρυση του Πατρ. Μετώπου? Ήταν μαθητεία μήπως η άρνησή μου να καταγγείλω την ηγεσία του ΚΚΕ όπως πρότειναν μερικοί στελέχη του [illegible], μέλη του ΚΚΕ? Είναι αλήθεια ότι στην κριτική μου για την ηγεσία υπήρξα αυστηρός, όπως [illegible] έχει τό γεγονός ότι τότε «δεν έφυγα από τό Κόμμα» — ότι τότε δεν «διέσπασα τό Κόμμα». Αντίθετα υπογράψαμε την έκκληση ενότητας και συνεννόησης των κομμουνιστών μέσω από τό Π.Γ. Διευθύνσεων για μας που βρισκόμαστε στο εσωτερικό τό δικαίωμα να αποφασίζουμε κυριαρχικά και γενικά όπως τό απαιτούσαν οι περιστάσεις — για τα προβλήματα που έπρεπε καθημερινά μπροστά μας. Όλα αυτά τα υποστήριξα εγώ που [illegible] ότι τό Κόμμα μετέβαλε, τα στελέχη στο [illegible] στην ομάδα φραξιονιστική ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ μέσα στην ίδια την [illegible] ενάντιά μου. Ενώ όπως εν αγνοία μου και ενάντιά μου. Ενώ όπως [illegible] τα στελέχη αυτά — όσα βρέθηκαν εκείνη την περίοδο — μπροστά στη πλειοψηφία πρότειναν [illegible]

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

Καταγγελία του ΚΚΕ, [illegible] και
Και τότε άρχισαν να μαθαίνουν [illegible] που
τα μεγάλα ερωτήματα που [illegible] και οδήγησαν
σε [illegible] [illegible] σε αρχές ~~[illegible]~~ όχι πια
με τη ικανοποίηση της Α ή Β ηγεσίας, αλλά
[illegible] που τιμιότητα και το ήθος [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], τα [illegible] μέχρι, το χωριό
λαό...

① Γιατί κυκλοφόρησε η ΑΥΓΗ το πρωί της 21 Απριλίου με κενό το κύριο άρθρο που τόσο [illegible] του [illegible] του λαού; Και κυρίως αφού [illegible] κυκλοφόρησε γιατί δεν βρίσκει ένας υπεύθυνο να καλέσει με άρθρο του το λαό σε Αντίσταση; Να δώσει συγκεκριμένες οδηγίες σε [illegible], σε μέλη, στο λαό. π.χ. συγκεντρώσεις, σε [illegible] ή άλλα μέτρα που θα [illegible] να είχαν ήδη προβλεφθεί.

② Γιατί [illegible] όλοι οι [illegible] οι ηγέτες [illegible] Γιατί δεν υπήρχε καμμιά της [illegible]; Γιατί δεν υπήρχε καμμιά [illegible], παράνομος μηχανισμός;

③ Γιατί δεν υπήρχε κανένας ούτε ένας [illegible]; Από τα 1964 [illegible] από τη [illegible] του [illegible] το μεγαλύτερο ποσοστό των εισπράξεων [illegible] για τον "παράνομο μηχανισμό". Μου [illegible] για παράνομα τυπογραφεία και θα [illegible] για ώρες κρίσης οι [illegible] που [illegible]

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

μεταξύ του

Τί υπάρχει στις... Όταν αργότερα ρώτησα ανώτατο στέλεχος του Εσωτερικού «Πού είναι όλα αυτά από μας τέχνης;» μου απάντησε «Υπεύθυνη είναι ο ταύτε» (-πού ανήκε στο άλλο κόμμα). Κάποτε τον συνάντησα κι αυτόν και τον ρώτησα: «Τί έγινε με τον περίεργο παράνομο μηχανισμό και της τέχνης;» τότε εκείνος μου είπε: «Υπεύθυνη είναι ο ταύτε...» Δηλ. εκείνος που ρώτησα πρώτα... Έτσι μεταξύ Εσωτερικού και ... Εξωτερικού χάθηκε ο παράνομος μηχανισμός! Στο Γραφείο Εσωτερικού (ανώτατο κομματικό όργανο) τότε ποιοί ήσαν; Οι μισοί σχεδόν ανήκαν στο ένα και οι άλλοι μισοί στο άλλο ΚΚΕ. Δηλαδή για να μοιράσουν τη γλώσσα του ... μας παίζουν το παιχνίδι. Η διάσπαση της ήρθε και των ~~...~~ δυονών κοντί γιατί οι μισοί λένε ότι φταίνε οι άλλοι μισοί. ~~...~~ Καθαρίζουν για της δικούς τους και ταμπάραγιν.

Όμως η αλήθεια ποιά είναι; Ότι όλοι μαζί! όλοι αυτοί δεν κατάλαβαν τίποτα για τον ειδικό χαρακτήρα της δικτ. και της λειτουργίας της εξουσίας στη χώρα

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

με τη συνδρομή με τη διανόηση στα εργαζόμενα
και άφθονων ανεκτικότατοι — προσδιαγραμμένοι
με διεθνείς συνέπειες — ακόμα στους μηχανισμούς
και γενικά μέσα στη χώρα μας.
Έτσι το Κόμμα δεν είχε αυτό το μόνο σκοπό
σκοπό για τη γενική γραμμή που πρέπει να ακολουθήσει.
Γι' αυτό το βρίσκουμε από μέρους στη ανάπτυξη του
λαϊκού κινήματος με τη διαφορετική λαϊκή
να δυσπιστεί στο λαϊκό κίνημα και να μη τολμά
να το οδηγήσει πιο πέρα. Όσο θα αναφερθώ
και πάλι. Εκτός μέσα της διαμαρτυρίας του
Πολυτεχνείου και που αυτοί είδαν στη δράση
και του παραπέρα να μας και
αναδείχνουν τις απεργίες και αρχές
ένα πολυδιάστατο λαϊκό κίνημα που
εκδηλωνόταν πιο έντονα στη φάση της γενικής
του λαού ήταν η συνείδηση άμεσα
αν δούμε μέσα στο Πολυτεχνείο.
Μετά τα Ιουλιανά και άλλες πιέσεις
αντιπροσωπευτικότητας. Απεργίες, αποστολή
ψηφίσματα, συνεχώς λαϊκό και
φωνή της επιτροπής.

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

(3) Αφού η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ μου για Αντίσταση υιοθετήθηκε και αφομοιώθηκε από το Κόμμα. Αφού το Πατριωτικό Μέτωπο, το ίδιο, θεμελιώθηκε πάνω σ' αυτές όχι μόνο ιδεολογικά αλλά και κομματικές αρχές. Αφού όλες μας οι αναλύσεις, προτάσεις, ενέργειες υιοθετούνται και αφομοιώνονται από το Κόμμα τότε γιατί το Κόμμα διέγραψε από το Μάη του 67 κι όλας και έφυγα από την Ελλάδα και και μάλιστα στο εξωτερικό;

Όλος ο κόσμος τότε γνώριζε ότι είμαι ο ηγέτης του Πατριωτικού Μετώπου. Όλος ο χουντικός μηχανισμός είχε κινητοποιηθεί για να με εξοντώσει. Η παρουσία μου και η ηγεσία μου στην Αντίσταση έβρισκε βαθειά απήχηση τόσο μέσα στο λαό όσο και στους φίλους μας στο εξωτερικό. Πώς εξηγείται τότε όχι μόνο η εντολή του Κόμματος να φύγω από την Ελλάδα αλλά και να μεταφέρω το κέντρο στη Λαϊκή αλλά

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

ἐπίσης αὐτή ἐξηγοῦνται δύο σημεῖα,
γεγονότα α) Γιατί τό Κόμμα αἰσθανόταν
νά μή καθαιρέσει τοῦ Ἰουλίου ~~βασιλικής~~ ἐπαναστατικά
τό Δρακόντειο. καί β) Γιατί τό Κόμμα
πού ἀφήνει σημαντική οἰκονομική βοήθεια
(20.000 $ δολλάρια) δέν τή στέλνει
στήν τότε ηγεσία τοῦ κινήματος αὐτοῦ
σέ κάποιο μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς
πού κρυβόταν ~~[illegible]~~ ἀρνούμενο
νά πάρει μέρος στήν ὀργάνωση τῆς ἀντίστασης;
Τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι ἡ διαφορά πού ἀρχικώς
ἦταν καθαρά πολιτική. Τό Κόμμα πού στήν
ἀρχηγούμενη περίοδο (1960-67) εἶχε κάνει
λανθασμένη ἐκτίμηση ὡς πρός τό χαρακτήρα τῆς
ἐξέλιξης — ἐνῶ μετά ~~[illegible]~~ μέσα στήν ἐκλογική
νίκη τοῦ 63 ὁ λαός δημιούργησε ἕνα ἀριστερό ρεύμα
πάνω στήν ἐξουσία πού ἔπρεπε νά τό
διατηρήσουμε μέ κάθε θυσία ἀναπτύσσοντας
τό μαζικό κίνημα μέ βασικούς στόχους
τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία καί τή δημο-
κρατική ἑνότητα ἀριστερών καί ἀποδυναμώνοντας

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

τὴ σημερινὴ [illegible] πολιτικὴ τῆς Δεξιᾶς, ἐμεῖς χτυπάγαμε τοὺς... Παπανδρέου. Βιαζόμαστε νὰ μποῦμε στὴν Ἐξουσία. Νὰ πάρουμε τὴν Ἐξουσία! Δηλαδὴ τὸ Κόμμα εἶχε τότε ~~[illegible] Κόμμα [illegible] τώρα~~ σὲ περίοδο αὐτὴ (βασικὰ) χαρακτηριστικὴ ἀντίληψη [illegible] χωρὶς αὐτὸ νὰ τὸ ἐμποδίζει νὰ παίζει ὅταν ἀκριβῶς δὲν ἔπρεπε τὸ ρόλο τῆς οὐρᾶς τοῦ Παπανδρεϊκῶν.

Μετὰ σὲ νέα φάση ποὺ ἀνοίγει ἡ Δικτατορία τὸ Κόμμα τώρα ὑποτιμᾶ τὸ χαρακτήρα τῶν βαθειῶν ἀντιθέσεων καὶ τῆς βαθειᾶς κρίσης ποὺ δημιουργήθηκε μέσα στὴν ἴδια τὴν Ἐξουσία ἡ ἁρπαγὴ [illegible] τοῦ κράτους ἀπὸ τοὺς συνταγματάρχες Παπαδόπουλο καὶ Σία. Αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ ὀξύτατες ἀντιθέσεις δημιουργοῦσαν μιὰ νέα εὐκαιρία γιὰ τὸ λαϊκὸ κίνημα. Φτάνει ἐμεῖς νὰ μπαίναμε ἀποφασιστικὰ μπροστά. ~~[illegible]~~ Ποὺ σημαίνει μὲ δυναμικὴ δράση νὰ σπείρουμε σύγχυση στὶς τάξεις τῶν συνταγματαρχῶν. Καὶ δώσουμε θάρρος στὸ λαό. Ἐδῶ τὸ Κόμμα δοκίμασε μόνο στὴν ἀνάλυση ποὺ σὲ μεγάλο βαθμό

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

μέ ἐπέτρεψε γι' αὐτό καί πῆρε ἐναντίον μου
τά μέτρα πού προανέφερα.
Ἀπό κεῖ καί πέρα ἡ τακτική πού
ἐφαρμόστηκε ἦταν τακτική δεξιᾶς
ἀπόκλισης. Καί ~~ἡ~~ τελικά
ἡ γραμμή αὐτή πέρασε ὅλη. Δέν
εἴχαμε δυναμική ἀντίσταση. Καί κεῖ πού
εἴχαμε (σποραδικά καί ἀσυντόνιστα)
δέν ἦταν πάντως τό Κόμμα πού τήν
ὀργάνωσε.. Τό Κόμμα ἄν πίστευε
κι ἄν ἤθελε εἶχε ὅλα τά μέσα
νά κάνει τήν Ἑλλάδα Δυναμικῆς
Ἀντίστασης κατά τῆς Δικτατορίας.
Τότε ἡ ἀλλαγή θά εἶχε διαφορετικό
χαρακτήρα. Φυσικά δυναμική ἀντίσταση
σέ συνδυασμό μέ τήν ἑνότητα τόσο στή
βάση τοῦ λαοῦ ὅσο καί μέ κεῖνες
τίς δυνάμεις πού εἶχαν ἐκφράσει ἀνοιχτά
τήν ἀντίθεσή τους πρός τή Χούντα. Ἀκόμα
καί μέ τή δημοκρατική ἀντιχουντική
δεξιά. Πολύ διαφορετικά θά ὁδηγούμαστε
σέ Ἐμφύλιο [illegible].

swisse inter_hotel

Member of: Inter-Hotel Great Britain, Ireland, France, Friendship-Inns U.S.A.

CH - 1001 Lausanne Hôtel Alpha-Palmiers Rue du Petit-Chêne 34
Téléphone 021 - 23 01 31 Télex 24 999

Lausanne,

Hôtels Lausanne pour Montreux 1963 - 64

12 Selected Swiss Hotels, neither luxury accommodation nor luxury prices - but the highest standard of medium class hotels
Ausgelesene Schweizer Hotels. Weder Luxusunterkunft noch Luxuspreise, aber ein Maximum an Komfort zu Mittelklasspreisen.
Hôtels Suisses choisis. Ni logement luxueux, ni prix de luxe, mais le maximum de confort d'un hôtel de moyenne classe.

Basel	Hotel Drachen	Brione/Locarno	Hotel Dellavalle	Lugano	Hotel Continental-Beauregard
Basel	Hotel Excelsior	Genève	Hôtel du Midi	Luzern	Hotel Continental
Bern	Hotel Savoy	Hergiswil	Hotel Pilatus	Zürich	Hotel Helmhaus
Biel-Bienne	Hôtel Continental	Lausanne	Hôtel Alpha-Palmiers	Zürich	Hotel Stoller

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΝΤΑΞΑΝΤΟΣ ΠΡΩ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΙΔΡΥΤΗ ΑΝΤΙΔΟΣΙΟ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ -1- Φ 20

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΝΛ.

1-"Αν ὑπάρχει κείμενο, θά πρέπει ἴσως νά τό ἔχει ὁ Δημ.Παληός πού ἀσφαλῶς διαθέτει καί ἄλλα ἀρχεῖα τῆς ΔΝΔ.

('Η διεύθυνσή του στήν 'Αθήνα εἶναι: Κομνηνῶν 12, ΤΤ709).

Αὐτό ἔγινε τό 1966, κυρίως μετά τά γεγονότα τοῦ Γοργοπόταμου."Ηδη βρισκόμουν σέ πλήρη ἀντίθεση μέ τήν πολιτική τῆς ΕΔΑ, πιστεύοντας ὅτι τελικά εἴχαμε μεταβληθεῖ σέ οὐρά τοῦ Γ.Παπανδρέου.'Ενῶ σέ πολλούς τομεῖς καί ἰδιαίτερα στούς ἐργάτες, τήν νεολαία, τήν κουλτούρα, θἄλεγα ὅτι ἐνῶ κυριαρχοῦσαμε ἡ πολιτική τῆς ΕΔΑ δέν ἐκμεταλλεύοταν αὐτά τά ἀτού, σάν νά εἶχε κάποιο κόμπλεξ ἀπέναντι στό Κέντρο.

"Αν εἶχε λόγους τακτικῆς νά τό κάνει, δέν μᾶς ἐξηγοῦσε. Κορύφωμα αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ὑπῆρξαν τά γεγονότα τοῦ Γοργοπόταμου."Οταν τό πληροφορήθηκα στό τηλέφωνο ἀπό τό Μπριλλάκη, θυμᾶμαι τήν ἀπάντησή μου: Τόν ρώτησα πόσοι εἶναι οἱ νεκροί. Μοῦ εἶπε, νομίζω, 12.Καί τότε τοῦ λέω: "Πρέπει νά ὀργανώσουμε 12 κηδεῖες Λαμπράκη", ἐννοῶντας μ'αὐτό ὅτι ἤθελα νά κινητοποιήσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις, κυρίως στήν 'Αθήνα καί τή Θεσσαλονίκη, σέ γιγαντιαῖες μαζικές κινητοποιήσεις, ὥστε νά πιέσουμε ἀποφασιστικά τόν Παπανδρέου πού ἐκεῖνο τόν καιρό βρισκόταν κάτω ἀπό τήν ἀποκλειστική πίεση τῆς δεξιᾶς, καί γι'αὐτό γινόταν ὅλο καί πιό ἀντικομμουνιστής. (Βλ. π.χ. σχέδιο γιά τή διάλυση τῆς ΔΝΔ ὕστερα ἀπό τήν ἀπαίτηση τοῦ βασιληᾶ)."Ημουν ἀπόλυτα βέβαιος ὅτι κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μαζῶν ὁ Παπανδρέου καί ἡ κυβέρνησή του θά μποροῦσαν οἱ ἴδιοι πιά νά ἀντιμετωπίσουν ἀπό θέση ἰσχύος τή Δεξιά καί τά σχέδιά της. Δηλαδή μέ τίς κινητοποιήσεις αὐτές, ἔστω

καί ἄν εἶχαν ἀντικυβερνητικό χαρακτήρα, ἐγώ ἔβλεπα ὅτι θά βοηθούσαμε τόν Παπανδρέου νά ξεπεράσει τήν πολιτική τοῦ "διμέτωπου" καί νά στραφεῖ ὅπως εἶπα πιό ἀποφασιστικά ἐνάντιον τῶν ἀνακτόρων καί γενικώτερα τοῦ παρακράτους, πού γιά κείνη τήν ἐποχή κύριος στόχος τους ἦταν ἡ πτώση τοῦ ἴδιου τοῦ Παπανδρέου, πρᾶγμα πού ἔγινε τελικά. Θυμᾶμαι ὅτι στό Γοργοπόταμο ἔπεισα τόν Κύρκο καί τόν Παρασκευόπουλο ν'ἀφήσουμε τήν ἀμφιταλαντευόμενη στάση καί νά καταγγείλουμε ἀνοιχτά τό παρακράτος μιλώντας εὐθέως γιά δολοφονική ἐνέργεια." Ἔτσι τά μεσάνυχτα μιλήσαμε καί οἱ τρεῖς στούς δημοσιογράφους πού ἔμειναν στό ἴδιο μέ μᾶς ξενοδοχεῖο, καί τήν ἄλλη μέρα ὅλος ὁ τύπος εἶχε τήν ἀνακοίνωση τοῦ κλιμακίου τῆς ΕΔΑ πρός τήν ὀρθή κατά τή γνώμη μου κατεύθυνση. Δηλαδή τήν ἐκδοχή ὅτι πρόκειται γιά δολοφονική ἐνέργεια καί ἐπομένως ἡ κυβέρνηση ἔχει τίς ἀνάλογες εὐθῦνες. Ὅμως τήν ἄλλη μέρα τό μεσημέρι ἔφτασαν ἐπειγόντως ὁ Ἡλιόπουλος καί ὁ Μπενᾶς ἐπό μέρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς πού στό μεταξύ εἶχε συνεδριάσει. Εἶχε ἀποκηρύξει αὐτή μας τήν ἐνέργεια καί ἦρθε στή Λαμία γιά νά ἐφαρμόσει τήν ἀπόφαση αὐτή. Θυμᾶμαι ὅτι μέναμε στό ἴδιο δωμάτιο καί οἱ τρεῖς, καί ὅταν μπῆκε ὁ Ἡλιόπουλος καί ὁ Μπενᾶς μέ παρακάλεσαν νά βγῶ ἔξω. Καί ἀπό κείνη τή στιγμή καί πέρα, τό παιχνίδι εἶχε γιά πάντα χαθεῖ, γιατί ἡ ΕΔΑ, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι ἐξυπηρετεῖ καλλίτερα τόν Παπανδρέου, ἔθαψε οὐσιαστικά τήν ὑπόθεση, μιλώντας γιά ἀτύχημα καί ἀποπροσανατολίζοντας ἔτσι τό λαό, πού ἐνῶ περίμενε μά τόν κινητοποιήσουν ὥστε νά μπορέσει ὁ ἴδιος μέ τή δύναμή του νά φράξει τό δρόμο στούς δολοφόνους, πού δέν ἦταν ἄλλοι, ὅπως ἀποδείχτηκε ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀπό τήν ἐπερχόμενη χούντα - παρακράτος - ΣΙΑ κ.λπ,-

άντί λοιπόν νά κινητοποιήσει τό λαό, τοῦ ἔδωσε κατά κάποιο τρόπο γραμμή νά μείνει ἥσυχος στό σπίτι του ὥστενά μήν ἐνοχληθεῖ ὁ Παπανδρέου, δείχνοντας καλή φιαγωγή ἀπέναντι στούς δολοφόνους.

Ἦταν κατά τή γνώμη μου ἡ χειρότερη ὑπηρεσία πού μπορούσαμε νά κάνουμε καί στόν ἴδιο τόν Παπανδρέου. Ἡ ἀπόφαση τῆς ΕΔΑ γιά τόν Γοργοπόταμο ἔκλεινε τό μέλλον τῆς χώρας. Ὁ λαός ὅμως στήν ἐποχή τῆς λάμψης ἦταν ἕτοιμος νά πλημμυρίσει τούς δρόμους ὅλης τῆς Ἑλλάδας σέ ὅλες τίς πόλεις, γιατί ἡ ὀργή του ἦταν τεράστια καί ἰδιαίτερα ἡ νεολαία πού ἔβλεπε καθαρά ὅτι ἡ ἡττημένη δεξιά σήκωνε πάλι κεφάλι καί ἦταν ἡ τελευταία μας εὐκαιρία γιά νά τῆς κόψουμε τά χέρια.

Ἄν γινονταν τελικά αὐτές οἱ τεράστιες κινητοποιήσεις, δεκαπλάσιες ὅπως εἶπα ἀπό τήν κηδεία τοῦ Λαμπράκη, εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ Ἕνωση Κέντρου μαζί καί μέ ὅλο τό λαό καί μέ μᾶς, θά ἦταν ὑποχρεωμένη εἴτε νά ξεσκεπαστεῖ σάν πράκτορας τῆς δεξιᾶς, εἴτε νά δώσει τή μάχη, ἀλλά μιά μάχη ἀποφασιστική, κατά τοῦ παρακράτους, καί μάλιστα ἀπό θέση ἰσχύος, γιατί τότε ἦταν κυβέρνηση, εἶχε πολλούς ἀνθρώπους της μέσα στόν ἴδιο τό στρατό καί στήν ἀστυνομία, καί ἐπομένως ἡ ἐπιλογή ἐκείνης τῆς στιγμῆς γιά μιά ἀποφασιστική σύγκρουση ἦταν κατά τή γνώμη μου ἡ πιό εὐνοϊκή γιά τό ἑλληνικό προοδευτικό κίνημα, γιά ὅλο τό λαό, μιᾶς κάί ὁ ἴδιος ὁ ἀντίπαλος μέ τή δολοφονική του ἐνέργειαστό Γοργοπόταμο εἶχε δημιουργήσει τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, δηλαδή δημοκρατική ἑνότητα καί ἀντιδεξιό πάθος μέσα σέ ὅλο τό λαό. Ὅμως ὅπως εἶπα ἡ ἡγεσία τῆς ΕΔΑ, ἴσως μέ τήν συνενοχή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ ΚΚΕ, ὄχι μόνο ἔχασε αὐτή τήν ἱστορική εὐκαιρία, ἀλλά ἀφήνοντας ἔκθετο τόν Παπανδρέου στή διάθεση τῆς δεξιᾶς, προετοίμασε ἄθελά της

τό δρόμο γιά τήν τελική κατάρρευση τοῦ Παπανδρέου (βλ. 'Ιουλιανά κ.λπ.), γεγονότα πού ὁδήγησαν τελικά στή χούντα.

Τό ἴδιο βράδυ μετά τή συνεδρίασηστή Λαμία, στή Βουλή ὁ 'Αρχηγός τῆς ΕΡΕ, ὁ Κανελλόπουλος, πανευτυχής ὅπως φαινόταν γιά τή στάση τῆς ΕΔΑ, δέν ἔχασε οὔτε ἕνα λεπτό, περνώντας ἀμέσως σέ ἐπίθεση. Θυμᾶμαι ὅτι σέ μιά στιγμή τοῦ λόγου του, ὅπου φυσικά κατηγοροῦσε τόν Παπανδρέου γιά τήν ἀπόφασή του νά στείλει ἀντιπροσωπεία κυβερνητική στήν ἐπέτειο τοῦ Γοργοπόταμου καί καθιστώντας τον ὑπεύθυνο γιά τά γεγονότα τοῦ Γοργοπόταμου, σέ μιά στιγμή λοιπόν, στράφηκε πρός ἐμᾶς, τούς βουλευτές τῆς ΕΔΑ, καί δείχνοντάς μας μέ τό χέρι φώναξε: "Εἶστε κόμμα δολοφόνων!". Θυμᾶμαι ὅτι ἐπειδή ἤμουνα μόνος βουλευτής πού εἶχα διαφωνήσει ἤδη μέ τήν πολιτική τῆς ΕΔΑ, ἀντέδρασα μονάχα ἐγώ, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχαν κατεβάσει τό κεφάλι, παραδεχόμενοι κατά κάποιο τρόπο ὅτι εἴμαστε δολοφόνοι, ἐνῶ τά πτώματα τῶν συντρόφων μας ἦταν ἀκόμα ἄταφα στή Χαράδρα τοῦ Γοργοπόταμου. 'Αφοῦ εἶδα ὅτι κανείς ἀπό τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή δέν ἀντέδρασε στήν βαρειά ὕβρη τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ΕΡΕ, σηκώθηκα, καί θυμᾶμαι ὅτι εἶπα περίπου ὅτι εἶναι ντροπή νά μιλᾶτε ἐσεῖς αὐτή τή γλώσσα, ὅταν οἱ νεκροί ἀνήκουν στήν παράταξή μας, καί ὅταν ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ὅτι οἱ δολοφόνοι βρίσκονται στή δική σας παράταξη".

'Από κεῖ καί πέρα δημιουργήθηκαν ἐπεισόδια. 'Αποφάσισα μόνος μου νά μήν τούς ἀφήσω νά συνεχίσουν, κι ἐνῶ οἱ συνάδελφοί μου τῆς ΕΔΑ μέ τραβοῦσαν, σέ κάθε του φράση τοῦ ἀπαντοῦσα μέ λέξεις ὅπως "τρικυκλα", "Κοτζαμάνης", "Λαμπράκης", καί τελικά ὁ Κανελλόπουλος κατέβηκε ἀπό τό βῆμα.

'Η ΕΔΑ ἔδωσε συνέχεια ἐντολή κι ἡ κηδεία τῶν θυμάτων νά γίνει διακριτική, καί ἄν εἶναι δυνατόν νά μήν πάρει κανένα

πολιτικό χαρακτήρα."Ετσι τήν ἄλλη μέρα βρέθηκα στό Πέραμα, μαζί μέ σχεδόν ὅλο τό Προεδρεῖο τῶν Λαμπράκηδων,στήν κηδεία τοῦ Γραμματέα τῆς ΕΔΑ,πού ἡ χειροβομβίδα τοῦ εἶχε κατακερματίσει πολτοποιήσει ὁλόκληρο τό κεφάλι.'Η ΕΔΑ εἶχε μεγάλη περιφρούρηση ὥστε νά ἐφαρμοστεῖ ἡ γραμμή τοῦ κόμματος,ἀλλά ἦταν δύσκολο νά μᾶς ἐμποδίσουν νά πλησιάσουμε στό φέρετρο,μιᾶς καί ἐγώ ἤμουν βουλευτής ἐκείνης τῆς περιφέρειας.Τόν ἐπικήδειο τόν ἐκφώνησε ὁ βουλευτής Παπαδημητρίου,μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς,ἀκολουθώντας τή γραμμή,εἶπε περίπου ὅτι ὁ Γραμματέας τῆς ΕΔΑ πηγαίνοντας στό Γοργοπόταμο μαζί μέ τούς ἄλλους ἦταν σάν νά πήγαινε σέ κάποιο πίκ-νίκ ὅπου δυστυχῶς ἔπεσε θῦμα κάποιου τυχαίου ἀτυχήματος.Μέ τήν ὁμόθυμη ἀντίδραση καί τῶν ὑπολοιπων Λαμπράκηδων,θυμᾶμαι ὅτι πῆρα τό λόγο ἐνῶ προσπαθοῦσε νά μέ ἐμποδίσει ἡ ὁμόθυμη ἀποδοκιμασία τῶν ἄλλων.

'Αμέσως μετά τήν κηδεία πήγαμε στά κεντρικά γραφεῖα τῆς Νεολαίας (τότε βρισκονταν σ'ἕνα παλιό κτίριο στήν ὁδό Πειραιῶς,πιό κάτω ἀπό τά καινούργια),καλέσαμε καί τόν Μπενᾶ καί κάναμε Προεδρεῖο μέ θέμα τά γεγονότα τοῦ Γοργοπόταμου καί τήν πολιτική τῆς ΕΔΑ.'Ο τελευταῖος,σάν τό μοναδικό μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς,προσπάθησε νά μᾶς μεταπείσει. "Ομως ἐμεῖς ὁμόφωνα καταδικάσαμε τήν πολιτική τῆς ΕΔΑ,διαχωρίζοντας τή θέση μας σάν ΔΝΛ καί ἀπαιτώντας ἀπό τό κόμμα νά ἀναθεωρήσει τή στάση του ὅσο ἦταν ἀκόμα καιρός,υἱοθετώντας τήν πολιτική τῶν μαζικῶν κινητοποιήσεων ἐναντίον τοῦ ἐγκλήματος τῆς δεξιᾶς.Στό τέλος ὁ Μπενᾶς ἐγκατέλειψε τή συνεδρίαση καί πῆγε προφανῶς νά εἰδοποιήσει τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ γιά τήν ἀπόφασή μας,ἐνῶ ἐμεῖς οἱ ὑπόλοιποι συνεχίσαμε τό κείμενο καί ἀνατέθηκε σέ μένα νά φροντίσω γιά τή δημοσίευσή του ἀπό τήν "Αὐγή".

Πράγματι πῆγα στὴν ἐφημερίδα, ὅπου ὅμως, ὅπως ἦταν φυσικό, μοῦ εἶπαν ὅτι ἁρμόδιος νά δώσει ἐντολή ἦταν μόνο ὁ Μπριλλάκης. Ἐτρεξα λοιπόν στή Βουλή. Ἡ συνεδρίαση δέν εἶχε ἀκόμα ἀρχίσει. Μόλις μέ εἶδε ὁ Μπριλλάκης πού εἶχε στό μεταξύ πληροφορηθεῖ τά γεγονότα, καί πρίν τοῦ πῶ τίποτα, γιά τό κείμενο, ἔξαλλος, μπροστά σέ ὅλους τούς Βουλευτές (Κεντρώους κ.λπ.), ἄρχισε νά μοῦ φωνάζει: "Δέν εἶσαι ἐσύ πού θά διαλύσεις τό κόμμα". Ἤρθαμε σχεδόν στά χέρια ὅπου μᾶς χώρισε ὁ Κύρκος. Καί ἡ ἐπιστολή φυσικά δέν δημοσιεύτηκε. Ἀπό κεῖ καί πέρα, ὅπως εἶναι φυσικό, οἱ σχέσεις μου μέ τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ ἦταν πολύ τεταμένες. Ὡστόσο, τά καθημερινά γεγονότα ἦταν τόσο πυκνά καί κρίσιμα, δηλαδή ἔπρεπε συνεχῶς νά παίρνουμε συγκεκριμμένες ἀποφάσεις, συγκεκριμμένα μέτρα, κινητοποιήσεις κ.λπ., ὥσπου φτάσαμε στά Ἰουλιανά. Δέν θυμᾶμαι ἄν τά γεγονότα τοῦ Γοργοπόταμου ἦταν πρίν ἤ μετά τό πρῶτο συνέδριο τῆς ΔΝΛ, γιατί ἡ πρώτη μου εἰσήγηση στό καινούργιο κεντρικό συμβούλιο ἦταν διαποτισμένη μέ τό ἴδιο πνεῦμα σχετικά μέ τήν ἐσφαλμένη πάντα κατά τή γνώμη μου πολιτική τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΔΑ;
θυμᾶμαι μόνο μιά φράση πού ἔγινε ἀντικείμενο πολλῶν συζητήσεων. Ἔλεγα ὅτι ἡ πολιτική αὐτή μέ μαθηματική ἀκρίβεια μᾶς ὁδηγεῖ σέ τούνελ. Ἐγώ τουλάχιστον βλέπω καθαρά τήν εἴσοδό του καί δέν μπορῶ νά προβλέψω τήν ἔξοδο. Καί πάλι μέ παρέμβαση τοῦ Μπενᾶ ἡ εἰσήγηση αὐτή δέν κατέβηκε ὡς τά μέλη τοῦ τότε κεντρικοῦ συμβουλίου ἀλλά μόνο στό προδρεῖο, καί ὅπως ἔμαθε ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ Τρίκας, μέλος τῆς Γραμματείας πῆρε τό κείμενο αὐτό γιά νά τό δείξει προσωπικά στόν

Κολιγιάννη πού τότε βρισκόταν στό 'Ανατολικό Βερολίνο. Τί εἶπαν καί τί ἀποφασίστηκε, δέν ξέρω. Φυσικά τά 'Ιουλιανά ἐπιβεβαίωσαν τίς ἐπιφυλάξεις μας γιά τήν πολιτική τῆς ΕΔΑ. Παρ'ὅλα αὐτά καί πάλι ἡ ΔΝΑ εἶναι αὐτή πού μπῆκε ἐπικεφαλῆς στίς μεγάλες κινητοποιήσεις πού συντάραξαν τήν 'Αθήνα τήν 'Ελλάδα καί ὅλο τόν κόσμο γιά 70 μέρες. Τότε ἀποκαλύφθηκε πιά πανηγυρικά ἡ ἔλλειψη κάθε σοβαρῆς πολιτικῆς ἀπό μέρος τῆς ΕΔΑ, δηλαδή οἱ κινητοποιήσεις αὐτές δέν ὁδηγοῦσαν σέ καμμιά προοπτική, σέ καμμιά ἐναλλακτική λύση, εἶχαν ἕνα μοναχα ~~ἀνάμεσο~~ στόχο, νά ἐμποδίσουμε τούς ἀποστάτες νά κάνουν Κυβέρνηση. Καί ὅταν τελικά οἱ ἀποστάτες ἔκαναν Κυβέρνηση, φάνηκε στάμάτια τοῦ κόσμου ὅτι ὅλοι μας οἱ ἀγῶνες ἔπεσαν στό κενό. Μέ τόν κοινό ἀγώνα Παπανδρεϊκων καί ΕΔΑ ἐναντίον τῶν ἀποστατων, γινήκαμε κάτι παραπάνω ἀπό οὐρά τοῦ Παπανδρέου. Γινήκαμε Παπανδρεϊκώτεροι τοῦ Παπανδρέου. Μέ ἀποτέλεσμα ἕνα τυφλό, θρησκευτικό θάλεγα, πάθος κατά τῶν ἀποστατῶν χωρίς καμμιά ἐπίσημη ἀνάλυση, κοινωνική, ταξική- "Τί εἶναι ὁ Παπανδρέου, τί εἶναι οἱ ἀποστάτες, τί εἴμαστε ἐμεῖς". Καί ἔτσι ὅταν τό Δεκέμβρη τοῦ 1966, τότε πού τά 'Ανάκτορα καί γενικά τό παρακράτος, ἄς ποῦμε οἱ 'Αμερικάνοι, περνοῦσαν σέ μιά ἄλλη φάση, μέ τή βασιλική κυβέρνηση τοῦ Παρασκευόπουλου, βρέθηκαμε νά ψηφίζουμε τήν ἴδια πολιτική μέ τούς ἀποστάτες (τήν Κυβέρνηση Παρασκευόπουλου ὑποστήριζαν στή Βουλή ἡ ΕΡΕ, ~~ἡ συντριπτική πλειοψηφία~~ οἱ συντηρητικοί τῆς ΕΚ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Γ. Παπανδρέου, καί ~~ἡ προοδευτική πλειοψηφία~~ οἱ προοδευτικοί τῆς Ε.Κ., μέ ἐπικεφαλῆς τόν 'Ανδρέα Παπανδρέου,' Ενῶ ἐνάντια στήν κυβέρνηση τοῦ Παρασκευόπουλου ψήφισε μόνο ἡ ΕΔΑ καί οἱ ἀποστάτες).

"Οταν λοιπόν βρεθήκαμε στήν ἴδια πολιτική, δέν ξέραμε πῶς νά

ἐξηγήσουμε στό λαό αὐτή τήν ἐξ ἀντικειμένου κοινή στάση μέ μιά πολιτική παράταξη ("ἀποστάτες") πού μέχρι χτές τή χτυπάγαμε μέ τήν ἴδια λύσσα μέ τούς Παπανδρεϊκούς.

Σχετικά μέ τήν ψηφοφορία αὐτή, πού κατά τή γνώμη μου εἶχε ἀποφασιστικό χαρακτήρα, γιατί εἶναι φανερό ὅτι ἡ κυβέρνηση Παρασκευόπουλου εἶχε ἕνα μόνο σκοπό: νά δώσει τό χρόνο στή δεξιά ὥστε νά ἀνασυντάξει τίς δυνάμεις της ὕστερα ἀπό τίς ἐκλογικές ἥττες τοῦ 1963-64, καί μέ τόν α'ἤ β'τρόπο νά μπορέσει νά στερεώσει καλλίτερα τήν κυριαρχία της, θυμᾶμαι ὅτι τήν ἴδια μέρα τῆς ψηφοφορίας συναντήθηκα μέ τόν 'Ανδρέα Παπανδρέου, μέ δική μου πρωτοβουλία, δηλαδή ἐν ἀγνοια τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΔΑ, λέγοντάς του περίπου τά ἑξῆς: Νομίζω ὅτι μέ τή σημερινή ἐκλογή στή Βουλή, εἶναι μιά μοναδική εὐκαιρία νά διαχωρίσεις τή θέση σου ἀπό τήν "Ενωση Κέντρου. Λέγεται ὅτι σέ ἀκολουθοῦν περίπου 50 βουλευτές. "Αν ψηφίσεις μαζί μέ τήν ΕΔΑ ἐνάντια στήν κυβέρνηση Παρασκευόπουλου, 1) θά σταματήσει ὅλη ἡ προπαγάνδα καί τοῦ παρακράτους καί τῆς δεξιᾶς γιά τό δῆθεν κίνδυνο πού παρουσιάζεις ὄντας στήν ἡγεσία ἑνός κόμματος πού πιθανόν αὔριο νά εἶναι ἐξουσία." Ετσι ἀφαιροῦμε ἕνα ἀπό τά προσχήματα τοῦ παρακράτους πού ζητάει μέ κάθε τρόπο ἀνώμαλες λύσεις. 2) Νομίζω ὅτι μέ τή συντηρητική πλευρά τῆς Ε. Κ. δέν μπορεῖς νά ἔχεις καμμιά σχέση πιά, δηλαδή καί ἄν ἡ Ε.Κ. γίνει κυβέρνηση, ὁ ρόλος σου παρ'ὅσα ἰσχυρίζεται ἡ δεξιά προπαγάνδα δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀποφασιστικός. 3) Μένοντας ἀνεξάρτητος ἐπικεφαλῆς ἑνός κόμματος προοδευτικοῦ μέ 40-50 βουλευτές δημιουργοῦμε ἐξ ἀντικειμένου τίς βάσεις γιά ἕνα μέτωπο τῆς ἀριστερᾶς." Εως ἐκείνη τή στιγμή, ὁ 'Ανδρέας φαινόταν νά ταλαν-

τεύεται. Όμως τό βράδυ στή ψηφοφορία κατά σύμπτωση είχα όριστεί έγώ άπό τόν Πρόεδρο ψηφοσυλλέκτης, ό Άνδρέας καί ή όμάδα του ψήφισαν τελικά ύπέρ τής Κυβερνησης Παρασκευόπούλου, μέ τή δικαιολογία ότι δέν έπρεπε νά διασπαστεί ή Ένωση Κέντρου.

Λίγο πρίν άπό τά γεγονότα αύτά, πήγα μαζί μέ τόν Νίκο Καρρά στό Βουκουρέστι ύστερα άπό πρόσκληση τού Πολιτικού Γραφείου τού ΚΚΕ, μέ θέμα "ή ΔΝΛ καί οί πολιτικές έξελίξεις".

Ό Καρράς μέ παρακάλεσε νά κάνω έγώ τήν είσήγηση. Στή συνεδρίαση πήρε μέρος όλόκληρο τό ΠΓ μέ έπικεφαλής τό Γκρόζο καί Κολιγιάννη, ήταν καί ό Παρτσαλίδης. Στήν είσήγησή μου, άφού έπανέλαβα τίς άπόψεις μου γιά τήν πολιτική κατάσταση, πού τούς ήταν άλλωστε γνωστές, μίλησα κυρίως γιά τήν καινούργια μεγάλη έκστρατεία πού έτοιμάζαμε μέ κύριο στόχο τήν πραγματοποίηση μαζικών σεμινάριων γύρω άπό τά προβλήματα τής νεολαίας κατά κλάδους, δηλαδή άγροτική έργαζόμενη καί φοιτητική μαθητική νεολαία. Έκεινο πού έχει σημασία είναι οί νέες μορφές πού προτείναμε, δηλαδή οί συζητήσεις γιά τά προβλήματα νά πάρουν ένα μαζικό δυναμικό χαρακτήρα, νά γίνουν δηλαδή μέσα στή βάση σ'όλο τόν έθνικό χώρο μέ κινητοποιήσεις, συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις, μέ πολλές κορυφώσεις πού θά κατέληγαν σέ τρία, άς τό ποϋμε συνέδρια νεολαίας:

1) Γιά τά άγροτικά.
2) Γιά τά έργατικά.
3) Καί γιά τά φοιτητικά μαθητικά.

Τό ΠΓ άποσύρθηκε γιά νά μελετήσει τίς προτάσεις. Καί στή βραδυνή συνεδρίαση ό Κολιγιάννης περιορίστηκε σέ πολύ γενικές άπαντήσεις, καί όρίστηκε τίς λεπτομέρειες νά τίς συζητήσουμε

μέ κλιμακο τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς ἀποτελούμενο ἀπό τούς Στρίγγο καί Φαράκο στή Βουδαπέστη.

'Εκεῖ ὁ Στρίγγας ἀπόκαλυψε τίς πραγματικές προθέσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού φυσικά ἀπηχοῦσαν τή γνώμη τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΔΑ. Θυμᾶμαι χαρακτηριστικά τή φράση του: "Μᾶς χρειάζεται μυρμηγκοδουλειά". "Δέν εἴμεθα πρόθυμοι γι'αὐτές τίς μεγάλες κινητοποιήσεις. 'Ανησυχοῦμε γι'αὐτές."

Πρέπει ἐδῶ νά πῶ ὅτι μετά τά 'Ιουλιανά ὑπῆρξε μιά κάποια κάμψη, τόσο μέσα στό λαό, ὅσο καί ἰδιαίτερα στή νεολαία καί ἐπομένως στή ΔΝΛ. Γι'αὐτό ἀκριβῶς τό λόγο, τό Προεδρεῖο τῆς ὀργάνωσης εἶχε ἐπεξεργαστεῖ αὐτό τό πρόγραμμα τῶν κινητοποιήσεων πού κατά τή γνώμη μας θά ἔδιναν μέ νέα ὁρμητικότητα καί μαζικότητα στό κίνημά μας. "Ομως ἤμουν ὑποχρεωμένος νά μεταφέρω τήν ἄποψη τοῦ Π.Γ. πού μᾶς καλοῦσε σέ "μυρμηγκοδουλειά". Στή Βουδαπέστη μεταξύ ἄλλων τούς ἀνέφερα ὅτι παρ'ὅτι τό σύνολο τῶν Λαμπράκηδων πιστεύουμε ὅτι εἶναι κομμουνιστές, χωρίς νά τό διακηρύξουμε φυσικά ἐπίσημα, (τό ἴδιο συνέβαινε ἄλλωστε καί μέ τήν ΕΔΑ), ἐντούτοις ἀντικειμενικοί λόγοι, κυρίως ἡ ἔλλειψη μαρξιστικῶν βιβλίων, μᾶς ἐμπόδιζαν νά περάσουμε σέ μιά περισσότερο μαρξιστική ἐπιμόρφωση τῶν μελῶν μας. 'Ο Φαράκος ἀνέλαβε νά συνταχθεῖ ἔξω καί νά μᾶς σταλεῖ στήν 'Ελλάδα τό ἀνάλογο ὑλικό. "Οταν γύρισα στήν 'Αθήνα, συζητήσαμε μέ τή Γραμματεία τοῦ Προεδρείου, τίς ἀπόψεις τοῦ ΠΓ, καί ἀποφασίσαμε νά τίς ἐφαρμόσουμε στήν ὀργάνωση. Τά ἀποτελέσματα ἦσαν καταστροφικά. Θυμᾶμαι λίγους μῆνες ἀργότερα σέ μιά συνεδρίαση τῆς γραμματείας, ὅταν ρώτησα τό Μπενᾶ γιατί ὑπάρχει τόσο μεγάλη διαρροή σέ μιά συγκεκριμμένη μας ὀργάνωση, μοῦ ἀπάντησε χαμογελώντας "ἡ μυρμηγκοδουλειά", κάνοντας ἔτσι εὐθέως κριτική στή γραμμή πού μᾶς ἐπέβαλε τό ΠΓ, καί πού

στήν οὐσία ἦταν μιά ἄρνηση τῆς ὡς τότε πολιτικῆς μας μέσα στή νεολαία, μιᾶς πολιτικῆς πού εἶχε δώσει τόσο θεαματικά ἀποτελέσματα.

Ἴσως τό γεγονός αὐτό νά στάθηκε ἡ ἀφορμή πού μέ ὁδήγησε στήν παραίτησή μου. Ἡ οὐσία πάντως εἶναι ὅτι τά χέρια μας ἦταν δεμένα, τό κόμμα, ΚΚΕ καί ΕΔΑ, εἶχαν ἀποφασίσει νά βάλουν τή ΔΝΑ ὅπως λέμε "στό μαντρί", ὁπότε καί ἡ δική μου προσωπική συμβολή καί ρόλος μου στήν ὀργάνωση ἐλαττωνοταν ἐξ ἀντικειμένου ἀπό μέρα σέ μέρα. (Ὅλες μου οἱ προτάσεις γιά κινητοποιήσεις καί ἄλλες ἐνέργειες ἀπορρίπτονταν συστηματικά ἀπό τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ). Καί τότε ἀκριβῶς εἶναι πού ἀποφάσισα νά στραφῶ πιό ἀποφασιστικά πρός τό πολιτιστικό κίνημα, ἱδρύοντας τό Πολιτιστικό Κέντρο Πειραιᾶ, μέ προοπτική νά τό γενικεύσω σέ ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδας.

Ἔτσι ὑπέβαλα τήν παραίτησή μου, πού ἦταν ἕνα γράμμα πρός τό κεντρικό συμβούλιο τῆς ΔΝΑ. Θυμᾶμαι ὅτι ὑπαγόρευα τό γράμμα αὐτό στόν Δημ. Παληό, πού ἦταν τότε ὁ προσωπικός μου γραμματέας, ὅταν ἄρχισαν νά μπαίνουν διάφορα μέλη τοῦ Προεδρείου. Νομίζω ὅτι 3 ἤ 4 πρόλαβαν καί τό πῆραν. Μετά ἔφτασε ὁ Μπενᾶς μσταμάτησε τή δακτυλογράφηση τῶν ἀντιγράφων πού προορίζονταν γιά τά 70 μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλιου ἔδωσε ἐντολή νά μήν γίνει γνωστό τό γράμμα, καί μέ παρακάλεσε νά πᾶμε σπίτι του. Σέ λίγο ἔφτασε ἐκεῖ καί ὁ Νίκος Καρρᾶς καί μετά ἀπό πολύωρες συζητήσεις καταλήξαμε νά παραμείνω τυπικά Πρόεδρος τῆς ΔΝΑ, νά μή γίνει γνωστή ἡ παραίτησή μου καί σέ ἀντιστάθμισμα νά γίνω μέλος μέ κοοπτάτσια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΔΑ, ὥστε νά συνεχίζω νά παίρνω μέρος ἀπό πιό ὑφηλή καί ὑπεύθυνη θέση στή διαμόρφωση τῆς πολιτικῆς τῆς ΕΔΑ μέ εἰδικό τομέα τά προβλήματα πολιτισμοῦ.

2: Δημοσίευμα "Αθηναϊκής". (ΓΙΑ ΤΗ ΙΔΡΥΣΗ ΝΕΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)

Νομίζω ὅτι τό 1962 ἔγινε μιά πρώτη συνάντηση στό δικηγορικό γραφεῖο Καραχάλιου-Δρούζα, ὕστερα ἀπό πρωτοβουλία ὁρισμένων ἐπιστημόνων κυρίως πού ἀνήκανστό χώρο τῆς ἀριστερᾶς χωρίς νά εἶναι ὀργανωμένοι στήν ΕΔΑ. Ἀπό τό 60 ὡς τό 62 ἡ καλλιτεχνική μου παρουσία στήν Ἑλλάδα, μέ κορύφωμα τίς λαϊκές συναυλίες στήν ἐπαρχία, ἔπαιρνε ὁλοένα καί περισσότερο πολιτικό χαρακτήρα. Προσωπικά διατηροῦσα σχέσεις μέ πολλούς ΕΔΑίτες, παληούς συντρόφους στό ΕΑΜ, στήν ΕΠΟΝ, στήν Ἰκαρία, στό Μακρονήσι, καί πού μερικοί ἀπ' αὐτούς ἦσαν ἡγέτες τῆς ΕΔΑ. Δέν ἦταν τόσο οἱ συγκεκριμμένες μου διαφωνίες γιά τήν πολιτική πού ἐφάρμοζαν (νομίζω ὅτι τήν ρποχή ἐκείνη δέν εἶχα διαφωνίες) ὅσο ἀπό τή μιά μεριά τό σόκ πού εἶχα δεχτεῖ στά 1949 ὅταν ἤμουν στό 4ο τάγμα Μακρονήσου μέ τήν 6η ὁλομέλεια τοῦ ΚΚΕ, πού μ' ἔκανε νά χάσω τήν πίστη μου στήν πολιτική τῶν διαφόρων ἡγετῶν τοῦ κόμματος αὐτοῦ, ὅσο ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἡ σκέψη ὅτι στήν περίοδο ἐκείνη ἔπρεπε νά μείνω ἐκτός τοῦ κόμματος γιά νά μπορέσω ἐλεύθερα καί ἀδέσμευτα νά ἐφαρμόσω τήν ἀποστολή μου στόν πολιτιστικό τομέα, ὅπως ἄρχισα μέ τόν "Ἐπιτάφιο".

Ἐδῶ πρέπει νά ὑπογραμμίσω τό γεγονός ὅτι συγκεκριμμένα ὁ "Ἐπιτάφιος", ὅπως καί τά ἔργα πού ἀκολούθησαν, χτυπήθηκαν ἀνοιχτά ἀπό τίς στῆλες τῆς "Αὐγῆς". Καί ἦταν φανερό ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς ἰντελιγκέντσιας τῆς ἀριστερᾶς καί κυρίως τῶν ὀργανωμένων μελῶν της στήν ΕΔΑ, ὅπως καί πολλά στελέχη ἦταν ἐνάντια στήν μελοποίηση τοῦ ρίτσου ἀπό μένα μέ τόν τρόπο πού ἔγινε, γιατί πίστευαν ὅτι τό μπουζούκι εἶναι ὁ ὑπόκοσμος, τό χασίσι, ἡ διαφθορά, καί ἐπομένως θανάσιμοι ἐχθροί τῆς ἀριστερᾶς.

Πιστεύω ὅτι ἄν ἡ ἡγεσία τῆς ΕΔΑ δέν μέ ἀποκήρυξε τότε σάν μουσικό ἀνοιχτά, αὐτό τό ἔκανε γιατί διαπίστωσε ὅτι τό ἔργο μου εἶχε μεγάλη ἀπήχηση στίς λαϊκές μάζες καί ἰδιαίτερα στή νεολαία πού ἐπιπλέον ἀντιμετώπιζαν τόσο τό ἔργο μου ὅσο καί μένα σάν μιά ἀπό τίς πιό προχωρημένες ἐκφράσεις τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς τήν ἐποχή ἐκείνη.

Ἄλλωστε τόν τόνο τόν ἔδωσε ἡ ἴδια ἡ δεξιά πού ἀπό τήν πρώτη στιγμή ἔδειξε θάλεγα φόβο καί πανικό ἀπέναντι στό ἔργο καί τή δράση μου μέ τίς συνεχεῖς ἀπαγορεύσεις, τό ραδιόφωνο, τή λογοκρισία, καί γενικά τίς διώξεις πού ἔπαιρναν ὅλο καί πιό ὀξύ χαρακτήρα, μέ κορύφωμα τό λιθοβολισμό ἀπό τήν ἀστυνομία καί ἀπό τούς παρακρατικούς τῆς συναυλίας μου στή Νάουσα (ἐκλογές Ὀκτ.-Νοεμβ. 1961).

Ἔτσι σιγά-σιγά ἔρχισα νά λειτουργῶ μέσα στή συνείδηση μιᾶς μεγάλης μερίδας ἀνοργανώτων τῆς ἀριστερᾶς, σάν φυσικός ἡγέτης ἑνός πλατειοῦ ἀνανεωτικοῦ ἀριστεροῦ κινήματος.

Ἔτσι δδηγηθήκαμε στή συγκέντρωση πού ἀνέφερα στήν ἀρχή, ὅπου ἀποφασίστηκε νά μελετήσουμε πιό ἐπιστημονικά τήν περίπτωση δημιουργίας ἑνός πλατειοῦ κινήματος τῆς ἀριστερᾶς, ἑνός ἀναγεννητικοῦ κινήματος τῆς ἀριστερᾶς ἐκτός τῆς ΕΔΑ.

Οἱ προσπάθειες μας αὐτές ὁλοκληρώθηκαν μέ τή δημοσίευση μιᾶς ἑνός κειμένου πού τό ὀνομάσαμε "Μανιφέστο τῆς Ἀθήνας" καί πού θά πρέπει νά κυκλοφόρησε τέλη τοῦ 62 ἤ ἀρχές τοῦ 63). Τότε ἐμφανίστηκαν καί ἄλλες ὁμάδες στελεχῶν πλέον τῆς ἀριστερᾶς, πού διαφωνοῦσαν μέ τήν πολιτική της καί πού πρότειναν νά συντονίσουμε τίς προσπάθειές μας. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς μόλις ἔβγαιναν ἀπό τίς φυλακές τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί μιά σημαντική μερίδα ἦταν πρώην ἀξιωματικοί τοῦ ΕΛΑΣ.

Έτσι στίς άρχές τοῦ 63 τό σπίτι μου εἶχε μεταβληθεῖ σέ πολιτικό γραφεῖο, γεγονός πού ἦταν φυσικό νά προκαλέσει τήν άντίδραση τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΔΑ, πού δέν ἄργησε νά φανεῖ. Ὕστερα άπό πολλές συζητήσεις καί διαπραγματεύσεις, ἡ ΕΔΑ ζήτησε τήν ἔνταξη αὐτοῦ τοῦ κινήματος στίς γραμμές της. Τελικά δέν εἴχαμε άντίρρηση, ὅμως θέταμε ὁρισμένους ὅρους πού πιστεύαμε ὅτι θά βοηθοῦσαν ὥστε ἡ ΕΔΑ νά γίνει τό πλατύ μαζικό καί ξεκαθαρισμένο κόμμα πού θέλαμε. Μέ δυό λόγια, οἱ άπόψεις μας ἦταν ὅτι ὑπῆρχε ἐν δυνάμει ἕνα πλατύ κίνημα μέσα στό λαό καί ἰδιαίτερα στή νεολαία πού ὅμως ἡ ΕΔΑ καί ἰδιαίτερα ἡ νεολαία της, λόγω τῆς στενότητα τῆς πολιτικῆς της, δέν μποροῦσε νά ἐκφράσει. Μιά ἄλλη ὁμάδα πού πῆρε ἐπαφή μαζί μας ἦταν τό κίνημα Μπέρτραν Ράσελ, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μιχάλη Περιστεράκη. Παρ'ὅτι ἡ νεολαία τῆς ΕΔΑ προσπαθοῦσε νά τό ἐλέγχει 100 ο/ο ἐντούτοις ἡ ἰδιαζουσα προσωπικότητα τοῦ Πειρστεράκη κατάφερνε τελικά νά δίνει στό κίνημα αὐτό μιά διαφορετική λάμψη, ἕνα νέο τύπο ἐπαφῆς μέ τό λαό. Παράδειγμα ἡ σύλληψη τῆς πρώτης Μαραθώνεια πορεία εἰρήνης, πού άνήκει στό κίνημα αὐτό καί πού τελικά ἄλλαξε τήν ἱστορία στήν Ἑλλάδα. Στήν προετοιμασία τῆς πρώτης Μαραθώνειας πορείας, ἡ κίνησή μας, πού δέν εἶχε άκόμα προσχωρήσει στήν ΕΔΑ, εἶχε πάρει δραστήρια μέρος. Ὅλα τά μέλη μας πῆραν μέρος στήν κινητοποίηση καί ὅλοι πιαστήκαμε άπό τήν άστυνομία ἐνῶ, ὅπως εἶναι γνωστό, μονάχα ὁ Γρηγόρης Λαμπράκης, ὄντας βουλευτής, μπόρεσε νά φτάσει στό Μαραθῶνα, γεγονός πού τοῦ στοίχησε μετά λίγο καιρό τή ζωή του, μέ άποτέλεσμα ὅλο τό πλέγμα τῶν ἐξελίξεων πού άκολούθησε.

Μετά τήν Μαραθώνεια πορεία καί πρίν άπό τή δολοφονία

τοῦ Λαμπράκη, στό διάστημα αὐτό εἴχαμε τακτές συναντήσεις μέ τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ στά γραφεῖα τῆς "Αὐγῆς", μέ σκοπό ὅπως εἶπα τήν ἐξέταση τῶν ὁρων τῆς συμμετοχῆς καί τοῦ κινήματος τοῦ "Μανιφέστου τῆς 'Αθήνας στίς γραμμές τῆς ΕΔΑ.

"Ολες αὐτές οἱ κινήσεις ἦταν φυσικό νά γίνουν εὐρύτερα γνωστές, ἐξ' οὗ καί τό ἄρθρο τῆς "'Αθηναϊκῆς".

Τήν ἐποχή ἐκείνη, ἀνάμεσα σέ ἄλλους μέ εἶχε ἐπισκεφθεῖ στό σπίτι μου καί ὁ Δευτέρης 'Αποστόλου, ἀλλά δέν θυμᾶμαι τί ἀκριβῶς εἰπώθηκε μεταξύ μας καί τί εἴχαμε συμφωνήσει.

II:

Λόγω τῶν στενῶν σχέσεων μου μέ τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ, εἰδοποιήθηκα ἀμέσως ἀπό τόν 'Αντώνη Μπριλλάκη γιά τόν τραυματισμό τοῦ Λαμπράκη. 'Αποφάσισα νά πάω ἀμέσως στή Θεσσαλονίκη καί τό ἀνακοίνωσα. Μέ παρακάλεσε νά περάσω ἀπό τά γραφεῖα τοῦ κόμματος. 'Εκεῖ μοῦ ἀνακοίνωσαν ὅτι ἀποφάσισαν κι αὐτοί ἀπό τήν πλευρά τους νά στείλουν ἀντιπροσωπεία ἀποτελούμενη ἀπό τόν Μανώλη Γλέζο, τόν Γιάννη Ρίτσο καί τόν Καθηγητή 'Ιμβριώτη, καί ἄν ἤθελα, νά ἀποτελέσω κι ἐγώ μέλος αὐτῆς τῆς ἀντιπροσωπείας

"Ετσι πήγαμε ὅλοι μαζί στό νοσοκομεῖο "'Αχέπα" ὅπου μέσα βρισκόταν ὁ Λαμπράκης. 'Εκεῖ ἀμέσως διαπίστωσα ὅτι ὁ μηχανισμός τῆς ΕΔΑ εἶχε ἐντολή (ἴσως νά ἦταν καί δική της πρωτοβουλία) νά φερθεῖ μέ διάκριση κυρίως ἀνάμεσα σέ μένα καί τό Γλέζο. Δηλαδή τά βράδυα ὅταν ἐγκαταλείπαμε τό νοσοκομεῖο καί ὑπῆρχε κίνδυνος νά χτυπηθοῦμε κι ἐμεῖς ἀπό τούς παρακρατικούς, οἱ ΕΔΑῖτες φρουροί περικύκλωναν ἐπιδεικτικά τόν Γλέζο γιά νά τόν βάλουν στό αὐτοκίνητο καί νά τόν συνοδεύσουν

στήν πόλη, ἐνῶ τό ἴδιο ἐπιδεικτικά μέ ἄφηναν ἔρημο καί μόνο μπροστά στό νοσοκομεῖο στό ἔλεος τῶν παρακρατικῶν.

Ὅμως εἶναι ὁ ἁπλός λαός καί κυρίως οἱ νέοι πού μέ περικύκλωναν γιά νά μέ προφυλάξουν, καί θυμᾶμαι ὅτι σέ μιά τέτοια στιγμή, μπροστά στό νοσοκομεῖο, καθώς συζητούσαμε, ρίχτηκε ἡ ἰδέα γιά τήν ὀργάνωση ἑνός κινήματος δυνατοῦ πού θά ἐμπόδιζε τά χέρια τῆς ἀντίδρασης νά ἐπαναλάβουν αὐτό πού ἔκαναν μέ τόν Λαμπράκη.

Σέ συνέχεια ἡ ὀργάνωση τῆς ΕΔΑ Θεσ/νικης ὑποχρεώθηκε νά μέ προτείνει γιά ὁμιλητή στή συγκέντρωση πού ὀργάνωνε γιά τό Σάββατο (δηλαδή δυό μέρες μετά τό χτύπημα τοῦ Λαμπράκη) μπροστά στό πανεπιστήμιο, καί πού εἶχε ἀπαγορευτεῖ ἀπό τήν ἀστυνομία. Προηγούμενα εἶχε ἀναγγελθεῖ ὅτι θά μιλήσουν ὁ Ρίτσος καί ὁ Ἰμβριώτης. Ὅμως τό Σάββατο τό πρωΐ ἔφυγαν καί οἱ δυό γιά τήν Ἀθήνα ὅπου ὅπως εἶπαν εἶχαν ἄλλες ὑποχρεώσεις, κι ἔτσι δέν ἔμεινε παρά μόνο ἐγώ, πρᾶγμα ὑποθέτω ἐπώδυνο γιά τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ, πού δέν ἤθελε μέ κανένα τρόπο νά ἐμφανιστῶ καί ἰδιαίτερα ἐκείνη τή στιγμή μπροστά στό λαό μέ πολιτικές εὐθύνες. Αὐτή ἡ ὁμιλία μου καί ἡ πορεία πού ἀκολούθησε ἦταν ἡ πρώτη οὐσιαστική ἐπάνοδος στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας.

Τήν ἑπόμενη μέρα πέθανε καί τυπικά ὁ Λαμπράκης. Καί τό πρόβλημα πού ~~ἦτανε~~ ἐμπνεύστηκε μπροστά μας ἦταν ἡ μορφή τῆς κηδείας καί τί ἀποβλέπαμε ἀπ' αὐτήν, δηλαδή ποιούς πολιτικούς στόχους θά βάζαμε ἐκείνη τή στιγμή. Νομίζω ὅτι κανείς μας δέν συνέλαβε σωστά τό συγκεκριμμένο συσχετισμό δυνάμεων ὥστε νά μποῦν τά σωστά συνθήματα. Ἡ δική μου ἄποψη ἦταν περισσότερο ἀριστερή ἀπ' ὅσο ἔπρεπε, καί γι' αὐτό χτυπήθηκε ἀπό τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ δικαιολογημένα ἴσως, ἀλλά τελικά ἡ πολιτική πού διατύπωσε ἡ ἡγεσία αὐτή στή συγκεκριμμένη στιγμή ἦταν κι αὐτή δεξιότερη ἀπ' ὅσο ἔπρεπε.

Συγκεκριμμένα, πίστευα ὅτι ἔπρεπε νά ρίξουμε σκληρότερα συνθήματα ἀνταποκρινόμενα καί στήν ἀγανάκτηση πού συνταράζε τό λαό, ἐνῶ ἡ ΕΔΑ τελικά δέν κατάφερε νά ρίξει κανένα πολιτικό σύνθημα, καμμιά πολιτική προοπτική, μέσα στήν κηδεία. Ἡ ἀντίθεσή μου μέ τήν ἡγεσία τῆς ΕΔΑ ἦταν πολύ μεγάλη. Κατά κάποιο τρόπο ἐκείνη τή στιγμή ἐξέφραζα κι τά πιό ἀκραῖα συνθήματα ἀντι-δεξιά τοῦ λαοῦ, ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ ΕΔΑ εἶχε φόβους μήπως ἡ κηδεία, παρασυρμένη ἀπό τά συνθήματα αὐτά, πάρει μαχητικό χαρακτήρα, γεγονός πού μποροῦσε νά δώσει τήν εὐκαιρία στό παρακράτος γιά μιά λυσσαλέα καί ἀποφασιστική ἀντεπίθεση κατά τοῦ μαζικοῦ κινήματος.

Ὁμολογῶ ὅτι σέ κείνη τή συγκεκριμμένη στιγμή ἡ στάση μου καθοριζονταν περισσότερο ἀπό τό ἐντύπωτο καί τό συναίσθημα καί πολύ λιγότερο ἀπό συγκεκριμμένη πολιτική ἀνάλυση." Ἀλλωστε μοῦ ἔλειπαν καί τά ἐπιστημονικά δεδομένα τοῦ πολιτικοῦ προβλήματος. Καί γι' αὐτό δέν δίνω ἄδικο στίς συγκεκριμμένες πράξεις ἐχθρικές πού ἐξεδήλωσε ἡ ἡγεσία τῆς ΕΔΑ κατά τήν ἐποχή ἐκείνη, ὅπως λ.χ. τήν "σύλληψή μου" ἀπό τόν Τάκη Μπενᾶ στό σταθμό τῆς Λαρίσης τό βράδυ πού περιμέναμε τόν σορό τοῦ Λαμπράκη καί τήν ἀπομόνωσή μου στό Φουαγιέ τοῦ σταθμοῦ. Λίγο ἀργότερα, καί ὅταν μαζί μέ τούς φίλους μου εἴχαμε ἀποφασίσει νά κάνουμε πορεία ὡς τήν Μητρόπολη εἶναι ὁ Γλέζος πού μέ "παρακάλεσε" νά μπῶ σ' ἕνα αὐτοκίνητο τῆς ΕΔΑ, ὥστε νά μή γίνει ἡ πορεία. Καί τέλος τήν ἡμέρα τῆς κηδείας καί ὅταν μπροστά στό νεκροταφεῖο ὁ κόσμος μοῦ ζητοῦσε νά πάρω τό λόγο ἦταν ὁ Λεωνίδας Κύρκος πού κι αὐτός μ' ἔβαλε σ' ἕνα ἄλλο αὐτοκίνητο τῆς ΕΔΑ γιά νά μέ ὁδηγήσει στό σπίτι μου.

Ὁ μόνος πού ἔπιασε νομίζω ἀκριβῶς τό πολιτικό στίγμα τῆς

στιγμῆς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ λαός, πού τόσο ἀπό τήν πλευρά τοῦ ὄγκου (ἑκατοντάδες χιλιάδες), ὅσο καί ἀπό τήν πλευρά τῆς πειθαρχίας καί τῆς αὐτοσυγκράτησης ἀλλά καί τῆς ἀποφασιστικότητας καί ὀργῆς πού ἔδειξε μέ τά πολιτικά συνθήματα πού ξεπηδοῦσαν αὐθόρμητα μέσα ἀπό τίς γραμμές του, ἄνοιξε τό δρόμο ἐκείνη τή στιγμή γιά τήν ἀνατροπή ἄν ὄχι τῆς δεξιᾶς, τουλάχιστον τῆς κυβέρνησης τῆς δεξιᾶς, γεγονός πού πραγματοποιήθηκε ὕστερα ἀπό λίγους μῆνες.

Πάντως τό στοιχεῖο πού κυριάρχησε ἦταν ἡ νεολαία μέ κύριο σύνθημα "κάθε νέος καί Λαμπράκης".

Ἔτσι τήν ἑπομενη κιόλας μέρα τῆς κηδείας, κλήθηκα στά γραφεῖα τῆς ΕΔΑ ὅπου ὁ Ἀντώνης Μπριλλάκης μοῦ ἀνακοίνωσε τίς προτάσεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀναγνωρίζοντας πιά ἐπίσημα τόν πολιτικό μου ρόλο, πρότεινε τό ἀναγεννητικό κίνημα τῆς ἀριστερᾶς πού ἦταν καί ἀντικείμενο τοῦ Μανιφέστου τῆς Ἀθήνας νά τό ἐφαρμόσουμε στό χῶρο τῆς νεολαίας, δημιουργώντας ἀπό κοινοῦ μιά κίνηση νεολαίας πού θά εἶχε τό ὄνομα τοῦ Λαμπράκη, καί πού θά ἦταν ἀνοιχτή σέ ὅλο τό δημοκρατικό φάσμα τῆς χώρας.

Βέβαια σέ μυστικό ἐπίπεδο ἡ οὐσιαστική καθοδήγηση τοῦ κινήματος αὐτοῦ θά ἐξασφαλίζοταν σέ δυό ἐπίπεδα:

Τό πρῶτο, μιά προσωπική ἐπαφή δική μου μέ τόν ἴδιο τόν Μπριλλάκη σάν ἐκπρόσωπο τῆς ΕΔΑ, καί

Δεύτερον, σέ ἐπίπεδο νεολαίας ἀπό δυό ἐκπροσώπους τῆς Ν.ΕΔΑ (Γιάνναρος καί Λεντάκης) καί δυό ἐκπροσώπους πού θά ὁρίζα ἐγώ (Καράχαλιος καί Πάγκαλος). Σέ συνέχεια ἀπευθυνθήκαμε σέ γνωστές προσωπικότητες τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τέχνης, καί ἀφοῦ συντάξαμε ἀπό κοινοῦ τήν ἱδρυτική διακήρυξη τῆς ΔΚΝΓΑ, τή δώσαμε στή δημοσιότητα μέ τίς γνωστές ὑπογραφές.

Σέ συνέχεια πραγματοποιήσαμε καί τήν πρώτη μας συγκέντρωση στό θέατρο ΑΚΡΟΠΟΛ, ὅπου ἀπό τήν πρώτη στιγμή φάνηκε ὅτι ἡ νεολαία δέχτηκε μέ πρωτοφανή ἐνθουσιασμό τήν πρωτοβουλία μας αὐτή. Σύμφωνα μέ τήν ἀρχική μας ἀπόφαση, ζητήσαμε ἐπαφή μέ τούς ἡγέτες τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων Γ.Παπανδρέου Στεφανόπουλο, Βενιζέλο, Μαρκεζίνη, καθώς καί μέ τόν Πρόεδρο τῆς ΕΔΑ. Ἀναπτύξαμε σέ ὅλους τήν ἴδια θέση, ὅτι δηλαδή φιλοδοξοῦμε νά ἑνώσουμε ὅλη τή νεολαία τῆς ἀριστερᾶς καί τοῦ

Κέντροθ σ'ἕνα ἐννιατο κίνημα μέ κύριο στόχο τήν ἀνατροπή τῆς δεξιᾶς.'Αφοῦ γιά ἕνα διάστημα οἱ ἡγέτες τοῦ Κέντρου ταλαντεύτηκαν σχετικά μέ τή στάση πού θά ἔπαιρναν ἀπέναντι στίς πρωτοβουλίες μας (ὁ Γ.Παπανδρέου μᾶς μίλησε πολύ θετικά). 'Ο κεντρῶος τύπος ἄρχισε τά πυρά του ἐναντίον μας,καταγγέλλοντας ὅτι ἡ κίνηση ἦταν μιά ἀπό τίς συνηθισμένες παγίδες-μεταμφιέσεις τοῦ ΚΚΕ.

III:

Τρία βασικά χαρακτηριστικά ἀκολούθησαν τήν ἱδρυτική διακήρυξη.

I)Μιά πρωτοφανής ἐξάπλωση τῆς κινησης σέ ὅλη τήν 'Ελλάδα.Σέ λίγους μήνες,ὅπου ζοῦσαν νέοι,ἀκόμα καί στό τελευταῖο χωριό, εἶχαν μέ πρωτοβουλία δική τους δημιουργήσει τοπική ὀργάνωση.

2) Τό γεγονός αὐτό ἔστριψε τά πυρά τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ἀστυνομίας καί παρακράτους,ἐναντιά μας μέ ὅλα τά μέσα.Καί

3)ἡ ἐπίθεση ἀπό τήν πλευρά τῆς Ε.Κ. ἔπαιρνε ὅλο καί πιό μεγάλες διαστάσεις."Ετσι ἀνεξάρτητα ἀπό τίς προθέσεις μας, δηλαδή γιά μιά πλατειά δημοκρατική νεολαία,οἱ ἐπιθέσεις τῶν ἄλλων μᾶς ὑποχρέωναν νά περιοριστοῦμε στό χῶρο τῆς ἀριστερᾶς. "Αλλωστε καί ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν νέων μελῶν τῆς κινησης πίστευαν οἱ ἴδιοι ὅτι μπαίνοντας στήν κίνησή μας ἔμπαιναν ταύτόχρονα στό χῶρο τῆς ἀριστερᾶς.Τό νά ἐπιμείνουμε στίς ἀρχικές μας προθέσεις γινόταν κάθε μέρα καί πιό ἀντιρεαλιστικό,καί ἔτσι,ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο περίπου ὁδηγηθήκαμε στή συγχώνευση τῆς κινησης μέ τήν Ν.ΕΔΑ καί τῆς δημιουργίας τῆς ΔΝΔ σάν τῆς μοναδικῆς νεολαίας τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς, δηλαδή τῆς ΕΔΑ,δηλαδή τοῦ ΚΚΕ."Οσον ἀφορᾶ γιά τή γνώμη τοῦ κ.Παπανδρέου,ὅπως εἶπα καί πιό πρίν,στή συνάντησή μας φάνηκε

θετικός. Νομίζω όμως ότι τήν επομενη μέρα ή τή μεθεπόμενη άλλαξε γνώμη.

Σχέσεις ΔΝΑ-ΚΚΕ. (ΟΙ ΜΠΕΝΑΣ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΙΣΧΥΡΙΖΟΝΤΑΙ ΟΤΙ ΗΜΟΥΝ ΠΑΝΤΑ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ)

"Εγινα νομίζω τό 1943 μέλος τοῦ ΚΚΕ, γιατί δια ίστωσα ότι μέ ἐκφράζει πολιτικά καί ίδεολογικά. Δέν νομίζω ότι άπό τότε ἄλλαξαν οί στόχοι καί τά ίδανικά τοῦ ΚΚΕ. 'Επομένως ούσιαστικά θεώρησα τόν ἑαυτό μου ὅπως καί τό θεωρῶ ούσιαστικά σάν μέλος ή ὀπαδός τοῦ κόμματος αὐτοῦ. 'Αντίθετα σέ διάφορες περιόδους εἶχα άπό μικρές ἕως πολύ μεγάλες ἀμφιβολίες γιά τίς διάφορες ἡγεσίες καί τήν πολιτική τους.

"Ομως τά γεγονότα ἐξελίχθηκαν ἔτσι ὥστε δέν θυμᾶμαι ποτέ νά παραιτήθηκα ἐπίσημα άπό τό κόμμα αὐτό. Τό ἐρώτημα πού μπαίνει εἶναι τό ἑξῆς: εἶναι δυνατόν ἕνα ἄτομο νά πιστεύει ότι ούσιαστικά ἀνήκει σ'ἕνα κόμμα, ἐνῶ τυπικά νά βρίσκεται ἔξω άπό τό κόμμα αὐτό; Νομίζω ότι τά γεγονότα στήν 'Ελλάδα ὁδήγησαν σ'αὐτή τήν παράξενη στάση δεκάδες χιλιάδες κομμουνιστές, καί ἕνας ἀπ'αὐτούς ὑπῆρξα, καί εἶμαι ἀκόμα κι'ἐγώ, γιά τόν ἁπλούστατο λόγο ότι ή συνεχής παρανομία δέν μᾶς ἐπέτρεφε ποτέ νά καθήσουμε ὅλοι μαζί καί νά συζητήσουμε ἐλεύθερα γύρω άπό ἕνα τραπέζι. Κι ὅταν ή στιγμή αὐτή ἦρθε, μέ τή νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ, τότε δέν εἴχαμε ἕνα, ἀλλά τρία τουλάχιστον κομμάτια πού ἀνήκαν ὅλα τους στό ἴδιο κόμμα. Καί ἐπομένως αὐτή ή ἀπαραίτητη κατά τή γνώμη μου συνάντηση-ἐξήγηση ὅλων ἀνεξαρτήτως τῶν ἑλλήνων κομμουνιστῶν δέν μπόρεσε καί δέν μπορεῖ ἀκόμα νά πραγματοποιηθεῖ. Νά γιά ποιό λόγο εἶμαι καί τώρα τυπικά ἔξω καί άπό τά τρία κόμματα, ἀνεξάρτητα ἄν κατά καιρούς συνεργάστηκα πότε μέ τό ἐσωτερικό, πότε μέ τήν ΕΔΑ καί πότε μέ τό ΚΚΕ.

Τό ἴδιο συνέβαινε καί στήν περίοδο 60-67, δηλαδή θεωροῦσα πάντοτε ντέ φάκτο τόν ἑαυτό μου κομμουνιστή, μέλος ἑνός ἰδεάτου ΚΚΕ, καί στό βαθμό πού πίστευα ὅτι μποροῦσα νά συντονίσω τό βηματισμό μου μέ τή συγκεκριμμένη ἡγεσία καί τήν πολιτική της, τό ἔκανα μέ ὅλη τήν πειθαρχία τοῦ κομμουνιστή ὅπως τήν εἶχα διδαχτεῖ στά προηγούμενα χρόνια τῆς δράσης μου στίς γραμμές τοῦ ΚΚΕ, ἀλλά ταυτόχρονα καί ὅλη τήν ἀνεξαρτησία τοῦ ἀγωνιστή πού γιά τόν α'ἤ β'λόγο δέν τοῦ ζήτησαν τή γνώμη οὔτε μποροῦσε νά ἐκφράσει τίς ἀπόψεις του γιά ὅ,τι ἔγινε στό παρελθόν καί ἐπόμενως ἦταν ἄσχετος μέ τίς λύσεις πού δόθηκαν χωρίς νά λάβουν ὑπ'ὄψη τή γνώμη του.

Καί στό σημεῖο αὐτό δέν μιλάω μόνο γιά τόν ἑαυτό μου ἀλλά γιά ἑκατοντάδες χιλιάδες Ἕλληνες κομμουνιστές πού μέ πρωτοφανή πειθαρχία καί ἐνθουσιασμό, ἀκολουθώντας τή γραμμή τοῦ ΚΚΕ, πήγαμε στό βουνό ἤ μπήκαμε στήν παρανομία, περάσαμε στρατοδικεῖα, φυλακές, βασανιστήρια, ἐξορίες, Μακρονήσια, οἱ περισσότεροι ἀπό μᾶς σακατεύτηκαν καί σέ συνέχεια, ὅταν οἱ ἴδιες οἱ ἡγεσίες κατάγγελε ἡ μία τήν ἄλλη γιά ἐγκληματικά λάθη, κανείς δέν ἦρθε νά ζητήσει καί τή δική μας γνώμη, τή γνώμη τῆς βάσης, ἀλλά ὅλα λύθηκαν μέ τούς τρόπους πού λύθηκαν ἀπό ἕνα ἐπίπεδο στελεχῶν νι ἀπάνω, καί πού στό κάτω-κάτω αὐτά τά ἴδια στελέχη ἦταν οἱ ὑπεύθυνοι γιά ὅσες συμφορές ὑπέστη τό κίνημα καί ὁ λαός μας.

Ἤμουν λοιπόν ἕνας ντέ φάκτο κομμουνιστής καί φαίνεται ὅτι ἡ πειστικότητά μου καί γενικότερα ἡ στάση καί ἡ δράση μου ἦταν τέτοια ὥστε ἡ ἡγεσία τῆς ΕΔΑ στήν ἀρχή καί τοῦ ΚΚΕ σέ συνέχεια νά μέ βάλει νά παίρνω μέρος ἴσότιμα τουλάχιστον οὐσιαστικά σέ πολλές συνεδριάσεις τους.

Ὅμως πρέπει νά τονίσω ὅτι αὐτή ἡ κατάσταση ἐπιβλήθηκε στίς ἡγεσίες ἀπό τά ἴδια τά πράγματα.

Φυσικά ἡ συμμετοχή μου σέ συνεδριάσεις τοῦ ΠΓ καί τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς δέ σήμαινε κανόλου ὅτι ὑπῆρξα ἔστω καί

γιά μιά στιγμή μέλος τοῦ ἡγετικοῦ ἀπαράτ.'Εκεῖ δηλαδή πού χαράζεται καί ἀποφασίζεται ἡ γραμμή τοῦ κόμματος,τό κέντρο ἀποφάσεων τοῦ κόμματος.Καί οὔτε ποτέ μοῦ ἔγινε παρόμοια πρόταση.'Απόδειξη ὅτι στήν τελευταῖα ὁλομέλεια τοῦ ΚΚΕ πρίν ἀπό τή δικτατορία,πού ἔγινε στό ἐξωτερικό καί ὅπου πῆραν μέρος πολλά στελέχη τῶν Λαμπράκηδων,ἐγώ εἶχα μείνει ἐντελῶς ἔξω ἀπό τίς διαδικασίες καί ἐντελῶς συμπτωματικά ἀργότερα πληροφορήθηκα γιά τήν ὁλομέλεια αὐτή.

6:

'Εξήγησα πιό πρίν κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες ἔγινα μέλος τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς ΕΔΑ.Γιά μένα προσωπικά ἦταν μιά εὐκαιρία νά συμμετέχω πιό ἄμεσα καί οὐσιαστικά στή χάραξη τῆς γραμμῆς τῆς ΕΔΑ.Σέ μιά περίοδο ἐξαιρετικά κρίσιμη γιά τή χώρα.Φυσικά τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή ἀποτελοῦσαν δυό κατηγορίες μελῶν.οἱ α'κατηγορίας,τό λεγόμενο Γραφεῖο 'Εσωτερικοῦ, δηλ,'εκπρόσωποι τοῦ ΠΓ,καί πού ἀποτελοῦσαν τό οὐσιαστικό κέντρο ἀποφάσεων (Μπριλλάκης,Δρακόπουλος,Καρρᾶς,Γλέζος,Κύρκος,Βέττας)καί οἱ β'κατηγορίας ,οἱ ὑπόλοιποι.Σ'αὐτήν ἀνήκα κι ἐγώ."Οπως ἐξ ἄλλου καί ὁ Πρόεδρος τῆς ΕΔΑ ὁ Πασαλίδης καί ὁ Ἦλίας 'Ηλιοῦ,κοινοβουλευτικός ἐκπρόσωπος.Πάντως τό γεγονός αὐτό δέν μᾶς ἐμπόδιζε νά ἐκφράζουμε τή γνώμη μας,νά συζητᾶμε ἐλεύθερα,καί πιστεύω ὅτι σέ πολλές περιτπώσεις ἡ γνώμη μας ἐπηρέαζε τίς τελικές ἀποφάσεις πού ὅπως εἶπα τίς ἔπαιρνε τό Γραφεῖο 'Εσωτερικοῦ μέ τήν ἔγκριση πάντα τοῦ ΠΓ.

'Η συνάντηση στό 'Αγρίνιο έγινε τόν Μάρτιο τοῦ 1967. 'Η συμμετοχή μου στήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή μέ βοήθησε νά ξεκαθαρίσω πολλά πράγματα σχετικά μέ τή φύση τῆς ΕΔΑ, μέ κύριο χαρακτηριστικό τόν φατριασμό ἀπό μέρους γνωστῶν ἡγετῶν πού οὔτελίγο οὔτεπολύ τήν εἶχαν μεταβάλει σέ ἀληθινό τσιφλίκι τους. "Ολα αὐτά τά καταγγέλαμε σέ κάθε εὐκαιρία καί ἰδιαίτερα σέ μιά ἱστορική Διοικοῦσα 'Επιτροπή, νομίζω στά 1966, πού ἦταν εἰσηγητής ὁ Δρακόπουλος καί ὅπου ἀποφασίσαμε νά συντονίσουμε τά πυρά μας, οἱ Δεσποτίδης, Δινάρδατος, Μανωλάκος, ὁ ὑποφαινόμενος, ἔχοντας καί τήν ὑπόσχεση τοῦ 'Ηλιοῦ ὅτι θά καταγγείλει κι αὐτός τήν ἀνώμαλη κατάσταση καί πού τελικά ὅμως δέν τό ἔκανε.

"Ολες μας οἱ ἐλπίδες εἶχαν συγεντρωθεῖ στό Συνέδριο τῆς ΕΔΑ, πού εἶχε ἀποφασιστεῖ γιά τό καλοκαίρι τοῦ 66. "Ομως ξαφνικά ὁ Δρακόπουλος, πού εἶχε ἀντικαταστήσει τό Μπριλλάκη σάν Γραμματέας τοῦ Γραφεῖου 'Εσωτερικοῦ, ὕστερα ἀπό ἕνα ταξίδι του στό ἐξωτερικό γύρισε μέ τήν πρόταση-ἀπόφαση τῆς ἀναβολῆς τοῦ Συνεδρίου.

"Αν τό Συνέδριο πραγματοποιόταν τήν ἐποχή ἐκείνη μπορεῖ οἱ ἐξελίξεις στήν 'Ελλάδα νά ἦταν διαφορετικές. "Ομως ἦταν σχεδόν βέβαιο ὅτι ἡ τότε ἡγεσία τῆς ΕΔΑ, δηλαδή τά μέλη τοῦ Γραφεῖου 'Εσωτερικοῦ πού προανάφερα, θά ἦταν πολύ δύσκολο νά κρατηθοῦν στίς θέσεις τους, ὅσες προσπάθειες καί ἄν ἔκαναν, γιά νά μανιπυλάρουν τό συνέδριο. Καί εἶναι γιά τό λόγο αὐτό ἀσφαλῶς πού πέτυχαν τήν ἀναβολή τοῦ συνεδρίου μέ ἀποτέλεσμα νά ὀξυνθοῦν ἀκόμα περισσότερο οἱ ἀντίθεσεις

πού συγκλόνιζαν τήν ΕΔΑ,καί άκόμα πιό πολύ τή νεολαία.

Ήταν φυσικό νά γίνω ένας άπό τούς κύριους έκφραστές αύτῆς τῆς δυσφορίας τῶν στελεχῶν.Καθημερινά διάφορα στελέχη διατύπωναν τούς φόβους τους,καί όλοι σκεφτονταν ότι έπρεπε νά κάνουμε κάτι ώστε νά ταρακουνηθεῖ τό κόμμα,καί κυρίως ν'άλλάξει ή ήγεσία τῆς ΕΔΑ,πού έδειχνε όλο καί πιό άκατάλληλη γιά νά άντιμετωπίσει μιά κατάσταση πού γινόταν άπό μέρα σέ μέρα όλο καί πιό κρίσιμη.

Μέσα σ'αύτό τό κλίμα,καί όταν βρισκόμουν στό 'Αγρίνιο όμιλητής σέ μιά άνοιχτή συγκέντρωση τῆς ΕΔΑ,τό βράδυ γυρίζοντας στό ξενοδοχεῖο,βρῆκα νά μέ περιμένουν πολλά μέλη τοῦ Προεδρείου τῶν Λαμπράκηδων.Μοῦ είπαν ότι ήρθαν όλοι κρυφά,είδικά γιά νά μέ δοῦν,καί εύθύς μοῦ έκαναν κριτική γιατί δέν τούς είχα δείξει έμπιστοσύνη,δηλ.δέν τούς είχα ποτέ ώς τότε άποκαλύψει τίς βαθύτερες σκέψεις μου γιά τήν ήγεσία τῆς ΕΔΑ καί τήν πολιτική τους.

"Οπως είπα καί πιό πρίν,παρ'ότι τυπικά άνοργάνωτος,διατηροῦσα έντούτοις πάντοτε τά χαρακτηριστικά τοῦ τυπικοῦ μέλους τοῦ κόμματος,πού ένα άπ'αύτά είναι ή κριτική νά περιορίζεται στά όργανα πού άνήκεις.Οί Λαμπράκηδες γιά μένα ήσαν νέοι,άγουροι κομμουνιστές καί δέν ήθελα γιά κανένα λόγο νά κατηγορηθῶ ότι μέσα στήν όργάνωση νεολαίας έκανα φραξιονισμό."Ομως ό τρόπος πού διάλεξαν τά μέλη αύτά γιά νά μοῦ μιλήσουν,καί ή έποχή,ένας μήνας πρίν τό πραξικόπημα,μέ άνάγκασε νά τούς μιλήσω άνοιχτά.Τήν έποχή έκείνη ήμουν ένας άπό κείνους πού πίστευαν στή δυνατότητα τῆς δεξιᾶς νά περάσει σέ άνώμαλες λύσεις.Καί αύτό ήταν εύρύτερα γνωστό μέσα στό

κόμμα καί στή νεολαία. Ἡ ἡγεσία ἀντίθετα ἔκρινε ὅτι κάθε τέτοια ἀνάλυση βοηθοῦσε τήν κινδυνολογία, ὅπως τήν ὀνόμαζαν, δηλ. τήν προπαγάνδα τοῦ ἀντιπάλου, πού μέ τήν ἀπειλή μιᾶς ἐπερχομενης στρατιωτικῆς δικτατορίας προσπαθοῦσαν νά φοβίσουν κυρίως τήν ἀριστερά, ἀλλά καί τούς συντηρητικούς κεντρώους ὥστε νά ἐξασφαλιστεῖ τό ἐκλογικό δυνάμωμα τῆς δεξιᾶς στίς ἐπικείμενες ἐκλογές, πού εἶχαν ὁριστεῖ γιά τό Μάϊο τοῦ 67.

Ὅμως ἐγώ ἐπέμενα στίς ἀπόψεις μου, καί ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 67 ἀρνιόμουν νά πάρω μέρος σέ προεκλογικές συγκεντρώσεις, πρότεινα συνεχῶς νά πάρουμε συγκεκριμμένα ὀργανωτικά μέτρα, ὥστε νά μή μᾶς βρεῖ ἡ χούντα στόν ὕπνο. Καί ἀκόμα δυό μέρες πρίν τή δικτατορία πρότεινα ἐν ἄγνοια τῆς ΕΔΑ συνάντηση μέ τόν Ἀνδρέα Παπανδρέου γιά νά ἱδρύσουμε μαζί ἕνα κοινό μέτωπο κατά τῆς δικτατορίας. Ἴσως γιά νά διασκεδάσουν αὐτές τίς ἀπόψεις πού τή συμμεριζονταν ὅλο καί περισσότερα στελέχη, ἔβαλαν τόν Διαμαντόπουλο νά γράψει τό περίφημο ἄρθρο "Γιά ποιούς λόγους δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει δικτατορία στήν Ἑλλάδα", πού κατά διαβολική σύμπτωση δημοσιεύτηκε στό φύλλο τῆς "Αὐγῆς" στίς 21 Ἀπριλίου, ὅπως καί πολλές συγκεντρώσεις στελεχῶν τῶν ΔΝΔ, κρυφά ἀπό μένα, πού ἤμουν πάντοτε τυπικά πρόεδρος, μέ κορύφωμα τή συγκέντρωση τῆς σπουδάζουσας στά γραφεῖα τῆς ΕΔΑ, μέ τό ἴδιο θέμα, δηλ. κινδυνολογία, χωρίς νά μέ ὀνομάζουν φυσικά, ἀλλά πάντοτε κρυφά ἀπό μένα, πραγματοποιήθηκε τό ἴδιο τό βράδυ τῆς δικτατορίας.

Στό Ἀγρίνιο ὁρισμένοι Λαμπρακῆδες πρότειναν νά ἱδρύσουμε νέο κόμμα, τό κόμμα τῶν Λαμπρακῆδων. Τελικά ὕστερα

άπό ~~πρόσφατη~~ ώριμη σκέψη, άποφασίσαμε νά άπευθυνθοῦμε πιό συγκεκριμμένα σέ στελέχη τῆς ΕΔΑ, μέ σκοπό τήν έξέταση τῶν δυνατοτήτων γιά μιά άλλαγή μέσα άπό τήν ΕΔΑ, καί σέ περίπτωση πού αὐτό δέν εἶναι δυνατόν, τότε τήν ἵδρυση ἄλλου φορέα. Πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, σέ μιά συγκέντρωση πού ἔγινε στό "θεμέλιο", ὅπου πῆραν μέρος στελέχη τῆς ΕΔΑ καί τῆς ΔΝΑ, ἀποφασίσαμε νά πραγματοποιήσουμε μιά πρώτη σύσκεψη στίς 21 τοῦ 'Απρίλη στό γραφεῖο τοῦ Καραχάλιου, καί μοῦ ἀνέθεσαν νά κάνω τήν εἰσήγηση, πού ἄλλωστε εἶναι τό μόνο ντοκουμέντο πού κατέστρεφα τήν νύχτα τῆς 21 τοῦ 'Απρίλη ὅταν ἐγκατέλειπα τό σπίτι μου γιά νά μπῶ στήν παρανομία.

Cette grande vision a inspiré toutes les luttes de la grèce conremporaine.

Durant la révolution 1821-1829 le Peuple prend conscience de sa force et tente de réaliser cet idéal. Il faudra l'intervention active des Anglais et des autres grands"protecteurs" ainsi que la mise en place de la Maison de Bavière pour porter un coup fatal à ce mouvement avavnt qu' il ait le temps de prendre une ampleur suffisante. Et pourtant malgré tout son impact on voit la monarchie absolue se transformer en monarchie constitutionnelle (3 septembre 1843) pour disparaitre vingt ans plus tard.

La grande figure de cette période est MAKRIYANNIS , inspirateur et leader du mouvement populaire révolutionnaire qui, depuis, a pris différentes formes: La bataille pour le"langage populaire " et la réforme de l'enseignement, les révoltes des paysans de Théssalie, les luttes de libérations contre les occupants Turcs, les premières luttes de la jeune classe ouvrière, la bataille d'Albanie et la résistance nationale en ont été les manifestations les plus vigoureuses ,les plus vitales, les plus populaires .

Durant la période 1943-1944 le P.C.G. était à la tête du mouvement et s'identifiait à lui. Mais à la libération (octobre 1944) les Anglais interviennent à nouveau et en décembre de la même année, à la bataille d'Athènes, le grand tournant est pris. A partir de ce moment le P.C.G. figera ce mouvement en sectarisme. Dernier éclair : L'Armée Démocratique ,sabotée par amis et ennemis de l'intérieur et de l'extérieur, perd la bataille, recule et se réfugie dans les pays socialistes. Plus de cinquante mille hommes dispersés sont hors de combat.

Cependant le mouvement renait de ces cendres. [illegible] et dans les conditions nouvelles, après la guerre civile reprend vigueur : Les paysans se révoltent en Crète, à Rouméli, en Théssalie. De même les étudiants: d'abord pour Chypre (1955-1958) puis pour les"15% "(1) ,, puis pour les libertés constitutionnelles (article 114(2)) . Les ouvriers se révoltent, avec à l'avant garde ceux du bâtiment qui descentent dans la rue ou ils livrent des batailles sanglantes. Les intelectuels et artistes organisent le mouvement culturel.

Entretemps était né le mouvement grec pour la paix mondiale dont sont issues les"Jeunesses LAMBRAKIS ".

Tous ces élements ont concouru à la création du grand front démocratique qui livrera la bataille contre l'extrême droite. Après bien des avatars , il a connu un moment de triomphe de courte durée.

Miné de l'intérieur par les rénégats, un moment décontenacé, on le retrouve de nouveau dans la rue. (3) La bataille est perdue au Parlement. Une nouvelle offencive éclate, en l'occurence les grèves de 1965-66, mais elles manquent de vigueur par ce que au sommet des malentendus font surface dans la confusion. Le 21 avril 1967 le mouvement a été frappé si durement qu'aujourd'hui encore il n'en est pas remis. Au sommet la discorde s'aggrave . Nous entrons dans une phase qu'un historien pourrait nommer "éclatement de la direction" : Directions multiples ... autant dire pas de direction.

Notre mouvement populaire est encore aujourd'hui décapité.

Toutes les fautes , les erreurs,les interprétations mensogères; tous les retournements se sont accumulés et gangrènent maintenent l'avant-garde c'est à dire la gauche grecque, qui paie l'addition.

Pourtant le mouvement survit par ce qu' il le faut. Mais il souffre d'une insuffisance organique et d'un manque de confience de la population sur le plan idéologique et politique, celui-ci découlant de celle-là.

Toutes nos forces doivent être dirigées vers l'idéologie. Et cela signifie qu'il faut des actes certifiants cette idéologie. Car"idéologie" n'implique pas:"Je reste dans mon bureau et je reflechis" mais " je descends dans la rue et je combats ". Aujourd'hui, plus que jamais, il faut que notre mouvement digère sa nourriture idéologique bien passée au moulin de la vie. Nous remarquons toutefois qu'aujourd'hui que l'action est bloquée.

Ni les déclarations profondement pensées ni les commandos amateurs n'ont pu toucher les nerfs et les muscles de notre mouvement populaire. N'oublions pas que notre mouvement populaire possède la maturation et la sagesse de la mémoire historique; la responsabilité du sang versé ne lui permet pas de " decoller et s'envoler comme

II.3'

un cerf-volant le Lundi de carnaval".

Le plus grand obstacle ,à mon sens, est " le Mythe " .

Nous avons dit plus haut que notre mouvement populaire s'est identifié pendant un certain temps avec le P.C.G. Celui-ci a noyauté notre mouvement populaire. Des miliers de leaders avait fait leur apparition. Les " Kapétanios " sur les montagnes ,les instructeurs dans les villes et les villages. Dans chaque secteur de la vie on avait vu apparaitre un petit ou un grand chef. Mais tous ces militants ont été éliminés par les bureaucrates dogmatiques du P.C.G; Ils ont été anéantis ,à commencer par le Premier Kapétanios de l'E.L.A.S. (Armée Populaire de Libération Nationale) . Les militants "fabriqués" sont restés et avec eux les "ex" , " les autres " , " les neo-ex " et " néo-autres " chefs; ils ont causé un dommage irreparable au mouvement. Et depuis càd après la guerre civile ce qui nous est resté c'est le " Mythe ".

Aujourd'hui l'impérialisme américain opprime les Peuples.

Les hommes sont pietinés, ignorés méprisés. C'est le temps de la honte et du sang. Des Peuples entiers sont demantelés . Des sociétés sont aliénées. Des jeunes pleins d'éspoirs et de rêves sont destinés à être la matière première d'une société de consommation, ou à servir les intérêts stratégiques , les regroupements étatiques, les opportunités des partis.

Tous les hommes trahis éclairent momentanement de leur sang l'horizon obscur.

Le grand mythe, le grand monopole des idées, doit être brisé à la hache une fois pour toutes; "afin que les rêves soient vengés ".

Nous devons nous abreuver aux mêmes sources que MAKRIYANNIS, que les agriculteurs révoltés de Théssalie, ...

NOTES

1. Ce fut la lutte pour obtenir que 15 % du budget national soient consacrés à l'enseignement.

2. Cet article, l'avant dernier de la constitution abolie par les colonels, cofie la sauvegarde de cette consti tution au patriotisme des grecs.

3. MANIFESTATIONS de juillet 1965 au cours lequelles SOTIRIS PETROULAS a été tué. Ces incidents sont restés dans l'histoire sous le nom de " Iouliana " .

II 2'

Entretemps était né le mouvement mondial pour la paix dont

Elinika

28 bis, rue du Cardinal Lemoine

75005 PARIS Tél. 633.93.90

•

TOUS LES DISQUES, LIVRES & PARTITIONS

DE **MIKIS THEODORAKIS**

IMP. NOUV. L. DIVOUX NOGENT-LE-ROI

Table 7 (cont'd):

Note on Table 7: The number of emigrants, going in the 1960's primarily as guest-workers to Germany, is a good example of a hybrid type indicator. It could be considered as an indicator of Greek economic and cultural penetration in Germany. Immigrant remittances would be, however, an economic penetration indicator from Germany into Greece. To the extent that Greek-workers from Germany return back to Greece bringing with them some acquired German cultural patterns, our indicator represents German cultural penetration in Greece.

The increasing number of tourists could be looked at both as a cultural or economic penetration indicator depending on the analyst's focus.

SUMMING UP

The purpose of this Appendix was to illustrate how structural penetration indicators can be meaningfully collected. Once data is collected on these (and additional indicators) for a number of countries, then some useful comparisons, classifications, and propositions will be fruitfully derived.

— Οἱ σημερινὲς ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς καὶ ἰδιαίτερα οἱ παραδοσιακὲς δομές της δὲν ἐκφράζουν οὔτε μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὸν χῶρο τῆς ἀριστερᾶς.

— Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀριστεροὶ ποὺ δὲν εἶναι ἐνσωματωμένοι σὲ κανένα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα σχήματα, ἀποτελοῦν τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ κόσμου τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ στρατηγικοῦ δυναμικοῦ ἀλλὰ καὶ κυρίως στὴν πολυαριθμη καὶ ἀνώνυμη βάση της.

— Ἔχει συνειδητοποιηθεῖ ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς νέας ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς ποὺ θὰ συνεπήρωσει καὶ θὰ ἐνεργοποιήσει τὸ δυναμικὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς μὲ στρατηγικὸ στόχο τὸν σοσιαλιστικὸ δημοκρατικὸ μετασχηματισμὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας πάνω σὲ βάση τὴ ἀντιιεραρχικὴ, δημοκρατικὴ δομὴ τῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν θεσμῶν μὲ συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων στὴ λύση τῶν προβλημάτων ποὺ τοὺς ἀφοροῦν.

— Ἡ μορφοποίηση καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς Νέας ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενο τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ἀριστεροῦ κινήματος στὸ σύνολό του, μὲ βάση τὴν ἀρχὴ τῆς αὐτόνομης πρωτοβουλίας τῶν μελῶν καὶ τῶν ὁμάδων ποὺ λειτουργοῦν καὶ θὰ δημιουργηθοῦν στὸ πλαίσιό της. Ὁ συντονισμὸς τῶν αὐτόνομων αὐτῶν ὁμάδων θὰ ἐπιτυγχάνεται μέσα ἀπὸ τὴν πολυμορφη ἀντιδικτατορικὴ ~~δράση τους~~ ἐπαναστατικὴ δράση τους καὶ ὄχι μὲ ὁποιαδήποτε συμφωνία στὸ ἐπίπεδο κορυφῆς ἢ ~~συμφωνα~~ μέσα σὲ χῶρο ἱεραρχικὰ μοντέλα ποὺ οἱ δομές τους ἀναπαράγουν ξεπερασμένες καὶ διαβρωμένες ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὑποτιθέμενης μορφῆς δράσης.

— Οἱ σημερινὲς ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς καὶ ἰδιαίτερα οἱ παραδοσιακὲς δομές της δὲν ἐκφράζουν οὔτε μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τὸν χῶρο τῆς ἀριστερᾶς.

— Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀριστεροὶ ποὺ δὲν εἶναι ἀπορροφημένοι ἀπὸ κανένα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα σχήματα, ἀποτελοῦν τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ κόσμου τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ σπλαχνικοῦ ἐναρμικοῦ κλίματος καὶ κυρίως στὸν πολυάριθμο καὶ ἀνώνυμο βάθος της.

— Ἔχει συνειδητοποιηθεῖ ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς νέας ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς ποὺ θὰ ἐκπηγάσει καὶ θὰ ἐνεργοποιήσει τὸ ἐναρμικὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς μὲ στρατηγικὸ στόχο τὸν ἐπαναστατικὸ δημοκρατικὸ μετασχηματισμὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας πάνω στὴ βάση τῆς ἀντιιεραρχικῆς, ἐκδημοκρατικῆς δομῆς τῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν θεσμῶν μὲ συμμετοχὴ τῶν ἐμπλεκομένων στὴ λύση τῶν προβλημάτων ποὺ τοὺς ἀφοροῦν.

— Ἡ μορφοποίηση καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενο τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ἀριστεροῦ κινήματος ἀπὸ σήμερα τοῦ, μὲ βάση τὴν ἀρχὴ τῆς αὐτόνομης πρωτοβουλίας τῶν μελῶν καὶ τῶν ὁμάδων ποὺ λειτουργοῦν καὶ θὰ δημιουργηθοῦν στὸ πλαίσιό της. Ὁ συντονισμὸς τῶν αὐτόνομων αὐτῶν ὁμάδων θὰ ἐπιτευχθεῖ μέσα ἀπὸ τὴν πολύμορφη ἀντιδικτατορικὴ ἐπαναστατικὴ δράση τους καὶ ἐκτὸς ἀπὸ ὁποιαδήποτε συμφωνία στὸ ἐπίπεδο κορυφῆς ἢ σύμφωνα ποὺ θὰ γίνει ἱεραρχικὰ κουπὶ ποὺ οἱ βάσεις τους ἀναπαράγουν διπροσωπίνες καὶ διαβρωμένες ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποπτικῆς μορφῆς δράσης.

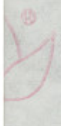

— Ὁ προβληματισμός πάνω στήν θετική καί ἀρνητική πλευρά τοῦ ~~ἑλληνικοῦ~~ ἑλληνικοῦ καί διεθνοῦς κινήματος εἶναι ταυτόχρονος ὁδηγός γιά τήν λύση τοῦ προβλήματος τῆς μορφοποίησης καί τῆς διατύπωσης τοῦ περιεχομένου τῆ Νέας Ἑλληνικῆ Ἀριστερᾶς. Ὅμως τόν καθοριστικότερο ρόλο θά παίξει ἡ ἀνάλυση τῶν νέων διεθνῶν τῆ καπιταλιστικῆ κοινωνίας ὅπως καί τῆ δυνατότητας πολλῶν δρόμων γιά τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

— Σέ κανένα μέρος τοῦ κόσμου καί σέ κανένα ἀπό τά λεγόμενα σοσιαλιστικά κράτη δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἔχει ἐγκαθιδρυθῆ ὁ σοσιαλισμός. Αντίθετα στά γνωστότερα μέχρι σήμερα πρότυπα ὑπάρχουν παραβιάσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ πού φθάνουν μέχρι καί τήν ἀναίρεση τοῦ περιεχομένου του, πού συνίστανται κυρίως στήν διατήρηση τῆ πυραμιδοειδοῦς δομῆ τῆς ἐξουσίας ~~κυρίως καί ὑπάρχει οὐσιαστικά συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων~~ μέσω μιᾶς κρατικῆς καί κομματικῆ γραφειοκρατίας καί ὄχι πρός τήν πολιτική ἐξουσία ἀλλά καί στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆ παραγωγῆ καί τῶν κοινωνικῶν σχέσεων χωρίς οἱ ἐργαζόμενοι νά συμμετέχουν οὐσιαστικά στή λύση τῶν προβλημάτων τους.

— Εἴπαμε μέ τό παραπάνω, σοσιαλισμός δέν σημαίνει ὁπωσδήποτε καί μόνη κρατικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆ (κρατικοποίηση δέν σημαίνει καί πραγματική κοινωνικοποίηση), ἐφ' ὅσον δέν ἔχει λυθῆ τό πρόβλημα τοῦ πραγματικοῦ ἐλέγχου τῶν σχέσεων τῆ παραγωγῆς καί τῆ πολιτικῆ ἐξουσίας ἀπό τήν βάση τῶν ἐργαζομένων.

— Οἱ παραμορφώσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν ὀφείλονται σέ ἀναγκαιότητα λόγω τῶν ἀντίξοων ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν οἱ ὁποῖες ἔκαμαν αὐτές τίς παραμορφώσεις περισσότερο πιθανές, ἀλλά σέ οὐσιαστική παροίτηση ἀπό τίς ἀρχές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ καθώς καί στή μή ἔγκαιρη θεωρητική καί πρακτική ἀντιμετώπιση τῶν νέων δεδομένων τῆ καπιταλιστικῆ κοινωνίας πού

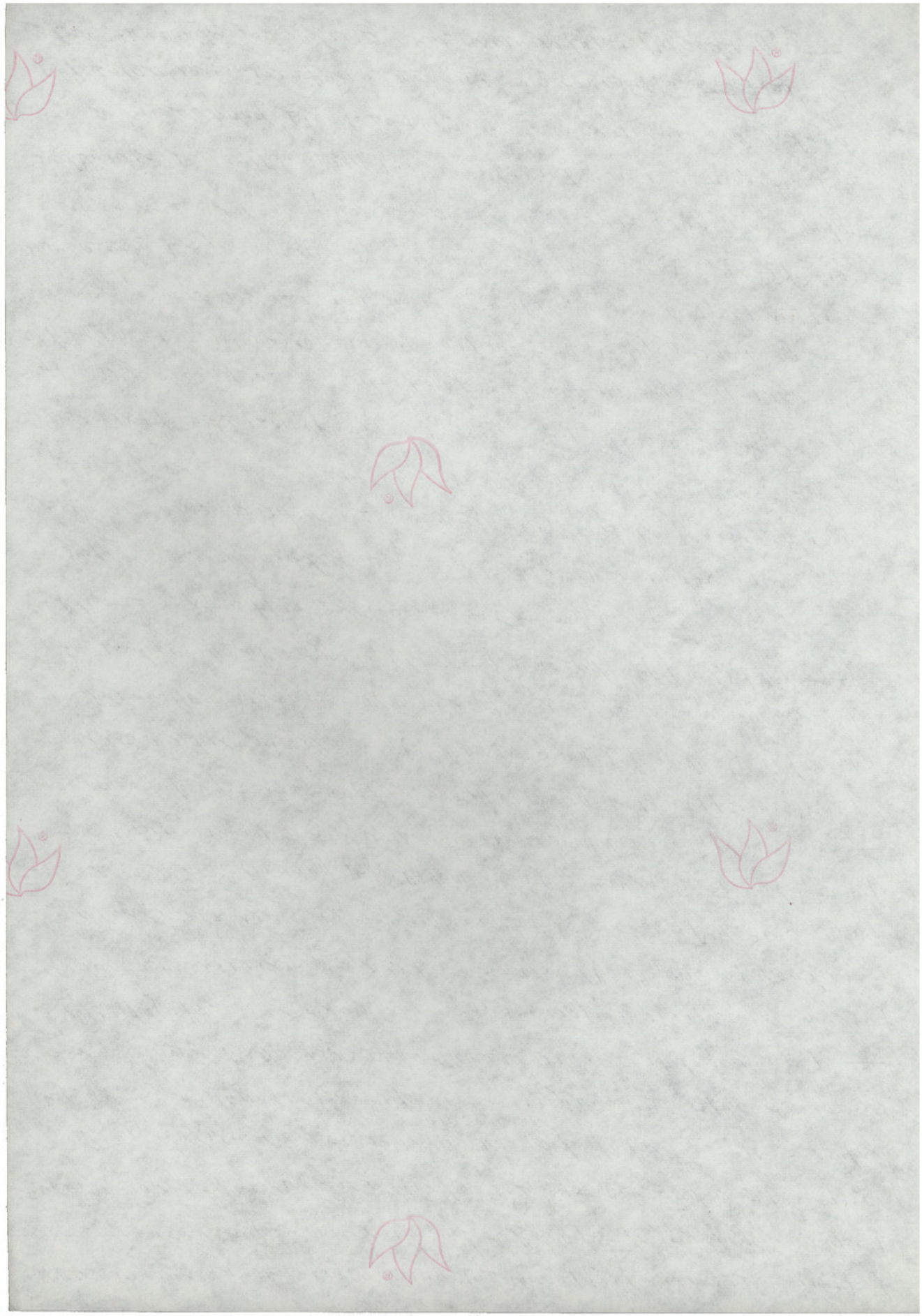

πού σχετίζονται μέ τό νέο περιεχόμενο της έννοιας της έργατι-κης τάξης (ποσοστιαία άνάλυση περισσότερο νευρικής καί πνευ-ματικής έργασίας σέ σχέση μέ τήν άνάλυση μυϊκής δύναμης στό σύνολο τού ένεργού έργαζόμενου πληθυσμού), της έμπειρίας στό έπίπεδο όχι μόνο τών τάξεων στό έσωτερικό ένός έθνους άλλά καί στό έπίπεδο ολόκληρου τού έθνους (πράγμα πού έξηγεί π.χ. τήν συντηρητικότητα της άμερικανικής έργατικής τάξης), τήν δυνατότητα πλουραλιστικού τρόπου γιά τήν άντίληψη τού δρόμου πρός τόν σοσιαλισμό, τίς δυνατότητες έπιβίωσης τού καπιταλιστικού κόσμου μέ τήν έφαρμογή τών Κεϋνσιανών άρχών (κρατικός καπιταλισμός) κλπ.

— Από τήν άλλη μεριά ή σοσιαλδημοκρατία ουσιαστικά άστο-ποιήθηκε άπό τό κατεστημένο καπιταλιστικό σύστημα καί λειτούργησε κυρίως γιά τόν έξωραϊσμό του, παρ' όλο πού ή άριστερή του πτέρυγα σέ πολλές χώρες έχει παίξει ένα ουσιαστικά προο-δευτικό ρόλο.

— Η διαμόρφωση της Νέας Ελληνικής Αριστεράς οφείλει νά άνασυνθέ-ση μέ βάση τά έλληνικά δεδομένα τήν θετική καί άρνητική πείρα τού έλληνικού καί διεθνούς κινήματος. Πολύ σχηματικά θά μπορού-σαμε νά πούμε ότι ή ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ δέν θά πρέπει ~~θά ύπάρχει~~ νά είναι ούτε ή παραδοσιακή σοσιαλδημοκρατία ούτε τό παραδο-~~μέ τόν συνδυασμό πού της έννόησα [illegible]~~ σιακό ΚΚΕ. Η Ε.Α ~~[illegible]~~ βρίσκοντας στά πλαίσια μιας κοινωνίας έξαρτη-μένης οικονομικά καί πολιτικά άπό τόν διεθνή ιμπεριαλισμό καί ιδιαίτερα τόν άμερικανικό καί έν μέρει τόν ευρωπαϊκό, ευρισκόμενη σέ ένα στάδιο οικονομικής έξέλιξης πού βρίσκεται μετα-ξύ τών άναπτυγμένων καί ύπανάπτυκτων χωρών, θά ~~[illegible]~~ πρέπει νά διαμορφώσει τό ιδεολογικοπολιτικό της περιεχόμενο καί νά βρει τίς συμμαχίες της σέ σχέση μέ τό σύνολο τών άριστερών δυνάμεων

της Εὐρώπης καί τοῦ τρίτου κόσμου, ἰδιαίτερα τοῦ μεσο-ανατολικοῦ πράγμα πού ἀντιστοιχῆ καί μέ τά ἰδιαίτερα γεωπολιτικά δεδομένα της Ελλάδας (Εὐρώπη - Μέση Ανατολή - Βαλκάνια).

— Βασικό ὀργανωτικό σχῆμα εἶναι ἡ μορφή της ἀποκεντρωμένης ὀργάνωσης μέ βάση τήν ἀποκεντρωμένη ὁμάδα δράσης. Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τήν ἀρχή ὅτι ἡ δομή της καί ἡ λειτουργία θά ἀντικαθρεφτίζει τίς ἀνάγκες της σημερινης πραγματικότητας καθώς καί τίς βασικές δομές καί λειτουργίες της μελλοντικης κοινωνίας πού θέλει νά κτίσει. Η ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν πού διέπουν τήν μελλοντική σοσιαλιστική κοινωνία, ἄν στό ἐπίπεδο τοῦ ἔθνους ἀποτελοῦν μακροπρόθεσμο στόχο, στό ἐπίπεδο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κυττάρου καί της ἐπαναστατικης ὀργάνωσης πρέπει νά εἶναι ἄμεσος παρών. Στό βαθμό πού ἀναπαράγονται μέσα στήν ἐπαναστατική ὀργάνωση οἱ κυρίαρχες δομές της καπιταλιστικης κοινωνίας (ἱεραρχικές σχέσεις καί ποικίλες ἀλλοτριώσεις) στόν ἴδιο βαθμό ἡ ἐπαναστατική ὁρμή ἐκφυλίζεται καί ἡ κοινωνία πού οἰκοδομεῖται θά τείνει νά ἀναπαράγει μέ ἄλλα ὀνόματα τίς ἴδιες ἢ ἀνάλογες μέ τήν καπιταλιστική κοινωνία σχέσεις.

— Η ἀποτυχία τοῦ πειράματος φιλελευθεροποίησης καί τά πρόσφατα τραγικά ἀλλά καί μεγαλειώδη γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου δείχνουν ὅτι τά περιθώρια ἐλιγμῶν της ἀμερικανοκρατίας στήν Ελλάδα εἶναι σχεδόν πιά ἀνύπαρκτα. Μοιραία ὁ ἀγώνας προσανατολίζεται πρός τίς καθαρά δυναμικές μορφές σύγκρουσης. Η δικτατορία ἐπιβλήθηκε ἀπό τό 1967 χάρη σ' ἕνα πολιτικό κενό δύναμης πού ἐπέτρεψε ἡ ἀνικανότητα τῶν παραδοσιακῶν πολιτικῶν δυνάμεων καί ἰδιαίτερα της ἀριστερᾶς νά ἐκσυγχρονισθοῦν καί νά ἀντιμετωπίσουν τά νέα δεδομένα της ἑλληνικης κοινωνίας. Η δικτατορία (πού σήμερινή

τη μορφή είναι περισσότερο φιλοδημοκρατική και από κάποιο τον Παπαδόπουλο) θα συνεχίζεται με την μία ή άλλη μορφή όση αυτό το ιστορικό δίκαιο δεν θα γκρεμίζει από τα δημοκρατικό κίνημα. Υπάρχει πάντα η άλλη ο κίνδυνος οι αντιθέσεις ανάμεσα στην αστική τάξη και οι διαφορετικοί πολιτικοί και πολιτικοί προσανατολισμοί που μπορεί να υπάρχουν μέσα στο ίδιο το ελληνικό λαό να μεταφερθούν και να παραμορφωθούν από το επίπεδο των κέντρων εξουσίας που λειτουργούν στον κορμό του κρατικού μηχανισμού (μέσα των αλληλοσυγκρουόμενων συμβιβασμένων και στρογγυλεμένων όμως αλληλοσυγκρουόμενων φατριών του στρατού, των συμφερόντων ασφαλείας και των οικονομικών συμφερόντων της οικονομικής ολιγαρχίας). Όμως λόγω της αντικειμενικής πια αναγκαιότητας των περιθωρίων ελιγμού σ' αυτό το επίπεδο, το δίλημμα είναι πια πιο καθαρό απ' ότι μπορεί άλλοτε: ανάπτυξη ή εξάρτηση. Ο μεν εξαρτησιακός πρέπει να μεταφερθεί και στο τοπικό πεδίο. Πρέπει να επιβληθούν μορφές τοπικής πολιτικής που βρίσκονται σε καθαρή αντίθεση με τον στρατηγικό στόχο: ανεξάρτητη οικονομική δημοκρατική ζώνη. Πάνω σ' αυτή την άποψη η τοπική και η εθνική πολιτική των παραδοσιακών πολιτικών δυνάμεων είναι εκφυλισμένη ή ακόμη σύμμαχοι της εξάρτησης και της εξάρτησης σ' όλα τα πεδία: οικονομικό – πολιτικό – κοινωνικό.

Διαδικασία Μορφοποίησης της Ευσταλιστικής Αριστεράς

Μια εισήγηση για την διαδικασία μορφοποίησης της Ελληνικής αριστεράς προϋποθέτει την σωστή εκτίμηση της σημερινής ελληνικής πραγματικότητας και ιδιαίτερα της σημερινής κατάστασης της αριστεράς, καθώς και την δυνατότητα πρόβλεψης των κύριων κοινωνικο-πολιτικο-οικονομικών μεταβλητών που συνθέτουν τον ελληνικό χώρο. Προϋποθέτει ακόμη την ύπαρξη ενός προγράμματος που θα αναφέρεται στους βραχυπρόθεσμους ως και τους μακροπρόθεσμους στόχους που αυτή η διαδικασία θα εξυπηρετήσει. Κάθε πρόταση για την μορφοποίηση της ελληνικής αριστεράς που δεν θα λάβαινε υπόψη το περιεχόμενο που θα εξυπηρετεί και όχι μόνο την γνωστή ανάγκη για μορφοποίηση, θα ήταν κτίσιμο πάνω στην άμμο και στείρος οργανωτικισμός.

Έτσι ~~η παρούσα εισήγηση~~ το παρόν κείμενο παρουσιάζει την αχάριστη ιδιοτυπία να προτείνει λύσεις και αρχές που θα διέπουν την μορφοποίηση της ελληνικής αριστεράς, ενώ συγχρόνως διατυπώνει, σαν ουσιαστική θέση, την ανάγκη προπαιδείας της μελέτης των προβλημάτων και της διατύπωσης του πολιτικού προγράμματος που αυτή η μορφή θα εξυπηρετήσει. ~~Γι αυτό θα μπορούσαν ίσως οι ακροατές που θα επιθυμούσαν~~ θα επιθυμήσουν να αναφερθώ ίσως σε ευρεία που καλύπτονται από το περιεχόμενο των εισηγήσεων που οι άλλοι συντρόφοι έχουν αναλάβει.

Πριν όμως και από την διατύπωση του προγράμματος, το πρόβλημα της διαδικασίας για την μορφοποίηση της αρι-

στόχοι ή οργανωτική μορφή;

στερᾶς, συνδέεται οὐσιαστικὰ καὶ μὲ τὴν κριτικὴ ἀντίληψη
- τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Ἐδῶ βρίσκεται ἐπίσης
μία μεγάλη μεθοδολογικὴ δυσκολία, δυσκολία ποὺ συνδέεται
μὲ τὴν ἀντιφατικότητα καὶ τὸ πολυσήμαντο τῆς ἴδιας τῆς
ζωῆς. Τὸ περιεχόμενο καὶ ἡ μορφὴ τῆς σοσιαλιστικῆς κοινω-
νίας ποὺ ἐπιθυμοῦμε καὶ τοὺς φορεῖς ποὺ θὰ τὰ πραγματοποι-
ήσει, ἐνίσχυαν τὴν ριζικὴ ἄρνησή της σημερινῆς πραγματικό-
τητας καὶ τὴν διατύπωση θέσεων ποὺ αἴρουν τὶς σημερινὲς
ἀντιφάσεις καὶ μένουν μὲ τὸν καλύτερο δυνατὸ τρόπο τὰ σημε-
ρινὰ προβλήματα. Αὐτὲς οἱ θέσεις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ
τοὺς μακροπρόθεσμους στόχους, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἀποτελοῦν
τὸν ὁδηγὸ τῆς δράσης μας. Ὅμως αὐτοὶ οἱ στόχοι εἶναι, ἀπὸ τὴν
φύση τους σὰν μακροπρόθεσμοι, γενικοί, ἀφηρημένοι καὶ συγκε-
χυμένοι, ἀφοῦ τὸ περιεχόμενό τους ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἕνα πλῆθος
μελλοντικῶν παραγόντων, οἱ ὁποῖοι μᾶλλο πολὺ ἔχουν ἀνοίξει
χαρακτηριστικά. Ὅταν ἐμεῖς βρισκόμαστε στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ νή-
ματος, δηλαδὴ στὸ παρόν, προκειμένου νὰ διατυπώσουμε τοὺς ἄμε-
σους τακτικοὺς στόχους, ἀντιμετωπίζουμε ἄλλου εἴδους δυσκολίες:
ἡ συνείδησή μας ἀντανακλᾶ καὶ τείνουμε νὰ ἀναπαράγουμε — ἀκόμη
καὶ στὴν καλύτερη περίπτωση τῆς ἔντιμης τοποθέτησης — τὶς
καθιερωμένες δομὲς καὶ τρόπους σκέψης, αὐτὲς ἀκριβῶς ποὺ θέλουμε
μὲ τὴν δράση μας νὰ ξεπεράσουμε, χωρὶς μάλιστα ἀναγκαστικὰ νὰ
ἀναπαράγουμε τουλάχιστον τὰ στοιχεῖα τῆς παράδοσης ποὺ παρα-
μένουν χρήσιμα καὶ γιὰ τὸ μέλλον. Τὸ πρᾶγμα γίνεται ἀκόμη
περισσότερο ἀληθοπρόσωπο στὴν περίπτωση ποὺ χρησιμοποιοῦμε
σὰν ὁδηγὸ μιᾶς τέτοιας δράσης τοὺς γενικούς, ἀφηρημένους
καὶ συγκεχυμένους στόχους μιᾶς ἰδεολογίας, ὅσον κι ἂν αὐτὴ εἶναι

η σοσιαλιστική. Τυπικό παράδειγμα χρήσης ενός τέτοιου μη-
επεξεργασμένου επιστημονικά εργαλείου, μπορούμε άνετα σήμερα
να πούμε ότι ύπαρξε η πολιτική του Κ.Κ.Ε. —— Για σοσιαλδη-
μοκρατία δεν μπορούμε πρακτικά να μιλάμε στην Ελλάδα δεδομένου
ότι δεν εμφανίστηκε ποτέ την δύναμη και την έκταση που πήρε στις
ανεπτυγμένες χώρες της Δυτ. κυρίως Ευρώπης. Εκεί σοσιαλικά
αφομοιώθηκε, όπου πήρε την εξουσία από την κυρίαρχη καπιταλι-
στική δομή —— Το μαρξιστικό-λενινιστικό εργαλείο στις ψ.π.
(και το φαινόμενο δεν είναι μόνο ελληνικό αλλά και διεθνές) διστρα-
βλώθηκε και εκφυλίστηκε από τον εμπειρισμό, τον δογματισμό
και τον πραγματισμό. διαπερνάστηκε από άκρου εις άκρον από
την αστική ιδεολογία του οικονομισμού στο περιεχόμενό του
και την ιεραρχικής δομής των σχέσεων στη μορφή του. Διαφέ-
ρομαι φυσικά περισσότερο στην «ορθοδοξία» των επιγόνων και
λιγότερο στους εκφυλισμένους του επιστημονικού σοσιαλισμού και τους
επιγόνους «αιρετικούς» οι οποίοι ύπαρξαν κατά κανόνα μονιμότερα
από τους «συνεχιστές της παράδοσης». Είναι μεγάλης πάντως σήμερα
ότι σε κανένα μέρος του κόσμου δεν μπορούμε ακόμη να μιλάμε
για την ύπαρξη αληθινού σοσιαλισμού. Αντίθετα, στα γνωστότερα
μέχρι σήμερα πρότυπα υπάρχουν παραβιάσεις των σοσιαλιστικών
αρχών που φθάνουν μέχρι και την ανατροπή του περιεχομένου τους,
που συνίσταται κυρίως στην διατήρηση της ιεραρχικής και
επομένως αντιδημοκρατικής δομής των σχέσεων και της εξουσίας,
μέσω μιας κρατικής και κομματικής γραφειοκρατίας και ως προς την
πολιτική εξουσία, αλλά και στον τομέα της παραγωγής και των
κοινωνικών σχέσεων, χωρίς οι εργαζόμενοι να έχουν και να συμμε-
τέχουν ουσιαστικά στην λήψη των προβλημάτων που τους αφορούν.
Άμεσα βεβαίως σοσιαλισμός δεν σημαίνει απλώς και μόνο κρατικοποίη-

ση των φύσεων παραγωγής και κρατικοποίηση δύναμαι
αναγκαστικά και πραγματική κοινωνικοποίηση, όσο
κανείς δεν
έχει λυθεί το πρόβλημα του πραγματικού ελέγχου της παραγωγής
και της πολιτικής εξουσίας από τον βάθη των εργαζομένων. Οι
παραμορφώσεις του σοσιαλισμού δεν οφείλονται μόνο στις αντι-
ξοες αντικειμενικές συνθήκες, οι οποίες έκαμαν αυτές τις παρα-
μορφώσεις όπως περισσότερο πιθανές, αλλά σε οικονομική
παραίτηση από τις αρχές του επιστημονικού σοσιαλισμού αλ'
ένός, καθώς και στον μη έγκαιρο εκσυγχρονισμό και την θεωρη-
τική και πρακτική αντιμετώπιση των νέων δεδομένων της κατα-
ταλιστικής κοινωνίας. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρω: την πολυπλο-
κότερη διάρθρωση της σημερινής τάξης των εργαζομένων, τόσο γνωστός
όπι η σχετική συμμετοχή της χειρονακτικής εργασίας μειώνεται
σε σχέση με την απόλυτη νευρικής και πνευματικής εργασίας από
σύνολο των εργαζομένων καθώς διαπιστώστεται η οικονομία, οι νέες
μορφές εκμετάλλευσης από το σύνολο ενός έθνους εις βάρος όλων
εθνών-μελών των υπανεπτύκτων — (πρόβλημα που έχουμε π.χ. την
συντηρητικότητα της αμερικανικής εργατικής τάξης), την δυνατό-
τητα πλουραλιστικού τρόπου για την ανατροπή του δρόμου προς
τον σοσιαλισμό, τον νέο ρόλο που παίζει η κοινωνική δημοκρατία
των στρατιωτικών, εκτός από τον παραδοσιακό του κα στηρίζει
την μια παραδοσιακή αντίδραση, αλλά και να αυτονομείται από
αυτήν, ακόμη και να στρέφεται εναντίον της (π.χ. στην Χιλή όπου
η αποστολή του βασικά συμφωνα με την παραδοσιακή δομη-
νία έρεισε την δύναμη της δικτατορίας, ενώ στην πραγματι-
κότητα την εσταθεροποίησε). Ακόμη, την διαφώνηση στις

πόλεμο μιᾶς ἀντεξωστικοῦ τύπου μικροαστικῆς τάξης, διαφορετικῆς ἀπό τήν κλασσική, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται ἀριθμητικά ἐξαιρετικά μπρός κυρίως μετά τόν Β' παγκόσμιο πόλεμο καί δέν ἀποτελεῖται ὅπως ἡ κλασσική μικροαστική τάξη κυρίως ἀπό στρώματα τῆς μέσης ἀστικῆς τάξης πού ὑποβιβάστηκαν κοινωνικά λόγω τῆς τεχνολογικῆς ἀναπτύξης ἢ ἀπό βιομηχανικούς ἐργάτες πού ἀστικοποιήθηκαν, ἀλλά πού ἔχει κατ' εὐθείαν καί πρόσφατη προέλευση ἀπό τίς ἀγροτικές περιοχές. Ὅλα αὐτά τά νέα φαινόμενα παρουσιάζονται ἐπίσης στήν Ἑλλάδα μέ μικρότερη ἢ μεγαλύτερη ἔκταση ἀνάλογα μέ τίς ἰδιαίτερες συνθῆκες τῆς χώρας.

Τά προβλήματα αὐτά πού ἡ ἀναφορά τους, καθώς εἶπα, εἶναι μόνο ἐνδεικτική καί μέ κανένα τρόπο περιοριστική πρέπει νά μελετηθοῦν ἐπιστημονικά. Τότε ἡ ὕπαρξη τοῦ προβλήματος πού ἀποτελεῖ ὅπως τονίσαμε τήν οὐσιαστική προϋπόθεση γιά τήν σοβαρότητα καί τήν ἀξιοπιστία τοῦ σοσιαλιστικοῦ φορέα, θά εἶναι ἐξασφαλισμένη· τότε τό κίνημα θά εἶναι ἐξοπλισμένο μέ ρεαλιστική καί ἀποτελεσματική πολιτική γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν ἄμεσων τακτικῶν στόχων μέχρι καί τῶν μακροπρόθεσμων πού εἶναι ὁ δημοκρατικός σοσιαλιστικός μετασχηματισμός τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Καί τότε βέβαια θά λυθεῖ εὐκολότερα καί τό πρόβλημα τῆς μορφοποίησης τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς.

Ὅμως ἡ πολιτική πράξη δέν μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἐπιστημονική λύση συλλογισμῶν. Ἀναμφίβολα ὅμως δέν εἶναι καί αὐτό. Ἀλλά δέν φτάνει. Βεβαίως ἡ πολιτική πράξη πρέπει νά φωτίζεται ἀπό μιά πολιτική σκέψη. Ἂς προσπαθοῦμε

λοιπόν νά κάνομε μία τομή γιά νά αποφύγομε τόν φαύλο κύκλο πού συνεπάγονται οί αντινομίες τής μεθόδου καί ή αλληλεξάρτηση τών προβλημάτων μορφής καί περιεχομένου. Καί άς προσπαθήσομε νά διατυπώσομε ορισμένες βασικές αρχές πού πρέπει νά διέπουν τήν διαδικασία μορφοποίησης της ελληνικής αριστεράς, οί όποιες μάλιστα πρέπει νά φροντίσομε νά εφαρμοστούν καί στά πλαίσια τής παρούσης πρωτοβουλίας καθώς καί στά επόμενα βήματά της.

Κατ' αρχήν θά κάνομε ορισμένες διαπιστώσεις οί όποιες αφορούν τήν σημερινή κατάσταση της ελληνικης αριστεράς, στή συνέχεια θά αναφερθούμε στίς βασικές αρχές καί σέ ορισμένες σκέψεις πού γεννά ή διατύπωσή τους καί στό τέλος θά επακολουθήσουν οί προτάσεις πού πιστεύομε ότι υλοποιούν αυτές τίς αρχές φροντίζοντας νά δώσομε έτσι καί μιά συνέχεια της σημερινης φάσης της πρωτοβουλίας μας.

<u>ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ 1η</u> : <u>Οί μέχρι σήμερα υπάρχουσες οργανωμένες δυνάμεις τής αριστεράς μέ τήν συγκεκριμένη μορφή πού έχουν δέν εκφράζουν ούτε είναι δυνατό νά εκφράσουν τό σύνολο ή έστω τό μεγαλύτερο μέρος τών δυνάμεων τής ελληνικης αριστεράς.</u>

question de la forme seulement? Για τι δεν είναι δυνατό

Οί γνωστότερες οργανώσεις της αριστεράς πού αποβλέπουν στόν σοσιαλισμό, από τήν άποψη τού αριθμού τών πραγματικά ενταγμένων καί ενεργών μελών είναι εξαιρετικά ολιγάριθμες. Μέ τούς αισιοδοξότερους υπολογισμούς δέν πρέπει νά υπερβαίνουν τόν αριθμό τών 3.000 στό εσωτερικό καί τό εξωτερικό. Έχουν μία ιδεολογική επιρροή όχι ξεκάθαρη σ' ένα ακροατήριο πού δέν υπερβαίνει μερικές δεκάδες χιλιάδων ανθρώπων στό εσωτερικό καί

τό ἐξωτερικό. Ἂν συγκρίνομε αὐτούς τούς ἀριθμούς μέ τόν ἀριθμό τῶν 80.000 πρίτου μελῶν πού εἶχε ἡ νοσταλγία λαμπρόκη καί τίς 60.000 μέλη πού εἶχε ἡ ΕΔΑ ἐκτός γνωικά ἀπό τήν κατά πολύ εὐρύτερη ἐπιρροή τους, ἂν ἐπίσης λάβομε ὑπόψη τήν ἰδεολογική ριζοσπαστικοποίηση εὐρυτάτων μαζῶν οἱ ὁποῖες ἀκολουθοῦσαν πρό τοῦ 1967 τήν Ε.Κ. καθώς καί τήν καθαρά ριζοσπαστική καί ἀριστερή τοποθέτηση πού χαρακτήριζε τήν γενιά τήν μεταξύ 18 ἕως 28 ἐτῶν, ὁδηγούμεθα ἔτσι γενικά στήν δεύτερη βασική μας διαπίστωση πού θά μποροῦσε νά χαραχτηριστῆ καί σάν πόρισμα τῆς πρώτης:

2η Διαπίστωση: Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀριστεροί πού δέν εἶναι δεσμευμένοι σέ κανένα ἀπό τά ὑπάρχοντα σχήματα, ἀποτελοῦν τήν συντριπτική πλειοψηφία τοῦ κόσμου τῆς ἀριστερᾶς καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ στρατηγικοῦ δυναμικοῦ ἀλλά καί κυρίως στήν πολυάριθμη καί ἀνώνυμη βάση της.

Διαπίστωση 3η: Ἔχει συνειδητοποιηθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας μιᾶς Νέας Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς πού θά ἀνασυγκροτήσει καί θά ἐνεργοποιήσει τό δυναμικό τῆς Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς στήν πάλη ἐναντίον τῆς δικτατορίας καί γιά σοσιαλιστικό στρατηγικό σκοπό τόν σοσιαλιστικό δημοκρατικό μετασχηματισμό τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας πάνω στήν βάση τῆς ἀντιεξουσιαστικῆς, δημοκρατικῆς δομῆς τῶν κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν θεσμῶν μέ τήν συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων στήν λύση τῶν προβλημάτων πού τούς ἀφοροῦν.

Ἡ τρίτη αὐτή διαπίστωση χρειάζεται νά ἐξηγήσω ἱστορικότερα τήν πρόταση μας. Μιά βάση κοινή πολιτική θά ἦταν δυνατή ἡ ἀναπόφευκτη τῆς ἀριστερᾶς, τήν ὁποία κανένα ἀπό τά ὑπάρχοντα σχήματα, ὅπως διαπιστώσαμε, δέν εἶναι σέ θέση νά ἐπιτύχει;

Κατά την γνώμη μας η ανοικοδόμηση αυτή θα επιτυχθεί μέ βάση τις ακόλουθες αρχές, μία βασική και τις ακόλουθες που απαλύνουν την βασική αρχή.

ΒΑΣΙΚΗ ΑΡΧΗ: Η δομή και η λειτουργία της σοσιαλιστικής οργάνωσης πρέπει να είναι το αντικειμενικό αποτέλεσμα των αναγκών της συγκεκριμένης πραγματικότητας και η βασική αποικοδόμηση των δομών και των λειτουργιών της μεσαιωνικής ~~κοινωνίας~~ κοινωνίας που θέλει να οικοδομήσει. Κάθε πρωτοβουλία που φιλοδοξεί να προωθήσει την υπόθεση της δημοκρατίας και του σοσιαλισμού στην Ελλάδα πρέπει αφ' ενός να λαμβάνει υπόψη την πραγματικότητα και αφ' ετέρου να διαπνέεται από τις αρχές της κοινωνίας που θέλει να εγκαθιδρύσει.

Πολύ σχηματικά θα μπορούσαμε να περιγράψουμε την πραγματικότητα καθώς έχει: Στην Ελλάδα υπάρχει δικτατορία· μία δικτατορία η οποία σημαίνει ουσιαστικά το εμφυτεύσιμα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Η στρατιωτική αυτή δικτατορία αποτελεί τον μακρύ της εθνικής υποτέλειας στον διεθνή ιμπεριαλισμό και κυρίως τον αμερικανικό (η νέα μορφή της είναι περισσότερο φιλοαμερικανική απ' ότι και η δικτατορία του Παπαδόπουλου). Αυτή η δικτατορία αποτελεί βάσιμα τον μακρύ έτσι και τον προωθητικό μέ τον οποίον εξασφαλίζεται η εκμετάλλευση του εργαζομένου λαού από το εγχώριο και διεθνές κεφάλαιο. Η αποτυχία του πειράματος φιλελευθεροποίησης και τα πρόσφατα τραγικά γεγονότα του Πολυτεχνείου απέδειξαν ότι το πρόσωπο ελέγχων της αμερικανοκρατίας στην Ελλάδα είναι σχεδόν πια ανύπαρκτο. Όσο κι αν χρειάζονται οι εκσυγχρονισμένα αναλύσεις που θα μάς δώσει η επιστημονική μελέτη της πραγματικότητας, δεν πρέπει να

μός διαφεύγουν ὁριστικά πολύ χοντρικά ἴσως καὶ κοινότυπα κύρια χαρακτηριστικά. Ἡ διαπίστωση αὐτῆς τῆς οὐσίας εἶναι ἀφετηρία γιὰ τὴν τακτική ποὺ θὰ ἀκολουθήσουμε κατόπιν ἀπέναντι στοὺς Ἀμερικανούς, τὸ ντόπιο ἢ τὸ διεθνὲς κεφάλαιο κτλ. Ἡ τακτικὴ θὰ καθορίζεται μοιραῖα ἀπὸ τὸν ὑπάρχοντα συσχετισμὸ δυνάμεων ἀλλὰ βέβαια καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ ἀλλάξει αὐτὸν ὁ συσχετισμὸς δυνάμεων ὑπὲρ τῶν δυνάμεων τοῦ δημοκρατικοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἐδῶ μοιραῖα πρέπει νὰ κάνουμε μιὰ βασικὴ διάκριση. Ἡ ἀποτυχία τῆς φιλελευθεροποίησης δὲν ἦταν τόσο ἀποτέλεσμα ἑνὸς εὐνοϊκοῦ συσχετισμοῦ δυνάμεων ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἀντίστασης, παρὰ μόνο πολὺ σύντομα ἦταν κυρίως πρωτοβουλία ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὸν ἀντίπαλο μέσα στὶς ἀνάγκες ἐσωτερικῆς ἐκμαγίκευσης τοῦ δικοῦ του συστήματος. Θὰ φαινόταν ἴσως παραδοξολόγημα ἂν λέγαμε ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχε καθόλου ἀντίσταση ἡ «φιλελευθεροποίηση» θὰ μποροῦσε ἀκόμη καὶ νὰ διευρυνθεῖ ἀκόμα καὶ νὰ ἐμφανίσει ὅτι τὸ σύστημα πρόσωπα συνέπεια στὴν πολιτική του. Ἡ αἰτία βέβαια δὲν θὰ ἦταν διαφορετική. Ὅταν λέμε λοιπὸν ὅτι τὸ καθεστὼς δὲν εἶχε πρόβλημα ἐξόδων, ἐννοοῦμε ὅτι δὲν εἶχε πρόβλημα νὰ παραχωρήσει ἴσως καὶ ἕνα τμῆμα οὐσιαστικῆ δημοκρατίας. Νομίζω ὅτι ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρίσμα θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουμε καὶ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς λύσης Καραμανλῆ. Βεβαίως δὲν ἀποκλείεται τὰ κατεστημένα συμφέροντα νὰ (ξανα)ἐπικρατήσουν αὐτὴ τὴν συγκυρία ἐξόδων σ' ἕνα χρόνο Χ. Προσωπικὰ νομίζω ὅτι ἡ συγκυρία τῶν πραγμάτων δίνει δημιουργεῖ σοβαρὴ πιθανότητα γιὰ ἕνα κοντινὸ μέλλον. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡ ὀξύτητα τῶν προβλημάτων καὶ ἡ ριζοσπαστικοποίηση τῶν μαζῶν δημιουργοῦν μεγαλύτερη πιθανότητα ψηφοφορίας ἀδυναμίας ἐξόδων τῶν «δημοκρατικῶν δυνάμεων» καὶ τὸν ὑπερκερασμό τους. Ὅπως κι ἂν ἔχει τὸ πράγμα, ἂν οἱ ἀπο-

πάνω ἀντιρρήσεις εἶναι ὀνοστές — καὶ πιστεύω ὅτι εἶναι — αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι τὸ προοδευτικὸ κίνημα δὲν πρέπει νὰ ἀξιοποιεῖ τὶς δημοκρατικοφανεῖς δυνατότητες ποὺ παρέχει τὸ σύστημα γιὰ τὴν ἀνάπτυξή της δυνάμης του. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι, ὅν κρίτ ἔχομε τὴν ἱκανότητα νὰ χρησιμοποιοῦμε τὴν νομιμοφανῆ δράση γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀλλαγῆς, τὸ καθεστημένο ἔχει τὴν δυνατότητα δημοκρατικοφανοῦς ἢ φιλελευθεροφανοῦς παραλλαγῆς ἄψογα μὲ τὸν σκοπὸ τὴν συντήρησή του.

Ἐδῶ εἶναι εὐκαιρία νὰ ξεκαθαρίσουμε κάτι καὶ τὸ πρόβλημα τῆς νόμιμης καὶ παράνομης δράσης. Πρέπει γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε καθαρότερα τὸ νόημά τους νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ κάθε νομικιστικοῦ τύπου σημασία τους. Γιὰ τὴν δικτατορία καὶ τὸ ἔνοπλο καθεστημένο, νόμιμο σημαίνει ὅτι εἶναι σύμφωνο μὲ τὴν λογική του συστήματος καὶ τοὺς σκοποὺς του καὶ παράνομο ὅτι τὸ ἀνοχλεῖ καὶ διακυβεύει τὴν ὑπόστασή του. Γιὰ μᾶς ἀντίθετα, νόμιμο εἶναι ὅτι προωθεῖ τὴν ὑπόθεση τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ παράνομο ὅ,τι τὴν βλάπτει. Γιὰ τὴν ὥρα τὰ πράγματα φαίνονται πολὺ καθαρά· ἡ σύγχυση ὅμως ἀρχίζει ἐκεῖ ποὺ μπερδεύονται τὰ ὅρια τῶν ἀληθοσυμβατῶν συμφερόντων μὲ ἐνδεῖς, καθὼς καὶ στὸν βαθμὸ ποὺ λειτουργεῖ μιὰ σχετικὴ αὐτονομία τῶν ὑπερκαινομένων, δηλαδὴ τῶν μορφῶν νόμιμο, παράνομο. Τὰ ὅρια τῶν πραγματικῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων θὰ τὰ ξεκαθαρίσει ἡ κοινωνιολογικὴ μελέτη τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς διάρθρωσης τῆς ἐργασίας τους μὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ καὶ ἂν παρέχεται ἡ ἐργασία τους (χειρονακτικὴ ἢ πνευματικὴ) ποὺ θὰ ἀποτελέσει καὶ τὸ θεωρητικὸ ὑπόβαθρο τῆς πολιτικῆς τῶν συμμαχιῶν τοῦ σοσιαλιστικοῦ φορέα. Τὸ ἄλλο πρόβλημα μπορεῖ νὰ λυθεῖ μόνο μὲ τὴν πληρέστερη δυνατὴ πληροφόρηση τῶν συνθηκῶν ποὺ ὑπάρχουν στὸ δημοκρατικὸ στρατό-

...πεδο καί τών [illegible] ... καί άντικειμενικών

δυνατοτήτων τών όργανώσεων καί τών άνθρώπων πού τίς στελεχώνουν, άλλά έπίσης καί ή άκριβέστερη δυνατή πληροφόρηση τών συνθηκών πού έπικρατούν στό άντίπαλο στρατόπεδο, τών άντιφάσεων καί άντιθέσεων πού ύπάρχουν στά πλαίσιά του, τών μηχανισμών λειτουργίας του κλπ. Άπό αύτή τήν άποψη πρέπει νά άναγνωρίσουμε τήν πλήρη άνικανότητα τής άντίστασης, όπως λειτούργησε άπό τό 67, νά δράσει σύμφωνα μέ τήν παραπάνω άνάγκη. Τά μόνα έφόδια πού είχαν οί άντιστεκόμενοι στό καθεστώς ήταν ή γενική κοσμοθεωρητική τους τοποθέτηση καί τό συναισθηματικό τους θάρρος, άπέναντι σ' ένα κατασκοπευτικό, άστυνομικό μηχανισμό πλήρως έξοπλισμένο καί πληροφορημένο καί μέ είδική πείρα καί γνώση γιά τήν καταστροφή τών ιεραρχικού τύπου όργανώσεων τής άντίστασης. Γνώση, γιατί αύτές οί όργανώσεις είχαν τήν ίδια περίπου δομή μέ τήν δική τους, ή όποία ~~[illegible]~~ έπιπλέον ήταν ~~καί~~ περισσότερο τελειοποιημένη καί τεχνικά έξοπλισμένη. Τό άποτέλεσμα ήταν, οί περισσότερες όργανώσεις νά έξαρθρωθούν πρωτού καν έκδηλώσουν τήν δραστηριότητά τους, ή μετά τήν έκδήλωσή τους πρωτού μπορέσουν νά τήν άναπαραγάγουν. Τό πρόβλημα λοιπόν τής άξιοποίησης τών νόμιμων μορφών δράσης, δηλαδή τών μορφών πού έπιτρέπει ό άντίπαλος μπορεί νά λυθεί μόνον όταν ξέρουμε σωστά τά άντικειμενικά όρια πού έχει ό ίδιος ό άντίπαλος νά τίς έπιτρέπει ούσιαστικά. Άπό τήν άλλη μεριά πρέπει νά άπαλλαγούμε άπό ~~ένα~~ τό συμβατικό ~~[illegible]~~ καί παρωχημένο περιεχόμενο τής παρανομίας πού ~~[illegible]~~ είναι μόνο τυπική ~~καί μόνο παρανομία~~, άντιστροφή τής ~~[illegible]~~ νομιμότητας τού άντιπάλου καί πού πρακτικά έκδηλώθηκε στίς παραδοσιακού τύπου κυρίως άντιστασιακές όργανώσεις μέ τήν γιάφκα καί τούς άνθρώπους πού κρύβονταν περιμένοντας νά πάρουν έπαφή καθε-

δεκαπέντε ἡμέρες.

Ἡ παρανομία, δηλαδή ἡ οὐσιαστική δημοκρατική καί σοσιαλιστική νομιμότητα, πρέπει νά ἐκδηλώνεται μέσα στήν νομιμότητα, τήν ὁποία ἐπιτρέπει κάθε ~~[illegible]~~ φορά γιά λόγους δικούς του ἐσωτερικῆς ἐξελίξεως τοῦ συστήματος ὁ ἀντίπαλος. Αὐτό σημαίνει ἀνθρώπους μή ἐπισημασμένους ἀπό τίς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν τῆς ἀστυνομίας. Δηλαδή ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἕνα κοινωνικό λειτούργημα καί ἐπάγγελμα, πού τούς ἐπιτρέπει τήν ἄνεση τῆς κίνησης. Ἡ παρανομία τους θά μποροῦσε νά συγκριθῆ ἔτσι ~~[illegible]~~ εἴτε ἀφορᾶ δυναμική δράση εἴτε προπαγανδιστική κ.τ.λ. μέ τό ἰδιωτικό ἐπαγγελματικό μυστικό μιᾶς ἐπιχείρησης πού ἔχει διπλά λογιστικά βιβλία: ~~[illegible]~~ ἕνα γιά τήν ἐφορία καί ἕνα πρός ἀτομικήν χρῆσιν.

Αὐτή ἡ ἀρχή πρέπει νά συμπληρωθῆ ἀπό τήν ἀρχή τῆς μεγαλύτερης δυνατῆς ἀποκέντρωσης καί αὐτονόμησης τῶν ἀντιστασιακῶν αὐτῶν πολιτικῶν ~~κυττάρων, τά ὁποῖα~~ καί ὀλιγαρίθμων κυττάρων τά ὁποῖα βρίσκουν μόνα τους τό εἶδος τῆς δραστηριότητας καί τά μέσα, χρηματικά, τεχνικά καί ἄλλα μέ τά ὁποῖα θά τήν πραγματοποιήσουν.

Ὁ συντονισμός ~~[illegible]~~ τῶν ὁμάδων αὐτῶν πρέπει νά εἶναι κάθε θυσία (καί γιά ἀρκετό διάστημα) ὄχι ὀργανωτικοῦ τύπου, ἀλλά μέσω τῶν γενικῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων καί βασικῶν ἀξόνων δράσης πού ὁ πολιτικός φορέας τῆς ἀριστερᾶς θά ἐκπέμπει μέ ὅλα τά δυνατά μέσα πληροφόρησης πού διαθέτει. παρι

Τό φοιτητικό κίνημα πού ἐκδηλώθηκε τά δύο τελευταῖα χρόνια ἐλειτούργησε βασικά πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Ἀλλά φυσικά μένουν ἀκόμη πολλά νά γίνουν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ δημιουρ-

τοῦ πολιτικοῦ ἀντιστασιακοῦ φορέα παραμένει τὸ κυριώτερο.

Ἂς ἔλθωμε τώρα στὸ β' τμῆμα τῆς βασικῆς ἀρχῆς ποὺ διατυπώσαμε προηγουμένως δηλαδὴ στὴν ἀνάγκη ὅτι ὁποιοδήποτε ἀντιστασιακὸ κύτταρο, πολιτικὴ ὁμάδα ἢ πρωτοβουλία πρέπει νὰ ~~εἶναι~~ λειτουργῆ σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας ποὺ θέλει νὰ οἰκοδομήσει. Ἐδῶ πρέπει νὰ κάνομε μία σημαντικὴ διευκρίνιση: ἂν στὸ ἐπίπεδο τοῦ ἔθνους ἡ ἐφαρμογὴ τῶν δημοκρατικῶν σοσιαλιστικῶν ἀρχῶν ἀποτελεῖ μακροπρόθεσμο στόχο, στὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτικοῦ κυττάρου ἢ τῆς πολιτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ἑπομένως τοῦ δημοκρατικοῦ σοσιαλιστικοῦ φορέα πρέπει νὰ εἶναι ἄμεσο παρόν. Γιατί ἀλλοιῶς στὸν βαθμὸ ποὺ ἀναπαράγονται μέσα στὴν σοσιαλιστικὴ ὀργάνωση οἱ κυρίαρχες δομὲς τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας (προνομιακὲς καὶ ἱεραρχικὲς σχέσεις, ποικίλλες ἀλλοτριώσεις κλπ), στὸν ἴδιο βαθμὸ ἡ ὁρμὴ τῆς ἀλλαγῆς ἐξασθενίζεται καὶ ἡ κοινωνία ποὺ οἰκοδομεῖται θὰ τείνει νὰ ἀναπαράγει μὲ ἄλλα ὀνόματα τὶς ἴδιες μὲ τὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία σχέσεις. Εἶναι ἄλλο πρᾶγμα νὰ ἀναγνωρίζομε μὲ ρεαλισμὸ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ ἐμπόδια τῆς πραγματικότητος ποὺ μᾶς περιβάλλει καὶ ἄλλο πρᾶγμα νὰ ἐνσωματώνομε στὶς ἀρχές μας τὶς κυρίαρχες ἀρχὲς καὶ δομὲς τῆς πραγματικότητας ποὺ θέλομε νὰ ἀλλάξομε. ~~Ἕνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ποὺ δείχνει τί ἀκριβῶς ἐννοῶ εἶναι τὸ ἀπόσπασμα τῆς δήλωσης τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ Σιώνη ποὺ ἀφορᾶ τὶς σχέσεις τῆς Ἑλλάδας μὲ τὸ ΝΑΤΟ. (βλ. σχετ. ἀπόσπασμα~~).

Μία βασικὴ δομὴ ποὺ διέπει τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία εἶναι ἡ <u>ἱεραρχική</u>. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ παρατηρηθεῖ ἐδῶ ὅτι

τη βασικά ιεραρχική δομή της είναι περισσότερο φίλικη από ότι αυτό την οικοδόμη της καπιταλιστικής της ύφης (η οποία εξ άλλου είναι και αυτή ιεραρχική) για την αντίρρηση και άλλων τύπων εκμετάλλευσης και αλλοτρίωσεων που δεν έχουν υφή καθαρά οικονομική.

Τι σημαίνει λοιπόν δημοκρατία και αντίθεση προς κάθε είδους ολιγαρχία η δικτατορία; Αν εξετάσουμε αυτούς τους δύο τύπους πολιτευμάτων χρησιμοποιώντας την παραδοσιακή μέθοδο εκπαιδοποίησης της πυραμίδας, μπορούμε να πούμε ότι όσο το κέντρο βάρους λήψεως αποφάσεων και εκτέλεσης μετατοπίζεται προς την πάνω κορυφή της πυραμίδας τόσο περισσότερο το σύστημα είναι συγκεντρωτικό, ιεραρχικό και τείνει προς δικτατορικές μορφές λειτουργίας. Αντίθετα όσο το κέντρο λήψεως αποφάσεων μετατίθεται προς την βάση της πυραμίδας, τόσο το σύστημα είναι αποκεντρωτικό, αντιιεραρχικό δηλαδή δημοκρατικό. Κανένα από τα συστήματα εξουσίας που είναι γνωστά μέχρι σήμερα δεν υπήρξε καθαρή μορφή της μιας από τις δύο άκρατες περιπτώσεις. Υπήρξαν μόνο διαφορετικές προσεγγίσεις της μιας ή της άλλης μορφής. Το γεγονός εξ άλλου ότι η διάρθρωση των μέχρι σήμερα γνωστών κοινωνιών, εκτός από τις αρχέγονες κοινοτικές, είναι ταξική, σημαίνει, ότι οι διακυμάνσεις της γραμμής λογοκρισίας κάθε κοινωνίας τοποθετούνται στο σχήμα της πυραμίδας κατ' αρχήν σε μεγάλη απόσταση από την βάση της.

Εσωτερικός θα έλεγα λοιπόν από αυτή την άποψη την μετατόπιση του κέντρου βάρους λήψεως των αποφάσεων

αποφασιστικά πρός τήν βάση της πυραμίδας στή μιά πλατιά ταξική κοινωνία ὅπου δέν θά ἦταν δυνατή ἡ ἐκμετάλλευση καί ἡ ἀνισότητα καί ὅπου θά ὑπῆρχε πλήρης δημοκρατία, πολιτική, οἰκονομική καί κοινωνική. Θά ἐξαφανίζονταν ἀκόμη περισσότερο, ἀκολουθώντας τίς πυραμιδοειδεῖς μορφές της κοινωνίας, καί ἡ σημερινή ἐξαφάνιση τῶν ἱεραρχικῶν σχέσεων πού διείσδυσαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τήν μορφή τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν: στόν οἰκονομικό τομέα μέσω της καπιταλιστικῆς διάρθρωσης της κοινωνίας, τόν πολιτικό μέσω της κρατικῆς γραφειοκρατίας μέ τόν ἰδιαίτερο χρηματιστικό πού φιλοδοξεῖ νά πάρει μέσω τήν στρατοκρατική μορφή του καί τόν κοινωνικό μέ βάση τήν πατριαρχική δομή της οἰκογένειας, τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο φύλλων, μεταξύ γονέων καί παιδιῶν κλπ.

Πῶς εἶναι λοιπόν δυνατό νά ἀλλοιοποιηθοῦν αὐτές οἱ ἀρχές στήν πρωτοβουλία μας καί στόν σοσιαλιστικό φορέα πού ἀποβλέπουμε;

Ἀρχή 13η: Ἡ ἀρχή της αὐτονομίας ἐπιβάλλει τό κέντρο ἀναφοράς κάθε δραστηριότητας νά βρίσκεται στήν Ἑλλάδα, μέ ὅλες τίς πρακτικές συνέπειες πού συμβαίνει αὐτό. Εἰδικότερα πρῶτα ἀναφωρίζεται θεωρητικά καί πρακτικά ὅτι κυριαρχοῦν οἱ ἐκτιμήσεις πού προσφέρονται ἀπό τούς ἀγωνιστές πού βρίσκονται στήν Ἑλλάδα καί ἀκόμη περισσότερο τά συνθήματα καί ἡ τακτική πού διαμορφώνονται ἀπό τήν ὑπαίθρια δραστηριότητα τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τά προβλήματα πού τούς ἀφοροῦν.

Αὐτή ἡ ἀρχή πρέπει νά διακατέχει ὄχι μόνο τό σῶμα της γενικῆς συντονιστικῆς καθοδήγησης τοῦ ἀγῶνα στήν Ἑλλάδα, ἀλλά νά ἀναφωρίζεται σέ ὅλη τήν διάρθρωσή του. Αὐτό σημαίνει πρακτικά ὅτι οἱ φοιτητές ἔχουν τήν τελευταία λέξη γιά τήν πολιτική δραστηριότητα πού θά ἀναπτύσσουν στούς χώρους σπουδῆς, τά τεχνικά καί ἐπαγγελματικά συνδικάτα τό ἴδιο κ.ο.κ.

Αὐτό πρέπει νά προσεχθεῖ ἰδιαίτερα στήν δική μας πρωτοβουλία πού ἔχει τόν χῶρο δράσης τό ἐξωτερικό, ὅπου εἶναι ἀκόμη ἐντονότερη ἡ σύγχυση τῶν ἁρμοδιοτήτων πολύ περισσότερο μάλιστα πού οἱ ἁρμοδιότητες πού ἀναλαμβάνονται ἐδῶ, ὅπως καί σέ κάθε ἐξωτερικό χῶρο ἀπό τό σημεῖο πού γίνεται πραγματικά ἡ δράση, εἶναι δωρεάν. Αὐτό βέβαια δέν σημαίνει μέ κανένα τρόπο ὅτι οἱ ἀγωνιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀπαλλοτριώνονται ἀπό τίς πολιτικές τους εὐθύνες. Κάθε δραστηριότητα ὅμως πού ἀναλαμβάνεται στό ἐξωτερικό ἔχει ἀπό τήν φύση της χαρακτήρα ἐξαρτημένο, καί ὑποβοηθητικό καί ἐφεδρικό ~~Εἶναι ἄλλο πράγμα ἡ ἄλλο~~ ὁ ρόλος τῆς πολιτικῆς δραστηριότητας στό ἐξωτερικό ~~πού ὁ ρόλος της~~ εἶναι κυρίως ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐπαφῆς μέ τόν διεθνῆ χῶρο καί τό διεθνές προοδευτικό κίνημα, ὅπου μέ τήν σειρά τους οἱ εὑρισκόμενοι στό ἐξωτερικό ἔχουν τόν πρῶτο ρόλο. Εἶναι λοιπόν ἄλλο πράγμα ἡ πολιτική δραστηριότητα στό ἐξωτερικό καί ἄλλο πράγμα ἡ ὕπαρξη κομματικῶν δυνάμεων οἱ ὁποῖες ἔχουν ἁρμοδιότητα νά ψηφίζουν, νά ὁρίζουν καθοδήγηση κλπ. Αὐτό τό δικαίωμα δέν τό ἔχουν οὔτε ἐκεῖνοι πού βρίσκονται στίς ἐξορίες καί τίς φυλακές, ἀφοῦ καί ἐκεῖνοι εἶναι ἀπομονωμένοι ἀπό τίς πραγματικές συνθῆκες διεξαγωγῆς τοῦ ἀγώνα. Αὐτό εἶναι καί πρέπει νά ἀναγνωρισθεῖ σάν δικαίωμα ὅσων βρίσκονται μέσα στόν ἑλλαδικό χῶρο καί εἶναι ἐκάστοτε ἐνεργοί στόν ἀγώνα.

Ἀρχή 9η Στόν βαθμό πού διευρύνεται ἡ πρωτοβουλία, ὅλοι οἱ συμμετέχοντες ἔχουν ἴσα δικαιώματα καί ἀποφασίζουν κυριαρχικά κατά πλειοψηφίαν γιά τά ζητήματα πού ἀνακύπτουν.

Αρχή 3ης: Η διαμόρφωση της νέας αριστερᾶς αποτελεῖ τώρα τον συνόλου των δημοκρατικῶν δυνάμεων που ξπιδιώκουν τον σοσιαλισμό και αὐτό πρέπει να ληφθεῖ σοβαρά ὑπόψει ἀπό την ἀρχική κάθε φάση της διαμόρφωσης της πρωτοβουλίας.

Η ανικανότητα των παραδοσιακῶν πολιτικῶν δυνάμεων να ἀποτρέψουν και να ἀντιμετωπίσουν την δικτατορία ξδημιούργησε ἀπογοήτευση ἀλλά και μία βαθιά διάθεση ριζικῆς ἀνανέωσης των πολιτικῶν δυνάμεων. Το πρόβλημα των παραδοσιακῶν σχημάτων ὅπως ἦταν φυσικό ἀποδείχθηκε ἀνίσχυρο να φέρει ἐ χῶρος της ἀνανέωσης. Ἀντίθετα ξλλειτούργησε σάν χῶρος καταξόντωσης σκληρωτικῶν δυνάμεων που ἀνήκουν φυσιολογικά στόν χῶρο της ἀλλοφροσύνης. Ὁ κατακερματισμός των ἀνανεωτικῶν δυνάμεων ὑπῆρξε μοιραῖος και ἀποτελεῖ ακόμη μία θλιβερή πραγματικότητα. Το κύμα που ξσκιρτᾶ ακόμη. εἶναι η κοχυτοφία πρός ὅλες τις κατευθύνσεις και η ξενοστρέφεια των μικρῶν ὁμάδων στίς ὁποῖες ἔχει ἀναχθεῖ το κίνημα. Τα ὅπλα και αὐτές οἱ ὁμάδες ξπιτέλους ἀντικειμενικῶς τόν καταμερισμό ἐργασίας που εἶναι ὀργανωμένο και σκληρό κίνημα θά ἦταν και κενό ὑπονοούμενο να δημιουργήσει. Δέν ὑπάρχει ὅμως στην ἱστορία παράδειγμα που να διεξάχθηκε νικηφόρα ἕνας ἀγώνας μέ τούς ὅρους που ξνίκα ἐ πολιτική κατάσταση. Η ἀνάγκη του ὀργανικοῦ συντονισμοῦ ἔχει πιά συνειδητοποιηθεῖ ἀπό ὅλους. Ὅμως σκοντάφτει στήν ἰδεολογική και πολιτική ἀνίσχυση και σ' ὅλα τα ψυχολογικά ἐμπόδια που αὐτή ἡ ἀνίσχυση συνεπάγεται. Ὁ καθένας εἶναι σημαδεμένος ἀπό τίς προσωπικές του ἐμπειρίες και τα πιστεύω του, που μοιραῖα ἀποτελεῖ πάντα μία μερική συνειδητοποίηση των πραγμάτων. Το φαινόμενο αὐτό καταγράφεται ακόμη και ἀπό πρόσωπα που φαίνονται καθαρόπνοα προσανατολισμένα πρός την νέα ἀντιμετώπιση των προβλημάτων. Ἐτσι συζητήσεις και τίς κρίσεις που γίνονται, καλά κατόνα ξπιφαίνονται μόνο

τά ἀρνητικά σημεῖα ἑνός ἄλλου προσώπου ἢ μιᾶς ἄλλης πολιτικῆς. Ἡ πολιτική ἀποτελεῖται μέ πάρα πολλές διαφορές, — μέ ὑποφωτεινά ἢ χωρίς ὑποφωτεινά — προσωπικότητες ἐπιφανειακά μένα σέ ἀνύπαρκτη βάση, οἱ ὁποῖες καιροσκοποῦν ἀπογοητεύοντας τήν δημοκρατική καί συμμορφική δέσμευση. Οἱ «νέοι» νέοι ἀγωνιστές πού κατά ἑκατοντάδες ξεφυτρώνουν ἀνάμεσα στούς φοιτητές καί τούς νέους ἐργαζόμενους, ὑπάρχει κίνδυνος ἀπό μποῦνε καί αὐτοί κάποτε στόν ἴδιο φαῦλο κύκλο. Ἐν τῷ μεταξύ εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ νέα γενιά ἀποτελεῖ τήν ἐλπίδα μᾶς, μέ τήν διαφορά ὅτι πολύ συχνά αὐτή ἡ ἐλπίδα κρύβει πολλά ἀπιθοβουλία, ὅτι δηλ. οἱ νέοι θά ἀγωνισθοῦν ὥστε ὁ καθένας νά μπορέσει νά βολευτεῖ καλύτερα μέσα στά μικροσυμφεροντάκια του καί τίς ψιλοδοξίες του καί ὅτι θά ἀποφύγει τελικά τό ἄθλο πικρό ποτήρι τῆς γνήσιας προσχώρησης στό νέο γίγνεσθαι καί τήν νέα πραξικοπία. Πιθανῶς νά ἐξελιχθοῦν ἔτσι τά πράγματα, δυστυχῶς ἡ ἐξέλιξη δέν εἶναι μηχανικά νομοτελειακή, τά πάντα ἐξαρτῶνται ἀπό τήν συνείδηση καί τήν συνεπότητα τῆς δράσης. Θά ἔχομε ξεχάσει ὅμως τότε καί μία ἄλλη κοινοτυπία ἀναμεσα στίς ἄλλες πού ἴσως ἀναφερθήκαν σ' αὐτή τήν ὑποβολή — ἀπαρέμφατο πού ὅν πραγματικά ἐφαρμόζονταν στήν πολιτική πράξη θά ἦσαν μᾶλλον πρωτοτυπίες — ὅτι δηλ. δέν θά ὑπάρξουν ἔτσι νικητές, θά εἶναι καί πάλι ὅλοι ἡττημένοι.

Νομίζω ὅτι εἶναι καιρός νά περάσω στό τμῆμα τῶν πρακτικῶν προτάσεων:

1) Νά συγκροτηθοῦν ὁμάδες μελέτης τό τελειότερον ἔνας ἐπιστήμονας ἑτοιμότητα γιά τό παρακάτω ἔργασία: α) κατάρτιση τῆς

παρούσης πολιτικής συγκυρίας, περιθώρια εξέλιξής της δικτατορίας και δυνατότητες καταβολής και μορφές δυναμικής αντιμετώπισής της.

β) Κριτική της αντίστασης από το 1967 ως τώρα.

γ) Ερμηνεία των δυνάμεων της αντίστασης με βάση την πρόσφατη ιδιαίτερη ιστορία του παραδοσιακού κινήματος.

δ) Μελέτη - χαρτογράφηση των σημερινών οργανώσεων της ελληνικής αριστεράς και ανάπτυξη των απόψεών τους.

ε) Ταξική διάρθρωση της σημερινής ελληνικής κοινωνίας.

στ) Διάρθρωση της τάξης των εργαζομένων — συμμαχίες και αποκλίνοντα συμφέροντα διαφόρων τμημάτων.

1) Μελέτες που θα αναπτύσσουν προτάσεις από όλες τις παραπάνω κατευθύνσεις και θα προκύψουν κατά την διάρκεια της συζήτησης.

2) Τα κείμενα των εισηγητών που και των παρεμβατών της συζήτησης να εκδοθούν σε ένα ή τέσσερα.

3) Το πνεύμα ή το περιεχόμενο της συζήτησης και οι εισηγήσεις να αποσταλούν σε όλες τις υπάρχουσες οργανώσεις ή τάσεις πολύ και στον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αριστερών κυρίως στην Ελλάδα και το ελληνικό μέτωπο γραπτή απάντηση για τις απόψεις που εκφράζονται, και πώς βλέπουν το πρόβλημα της διαμόρφωσης της αριστεράς συγκεκριμένα.

4) Να συζητηθεί από τις παραπάνω οργανώσεις και πρόσωπα σε ποιά συγκεκριμένη πράξη αντιδικτατορική ή κατά την κρίση τους πολιτική την οποία θα ήταν διατεθειμένοι να αναλάβουν μόνοι ή σε συνεργασία με άλλους αριστερούς, ανεξαρτήτως πολιτικών και ιδεολογικών διαφορών.

5) Να αναζητηθεί local με permanence στο Παρίσι πολύ και οπουδήποτε αλλού είναι δυνατό για τον συντονισμό της πρωτοβουλίας.

6) Να συγκροτηθεί πολυμελές όργανο εκπροσώπων οργανώσεων ή τάσεων της αριστεράς το οποίο να συνέρχεται τακτικά κάθε μήνα

στό Παρίσι μέ ἀποκλειστικό σκοπό τήν ἀντιμετώπιση
γιά τά προβλήματα τῆς ἀντίστασης καί τῆς Ἀριστερᾶς.

7) Νά ζητηθεῖ οἰκονομική ἐνίσχυση γιά τήν προώθη-
ση τῶν ἐργασιῶν τῆς πρωτοβουλίας ἀπό τό διεθνές κίνημα

8) Νά συγκληθεῖ τόν Ἰούνιο νέο διευρυμένο σύσκεψη
μέ τά πρόσωπα καί τίς πολιτικές τάσεις collogue, ὅπου ἐπιση-
θεῖ ἀπό μέσα διάλημμα γιά μίνιμουμ στόχων πού θά καθορίσουν
τήν παρούσα συνάντηση.

La "Lutte par la Culture" dans la "Troisième Voie" de Mikis Theodorakis

Il y a seulement quelques semaines, en Grèce, j'entrais dans une petite maison en construction, sur une colline près de la mer. Un ouvrier y travaillait à genoux, sur le sol du futur salon qu'il était en train de bétonner. Il travaillait avec amour: "Le secret pour accomplir ce travail, c'est beaucoup de patience", me disait-il. "C'est un bon exercice", repondis-je. "Quel exercice? On ne peut construire sans patience". Un réaliste en quelque sorte.

Je lui demandai d'où il venait et il m'indiqua le nom d'un village dans le Péloponèse du Nord. C'était l' village même où se trouvait la maison d'été de Théodorakis et c'est ainsi que j'osai parler de lui. Une illumination dans les yeux de mon interlocuteur.... et naturellement de coup d'oeil inquiet par-dessus l'épaule pour s'assurer que nous étions vraiment seuls dans la pièce. Ensuite beaucoup de questions: Comment travaillait-il dehors et que faisait-il et quand rentrerait-il, "Mikis"."Ce serait bon pour le pays". Nous parlâmes bien sûr de ses chansons, que cet homme connaissait bien, mais dont il ne pouvait parler qu'a voix basse, et qu'il ne pouvait ni chanter ni écouter. La conversation devenait de plus en plus cordiale. Sur le chemin du retour, je fus forcé d'admettre que Théodorakis était vraiment une authentique "propriété du peuple" et qu'il le resterait, malgré, ou peut-être même à cause de l'interdiction de sa musique.

Mais ce n'est pas pour cela que je relate ce petit incident. Il a attiré mon attention sur quelque chose d'autre: on se retrouve là dans un univers commun, dans quelque chose qui nous réjouit pareillement, qui nous procure la même sorte de joie. Lui, l'ouvrier, le salarié, et moi, l'intellectuelle, comme on dit, les représentants de deux classes différentes. Si nous nous étions découverts une idéologie commune (l'idéologie marxiste, par exemple), je suis néanmoins certaine que le sentiment de la barrière dressée par nos différences de vocabulaire et de statut n'aurait pu être dissipé. Aurions-nous choisi des problèmes d'un domaine pratique ou individuel, la barrière se serait inévitablement renforcée. Je n'ai pas à lutter avec ses difficultés matérielles, et il le sait. Ici cependant,

.../...

Библиотека автомобилиста

dans le domaine de l'évènement artistique commun, un domaine intermédiaire, nous avons pu avoir une rencontre humaine véritable. Je me rendis compte que l'art, la culture, avaient une force explosive qui fait franchir les barrières qui séparent les classes. Ce ne sont pas seulement d'innombrables hommes du peuple qui ont la nostalgie de pou voir chanter de telles chansons - la conversation avec l'ouvrier du bâtiment pourrait se reproduire indéfiniment - beaucoup d'intellectuels dans le pays les collectionnent en cachette, les passent clandestinement de main en main, enregistrées sur bande ; on dit même que ses adversaires politiques font partie de ses admirateurs. Dans ce lien, se situe la contribution culturelle et politique de Mīkis Théodorakis.

Je me rappelle des phrases que j'avais lues dans son livre, paru il y a un an, et interdit lui-aussi en Grèce, et qui ont attiré pour la première fois mon attention sur ce phénomène. Cela d'autant plus qu' à l'époque, Théodorakis était encore membre du parti communiste grec. Il disait : "Nous rêvons d'une Grèce du poête et du philosophe - la Grèce entière serait un état d'abeilles dans lequel un peuple libre et paisible créerait et concevrait l'art. Le peuple serait sculpteur et spectateur en même temps... Existe-t-il dans le mouvement du peupl grec les germes d'un tel socialisme ensoleillé, pour cette forme de gouvernement idéal dans lequel le règne viendrait du peuple dans son entité ?" Ces mots sont extraits du journal de Théodorakis et reproduisent une partie d'une conversation de Théodorakis avec un ami poête Tous les deux se trouvent sur un bateau de pêcheurs en mer. C'est l'été 1968. Mais l'idylle est fausse. Sur la plage sont postés, impassibles, leurs gardiens - les statues noires de la dictature. Et pourtant, on dirait que ces phrases sont utopiques si on ne savait pas qu'elles émanent d'une expérience vécue. Parce qu'il y a eu l'expérience de son mouvement qui a duré presque sept ans "La lutte par la culture", qui a enthousiasmé des centaines de milliers d'êtres jeunes, qui a eu une période de floraison exceptionnelle en été 1966 et pour lequel le 21 Avril 1967 a signifié l'arrêt brusque. Arrêt pro visoire seulement, dit aujourd'hui Théodorakis. Il a fondé le mouvement en 1960. Un mouvement dans lequel se sont rencontrées deux impulsions de la même force : l'une politico-révolutionnaire, l'autre artistique et pédagogique.

.../...

Ce sont aussi les dispositions qui voisinent chez Mikis Théodorakis depuis sa première jeunesse : l'une sociale, l'autre musicale. Les deux sont l'expression d'un intérêt exceptionnel pour l'être humain. Et quand il dira plus tard : "J'ai une chanson pour chacun d'entre vous", il voudra dire la même chose.

Enfant, formé par la religiosité de l'hellènisme de l'Asie mineure, élevé avec les cantiques byzantins de l'église orthodoxe grecque, adolescent fasciné par "la puissance spirituelle et physique du Chris il cherche, jeune homme, la formation dans le marxisme.

En 1960, il peut, à trente cinq ans, se retourner sur une vie immensément mouvementée, une vie qui devient synonyme de la lutte. Une lutte amère, souvent. Partisan d'abord contre l'occupation italienne et allemande - il a à peine dix-sept ans, qu'il est arrêté et tortur par les Italiens - il continue la lutte pendant la guerre civile grecque aux côtés des communistes. 1947, premier internement en camp de concentration, deuxième en 1948, troisième en 1949. Makronissos, un camp de concentration, synonyme de l'horreur et de la mort. L'expérience, déjà de la cruauté, de la torture, de la maladie. Tout cel pèse lourd. Plus lourd encore pèse l'inquiétude qu'il éprouve à l'égard de ce qui se passe dans son propre camp, la gauche. Partisans et amis personnels qui changent d'un jour à l'autre, dès qu'ils deviennen secrétaires de l'organisation du Parti, et qu'ils portent la responsabilité de milliers de personnes. "J'ai vu le phénomène du culte de la personne" dit-il de cette période. La question de l'exercice du pouvoir le préoccupe. De cette période datent les premiers doutes su l'infaillibilité des leaders. Plus tard, dans les camps d'internemen de la junte, il reflète la situation dans son journal. "... 1948, nous avons suivi ZACHARIADES, l'homme choisi pour la Grèce par Staline. 1948, Staline a désavoué Tito. Nous avons suivi Staline. Dans nos idées, nous avons divinisé nos leaders. Nous les voulions et les croyions sages; purs, infaillibles et sans faiblesses. C'est pour ce que nous allions, pour leurs paroles, avec enthousiasme, dans le fe et dans la mort. C'est à peine si quelqu'un supposait qu'au moment même où presque tout un peuple a offert sa vie à ses leaders, comme on offre une fleur, ces mêmes leaders se sont occupés d'intrigues, ont formé des cliques dans lesquelles une moitié liquidait l'autre".

Théodorakis comprenait peu à peu que son expérience de l'abus de pouvoir à l'intérieur du parti n'était pas l'exception mais la règle. "J'en concluais que les raisons devaient être plus profondes. Mais quelles raison On ne pouvait pas les trouver par la logique et tout me semblait très co pliqué. De plus, c'était un moment où le combat exigeait toute notre attention. Nous n'avions ni le temps ni le coeur à les chercher. De plus, il nous manquait toute possibilité d'analyse. Ce qui se passait en lui; mais aussi en beaucoup d'autres, il le décrit ainsi :"... mais notre mouvement devait être plus fort que ses leaders, quelqu'ils soient. Nous devions tous devenir des leaders, des milliers de partisans, et chacun devait appliquer à l'endroit où il se trouvait, les principes marxistes de manière créatrice." Ce principe ne pouvait trouver son expression au sein du parti communiste grec, car ses leaders n'étaient pas venus de l'intérieur du parti, ils avaient été investis. Par qui ? "Par nos grand frères". "On ne peut pas lutter contre un système anormal avec des moyen anormaux, car, de cette manière, on tombera soi-même dans les pièges de l'anomalie.

Au moment de la défaite, une crise sérieuse était inévitable pour Théodo rakis comme pour beaucoup d'autres. Ce qu'il entendait maintenant à la radio communiste, hors de la Grèce, ne concordait plus du tout avec la réalité chaotique qu'il vivait tous les jours.

Il se retire. "Quelque chose ne va plus dans la ligne officielle du part Nous n'avons pas besoin d'entrer dans les détails de ce qui "n'allait pas". C'était l'alignement aveugle des leaders communistes derrière Staline. C'était aussi le manque d'intérêt de Staline pour la lutte grecque car déja les pouvoirs étaient partagés entre les Grands.

Finalement, Théodorakis est complètement isolé et malade car les séjours répétés en camp de concentration ne restent pas sans suites. "Il me restait deux rocs" se rappelle-t-il plus tard, "la musique et le mouvement de notre peuple. Je suis allé à Athènes, et là, j'ai pris la grande déci sion de ma vie : je me suis nommé moi-même partisan indépendant du mouve ment et je me suis donné des tâches concrètes. Ma relation personnelle avec la vie était rétablie par la création musicale... " Le front aujour d'hui, c'est le front de la vie . Ce sera sa motivation.

1950, il continue au Conservatoire National de Paris ses études de musique qu'il avait commencées à Athènes. Mais le développement contemporain de la musique en Europe ne l'enthousiasme guère. Ce qui lui manque, dans cette forme d'expression, (il l'appelle "la rupture avec les racines), lui explique en même temps l'existence du fossé, l'aliénation entre le grand public, surtout les jeunes, et les artisans du modernisme. Lui, il poursuivait d'un pas ferme, le retour aux "racines". C'est une fouille dans les profondeurs de l'âme du peuple. Ca il ne fouille pas la Grèce pour ses antiquités, il crée quelque chose d'entièrement nouveau, et il peut s'appuyer dessus; Ceci doit être di ici, pour que le mouvement que Roger Garaudy appelle "La Révolution Culturelle en Europe" puisse être mieux compris.

En Grèce, on distingue deux genres de musique populaire, la "Démotiki et la "Laïki". La Démotiki, ce sont les chants à travers lesquels le peuple a gardé sa particularité pendant quatre siècles de domination turque : le psaume byzantin de la liturgie orthodoxe contre l'oppression islamique. C'est aussi le chant des mineurs et des marins créé dans les luttes sanglantes pour l'indépendance, en 1821. La "Laïki", c'est le chant des hommes de la ville - il n'existe pas de parallèle en Europe-. Elle s'est développée quand, après 1922, des millions de réfugiés sont venus d'Asie mineure en Grèce, et elle se perpétue aujourd'hui clandestinement. Dans l'ancienne comme dans la nouvelle musique populaire, à la campagne comme à la ville, s'exprime aujourd'hu avec force l'âme du peuple. La musique est sa seule création artistique propre. A la campagne, c'est à l'occasion des fêtes, noces et enterrements, que les vieux sons renaissent et revivent. A la ville, c'est surtout pour échapper aux complaintes de la vie citadine que l'on chante. L'homme peut ainsi, aux rythmes violents ou au son du bouzouki, et dans une poésie singulière, propre à lui, exprimer sans retenues ses soucis quotidiens, mais aussi ses espoirs et sa nostalg

Cependant, une grande partie de la jeune génération ne se retrouve ni dans cette tradition, ni dans la musique "pop" européenne, ni dans le chansons sentimentales des années 50. Peu de jeunes ont accès aux oeuvres symphoniques de la musique classique.

Mikis Théodorakis intervient dans l'évolution de ce climat musical, quand il arrive de Paris à Athènes en 1960 : avec "Epitaphios", un

.../...

poême de Yannis Ritsos, son premier cycle chanté aux sons si singulièrement attrayants. Ce n'était pas seulement une participation à la régénération de la musique néo-hellènique, c'était aussi le commencement de quelque chose d'unique : ces sons, cette musique étaient aussi émouvants pour l'intellectuel, l'homme instruit, que pour l'homme simple. Théodorakis disait lui-même :"Je rentre en Grèce avec mon oeuvre, comme je l'avais décidé, mais aussi avec ma présence, ma"manière de vivre" qui doit être absolument le complément de chaque oeuvre de renouveau. Pour ce faire, je dois réunir deux grands courants : la voix de la poésie contemporaine grecque, et la voix de la musique populaire". Il est caractéristique que Théodorakis, l'homme de gauche engagé, n'ait pas créé une musique criticant la société, une musique politique. Il ne voulait pas l'agitation, il voulait quelque chose d'autre. " ... et le peuple grec chantait ". Il chantait dans les tavernes, sur les chantiers aux fêtes, aux manifestations, des chants qui étaient faits des textes d'une poésie rigoureuse, des textes faits d'images singulières, courageuses, d'un poésie marquante. Ainsi, inconsciemment, commençait une adaptation régénératrice de l'âme, une sensibilisation. Les gens simples enrichissaient sans s'en apercevoir leur vocabulaire. La parole du poête, éclairait les coins sombres de l'âme exposée jusque là aux sous-produits du mass-média. Théodorakis infirme ainsi, par la pratique, l'opinion répandue que la "masse" ne peut absorber que du bon marché.

"Notre peuple " dit-il "s'est identifié dans sa grande majorité, aux chants. Mais mis à part ce baptême collectif avec de l'eau régénérante et avec toutes ses suites, nous devons mettre l'accent sur les conséquences psychologiques, éthiques et politiques qu'a eu le renouveau du chant artistique ... et je crois que le peuple grec a compris que c'était lui-même qui avait commencé à construire sa vie intérieure, une vie intérieure qui, conjointement avec le monde physique et éthique, complète l'existence humaine".

"Le problème, c'est de trouver un langage qui s'accorde avec le moment donné historique". C'est ainsi que Théodorakis explique la résonance qu'il a eue auprès de la jeunesse. "Parce qu'elle y retrouve son propre visage, comme dans un miroir, ses inquiétudes, ses rêves, ses espoirs. La "Lutte par la Culture" comme nous l'avons appelée, la culture vivante qui concerne directement, personnellement l'être humain, et qui se trouve dans une phase d'impulsion créatrice, touche aux fondements de l'existence humaine. Elle éclaircit le monde intérieur, et le "soi" se découvre tout seul.

Cette joie esthétique se transforme en puissance esthétique, ensuite en consolidation idéologique, et enfin, en acte politique. Ceci est le processus inévitable de "La Lutte par la Culture", car, mis à part le fait que ce processus va directement à la politisation, il réveille en l'homme finalement les idéaux de la liberté et de l'humanité.

Nous arrivons au point central d'où on peut saisir directement tous les mouvements de Théodorakis dans leur unité : le mouvement musical, artistique, (beaucoup de ses chansons sont des textes à lui mis en musique), e le mouvement de la lutte révolutionnaire dans ses efforts essentiels de créer ce qu'il appelle "le front de la vie". Par-dessus tout, il se sent appelé à la tâche d'éducateur : "Mon but", écrivait - il à l'époque, "c'es l'éducation, la pédagogie, jamais le divertissement simple". Et quand il exerce directement dans le domaine politique, (il devient en 1964 successeur de Lambrakis, le député du parti pro-communiste E.D.A. assassiné), il amène avec son attitude et ses convictions,des éléments dans la pratique politique qui peuvent changer cette politique par l'intérieur, et même changer la conception de la politique. "La politique", comme le dit Roger Garaudy, "avant qu'elle se soit figée en programme, n'était que mou vement de l'être". Les amis politiques de Théodorakis voyaient sans enthousiasme le mouvement de renouveau musical de la jeunesse, mouvement qui devient, après 1962, de plus en plus politisé. "Bien que je me sente lié à la plupart des leaders de l'E.D.A. et que je les apprécie personnel lement", écrivait Théodorakis, "je ne pouvais pas croire à l'efficacité de leur politique, car je connaissais bien les vues anachroniques qui déterminaient encore les méthodes de travail et l'activité du parti entier. Quelques êtres exceptionnels n'avaient pas la force d'influencer la vieille machinerie rouillée. Au contraire, il se retiraient peu à peu, s'éteignaient, ou disparaissaient du parti". Même ses propres efforts dans ce sens étaient vains. "J'ai parlé de mes convictions dans une série de thèses politiques pour la formation d'une nouvelle gauche grecque ", dit-il de cette période, " mais d'une gauche différente, libérée enfin des entraves du dogmatisme bureaucratique, d'une gauche qui s'accorderait enfin avec les besoins, les problèmes, et avec le caractère spécial du mouvement progressiste grec". "Vous ne pouvez pas encore penser et agir de manière indépendante. Vous êtes bloqués", leur dit-il un jour, "vous attendez ce que vous dira la radio, la voix qui vous parle de 2.000 kilomètres". (C'est le programme de radio soviétique destiné aux membres du part communiste grec). 1964, il parle pour la première fois au Commité Central

Смоленск-Архив

de l'E.D.A., il nomme les trente-trois raisons pour lesquelles le Comité devrait se retirer. "Et qui prendrait notre place ?" demande-t-on à la fin de son discours. "Peut-être les mêmes", dit-il,"mais sans la voix de l'extérieur.

Dans son journal de la prison, Théodorakis évoque la nuit tragique de 1963, quand Lambrakis livrait sa dernière lutte avec la mort. Dans l'antichambre, Théodorakis et le poête Yannis Ritsos veillaient. Dehors, dans les rues sombres, une grande foule se mit à chanter doucement, presqu'en chuchotant l'"Epitaphios", les chants de la mort de Théodorakis et Ritsos. Quand Théodorakis et Ritsos sortirent, la foule continua de chanter d'abord, puis se tut. "Un silence qui était plus profond que le bruit de la rencontre de deux fleuves", disait Théodorakis. "Il aurait fallu être sourd pour ne pas entendre le bouillonnement : l'un des fleuves - le mouvement de la culture, l'autre - la résistance. Les deux formèrent le mouvement Lambrakis. Le lendemain de la mort de Lambrakis on demanda à Théodorakis de mener le mouvement. Comment cette jeunesse Lambrakis devint active, c'est décrit ainsi par Théodorakis :" Chaque fois que nous arrivions dans un village, nous demandions aux jeunes qui se groupaient autour de nous : qui est le vrai responsable de ce qui se passe dans votre village ? Le gendarme ? Le chef du village ? Non ! c'est vous. Les jeunes femmes et les jeunes hommes. Responsables pour tout. Quand quelqu'un est malade et pauvre, quand les enfants n'ont pas de place pour jouer, quand il n'y a pas de pont sur la rivière. Quand l'église tombe en ruines, et quand les herbes folles prolifèrent au cimetière. Quand il n'y a pas d'animation, pas d'éducation, mais aussi quand il y a des injustices, du terrorisme, de l'exploitation. Vous êtes responsables pour tout cela. Nous avons mis en place d'innombrables maisons de la Culture. Les réactionnaires écumaient de rage, ils forçaient les propriétaires des maisons de la culture à nous mettre à la porte. La jeunesse Lambrakis construisait alors ses maisons elle-même, la droite les faisait sauter, la jeunesse Lambrakis les reconstruisait. A travers tout le pays, nous organisions "la semaine du livre pour la jeunesse". En moins de trois mois, dans toute la Grèce, proliféraient des livres. Nous faisions la collecte de milliers de livres, et en remplissions les maisons de la culture. La jeunesse Lambrakis transportait des livres dans les villages les plus isolés, en faisait des tas sur la place du village, chantait et dansait.

Un jour, je me trouvais à Perama, un quartier de baraques en bois en face de Salamine. "Quel est votre plus grand problème", demandai-je aux descendants des guerriers de Salamine". Ils n'avaient pas d'électricité, et pour aller jusqu'à l'autocar, il leur fallait une heure de marche à travers la montagne. Notre le problème le plus important, c'est la route disaient-ils. Ecoutez, disais-je, vous nous procurez les pioches et le ciment, je vous procure les "muscles". Ils étaient d'accord. Je parlais à la jeunesse Lambrakis dans les maisons de la culture du Pirée : une pa tie va travailler, une partie va chanter ! Nous ferons un programme cult rel pour la journée, et nous construirons la route. Et nous avons procéd ainsi. Un dimanche, 5.000 membres de la jeunesse Lambrakis allèrent à Pe rama, le soir, la route qui traversait la montagne était finie. Les habi tants l'appelèrent "Boulevard Lambrakis". La jeunesse Lambrakis a travai lé de cette manière partout. Ainsi, nous nous sommes liés à notre enviro nement. Aux problèmes du hameau, du village, mais surtout aux problèmes de la jeunesse.

"Il ne faut pas que vous attendiez de diriger vous-mêmes", disait-il à la jeunesse du mouvement, "ici et maintenant, il faut vous occuper de ce qu manque, de ce qui est nécessaire. Car, avant que l'on ne s'approprie un programme quelconque, avant que l'observateur ne devienne participant, i doit en sentir le désir en lui-même. Et ce sont les arts qui éveillent e nous les grands désirs."

"Le but premier de la révolution éducative", écrivit-il,"c'est d'atteindr les structures intérieures de l'homme qui le rendent, de manière libre e responsable, maître de son destin, qui le mènent avec l'aide des artiste et des savants, au point où il peut accorder sa dimension intérieure ave le développement de la civilisation contemporaine. Le moyen d'att-eindre ce but, c'est d'abord l'art. L'art, non pas en tant que phénomène concom mittant d'une formation sociale quelconque, mais l'art, en tant que mo teur, en tant qu'élément qui propulse la vie sociale. Je suis d'avis,dit il, que l'art seulement peut donner à l'homme ce que les politiciens n'ont pas su lui donner : la sève perdue de l'humanité, la pensée vivant C'est l'unique voie sure vers l'humanisation de la Société. Elle influ ence directement la constitution, la structure intérieure de l'individu. Le reflet de l'oeuvre d'art vivante, contemporaine, fait appel à la col laboration énergique. Il mobilise le monde intérieur, l'électrise, le structuralise, et le charge d'énergie psychique et spirituelle. Les con-

ditions d'aujourd'hui rendent-elles possible en tel dialogue ? Nous croyons que oui ! Car la majorité de la population, surtout la jeunesse, est mûre pour recevoir l'authentique oeuvre d'art. Par "authentique", nous voulons dire l'oeuvre qui reflète les problèmes profonds, les courants et tendances de notre époque - indépendante de l'orientation et de l'école. Recevoir et créer, dit Théodorakis, car tous les hommes sont des poêtes, ce qui veut dire en Grec, créateur et réveur en même temps. La lutte pour la culture est une partie inséparable de la lutte pour le changement politique et révolutionnaire de la société car le "Front de la Culture" est très large et très profond... Le cadre idéologique dans lequel se tient l créativité ne peut être ni dirigé ni dicté, mais seulement imposé à soi-même par soi-même. L'art, comme la liberté, ne peut être imposé par le pouvoir ou par l'extérieur. Il doit naître. Le lieu de sa naissance, suggère Théodorakis, sera la formation d'une grande Ecole Grecque de l'Art qui sera une pierre marquante à l'intérieur du mouvement d'art internatio nal. Il est compréhensible, dit-il, qu'à l'intérieur de cette communauté d'idéaux, chaque conscience créative réagisse différemment. Ce n'est pas un, mais ce sont beaucoup de chemins qui mènent dans la même direction, qui cherchent les mêmes buts. Le créateur a le droit de choisir les moyen et les formes de son expression. Dans une telle école, on doit encourager toutes les tendances, tous les efforts de la même manière.

L'art, pour Théodorakis, est plus qu'un concept pour la voie directe d' homme à homme. L'art, pour lui, est le générateur d'un des grands thèmes autour desquels tourne son oeuvre, (a côté de celui de la liberté et de la culture nationale,) le thème de la fraternité. Son propre comportement et beaucoup de ses propos montrent combien il en est imprégné. Pendant qu l'art nous aide à mieux nous connaître, nous comprenons tout d'un coup qu le "moi" est l'autre, et que l'autre est le "moi". L'art nous lie avec notre semblable, avec notre frère, avec la communauté, écrit-il dans son journal. Au cours d'une conversation dans l'exil, il dit : "La première valeur qui justifie le genre humain, c'est pour moi la fraternité, c'est à dire l'aptitude chacun de nous à ressentir et à échanger des sentiments fraternels avec l'autre, et pour l'autre... Et cela nous ramène à nouveau aux questions de la culture et de l'art, car la fraternité seulement peut nous donner la substance de nos dimensions. C'est à dire qu'elle peut nou mener à la certitude que notre grandeur ne peut se trouver que dans la grandeur de l'autre. Par cela seulement la personnalité humaine arrive à des rapports créateurs et équilibrés avec les autres. Mais cet aveu ne peut jamais se faire sous la pression d'une autorité.

Ce n'est que la puissance éthique et spirituelle de la réflexion et de la créativité qui lie essentiellement un être à l'autre. Si, un jour, nous arrivons vraiment par l'art, à ce que Théodorakis dessine ici : ce renforcement des sentiments fraternels, ce sera d'une signification immense dans un domaine où ce sentiment sera d'une grande nécessité ; le domaine de l'économie. Ce sera "le socialisme ensoleillé".

L'art est, de plus, pour lui, le moyen d'arriver à quelque chose d'autre. Avant de nous lier de manière générale à autrui, il se dévoile, pour la première fois, plastiquement, en tant qu'artère commune, racine commune. Il nous relie aux origines, à la nation.

L'enthousiasme que Théodorakis rencontre à chaque manifestation musicale est pour lui "la chaîne invisible qui lie avec le passé entier, avec l'héritage". Nous en arrivons à la question que l'on ne peut plus, ou pas encore, aborder sans préjugés en Europe, car elle évoque des sentiments mélangés et des souvenirs contradictoires. Mais c'est aussi une question de milieu social, car, où peuvent se développer sans entraves, les propriétés spécifiques, les dons et les particularités du peuple ? Chaque individu éprouve au fond de lui le besoin de se retrouver, et de retrouver, avec le peuple, une âme du peuple. Se retrouver est la condition nécessaire d'une activité féconde dans la communauté. Théodorakis montre à un petit peuple comme la Grèce qui a un besoin vital de vivre son individualité, le domaine où il peut se développer librement. Le domaine de la culture et de l'art, non pas imposés, "planifiés et propagés, mais en éclosion libre, dans un espace libre". De cette manière, le nationalisme ne peut jamais se répercuter agressivement, car la connaissance juste de son individualité aide un peuple à reconnaître et à apprécier la particularité d'un autre. "La religion grecque, c'est la culture", écrit-il en 1965, "elle signifie à notre peuple non seulement l'art, non seulement la jouissance esthétique. Elle signifie surtout l'amour de tout ce qui est spécifiquement grec, de la manière de vivre grecque, l'amour du sentiment de l'honneur, de la dignité, du courage ..." Dans ce sens, le problème du peuple n'est que problème de la culture... Par le mouvement culturel, un peuple peu se rendre compte tous les jours, de la largeur du fossé existant entre ce qu'il est, et ce qu'il pourrait et devrait être. Cette prise de

conscience nouvellement née, est la meilleure arme.

Théodorakis considére aussi cela dans un contexte international : "En luttant pour la grande idée de la liberté", dit-il en 1970, "la jeunesse européenne travaille de plus en plus à la solution de ses propres problèmes". Cette jeunesse devrait prêter spécialement attention à un de ces problèmes, celui de la culture nationale. La culture nationale est le fondement nécessaire à la formation de la personnalité et des groupes nationaux. C'est ce point précis que visent ceux qui veulent atteindre un peuple avec des méthodes contemporaines. "Je suis très inquiet de l'américanisation de la culture européenne.

Ainsi, il va de soi que les premiers actes de répréssion de la junte aient été l'interdiction de la musique de Théodorakis. Pendant ce temps Théodorakis se trouve d'abord dans la clandestinité - suivent ensuite la prison, la résidence surveillée, le bannissement dans un village dans les montagne du Péloponnèse, le camp de concentration. En 1970, il sera libéré à cause des protestations internationales et éxilé.

Pendant sa résidence surveillée, il a un jour des visiteurs "importants" Deux membres du "Conseil Révolutionnaire" de la junte viennent lui suggérer de composer un hymne olypmique ! Ils en apportent le texte. Théodorakis connaît la tactique de l'appât et leur rit au visage pour leurs promesses généreuses. "Si mes chants ont une valeur quelconque" s'écrie-t-il, "c'est uniquement grâce à l'attitude éthique de leur créateur. Si je m'incline, si je deviens lâche ou si je trébuche, mes chants perdront toute substance. Vous le savez. Je le sais aussi. Vous avez les tanks, j'ai les chansons. Le malheur pour vous, c'est que les américains n'ont pas encore inventé de tanks qui peuvent détruire des chants. Je suis plus fort que vous. Le temps fait rouiller les tanks, il fait grandir les chants". L'engagement intérieur est son moteur principal : "Je suis complètement indépendant, je me sens un homme libre, et mon sang reflète l'esprit de notre peuple, c'est l'esprit de la liberté.

Liberté. Point de rencontre, sommet et point de départ. Il n'est que trop compréhensible que Théodorakis, qui ne parle pas seulement de la liberté mais qui la pratique, n'ait pu la trouver ni à l"Ouest libre", ni à l'Est socialiste avec lequel il s'est senti de longues années idé

ologiquement lié. Pourtant, après sa démission du parti communiste, il reste un adversaire inexorable du système occidental. "L'impérialisme occidental", dit-il, "est un ennemi dangereux, et il a un allié précie Les habitudes. La faillite du capitalisme se voit surtout dans son influence qui se cantonne non seulement au domaine matériel, mais dans tous les domaines - le caractère humain et la vie sociale. Son influence sur la culture est si grande que l'homme est en grand danger dans son existence physique et morale. C'est une diminution, une régression de l'homme, par la violence directe ou indirecte. Presqu'au même momen où en grèce, un pays des alliances occidentales, "la lutte par la culture" s'efforçait, à l'intérieur de la gauche, d'arriver à un socialisme libéral, en Tchécoslovaquie, un pays des alliances de l'Est, des impulsions semblables préparaient le printemps de Prague. Les deux mouvements seront réprimés violemment. En Avril 67, en Grèce, en Août 68 en Tchécoslovaquie. Par la domination américaine dans un cas, par la domination russe dans l'autre. L'image extérieure de la répression en est la même : les tanks.

Théodorakis se sent personnellement concerné par ce qui s'est passé en Tchécoslovaquie. Le 21 Août 1968, on vient de l'emmener dans le villag montagnard de Zatouna. "Par la radio, nous apprenions les nouvelles", écrit-il dans son journal de captivité, "la joie sauvage dans les visages des gendarmes était frappante, un des officiers s'écria : j'offr du vin pour tout le monde". Et, un mois plus tard, il écrit : "Les évènements de Tchécoslovaquie, c'est la goutte d'eau qui a fait déborde le vase". Il se sent en accord avec la majorité de la gauche grecque qui, contrairement à la direction du P.C. grec fidèle à Moscou, exprim son inquiétude profonde. L'intrusion des tanks soviétiques en Tchécoslovaquie ne peut qu'horrifier un peuple qui a été lui-même victime de tanks ... Depuis plus de vingt ans, le peuple tchèque vit en régime socialiste. Ces années n'ont elles pas suffi à le convaincre de la supériorité du système.? Si le socialisme a entièrement gagné les Tchèqu pourquoi alors cette nervosité, cette insécurité, ces doutes ? Pourquo leur envoyer des tanks d'autres pays, qui, au nom des Tchèques, défendent les conquètes tchèques ? Ou alors, un groupe contre-révolution naire pourrait-il sérieusement menacer les libertés et les droits de tout un peuple armé ? Si cette opinion existe vraiment, si les tchèque souhaitent le retour au capitalisme, on peut se poser la question déli cate : pourquoi deux décennies n'ont elles pas suffi à rendre les avan

tages du système si évidents qu'ils puissent résister aux attaques ? A qui la faute ? Au système même ? Ou à la manière dont il a été appliqué ? Mais de quel droit un peuple quelconque peut il empêcher un autre peuple souverain de prendre la voie qu'il veut prendre ? Nous voyons ainsi que ni avec l'une, ni avec l'autre logique, l'intervention des tanks ne peut s'appuyer sur une maxime quelconque. En réalité, le peuple tchèque n'a jamais eu l'intention de quitter le socialisme, mais en Janvier 1968, avait commencé un processus en profondeur, d'abord chez les intellectuels et chez les étudiants, puis auprès du peuple entier et à l'intérieur du parti pour la démocratisation et l'humanisation du système, et contre le dogmatisme bureaucratique, la grande maladie du communisme actuel.

Nous arrivons ainsi au coeur du problème : le système communautaire peut-être comparé à l'organisme humain vivant . Il a un corps et une âme. Le socialisme,de la manière dont il a été appliqué jusqu'ici, est un corps sans âme. Il a réussi une série d'acquisitions sociales radicales : il a réorganisé l'économie, il a créé la base d'une nouvelle société. Il a cependant complètement oublié que tout cela doit se faire dans un seul but : la libéralisation grandissante de l'homme dans sa substance éthique, culturelle et spirituelle. Cela peut-être appelé l'âme du socialisme. En ce qui concerne le mot "Dépocratie", il ne devrait jamais y avoir de malentendu. Je refuse le sophisme équivoque : "J'agis au nom du peuple". Combien de crimes ont été commis "au nom du peuple ...". Et si la "Dictature du prolétariat" veut dire que le règne doit venir du peuple dans son entité, c'est à dire si le peuple peut s'exprimer directement, sans l'intermédiaire de ses leaders qui pensent parlent et agissent en son nom, pourquoi alors l'appeler "Dictature" ?

L'âme du socialisme, c'est pour Théodorakis non seulement le droit à la liberté et à l'expression de son opinion, mais encore la participation directe, démocratique de tous les citoyens aux décisions. Car, "seul le responsable est libre". Comment un régime socialiste peut il se protéger des agressions de l'ennemi de classe qui exploitera sûrement toutes les libertés ? La meilleures résistance contre ces attaques sera pour la majorité des êtres, la certitude qu'ils sont vraiment libres et responsables. La conscience de la liberté peut-être la meilleure arme de défense.

Ainsi, la lutte commencée par les tchèques peut-elle être mieux comprise. Ils ont essayé les premiers dans l'histoire du socialisme, de compléter le système appliqué dans leur pays, et de faire d'un socialisme léthargique un socialisme vivant.

Qui maintient les régimes socialistes dans la léthargie ? Le bureaucratisme dogmatique. Aucun renouvellement normal ne peut se faire sur la base d'un mécanisme de régime central, et autour de lui, d'autres mécanismes plus petits. Le parti est stagnant, et tout se tient dans un cadre rigide. Cela a pour effet de mettre en relief le cadre, sans l'éclosion simultanée du contenu. Le dogmatisme attaque toute la culture, la science, et surtout l'art et l'éducation. Il a une influence profonde sur la politique économique, c'est à dire, il passe par toute les artères, le système nerveux entier dont la vie d'un pays est faite Et nous en sommes arrivés à ne plus pouvoir prononcer les mots libéralisation ou démocratisation pour ne pas passer pour des révisionnistes ou des bourgeois libéraux, ou même, plus ouvertement, pour des agents de l'impérialisme. Cela n'est il pas un signe triste et même dangereux

Mais nous sommes aujourd'hui, à l'est comme à l'ouest, victimes du mythe moderne de la phraséologie : au lieu de la vraie démocracie, du mythe démocratique. Dans le monde occidental, des libertés relatives jouent un certain rôle dans les moyens de communication, dans la press dans les réunions et manifestations. Mais leur efficacité réelle, dans la prise des décisions, est minime. Quel pouvoir décisif avait, par exemple le citoyen des Etats Unis dans la guerre du Viet-Nam ? Et quel rôle concret a joué le citoyen soviétique dans l'invasion de la Tchéco slovaquie ? John, Pierre ou Ivan, ce ne sont, dans le fond, que de simples observateurs, mais en leur nom on fait la politique internationale dont dépend leur avenir et celui de leurs enfants.

Théodorakis connaît, bien sûr, l'objection maintes fois élevée, que les masses ne seront jamais mûres pour participer. Qu'il en a toujours été ainsi, et qu'il en sera toujours ainsi. Et que des décisions venant du peuple peuvent parfois faire plus de mal. Mais même si c'était vrai ce qui est très discutable : "La différence a un caractère plus qualitatif que quantitatif. Mourir par sa propre responsabilité, c'est autre chose que mourir par la responsabilité des autres. Seulement, dans

le premier cas, je suis un homme libre."

La distance croissante entre le peuple et les centres de décisions, es un phénomène international, et consitue une des plus grandes tragédies de notre temps. Elle amène en même temps les plus grands dangers pour l'avenir de l'humanité. Les groupes politiques technocrates rassemblen autour d'eux les éléments qui leur servent à installer et faire fonctionner les mécanismes par lesquels ils guident la masse. Ces éléments font partie de trois catégories professionnelles : Premièrement les leaders politiques, deuxièmement les militaires, et troisièmement les savants et les techniciens. Une quatrième catégorie est formée par les propagandistes intellectuels qui établissent le contact entre le mécanisme et la masse. Mais les créateurs, les hommes de la pensée et de l'art, restent du côté de ceux qui sont menés. Ce sont eux qui remettent en question le mécanisme et qui le rendent vulnérables. Leurs services ne lui sont donc pas nécessaires, mais plutôt génants. De cette manière, une partie des leaders spirituels sera absorbée par le mécanisme, et perdra sa dimension éthique. Une autre partie sera atteinte directement ou indirectement par le mécanisme, et perdra ainsi son rayonnement naturel. En d'autres mots : les éléments les plus importants de la civilisation humaine sont au plus haut danger d'être poussés au bord de l"évolution historique. Les différences dans les systèmes sociaux n'ont pas empêché le triomphe des mêmes méthodes technocratiques. Et l'ère de la technologie s'avère, dans le stade actuel, plus puissante que l' ère des idées.

Ici, on évoquera "la société gérée universellement" que le philosophe Max Horckheimer, mort récemment, tient pour un pronostic sûr de l'avenir. Dans cette société, l'homme sera forcé de s'aligner par des"réactions justes". Il dit : "Les idées, et toute inquiétude spirituelle, seront des maladies infantiles superflues".

De ce fait, les formes de pratiques politiques des systèmes rivaux se ressemblent par le fait que les centres de décision les plus hauts s'appuient dans le fond, sur les mêmes mécanismes technocratiques, dont le fonctionnement interne dépend, de son côté, des possibilités et nécessités scientifiques et technologiques qui servent plus à la conservation, à la domination, qu'au commandement des diées. Un cercle vicieux C'est le climant dans lequel évoluera l'anti-homme.

le premier cas, je suis un homme libre."

La distance croissante entre le peuple et les centres de décisions, est un phénomène international, et constitue une des plus grandes tragédies de notre temps. Elle amène en même temps les plus grands dangers pour l'avenir de l'humanité. Les groupes politiques technocratiques rassemblent autour d'eux les éléments qui leur servent à installer et faire fonctionner les mécanismes par lesquels ils guident la masse. Ces éléments font partie de trois catégories professionnelles : Premièrement les leaders politiques, deuxièmement les militaires, et troisièmement les savants et les techniciens. Une quatrième catégorie est formée par les propagandistes intellectuels qui établissent le contact entre le mécanisme et la masse. Mais les créateurs, les hommes de la pensée et de l'art, restent du côté de ceux qui sont menés. Ce sont eux qui remettent en question le mécanisme et qui le rendent vulnérables. Leurs services ne lui sont donc pas nécessaires, mais plutôt dénantes. De cette manière, une partie des leaders spirituels sera absorbée par le mécanisme, et perdra sa dimension éthique. Une autre partie sera atteinte directement ou indirectement par le mécanisme, et perdra sans son rayonnement naturel. En d'autres mots : les ~~génies~~ les plus importants de la civilisation humaine sont au plus haut danger d'être poussés au bord de l'évolution historique. Les différences dans les systèmes sociaux n'ont pas empêché le triomphe des mêmes méthodes technocratiques. Et l'ère de la technologie s'avère, dans le stade actuel, plus puissante que l'ère des idées.

Ici, on évoquera "la société dérée universellement" que le philosophe Max Horckheimer, mort récemment, tient pour un pronostic sûr de l'avenir. Dans cette société, l'homme sera forcé de s'aligner par des"réactions justes". Il dit : "Les idées, et toute impulsitude spirituelle, seront des maladies infantiles superflues".

De ce fait, les formes de pratiques politiques des systèmes rivaux se ressemblent par le fait que les centres de décision les plus hauts s'appuient dans le fond, sur les mêmes mécanismes technocratiques, dont le fonctionnement interne dépend, de son côté, des possibilités et nécessités scientifiques et technologiques qui servent plus à la conservation, à la domination, du'au commandement des dièes. Un cercle vicieux. C'est le climent dans lequel évoluera l'anti-homme.

Et Théodorakis, loin de vouloir renier l'existence des classes et de leurs différences, voit l'avenir non pas dans une lutte des classes, mais dans une lutte beaucoup plus vaste : celle entre l'homme et l'anti-homme, et pour la liberté.

Est-ce-qu'une alternative existe déjà ? Par quels critères peut-elle naître ? Car la possibilité que le mécanisme (qui s'appuie comme tous les mécanismes sur la loi de la répression) amorce de lui-même le chemin vers la liberté, peut être considérée comme peu probable. Compter là-dessus s'avèrerait illusoire. Mais le fait que la révolution française ait mené au bonapartisme n'a nullement modifié le sens et la grandeur des idéaux qui l'ont provoquée. De même que, le fait que la révolution d'Octobre ait engendré le stalinisme, puis le dogmatisme bureaucratique, ne peut pas amoindrir la valeur et la force de la revendication socialiste, des idéaux socialistes. La différence entre les partisans des idéaux démocratiques du siècle dernier peut se trouver dans le fait que les marxistes dogmatiques voient le développement historique avec la certitude inébranlable du savant. Cela est lié à l'impuissance des partis communistes à exprimer les revendications et les exigences authentiques des travailleurs des pays industriels occidentaux, parce que les revendications ont progressé. Elles ne sont plus seulement de nature économique.

Ainsi, la solution au problème : "comment sortir de l'impasse", ne peut prendre son point de départ que la où sont les vraies revendications : a) Par une libération grandissante de l'individu, et b) par une plus grande participation du peuple à la vie sociale et politique dans sa formation. D'où vient la déviation des idéaux socialistes ? Sans doute : premièrement de la création du mécanisme central qui cimente la dualité entre dominateur et dominé, car la modification révolutionnaire profonde, c'est à dire la cession des responsabilités de"quelques uns" à la masse n'a pas eu lieu, et deuxièmement, de la modification, par ce fait même, du leadership spirituel. C'est pour cela que les efforts doivent viser la démocratisation directe et entière des centres de décision d'un côté, et la libération authentique de l'économie, de la politique, et de la culture de l'autre. Car il ne suffit pas de changer le cadre extérieur, les conditions et les institutions. Le processus de changement intérieur de la nature de l'homme selon ses lois inhérentes doit aller de pair.

Le mouvement de la révolution technique qui change les ocnditions de vie quotidienne, en rencontrant l'autre mouvement, la civilisation et le développement de l'esprit humain, formera la base saine d'un changement radical de la société. Tous les intellectuels, libres et créateurs doivent prendre conscience de leur responsabilité historique énorme et s'unir, dans ce but, à l'échelle internationale. Les horizons doivent rester complètement ouverts. Et, comme la force matérielle a été monopolisée par les centres de décision, les peuples du monde entier doiven se munir peu à peu de la seule arme qui leur reste : leur supériorité spirituelle et morale. Seul l'éveil des majorités populaires, et leur action directe qui les élève au niveau de la responsabilité peut nous aider à sortir de la stagnation.

J'ai confiance, car j'ai vu combien de choses peuvent changer par notre action. De plus, la nature humaine ne cessera jamais de nous surprendre Et je suis sûre que, dans un avenir proche, nous aurons encore plus de surprises. Car l'homme lui-même est un univers encore inexploré.

Une nouvelle révolution est sûrement entrain de naître. Quelle forme prendra-t-elle ? Quelles seront les forces auxquelles elle va se heurter ? Nous nous trouvons au commencement du commencement quoi qu'on dise.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Exlibris
Biblioteka Artez

232
781

34

102

Anastassiadis Anastassios

"LA NATURE D'ÉTAT DES PAYS DE L'EST"

(Selon deux conceptions)

La question théorique de la nature des pays de l'Est, est une question vitale pour tout mouvement se réclamant du prolétariat et du socialisme et, en fait, a donné une source de discussions vives et infinies dès que la révolution d'Octobre a réussi. La vitalité du thème s'explique par la pratique qu'implique médiatement ou immédiatement toute réponse. C'est dans cette relation dialectique (théorie-pratique) que le problème doit être abordé. Cependant toute position se fonde sur une certaine méthodologie (explicite ou tacite) au niveau théorique, dont la révélation peut donner les différents points de vue (de classes). Il ne s'agit pas ici de résoudre le problème, mais plutôt de révéler la problématique de certaines

réponses ainsi que les nouveaux problèmes (théoriques et/ou pratiques) que fait naître cette problématique.

Tout d'abord, par "pays de l'est" -terme assez vague d'ailleurs - nous entendons ici les pays européens (et essentiellement l'U.R.S.S.) qui se définissent eux-mêmes comme des pays socialistes. (U.R.S.S., Pologne, Tchéchoslovakie etc.). Nous n'examinerons pas la Chine et l'Albanie, puisque nous pensons qu'elles nécessitent, à cause de leur particularité, une approche à part. Quant à la Yougoslavie nous pensons que, mutatis mutandis, (comme tout autre pays de l'Est) elle peut être inclue dans la même problématique.

Très schématiquement les différentes réponses et théories peuvent se classifier en:

1) La critique bourgeoise. Nous n'évoquerons pas cette ~~critique~~ analyse, à cause, d'abord, de sa naïveté impuissante et, ensuite, de la différence évidente des points de vue qui nous séparent

2) La pensée des dirigeants des pays de l'Est eux-mêmes, pensée contradictoire, selon l'époque, et sans fondements scientifiques, à cause précisément de son caractère apologétique. Nous n'éroquerons cette pensée que partiellement.
3) La critique anarchiste, qui ne fait que répéter mécaniquement les vieilles idées anarchistes sur l'État en ajoutant quelques données nouvelles et en melangeant tout pour ne rien prouver, sinon le bien fondé de leurs conceptions!
4) La ligne de l'opposition de gauche, ce qu'on appelle "Le "trotskisme".
5) La critique chinoise ou prochinoise, dite "maoiste".

Ce sont ces deux dernières conceptions que nous essaierons principalement d'étudier, et en tant que système de pensée, bien qu'à l'intérieur de chacune il existe de divergences importantes.

La question de la nature des pays de l'Est, ou, plus correctement, de la nature d'État des pays de l'Est, se lie étroitement avec la question de la bureaucratie et de

la restauration du capitalisme, c'est-à-dire de la lutte de classes dans une société de transition vers le socialisme. Le point-clé de toute controverse est le système des rapports sociaux à l'intérieur duquel les rapports de production jouent un rôle déterminant.

C'est précisément de l'analyse des rapports de production que part la critique "maoiste" (1). C'est une critique toute nouvelle, puisqu'elle se base sur les "acquis de la Grande Révolution Culturelle Prolétarienne" en Chine.

La thèse "maoiste" de la restauration du capitalisme en U.R.S.S. est bien connue. Selon elle, toute la période du stalinisme se caractérise par un économisme, faute principale du parti communiste de l'U.R.S.S., qui a permis aux forces réactionnaires bourgeoises de se développer et de bouleverser la dictature du

---

(1) Par critique "maoiste" nous n'entendons pas un ou plusieurs auteurs particuliers, mais un système de pensée qui s'exprime par divers auteurs se réclamant ou nom du "maoisme" et qui d'ailleurs, ne sont pas nécessairement d'accord sur tous les points.

prolétariat pour instaurer, pendant la période de Krouchtchev, un capitalisme d'État (bourgeoisie d'État). Tout se réduit, alors, à une faute de la direction stalinienne, qui n'a pas mis "la politique au poste de commandement" et a permis ainsi la conservation des rapports sociaux bourgeois au sein de la société soviétique. Il faudrait, au contraire, faire une révolution culturelle, d'après le modèle chinois, et révolutionnariser les rapports de production. Entre les forces productives et les rapports de production, ce sont les rapports de production qui ont la primauté.

Mais qu'est-ce que c'est que "les rapports de production" d'après la conception "maoïste"?

Pour caractériser une formation économico-sociale, il faut dégager les rapports de production concrets. Pour analyser la société soviétique, il faut procéder essentiellement à une analyse ~~des rapports~~ des rapports de production existants. Ces rapports se trouvent dans chaque entreprise, dans chaque unité de production, ils se trouvent partout. Pour que les rapports de production capitalistes se remplacent

par les rapports socialistes, il faut une lutte acharnée, permanente et consciente de la part des masses. Le rôle du parti est de mobiliser les masses pour affronter à chaque instant les résidus bourgeois. C'est en ce sens que se fait la révolutionnarisation des rapports de production.

Or, il se trouve que dans l'Union Soviétique et dans les autres pays de l'Est les rapports de production bourgeois non seulement résistent encore, mais dominent à l'intérieur de chaque unité de production (2). L'existence des rapports de production bourgeois divise la société en deux classes (bourgeoisie et prolétariat) et, lorsqu'ils sont dominants, ils font de la bourgeoisie la classe dominante. Donc, en Union Soviétique il existe une classe bourgeoise dominante. La question qui se pose immédiatement

---

(2) Comme nous l'avons préciser au début notre but n'est pas de vérifier ou de refuter l'apport de chaque théorie au niveau de l'information, mais de voir la méthode employée en relation avec les implications pratiques de la théorie.

est : quelle est cette classe, comment la délimiter ?

Pour y arriver, il faut revenir à la définition de la bourgeoisie. La bourgeoisie se définit par rapport aux moyens de production : elle les détient tandis que le prolétariat leur est separé complétement. Or, en Union Soviétique les moyens de production appartiennent à l'État. Le travailleur est separé des moyens de production, puisque l'État ne lui appartient pas. Donc, nous avons sous les yeux une exploitation de type capitaliste. Pour cette pensée "maoïste", il existe un capitalisme d'État, qui constitue une nouvelle forme du capitalisme et d'où provient toute mystification de l'État Soviétique. Cette forme a été possible, puisqu'elle a été établie après une restauration à partir du socialisme et non pas après une évolution normale à partir de la société féodale. (C'est en cette mesure qu'on parle du social-impérialisme). Quant à la propriété, ce qui est important est la possession effective et non pas la formalité du droit.

Pour pouvoir comprendre quelles sont les racines qui ont conditionné cette interprétation il faut comprendre d'abord le point de vue pertinent dans tout le raisonnement. Les divergences entre le P.C.U.S et le P.C.C. ont commencé dès la deuxième révolution chinoise (1925), quand l'Internationale Communiste a liquidé le P.C.C. dans le Kouomitang et a donné ainsi un des coups décisifs à la révolution prolétarienne. La troixième révolution chinoise n'a pu réussir que grâce à une direction qui n'a pas suivi les directives de Moscou. Mais en même temps la Russie restait la grande patrie des prolétaires et du socialisme. La direction maoïste ne s'est jamais heurtée clairement avec Staline. Au contraire, le grand heurt entre chinois et russes ayant eu lieu pendant la période de Krouchtchev, elle s'est toujours réclamée de staline et de la tradition stalinienne Ainsi, elle apparaît comme le continuateur des bolchéviks russes, tout en se heurtant avec les russes, auxquels elle reproche la restauration du capitalisme.

Étant donné, maintenant, qu' elle se réclame de Staline, elle ne peut pas lui reprocher la restauration du capitalisme, mais simplement une erreur (l' économisme) qui a permis aux éléments bourgeois de prendre le pouvoir. Ainsi, elle n' explique pas comment cette restauration s' est faite après la mort de Staline et pas avant, si un tel changement n' est pas une simple substitution de personnes.

En plus, la critique "maoïste" se fait sous l' optique d' une politique totalement différente de celle de Staline et de ses héritiers. Il ne s' agit pas pour le moment d' affirmer si c' est l' optique prolétarienne ou non. Une chose est sûr : c' est une optique chinoise. Le mot-d-ordre "la politique au poste de commandement" qu' on trouve déjà bien avant la révolution culturelle, n' est pas un simple fait du hasard. Il caractérise toute la politique maoïste. Finalement, toute la critique de l' Union Soviétique se réduit à une critique de la direction stalinienne (comme économiste), critique qui devient, ainsi, subjectiviste. Mais cette critique n' est pas faite avant "l' expérience de la révolution chinoise";

elle ne pouvait pas être faite. C'est seulement par rapport à la révolution chinoise qu' elle a pu naître (3). En d' autres mots cette critique provient et provoque une certaine pratique chinoise. Et c' est seulement par rapport à cette pratique que la critique de l' Union Soviétique a un sense. ~~Son~~ ~~plus~~ Elle prend, donc, un double caractère : à la fois l' apologétisme et le pragmatisme chinois (optique nationale).

---

(3) Par exemple Bettelheim écrit: "Sauf à tomber dans l' utopie, il fallait l' expérience d' une autre pratique pour juger réellement de la signification de la pratique soviétique" Les Temps Modernes, août-sept. 1970 p. 197 (mentionné dans C. É P. Maspero no 7-8, p. 18).

Venons maintenant à examiner une autre interprétation beaucoup plus ancienne : Celle qu' on appelle communément "trotskiste" et qui trouve ses racines à l' Opposition de gauche, l' Opposition Internationale et à la IV Internationale.

Les divergences sérieuses au sein des bolchéviks ont commencé déjà avant la mort de Lénine et elles se sont manifestées au niveau de deux leaders principaux : Trotski et Staline. Cette lutte, superficiellement interpersonnelle, a abouti au renforcement de Staline et à l' expulsion de Trotski.
L' opposition qui s' était créée autour de Trotski et qui ne comprennait pas seulement de "trotskistes", a commencé à se poser des problèmes théoriques sur la nature d' État de l' Union Soviétique. Trotski lui-même a écrit un tas de livres, d' articles etc. sur l' Union Soviétique. La tradition théorique et pratique de l' Opposition Internationale a été conservée jusqu' à maintenant par la IV Internationale et tout le courant "trotskiste"; et puisque la critique actuelle de ce côté se base sur l' approche du problème qu' a faite Trotski, essayons de voir comment il posait la

question lui-même.

Trotski s'est refusé obstinément à mettre une étiquette ~~close~~ close à l'Union Soviétique. Il insistait que toute société, et, à fortiori, une société de transition, est une chose très complexe qu'il faut étudier dans son mouvement. Tout phénomène nouveau ne peut pas être vu, compris et interpreté avec des concepts anciens. Il faut faire, certes, des analogies historiques, mais pour dégager des lois nouvelles. Cependant, toute théorie n'étant qu'un guide pour l'action avec un double sens de la pratique à la théorie et de la théorie à la pratique, toute solution aux problèmes théoriques sert à une pratique justifiée. Et tout problème se pose d'une façon concrète, lors de l'action politique. Pour Trotski, le débat théorique sur la nature de l'U.R.S.S. ne sert qu'à répondre à la question: "Défense inconditionnelle de l'Union Soviétique?"; et, en fait, c'est ainsi que s'était posée la question à la veille de la deuxième guerre mondiale. En dernière analyse,

le problème est un problème politique et c' est en cette optique qu' il faut le voir.

La théorie de la révolution permanente a permis à Trotski dès 1905, d' exprimer et d' expliquer au niveau théorique la possibilité de la révolution socialiste même dans un pays arriéré. Cette même théorie a permis à Trotski d' expliquer ce qu' il a appellé " la dégénérescence bureaucratique de l' Etat Soviétique ". La théorie de la révolution permanente nous donne la base méthodologique de la pensée de Trotski et c' est elle qu' il faut d' abord étudier.

La catégorie-clé de Trotski est la catégorie de la totalité. Tandis que pour les "maoistes" c' est la contradiction interne qui joue le rôle déterminant, pour Trotski toute contradiction est une abstraction, si on néglige qu' elle se trouve dans un système global qui la conditionne. La contradiction interne n' est interne que par rapport à un système de référence qui, à son tour, provient d' une coupure artificielle s' il n' est

pas inclu dans la globalité. Il existe une interpénétration et une interdépendance qui fait que la contradiction interne se développe d'une façon spécifiquement dépendante et conditionnée. Cependant cette interpénétration et interdépendance fait de la contradiction externe une contradiction interne. Avec l'évolution de la société et le développement du capitalisme on arrive à une "mondialisation" de la société au niveau économique, mais aussi aux niveaux politique et idéologique. Les mots-d'ordre de Marx "les prolétaires n'ont pas de patrie" et "prolétaires de tous les pays unissez-vous", ont une signification particulière: ils n'ont pas un sens simplement humaniste; ils reposent sur la "mondialisation" effective de la société, au niveau superstructural.

Ce qui a permis la réalisation de la révolution socialiste en Russie, n'est pas le développement, tout court, de contradictions internes de Russie, puisque la Russie était une société à dominante féodale et ne pouvait pas sauter le stade du capitalisme. Pour comprendre ce saut "mystérieux", il faut partir de la loi sociale

du développement inégal et combiné. Si les différents pays se développent inégalement, ils se développent d'une façon combinée. On trouve ici l'interpénétration et l'interdépendance. La Russie n'était pas une société féodale purement et simplement. Elle était un pays arriéré au sein d'un système mondial à dominante capitaliste. Chose qui a fait de la Russie le maillon le plus faible du capitalisme et le pays où la révolution prolétarienne a commencé. C'est ainsi que la Russie a réalisé sa révolution socialiste non pas en tant que Russie, mais en tant que fraction d'un monde capitaliste.
En plus, cette révolution ne peut pas être caractérisée socialiste par elle-même; en tant que socialiste elle peut seulement indiquer une ère de révolutions socialistes, ou plutôt constituer le début de la révolution socialiste mondiale.

Le débat qui a opposé Staline et Trotski sur la question du socialisme dans un seul pays ne fait pas d'elle une question scolastique, bien qu'elle apparaisse comme telle. En fait, elle separe deux conceptions du monde totalement différentes, deux points de vue diamétralement opposés. Pour Staline

l'édification du socialisme dans un seul pays est possible, donc il faut construire le socialisme en U.R.S.S. indépendamment des autres pays. Pour Trotski un tel problème est faux; puisque le socialisme n'est pas l'affaire d'un seul pays, mais de l'humanité toute entière. Le problème qu'il faut poser, c'est comment avancer la cause du socialisme. En effet, la conception du socialisme dans un seul pays implique une action politique en accord avec le "socialisme national" déjà établi et non pas avec le prolétariat international. La restriction du socialisme dans un cadre étroitement national lui renie, en fait, tout contenu socialiste. Les intérêts nationaux n'ont un sens que dans la logique d'une société, telle que la société capitaliste, qui accepte les frontières nationales. Pour le prolétariat, il n'existe pas d'intérêts nationaux. Et s'il existe un Etat ouvrier, il ne peut avoir d'intérêts nationaux sauf si ces intérêts ne sont rien d'autre que l'achèvement de la révolution socialiste au niveau mondial. En plus, "intérêts nationaux" ne signifie que les intérêts de la classe dominante

du pays ; et l'État ouvrier signifie qu'il existe une dictature du prolétariat ; or, comment ce prolétariat peut avoir des "intérêts nationaux" si les prolétaires n'ont pas de patrie ? En dernière analyse, la formule "socialisme dans un seul pays" signifie une pratique stabilisatrice, réformiste, voire réactionnaire, puisqu'elle implique un non-socialisme dans les autres pays, et c'est pour cette raison qu'il faut la combattre.

C'est de ce point de vue que Trotski fait son analyse de l'État soviétique.

La révolution d'Octobre fut bien une révolution socialiste. La base économique pour un développement socialiste fut instaurée. La propriété étatique et le plan en témoignent. Mais cela ne signifie nullement que le socialisme s'est achevé. La lutte de classes continue. Et c'est cette lutte qui détermine, en dernière analyse, le sort de la société soviétique.

Les pronostics de Lénine et de Trotski sur la révolution européenne furent trop optimistes. En fait, le seul pays où la révolution a pu sortir victorieuse

fut la Russie. Et la défaite du mouvement ouvrier européen a déterminé en grande partie l'évolution de la société soviétique.

Comme tout mouvement, la révolution a son zénith et puis vient une sorte de réaction, de Thermidor (4); c'est un phénomène qu'on peut presque ériger au niveau d'une loi. La révolution d'Octobre ne fait pas d'exception. Après être arrivée à son point culminant, elle a accueilli une vague de réaction. Nous ne parlons pas de la guerre civile; nous parlons de la réaction au sein de l'État soviétique. Mais la révolution n'a pas inévitablement perdu la bataille; cela dépend du rapport des forces, puisque c'est la bataille qui va décider. La réaction à la révolution d'Octobre, ce qu'on pourrait appeler la montée du stalinisme, fut autant plus forte que de divers facteurs sont venus s'ajouter à la puissance interne de la réaction: Dix années de guerre, de révolution et de guerre encore et toutes leurs conséquences aux niveaux économique et idéologique (moral des masses), défaite de la

---

(4) Par analogie à la révolution française.

révolution européenne et isolement de l'Union Soviétique, structure économique semi-féodale et forces productives très basses, avec la supériorité (arithmétique) de masses paysannes par rapports aux masses ouvrières qui en résultent et.c. La réaction a pu vaincre, le stalinisme a pris le pouvoir, bien qu'après une longue lutte. Mais est-ce que cela signifie que la révolution a été vaincue? Trotski répond catégoriquement non!

La Révolution d'Octobre a été si forte, si radicale, justement puisqu'elle était socialiste, qu'aucune force bourgeoise ne peut rétablir le capitalisme sans une contre-révolution sociale; et la réaction comme telle n'est pas encore une contre-révolution. Les rapports de production établis par la révolution vivent dans la propriété étatique, dans le plan, dans les soviets. C'est ainsi que les rapports de production se définissent non pas dans chaque entreprise prise isolémment, mais d'une façon globale. La question de la primauté ou non des rapports de production ne se pose même pas. Il n'existe pas de développement de forces productives hors de certains rapports de production, et il n'existe pas

de rapports de production indépendamment des forces productives ; au contraire, il existe une liaison dialectique de ces deux systèmes. Bien qu' en dernière analyse, à longs termes ce sont les force productives qui déterminent l' évolution de la société, cette conception n' a rien à voir avec la critique "maoiste" qui se réfère à courts termes. De ce point de vue on peut dire aujourd'hui que ce sont les rapports de production socialistes qui ont permis le développement extra-ordinaire des forces productives en Union Soviétique.

Cependant, après la victoire de la réaction stalienne, qui n' avait pas la puissance de les démolir, les rapports socialistes ont subi une déformation, ce que Trotski a appelé la déformation bureaucratique. Cette déformation a pu être réalisée grâce, d' une part, à la puissance de la révolution, qui ne permettait pas une victoire de la bourgeoisie, et, d' autre part, à l' isolement fatal de la révolution, isolement, qui en plus fut renforcé par l' état économique arriéré de la Russie. La lutte entre la révolution et la contre-révolution, le prolétariat et la bourgeoisie,

qui n' a pas pu donner la victoire à la bourgeoisie, mais qui n' a pas non plus assuré la continuité de la révolution, a donné naissance à ce bâtard, la bureaucratie.

La bureaucratie a trouvé une base matérielle d' existence dans l' ancien appareil bureaucratique de tsar, qui n' était pas complétement détruit et dans l' appareil du parti bolchévik lui-même. Étant installée au pouvoir, elle trouve sa puissance et son impuissance dans la révolution, au nom de laquelle elle exerce le pouvoir. D' une part, il faut qu' elle défende les conquêtes d' Octobre, puisque de là dépend son propre sort, et, d' autre part, il faut qu' elle attaque tout mouvement ouvrier, qui n' accepte pas de représentants au pouvoir. Autrement dit, la bureaucratie exerce une dictature à double sens : contre la bourgeoisie et contre le prolétariat. C' est ce phénomène qui lui donne le caractère bonapartiste.

Mais cette dictature de la bureacratie s' exerce au sein, et en tant que forme, de la dictature du prolétariat. Cela paraît étrange, mais il provient du double sens qu' a le mot "dictature".

L'État soviétique est bien un État ouvrier, il existe une dictature du prolétariat ; cette affirmation trouve sa vérification dans les rapports de production établis. Mais la dictature du prolétariat s'exerce (prend la forme) d'une dictature de la bureaucratie (5). Et la bureaucratie est obligé de n'exercer son pouvoir qu'au sein de la dictature du prolétariat. Or, un problème apparait : Comment se fait-il, alors, que la bureaucratie opprime même le prolétariat ? Comment se fail-il que la forme va contre la nature de l'État ? L'indépendance relative de la bureaucratie (certes, elle existe) ne suffit pas seule à l'expliquer. L'explication provient de la déformation elle-même de l'État ouvrier. En Union Soviétique, malgré tout pronostic des classiques du marxisme, l'État ouvrier n'a pas pris la forme prévue comme la seule possible, c'est-à-dire suppression de tout appareil spécial de répression, démocratie ouvrière et paysanne etc. L'indépendance

---

(5) Par analogie à : La dictature de la bourgeoisie prend la forme de dictature ou de démocratie bourgeoise

dans la dépendance d' un État n' existe pas dans un État ouvrier, pour qu' il soit ouvrier. Or, en Union Soviétique, avec la montée de la bureaucratie, l' État a pris une forme indépendante, fait qui l' a déformé. Cependant, cette indépendance a rempli une fonction: la nécessité pour l' État ouvrier soviétique, dans un monde avec la logique de nations, d' acquérir des intérêts nationaux, intérêts qui, comme tels, se contredisent avec les intérêts du prolétariat.

Ayant instauré des rapports sociaux aux niveaux superstructuraux qui lui sont propres ou qui sont empruntés aux anciennes classes exploiteuses, la bureaucratie a un seul objectif: se maintenir au pouvoir. Elle connait très bien que tout mouvement de masses la met en cause; c' est pour cela qu' elle cherche ce qu' on appelle maintenant "le statu-quo" au niveau national et international. Dans cette recherche à se maintenir au pouvoir, elle a deux ennemis: le capitalisme et le prolétariat. Trotski dégage de son analyse deux résultats pratiques: Au fur et à mesure, que la bureaucratie en s' affrontant avec le capitalisme défend les conquêtes d'

Octobre, il faut que les révolutionnaires la soutiennent : "Défense de l'U.R.S.S.". Mais en même temps il faut la combattre toutefois qu'elle s'affronte avec le prolétariat, car elle représente la déformation d'Octobre.

Maintenant venons à un problème qui s'est posé à Trotski et qui a reçu de différentes réponses (même au sein du courant "trotskiste"). Est-ce que la bureaucratie est une classe, une nouvelle bourgeoisie ?

La principale difficulté méthodologique qui naît de ce problème est la suivante: Si on accepte que la bureaucratie est une nouvelle bourgeoisie, il faut démontrer qu'il y a eu une restauration du capitalisme ; or, pour Trotski, cette affirmation est fausse tant que les rapports de production issus d'Octobre existent. Si on accepte que la bureaucratie est une classe en soi, alors il faudrait reviser la théorie marxiste et accepter que après le capitalisme vient une société bureaucratique, et non pas une société socialiste.

Pour Trotski, la bureaucratie n'est pas une classe. C'est une catégorie sociale qui représente la

dictature du prolétariat, mais qui, par là même, la déforme. Cette déformation lui donne une existence propre qui la fait apparaît comme classe dominante. Cependant, il l'appelle indifféremment catégories, classe, couche ou clique en précisant qu'il ne s'agit pas là d'un concept scientifique. La bureaucratie se trouve entre deux forces opposées : le capitalisme et le socialisme ; et c'est de la lutte de ces deux forces que dépend son sort. C'est en cette optique dynamique qu'il faut définir la bureaucratie.

La révolution d'Octobre n'a pas été renversée. Pour la renverser, il faut une révolution (ou contre-révolution) sociale. Mais la révolution d'Octobre n'a pas pu non plus suivre le processus prévu. Alors, la bureaucratie est née. Mais puisque elle ne va pas (et ne peut pas) contre les acquis fondementaux d'Octobre, elle constitue une déformation de la dictature du prolétariat aux niveaux d'abord politique et idéologique (superstructure) avec toutes les conséquences que cette déformation a dans le domaine économique (infrastructure). C'est pour cette raison que la démocratie prolétarienne socialiste, qui constitue la

seule forme possible de la dictature du prolétariat non déformée, peut être conquise avec une révolution politique. La distinction entre révolution politique et révolution sociale, chez Trotski, est une distinction formelle, puisque l'essentiel est le fait qu'il parle d'une révolution en l'opposant à la réforme; la précision "révolution politique" concerne les tâches de la révolution étant donné la analyse déjà faite de la nature d'État de l'Union Soviétique, et constitue un tout avec le mot-d'ordre "défense de l'U.R.S.S.".

Jusqu'à maintenant, nous n'avons parlé que de l'approche de Trotski. Mais le mouvement "trotskiste", étant obligé de répondre aux questions nouvelles, a approfondi la pensée de Trotski en essayant de résoudre les phénomènes nouveaux.

Une reproche qu'on pourrait faire à la conception de Trotski est que si la bureaucratie n'est qu'un produit provisoire de la lutte de classes (entre bourgeoisie et prolétariat), alors comment se fait-il qu'elle peut

se retenir au pouvoir toute puissante cinquante ans après la révolution d' Octobre. Mais, en fait, Trotski explique l' "institutionalisation" de la bureaucratie justement par la défaite du mouvement révolutionnaire ouvrier et la stabilisation nationale et internationale au niveau politique ; toute stabilisation renforce la bureaucratie ; c' est pour cette raison que la bureaucratie dévient, à son tour, cause de la stabilisation. En définissant la bureaucratie par rapport à une société vivante, par rapport à la lutte de classes, on peut admettre qu' elle peut se retenir au pouvoir jusqu' à son renversement violante.

La deuxième objection qu' on pourrait aussi faire est que si la bureaucratie soviétique est née dans une conjoncture spécifique comment est-ce qu' on peut expliquer la bureaucratie au pouvoir des autres pays de l' Est ("satellites"). L' exportation de la bureaucratie n' est pas une explication. Mais cette objection ne peut non plus suffir par elle seule pour renverser la théorie de Trotski. Il faut faire " l' analyse concrète de la situation concrète". Les "trotskistes" ont expliqué ce phénomène, qui apparait comme une loi aux yeux d' un métaphysicien, par

l'action réciproque et simultanée de la révolution, de la contre-révolution, du rôle de l'U.R.S.S. et des partis qui en dépendaient.

Certains sont arrivés à construire des concepts non avancés par Trotski pour faire une étude plus systématique des pays de l'Est. Ils dégagent, par exemple, la logique dominante dans les directions des pays de l'est. On n'a plus un État ouvrier dégénéré, mais plusieurs États ouvriers déformés plusieurs socialismes nationaux. (la notion "intérêts nationaux" est développée plus haut).

En essayant de délimiter la bureaucratie, ils sont arrivés à distinguer la technocratie de la bureaucratie proprement dite. La lutte entre les diverses fractions de la bureaucratie devient importante non seulement d'un point de vue théorique, mais aussi et surtout du point de vue du prolétariat, qui peut les exploiter pour son propre intérêt (Tchécoslovakie 1968).

Mais toute cette recherche théorique ne sort pas du cadre méthodologique et politique de Trotski et c'est pour cette raison qu'elle peut être inclue dans la même

problématique, dite "trotskiste".

Entre les deux conceptions abordées, il existe bien de différences, tant au niveau méthodologique qu' au niveau pratique. La critique "maoïste" est beaucoup plus statique et subjectiviste que la critique "trotskiste" qui reste plus subtile et plus complexe. La différence méthodologique entre la conception de "la contradiction interne" et "du développement inégal et combiné" est déjà abordée. Ce qui est important de voir c' est pourquoi cette différence. Nous soutenons qu' il s' agit là d' une différence de vues.

Comme nous l' avons déjà expliqué la critique "maoïste" a un sens seulement par rapport à une pratique chinoise, qui lui donne un caractère à la fois apologétique et pragmatique. La critique "maoïste" part, donc, d' un point de vue nettement chinois. Et en tant que point de vue national (bien que d' un pays "socialiste") elle reste au niveau de la logique capitaliste des nations et ne peut pas devenir un point de vue prolétarien, puisque pour le prolétariat la logique de nations

est subordonnée à la logique de classes. Le prolétariat ne peut avoir qu' un point de vue internationaliste; s' il apparait comme ayant un point de vue nationaliste (ou national), cela provient d' une déformation de la pratique prolétarienne (de l' État ouvrier). Fait qui nous conduit à conclure que la critique "maoiste" ne part pas d' un point de vue prolétarien.

Quant à la critique "trotskiste" on peut admettre que son point de vue internationaliste en tant que tel n' est pas encore prolétarien, mais il peut le devenir. En tout cas, notre analyse seule ne suffit pas pour répondre encore soit positivement, soit négativement. Mais on peut affirmer que, au moins dans la question de la nature d' État des pays de l' Est, cette critique reste dans le cadre de l' optique prolétarienne.

Bibliographie

Ch. Bettelheim "Calcul monétaire et calcul économique" Maspero.

Révue Critique de l'économie politique no 7-8 "La nature des pays de l'Est" (notamment l'article de Jobic, thèse "maoiste") Maspero.

Critique de l'économie politique. Léon Trotski: "La nature de l'U.R.S.S." Maspero.

Modzelewski et Kuron: "Lettre ouverte au parti ouvrier unifié polonais" Rouge.

Léon Trotski:
- "Défense du marxisme" E.D.I.
- "La révolution trahie"

Isaac Deutscher: "La révolution inachevée"

Ernest Mandel: "Traité d'économie marxiste" chap.: L'économie soviétique.

Rakowski: "Les dangers professionnels du pouvoir".

[La littérature sur la question de la nature d'État des pays de l'Est est très riche chez les "trotskistes". La littérature "maoiste" sur la même question est plus restreinte: les textes officielles sont pour la plupart purement polémique; mais il existe des théoriciens qu'on pourrait à la limite qualifier comme "pro chinois" qui essayent à répondre.]

R. Garaudy 133

Avec joie et avec fierté je réponds à votre invitation de collaborer à la revue " Anti " , expression grecque de la grande espérance d'une nouvelle gauche en naissance dans le monde entier .

La liberté, dans toutes les langues , porte un nom grec : démocratie .

Une démocratie authentique c' est un régime qui crée les conditions économiques , sociales , politiques permettant à chaque enfant ou à chaque homme qui porte en lui le génie d' Héraclite ou de Sophocle , de Ritsos ou de Théodorakis, de le déployer pleinement .

A la construction de cet avenir à visage humain " Anti " apporte l' une des pierres (les plus) précieuses ;celle de la Grèce , la Grèce de la résistance millénaire à toutes les tyrannies .

« L ' Alternative » que je propose n' est pas seulement une alternative au régime actuellement au pouvoir en France ou aux programmes de son opposition , c' est un nouveau projet de civilisation : la véritable alternative à la jungle du capitalisme et aux dictatures qu'elle engendre , ce n' est pas un socialisme d' Etat , bureaucratique et despotique , mais un socialisme d' autogestion dans lequel chaque citoyen puisse devenir , à tous les niveaux, de l' économie , de la politique , de la culture , un centre d' initiative , de responsabilité , de création , car le propre du socialisme c' est de permettre à chaque homme de devenir un créateur , un poète .
J' essaye de montrer , concrètement , ce que peuvent être les étapes de cette conquête de la liberté .

La jeunesse , par ses révoltes , pose fondamentalement ce problème vital :

Avec joie et avec fierté je réponds à votre invitation de collaborer à la revue " Anti " , expression directe de la grande espérance d'une nouvelle gauche en naissance dans le monde entier .

La liberté dans toutes les langues , porte un nom grec : démocratie .

Une démocratie authentique c' est un régime qui crée les conditions économiques , sociales , politiques permettant à chaque, enfant où à chaque homme qui porte en lui le génie d' héraclite ou de sophocle , de rêveur ou de théodorakis de le déployer pleinement .

A la construction de cet avenir à visage humain " Anti " apporte l' une des (les plus) pierres précieuses ;celle de la grèce , la ~~rrrr~~ grèce de la résistance millénaire à toutes les tyrannies .

" Alternative " que je propose n' est pas seulement une alternative au régime actuellement au pouvoir en France ou aux problèmes de son opposition , c' est un nouveau projet de civilisation : la véritable alternative à la jungle du capitalisme et aux dictatures du'elle engendre , ce n' est pas un socialisme d' état , bureaucratique et despotique , mais un socialisme d' autogestion dans lequel chaque citoyen puisse devenir , à tous les niveaux de l' économie , de la politique , de la culture , un centre d' initiative , de responsabilité , de création , car le propre du socialisme c' est de permettre à chaque homme de devenir un créateur , un poète .

J' essaye de montrer , concrètement , ce que peuvent être les étapes de cette conquête de la liberté .

La jeunesse , par ses révoltes , pose fondamentalement ce problème vital :

nous ne pouvons donc le poser avec force que si nous tenons le plus grand compte de ce que cette jeunesse dénonce et de ce qu ' elle annonce lorsqu'elle refuse , comme elle l' a fait en 1968, de se laisser intégrer à un système dont elle conteste les fins , les " valeurs " et le sens .

Un tel mouvement , qui met en cause les fins mêmes de nos sociétés n' exige pas seulement un changement des structures , mais un changement des consciences , non pas par une "prédication" morale , mais par une " révolution culturelle " qui soit à la fois une pédagogie de la révolution et une révolution de la pédagogie , par une action constante , à l' usine , à l' Université , dans toutes les unités de travail et dans toutes les unités politiques , pour que chacun participe effectivement à la prise de décision et fasse l' apprentissage , à la base , d' une démocratie réelle , celle qui tend à faire de chaque citoyen un homme capable de penser et d' agir en homme d' Etat , c' est à dire avec le sentiment de sa responsabilité personnelle dans le destin de tous .

Il est significatif que les milieux chrétiens les plus progressistes , en France , ont été les premiers à réagir favorablement aux suggestions de mon" Alternative " . Les exigences d'une telle révolution , sont des exigences bibliques , a écrit un théologien .

C' est l' indice qu'il est possible , pour mener ce combat , d' unir sans exclusive , toutes les forces du travail et de l' esprit , de réaliser l' alliance des travailleurs et de la culture , d'unir en un seul bloc tous ceux qui aiment l' avenir .

nous ne pouvons donc le passer avec force que si nous tenons le plus grand compte de ce que cette jeunesse dénonce et de ce qu' elle annonce lorsqu'elle refuse , comme elle l' a fait en bloc de se laisser intégrer à un système dont elle conteste les fins , les " valeurs " et le sens .

un tel mouvement , qui met en cause les fins mêmes de nos sociétés n' exige pas seulement un changement des structures , mais un changement des consciences , non pas par une "prédication" morale , mais par une " révolution culturelle " qui soit à la fois une pédagogie de la révolution et une révolution de la pédagogie , par une action constante , à l' usine , à l' université , dans toutes les unités de travail et dans toutes les unités politiques , pour que chacun participe effectivement à la prise de décision et fasse l' apprentissage , à la base , d' une démocratie réelle , celle qui tend à faire de chaque citoyen un homme capable de penser et d' agir en homme d' état , c' est à dire avec le sentiment de sa responsabilité personnelle dans le destin de tous .

Il est significatif que les milieux chrétiens les plus progressistes , en France , ont été les premiers à réagir favorablement aux suggestions de mon" Alternative " . Les exigences d'une telle révolution , sont des exigences bibliques , a écrit un théologien .

C' est l' indice qu'il est possible , pour mener ce combat , d' unir sans exclusive , toutes les forces du travail et de l' esprit , de réaliser l' alliance de travailleurs et de la culture , d'unir en un seul bloc tous ceux qui aiment l' avenir .

ΚΕΙΜΕΝΟ (Ν08)

ΜΕΡΙΚΕΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΑ ΛΑΪΚΟ ΑΓΩΝΙΣΤΗ.

Τώρα ἀντίσταση μέ ὅλα τά μέσα, αὔριο λαϊκή ἐπανάσταση γιά τήν λαϊκή ἐξουσία.

Ποιός εἶναι ὁ στόχος μας;

Ὁ στόχος μας εἶναι ἡ δυναμική ἀναμέτρηση μέ τήν δικτατορία, τό γκρέμισμα τῆς δικτατορίας, ἡ στνέχιση τοῦ ἴδιου δυναμικοῦ ἀγώνα ἐως τήν ἐγκαθίδρυση τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας.
Πού θά στηριχθοῦμε;

Στόν ἑλληνικό λαϊκό ἐπαναστατικό κίνημα πού θά ἀναζωογονήσουμε μέ τήν δράση μας. Σέ ξένες συγγενικές δυνάμεις καί κινήματα.
Πῶς θ' ἀρχίσουμε; Πῶς θά ξεκινήσουμε;

Θά ξεκινήσουμε μέ τήν ἐπαναστατική πράξη. Ἐπαναστατική πράξη σήμερα εἶναι ὁποιαδήποτε μορφή δράσης ἀπό ἐκείνες καί ἡ πιό βίαιη πού ἐπιδιώκει τήν ἀμφισβήτηση καί ἀναμέτρηση καί τήν σύγκρουση μέ τήν δικτατορία.
Ποιό εἶναι τό πρῶτο στάδιο;

Τό πρῶτο στάδιο εἶναι ἡ δημιουργία μέσα στήν χώρα τῆς ἀντιτρομοκρατίας Τό πιό ἰσχυρό ὅπλο τῆς χούντας εἶναι ἡ τρομοκράτηση στόν λαό. Γι' αὐτό πρέπει ἐμεῖς νά δημιουργήσουμε ἕνα νέο κλίμα τρομοκρατώντας τούς τρομοκράτες ἐπιβάλλοντας τήν λαϊκή τρομοκρατία.
Ποιά εἶναι ἡ ὀργανωτική μέθοδος;

Στό στάδιο αὐτό εἶναι ἡ μέθοδος τῶν πολλαπλῶν ἀποκεντρωμένων χτυπημάτων μέ βάση τήν ἀνεξάρτητη ὁμάδα. Κάθε τέτοια ὁμάδα ἔχει τό δικό της πρόγραμμα δράσης, τούς δικούς της στόχους τήν δική της μέθοδο καί τακτική.

Πρέπει νά ὑπάρξουν εἰδικευμένες ὁμάδες;

Ναί, πρέπει νά ὑπάρξουν. Σέ ποιούς κλάδους; Οἱ κυριώτεροι εἶναι οἱ ἑξῆς:
Κλάδος Α. Ἐξοντώνει τρομοκράτες, βασανιστές, χουνταίους καί συνεργάτες τους.
Β. Ἔνοπλη προπαγάνδα.
Γ. Ἀπαγωγές γιά ἀπελευθέρωση πρατουμένων καί οἰκονομική δουλειά.
Δ. Ἄοπλη προπαγάνδα.
Ε. Ἰδεολογικό καί πολιτικά.
Ζ. Νόμιμη δράση.
Οἱ ὁμάδες συνδέονται μεταξύ τους; Ὄχι σέ καμμιά περίπτωση. Πῶς γίνεται ὁ συντονισμός; Ἀπό τό ἀόρατο ὄργανο. Μπορεῖ μιά ὁμάδα νά δρᾶ χωρίς σύνδεση μέ τό ὄργανο αὐτό; Ἀσφαλῶς ναί, φτάνει νά κινεῖται μέσα στά ἴδια γενικά πλαίσια καί πρός ἴδιες κατευθύνσεις τήν ἴδια γενική πολιτική γραμμή.
Ποῦ θά βρίσκουν τά μέσα;

Κάθε ὁμάδα φροντίζει μόνη της νά βρίσκει ὅλα τά οἰκονομικά καί τεχνικά μέσα πού τῆς εἶναι ἀπαραίτητα.
Πῶς θά γίνεται ἡ σύνδεση μέ τό μαζικό κίνημα;

Εἶναι ἀκόμα νωρίς νά μιλήσει κανείς μέ γλῶσσα συγκεκριμένη. Πρός τό παρόν ὁ σκοπός μας εἶναι νά ἀπελευθερώσουμε τό μαζικό μας κίνημα ἀπό τήν τήν μαύρη τρομοκρατία. Νά τοῦ δώσουμε θάρρος, πίστη καί ἐλπίδα ἐπιβάλ-

λοντας τήν λαϊκή τρομοκρατία έπάνω στούς έχθρούς του.

Σ'αύτό τό στάδιο ποιά θά πρέπει νά είναι ή κύρια μέθοδος δουλειᾶς;

Πρέπει νά χτυπᾶμε πάντα έκεῖ πού δέν μᾶς περιμένουν. Νά μή πηγαίνουν τά χτυπήματά μας χαμένα. Νά μήν ἔχουμε ~~ήλαθες~~ἀπώλειες. Νά ἐξαφανιζόμαστε ἀστραπιαῖα νά μήν ἀφήνουμε ἴχνη.

Πῶς ἐξασφαλίζονται ὅλα αὐτά;

Ἡ βάση εἶναι ἡ καλή πληροφόρηση. Γι'αὐτό ἀφοῦ διαλέξουμε τόν στόχο μας τόν παρακολουθοῦμε προσεχτικά, στοχαστικά. Ξέρουμε ὅλες του τίς κινήσεις τίς συνήθειες. Διαλεγᾶμε καλά τόν χῶρο ὅπου θά χτυπήσουμε. Μετά ἀρχίζει τό στάδιο τῆς προετοιμασίας. Σχέδιο, σχέδιο δράσης μέ ὅλες τίς λεπτομέρειες. Διανομή ρόλων ἐξάσκηση σέ ὅπλα, φυσική ἀγωγή, σωματική καί διανοητική ἐργασία. Γενική δοκιμή καί συνέχεια ἡ ἐκτέλεση.

Ἡ ὁμάδα ἀφίνει πίσω της κανένα σῆμα ἤ δημοσιεύει κανένα ἀνακοινωθέν;

Ἀπολύτως τίποτα. Ἡ ὁμάδα ζεῖ μέσα στήν σκιά. Βγαίνει στό φῶς μόνο νά χτυπήσει. Ξαναμπαίνει στήν σκιά γιά νά προετοιμάσει τό ἑπόμενο χτύπημα καί οὕτω καθ'ἑξῆς. Δέν ὑπάρχει ἐνιαῖο κόμμα ἤ κίνημα; Κόμμα ὄχι. Τό κίνημα θά δημιουργηθῆ σιγά-σιγά ὕστερα ἀπό ἑκατοντάδες ἄν ὄχι χιλιάδες ἐπαναστατικές πράξεις πού ἐπειδή θά στηρίζονται στήν ἴδια μεθοδολογία καί ἰδεολογία θά χτίσουν αὐτές οἱ ἴδιες τόν τελικό χαρακτήρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Ποιά εἶναι ἡ σχέση τῶν ὁμάδων μέ τά ὑπόλοιπα κόμματα καί ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς;

Οἱ λαϊκές ἐπαναστατικές ὁμάδες πρέπει νά ἀποφύγουν α) μιά ὁποια νέα διάσπαση στόν χῶρο τῆς ἀριστερᾶς, νά ἔρθουν σέ ἰδεολογική καί ἄλλη ἀνοιχτή ρίξη. Σάν ὁμάδες δράσης βλέπουν μονάχα μπροστά τους. Ἀσχολοῦνται ἑκατό τοῖς ἑκατό μέ τό πρόβλημα τῆς ἑπόμενης κάθε φορά ἐπαναστατικῆς πράξης. Δέν ἀντιδικοῦν μέ κανέναν. Δέν διεκδικοῦν τήν πρωτοπορία ἀπό κανέναν. Ὅλη τους ἡ προσοχή, ἡ ψυχολογία, ἡ διανοητική κατεύθυνση πρέπει νά ὑποταχθεῖ μονάχα σέ ἕνα στόχο. Τό χτύπημα. Οἱ ὁμάδες τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης χτυποῦν. Αὐτό εἶναι τό ἰδεολογικό πολιτικό ὀργανωτικό τους περιεχόμενο, νάτη καί μέθοδος σκέψης καί ζωῆς. Εἶναι ἀσυμβίβαστες ἀποκλειστικά στήν δική τους ἐπαναστατική δράση. Ἀδιαφοροῦν γιά τήν ταχτική τῶν ἄλλων ὀργανώσεων. Ἐν πάσει περιπτώσει δέν ἀντιδικοῦν μάζι τους γιατί δέν ἔχουν χρόνο γιά χάσιμο.

Πῶς ἐμφανίζεται ἡ ὁμάδα στήν νόμιμη καθημερινή ζωή;

α) Μέσα στήν Ἑλλάδα. Τά μέλη της ζοῦν ἀπολύτως προσαρμοσμένα στήν καθημερινή ζωή. Δέν ἀλλάζουν καμμιά τους συνήθεια. Βασική μέλεται τῆς ἐπαναστατικῆς τους δουλειᾶς τήν ὁποία θά πρέπει νά διατηρήσουν ὡς τήν τελική νίκη. Ἀπό τήν δράση μας βασικά ἐμφανίζουμε μόνο τό 1/4. Τά 3/4 τῆς ὀργανωμένης δραστηριότητας θά πρέπει νά εἶναι καλυμμένα παραμένουν παράνομα. Σέ καμμιά περίπτωση ἡ ὁμάδα δέν ἀποκαλύπτει τούς μηχανισμούς της, τήν ὀργάνωσή της, τήν μέθοδο, δράση της κ.λ.π. οὔτε σήμερα οὔτε αὔριο. Μονάχα μετά τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας της ἀπό τόν λαό.

β) Ἔξω ἀπό τήν Ἑλλάδα. Ἡ ὁμάδα θά πρέπει νά ἐξακολουθεῖ νά παίρνει δημόσια μέρος στήν ὀργάνωση στήν ὁποία ἀνήκει ἄν ἀνήκει, ΠΑΚ, Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη, ΚΚΕ, ΠΑΚ, Δημοκρατική Ἄμυνα κ.λ.π. Ὅμως θά ἦταν καλό ἄν ἡ ὁμάδα μέ τήν δημόσια δράση της θά μποροῦσε νά ἐξασφαλίσει τά οἰκονομικά της μέσα. Ἐρανοί, ἐκθέσεις, ἐκδόσεις, δημοσιεύσεις, ἀφίσες, συναυλίες κ.λ.π.

Ἡ ὁμάδα στρατολογεῖ;

Ἡ ὁμάδα στρατολογεῖ μέ ἕνα μονάχα ὅρο. Ὅτι δέν ἀποκαλύπτει σέ κανένα καί σέ καμμιά περίπτωση, τήν παράνομη πλευρά της. Ἴσως ἡ καλύτερη μέθοδος εἶναι νά ἐπισημοποιοῦμε τόν ἐφεδρό παράλληλο ἀγωνιστή καί νά διοχετεύουμε κρυφά χωρίς ἐκεῖνος νά τό ξέρει τό μιβλιαράκι τοῦ λαϊκοῦ ἀγωνιστῆ.

"Ομως στήν περίπτωση πού θά μιλήσουμε μέ κάποιον καί θά τόν παροτρύνουμε νά δημιουργήσει δική του δομάδα έμεῖς 1)δέν τοῦ ἀποκαλύπουμε τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς δομάδας μας. 2)οὔτε τούς παράνομους μηχανισμούς μας 3)παύουμε νάχουμε ὁποιαδήποτε ὀργανωτική ὀργανική σχέση μαζί του.

Ἀπό ποιούς πρέπει νά συλλαμβάστε;

Βασικά ἀπό ὅλους.Πρώτη ἀρχή, δέν μιλᾶμε σέ κανένα γιά τήν ὀργάνωση καί ὁράση τῆς δομάδας.Ἐπιπλέον πρέπει νά ξέρουμε ὅτι ὁ ἐχθρός ἔχει ἐπισημάνει ὅλες τίς "ἐπαναστατικές ὀργανώσεις" ἑλληνικές καί ξένες καί ἔχει ριξει ἐκεῖ μέσα πράκτορες.Γι' αὐτό εἶναι καλύτερα νά χτίσουμε τίς δομάδες μέ βάση ἐντελῶς νέα καί γνωστά στοιχεῖα, πού νά μήν ἔχουν ἀκόμα ἐκδηλωθεῖ.

Ποιά εἶναι ἡ βασική κατεύθυνση;

Ἡ ἐπαναστατική βία.Σήμερα στήν Ἑλλάδα ἡ βία εἶναι νόμιμη.Εἶναι ὁ βασικός νόμος τῆς ἐξουσίας.Ἡ ἀπουσία τῆς ἐπαναστατικῆς βίας γονατίζει τό κίνημα.Μόνο μέ τήν ἐπαναστατική ὁράση θά δημιουργηθοῦν ἐπαναστατικές συνθῆκες."Αν ἐγκαταλείψουμε τόν δρόμο αὐτό πού ἄνοιξε πρῶτος ὁ Παπαδόπουλος, τότε βοηθοῦμε τήν δικτατορία νά ἐδραιωθεῖ."Ολες οἱ νόμιμες, μισονόμιμες καί μαζικές μορφές πάλης πρέπει νά ἀντιμετωπισθοῦν ἐπαναστατικά σάν στηρίγματα γιά τήν ὀργάνωση καί γενίκευση τῆς ἐπαναστατικῆς βίας πού γιά ἕνα μεγάλο διάστημα θά πρέπει νά στηριχθεῖ ἐπάνω στίς ἀνεξάρτητες ἐπαναστατικές δομάδες.Μέσα σέ συνθῆκες στρατοκρατίας καί δικτατορικῆς ἀστυνόμευσης εἶναι γελοῖο νά ἐλπίζουμε ὅτι ὁ δρόμος τοῦ νομίμου καί μισονομίμου μαζικοῦ κινήματος μπορεῖ νά μᾶς ὁδηγήσεισέ μιά μορφή ἀνοιχτῆς πολιτικῆς ἀναμέτρησης μέ τό στρατιωτικό καθεστώς.'Απόδειξη, ἀνάμεσα σέ δεκάδες ἄλλες ὅτι ὁ Παπαδόπουλος νομιμοποιεῖ τήν ὁλοφονία κατοχυρώνοντας μέ εἰδικό νόμο τόν ἀστυνομικό πού θά σκοτώσει ἐν ψυχρῷ διαδηλωτή. Αὐτό δείχνει ὅτι ἡ χούντα εἶναι ἀποφασισμένη νά χτυπᾶ ἀλύπητα κάθε βῆμα ἔστω καί τό πιό μικρό πού θέτει σέ ἀμφισβήτηση τήν ἐξουσία της.'Επομένως μοναδική γλῶσσα πού μπορεῖ νά καταλάβει καί νά ὑπολογίσει εἶναι ἡ' ἐπαναστατική βία καί ἡ λαϊκή τρομοκρατία.'Η ἔνοπλη ἀμφισβήτηση ἀναμέτρηση καί σύγκρουση.

Πῶς συγκροτοῦμε τήν δομάδα;

'Η δομάδα μπορεῖ νά ἔχει ἀπό τρία ἕως δέκα τό πολύ μέλη.Πρώτη βάση ἡ φιλία καί ἡ βαθειά γνωριμία ἀνάμεσα στά μέλη της.Δεύτερη βάση,ἡ κοινότητα στίς ἰδεολογικές πολιτικές ἀντιλήψεις.Τρίτη βάση ἡ ἀταλάντευτη πίστη. Σέ καμμιά περίπτωση ἡ δομάδα δέν μεταβάλλεται σέ λέσχη συζητήσεων.Αὐτό φυσικά δέν θά πεῖ ὅτι τά μέλη της, δέν σκέφτονται, δέν μελετοῦν, δέν προβληματίζονται."Ομως βασικά συμφωνοῦν σέ μεγάλες ἀρχές ὅπως λόγω χάρην στόν ἀγώνα ζωῆς ἢ θανάτου ἐναντία στήν Δικτατορία, τόν 'Ιμπεριαλισμό τήν Ὀλιγαρχία καί τά ὄργανα της.Στήν πολιτική τῆς ἀντιτρομοκρατίας σάν βάση γιά τήν ἀνάπτυξη ἐπαναστατικοῦ κλίματος.Στόν συνδιασμό τῆς πολιτικῆς μέ τήν στρατιωτική δουλειά.Στήν ἀνάπτυξη τοῦ μαζικοῦ κινήματος σάν κύριου στηρίγματος τῆς παράνομης ἐπαναστατικῆς δράσης.Στήν ὑπεράσπιση μέ κάθε τρόπο τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. Στή συγκρότηση μέσα ἀπό τήν ἐπαναστατική δράση ἑνός πρωτοπόρου ἐπαναστατικοῦ κινήματος μέ παράνομη δομή καί συγκρότηση πού θά διατηρήσει τό χαρακτήρα καί τούς μηχανισμούς του καί μετά τήν πτώση τῆς δικτατορίας.Στήν ἐπαναστατική ἀλλαγή πού θά φέρει τόν ἑλληνικό λαό στήν ἐξουσία.

Αὐτή τή φορά τό ἐπαναστατικό κίνημα δέν συγκροτεῖται ἀπό πάνω πρός τά κάτω πρός τά πάνω.'Η μορφή του παίρνει τήν τελική της ἔκφραση μέσα σέ κάθε κύτταρο δομάδα.Μέ ἄλλα λόγια ὁ κάθε ἀγωνιστής σάν μέλος τῆς ὁμάδας εἶναι ὁ ἴδιος ὑπεύθυνος γιά τήν τελική μορφή καί χαρακτήρα πού θά πάρει τό νέο ἐπαναστατικό κίνημα.'Η μορφή αὐτή γίνεται τελικά ἀπό τίς μορφές δράσης.Δηλαδή ἀπό τήν ἐπιλογή τῶν στόχων καί ἀπό τό νόημα πού βγαίνει ἐξ ἀντικειμένου ἀπό κάθε χτύπημα καί ἄλλη ἐπαναστατική δράση.Γι' αὐτό τόν λόγο, ἡ δράση μας θά πρέπει νά ἔχει πάντοτε ἀντιχουντικό, ἀντιτρομοκρατικό, ἀντικαπιταλιστικό, ἀντιϊμπεριαλιστικό μέ δυό λόγια Πατριωτικό ταξικό χαρακτήρα.'Η ὁμάδα προσανατολίζει τήν δράση της ἀνάλογα μέ τήν ἡλικία τῶν

ἡ δημιουργία τῆς ἀντιτρομοκρατίας. Ἡ ὁμάδα τοῦ τύπου αὐτοῦ πρέπει νά ἔχει μεγάλη εἰσήκευση στά ἐκκρηκτικά. Στήν χρήση τῶν ὅπλων. Νά ξέρει κάλα σκοποβολή. Νά βρίσκεται πάντα σέ κάλή σωματική κατάσταση. Τά μέλη τῆς ὁμάδας τά πρέπει νά κινοῦνται καί νά δροῦν ἀπόλυτα συντονισμένα. Γι' αὐτό σέ κάθε ἐπιχείρηση θά πρέπει νά προηγεῖται βαθειά μελέτη τοῦ χώρου καί τῶν συνθηκῶν καί νά γίνονται πολλές δοκιμές.

Ἡ ὁμάδα αὐτή εἶναι ὁ πυρήνας τῆς μελοντικῆς ἔνοπλης ἐπαναστατικῆς δύναμης: Γι' αὐτό θά πρέπει νά ἔχει καθαρά ἐπαναστατική πειθαρχία καί ἀγωγή.

Ποιοί εἶναι οἱ στόχοι μας;

Ὅλα τά κτίρια καί τά ἔργα πού συνδέονται ἄμεσα μέ τήν χούντα καί τούς ἀμερικάνους ἰμπεριαλιστές, σέ ὅλο τόν ἑλληνικό χῶρο καί ἔξω ἀπό τόν ἑλληνικό χῶρο.

6) Ὅμως ἡ κύρια μόρφή δράσης γιά τήν ἀνάπτυξη καί τήν κυριαρχία τῆς λαϊκῆς τρομοκρατίας τῆς ἀντιτρομοκρατίας πέφτει στούς ὤμους τῆς ὁμάδας Α. Μέ τήν ἀπόφασή μας νά χτυπήσουμε ζωντανούς στόχους ἐγκαινιάζουμε μιά καινούργια περίοδο μέσα στόν ἀντιδικτατορικό ἀγώνα τοῦ λαοῦ μας. Εἶναι φανερό ὅτι αὐτή ἡ πρωτοβουλία μασθά μᾶς φέρει σέ ἀντίθεση μέ ὁρισμένες ἀντισταστιακές καί ἄλλες ὀργανώσεις. Ὅμως εἶναι ἐξίσου φανερό ὅτι μονάχα χτυπώντας ἀποφασιστικά καί κατάκαρδα τόν ἐχθρό μποροῦμε νά δείξουμε στόν λαό ὅτι εἴμαστε πραγματικά ἀποφασισμένοι νά ἀναμετρηθοῦμε μαζί τους σέ ἕνα ἀγώνα ζωῆς ἤ θανάτου. Μονάχα αὐτή ἡ ἀποφασιστική πράξη ἀποτελεῖ τήν λυδία λίθο γιά κάθε ἀπελευθερωτικό ἐπαναστατικό κίνημα. Ἄν δέν περάσεις τό στάδιο αὐτό, ὁ λαός δέν σέ παίρνει στά σοβαρά. Πιστεύει ὅτι κρατᾶς κι ἐσύ μιά πισινή, ὅτι δέν πιστεύεις στά ἴδια σου τά λόγια καί τίς διακυρήξεις, ὅτι μένεις στίς ἐπαναστατικές φράσεις καί δέν περνᾶς στίς ἐπαναστατικές πράξεις. Καί σήμερα ἐπαναστατική πράξη στήν Ἑλλάδα εἶναι ἡ πραγματοποίηση μιᾶς μοναχά φράσης "θάνατος στούς τυράννους". Ἡ ὁμάδα Α διαλέγει προσεχτικά τόν στόχο της ἀνάμεσα στίς ἑξῆς κατηγορίες: 1) Μέλη τῆς χούντας 2) ἄμεσοι συνεργάτες 3) βασανιστές 4) ἐμισθοι πράκτορες 5) οἰκονομικοί παράγοντες, συνεργάτες τῆς χούντας 6) ξένοι συνεργάτες καί σύμβουλοι τῆς χούντας. Ὅπως εἴπαμε καί πιό πρίν βασικό στοιχεῖο τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἡ συλλογή πληροφοριῶν. Οὐσιαστικά ἡ ὁμάδα θά πρέπει γιά ἕνα διάστημα νά ζήσει μαζί μέ τό θῦμα. Νά γίνει ἡ σκιά του. Ἔτσι θά μάθει σιγά σιγά ὅλες του τίς συνήθειές του. Μονάχα ὅταν γνωρίσει καλά ὅλες τίς λεπτομέρειες ἀποφασίζεται ὁ χρόνος τῆς ἐκτέλεσης. Τό χτύπημα πρέπει νά εἶναι ἀστραπιαῖο, ὄχι περιττός ἡρωϊσμοί, μονάχα σιγουριά καί ἀποτελασματικότητα. Σέ καμμιά περίπτωση δέν πρέπει νά ὑπάρξουν ἀπό τήν πλευρά μας θύματα. Πρέπει νά χτυπᾶμε πάντα στά σίγουρα. Σέ συνέχεια ἡ ὁμάδα ἐξαφανίζεται, μένει στήν σκιά ἕως ὅτου βεβαιωθεῖ ὅτι ὁ ἐχθρός ἔχει χάσει τά ἴχνη της. Τότε σχεδιάζει τό ἑπόμενο χτύπημα.

Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀρχίσουμε ἀμέσως ἀπό πολύ ψηλά. Ἐκεῖ ὑπάρχουν πολλά ἐμπόδια καί πρός τό παρόν εἴμαστε πολύ ἀδύνατοι γιά νά τά ξεπεράσουμε. Φυσικά τίποτα δέν ἐμποδίζει μιά ὁμάδα νά σχεδιάζει ἀπό σήμερα ἀκόμα καί τήν πιό ἐπικίνδυνη ἐπιχείρηση. Γιατί κάποτε ὅλες οἱ ὁμάδες θά πρέπει νά στραφοῦν πρός τά πάνω. Ὅμως μποροῦμε θαυμάσια πρός τό παρόν νά ἀρχίσουμε ἀπό χαμηλά.

Τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι πολύ σοβαρό. Λόγου χάρη ὁτάδε βασανιστής ζεῖ μέσα σ' ἕνα συγκεκριμένο περιβάλλον. Ὅλοι τόν ξέρουν στήν γειτονιά καί στούς χώρους πού συχνάζει. Ἔτσι ὅταν μιά μέρα ἐξοντωθεῖ τό νέο θά μετάδοθεῖ ἀστραπιαῖα ἀπό σπίτι σέ σπίτι ἀπό γειτονιά σέ γειτονιά καί στούς χώρους πού συχνάζει. Ἔτσι ὅταν μιά μέρα ἐξοντωθεῖ ἀπό πόλη σέ πόλη. Ὁ λαός θά πανηγυρίσει. Ὁ ἐχθρός θ' ἀρχίσει νά τρομοκρατεῖται, νά πανικοβάλλεται, θ' ἀρχίσει νά κάνει σπασμωδικές κινήσεις νά προκαλεῖ τόν λαό, νά παίρνει γελοῖα μέτρα. Καί τότε ξαφνικά ἕνα ἄλλο πτῶμα βρίσκεται χιλιόμετρα μακρυά. Κι αὐτός γνωστός παράγων τῆς χούντας. Νέα μέτρα καινούργοι σπασμοί. Ὁ λαός καμαρώνει. Οἱ χουντατοι δέν μποροῦν νά κινηθοῦν. Καί τότε πάλι καινοῦργιο χτύπημα καί οὕτω καθεξῆς.

ἐλεύθερα νά διάλέξει ἕναν ἀπό τούς ἕξι κλάδους ἐπαναστατικῆς πάλης πού ἀναφέρθηκαν πρίν.
1)"Αν διαλέξει τόν κλάδο Ζ σημαίνει τήν νόμιμη δράση μέσα στίς συνήθειες τῆς χούντας, αὐτό σημαίνει ὅτι α)συμπροτεῖται μέ βάση συνταγματική β) ὅτι ἑτοιμάζει μηχανισμούς γιά μεταπολίτευση, δράση, λόγω χάρη σπίτια γιά κρύψιμο, γιάτρισσες, πολύγραφο, κρύπτες γιά ὅπλα καί ἐκρηκτικά. γ) Συνεφιάζει παράνομα γιά νά καταλάβει τήν μερίδα τοῦ λέοντος πού παίρνει ἡ νόμιμη δράση της. δ)Προσαρμόζει τήν νόμιμη δράση της στόν χῶρο ὅπου ζεῖ, ἐργοστάσιο, χωριό, γραφεῖο, κατάστημα, σχολεῖο, πανεπιστήμιο, κουλτούρα, κ.λ.π. ε) Ἡ νόμιμη δράση της βοηθάει τό μαζικό κίνημα νά ἀναπτυχθεῖ. Τό πιό λεπτό πρόβλημα πού μπαίνει εἶναι πῶς θά ἐντάξει κάθε φορά τήν συγκεκριμένη κατάκτηση στόν μαζικό χῶρο μέσα στά πλαίσια τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.
2)"Αν διαλέξει τόν κλάδο Ε ἰδεολογικοπολιτικά αὐτό σημαίνει ὅτι τά μέλη της ἔχουν ἱκανότητες σ'αὐτόν τόν τομέα ὁπότε ἡ ὁμάδα εἰδικεύεται σέ δημοσιεύσεις, περιοδικά, μπροσοῦρες, μεταφράσεις. Τά μέλη της μελετοῦν γράφουν μεταφράζουν μέ βάση πάντοτε τίς ἀνάγκες καί τά προβλήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Κάθε ὁμάδα εἶναι καί ἕνας ἀνεξάρτητος προπαγανδιστής γιά νά κατατοπίζει τόν λαό ἀξιοποιώντας ἰδεολογικά, πολιτικά τήν ἐπαναστατική δράση τῶν μαχητικῶν ὁμάδων. Καί οἱ δυό ὁμάδες Ζ καί Ε εἶναι αὐτονόητο ὅτι συνοδεύονται ἄμεσα μέ τό μέτωπο τῆς ζωῆς δηλαδή ὅπου ὑπάρχει πρόβλημα δημιουργοῦν ἐπιτροπές βάσης πού παλεύουν γιά τήν ἐπίλυσή του.
3) "Αν διαλέγουμε τόν κλάδο Δ ἄοπλη προπαγάνδα, αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχει σάν στόχο της νά ἐκμεταλλευθεῖ ὅλες τίς δυνατότητες καί ὅλα τά σύγχρονα τεχνικά μέσα ὥστε ἡ ἀντίσταση νά εἶναι πανταχοῦ παροῦσα σέ κάθε χῶρο καί σέ κάθε περιοχή. Πρώτη βάση ἡ ἐξυπνάδα, ἡ φαντασία, ἡ ἐφευρετικότητα. Δεύτερη βάση ἡ γνώση τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καί τεχνολογίας. Τρίτη βάση τά οἰκονομικά μέσα." Ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τά οἰκονομικά μέσα.
Αὐτά πού θά ποῦμε ἰσχύουν γιά ὅλες τίς ὁμάδες. Κάθε ὁμάδα φροντίζοντας ἐξασφαλίσει μόνη της τά οἰκονομικά της μέσα. Ποντά στίς τόσες καί τόσες γνωστές μορφές θά πρέπει νά προσθέσουμε τώρα καί μιά ἄλλη. Εἶναι ἀπολύτως νόμιμο νά ὑποχρεώσουμε ὅλους τούς Ἕλληνες νά βοηθήσουν οἰκονομικά στόν ἀγώνα. Ἡ ὑποχρέωση αὐτή μπορεῖ νά πάρει ὅλες τίς μορφές. Ἰδιαίτερα στό ἐξωτερικό ζοῦν χιλιάδες πλούσιοι καί εἶναι σχετικά εὔκολο νά τούς ἐξαναγκάσουμε ἀφοῦ ἐξαντλήσουμε ὅλα τά ἄλλα μέσα νά συνεισφέρουν χρήματα στόν ἱερό ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερίατοῦ λαοῦ." Ἄς μιλήσουμε τώρα γιά τίς μορφές τίς προπαγάνδας. Πρέπει νά μείνωμε ὅλοι σύμφωνοι γιά ἕνα σῆμα πού νά σημαίνει ~~δημοκρατία καί γιατί εἶναι εὔκολο~~ ἐπισκεπτήριο τῆς ἀντίστασης. Αὐτό πρέπει νά εἶναι τό Δ γιατί σημαίνει δημοκρατία καί γιατί εἶναι εὔκολο νά γραφτεῖ. Μ'αὐτό τό γράμμα μποροῦμε νά πληθυρίσουμε ὅλη τήν Ἑλλάδα. Νά γράφουμε ὅλους τούς τοίχους μέ αὐτοκόλλητα, μέ φωτιές στά βουνά. Αὐτές τίς φωτιές μποροῦμε νά τίς κατασκευάσουμε μέ τά σύγχρονα τεχνικά μέσα. Ἐπίσης τό "Δ" μποροῦμε νά τό κρεμάσουμε εὔκολα ἀπό ἕνα ἤ περισσότερα μπαλλόνια πού νά τά ἀφήνουμε νά ταξιδεύουν πάνω ἀπό τίς πολιτεῖες. Ἐπίσης θά πρέπει τό Δ νά μπεῖ ἐπάνω σέ ὅλες τίς προπαγανδιστικές πινακίδες.
"Ἄλλες μορφές προπαγάνδας μποροῦμε νά στηρίξουμε ἐπάνω στόν ἠλεκτρισμό, στήν χημεία καί στήν ἠλεκτροακουστική.
4)Ὁ κλάδος Γ εἶναι ἴσως ὁ πιό δύσκολος. Θέλει μεγάλη εἰδικότητα, θάρρος, αὐτοθυσία καί προσοχή. "Ως σήμερα οἱ "Ελληνες πατριῶτες δέν κατάφεραν νά ἀπαγάγουν εἴτε κάποιο ἄτομο εἴτε κάποιο ἀεροπλάνο. "Ομως εἶναι θετικές γιά τό κίνημα τέτοιες γραμμές πάλης;
Εἶναι θετικές ὅμως μέ μερικούς ρῶθς-ὅρους. α)τό ἄτομο πού θά ἁπαχθεῖ νά ἔναι ὑπεύθυνο. β) Ἐάν ἐπιχειρηθεῖ ἀπαγωγή ἀεροπλάνου νά μήν βάλουμε σέ καμμιά περίπτωση σέ κίνδυνο ἄσχετους ἀνθρώπους καί ἀθῶους. Ἡ ὁμάδα τοῦ κλάδου Γ μπορεῖ μέ τήν δράση της νά κάνει καί καλό εἴτε καί πολύ κακό. Πολύ κακό θά κάνει ἄν ἡ δουλειά της εἶναι πρόχειρη καί ἀποτύχει. "Αν ἡ κοινή γνώμη δέν εἶναι ἑκατό τά ἑκατό πεπεισμένη ὅτι αὐτός πού ἀπήγαγε ἔχει πραγματικά σοβαρές εὐθύνες ἀπέναντι στό λαό μας. "Αν μέ τήν ἐνέργειά της προκαλέσει ἔστω καί ἕνα ἀθῶο θύμα ἄν προδοθεῖ ἤ πιαστεῖ ἀπό τόν ἐχθρό. Ἡ ἔνοπλη προπαγάνδα (κλάδος Ε) μᾶς φέρνει πολύ ποντά στήν πρώτη στρατηγική μας σκοπό

Πῶς συγκροτοῦμε τήν ὁμάδα;
Εἴπαμε ὅτι ἡ ὁμάδα εἶναι τό πρῶτο κύτταρο τοῦ λαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἀν ὅλα τά κύτταρα ἔχουν γερή ἰδεολογική πολιτική συγκρότηση ἄν ἔχουν δημιουργήσει καλές ἐσωτερικές ὀργανικές σχέσεις πού νά ἀντανακλοῦν καί νά προσαρμόζονται στίς συνθῆκες, ἄν ἔχουν ἀνοιχτούς ὁρίζοντες, ψυχική ὑγεία, ἀτσαλένια πίστη καί θάρρος τότε εἶναι φυσικό, ὅλο τό ἐπαναστατικό κίνημα νά πάρει τήν μορφή πού θά τοῦ δώσουν τά ἐπαναστατικά κύτταρα. Τό κύτταρο μέ τήν σειρά του βασίζεται πάνω στόν κάθε ἀγωνιστή. Λαϊκός ἐπαναστάτης μπορεῖ νά εἶναι μονάχα ἐκεῖνος πού ἀποφασίζει νά βάλει σάν πρῶτο στόχο τῆς ζωῆς του τήν πάλη γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ, μονάχα ἐκεῖνος πού ἔχει ἀποφασίσει νά δοθεῖ ἀποκλειστικά στόν ἀγώνα. Ἄν ὁποιοσδήποτε ἔχει ἀκόμα ἀναστολές, ὅπως οἰκογενειακές δεσμεύσεις, σπουδές, ἐπαγγελματική ἀπασχόληση, εἴτε κι ἄν φοβᾶται ἄν σκέφτεται τήν φυλακή τήν ἀνάκριση καί τόν θάνατο τότε εἶναι καλύτερα νά μήν μπεῖ μέσα σέ ἐπαναστατική ὁμάδα.

Τά μέλη τῆς ὁμάδας πρέπει νά εἶναι τελικά ἐθελοντές θανάτου. Φυσικά δέν σημαίνει ὅτι θά σκοτωθοῦν ὁπωσδήποτε. Ἴσα-ἴσα πού ἔχουν καθῆκον νά προφυλαχθοῦν νά ζήσουν νά συνεχίσουν τόν ἀγώνα πού θά κρατήσει πολλά χρόνια ἀκόμη. Ὅμως ἰδεολογικά καί ψυχολογικά πρέπει νά εἶναι ἕτοιμοι νά σκοτωθοῦν. Ἄν γιά μιά στιγμή λυγίσουν μετανοιώσουν τότε εἶναι καλύτερα νά ἐγκαταλείψουν τήν ὁμάδα.
Αὐτή ἡ βασική ἰδιότητα τοῦ μέλους τῆς ὁμάδας "ἐθελοντής θανάτου" δίνει καί τόν τελικό χαρακτῆρα τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στά μέλη τῆς ὁμάδας. Δηλαδή πρέπει νά τά συνδέσει μέ βαθιούς προσωπικούς δεσμούς. Πρέπει ὁ καθένας νά ἀγαπᾶ τόν συναγωνιστή του καλύτερα καί ἀπό τόν ἑαυτό του. Ἔτσι κάθε ὁμάδα γίνεται κι ἕνα τέλειο κύτταρο τῆς αὐριανῆς κοινωνίας γιά τήν ὁποία παλεύουμε κι ὅπου τό κύριο γνώρισμά της πρέπει νά εἶναι ἡ συντροφικότητα καί ἡ συναδελφωσύνη.
Μέ βάση τίς παραπάνω ἀρχές χτίζεται ἡ καθημερινή ζωή τῆς ὁμάδας.
Ποιό εἶναι τό νόημα αὐτοῦ τοῦ φυλλαδίου;
Τό φυλλάδιο αὐτό δέν εἶναι διακήρυξη οὔτε πρόγραμμα οὔτε καταστατικό. Ἀποτελεῖ μονάχα μιά ἁπλή συμβολή γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος μέ βάση τήν "ἀνεξάρτητη ἐπαναστατική ὁμάδα". Γράφτηκε ἀπό μιά ὁμάδα ἀγωνιστῶν μέ βάση τήν δική τους πεῖρα, τήν πεῖρα πού ἀπόχτησαν μέ τήν συμμετοχή τους στό ἐννοιακό ἐπαναστατικό κίνημα κι ἀκόμα ἀπό τά σύγχρονα ἐπαναστατικά κινήματα. Τό φυλλάδιο αὐτό θά πρέπει νά θεωρηθεῖ σάν ἕνας πρῶτος ὀργανωτής.
Αὐτό σημαίνει ὅτι κάθε ὁμάδα ἔχει δικαίωμα νά κατατοπίζει τίς ὑπόλοιπες μέ ἀνάλογα κείμενα. Πῶς τό χρησιμοποιοῦμε. Τό φυλλάδιο αὐτό βγῆκε μόνο σέ δέκα ἀριθμημένα ἀντίτυπα. Τό κάθε ἕνα θά τό πάρει κι ἀπό μιά ὁμάδα. Ἔτσι κάθε ὁμάδα θά τό ἀναπαράγει ἀνάλογα μέ τίς δυνατότητες πού ἔχει γιά τήν δημιουργία ἄλλων ὁμάδων.
Ὅμως δέν πρέπει νά ξεπεράσει τά δέκα ἀντίτυπα. Εἶναι καλό ἄν αὐτό μᾶς εἶναι δυνατό νά μήν πέσει στά χέρια ~~τῶν ἀνε~~ τοῦ ἐχθροῦ.
Ποιό εἶναι τό ἀόρατο ὄργανο;
Τό ἀποτελοῦν οἱ ἀγωνιστές πού πῆραν τήν πρωτοβουλία. Ποιος εἶναι ὁ ρόλος του; Ὁ κύριος ρόλος του εἶναι νά βοηθήσει σάν ξεκίνημα γιά τήν δημιουργία καί τήν ἀνάπτυξη τῶν ὁμάδων. Σιγά σιγά μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς δράσης ἡ πρωτοβουλία θά περνᾶ μέσα στά χέρια τῶν ἀνεξάρτητων ἐπαναστατικῶν ὁμάδων. Καί τό σημερινό "ἀόρατο ὄργανο" θά πάρει καί αὐτό τήν τελική του διάσταση δηλαδή θά γίνει κι αὐτό μιά ἀνεξάρτητη ἐπαναστατική ὁμάδα ἀνάμεσα στίς ἄλλες.

(18) ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΜΕΡΙΚΑ ΒΑΣΙΚΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

(Διάλογος μιας αμερικανίδας δημοσιογράφου [illegible] Jeanne Nicholson)

NICHOLSON: Ερώτηση: Θέλω να μάθω πώς γίνεται κανείς μαρξιστής και πώς έσείς Μ.Θ., αποφασίσατε να γίνετε μαρξιστής;

THEODORAKIS: Απάντηση: Ο Μαρξισμός-Λενινισμός είναι η θεωρία που θέλει να αλλάξει τον κόσμο, να αλλάξει τον άνθρωπο. Φυσικά αν όλα πήγαιναν καλά στον κόσμο μας, τότε δέν θά υπήρχε ανάγκη να υπάρξει επαναστατική θεωρία. Όμως παρατηρούμε, [illegible] ιδιαίτερα στήν εποχή μας, ότι ο άνθρωπος γίνεται όλο και περισσότερο σκλάβος των δικών του ανακαλύψεων, σκλάβος της ιδιοφυΐας του. Ο Μάρξ συνέλαβε και ο Λένιν συμπλήρωσε τή θεωρία του με τήν οποία αποδεικνύεται ότι αυτή η κατάσταση είναι αποτέλεσμα των σχέσεων που διέπουν τή σύγχρονη κοινωνία και ότι θά πρέπει να αλλάξουν ριζικά αυτές οι σχέσεις με τήν επανάσταση.

Για μένα, η μόνη αξία που δικαιολογεί τήν ανθρώπινη ιδιότητα είναι η αδελφοσύνη, η δυνατότητα του κάθε ατόμου να εκφράζει εύγενικά αισθήματα με τους άλλους και για τους άλλους. Ο Σάρτρ λέει ότι η κόλαση είναι ο άλλος. Εγώ λέω ότι ο παράδεισος είναι ο άλλος, δηλαδή ακριβώς το αντίθετο. Ο άνθρωπος είναι ένα κοινωνικό ον και μπορεί να ζήσει μόνο μέσα στή κοινωνία. Έξω απ' τήν κοινωνία, ο άνθρωπος είναι καταδικασμένος σε θάνατο. Έτσι ο βασικός νόμος της κοινωνίας πρέπει να είναι η πιό πλήρης εναρμόνιση των σχέσεων μεταξύ όλων των μελών της κοινωνίας. Μ' αυτή τήν έννοια ο άνθρωπος μπορεί να γίνεται άνθρωπος, δηλαδή μπορεί να αφιερώνει τόν εαυτό του στήν οικοδόμηση της εσωτερικής του διάστασης, μέσα και όλοι οι άνθρωποι

εἴμαστε ποιητές, καὶ πρέπει πράγματι ν'ἀγωνιζόμαστε γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, γιὰ τὴν ἐπίλυση ὅλων τῶν ὑλικῶν της προβλημάτων κάνοντας ἔτσι δυνατὴ τὴν ἀπελευθέρωση, γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τῆς πιὸ ἀνθρώπινης ἰδιότητας, τῆς ἀνάπτυξης τῆς σκέψης, τῆς ἀνάπτυξης τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

NICHOLSON: Ἐρώτηση: Γιατί ἀπορρίπτετε τὴ δυνατότητα τῆς Δημοκρατίας;

THEODRAKIS: Ἡ ἔννοια τοῦ μαρξισμοῦ δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τὴν ἔννοια τῆς δημοκρατίας. Τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε δημοκρατία; Εἶναι μιὰ ἑλληνικὴ λέξη καὶ σημαίνει: δύναμη (κράτος) γιὰ τὸ λαό (δῆμος). Ὁ Μάρξ ἀπόδειξε ὅτι ἡ δύναμη στὶς σύγχρονες κοινωνίες, καὶ ἐπίσης σ'ὅλες τὶς κοινωνίες, ἀνήκει σέ κείνους πού κατέχουν τὰ μέσα παραγωγῆς. Δηλαδή ἡ δύναμη ἀνήκει σέ κείνους πού ἔχουν τὸ μονοπώλιο στὶς ἀποφάσεις τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων, καὶ εἶναι φανερὸ πῶς αὐτὸς πού ἀποφασίζει γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη μιᾶς χώρας, ἀποφασίζει γιὰ τὸ μέλλον της, ἀφοῦ ὅλες οἱ ἄλλες κοινωνικὲς ἀποφάσεις, π.χ. ὁ ἐξοπλισμός, ἡ ἐκπαίδευση τοῦ λαοῦ (σχολειά, πανεπιστήμια), ἡ ὑγεία τοῦ λαοῦ, ὅλα αὐτὰ βασίζονται στὶς οἰκονομικὲς ἀποφάσεις. Ποῦ πηγαίνει τὸ χρῆμα πού οἱ λαοὶ οἱ ἴδιοι δημιουργοῦν μέ τὴν ἐργασία τους; Στὶς σύγχρονες καπιταλιστικὲς κοινωνίες ἐκεῖνοι πού μονοπωλοῦν τὶς ἀποφάσεις εἶναι οἱ κατέχουσες τάξεις, οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων,

καί εἶναι φανερό ὅτι οἱ πολιτικοί, ὁ στρατός καί ἐπίσης οἱ τεχνοκράτες, συνδέονται ἀναπόφευκτα ἄμεσα μ'αὐτά τά κέντρα ἀπόφασης. Εἶναι κάτω ἀπ'τήν ἐπίδραση αὐτοῦ τοῦ κέντρου ἀπόφασης. Ἔτσι, ἀπό πρακτική καί θεωρητική ἄποψη, ἕνας ἄνθρωπος πού ζεῖ σέ μιά καπιταλιστική κοινωνία δέν εἶναι ἐλεύθερος, γιατί γιά νἆναι ἐλεύθερος πρέπει νά μπορεῖ ν'ἀποφασίζει. Προφανῶς, οἱ λαοί στίς καπιταλιστικές χῶρες μέ τούς ἀγῶνες τους, τά συνδικᾶτα τους, τά πολιτικά τους κόμματα, ἔχουν πετύχει τελικά νά καταχτήσουν ἕνα πλῆθος ἐγγυήσεων γιά τήν ἐλεύθερη ἔκφραση τῆς γνώμης τους καθώς ἐπίσης ὅπλα γιά τήν ὑπεράσπισή τους ἐναντίον τοῦ πιεστικοῦ μηχανισμοῦ πού ἀντιπροσωπεύεται ἀπό τή δύναμη τῶν μονοπωλίων, τοῦ στρατοῦ, τοῦ κράτους τῆς ἀστυνομίας κλπ. Ἀλλά ὅλες αὐτές οἱ κατακτήσεις δέν μποροῦν νἀπελευθερώσουν πλήρως τό λαό. Μέ τήν γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας τῆς ἐπιστήμης καί τοῦ ἐξπολιτισμοῦ ἀνάπτυξη, πού παρατηρεῖται κατά τά τελευταῖα 50 χρόνια μετά τήν Ὀκτωβριανή ἐπανάσταση, καί μετά τίς τεράστιες κατακτήσεις τῶν λαῶν, ὕστερα ἀπ'τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία στήν ὁλότητά της εἶναι ἀπόλυτα ὥριμη νά περάσει σ'ἕνα ἄλλο στάδιο ἀνάπτυξης, κοινωνικό καί παγκόσμιο, δηλαδή νά περάσει στό λαϊκό κράτος, στό κράτος πού τά κέντρα ἀπόφασης εἶναι στά χέ ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ. Ἀλλά γιά νά φτάσουμε σ'αὐτό τό σ μεῖο, ὅλα τά μέσα παραγωγῆς πρέπει νά γίνουν ἰδιοκτησ ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ. Ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι αὐτή ἡ Μαρξ

στική-Λενινιστική ἰδέα, πού εἶναι μιά κρυστάλλινη ἀλήθεια, παραμορφώθηκε. Μήπως ὁ Λένιν πάντα δεν εἶχε στό μυαλό του τό λαϊκό κράτος, καί δέν ἀντιμετώπιζε τήν περίοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ παρά σάν μιά μεταβατική περίοδο κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας ὁ μηχανισμός τοῦ κράτους αὐτοκαταστρέφεται βαθμιαία; Στήν 'Ανατολική Εὐρώπη οἱ σοσιαλιστικές χῶρες σήμερα, μᾶς παρέχουν τήν μαρτυρία μιᾶς ἀπόλυτα ἀντίθετης ἀνάπτυξης. Μετά τήν 'Οκτωβριανή ἐπανάσταση καί κυρίως μετά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπ'τόν Στάλιν, τό κράτος γίνονταν ὅλο καί ἰσχυρότερο, ἡ ἐξουσία γινόταν ὅλο καί πιό συγκεντρωτική. Τό ἐπιχείρημα πού λέει πώς αὐτή ἡ κατάσταση ἐπιβλήθηκε λόγω τῆς ἰμπεριαλιστικῆς καί φασιστικῆς περικύκλωσης τῆς Σοβ. Ἕνωσης, ἔχει μόνο μιά ἀπάντηση" ὅτι μόνο ὁ λαός ὁ ἴδιος μπ μπορεῖ νά ἐγγυηθεῖ τήν ὑπεράσπιση τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας. ~~Ἔτσι, γιά μένα~~, 'Ο Μαρξισμός-Λενινισμός ~~δέν ἔχει ἐφαρμοστεῖ ἀκόμα πουθενά~~, ~~καί~~ πού εἶναι ἡ θεωρία πού συμπληρώνει καί ολοκληρώνει τη δημοκρατία, δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα πουθενά.

~~Ερώτηση~~ NICHOLSON: Τι εννοείτε λέγοντας ότι ελεύθερος είναι μονάχα εκείνος που αποφασίζει;

~~Απάντηση~~ THEODORAKIS: ~~Ἕνας~~ Ἐλεύθερος ἄνθρωπος, εἶναι ~~ἕνας ἄνθρωπος~~ ὁ ὑπεύθυνος. Ἕνας ὑπεύθυνος ἄνθρωπος ἔχει τή δυνατότητα, καί τό δικαίωμα, νά ἀποφασίζει γιά ὅλα τά ζητήματα πού τόν ἀφοροῦν σάν ἄτομο, γιά τό μέλλον τῆς οἰκογένειάς του, τῶν παιδιῶν του. Εἶναι ἐλεύθερος. Ἄν ἄλλοι ἀποφασίζουν γιά σᾶς, ή τήν οἰκογένειά σας, ή τά παιδιά σας, τότε δέν εἶστε ἐλεύθερος. Εἶστε ἕνας σκλάβος σ'αὐτόν πού ἀπ'

φασίζει γιά σᾶς. Σ'ἄλλη ἐποχή, τά πράγματα ἦταν ἁπλούστε
ρα γιατί εἶχες μιά προσωπική σχέση μέ τόν κύριό σου ὅταν
ἦσουν ἕνας σκλάβος. Ὁ ἀφέντης σοῦλεγε θά πᾶς καί θά ζή
σεις στά δρυχεῖα, ἢ στά βουνά, θά

ἦταν περίπου ἔτσι, μιά σχέση κυρίου πρός δοῦλον. Τώρα,
φυσικός δέν συμβαίνει τό ἴδιο. Τώρα, π.χ. ὅταν πέρνεται μιά ἀπόφαση
γιά μιά ριζική κοινωνική ἀλλαγή, μιά ἀπόφαση θέτει χιλι
άδες ἀνθρώπους χωρίς ἐργασία. Ὑπάρχουν οἰκογένειες πού
ἐργάζονται σήμερα καί πού αὔριο μπορεῖ νά μήν ἔχουν νά φᾶνε. Στίς
φτωχές χῶρες, π.χ. στήν Ἑλλάδα, μιά ἀπόφαση ἐκείνων πού
ἔχουν στά χέρια των οἰκονομική ἐξουσία καταδικάζει χιλιάδες οἰκογένειες στήν ἀνεργία
καί οἱ οἰκογένειες αὐτές πού ἔφυγαν γιά τήν Αὐστραλία, γιά Γερμανία
γιά τόν Καναδᾶ. Ἔτσι, ἡ ἀπόφαση κάποιου ἀνάγκασε μιά οἰκογένεια
νά χωρίσει, καί αὐτός ὁ κάποιος δέν ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυ
γος. Γιατί; Γιατί δέν εἶναι αὐτοί πού ἔχουν τό δικαίωμ
νά ἀποφασίζουν, ἀλλά κάποιος ἄλλος.

Μιά ἄλλη μορφή σκλαβιᾶς, π.χ. στήν Ἀμερική. Κανείς δέ
ρωτᾶ τόν ἀμερικανικό λαό γιά τόν πόλεμο τοῦ Βιετνάμ, ἢ
τοῦ Ἁγίου Δομίνικου, ἢ γιά τά προβλήματα τῆς Μέσης Ἀ
τολῆς ἢ τῆς Ἑλλάδας. Ἡ κρατική μηχανή ὅμως παίρνει
ἀπόφαση, καί 400.000 νεαροί ἀμερικανοί ξερριζώνονται
ἀπό τή χώρα τους, ἁρπάζονται ἀπό τίς οἰκογέ
νειες τους καί τίς σπουδές τους καί στέλλονται νά πεθάνουν
Βιετνάμ· καί τό χειρότερο τούς στέλνουν νά σκοτώσουν·
διά 10 χρονῶν γίνονται δολοφόνοι. Αὐτά τά παιδιά εἶνα
ἠθικά σκοτωμένα. Ποιός τό ἀποφασίζει αὐτό; Τά παιδιά,

οἱ γονεῖς τους; "Οχι. Ποιός ἀποφάσισε; Ὁ νέος κύριος. Κατά τόν ἴδιο τρόπο, αὐτός μπορεῖ ν'ἀποφασίσει νά ρίξει μιά ἀτομική βόμβα. Ποιός θά τόν σταματήσει; "Αν θέλει νά ρίξει μιά βόμβα στήν Κίνα, στό Βιετνάμ, στήν Σοβιετ. "Ενωση, ἤ ἀλλοῦ, παίρνει μιά ἀπόφαση, δέν ρωτᾶ κανένα, καί ἐξαπολύει τόν πόλεμο, τόν θάνατο. Ποιός θά τόν σταματήσει; Εἴμαστε ὅλοι σκλάβοι, γιατί αὐτοί ἔχουν τό χρῆμα, τό στρατό, τήν δύναμη. "Ετσι, ἀπό ἕνα ἄλλο δρόμο, φτάσαμε σέ κατάσταση σκλαβιᾶς - σύγχρονοι σκλάβοι, σκλάβοι μέ αὐτοκίνητα, ραδιόφωνα, ψυγεῖα, ἀλλά σκλάβοι. Κανείς δέν ρωτᾶ τόν ἀμερικανό πολίτη πού ἔχει δυό αὐτοκίνητα, αἰρ-κοντίτιον, κανείς δέν τόν συμβουλεύεται γιά τίς κρατικές ὑποθέσεις. "Αν ἦταν μέλος μιᾶς ἀφρικανικῆς φυλῆς, θά τόν ρωτοῦσαν. Ἀλλά στήν Ἀμερική, κανείς δέν ρωτιέται. Ὁ ἀμερικανός πολίτης ἐργάζεται, πληρώνει φόρους, καί μέ τούς φόρους του διεξάγουν πόλεμο. "Ετσι, εἶναι αὐτή μιά κοινωνία στήν ὁποία οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν ἀκόμα περισσότερο σκλάβοι, ἀλλά ἀντί νά τούς κρατοῦν μέ ἁλυσσίδες, τούς κρατοῦν μέ τίς ἁλυσσίδες τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας, μέ τίς ἁλυσσίδες τῶν αὐτοκινήτων, τῶν ψυγείων καί τῆς τηλεόρασης. Ὑπάρχουν ἁλυσσίδες; καί ἡ εὐγένεια τοῦ ἀνθρώπου δέν ἀρπάζεται στά αὐτοκίνητα, στήν βουλιμία κλπ. καί γιά νά εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, πρέπει αὐτός νά ἀποφασίζει γιά κάθετι πού ἀφορᾶ τό μέλλον μου, τό μέλλον του, τό μέλλον σου, . Ἡ ἀνθρώπινη κοινω-

νία, καὶ ἴσως περισσότερο ἡ ἀμερικάνικη κοινωνία, εἶναι ἕτοιμη γι'αὐτό. Ἡ ἀμερικάνικη κοινωνία εἶναι περισσότερο ὥριμη ἀπό ἄλλες, κοινωνίες. Ὅλοι οἱ ἀμερικάνοι, ~~σάν ἄτομα, εἴτε σάν μέλος τῆς ἀμερικάνικης κοινωνίας~~ εἶναι ἕτοιμοι νά γίνουν κύριοι τῆς τύχης τους, ἀλλά γιά νά γίνει κάνεις κύριος ~~τῶν τύχων~~ τῆς τύχης του, πρέπει νἄχει τό δικαίωμα νά ἀποφασίζει. Γι'αὐτό ἀκριβῶς, πρέπει νά γίνει συνιδιοκτήτης τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου τῆς Ἀμερικῆς, πού δημιουργήθηκε, φυσικά, ἀπ'τόν ἀμερικάνικο λαό κι'ὄχι ἀπ'τά μονοπώλια. Τό ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς τή οἰκονομικο-κοινωνική στάθμη τῶν Η.Π.Α., πού εἶναι ἡ πιό προχωρημένη τοῦ κόσμου, δείχνει ὅτι οἱ Η.Π.Α. θἄταν ἡ ἰδανική χώρα γιά τήν οἰκοδόμηση, τοῦ λαϊκοῦ κράτους, τοῦ κράτους τῆς πλήρους δημοκρατία

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ:

Εἴπατε ὅτι οἱ Η.Π.Α. εἶναι στό μεταίχμιο τῆς καταστροφῆς καί τῆς αὐτο-ἐκμηδένισης, ὅτι ὁ λαός ~~κομπιούτερς καί~~ παρέδωσε τήν ἐλπίδα καί τή σκέψη του στίς δυνάμεις πού ἐλέγχουν τή χώρα, καί πού πράγματι δέν εἶναι παρά μιά ἐλάχιστη μειοψηφία πιθανόν εἴκοσι ἀνθρώπων πού ἐλέγχει τή ζωή πολλῶν ἑκατομμυρίων λαοῦ, ὅτι ὁ σημερινός ἀμερικανός, πράγματι, εἶναι ἕνας σκλάβος στό δημοκρατικό σύστημα, στή γραφειοκρατία του, μέσα στό σύστημα παραγωγῆς καί στόν οἰκονομισμό μηχανισμό.

Σέ μιά τέτια πολιτεία, ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι ἐλεύθερο

'Αλλά, διά μέσου τῆς ἱστορίας ὑπάρχει ἕνα πρότυπο καταπιεσμένων τάξεων πού ~~ἀφυπνίστηκαν ἀπ'~~ αὐτοκτόνου συνείδησης τῆς ἀντίφασης ἀνάμεσα στίς δυνατότητες καί τίς πραγματικότητες γιά μιά καλύτερη ζωή, ~~ὅπως~~ πού ἀφυπνίζονται ἀπό τήν ἀθλιότητα τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τους. Αὐτή ἡ ἀφύπνιση διεγείρει τό ἐπαναστατικό τους ἔνστικτο, μέ τίς ἐπαναστάσεις πού ἐπακολουθοῦν δημιουργεῖται μιά νέα κοινωνία, καί ἀναπόφευκτα ὅλη ἡ διαδικασία ξαναρχίζει. Πῶς ὁ μαρξισμός καί ἡ φιλοσοφία σας ἀπαντοῦν σ'αὐτό, πῶς θάλλάξει αὐτό τό ἀσταμάτητο αὐτοκαταστροφικό πρότυπο ὕπαρξης.

- - - - - - -

THEODORAKIS: Ἄν καί, καθῶς εἶπα πρίν, ὁ Μαρξισμός-λενινισμός εἶναι μιά θεωρία πού βοηθᾶ νἀναπτύξουμε καί νά μεταμορφώσουμε τήν ἀνθρώπινη κοινωνία, τόν ἄνθρωπο τόν ἴδιο, ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι αὐτή ἡ ὑπέρτατη ἀξία πού γιά μᾶς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὑποτιμηθήκε. Δηλαδή, οἱ μαρξιστές θεωρητικοί καί πολιτικοί, μέ λίγες ἐξαιρέσεις, ἔδωσαν ἔμφαση στόν οἰκονομικό χαρακτῆρα τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, ἀλλά δέν διερεύνησαν ἐπιστημονικά, ~~κατά τό αὐτό βάθος~~ μέχρι σήμερα καί τήν σημασία τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα στήν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας, καί εἰδικώτερα τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Π.χ., πιστεύω ὅτι ἡ παραμόρφωση τῶν μαρξιστικῶν ἰδανικῶν πού συναντᾶμε στίς σοσιαλιστικές χῶρες ὀφείλεται, κατά μεγάλο μέρος, στήν ὑπερβολική φιλοδοξία τῶν ἡγετῶν ἤ τῶν ἰθυνουσῶν ὁμάδων, γιά τούς ὁποίους ἡ ἐξουσία εἶναι μιά ἀξία καθ'ἑαυτήν, ἕνας ὑπέρτατος σκοπός. Ἔτσι, ἡ ὑπηρεσία στόν λαό καί στό ἔθνος ~~ἠσθέλησε~~ ἔχινε στο τέλος προσχημα ~~ἕνα πρόσχημα~~

καί γι'αὐτό τό λόγο γίναμε μάρτυρες τοῦ φαινομένου, τοῦ γνωστοῦ σάν προσωπολατρεία, πού, προφανῶς, δέν ἦταν ἡ λατρεία μιᾶς προσώπικότητας, ἀφοῦ γύρω ἀπ'αὐτήν, ὑπῆρχαν κι'ἄλλες προσωπικότητες, κάθε μιά ἀπ'τίς ὁποῖες περιτριγύριζονταν ἀπό ἄλλες προσωπικότητες, σάν ἕνα ἡλιακό σύστημα.

Ἐκεῖνο, ὅμως, πού ἐνδιαφέρει, εἶναι ὅτι σ'αὐτό τόν μηχανισμό ἐξουσίας τό οἰκονομικό συμφέρον καί τό κέρδος δέν ἔπαιζε τόν ἴδιο ρόλο, πού ἀσκεῖ στίς σύνη αντίστοιχη ομάδα καπιταλιστικές χῶρες. Ἐκεῖ, τό συμφέρον ἦταν μόνο ψυχολογικό, δηλαδή ἡ φιλοδοξία νά κυβερνοῦν, ἡ φιλοδοξία νά κρατοῦν τήν ἐξουσία μέ κάθε τρόπο, ἡ φιλοδοξία νά μονοπωλοῦν τά κέντρα ἀποφάσεων. Ἦταν ἡ πληγωμένη αἴσθηση ὅτι ἀποφασίζεις γιά τούς ἄλλους, πού δέν εἶναι κάτι τό καινούργιο γιά τούς ἀνθρώπους, καί, πού στίς σοσιαλιστικές χῶρες, πῆρε μιάν ἄλλη μορφή, ~~ἀπό τίς σύγχρονες ἐπιρίες τῶν ἐλευθερωτῶν τῶν λαῶν~~. Εἶναι παράξενο, ὅτι στίς χῶρες τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου, σ'ὅλα τά κομμουνιστικά κόμματα, ὅπου ὑπάρχουν, κανείς δέν μιλᾶ γι'αὐτήν τήν καθαρά προσωπική φιλοδοξία γιά τίς ὁμάδες πού κρατοῦν τήν ἐξουσία στόν κομματικό μηχανισμό γιά μεγάλα χρονικά διαστήματα. Ἀκριβῶς τό ἴδιο πρᾶγμα συμβαίνει σήμερα κι'ἀπ'τήν ἄλλη πλευρά, στίς καπιταλιστικές χῶρες, καί τά πρόσωπα καί οἱ ὁμάδες πού κρατᾶν τήν ἐξουσία εἶναι πάνω ἀπ'τά ζητήματα τοῦ οἰκονομικοῦ κέρδους, ἀλλά αὐτοί εἶναι ἐπίσης πιασμένοι ἀπ'τή ὄλφα τῆς

ἐξουσίας καὶ ἀπό τήν ἐνστικτώδη αἴσθηση ὅτι νά ἀποφασίζουν γιά τούς ἄλλους. Ἔτσι, γιά ἄλλη μιά φορά, εἶναι τά πρωτόγονα ἐνστικτα, τά ἔνστικτα πού ἀνέδειξαν ὅλους τούς ἡγέτες τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, οἱ ὁποῖοι βρῆκαν ἕνα τρόπο νά ἐκφραστοῦν, νοσηρευτικά, ἀκολουθῶντας διάφορους δρόμους -- ἕνας τόν δρόμο πού ὁδηγοῦσε στό καπιταλιστικό σύστημα, ἄλλος τόν δρόμο πού ὁδηγοῦσε στό σύστημα τοῦ κομμουνιστικοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ, ~~καί τό σύστημα στίς σοσιαλιστικές χῶρες~~. Στή ρίζα τῶν πραγμάτων, ~~εἶναι ὁ λαός~~, τά ἄτομα πού, κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο, γιά τόν ἄλφα ἤ βῆτα λόγο, πιστεύουν ὅτι ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀποφασίζουν γιά τούς ἄλλους.

Αὐτή ἡ κατάσταση θέτει τό πρόβλημα τῆς κουλτούρας, ἀφοῦ μόνο ἡ κουλτούρα μπορεῖ νά μᾶς δώσει τήν οὐσία τῆς διάστασής μας, δηλαδή, νά μᾶς δώσει μιά ~~ἐξισορροπητική ὄψη~~, δηλ. τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ μεγαλωσύνη μας μπορεῖ νά βρεθεῖ μόνο μέσα στή μεγαλωσύνη τῶν ἄλλων, ὅτι αὐτός πού θέλει νᾶναι μεγαλύτερος, πρέπει νᾶναι ὁ μετριόπαθέστερος, γιατί μόνον ἔτσι ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα μπορεῖ πράγματι νά ἔρθει σέ δημιουργικῆς καί ἰσόρροπες ἐπαφές μέ τούς ἄλλους. Ἡ ἀληθινή προσωπικότητα λειτουργεῖ μόνο μέ τήν παραδοχή της ἀπό τούς ἄλλους. Αὐτή ἡ παραδοχή ποτέ δέν μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ κάτω ἀπ' τήν πίεση πού ἀσκεῖται ἀπ' τήν ἐξουσία πού βασίζεται μόνο σ' ἕνα ὁποιοδήποτε μηχανισμό. Εἶναι μόνο ἠθική καί πνευματική δύναμη, ἡ δύναμη τῆς σκέψης καί τῆς πνευματικῆς δημιουργίας πού μπορεῖ νά συνδέσει, δημιουργικά, ἕνα πρόσωπο μέ

τοὺς ἄλλους. " Ετσι, ἡ παροῦσα κατάσταση, χαρακτηριζόμενη ἀπὸ τὴν κατοχὴ τῆς ἀποφασιστικῆς δύναμης, τῶν κέντρων διεθνῶν ἀποφάσεων, ἀπὸ ~~μιὰ~~ μικρὲς ὁμάδες φιλοδόξων προσώπων, ἀντανακλᾶ ~~τὴν~~ μιὰ κρίση τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐδῶ μπαίνουμε σ' ἕνα φαῦλο κύκλο, γιατί τὸ πρόβλημα τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας βρίσκεται στὴ ρίζα τοῦ προβλήματος τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ εἴμαστε σὲ θέση νὰ δώσουμε τὸν πολιτισμὸ σ' ὅλα τὰ μέλη τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, πρέπει νὰ δώσουμε στὸν λαό, κατ' ἀρχὴν τὰ ὑλικὰ μέσα ἐξασφάλισης τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Μὰρξ καὶ τοῦ Λένιν, ποὺ λένε ὅτι πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὁ λαὸς πρέπει νὰ κατακτήσει τὴν ἐξουσία γιὰ νὰ δώσει στὸν ἑαυτό του τὴν δυνατότητα τῆς μόρφωσης καὶ τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας. Ἀλλὰ ἡ πεῖρα μέχρι τώρα δείχνει πὼς τὰ πράγματα δὲν ~~συμβαίνουν~~ συνέβησαν Ἔτσι, ~~γιατὶ πιθανὸν~~ γιατί οἱ πρωτοπορεῖες ποὺ δδηγοῦν τὶς λαϊκὲς μάζες στὴν ἐπανάσταση καὶ στὸν ~~ἀνα~~μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας, δὲν ἔχουν αὐτὲς οἱ ἴδιες παρὰ ἕνα μίνιμουμ πνευματικῆς καλλιέργειας. Ἀλλιῶς, ὑπάρχει ἕνας μεγάλος κίνδυνος - κι' ἔχουμε ἱστορικὰ γεγονότα μπροστά μας - νὰ δοῦμε αὐτὲς τὶς πρωτοπορεῖες ὑπὸ τὴν κάλυψη διαφόρων συνθημάτων καὶ προσχημάτων, νὰ μεταμορφώνονται σὲ ὁμάδες γιὰ τὶς ὁποῖες ἡ ἐξουσία εἶναι ὁ ὑπέρτατος σκοπὸς κι' ἔτσι ὁ λαός, στὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔγινε ἡ ἐπανάσταση, νὰ προδίνεται ἀκόμα μιὰ φορά, ἀφοῦ, στὴν πραγματικότητα, δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀποφασίζει, δὲν εἶναι

αὐτός ὁ κύριος τῶν τυχῶν του, ἀλλά ἄλλοι ποῦ, στό ὄνομά του – κι' αὐτό, κατά τή γνώμη μου, ἀποτελεῖ βλασφημία γιά τό λαό – ἀποφασίζουν γιά τή ζωή καί τό θάνατό του, γιά τή ζωή καί τό θάνατο τῶν παιδιῶν του.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ὑπῆρξε πάντα μιά διάσταση μεταξύ δυνατότητας καί πραγματικότητας σέ κάθε δοσμένη κοινωνία. Ἡ ἱστορική πεῖρα ~~τύποι~~ μᾶς δείχνει ὅτι ὑπάρχει πάντα κάποιος ἄλλος δρόμος δράσης, καί εἶναι δυνατόν στούς ἀνθρώπους νά ~~τόν~~ ἐντοπίσουν διαφορετικά ~~ἀλλάξουν~~. Ἀλλά σαφῶς, οἱ ἄνθρωποι ποτέ δέν δημιούργησαν ἤ δέν ὁλοκλήρωσαν μιά τέτια ἰδανική κοινωνία, σάν κι' αὐτή πού περιγράφετε. Ὑπάρχει, καί πάντα ὑπῆρξε μιά διαπάλη ἀνάμεσα στίς δυνατότητες τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης καί στίς πραγματικότητες τῆς κάθε κοινωνίας. Ὁ Μαρξισμός διαπιστώνει τή διάσταση ἀνάμεσα στή δυνατότητα καί στή πραγματικότητα, ἀλλά δέν χαράζει δρόμους γιά τή βελτίωση τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος. Μέχρι σήμερα ἡ μαρξιστική κριτική χτυπάει τά θεμέλια τοῦ ὑπάρχοντος κοινωνικοῦ συστήματος καί μόνο. Τί σκέφτεστε γι' αὐτό;

Μ. Γ — Μποροῦμε νά εἴμαστε σίγουροι γιά ἕνα πρᾶγμα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ποτέ δέν θά εἶναι ἱκανοποιημένος. Ἀπό τή φύση τοῦ ἀνθρώπου, στή βάση της, εἶναι ἡ κατάκτηση τοῦ ἀδύνατου, καί νομίζω ὅτι αὐτή ἡ ἰδανική κοινωνία

θά μένει πάντα ἕνα ἰδανικό, ἀφοῦ ὅσο περισσότερες θἄναι οἱ κατακτήσεις, ~~τόσο~~ περισσότερο θά ἐπιδιώκουμε καί καινούργιες, ~~τόσο~~ περισσότερο θά ὀνειρευόμαστε, ~~τόσο~~ περισσότερο ~~ἰδαλγοί θά γινόμαστε~~, καί ἔτσι πάντα θά ὑπάρχει ἕνα ἄλλο ἰδανικό μπροστά στήν ἀνθρωπότητα, πρός τό ὁποῖο θά τείνει, ἕνα ἰδανικό πολύ εὐρύτερο ἀπ' τά προηγούμενα, πιό πολύ ἀνθρώπινο καί πιό πολύ φωτεινό. Πράγματι εἶναι προφανές ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα ἔκανε τεράστιες προόδους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔκανε τεράστιες κατακτήσεις, καί ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία ἔκανε πολύ μεγάλα βήματα πρός τά μπρός. Μόλις πρίν λίγες δεκαετηρίδες, ἡ σκλαβιά ὑπῆρχε ἀκόμα, οἱ ἀποικίες ἐπίσης καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄνθρωποι ζοῦσαν μέσα σέ ἀπάνθρωπες συνθῆκες. Μετά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο κυρίως, καί ὕστερα ἀπό τεράστιες θυσίες, ἡ ἀνθρωπότητα κατάφερε ~~ξεσπάσει~~ Προφανῶς, αὐτή ἡ πρόοδος ~~ἐπήλθε~~ μέσα ἀπό τίς ἐσωτερικές ἀντιφάσεις τῆς κοινωνίας καί ἡ τάση εἶναι νά ἐπιλύονται κάθε φορά αὐτές οἱ ἀντιφάσεις, καί κάθε φορά ἡ ἀνθρωπότητα βρίσκεται ἀντιμέτωπη μέ νέες ἀντιφάσεις· καί εἶναι ἀκριβῶς μέ τήν ἐπίλυση καί τῶν ἀντιφάσεων καί τήν ἐμφάνιση καινούργιων σ' ὅλα τά ἐπίπεδα, ἐπιστημονικό, ἠθικό καί κοινωνικό , πού ὁ ἄνθρωπος προχωρεῖ. Αὐτό πού ὁ μαρξισμός προτείνει εἶναι ἡ ἐπίλυση τῶν θεμελιωδῶν ἀντιφάσεων τῆς σύγχρονης κοινωνίας, ἀλλά αὐτό δέν σημαίνει καθόλου ὅτι ἅμα αὐτές οἱ ἀντιφάσεις ἐπιλυθοῦν δέν θά ἐμφανιστοῦν καινούργιες. Ἔτσι ὁ μαρξισμός προ-

τείνει τή δημιουργία ἑνός νέου πλαισίου, καί τήν δημιουργία παρουσία νέων δυνατοτήτων γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρωπότητας μ'ἕνα ἐπιταχυνόμενο ρυθμό, γιά τήν πλήρη ἀξιοποίηση, πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἐξυπηρέτησης τῆς προόδου καί μόνο, τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς μεγάλης ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπανάστασης τῆς ἐποχῆς μας, καί ἔτσι τή δημιουργία νέων σχέσεων μεταξύ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, σχέσεων βασισμένων στήν ἰσότητα τῶν ὅρων διαδικασίας τῶν ἀποφάσεων καί ἀνάληψης τῆς εὐθύνης. Προφανῶς, σήμερα ὁ μαρξισμός ἀντιμετωπίζει μιά κρίση, πού ὀφείλεται κυρίως στό STATUS QUO πού δημιουργήθηκε μετά τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, καί οἱ δυνατότητες γιά τήν ἐξεύρεση τῆς λύσης της, βρίσκονται στίς ἀντιφάσεις πού ὑπάρχουν στά σοσιαλιστικά κράτη, στήν πολιτική τους καί στίς ἐφαρμογές της καί στήν πολιτική καί τίς ἐφαρμογές της τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων πού βρίσκονται στήν ἐξουσία. Ἐδῶ ὁ μαρξιστικό-λενινιστικός ἰδανικός δέν συνδέεται μόνο μέ κόμματα καί λαούς πού κατέχουν τήν ἐξουσία σ'αὐτή ἤ ἐκείνη τή χώρα, ἀλλά ἐπίσης μέ τό κρατικό συμφέρον αὐτῶν τῶν χωρῶν· εἴδαμε ὅτι τό κρατικό συμφέρον καί τό συμφέρον τοῦ μαρξιστικοῦ-λενινιστικοῦ κόμματος δέν ἀντιστοιχοῦν πάντα.

Αὐτή ἡ κατάσταση, μαζί μέ ὅσα ~~κείνο πού~~ ἀνέφερα γιά τίς φιλοδοξίες τῶν ἡγετικῶν ὁμάδων, ὁδηγεῖ στήν παραμόρφωση τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ, δηλαδή, ὁδηγεῖ στόν γραφειοκρατικό δογματισμό, ἤ στό δογματικό γραφειοκρατισμό καί τελικά σέ μιά κρίση, πού, κατά τήν γνώμη μου, μακροπρόθεσμα εἶναι μιά

(πληρεί νά ἔρχεται πού σήμαινε νά ὁδηγήσει σέ μιά ἐπιστροφή πρός
κρίση ἀνάπτυξης, ~~μιά κρίση ἐπιστροφῆς~~ στίς πηγές τῶν
μαρξιστικῶν-λενινιστικῶν ἀρχῶν καί προσαρμογῆς στίς
νέες συνθῆκες πού ἐμφανίστηκαν στή ~~διεθνή~~ διεθνή σύγχρονη κοι-
νωνία, πού προχωράει πολύ πέρα ἀπό τούς λαθεμένους μύ-
θους καί τίς λαθεμένες ἀρχές, δηλαδή, μιά πλήρη ἀποσταλι
νοποίηση τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος. Σ'αὐτό
τό προτσές ἀνάπτυξης, νομίζω ὅτι ὁ ρόλος τῶν ἀνθρώπων
τῆς κουλτούρας (ἐπιστήμης καί τέχνης) δέν εἶναι μόνο
ἀπέραντος, ἀλλά καί ἀποφασιστικός. Σήμερα οἱ τεχνοκρα-
τικές κατακτήσεις στά πεδία τῆς ἐπέκτασης τῶν ἐπικοι-
νωνιῶν, τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων καί τῆς ἐπιστημονικῆς
σκέψης, παρέχουν τεράστιες δυνατότητες καί δίνουν ἐξαι-
ρετικές εὐκαιρίες στούς ἀνθρώπους τῆς κουλτούρας νά συ-
ζητήσουν καί νά μιλήσουν μπροστά στό κοινό, νά γίνουν
ἡ φωνή τοῦ λαοῦ καί νά ἐκφράζουν σέ κάθε στιγμή τό πνεῦ-
μα τοῦ λαοῦ, πάντα μέ τό λαό καί γιά τό λαό, καί μ'αὐτό
τόν τρόπο νά μπολιαστοῦν μέ τό σῶμα καί τό πνεῦμα τοῦ
λαοῦ, νά γίνουν λαός, καί ἔτσι νά δώσουν στήν κουλτούρα
τόν πρωταρχικό ρόλο πού ὀφείλει νά διαδραματίσει σήμερα.
Ἄν σήμερα ἡ ἐπανάληψη τοῦ φαινομένου τοῦ Χίτλερ εἶναι
ἀδύνατη, τοῦτο ὀφείλεται στήν τεράστια πολιτιστική πρό-
οδο πού πέτυχε ἡ ἀνθρωπότητα, κι'ἔτσι μ'αὐτή τήν πρόοδο,
ἡ ἀνθρωπότητα ἔφτασε στό σημεῖο κατά τό ὁποῖο ἕνα ἄτομο
πού θά ἤθελε νά παραστήσει τόν Χίτλερ σήμερα ὄχι μόνο
θά καταδικάζονταν ἀμέσως, ἀλλά καί θά ἐγελοιοποιεῖτο.
Νά γιατί σήμερα, ~~ἄν~~ κανείς ~~τολμήσει~~ δέν τολμᾶ νά προφέρει τίς

156

λέξεις φασισμός ἤ δικτατορία, [ἀκόμη] καί οἱ φασίστες, οἱ πραγματικοί φασίστες καί οἱ πραγματικοί δικτάτορες ἀκόμα, νιώθουν τήν ἀνάγκη νά ἐμφανίζονται μέ δημοκρατική μάσκα. Αὐτό ὀφείλεται στήν κουλτούρα – ὅταν λέω κουλτούρα ἐννοῶ τήν συνολική ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας – πού ἐπιτέλεσε τεράστια πρόοδο, ἡ ἄμεση συνέπεια τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐσωτερική ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ δημιουργία μιᾶς ἱστορικῆς ἀνάγκης γιά τό ξεπέρασμα των ορίων πού την κατάσταση των ανθρώπων απόφασης, ἀπό τήν ὁλότητα τῶν μελῶν τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας.

N. — ~~Καθώς ἐξηγήσατε~~ πῶς συμβιβάζεται ἡ θεωρία σας γιά τόν Μαρξισμό ~~δέν συμβιβάζεται~~ μέ τήν σκληρότητα τοῦ μαρξισμοῦ καθώς αὐτός ἀναπτύχθηκε ἐπί Στάλιν; ~~πού δέ χωράει~~

M.Θ — Ἡ ἀπάντηση σ'αὐτό τό ἐρώτημα πρέπει νά χωριστεῖ σέ δυό μέρη. Πρῶτα, πρέπει νά ἐξετάσουμε τό ζήτημα τῆς προπαγάνδας. Σ'ὅλες τίς ἐποχές, κάθε φορά πού μιά θεωρία προοδευτική ἤ μιά ἰδέα προοδευτική ἀναπτύσσονταν, οἱ ἀντιδραστικές κοινωνικές δυνάμεις, κατηγοροῦσαν αὐτή τήν ἰδέα, αὐτή τήν θεωρία, ~~σάν ἐγκληματική ἰδέα,~~ ~~τή ἀπόδειξαν~~ ~~ὅτι ...~~ τήν δυσφήμηζαν λέγοντας πώς ἦταν μιά ἐγκληματική ἰδέα. Ἐδῶ, μποροῦμε νά παραθέσουμε τό παράδειγμα τοῦ Σωκράτη, τό παράδειγμα τοῦ χριστιανισμοῦ, τό παράδειγμα τοῦ Γαλιλαίου. Στή ρίζα του, τί εἶναι ὁ

Μαρξισμός-λενινισμός; Εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἐργαζομένων τάξεων ποὺ θέλουν νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία ἀπὸ μιὰν ἄλλη τάξη, τὴν τάξη ποὺ βρίσκεται σήμερα στὴν ἐξουσία στὶς μὴ σοσιαλιστικὲς χῶρες. Ἔτσι εἶναι ζήτημα ἀγώνα γιὰ τὴ ζωὴ ἢ τὸ θάνατο μιᾶς ὁλόκληρης τάξης, καὶ καθὼς αὐτὴ ἡ τάξη κρατᾶ τὸ μονοπώλιο τῶν μέσων πλατειᾶς ἐνημέρωσης, εἶναι φανερὸ ὅτι θὰ παραμορφώνει τὴν πραγματικὴ ~~περιεχόμενο~~ περιεχόμενο τοῦ Μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ. Κι'ὅσον ἀφορᾶ γιὰ τὴ βία, ἡ ἱστορία ἀποδείχνει ὅτι εἶναι πάντα ἐκεῖνοι ποὺ κατέχουν τὴν ἐξουσία, οἱ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις, ποὺ τὴν χρησιμοποιοῦν πρῶτοι, [illegible] — τὸ ἀστικὸ κράτος μὲ τὴν ἀστυνομία του, τὶς εἰδικὲς ὑπηρεσίες του γιὰ τὴν καταστολὴ τῶν ἀπεργιῶν καὶ τῶν διαδηλώσεων, μὲ τὸν στρατό του ποὺ, καθὼς ἡ σύγχρονη ἱστορία ἀπόδειξε, ἰδιαίτερα στὴν σημερινὴ Ἑλλάδα ~~σήμερα~~, προορίζεται περισσότερο γιὰ νὰ καταπιέζει τὸ λαὸ στὸ σύνολό του παρὰ νὰ ὑπερασπιστεῖ τὴ χώρα. Ἔτσι, ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ τρομεροῦ μηχανισμοῦ τῆς βίας, συμπληρωμένου ἀπὸ νομικὸ πλαίσιο, ποὺ θεσπίστηκε ἐννοεῖται ἀπὸ τὴν ἴδια ὁμάδα ποὺ βρίσκεται στὴν ἐξουσία καὶ μοναδικὰ γιὰ ὄφελός της, οἱ ἐργαζόμενοι καὶ τὸ κόμμα τους εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ υἱοθετοῦν τὴν τακτικὴ τῆς πειθαρχημένης δράσης καὶ πάνω ἀπ'ὅλα τοῦ πνεύματος τῆς θυσίας. Κάθε φορὰ ποὺ οἱ ἐργαζόμενοι, μὲ τὰ συνδικάτα, προσπάθησαν νὰ βελτιώσουν τοὺς ὅρους ζωῆς καὶ ἐργασίας γιὰ τοὺς ἐργάτες, βρίσκονται ἀντιμέτωποι μὲ αὐτὸν τὸν τρομερὸ κατα-

πιεστικό μηχανισμό. Πρέπει νά μήν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ κόκκινη σημαία εἶναι ἕνα ἱερό σύμβολο γιά τήν ἐργατική τάξη, δημιουργήθηκε στήν ἴδια τήν 'Αμερική ὅταν, στά τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα, ἄφθονο ἐργατικό αἷμα χύθηκε χάρις στήν ~~ἀστυνομία, αὐτοί~~ οἱ ἐργάτες ἀγωνίζονταν γιά νά ἀποσπάσουν ἕνα μεγαλύτερο μερδικό στό ἐθνικό εἰσόδημα, πού αὐτοί, σέ μεγάλο βαθμό, δημιουργοῦσαν. Ἄν οἱ ἄρχουσες τάξεις ~~εἶχαν ἱστορικούς λόγους καί~~ ~~ποῦ~~ εἶναι ~~τό~~ δίκαιο μοίρασμα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ~~μεταξύ ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων~~, τότε δέν θά ὑπῆρχε θέση γιά βία. 'Αλλά εἶναι αὐτές πού προκαλοῦν τή βία, ἀρνούμενοι τά ἀνθρώπινα δίκαια στούς ἄλλους καί μονοπωλώντας ~~κάθε~~ ἐθνικός πόρος καί συνεπῶς ὅλα τά κέντρα ἀπόφασης. Εἶναι αὐτοί πού ἀναγκάζουν τήν ἐργατική τάξη καί τούς συμμάχους της νά ὀργανώνονται καί νά ἀκολουθᾶν τό δρόμο τῆς ἐπανάστασης, σάν μιά ἀνάγκη ἀπόλυτα ἐθνική καί ἱστορική. Εἶναι ἀκριβῶς τό ἴδιο πράγμα πού συνέβη μέ τήν ἀστική τάξη ἐδῶ καί δυό αἰῶνες πρίν, ὅταν ~~ὀρθώνονταν~~ στούς βασιληάδες, σύμβολα τῆς φεουδαρχίας. Τώρα, σχετικά μέ τόν σταλινισμό, αὐτό δέν ἦταν μαρξισμός-λενινισμός. Ἦταν μιά παραμόρφωση τῶν ἰδανικῶν του, μιά παρέκκλιση ἀπό τόν δρόμο πού ἄνοιξε ἡ 'Οκτωβριανή 'Επανάσταση κάτω ἀπό τήν φωτεινή ἡγεσία τοῦ Λένιν. 'Ο σταλινισμός εἶναι γιά τήν 'Οκτωβριανή ἐπανάσταση, ὅ,τι ὁ Βοναπαρτισμός γιά τήν Γαλλική ἐπανάσταση. Κι' ὅπως ὁ τελευταῖος δέν κατάφερε νά ἀνακόψει τήν διάδοση σ' ὅλο τόν κό-

σμο τῶν μεγάλων ἰδανικῶν τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης, ἔτσι κι' ὁ σταλινισμός δέν θά ἐμποδίσει τά μεγάλα ἰδανικά τῆς μεγάλης ὀκτωβριανῆς ἐπανάστασης νά διαδοθοῦν καί νά θριαμβεύσουν.

Ν. — "Αν τά εἰρηνικά μέσα γιά τήν ἀλλαγή ἀποκλείονται, τότε ἡ βίαιη ἐπανάσταση εἶναι ἀναπόφευκτη. Οἱ θεωρίες συνηγοροῦν ὑπέρ τῆς βίαιης ἀνατροπῆς τῶν κυβερνήσεων σάν μεσοάνθρώπινης

Μ.Γ. Διατείνομαι ὅτι ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι ὑπάρχει ἕνα εἶδος μυστικοποίησης γύρω ἀπό τήν λέξη βία, ἐφόσον ἡ καπιταλιστική κοινωνία στήν ὁποία ζοῦμε εἶναι μιά κοινωνία ὅπου συνεχῶς ἐφαρμόζεται ἡ βία. Τό 90% αὐτῆς τῆς βίας χρησιμοποιεῖται ἔντεχνα καί λεπτεπίλεπτα ἀπό τόν κόσμο τῶν ἡγετῶν πού διαθέτουν μιά τεράστια πεῖρα στή διακυβέρνηση καί χειραγώγηση τῶν λαῶν καί τῶν τάξεων. Ἡ λειτουργία τοῦ νόμου, τῆς δικαιοσύνης, τῶν φόρων, τοῦ στρατοῦ κλπ. κλπ. συνιστοῦν, στό πέρασμα τῆς ἱστορίας, ἕνα σύμπλεγμα νόμιμης βίας (νόμιμης προφανῶς φυσικά τόν ἰσχυρότερο) γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς ἐκμετάλλευσης, τῆς καταπίεσης, τῆς ὑποταγῆς τῆς πλειοψηφίας πρός ὄφελος τῶν κυρίαρχων τάξεων καί τῶν συμμάχων τους. Πόσα ἑκατομμύρια συμπολιτῶν μας πεθαίνουν ἀπό τήν πεῖνα καί τή δίψα, ἡ ἐπειδή

δέν ἔχουν τήν ἀναγκαία ἰατρική βοήθεια, πόσοι μένουν ἀγράμματοι ἤ παρασύρονται στό ἔγκλημα ἤ τά ναρκωτικά, μέ μιά λέξη, πόσα ἑκατομμύρια συνανθρώπων μας συνθλίβονται, μέ χίλιους τρόπους, κάθε μέρα, καί τί εἶναι αὐτό ἄν ὄχι βία, ἀφοῦ ἡ ἄρνηση νά δώσουν στούς συνανθρώπους μας σήμερα τά μέσα νά ζήσουν σάν ἀνθρώπινα ὄντα, συνιστᾶ μιά μορφή, καί μάλιστα μιά ~~πανάμορφη~~ δολοφονική μορφή, βίας; Ἀλλά ξέχωρα ἀπ' αὐτό, ὑπάρχει ἐπίσης ἄμεση βία, οἱ εἰδικευμένες δυνάμεις γιά τήν καταστολή διαδηλώσεων καί ἀπεργιῶν, γιά τήν συντριβή τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν κινημάτων τῶν λαῶν, καί γιά ἐξασφάλιση τῶν κερδῶν τῶν μεγάλων ἑταιριῶν, π.χ. τῆς AMERICAN BANANA COMPANY: γιά χάρη τῆς ὁποίας ~~πόλεμο~~τα δέν δίστασαν νά χτυπήσουν ἕναν ὁλόκληρο λαό: τόν λαό τῆς Γουατεμάλας. Ὑπάρχουν πράξεις βίας κάθε μέρα σ' ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου, ὅπου χιλιάδες σκοτώνονται κι' ὄχι μόνο στρατιῶτες, ἀλλά καί γυναῖκες καί παιδιά. Γιατί; Γιά νά ἐξασφαλιστοῦν ἀκόμα περισσότερα κέρδη γιά τίς ἄρχουσες τάξεις στίς καπιταλιστικές χῶρες. Καί εἶναι παράξενο τό ὅτι ἐνῶ ζοῦμε σέ μιά ἐποχή, σέ μιά κοινωνία - στήν ὁποία μόλις χθές πάνω ἀπό 500.000 Ἰνδονήσιοι σφάχτηκαν μέσα σ' ἕνα μήνα - ἐντούτοις βλέπουμε ~~νά~~ ~~ἐπιδεικνύονται αἰσθητές ἀντιδράσεις~~ ἔναντι τῆς βίας πού προκαλεῖται ἀπό μιά ἐπανάσταση, δηλαδή ἀπό ~~τήν τεράστια πλειοψηφία~~ μιά βίαιη ἀντίδραση ἑνός ἔθνους ἐναντία σέ μιά ἀπειροελάχιστη μειοψηφία πού ~~κρατάει~~ μονοπωλεῖ τά μέσα παραγωγῆς ~~καί στούς συμμάχους της~~

Ἀλλά, ὀφείλουμε νά ἐπιμείνουμε ἐπίσης τοῦ ὅτι ἄν ὑπάρχει

μιά βία πού εἶναι δικαιολογημένη, αὐτή εἶναι ἡ βία πού ἀσκεῖται ἀπό τήν τεράστια πλειοψηφία πού συνιστᾶ ὁ λαός, , ἐπειδή σέ κάθε ἐποχή αὐτή ἡ πλειοψηφία ἐκπροσωπεῖ τό ἱερό συμφέρον τοῦ ἔθνους, τῆς ἀνθρωπότητας καί τῆς ἱστορίας. Ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἡ ἀνθρώπινη πρόοδος συντελεῖται κάθε φορά πού οἱ λαϊκές μάζες, στήν κορυφαία στιγμή, κάνουν ἕνα ἅλμα πρός τά μπρός, σαρώνοντας τίς ἀντιδραστικές δυνάμεις καί τούς ἐκπροσώπους τοῦ συντηρητισμοῦ καί ἀνοίγοντας ἔτσι φωτεινές προοπτικές γιά τήν ἀνθρωπότητα. Δέν ἔχουμε πάρά νά ἐξετάσουμε τήν ἱστορία μας γιά νά δοῦμε τήν ὀρθότητα αὐτῆς τῆς διαπίστωσης. Ἀλλά εἶναι δυνατό μιά ἐθνική πλειοψηφία νά καταλάβει τήν ἐξουσία χωρίς νά προσφύγει στή βία Ἔχουμε μπροστά στά μάτια μας τό παράδειγμα τῆς Χιλῆς, ὅπου τό πείραμα πού πραγματοποιεῖται, θἄχει τεράστιες συνέπειες γιά τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀλλά ἀκόμα καί στή Χιλή ἡ ἐθνική πλειοψηφία, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ἑνιαίου Μετώπου ρρρρβεντικῶν κομμάτων καί δυνάμεων, ἀντικατέστησε τήν ἀστική κυβέρνηση καί προσπαθοῦν τώρα νά θέσουν ὑπό ἔλεγχο, μέ τήν κυβέρνησή τους, τόν κρατικό μηχανισμό καί νά μεταμορφώσουν τόν μηχανισμό τῆς βίας, ἐνάντια στά συμφέροντα τοῦ λαοῦ, σέ ἕνα μηχανισμό ὑπεράσπισης αὐτῶν τῶν συμφερόντων. Μ'αὐτό, ἐννοῶ ὅτι ἡ κυβέρνηση δέν εἶναι μιά ἀπόλυτη ἀξία. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπό τόν ρόλο πού παίζει κάθε φορά. Γιά ποιόν κυβερνᾶ, καί ἐναντίον τίνος κυβερνᾶ. Προφανῶς, σέ μιά

ἐπαναστατική περίοδο, μιά κυβέρνηση πού κυβαρνάει ἐνάντια στό λαό θά συντριβεῖ ἀπό τόν λαό, ὁ ὁποῖος, μέ τή σειρά του, θά ~~ἐγκαθιδρύσει~~ ἐγκαθιδρύσει τή δική του κυβέρνηση, πού, σύμφωνα μέ τίς ἰδέες τοῦ Λένιν, θά δώσει τίς μέγιστες δυνατότητες μιᾶς λαϊκῆς αὐτοκυβέρνησης καί, ἐν τέλει, θά ὁδηγεῖ στήν κατάργηση τῶν κυβερνήσεων, στήν κομμουνιστική δηλαδή, κοινωνία, ὅπου δέν θά ὑπάρχει καμμιά κυβέρνηση, οὔτε στρατός, οὔτε ἀστυνομία, οὔτε κεντρική ἐξουσία, καί ὁ λαός στό σύνολό του θά ἐλέγχει τά μέσα παραγωγῆς, θά παίρνει ὅλες τίς ἀποφάσεις ἀπό τίς ὁποῖες θά ἐξαρτᾶται τό παρόν καί τό μέλλον του. Αὐτή εἶναι ἡ νέα συνείδηση, συνείδηση ἀνθρώπου πού ἔχει διαποτιστεῖ ἀπό τήν γνώση τῶν δικαιωμάτων του καί τῶν ὑποχρεώσεών του, τά ὁποῖα θά ἐπιτελεῖ χωρίς τήν μεσολάβηση νόμων ἐξαναγκαστικῶν. Αὐτή εἶναι ἡ συνείδηση τοῦ κομμουνιστή, πού, κάθε μέρα, ὁδηγεῖ τόν ἄνθρωπο, ὅλα τά μέλη τῆς κοινωνίας, νά ~~βασανιστρώνουν~~ ἐκπαιδεύουν, μέ τήν ἐλεύθερη θέλησή τους, τίς ὑποχρεώσεις πού αὐτός διαλέξει γιά νά ὑπηρετήσει τήν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας συνιστᾶ ζωντανά καί συνειδητά ~~τμῆμα~~ μέλη.

Ν. Μολονότι λέτε "ἔχω ἐναντίον τήν χρήση τῆς βίας, οἱ ἐπαναστάτες χρησιμοποιοῦν βία, ἀλλά αὐτοί δέν εὐθύνονται γιά τήν βία, πού ἤδη ὑπάρχει, καί εἶναι αὐτοί πράγματι πού ζητᾶν νά σταματήσουν τή βία, δέν εἶναι αὐτό ὅλο μιά ὑπεκφυγή γι' αὐτήν τήν συνεχῆ ~~κατάσταση~~ ἐπαναλαμβανόμενο κύκλο;

Γιά κείνους πού ζητοῦν νά ἀλλάξουν τή σημερινή κοινωνία, κατά τήν ἀντίληψή σας, ἡ βία εἶναι ἁπλῶς ἕνα ὄργανο γιά τή δημιουργία μιᾶς νέας κοινωνίας, ἡ ὁποία πιθανόν θά'ναι ἐλεύθερη καί ἀπαλλαγμένη ἀπό τή βία. Νομίζετε ὅτι εἶναι δυνατόν νά μετέρχεται κανείς βίαια μέσα γιά νά πετύχει μιά κοινωνία χωρίς βία;

Μ.Γ Ὅταν μιλᾶμε γιά βία, σκεφτόμαστε, προφανῶς, τήν κοινωνική βία, δηλαδή τήν βία ἐκείνη πού'ναι προϊόν τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων, τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, καί γενικώτερα τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων. Δέν μιλῶ γιά τήν ψύχωση τῆς βίας, γιά τήν ἀτομική βία. Ἀνήκει στήν ἁρμοδιότητα τοῦ γιατροῦ καί τοῦ λογοτέχνη αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ βία, καί ἐννοεῖται ὅτι τά ἀνθρώπινα ὄντα θά'χουν πάντα αὐτό τό χαρακτηριστικό ~~τῆς κατάπτησης~~, τῆς προσωπικῆς ἐξέγερσης. Γιά μᾶς, τό πρόβλημα εἶναι νά ἀλλάξουμε τούς θεμελιώδεις νόμους πού σήμερα χαρακτηρίζουν τίς ἐνδοκοινωνικές σχέσεις, καί πού βασίζονται στή βία ἐπειδή στηρίζονται πάνω στήν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο. Συνεπῶς, ἄν πετύχουμε νά ἀρουμε αὐτές τίς σχέσεις καί νά κάνουμε ἔτσι ὥστε ὅλα τά μέλη τῆς κοινωνίας νά εἶναι ἴσα, τότε αἴρουμε μαζί καί τήν βία πού βρίσκεται στή βάση τοῦ συστήματος τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Δηλαδή, δέν πρόκειται γιά μιά αἰσθηματική ὑπόθεση, ἀλλά γιά ρεαλιστική ~~κίνηση~~. Εἶναι εὔκολο νά ἐπαναλαμβάνουμε ὅτι εἴμαστε ἐναντίον τῆς βίας. Ἐκεῖνο ὅμως πού'χει σημασία

εἶναι νά ἀνακαλύψουμε ἐπιστημονικά τίς αἰτίες τῆς βίας καί νά τίς ἐξαλείψουμε. Ἡ Μαρξιστική-λενινιστική θεωρία μέ τήν ἐπιστημονική της ἀνάλυση τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, δείχνει, ἰδιαίτερα, ὅτι ἡ αἰτία τῆς βίας, τό ~~κέν-~~ μικρόβιό ~~τρό~~ της, βρίσκεται στόν ὑπέρτατο νόμο πάνω στόν ὁποῖο τό σύστημα τῶν σχέσεων αὐτῆς τῆς μορφῆς βασίζεται. Ἔτσι, ἡ νέα κοινωνία θά ἦναι μιά κοινωνία χωρίς βία στίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, ἀκριβῶς ἐπειδή θά βασίζεται, ἰδιαίτερα, στή καταστροφή τοῦ νόμου τῆς βίας, πού χαρακτηρίζει τήν καπιταλιστική κοινωνία. Καί καθώς εἶπα προηγούμενα, ἡ βία θά γίνει πιά μιά ἀτομική ὑπόθεση, καί ~~οἱ~~ ἀπό σύστημα οἱ ἄνθρωποι, ἀντί νά πολεμοῦν μεταξύ τους καί νά ἀλληλοσκοτώνονται, θά ἀγωνίζονται μέ τήν φύση γιά νά τήν κατακτήσουν πλήρως, τόσο περισσότερο θά μποροῦμε νά μετατοπίσουμε τίς θεμελιώδεις ἀντιφάσεις πού ὑπάρχουν σήμερα μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, σέ ἀντιθέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τῆς φύσης.

Ν — Ὑπάρχει ἡ σοβαρή δυνατότητα ὅτι ἡ βίαιη ἐπανάσταση θά συνεπιφέρει μιά ἰσχυρότερη καταστολή. Π.χ., ἡ πρόωρη ἀριστερή ἐπανάσταση στήν Γερμανία μετά τόν Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, βοήθησε τό δυναμωμα τῶν δυνάμεων ἐκείνων πού ἔφεραν τόν Χίτλερ στήν ἐξουσία, καί σήμερα, στήν Ἀμερική, ἡ βία προκαλεῖ συχνά καταστολή καί ἄρνηση, ἤ περιοριστικές ἑρμηνεῖες, τῶν βασικῶν ἐλευθεριῶν πάνω στίς ὁποῖες βασίζεται ἡ κοινωνία μας. Αὐτή ἡ συμβολική βία, πού θεωρητικά προορίζεται νά αὐξήσει τήν ἀμφισβήτηση, στήν πραν-

ματικότητα, περιορίζει τήν έλευθερία, [illegible handwritten insertion]. Τί γνώμη έχετε έπ'αύτοῦ;

Μθ — Πρίν άπ'όλα, πρέπει ν'άντιληφθοῦμε ότι ή συσχέτιση τῶν άντιδραστικῶν δυνάμεων μέ τίς προοδευτικές δυνάμεις είναι σάν τήν κίνηση τῶν κυμάτων. Ὁ δρόμος τῆς προόδου, ό ίστορικός δρόμος γιά τό μέλλον, δέν είναι ένας δρόμος εὐθύγραμμος, άλλά κινεῖται σάν τά κύματα, κάτω καί πάνω, μπρός καί λίγο πίσω. Ἐννοεῖται πώς κάθε φορά ποῦ οἱ προοδευτικές δυνάμεις ύφίστανται μιά ήττα, οἱ άντιδραστικές δυνάμεις κερδίζουν έδαφος. Ἡ πρόοδος έχει ύποχωρήσει, μερικές φορές, πολύ πιό πίσω άπό τό σημεῖο ποῦ ξεκίνησε. Ἀλλά αὐτή ή ύποχώρηση δέν πρέπει νά θεωρεῖται μεμονωμένα, άλλά ~~σάν μιά ίστορική γραμμή~~ νά [illegible] μέσα σ'αὐτή τήν ίστορική γραμμή. Ἔτσι, π.χ. άν πάρουμε τήν περίπτωση τοῦ Χίτλερ: τί έγινε τελικά μ'αὐτόν; Μποροῦμε έπίσης νά πάρουμε τό παράδειγμα τῆς Κινέζικης έπανάστασης. Ὅταν ό Τσάγκ-Κάϊ-Σέκ θριάμβευε, έπνιξε τό κινέζικο έπαναστατικό κίνημα στήν Σαγκάη, στήν Καντώνα. Ἀλλά τελικά, τί συνέβη στόν Τσάγκ-Κάϊ-Σέκ; Δηλαδή πιστεύω ότι σέ κάθε ήττα τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος, βρίσκονται οἱ σπόροι τῆς έπερχόμενης νίκης, άφοῦ μερικές φορές οἱ θυσίες μιᾶς πρόωρης έπανάστασης, διαδίνουν πιό πλατειά καί πιό βαθειά τίς ίδέες της. Ἄς πάρουμε έπίσης τό παράδειγμα τῆς Κομμούνας τῶν Παρισίων, ~~ή έπέκταση τῆς όποίας συνετρίβη.~~ ~~[illegible]~~, Δέν πρέπει λοιπόν ποτέ νά ~~[illegible]~~ βιαζόμαστε νά [illegible] γιά τήν ήττα μιᾶς προοδευτικῆς

προσπάθειας ἀφοῦ, τελικά, καθώς ἡ ἱστορία ἀπόδειξε, προσωρινές ἥττες καταλήγουν σέ τελικές νίκες.

Αὐτή εἶναι μιά γενική ἄποψη, ἄν καί μερικές φορές, μιά τέτια ἐξέγερση εἶναι ἀναπόφευκτη, ἐντούτοις ὁ ρόλος τοῦ ὀργανωμένου προοδευτικοῦ κινήματος εἶναι προφανῶς νά ἀποφύγει, κατά τό δυνατό, ἀκόμη κι' αὐτές τίς προσωρινές ἥττες καί κάθε φορά νά καθοδηγεῖ τό προοδευτικό κίνημα μέ πλήρη γνώση τῆς πραγματικότητας, μέ γερή ὀργάνωση καί μέ τήν ἐπιστήμονική ἀνάλυση τῶν πολιτικῶν κινημάτων, γιά νά ἐξασφαλίζει, πάντα, στό ἐργατικό καί προοδευτικό κίνημα, νίκες, ἀκόμα καί τίς πιό μικρές. Ἀλλά δέν ὑπάρχει ~~χωρίς τήν~~ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ στιγμή τῆς ἐκλογῆς ἔρχεται γιά ὅλες τίς ἡγετικές ὁμάδες καί σ' ὅλα τά ἐπαναστατικά κινήματα. Σ' αὐτές τίς στιγμές ἡ ἐγγύηση γιά τήν ἐπιτυχία, βρίσκεται στήν ἀποφασιστική ἀνάληψη τῶν ἱστορικῶν εὐθυνῶν, καθώς ἔκανε ὁ Λένιν τόν Ὀκτώβρη καί θριάμβευσε, πολλοί ἄλλοι ὅμως ἡττήθηκαν καί μένει στήν ἱστορία νά κρίνει ~~καί~~ ἄν αὐτοί ἐνήργησαν καλά ἤ λαθεμένα. Θέλω νά ἐπιμείνω ὅτι ὁ δρόμος τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἕνας δρόμος γεμᾶτος κινδύνους, ἀλλά εἶναι ἕνας δρόμος ὑποχρεωτικός, καί γιά νά κερδίσουμε τήν τελική νίκη γιά τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις, πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι αὐτός ὁ δρόμος θά'ναι μακρός, ἐπικίνδυνος, δύσκολος, κοπιαστικός, αἱματηρός, πλήρης θυσιῶν. Τήν στιγμή πού ἀποφασίζουμε νά πάρουμε αὐτό τόν δρόμο, πρέπει νά εἴμαστε συνεχῶς ἕτοιμοι γιά κάθε θυσία, ἕτοιμοι γιά τήν ὑπέρτατη θυσία, καθώς μᾶς ἔχουν δείξει

τά ἑκατομμύρια τῶν ἀνώνυμων συντρόφων ~~πού μπορούμε νά~~ ~~ἀναγνωρίσουμε ἀπό τόν ἐπαναστατικό χαρακτήρα καί τήν~~ ~~ὑπέρτατη θυσία τοῦ Τσέ Γκεβάρα~~. Μπορούμε νάμαστε σίγουροι ὅτι ἀπό ὅλες αὐτές τίς θυσίες, ἀπ' ὅλες αὐτές τίς προσωρινές ὑποχωρήσεις, τίς ἥττες, λίγο κατ' ὀλίγο, βῆμα μέ βῆμα, ἡ φυσιογνωμία τοῦ μέλλοντος οἰκοδομεῖται. Μέσα ἀπό χίλιες ἥττες καί θυσίες τελικά θά κερδίσουμε καί θά δώσουμε στό λαό τήν τελική νίκη.

Ν — Πρίν ὁ λαός ὁδηγηθεῖ στό σκοτωμό καί στήν καταστροφή, νομίζετε ὅτι ὑπάρχει κανένας ἄλλος τρόπος, πιό ἀνθρώπινος, γιά νά ἀλλάξουν τά πράγματα; Στήν Χιλή, π.χ., ὑπάρχει μιά νέα μαρξιστική κυβέρνηση, ἡ πρώτη πού ἐκλέχτηκε στό δυτικό ἡμισφαίριο. Ὁ κόσμος περιμένει νά δεῖ ἄν ἡ ~~δοκιμασία~~ θά εἶναι, πράγματι, καταπιεστική. Γιατί ἡ μαρξιστική ~~πολιτική~~ στρατηγική ~~λένε~~ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἐπιτυχία πρέπει νά ἐπιφυλάσσει ~~ἀναγκαστικά~~ ἀναγκαστικά τίς ἀντιδραστικές δυνάμεις στή χρήση βίας.

Μ.Φ — Πρίν ~~ἀπό~~ λίγο, μιλήσαμε γιά τό πείραμα τῆς Χιλῆς. Εἴπαμε ~~πάρε~~ ὅτι ἡ κατάσταση πραγμάτων πού εἶναι μιά καθημερινή πραγματικότητα σήμερα, κυριαρχεῖται ἀπό τό τελευταῖο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ, τόν ἰμπεριαλισμό, εἶναι ~~ἕνα~~ μιά ἀπάνθρωπη κατάσταση. Ἔτσι, ~~κάθε~~ ~~νά~~ ἀλλαγή αὐτῆς τῆς κατάστασης, μέ ὁποιοδήποτε μέσο, συνιστᾶ μιά πράξη πού εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα ἀνθρωπι-

νη. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ὁ συναισθηματισμός μας εἶναι προσαρμοσμένος σ'αὐτό τό σύμπλεγμα τῆς βίας ὅλων τῶν σχημάτων καί μεγεθῶν, πού ~~συνιστᾶ~~ διοτηρεῖ ἡ καθημερινή μας ζωή. Ἀπ'τήν ἄλλη γιά νά ξεφύγουμε ἀπό αὐτή τήν ἀπάνθρωπη κατάσταση, εἴμαστε μερικές φορές ὑποχρεωμένοι νά χρησιμοποιοῦμε βία, ~~σάν ἀποτέλεσμα~~ πού δυνατόν νά προκύψει ἀθῶων θυμάτων, ἀλλά σέ σύγκριση μέ ὅλα ἐκεῖνα τά διάφορα εἴδη καθημερινῆς ἐξόντωσης, πού ὀφείλεται στήν ἁρπαχτική φύση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, αὐτή ἀντιπροσωπεύει ἕνα πολύ μικρό ἀντιστάθμισμα. Προφανῶς, τό χιλιανό πείραμα ἀποδείχνει ὅτι ἡ βία δέν εἶναι ἀπαραίτητη γιά ὅσο διάστημα οἱ κυρίαρχες τάξεις σέβονται, ὅπως ἔχουν κάνει μέχρι σήμερα, τούς κανόνες τῆς δημοκρατίας. Ἀλλά ἄν ἀφρισ ἡ χιλιανή μπουρζουαζία, μέ τή βοήθεια τῶν ἀμερικανῶν μονοπωλίων, ἐξαπολύσει ἐπίθεση, μ'ἕνα ὁποιοδήποτε τρόπο, ἐνάντια στή λαϊκή κυβέρνηση, τότε ποιός θά ἦταν ὑπεύθυνος γιά τή βία, εἰδικά ἄν ὁ λαός σάρωνε μέ τή βία, τήν ἐνδεχόμενη ἀντίδραση; Παρακολουθᾶμε μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον, τήν κατάσταση στήν Χιλή, γιατί τό δίδαγμα πού βγαίνει μέχρι στιγμῆς εἶναι ὅτι ὅταν οἱ δυνάμεις πού ἐκπροσωποῦν ριζικές ἀλλαγές σέ μιά χώρα εἶναι ἑνωμένες καί πειθαρχημένες γύρω ἀπό ἕνα κοινό πρόγραμμα, ἡ ἀντίδραση ~~ἀφοπλίζεται~~ εἶναι ἀνακατεμένη ~~τίς δυνάμεις της καί~~ προσπαθεῖ νά προσαρμοσθεῖ στίς νέες συνθῆκες. Προφανῶς, ἡ χιλιανή ἐμπειρία θέτει σοβαρά προβλήματα πού ἀφοροῦν τόν ὀρθόδοξο Μαρξισμό-λενινισμό, ἰδιαίτερα σέ σχέση μέ τόν κρατικό μηχανισμό, τό σύν-

ταγμα καί τά νομικά κατασκευάσματα πού έγιναν κάτω άπό τήν αίγίδα τής μπουρζουαζίας. Συμφωνα μέ τήν θεωρία, αύτά έπρεπε νά καταστραφούν, καθαρά καί άπλά, καί ν'άντικατασταθούν άπό έναν νέο κρατικό μηχανισμό, νέους θεσμούς, νέους νόμους καί ένα νέο πλαίσιο γιά τόν κρατικό μηχανισμό. Στήν Χιλή, οί δυνάμεις τής κοινωνικής άλλαγής, οί δυνάμεις τού σοσιαλισμού προσπαθούν νά χρησιμοποιήσουν τόν ίδιο κρατικό μηχανισμό κλπ., γιά όφελός τους, δηλαδή γιά τήν έπιβολή προοδευτικών άλλαγών στή βάση τής κοινωνίας, καί γιά μέν μεταφορά αύριο, τής έξουσίας στό λαό. 'Απ'τήν άλλη, άν ό μαρξισμός-λενινισμός άπαιτεί τήν πλήρη προσαρμογή στίς είδικές συνθήκες κάθε χώρας, σέ κάθε δοσμένη ίστορική στιγμή, τότε ή έπιτυχία τών σοσιαλιστικών δυνάμεων τής Χιλής, συνιστούν μιά θαυμάσια έφαρμογή τής ίδιας τής ούσίας τού μαρξισμού-λενινισμού. Τελικά, τό χιλιανό πείραμα μάς δείχνει άν ένα μονολιθικό κράτος είναι ή δέν είναι άπαραίτητο γιά τήν έπιβολή ριζικών άλλαγών σέ μιά δοσμένη κοινωνία. 'Εν πάση περιπτώσει, στήν σκέψη τού Λένιν, ή προλεταριακή δικτατορία ήτο μιά μεταβατική περίοδος στήν όποία ή μικρή μειοψηφία τών κυριάρχων τάξεων θά έχανε κάθε δυνατότητα νά μανουβράρει καί νά κινηθεί ένάντια στή νίκη τού λαού, ένώ στίς σχέσεις μεταξύ τής τεράστιας πλειοψηφίας τών μελών τής κοινωνίας έπικρατούν συνθήκες πλήρους ίσότητας. Γιά τόν Λένιν, ή λέξη δικτατορία ήταν περισσότερο μιά πολιτική έννοια γιά νά δείξει πώς ή μεγάλη πλειοψηφία τού λαού, κάτω άπό τήν ήγεσία

170

τοῦ προλεταριάτου, ποτέ δέν θά ἄφηνε τίς πρώην κυρίαρχες τάξεις νά τοῦ ἀποσπάσουν τήν νίκη ποῦ κατήγαγε ἐναντίον τους. Προφανῶς, ὕστερα ἀπό ἕνα χρονικό διάστημα, ἡ κυβέρνηση αὐτῆς τῆς τεράστιας πλειοψηφίας, θά καταστρέψει ὅλη τή δύναμη καί τήν ἱκανότητα ἐλιγμῶν καί προκλήσεων ποῦ κατεῖχαν οἱ τέως κυρίαρχες τάξεις, κι'ἔτσι ἡ δικτατορία δέν θά εἶναι πλέον ἀναγκαία καί τό ἔθνος θά εἰσέλθει σέ μιά περίοδο κατά τήν ὁποία ἡ ἐξουσία θά ἄναι στά χέρια τοῦ λαοῦ, στήν πιό πλήρη μορφή τῆς δημοκρατίας, περίοδο κατά τήν ὁποία, γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἄνθρωπος θά γίνει ἄνθρωπος. Δηλαδή, οἱ κοινωνικές συνθῆκες τῆς ζωῆς του θά ἄναι καινούργιες, καί θά ἐγγυῶνται τόν ἀμοιβαῖο σεβασμό καί θά καταργήσουν τίς μελιῶδεις ἀντιφάσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, μεταφέροντας τίς ἀντιφάσεις στίς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρός τή φύση

Ν. Ἐλπίζετε ὅτι στήν ἐπόμενη δεκαετία ὁ ἄνθρωπος θά δημιουργήσει μιά νέα κοινωνία, χωρίς πυρηνικό πόλεμο;

Μ Προφανῶς, γιά νά ἀπαντήσω σ'αὐτή τήν ἐρώτηση θά ἔπρεπε νά ἔχω προφητικές ἱκανότητες. Καί ἄν βέβαια ὑπάρξει ἕνας πυρηνικός πόλεμος, τότε τά πράγματα θά ἀλλάξουν πάρα πολύ γρήγορα, μόνο ποῦ μετά ἀπ'αὐτόν τόν πόλεμο δέν θά ὑπάρχει κανείς γιά νά ἐκφράσει αὐτή ἤ τήν ἄλλη ἄποψη. Ἄς ὑποθέσουμε λοιπόν τήν ὑπόθεση καί ας προσθέσουμε ~~ὅτι θά πετύχουμε~~ νά ἀποφύγουμε αὐτό τόν θανάσιμο κίνδυνο, ποῦ ἀπορρέει ἀπό τό

ότι τό τρομερό αυτό όπλο είναι στήν αποφασιστική διάθεση ελαχίστων ομάδων συνανθρώπων μας. Η οικοδόμηση της νέας κοινωνίας, πρό παντός, τό ευγενέστερο ιδανικό πού άνθισε πάνω στή γή, εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Μπορούμε νά ξεχωρίσουμε δυό κύρια ρεύματα πού μάς όδηγούν πρός αυτόν τόν αντικειμενικό σκοπό, πρός αυτό τό ιδανικό. Ένα είναι ή επιστημονικοτεχνική επανάσταση πού λαβαίνει χώρα σήμερα καί όλες οί σπουδαίες τεχνικές καί επιστημονικές κατακτήσεις πού κάθε μέρα μεταμορφώνουν τούς όρους της υλικής ζωής του ανθρώπου. Τό άλλο ρεύμα είναι ή άνάπτυξη της ανθρώπινης πνευματικής καλλιέργειας. Όταν αυτά τά δύο ρεύματα συναντηθούν καί συμπορευτούν αρμονικά μαζί, τό ένα για τό άλλο, θά υπάρξει τότε μιά καλή ευκαιρία για τήν ριζική μεταμόρφωση της κοινωνίας μας, καί για τήν οικοδόμηση της νέας κοινωνίας. Είδαμε πώς τό κυριώτερο εμπόδιο γι'αυτό τό αρμονικό προτσές της συνάντησης της εσωτερικής εξέλιξης του ανθρώπου καί της εξωτερικής του ~~εξέλιξης~~ συναναστροφής, δηλαδή ή σύνδεση της κουλτούρας καί της επιστήμης, είναι οί σχέσεις πού επιβάλλονται από τήν καπιταλιστική κοινωνία. Αλλά δέν είναι αυτή ή μόνη αιτία ~~εμπόδιο~~, άφού καί στίς ίδιες τίς σοσιαλιστικές χώρες, είδαμε τό ξέσπασμα εσωτερικών αντιφάσεων πού δέν μπορούν νά εξηγηθούν από τήν κλασσική ανάλυση τών οικονομικών ανταγωνισμών, καί πού πάνω απ'όλα οφείλονται σέ ιδεολογικούς ανταγωνισμούς, ή για νά μαστε πιό ακριβείς σέ ιδεολογικό φανατισμό. Έτσι, ή ανθρώπινη φύση δέν θά πά-

ψει νά μᾶς ἐντυπωσιάζει, καί εἶμαι σίγουρος ὅτι στό πολύ κοντινό μέλλον θά ἔχουμε κι' ἄλλες ἐκπλήξεις, μιά καί ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀκόμα μιά ἀνεξερεύνητη περιοχή. Ἀλλά εἶμαι ἐξ' ἴσου σίγουρος ὅτι ἄν ἡ κουλτούρα τῶν μαζῶν ~~(~~ (ἡ μόρφωση τῶν μαζῶν, συμπληρωμένη ἀπό ἕνα ἀνθρωπιστικό ὅραμα, πάντα πρός τόν σκοπό τοῦ θριάμβου τοῦ οὐμανισμοῦ, τόν θρίαμβο τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν βοήθεια τῶν τεραστίων δυνατοτήτων πού τοῦ προσφέρουν οἱ ἐπιστημονικές ἀνακαλύψεις), ἀναύτό μπορεῖ νά συμβεῖ σέ ἕνα σημαντικά ψηλό ἐπίπεδο, θά διευκόλυνε πολύ τό ἔργο τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων στήν ἐπίθεσή τους ἐνάντια στόν ἀντιδραστικό κόσμο, στήν διάλυση τῶν φανατισμῶν καί τῶν ὑστερικῶν ἀνταγωνισμῶν καί στήν ἀποκατάσταση τῆς νέας κοινωνίας.

N. Θεωρεῖται τόν ἑαυτό σας ἕνα ριζοσπάστη φιλόσοφο;

M.F Θεωρῶ τόν ἑαυτό μου σάν ἕναν δημιουργό καί σάν ἄνθρωπο δράσης, ἀλλά δράση δέν ὑπάρχει χωρίς σκέψη. Ἔλαβα μέρος, κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο, σ' ὅλα τά γεγονότα πού συγκλόνισαν τή χώρα μου στά τελευταῖα 30 χρόνια, καί πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι ἡ ἱστορία ὑπῆρξε γενναιόδωρη μαζί μας. Εἴχαμε πόλεμο, ἀντίσταση, ἐμφύλιο πόλεμο, 17 χρόνια πολιτικῶν ἀγώνων, ~~ἀγώνων τοῦ λαοῦ~~ καί 4 χρόνια δικτατορία. Ὅπως ὅλοι οἱ συμπατριῶτες μου, ἔτσι κι' ἐγώ σκέφτηκα πάνω σ' ἕνα πλῆθος πολιτικῶν καί κοινωνικῶν ζητημάτων, καί ὅπως οἱ συνάδελφοί μου – ἐννοῶ

καλλιτέχνες, ποιητές, συνθέτες, κλπ. - σκέφτηκα πολύ γύρω
από τήν ανθρώπινη ύπόσταση, γύρω από τόν προορισμό του
ανθρώπου. Έτσι, άν σήμερα άπαντώ κατά ένα τρόπο που θά
χαρακτηρίζονταν φιλοσοφικός, είναι μόνο τό καταστάλαγμα
[illegible] τής σκέψης [illegible] που
ώρίμασε μέσα στά ίδια τά γεγονότα, καί τής διαρκούς φρον-
τίδας νά δείχνω, κάθε φορά, τήν σωστή κατεύθυνση στήν ά-
νάπτυξη τής δράσης. Είδα πολλά πράγματα νά άλλάζουν μέ
τήν παρέμβαση τής δράσης μας, καί γι'αύτό τό λόγο είμαι
αίσιόδοξος άφού σκέπτομαι ότι γιά όσο καιρό θά μπορούμε νά σκε-
φτόμαστε καί νά άνταποκρινόμαστε μέ τή σωστή μας σκέψη στά γεγονότα ύπάρχει πάντα ή δυνατό-
τητα νάλλάξουμε τίς συνθήκες τής ζωής καί νά σφυρηλατή-
σουμε τό πεπρωμένο μας. Αύτή λοιπόν ή φιλοσοφία είναι
τό καρπός μιάς μακράς, άδιάκοπης περιόδου δράσης, καί έ-
πίσης ό σπόρος γιά τό μέλλον. Δράση, που άναμφίβολα,
μάς όδηγεί στήν στήν έκπλήρωση τών ίδανικών μας, άλλά
πρέπει έδώ νά τονίσω ότι αύτή ή δράση, αύτή ή διανοητι-
κότητα, συνιστούν οί ίδιες ένα ίδανικό, άφού μάς δεί-
χνουν σέ κάθε στιγμή που βρίσκονται τά καθήκοντά μας,
τά χρέη μας, καί μόνο έκπληρώνοντας κάθε στιγμή τά χρέη
μας αύτά, μπορούμε νά νιώθουμε πραγματικά έλεύθεροι.

Ν. Ή κριτική σας γιά τήν "ύπάρχουσα κατάσταση" είναι πολύ
δημοφιλής άνάμεσα στή νεολαία πολλών χωρών, σοσιαλιστι-
κών καί δημοκρατικών. Καθώς ή μουσική σας, έχει ένα βα-
θύτατα προσωπικό τόνο, καί μπορούμε νά ποϋμε πώς έχει
μιά ύπνωτική, λυρική ίδιότητα άποκαλύπτοντας παγκόσμιες

ἀλήθειες. Εἶσθε μιά μοῦσα ἤ μιά σειρῆνα;

Μ.Θ. Γιά νἆμαι σειρῆνα πρέπει νἆμαι ἔξω ἀπό τήν βάρκα. Ἐγώ ὅμως εἶμαι στήν ἴδια βάρκα μαζί μέ τόν καθένα. Γιά νἆμαι μοῦσα, ἔπρεπε νά ἐμπνέω ἄλλους, ἐνῶ ἐγώ ἐμπνέομαι ἀπό τούς ἄλλους. Ἄς δοῦμε ὅμως σοβαρά τί κάνει μιά σειρῆνα; Ὁδηγεῖ τόν Ὀδυσσέα, τόν λαό, τήν νεολαία σέ κάποια ~~ἀκτή~~. Θἄπρεπε νά ἐργάζομαι γιά κάποιον ἄλλο, γιά ~~κρυφά~~ συμφέροντα, γιά νά κάνω κάτι τέτιο. Ἐγώ, καί ἡ γενηά μου, δώσαμε τά πάντα ἐδῶ καί 30 χρόνια, γιά νά λευτερώσουμε τό λαό μας. Ὁ κύριός μας εἶναι μόνο ὁ λαός μας, καί ἡ ἀπόδειξη εἶναι ὅτι σήμερα ἐγώ καί ἡ γενηά μου, χτυπηθήκαμε ἀπό ὅλες τίς πλευρές ~~καί ἰδιαίτερα ἀπό τή~~ Σοβ. Ἕνωση ~~καί~~ ἀπό τήν μιά πλευρά καί ἀπό τήν ἄλλη ~~ἀπό τίς~~ Ἡνωμένες Πολιτεῖες, πού ~~συνιστοῦν~~ τά ~~δυό~~ διεθνῆ κατεστημένα, ~~ἐπειδή~~ ἐμεῖς εἴμαστε ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι. Ἐγώ εἶμαι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος, εἶμαι ἕνας ἐντελῶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος καί ~~τό~~ αἷμα μου ἀντανακλᾶ τό πνεῦμα τοῦ λαοῦ, ~~εἶναι τό αἷμα~~ τῆς ἐλευθερίας καί τῶν ἐλπίδων, ~~σάν τή μοῦσα, γιά~~ νά ἐμπνέει τή σύγχρονη νεολαία, ~~νά~~ ἐνδυναμώνει τή πίστη ~~τῆς νεολαίας~~ στό νέο κόσμο, ~~γιά νά~~ δείχνει σ'αὐτή τή νεολαία ὅτι τίποτα δέν εἶναι ἰσχυρότερο ἀπό τήν ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου, ἀποφασισμένου νά ἀγωνίζεται μ'ὅλα τά ~~εἰς τήν διάθεσή του~~ μέσα καί νά θυσιάζεται γιά τόν θρίαμβο τῶν ἰδανικῶν του.

Ν. – Ὑπάρχει ἕνα λεπτό ~~ἰσοπέδιο~~ σημεῖο ισορροπίας, μιά λεπτή γραμμή, ἀνάμεσα στήν κοινωνική θεωρία γιά τίς θεμελιώδεις ἀνθρώπινες ἀξίες καί τήν ἀναπόφευκτη στιγμή κατά τήν ὁποία οἱ ἀντιλήψεις πηγαίνουν κατά μέρος καί τά ὅπλα ἀναλαμβάνουν νά ὑποστηρίξουν τήν θεωρία. Σ'αὐτή τή στιγμή, ὁ μαρξισμός ἀντιμετωπίζει τή δημοκρατία. Τό ὑπ. Ἐξωτερικῶν τῶν Η/Π.Α. σᾶς ἀρνήθηκε τήν ἄδεια νά ἐπισκεφθεῖτε τίς ΗΠΑ ἐπειδή εἶσθε ἕνας "ὁμολογημένος κομμουνιστής". Ἐσεῖς δέν εἶσθε ἕνας ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος γιά τίς ΗΠΑ ἤ τήν δημοκρατία. Ἐντούτοις, σέ ἐκείνη τή στιγμή τῆς ἀλήθειας, στήν ὁποία παραπάνω ἀναφέρομαι, ὅλοι οἱ κανόνες ἀλλάζουν. Οἱ διαφορές μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τῆς κοινωνικῆς θεωρίας τους ὁρίζει ποιά πλευρά καί ποιά θέση αὐτοί παίρνουν. Σέ μιά τέτια στιγμή, ἡ προσωπική σας μαρξιστική φιλοσοφία ἐπικαλεῖται τήν βία γιά τήν ἐπίτευξη ἀλλαγῶν;

Μ.Γ. – Θ'ἀρχίσω μ'ἕνα σχόλιο. Σ'αὐτό τό ἐρώτημα ἡ εὐαισθησία στή βία ξαναεμφανίζεται, καί θά φαίνονταν ὅτι ἄν δέν προσκλήθηκα στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, αὐτό ὀφείλεται στό ὅτι σάν Μαρξιστής-λενινιστής, εἶμαι ὑπέρ τῆς βίας. Εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον νά σημειώσουμε ὅτι ἡ χώρα πού, στήν ἐποχή μας, εἶναι πάνω ἀπ'ὅλα μιά χώρα τῆς βίας, ὄχι μόνο στό ἐσωτερικό της ἀλλά ~~σ'ὅλες τίς~~ χῶρες τοῦ κόσμου, ~~κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο~~, γίνεται αἰφνίδια εὐαίσθητη στή βία, καί ἀρνεῖται σέ κάποιον σάν καί μένα, δηλαδή σ'ἕνα ἄνθρωπο πού ἀφιέρωσε ὁλόκληρη τή ζωή του

στήν ὑπόθεση τοῦ λαοῦ του ἀπ' τή μιά καί στήν ὑπόθεση τῆς κουλτούρας ἀπ' τήν ἄλλη, ἐπειδή μέ βλέπουν σάν ἕνα ἐπικίνδυνο ἄτομο, σάν κάποιον πού εἶναι μολυσμένος καί πού θά μποροῦσε νά εἰσαγάγει τή βία σάν θεωρία, σάν πίστη, μέσα ~~στή~~ σ' αὐτή χώρα. Ἔτσι, ἄλλη μιά φορά πρέπει νά τονίσουμε τό γεγονός ὅτι ἡ δημοκρατία εἶναι ὁ σκοπός τοῦ Μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ, ἡ πραγματική δημοκρατία στήν ὁποία ὁ λαός εἶναι πράγματι κύριος τῶν τυχῶν του. Καί πρέπει νά ἐπαναλάβουμε ἀκόμα μιά φορά ὅτι ἡ βία χρησιμοποιεῖται ἀπό τίς συντηρητικές δυνάμεις πού βρίσκονται στήν ἐξουσία. Δέν εἶναι οἱ δυνάμεις τοῦ λαοῦ, καί ἡ ἀπόδειξη γι' αὐτό εἶναι σήμερα ἡ Χιλή, καί ἀπ' τήν ἄλλη, ἡ ἀπόδειξη εἶναι ὅτι σέ πολλές χῶρες τοῦ κόσμου οἱ κυρίαρχες τάξεις χρησιμοποιοῦν τήν βία ἐν ἀφθονία, βία πού ἀρχίζει ἀπό τήν ἁπλή ἀστυνομική καταπίεση καί φτάνει μέχρι τή δικτατορία. Ἀπ' τήν ἄλλη πλευρά, πιστεύω ὅτι ἄν ~~[illegible]~~ μοῦ ἀρνήθηκαν νά εἰσέλθω στίς Η.Π.Α., εἶναι γιατί ἀντιπροσωπεύω μιά ὑπόθεση, ἕνα ἰδανικό πού ἐνδιαφέρει ὄχι μόνο τόν Ἑλληνικό λαό, ἀλλά καί τόν ἀμερικανικό ἐπίσης. Στήν Ἀμερική σήμερα ἀναπτύσσονται δυνάμεις πού ζητοῦν τίς ἴδιες κοινωνικές ἀλλαγές πού ζητῶ κι' ἐγώ καθώς καί τό λαϊκό κίνημα πού ἀντιπροσωπεύω. Ἀλλά ἄν συνεχίζω νά προσπαθῶ νά κερδίσω τήν ἄδεια εἰσόδου στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, αὐτό τό κάνω ἐπειδή ἐκτιμῶ πολύ τόν ἀμερικανικό λαό, τόν ὁποῖο θεωρῶ σάν μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες δυνάμεις τοῦ καιροῦ μας καί ὁ ὁποῖος ἔχει πετύχει πολύ μεγάλες κατακτήσεις στόν σύγχρο-

Ἀμερικανικό
νο πολιτισμό ~~καί~~ ἐπίσης ἐπειδή θεωρῶ τόν ἀμερικανικό
λαό σάν τό κύριο θῦμα τῆς πολιτικῆς τῶν κυβερνητῶν του,
ἐπειδή στό ὄνομά του σήμερα ἡ ἀμερικανική πολιτική δια-
πράττει σήμερα διαβόητα ἐγκλήματα σ'ὅλες τίς χῶρες τοῦ
κόσμου, Καί ἰδιαίτερα στή χώρα μου, τήν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ἀ-
μερικανική πολιτική εὐθύνεται γιά τή δικτατορία, καί
τήν ὑποστηρίζει ἐνάντια στή θέληση τοῦ λαοῦ, καταδικά-
ζοντας τό ἔθνος μας νά ζεῖ κάτω ἀπό τό ζυγό τῆς ἀντιδρα-
στικῆς κάστας τῶν ἀξιωματικῶν, πού εἶναι πιστοί πράκτο-
ρες τοῦ Πενταγώνου. Ἔτσι, θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ἀληθινό
φίλο τοῦ ἀμερικάνικου λαοῦ, πού, ~~καθώς~~ ὅπως κάθε λαός στόν
κόσμο, ἔχει ἀνάγκη ἀπό τήν ἀλήθεια, καί θά ἤθελα νά με-
ταφέρω αὐτή τήν ἀλήθεια πού ἐμεῖς ζοῦμε κάθε μέρα στήν
Ἑλλάδα, καί πού ἐμεῖς ἐκφράζουμε εἴτε μέ τίς πολιτικές
καί ἰδεολογικές μας σκέψεις εἴτε μέ τήν καλλιτεχνική
δημιουργία.

Σχετικά μέ τό περίφημο ἐρώτημα γιά τήν ἐγκατάλειψη τῶν
θεωριῶν καί τό πιάσιμο τῶν ὅπλων, νομίζω ὅτι αὐτό ~~ἔχει~~
ὀφείλεται σέ ἐλαττωματικήν κοσμοαντίληψη καί ἐπιφανειακή σύλληψη σχετικά μέ τό τί εἶναι
~~μιά ὑπέρβολή πού~~ ἐπανάσταση. Ἐπαναστατικό κίνημα.
Ὑπάρχει μιά ὁρισμένη διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐξέγερση καί
στήν ἐπανάσταση. Ἐξέγερση σημαίνει ὁμάδες συνωμοτῶν
πού, βασισμένοι ~~σέ~~ σέ δυναμικούς μηχανισμούς, βρί-
σκονται συχνά μέσα στόν ἴδιο τόν στρατό, στό ἴδιο τό
κράτος πού θέλουν νά ἀνατρέψουν, καί συνωμοτοῦν πρός
αὐτή τήν κατεύθυνση.

Ἡ ἐπανάσταση βασίζεται κάθε φορά στήν τεράστια πλειν

φηφία τοῦ λαοῦ ἐκπροσωπούμενου πολιτικά ἀπό τίς πολιτικές δυνάμεις πού εἶναι οἱ πιό προχωρημένες. Ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἐπίσης μιά ἱστορική ἀνάγκη, μιά βαθύτατη ἱστορική ἀλλαγή πού φτάνει σάν μιά θύελλα καί ἄν μιλᾶμε γιά τώρα γιά ὅπλα, ἡ σπουδαιότητα αὐτοῦ τοῦ ζητήματος μειώνεται. Μέ ποιά μορφή ἐπέρχεται ἡ κοινωνική ἐπανάσταση; Αὐτό εἶναι ἕνα πολύ ἐκτεταμένο, πολύ εὐρύ καί πολύ βαθύ προτσές, πού ἐκφράζεται κάθε μέρα στήν ἐπιφάνεια καί στά βάθη τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, καί πού μόνο κατά τήν περίοδο τῆς μέγιστης ~~κρίσης~~ ἱστορικῆς κρίσης τό ἐπαναστατικό κίνημα θά ἐκδηλωθεῖ μέ βία. Ἄν αὐτή τή στιγμή οἱ ἐπαναστατικές δυνάμεις ἔχουν ἐπαρκῆ εὐρύτητα, ἐπαρκῆ δύναμη καί ἐπαρκῆ αἰσιοδοξία, οἱ ἀντιδραστικές δυνάμεις θά ἀντισταθοῦν ἐνάντια σ'αὐτή καί αὐτή ἀκριβῶς τή στιγμή οἱ δυό πλευρές θά συγκρουστοῦν μέ βία.

Κατά τή διάρκεια τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπανάστασης, π.χ., οἱ ἔνοπλες ἐπαναστατικές δυνάμεις προῆλθαν ἀπό τόν τσαρικό στρατό. Ὅταν μερικοί φαντάροι ἐνώθηκαν μέ τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις, ἡ ἐπανάσταση ἔγινε ἔνοπλη. Ἄς πάρουμε ἕνα ἄλλο παράδειγμα, τό παράδειγμα τοῦ Κάστρο. Πρῶτα ὁ Κάστρο δημιούργησε μιά μικρή ἔνοπλη ὁμάδα, ἀλλά ὁ τελικός του θρίαμβος ὀφείλονταν σέ ~~δύο~~ δέκα χιλιάδες περίπου ὅπλα πού εἶχε, ἀλλά σέ κείνη τήν ἰδιαίτερη στιγμή στή Κούβα ὑπῆρχε ἕνα ἐπαναστατικό ρεῦμα πού διαπότιζε ὁλόκληρο τό λαό ἐναντίον τῆς δικτατορίας τοῦ Μπατίστα καί ὁ

Κάστρο μέ τήν ὁμάδα του ἔπαιξε τό ρόλο τοῦ καταλύτη, ~~τοῦ~~ τί αὐτό τό ἐπαναστατικό κίνημα πού ἤδη ὑπῆρχε, αὐτός μπόρεσε καί τό ἐξέφρασε μέ ἱκανότητα καί τό κατηύθυνε πρός τήν τελική ἀναμέτρηση. Θέλω ἐδῶ νά τονίσω μέ ἔμφαση ὅτι ἕνα πραγματικά ἐπαναστατικό κίνημα, ὅπως τό δικό μας προοδευτικό κίνημα, ἔχει γιά πρῶτο ἀντικειμενικό σκοπό του, ἀπ'τή μιά, νά ἐκφράζει, σέ κάθε στιγμή, τή θέληση τοῦ λαοῦ γιά πρόοδο, ἔκφραση πού μπορεῖ νά πάρει χίλιες μορφές, σ'ὅλα τά ἐπίπεδα καί ἀπό τήν ἄλλη νά ὀργανώνει αὐτό τό μεγάλο ρεῦμα τῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς, νά τό ὁδηγεῖ κάθε στιγμή πρός καινούργιες κατακτήσεις στό διεθνές κοινωνικό πεδίο, ἀκόμη καί στίς μικρότερες ἀπ'αὐτές σέ κάθε τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μέχρι τήν πιό μεγάλη νίκη. Ὅταν μιά μεγάλη κρίση ἐπέρχεται στό κατεστημένο, τότε μιά κοινωνία, μιά τάξη καί ἕνα ἔθνος αὐτή τή στιγμή εἶναι ἀναπόφευκτο ὅπως τό λαϊκό ρεῦμα γίνει ἕνα ἐπαναστατικό ρεῦμα, καί τό χρέος τῶν πρωτοπόρων δυνάμεων εἶναι νά ἐκμεταλλευτοῦν αὐτή τήν κρίση γιά νά δώ ἄν εἶναι δυνατόν, τήν ἐξουσία στίς λαϊκές δυνάμεις, γιά δώσουν τήν ἐξουσία στήν εὐρεία πλειοψηφία τῆς χώρας, πού δηλαδή στήν ἐπανάσταση. Προφανῶς, πρέπει νά εἴμαστε ἕτοι νά ὑπεραμυνθοῦμε τέναντι τῶν ἐπιθέσεων τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος πιθανόν ἔχει ἀκόμα ὅπλα στήν διάθεσή του κι'ἄλλες δυνατότητες γιά νά ἐπιτεθεῖ. Νά γιατί τό κόμμα πρέπει νά ὀργανώνει τίς λαϊκές δυνάμεις γι'αὐτή τήν ἀναμέτρηση πού μπορεῖ νά πάρει τή μορφή ἑνοπλου ἀγῶνα. Ἀλλά ἄν οἱ δυνάμεις πού ἐκπροσωποῦν τήν ἐθνική πλειοψηφία ὑποχωρήσουν

μπροστά στίς νέες ἱστορικές δυνάμεις, τότε ὁ ἔνοπλος ἀγώνας δέν εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ν. Αὐτή ἡ ἐρώτηση ἔχει δύο ὄψεις. Πρῶτο, τί σημαίνει νά εἶναι κανείς σήμερα πολιτικός ἐξόριστος στό Παρίσι; Δεύτερο, πῶς θα αξιολογούσατε τήν κατάσταση στήν Ἑλλάδα, ἄν ζούσατε ἐκεῖ καί ἄν ἦταν δυνατόν σέ σᾶς νά κάνετε ἀλλαγές;

Μ.Γ. Δέν νομίζω νά νιώθω καμμιά διαφορά. Νομίζω ὅτι μακροπρόθεσμα, οἱ παράγοντες πού καθορίζουν τήν στάση καθενός καί συνεπῶς τήν ψυχολογία του, εἶναι οἱ σκοποί πού ἔχει μπροστά του. Ἄν οἱ σκοποί μένουν οἱ ἴδιοι, τότε αἰσθανόμαστε τό ἴδιο, ὅπου κι' ἄν βρισκόμαστε, ἀπό τήν Ἀνατολή μέχρι τή Δύση, ἐδῶ ἤ ἐκεῖ.

Ὑπάρχει προφανῶς μιά ἀλλαγή πού ἀφορᾶ τίς μορφές τῆς πάλης πού καθένας μπορεί νά ἀναπτύξει σέ κάθε δεδομένη στιγμή. Ἔτσι, ἐγώ, ἐδῶ συνεχίζω νά μάχομαι τόν ἴδιο ἐχθρό, ὅπως 30 χρόνια πρίν, μέ τά μέσα πού ἔχω στή διάθεσή μου, τώρα, πού βρίσκομαι στό ἐξωτερικό. Δηλαδή, κάθε στιγμή προσπαθῶ νά θέσω ὅλες μου τίς δυνατότητες στήν ὑπηρεσία αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα. Θά πρόσθετα ὅτι παραμένω στό ἐξωτερικό γιά ὅσο διάστημα πιστεύω ὅτι ἀπό ἐδῶ ἔχω περισσότερες δυνατότητες ἀγωνιστικές, παρά ἀπό αὐτές πού θά εἶχα ἄν ἤμουν στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μου. Μόλις

πεισθῶ ὅτι θά εἶχα περισσότερες δυνατότητες ἀγωνιζόμενος στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μας, δέν θά δίσταζα νά γυρίσω πίσω.

Τό δεύτερο ἐρώτημα, νομίζω ὅτι ἡ κατάσταση μέσα στήν Ἑλλάδα προσφέρει μιά νέα ἱστορική εὐκαιρία στίς λαϊκές προοδευτικές δυνάμεις γιά νά ἀμφισβητήσουν καί νά πάρουν τήν ἐξουσία αὔριο. Γι'αὐτό ἀκριβῶς τόν λόγο, γιατί ἔχουμε αὐτή τήν ἐλπίδα, αὐτή τή βεβαιότητα, ἡ ἀνάλυσή μας φτάνει μέχρι τή ρίζα τῆς ὑπόθεσης, μποροῦμε καί βλέπουμε αὐτό πού ἔρχεται μετά τήν δικτατορία. Ἐπίσης εἴμαστε πεπεισμένοι ὅτι εἶναι δυνατόν, ἀντικειμενικά καί ὑποκειμενικά, νά δημιουργήσουμε ἕνα νέο προοδευτικό κίνημα, ἱκανό νά ἱκανοποιεῖ τό λαό μας καί τήν ἐποχή μας, πού, ὅταν πάρει τήν ἐξουσία, θά εἶναι ἕτοιμο, ὄχι μόνο γιά μιά κλασσική ἀλλαγή στήν ἑλληνική κοινωνία, ἀλλά ἐπίσης γιά πραγματικά ἐπαναστατικές πράξεις, ὅπως π.χ. τόν χωρισμό τοῦ κόμματος ἀπό τό κράτος, τοῦ στρατοῦ ἀπό τό κράτος, τήν κυβέρνηση καί τήν ἀστυνομία. Θά μετατρέπονταν γρήγορα τό συγκεντρωτικό κράτος, πού ἀναπόφευκτα θἄταν τέτιο γιά ἕνα σύντομο τό πιό σύντομο δυνατό χρονικό διάστημα, σέ κράτος ὅπου ἡ ἐξουσία θἄταν στά χέρια τοῦ λαοῦ. Ἔχουμε τήν ἐντύπωση ὅτι ἀκολουθᾶμε ἕνα ἱστορικό πείραμα, προτιθέμενοι νά διαλύσουμε τόν κλασσικό στρατό πού, ὑπῆρξε πάντα ἕνα ὄργανο στά χέρια τοῦ κράτους καί τῶν κυβερνητικῶν δυνάμεων, καί ἐπίσης νά ἀφιερώσουμε ὅλες τίς δυνάμεις στήν ἀνάπτυξη τῆς οἰ-

κονομίας, τῆς κουλτούρας μας, σέ μιά ἄμεση ἀνύψωση τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς τοῦ λαοῦ μας, δηλαδή στήν οἰκοδόμηση μιᾶς χώρας πού θά ἀνήκει ὁλοκληρωτικά στό λαό, μαζί καί ἡ ἐξουσία, καί πάνω ἀπ' ὅλα δίνοντας τήν εὐθύνη τῆς διακυβέρνησης σέ κάθε ἄτομο, μέ τήν διεύρυνση τῶν κέντρων ἀπόφασης πάνω σ' ὅλη τή χώρα.

Ν. Εἴπατε ὅτι τό οἰκονομικό καί κοινωνικό μέλλον τοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται ἀπό ~~ἕνα~~ μιά μοναδική ~~κέντρο~~ χώρα, τίς Η.Π.Α. Δέν εἶναι αὐτό σέ ἄμεση ἀντίφαση μέ τή θέση σας ὅτι οἰκονομικά προσανατολισμένες κοινωνίες εἶναι πράγματι καταστρεπτικές στίς ἄλλες καί αὐτοκαταστρέφονται; Θά μποροῦσατε νά ἐξηγήσετε τί ἐννοεῖτε μ' αὐτό τόν πρωτότυπο ἰσχυρισμό ὅτι τό μέλλον τοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπό τίς Η.Π.Α.;

Μ.Φ. Θά μποροῦσα νά μή ἔδω ὅτι δέν εἶπα πώς τό μέλλον τοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπό τίς Η.Π.Α. Πρέπει νά κάνουμε μιά ἱστορική ἀναφορά ὅτι σήμερα, εἴτε μέ βία, εἴτε χωρίς βία, ὑπάρχουν ὁρισμένες μεγάλες χῶρες πού εἶναι ἕνα βῆμα μπροστά, σέ μιά ὁρισμένη ἱστορική περίοδο, καί σήμερα ἔχουμε τρεῖς μεγάλες δυνάμεις, δηλαδή τίς Η.Π.Α., τή Σοβ. Ἕνωση καί τήν Κίνα. Εἶναι μέσα σ' αὐτή τήν συγκυρία πού λέγω ὅτι τό μέλλον τοῦ κόσμου ἐξαρτιόταν ἀπό τήν συμπεριφορά τῶν Η.Π.Α., καί ἐδῶ, πρέπει νά κάνουμε μιά διάκριση μεταξύ τῆς πολιτικῆς τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης

183

κυβέρνησης τῶν Η.Π.Α., τῆς μονοπωλιακῆς πολιτικῆς τῶν Η.Π.Α. καί τοῦ Πενταγώνου, καί τῆς πολιτικῆς πού μποροῦσ νά ἐκδηλωθεῖ μιά μέρα ἀπό ὁλόκληρο τόν ἀμερικανικό λαό στό σύνολό του, κάθε μιά ἀπ'αὐτές τίς πολιτικές ἐκφρ φραζόμενη κατά διάφορο τρόπο. Μέ μιά λέξη, ὅταν λέγω Ἡνωμένες Πολιτεῖας, καί ἐπίσης ὅταν λέγω Σοβιετική Ἕνω Ἕνωση ἤ Κίνα ἤ μιά ἄλλη χώρα, ἐννοῶ τόν λαό σάν ἕνα σύνολο, καί βλέπω τόν λαό μέσα στό ἱστορικό προτσές του.

~~Ἡ Σοβ. Ἕνωση εἶναι ἕτοιμη~~ γιά τόν σοσιαλισμό μετακαπιταλιστικό
Οἱ Η.Π.Α. εἶναι ἕτοιμες, κατά τόν Μαρξισμό-λενινισμό, ~~γιατί σύμφωνα μέ τήν θεωρία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Λένιν~~, ὅσο πιό προχωρημένη εἶναι μιά χώρα στό πεδίο τοῦ καπιταλισμοῦ, τόσο πιό ὥριμη εἶναι γιά τόν σοσιαλισμό. ~~Ὑπάρχει μιά περίοδος κατά τήν ὁποία τό καπιταλιστικό σύστημα, περνώντας στόν ἰμπεριαλισμό, πού καθώς ἐξήγησε ὁ Λένιν, εἶναι τό τελευταῖο του στάδιο, εἶναι πλέον ὥριμος γιά τό σοσιαλισμό, καί τά παραδείγματα εἶναι πολλά στήν ἐ-~~
Παρατηρῶ σήμερα τ.χ. ὅτ ὅ,τ οκαι ἀπό ἀντίχ
~~ξέλιξη τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, καί~~ συνεπῶς ἐσωτερικές καί ἐξωτερικές ἀντιφάσεις δημιουργοῦνται ~~πού~~ καί καθίστανται ὅ,τ οκαι ἀπό διάφορα γιά ~~ὅλο~~νές ~~ἐδύνατο~~ νά ἐπιλυθοῦν, ~~ἐνῶ~~ ἡ ἐπιστημονική καί τεχνική πρόοδος, ἀντί νά δόηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν ἐλευθερία, δόηγεῖ τήν ἀνθρωπότητα σέ ἕνα νέο εἶδος σκλαβιᾶς, ~~πού ἔτσι~~ Γι'αὐτό τό λόγο γιά νά ἐλευθερώσουμε αὐτή τή νέα τεχνική καί κοινωνική δύναμη πού, κατά τήν ἀνάπτυξή του, δημιουργησε ὁ καπιταλισμός, καί γιά νά βροῦμε μιά λύση σ'αὐτές τίς ἀντιφάσεις, πρέπει νά δημιουργηθεῖ ἡ νέα

κοινωνία, ἡ σοσιαλιστική κοινωνία.

Καί οἱ Η.Π.Α., καθώς εἶναι ἡ κοινωνία ἡ πιό προχωρημένη στό δρόμο τοῦ καπιταλισμοῦ, εἶναι ὅλικά καί ἀντικειμενικά ὥριμη γιά τό πέρασμα στή σοσιαλιστική σύστημα. Προφανῶς, ὑπεισέρχονται ἐδῶ οἱ ὑποκειμενικοί παράγοντες, πού ἐμποδίζουν τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ νά ἀναπτυχθοῦν, ἐλέγχουν τήν δραστηριότητα τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων μέ τά μέσα μαζικῆς προπαγάνδας πού παραμορφώνουν τά ἐπαναστατική ἰδανικά, καί συνεπῶς προκαλοῦν ζημιά ἐνάντια σ'αὐτές τίς θεωρίες καί ὁδηγοῦν σ'ἕνα παροξυσμό τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ, τήν μεγάλη μάζα τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Μέ μιά λέξη, οἱ κυβερνῶσες δυνάμεις χρησιμοποιοῦν αὐτή τήν οἰκονομικο-στρατιωτική-ἀστυνομική προπαγάνδα, χειραγωγοῦν τή μεγάλη πλειοψηφία τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ μέ εὐρείας κλίμακας πλύση ἐγκεφάλου, ἐμποδίζοντας ἔτσι τίς ἱστορικές καί ἐπαναστατικές δυνάμεις τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ νά παίζουν τόν ἱστορικό τους ρόλο, δηλαδή νά ἀξιοποιήσουν τίς ἀντικειμενικές δυνατότητες τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάπτυξης τῆς ἀμερικανικῆς κοινωνίας, τῆς οἰκονομίας της, γιά τήν ἀνοικοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Αὐτή εἶναι, λίγο-πολύ, ἡ σύγχρονη εἰκόνα τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους, καί καθώς ὁ Πενταγωνισμός ὁδηγεῖ τήν πολιτική καί τόν ἀμερικάνικο λαό ὅλο καί περισσότερο σέ μιά μονόπλευρη κατεύθυνση, ὅπως φαίνεται στή περίπτωση τοῦ Βιετνάμ, ἡ γνώμη τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἀλλάζει ὁλοένα περισσότερο, καί ἔτσι ἔχουμε μπροστά μας

τια μας τήν ἐξέγερση στήν ἀμερικάνικη κοινωνική ζωή. Ἐπιπρόσθετα, ὑπάρχουν τά μαζικά κινήματα ὅπως τό Κίνημα Εἰρήνης ἐνάντια στό πόλεμο τοῦ Βιετνάμ, πού δέν συνιστᾶ ἀκόμα μιά ἐπαναστατική δύναμη γιά μιά ριζική ἀλλαγή μέσα στή χώρα, ἀλλά πού, κατά τή γνώμη μου, συνιστᾶ τά πρῶτα σκιρτήματα, τήν πηγή καί τά μικρά ρεύματα πού μιά μέρα θά σχηματίσουν τό μεγάλο ποτάμι, τό ὁποῖον θά ἀποτελέσει μιά τόσο σπουδαία πολιτική καί ἰδεολογική δύναμη, πού θά ἀντιταχθεῖ στίς σημερινές κυβερνῶσες δυνάμεις, καί θά ἀμφισβητήσει τήν ἐξουσία τους καί θά ὁδηγήσει στήν ἀνοικοδόμηση τῆς νέας ἀμερικανικῆς κοινωνίας, πού μέ τούς ὑλικούς καί ἠθικούς πόρους της, θά παίξει ἕναν ἀποφασιστικό ρόλο στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας.

Ν. Ποιό εἶναι, κατά τήν γνώμη σας τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο γιά τή δημιουργία μιᾶς μαρξιστικῆς κοινωνίας στή Χιλή

Μ.Ι Αὐτό εἶναι ἕνα ἐρώτημα πού ἔχει ἀνάγκη ἀπό χιλιανή ἀπάντηση, δηλαδή οἱ δυσκολίες σέ κάθε χώρα παίρνουν ἕναν διαφορετικό χαρακτῆρα. Σέ μιά χώρα ἐνδέχεται νᾶναι οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες, σέ μιάν ἄλλη οἱ ὑποκειμενικές. Ἀλλά μποροῦμε νά ξεχωρίσουμε μερικά ἐμπόδια, μερικές διακεκριμένες δυσκολίες. Πρίν ἀπ' ὅλα, τό μέγιστο ἐμπόδιο θά εἶναι ἡ θέση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού, εἴμαστε σίγουροι γι' αὐτό, θά χρησιμοποιήσει ὅλα τά μέσα πού κατέχει, καί αὐτά εἶναι πολυάριθμα, γιά νά ἐνδυναμώσει τήν ἰσχύ του. Ἕνα ἄλλο ἐμπόδιο, μιά ἄλλη δυσκολία, συνιστοῦν οἱ ἀντικειμενικ

X 1 Q. Pendant l'année en Grèce, lorsque vous étiez capturé et emprisonné, ne perdiez-vous jamais, en tant qu'homme condamné, l'espoir, n'étiez-vous jamais déséspéré?

Nous voyons dans des journaux des articles sur des conditions tortueuses dans les prisons grècques, pour ceux qui sont condamnés ou soupçonnés d'avoir une politique ou des croyances contraires à celles du gouvernement. Jusqu'à quel point ces rapports sont-ils vrais? Ils choquent, en décrivant une personne centrale , qui jouit dans la torture des êtres humains et qui ne ressent ni de la culpabilité ni de la pitié vis à vis de ses victimes. Son trait de caractère dominant serait, selon les rapports, le sadisme. Pourquoi la résistance a-t-elle permis ceci, si elle est aussi bien organisée que l'on est amené à croire?

✓ 2 Q. Beaucoup de personnes ont dit que l'histoire grècque est caractérisée par la violence. Si ceci est vrai, la violence résulte de la recherche de pouvoir de l'individu. A votre avis, pourquoi de telles traditions sont-elles si fortes en Grèce? Comment décririez-vous les forces psychologiques complexes chez les grecs qui ont contribué à des siècles de heurts politiques?

✓ 3 Q. Le pouls de votre musique semblerait rappeller constamment le courage, l'honneur, l'espoir et la fierté. Au fond de votre coeur, croyez-vous que l'esprit humain peut prévaloir contre le cadre actuel de la société?

✓ 4 Q. Dans la société d'aujourd'hui nous voyons énormément de violence. A mon avis, cette nouvelle sorte de violence est un symbole d'une insatisfaction et d'une confusion morales de par le monde. Pouvez-vous citer une époque de l'histoire où ceci n'était pas le cas? Par exemple, l'histoire grècque est remplie de violence. Cette violence, symbolise-t-elle la confusion de l'homme grecque?

✓ 5 Q. Comment décririez-vous le mouvement Lambrakis? Comment décririez-vous les hommes qui étaient attirés par ce mouvement révolutionnaire en Grèce?

6

Q. En faisant maintenant un analyse de ce mouvement, avec du recul, pouvez-vous dire pourquoi il a échoué? En fait, vous cherchiez à fuir d'un monde pour en trouver un autre, que vous aviez fabriqué vous-même. Si le Mouvement Lambrakis avait réussi, qui auraient été ses "dirigeants"? Comment était discipliné le pouvoir dans ce mouvement? Quels changements dans la structure économique et sociale vouliez-vous appliquer comme objective immédiate? Comment ces changements auraient-elles été effectués?

Q. Croyez-vous que le communisme et la démocratie peuvent coexister non seulement théoriquement mais pratiquement, et d'une façon plus avantageuse pour les peuples des deux courants politiques que nous avons vu à ce jour?

2A Q. Si vous évaluiez l'évolution de vos théories politiques personnelles, quels seraient les plus grands changements et développements dans votre pensée? Quels sont les facteurs qui vous ont influencé et vous ont amenés à ce point de vue?

1A Q. Considérez-vous comme musicien ou politicien?

3A Q. A la fin, nous sommes tous condamnés à mourir ... d'une façon ou d'une autre. Mais fréquemment, il semble que des révolutionnaires, des patriotes, selon le terme que vous choisissez, ont choisi une façon de mourir plutôt que d'une façon de vivre. Comment décririez-vous la personnalité d'un révolutionnaire? Pourquoi il choisit ce rôle plutôt que d'un autre, à votre avis? Croyez-vous que des hommes choisissent ce chemin, ou que leur destin est prédéterminé?

4A Q. Pour ceux qui restent aujourd'hui dans le fond des Prisons Grecques, il doit apparaître que le monde est indifférent à leur destin. Une morte lente et certaine est leur seule compagne. Est-il possible pour la résistance de contacter ces gens. Une lettre d'un prisonnier a été publiée récemment, décrivant les conditions dans lesquelles il vivait et son espoir de recevoir de l'aide. Cet espoir existe-t-il?

---

7 Pour vous, seul et en exile, il semble que les seuls sens et but de votre vie soient dirigés vers la résistance grecque et la libération et l'unification de votre pays. Croyez-vous que la Grèce sera unifiée, en paix et en harmonie, pendant votre vie?

---

8 Q. Dans le passé, vous avez traduit votre sentiment pour le peuple grècque, et vos expériences, en musique. Comment décririez-vous la musique que vous composez actuellement?

Q. Comment vous décririez-vous maintenant ... vous-même en tant qu'homme... et comment ce sentiment de vousm-même guidera-t-il votre action dans l'avenir?

5A

6A Q. Vous-même et beaucoup d'autre grecs en exil avez dit que le gouvernement des Etats Unis a masqué ses relations avec le gouvernement militaire grecque pour préserver son image vis à vis du peuple américain. Est-ce que les grecs sont ~~très~~ rancunier vis à vis des américains aujourd'hui? Croyez-vous qu'il y a un espoir que nous pourrons reprendre les relations amicales d'hier ... en dehors du niveau diplomatique?

Q. D'après ce que vous m'avez dit, il semblerait que le peuple grecque, en raison de leur caractère unique, ne s'est jamais senti opprimé dans des situations politiques difficiles. Au contraire, le plus forte la répression, le plus forte leur fierté et leur détermination de vaincre la source de la répression. Mais, si ce que vous me dites est vrai, que la majorité du peuple en Grèce aujourd'hui désire se libérer de la dictature actuelle et du contrôle des Etats Unis, alors le peuple grecque ne le dit pas publiquement, en masse. Je ne peux qu'en conclure qu'il se sente comme dans un piège et que ~~leurs~~ sa actions soit controlée par ~~leur~~ sa peur.

7A

Q. Il y a un an au quartier général des Nations Unis vous avez dit que votre objective était de "libérer la Grèce". Etes-vous plus proche de ce but aujourd'hui, et de combien?

8A

Crest HOTEL
KINGS CROSS

— 1 —

ΜΙΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ
ΠΟΥ ΤΟΝ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΚΚΕ (ες)

Ἐπειδή γιά ἄλλη μιά φορά, ὡρισμένοι διεθνεῖς κύκλοι, ἐκμεταλλευόμενοι τό γεγονός τῆς πρόσφατης ἀποχώρησής μου ἀπό τό ΚΚΕ (ἐσωτερ.) προσπάθησαν νά διαστρεβλώσουν μιά κάποια σύγχυση ὡς πρός τίς αἰτίες, τό περιεχόμενο καί τίς συνέπειες πού μπορεῖ νά ἔχη ἡ πράξη μου αὐτή, θεωρῶ καλή καί ἀναγκαία τή παρακάτω διευκρίνηση.

Πιστεύω ὅτι

Ἡ κατάσταση στή σύγχρονη Ἑλλάδα χαρακτηρίζεται ἀπό δύο στοιχεῖα: Πρῶτον ὅτι ἡ χώρα μας εἶναι βασικά ἐξαρτημένη ἀπό μιά ξένη δύναμη, τίς ΗΠΑ καί δεύτερον ὅτι ἡ ἑλληνική ὀλιγαρχία ταυτίζεται μέ τό κράτος. Ἡ συμπεριφορά δικαιολογεῖται δέν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρά μία συνέπεια καί μιά ἔκφραση αὐτῶν τῶν δύο

Crest HOTEL
KINGS CROSS

βασικῶν σχέσεων πού χαρακτηρίζουν τήν Ἑλλάδα.

Ἑπομένως τό μέλλον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ συνδέεται ἄμεσα μέ τήν δυνατότητά του νά ἐπιφέρη ἐπαναστατική ἀλλαγή ἀπαλλάσσοντας τή χώρα μας ἀπό τήν ξένη ἐξάρτηση καί ἀπό τήν ἐσωτερική καταπίεση: Γιά πολλές δεκαετίες οἱ δυνάμεις τῆς ἐπαναστατικῆς ἀλλαγῆς ἦταν συνδεδεμένες μέ τό διεθνές κομμουνιστικό κίνημα καί κυρίως μέ τή Σοβ. Ἕνωση. Καί πάνω σ' αὐτή τή βασική ἀντίληψη καί σχέση διαμορφώθηκε τό ΚΚΕ. Μετά τή διάσπασή του τό μέν ἕνα τμῆμα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἀπόλυτα προσηλωμένο πρός τή Σοβ. Ἕνωση ἐνῶ τό ἄλλο πέρασε κριτική ἀπόσταση ἀπό τήν ἴδια τήν

Crest HOTEL
KINGS CROSS

διεθνή καλάβλαβη επιδιώκουν την παγοποίηση του σημερινού διεθνούς status quo.

Τόσο η πρόβλεψη όσο και η σημερινή πείρα του έλληνικού λαού νομίζω ότι δείχνει ότι οι δυνάμεις της επαναστατικής αλλαγής στη χώρα μας δεν μπορέσαν και δεν μπορούν να έχουν συγκεκριμένη άμεση επαναστατική βοήθεια ούτε από τη Σοβ. Ένωση και τα άλλα σοσιαλιστικά κράτη ούτε από το διεθνή κομμ. κίνημα που συνδέεται στενά μαζί τους.

Αυτός είναι ο πρώτος βασικός λόγος που με ωθήσε στην παραίτηση. Αυτό δεν σημαίνει καθόλου ότι δεν εκτιμάμε

Crest HOTEL
KINGS CROSS

στα τη Σοβ. Ένωση, ακολουθεί να πιστεύω το διεθνές κομμ. κίνημα.

Η πρακτική από την συμμετοχή μου κατά τα δύο τελευταία χρόνια στην ηγεσία του ΚΚΕ (εσωτ.) μου αποκάλυψε ότι το διεθνές κομμουνιστικό κίνημα έπαψε να εκφράζει την επαναστατική αλλαγή λόγω της στενής του συνδέσης με τα σοσιαλιστικά κράτη τα οποία έχουν εισέλθει στην ιστορική φάση της παγοποίησης της επανάστασης. Διαδικασία γίνονται όλο και πιο πολύ κράτη συντηρητικά με την έννοια της εδραίωσης στα εσωτερικά τους των δικών κοινωνικών, οικονομικών και άλλων κατακτήσεων. Ενώ ως προς τη

Crest HOTEL
KINGS CROSS

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

Για τό ΚΚΕ (εσωτερικού) τό μοντέλο αὐτό ἐξακολουθεῖ νά εἶναι πάντα ἡ εὐχάριστη βιομηχανική κοινωνία. Για τό ΚΚΕ (εσωτερικού) ἐξακολουθεῖ νά εἶναι βασικά τό ἴδιο μοντέλο στίς οἰκοδομεῖται σέ διάφορες σοσιαλιστικές χῶρες μέ τή διαφορά ὅτι δέ πρέπει παράλληλα νά ὑπάρξουν προσαρμογές ὥστε νά βρεθεῖ ἕνας "ἑλληνικός δρόμος" πρός τόν σοσιαλισμό.

Ὅταν ἤμουνα ἀπό πολύ μικρός καί ἀκόμα περισσότερο ἐπηρεάστηκα ἀδιαμφισβήτητα ἀπό συμπεράσματα ὅτι στήν οὐσία δέν μέ ἐκφράζει κανένα ἀπό τά μοντέλα τῶν κοινωνιῶν πού χτίζονται σήμερα σέ ἀνατολικές χῶρες, εἶχα ἕνα

Crest HOTEL
KINGS CROSS

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

τόν τεράστιο θετικό ρόλο πού παίζει ἡ ὕπαρξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου - ἔστω καί διαμορφωμένου - σάν κύριας ἀντιμπεριαλιστικῆς δύναμης τῆς ἐποχῆς μας. Οὔτε ὑποτιμάμε τή μεγάλη του συνεισφορά στό παγκόσμιο ἀπελευθερωτικό κίνημα, στό πλαίσιο τῶν ἐξαρτημένων μαζῶν. Ὁ δεύτερος, ἐπίσης βασικός λόγος, ἔχει σχέση μέ τήν ἰδιαιτερότητα τῶν οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, συγκρινόμενο μέ τό μοντέλο τῆς ἰδανικῆς κοινωνίας γιά τήν ὁποία παλεύουμε καί πού γιά χάρη της ὁδηγοῦμε τό λαό σέ ἐπαναστάσεις.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

πρόβλημα μόλις νά παραιτηθώ.

Γιατί πιστεύω ὅτι γιά τίς δυνάμεις τῆς ἐπαναστατικῆς ἀλλαγῆς στή χώρα μάς χρειάζεται ἕνα κοινωνικό ἐπανασταστατικό μοντέλο πού νά χαϊβανιάζη, νά ἐμπνέυση καί νά δόηγήση τίς μάζες. Ἀπό ὅσο μοντέλα ὑπάρχουν σήμερα μπροστά στά μάτια μας δέν πιστεύω ὅτι κανένα ἀπ' αὐτά μπορεῖ νά ἀποτελέση ἕνα ἰδανικό γιά τό λαό μας. Ἕνα τέτοιο μοντέλο πρέπει νά φτιαχτῆ ἐξ ἀρχῆς, ἀπό τή βάση του.

Μέσα στό «ΧΡΕΟΣ» καί στό κεφάλαιο "Οἱ μῦθοι τῆς ἐποχῆς μας" νομίζω ὅτι ἐξηγῶ ὅτι ἡ ἐπαναστατική ἀλλαγή

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

σήμερα, δηλαδή ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, συνδέεται ὀργανικά ὄχι μόνο μέ τήν ἐθνικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς, ἀλλά προπαντός μέ τήν δημοκρατικοποίηση τοῦ κέντρου ἀποφάσεων. Συνδέεται μέ τό λαϊκό κράτος, τή λαϊκή ἐξουσία ὅπου ὁ λαός ἀνεπαιρέτως θά εἶναι ὑπεύθυνοι καί θά ἀποφασίζουν γιά ὅλα. Τήν ἐπανάσταση δέν τήν κάνει μόνο ἕνα κόμμα στό ὄνομα τοῦ λαοῦ, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ λαός μέ πρωτοπορία ἕνα κόμμα. Καί σέ συνέχεια τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν τήν ἀσκεῖ μόνο ἕνα κόμμα στό ὄνομα τοῦ λαοῦ, ἀλλά ἀποκλειστικά τό προλετα-

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

Όμως με την επαναστατική αλλαγή συνδέεται άμεσα επίσης και η πολιτιστική επανάσταση εναντίον της οποίας θα βασιστεί κυρίως η βαθιά κοινωνική αλλαγή - η αλλαγή του ίδιου του ανθρώπου - όπως είπε.

Πράγματι η εσωτερική δομή του ανθρώπου συγκροτείται με βάση την ενεργητική του συμμετοχή στην εξέλιξη της ανθρώπινης σκέψης και τέχνης. Και μια απ' τις βασικές κρίσεις που έχει να κάνει κανείς σ' ό καπιταλιστικό σύστημα είναι ότι με τις βαθιές κοινωνικές ανακατατάξεις που κάνει κόβει τους ανθρώπους από το ιστορικό τους περιβάλλον;

Crest HOTEL
KINGS CROSS

ριάτο, δηλ. ο ίδιος ο λαός, και σε βάρος των ελαχίστων ελίθρων του λαού.

Αυτό το ιδιάνικο που είναι χαμένα η πεμπτουσία της μαρξιστικής-λενινιστικής σκέψης - και που χ' ωβ' έχουν πριν 30 χρόνια μαρξιστής-λενινιστής - δεν εφαρμόσθηκε ακόμα πουθενά. Κάτι τέτοιο αφαιρεί πιθ να πραγματοποιηθεί στην Τσεχοσλοβακία αλλά χτυπήθηκε στη γέννα του από τις δυνάμεις του γραφειοκρατικού δογματισμού στις δυνάμεις που εκφράζουν την πολιτική του status quo και στην παγοποίηση της επαναστατικής αλλαγής.

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

του ατειλώνη καὶ σε συνέχεια του βομβαρδίζη με τα υποπροϊόντα μιας υποπολιτισμικής υπερπαραγωγής (μιας και η κουλτούρα έχει κι αυτή μια τρομερή καπιταλιστική επιχείρηση). Ο άνθρωπος μεταβάλλεται σε αντικείμενο που παράγει και καταναλώνει προϊόντα. Έτσι τυλιγμένος μέσα σ' αυτό το φαύλο κύκλο και βομβαρδιζόμενος από τα υποπολιτισμικά υποπροϊόντα παύει να οικοδομείται ως προς την πνευματική και ψυχική του σύσταση. Δημιουργείται έτσι γιγά-γιγά ένα σύγχρονο τέρας δηλαδή ο πρωτόγονος υπερτεχνοκράτης.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

Που συμαίνει ότι μπαίνουμε προοδευτικά μέσα σε μια κρίση πολιτισμού και σε τελευταία ανάλυση κρίση αξιών, ηθική κρίση, στο συκώφως της ανθρώπινης κοινωνίας.

Πως θα ευδουμε; Μονάχα με την πολιτισμική επανάσταση. Δηλαδή με το να προσφέρουμε τώρα σε όλα τα μέλη της κοινωνίας να ξαναβρούν τις ρίζες τους, συμμετέχοντας ενεργητικά και οργανικά στη σύσταση της οικοδόμησης μιας σύγχρονης σκέψης και μιας σύγχρονης τέχνης που να εκφράζει τη

Box 135, P.O. Kings Cross, N.S.W., 2011. Telephone: 35 2755. Cables: 'CRESTEL'.

Crest HOTEL
KINGS CROSS

παίκες μάζες ἀπόλυτα καὶ πού
νά τού δίνει σέ συνέχεια τήν
δυνατότητα νά ἐκφραζωνται ἀπόλυτα
σέ κάθε στιγμή. Ἡ σοσιαλιστική
ἐπανάσταση, μποροῦμε νά ποῦμε,
θά ἔχει σάν βασικό της στόχο
ἀκριβῶς αὐτή τήν καινούργια
ἐσωτερική οἰκοδόμηση τοῦ ἀνθρώ-
που πού πραγματικά ἐλεύθερος,
ὑπεύθυνος καί κύριος τοῦ πε-
πρωμένου του μπορεῖ. τώρα πιά
νά ἀποδυθῆ, μέ τή βοήθεια τῶν
ἐπιστημόνων καί καλλιτεχνῶν,
στήν οἰκοδόμηση τῆς ἐσωτερικῆς
του διάστασης, δηλ. μέ ἄλλα λόγια

Crest HOTEL
KINGS CROSS

στή δημιουργία ἑνός σύγχρονου πνευ-
ματικοῦ πολιτισμοῦ.

Πράγματι, ἡ ἱστορική ἐμπειρία μᾶς
ἔδειχνε ὅτι σέ κάθε ἐπανάσταση, ἱστορική
περίοδο ὅπου ἡ ἀνθρώπινη κοινω-
νία ἔκανε οὐσιαστικά βήματα πρός
τά ἐμπρός (Ἀθηναϊκή Δημοκρατία-
Ἰταλική Ἀναγέννηση-Γαλλική Ἐπανάσταση)
αὐτή ἡ προοδευτική κοινωνική
ἀλλαγή, βρῆκε τήν ἀπαραίτητη
ἔκφρασή της, μέσα στή δημιουργία
ἑνός συγκεκριμένου πνευματικοῦ πολι-
τισμοῦ. Δηλαδή ἔδωσε τά ἀνα-
τόνιτα σέ μέλη τῆς ἐπαναστατικῆς
κοινωνίας νά ἐκφραστοῦν μέσα ἀπό

Canberra City TRAVELODGE 196
CNR. NORTHBOURNE AVE.
& COOYONG ROAD
CANBERRA CITY 2600
TEL.: 49 6911, P.O. BOX 818

συγκεκριμένα ἐπιτεύγματα τῆς σκέψης καὶ τῆς τέχνης. Ὑπάρχει, ἔθλιψε καὶ ἡ ἀρχή, ἔθλιψε καὶ ἡ ἄνοιξη. γιὰ μιὰ τέτοια πορεία πρὸς τὶς σύγχρονες κοσμοπολίτικες χῶρες; Ἐγὼ δὲν τὴν εἶδα. Δὲν τὴν βλέπω. Ἀντίθετα παρατηρῶ ὅτι καὶ ἐκεῖ οἱ γαϊκὲς μᾶζες δὲν ἔχουν συναλόγια νὰ συμπαλάσχουν ἐντελῶς καὶ ὀργανικὰ στὴν συγκρότηση μιᾶς σύγχρονης σκέψης καὶ μιᾶς σύγχρονης τέχνης.
Οἱ ἐπιδόμονες, οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ οἱ καλλιτέχνες εἶναι οὐσιαστικὰ «ἐντὸς τῶν τειχῶν» ἀκριβῶς ὅπως καὶ οἱ συνάδελφοί τους στὶς δυτικὲς χῶρες, ἐνῶ ὁ λαὸς «ἐκτὸς τῶν τειχῶν» δέχεται κι' κεῖ κακακέφαλα, ὅπως τὰ δέχεται ὁ γαῖος στὶς δυτικὲς χῶρες, τὰ ὑποπροϊόντα μιᾶς ὑποπολιτιστικῆς ὑπερπαραγωγῆς μιᾶς καὶ ἡ κουλτούρα καὶ ἐκεῖ ἔγινε μιὰ πάρα πολὺ ἐπικερδὴς -γιὰ τὸ κράτος- βιομηχανία.

TraveLodge Australia Limited • Trust Houses Limited

Canberra City TRAVELODGE 197
CNR. NORTHBOURNE AVE.
& COOYONG ROAD
CANBERRA CITY 2600
TEL.: 49 6911, P.O. BOX 818

Τό ἐρώτημα πού βάζω σέ ἑαυτό μου εἶναι τοῦτο ἰδῶ:

Μπορεῖ νά ζεῖ σήμερα κανείς ὅτι εἶναι κομμουνιστής ὅταν δέν πιστεύει σέ ἐπαναστατικό χαρακτήρα τοῦ διεθνοῦς κομμ/κοῦ κινήματος. Καί ὅταν δέν πιστεύει στά κοινωνικά πρότυπα ὅπως οἰκοδομοῦνται σήμερα μέσα στά ἀναπτυγμένα κράτη; Καί ὅταν ἐπί πλέον καλλιτέχνης-δημιουργός, ὅπως ἐγώ πιστεύει ὄχι τόσο θεωρητικά ὅσο καί πρακτικά τό κομμουνιστικό κίνημα εἶναι θάνατος ἄσχετο μέ τό θεμελιώδες πρόβλημα τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης πού θά μᾶς ὁδηγήσει στήν οὐσιαστική ἀποκύλωση τοῦ ἀνθρώπου καί στή δημιουργία ἑνός σύγχρονου πανανθρώπινου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ;

Τήν ἀπάντηση τήν ἔδωσα νομίζω μέ τήν παραίτησή μου πού πιστεύω ὅτι δέ μοῦ ἐπιτρέψει στό μέλλον νά ἀφωσιωθῶ μέ ἀκόμα περισσότερη ἀνεξαρτησία καί πρωτοβουλία στή μελέτη καί στήν

TraveLodge Australia Limited • Trust Houses Limited

198

Canberra City TRAVELODGE
CNR. NORTHBOURNE AVE.
& COOYONG ROAD
CANBERRA CITY 2600
TEL.: 49 6911, P.O. BOX 818

πρακτική ἀντιμετώπιση τῶν συγκεκριμένων προβλημάτων
πού βάλη σήμερα ἡ ζωή μπροστά στον ἑλληνικό
λαό, καί πιό γενικά στό εὐρύτερο ἐπαναστατικό κίνη
μα, ἔχοντας σάν μόνιμο καί ἀναφαίρετο στοιχεῖο
τήν ἐπαναστατική ἀλλαγή, τήν οἰκοδόμηση μιᾶς
καινούργιας κοινωνίας καί τή δημιουργία ἑνός
νέου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.
Σάν ἕλληνας ἐπαναστάτης ἔχω δύο μεγάλα
καθήκοντα μπροστά μου: πῶς θά βοηθήσω ὥστε
οἱ δυνάμεις τῆς ἐπαναστατικῆς ἀλλαγῆς μέσα
στή χώρα μου - νά βροῦν τήν σωστή ἰδεολογική
πολιτική ἔκφραση καί τό ἀπαραίτητο ὀργανωτικό
βάθρο. Καί ἀκόμα νά ἐργηθῶ καί νά ἀπλώ-
λύψω μέσα στήν εὐρώπη καί στόν κόσμο τίς
ἀληθινές ἐπαναστατικές ἰδέες, κοινωνικές δυνάμεις καί
πολιτικά σχήματα πού θά δεχοῦνται τήν παραποίηση
τοῦ συμφέροντος status quo, τήν παραποίηση τῆς

199

— 18 (τελευταίον) —

Canberra City TRAVELODGE

CNR. NORTHBOURNE AVE.
& COOYONG ROAD
CANBERRA CITY 2600
TEL.: 49 6911, P.O. BOX 818

Ἐπανάστασις καὶ πού παγιώσουν μιά βαθιά ἐπαναστατική ἀλλαγή ἐκεῖ πού ἐξακολουθεῖ νά βασιλεύῃ ἐθνική δουλεία, ἡ ξένη ἐξάρτησις, ἡ κοινωνική βία καὶ ἀδικία καὶ ἡ πολιτιστική ὑπανάπτυξη. Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι ὁ 20ος αἰώνας εἶναι ὁ αἰώνας τῆς ἐλευθερίας, ὁ αἰώνας τοῦ θριάμβου ἑνός πανανθρώπινου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Μ. Ἐλευθερίου

ΣΙΔΝΕΫ
19.III.72

TraveLodge Australia Limited • Trust Houses Limited

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Μιά εἰσήγηση γιά τήν διαδικασία μορφοποίησης τῆς Ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς προϋποθέτει τήν σωστή ἐκτίμηση τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητας καί ἰδιαίτερα τῆς σημερινῆς κατάστασης τῆς ἀριστερᾶς, καθώς καί τήν δυνατότητα πρόβλεψης τῶν κύριων κοινωνικο-πολιτικο-οἰκονομικῶν μεταβλητῶν πού συνθέτουν τόν Ἑλληνικό χῶρο. Προϋποθέτει ἀκόμη τήν ὕπαρξη ἑνός προγράμματος πού θά ἀναφέρεται στούς βραχυπρόθεσμους ἔως καί τούς μακροπρόθεσμους στόχους πού αὐτή ἡ διαδικασία θά ἐξυπηρετήσει. Κάθε πρόταση γιά τήν μορφοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς πού δέν θά λάβαινε ὑπόψη τό περιεχόμενο πού θά ἐξυπηρετεῖ, καί ὄχι μόνο τήν γνωστή ἀνάγκη γιά μορφοποίηση, θά ἦταν ἀτόπημα κόντρα στήν ζωή καί στέρος ἀρχανωτικισμός.

Ἔτσι ἡ παροῦσα εἰσήγηση παρουσιάζει τήν ἀχάριστη ἰδιοτυπία νά προτείνει λύσεις καί ἀρχές πού θά διέπουν τήν μορφοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς, ἐνῶ συγχρόνως διατυπώνει, σάν οὐσιαστική θέση, τήν ἀνάγκη προτεραιότητας τῆς μελέτης τῶν προβλημάτων καί τῆς διατύπωσης τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος πού αὐτή ἡ μορφή θά ἐξυπηρετήσει. Γι'αὐτό ἄς μέ συγχωρήσουν οἱ ἀκροατές πού θά ὑποχρεωθῶ νά ἀναφερθῶ ἴσως σέ σημεῖα πού καλύπτονται ἀπό τό περιεχόμενο τῶν εἰσηγήσεων πού οἱ ἄλλοι σύντροφοι ἔχουν ἀναλάβει.

Πρίν ὅμως καί ἀπό τήν διατύπωση τοῦ προγράμματος, τό πρόβλημα τῆς διαδικασίας γιά τήν μορφοποίηση τῆς ἀριστερᾶς, συνδέεται οὐσιαστικά καί μέ τήν κριτική ἐκτίμηση τοῦ παρελθόντος καί τοῦ παρόντος. Ἐδῶ βρίσκεται ἐπίσης μιά μεγάλη μεθοδολογική δυσκολία, δυσκολία πού συνδέεται μέ τήν ἀντιφατικότητα καί τό πολυσήμαντο τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς. Τό περιεχόμενο καί ἡ μορφή τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας πού ἐπιδιώκουμε καί τοῦ φορέα πού θά τά πραγματοποιήσει, ἐνέχουν τήν ριζική ἄρνηση τῆς σημερινῆς πραγματικότητας καί τήν διατύπωση θέσεων πού εἶρουν τίς σημερινές ἀντιφάσεις καί λύνουν μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο τά σημερινά προβλήματα. Αὐτές οἱ θέσεις δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό τούς μακροπρόθεσμους στόχους, οἱ ὁποῖοι πρέπει νά ἀποτελοῦν τόν ἐξηγό τῆς δράσης μας. Ὅμως αὐτοί οἱ στόχοι εἶναι, ἀπό τήν φύση τους ὅσο μακροπρόθεσμοι, γενικοί, ἀφηρημένοι, καί συγκεχυμένοι, ὥστε τό περιεχόμενό τους δέ μᾶς δίνει μιά ξεκάθαρη μελλοντική προγραφή, οἱ ὁποῖοι λίγο πολύ ἔχουν ἀνάλογα χαρακτηριστικά. Ἔτσι

ἔλθομε πάλι στήν ἄλλη ἄκρη τοῦ νήματος , δηλαδή στό παρόν, προκειμένου νά διατυπώσομε τούς ἄμεσους ταχτικούς στόχους,ἀντιμετωπίζομε ἄλλου εἴδους δυσκολίες : ἡ συνείδησή μας ἀντανακλᾶ καί τείνομε νά ἀναπαράγομε -ἀκόμη καί στήν καλύτερη περίπτωση τῆς ἔντιμης τοποθέτησης- τίς καθιερωμένες δομές καί τρόπους σκέψης , αὐτές ἀκριβῶς πού θέλομε μέ τήν δράση μας νά ξεπεράσομε,χωρίς μάλιστα ἀναγκαστικά νά ἀναπαράγομε τουλάχιστον τά στοιχεῖα τῆς παράδοσης πού παραμένουν γόνιμα καί γιά τό μέλλον. Τό πρᾶγμα γίνεται ἀκόμη περισσότερο ἀλλοπρόσαλλο στήν περίπτωση πού χρησιμοποιοῦμε σάν ὁδηγό μιᾶς τέτοιας ὁράσης τούς γενικούς, ἀφηρημένους καί συγκεχυμένους στόχους μιᾶς ἰδεολογίας, ἔστω κι ἄν αὐτή εἶναι ἡ σοσιαλιστική. Τυπικό παράδειγμα χρήσης ἑνός τέτοιου μή ἐπεξεργασμένου ἐπιστημονικά ἐργαλείου , μποροῦμε ἄνετα σήμερα νά ποῦμε ὅτι ὑπῆρξε ἡ πολιτική τοῦ Κ.Κ.Ε.- Γιά σοσιαλδημοκρατία δέν μποροῦμε πρακτικά νά μιλᾶμε στήν Ἑλλάδα δεδομένου ὅτι δέν ἐμφανίστηκε μέ τήν δύναμη καί τήν ἔκταση πού πῆρε στίς ἀνεπτυγμένες χῶρες τῆς Δυτικῆς κυρίως Εὐρώπης. Ἐκεῖ οὐσιαστικά ἀπομειώθηκε,ὅπου πῆρε τήν ἐξουσία ἀπό τήν κυρίαρχη καπιταλιστική δομή- Τό μαρξιστικό-λενινιστικό ἐργαλεῖο σκέψης(καί τό φαινόμενο δέν εἶναι μόνο Ἑλληνικό ἀλλά καί διεθνές)διαστρεβλώθηκε καί ἐκχυδαΐστηκε ἀπό τόν ἐμπειρισμό, τόν δογματισμό καί τό παπαγαλισμό διαπεράστηκε ἀπ'ἄκρου εἰς ἄκρον ἀπό τήν ἀστική ἰδεολογία τοῦ οἰκονομισμοῦ στό περιεχόμενό του καί τῆς ἱεραρχικῆς δομῆς τῶν σχέσεων στή μορφή του.Ἀναφέρομαι φυσικά περισσότερο στήν "ὀρθοδοξία" τῶν ἐπιγόνων καί λιγότερο στούς θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ καί τούς ἐπιγόνους "αἱρετικούς"οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν κατά κανόνα γονιμότεροι ἀπέ τούς "συνεχιστές τῆς παράδοσης:Εἶναι γεγονός πάντως σήμερα ὅτι σέ κανένα μέρος τοῦ κόσμου δέν μποροῦμε ἀκόμη νά μιλᾶμε γιά τήν ὕπαρξη ἀληθινοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἀντίθετα , στά γνωστότερα μέχρι σήμερα πρότυπα ὑπάρχουν παραβιάσεις τῶν σοσιαλιστικῶν ἀρχῶν πού φτάνουν μέχρι καί τήν ἀναίρεση τοῦ περιεχομένου τους,πού συνίστανται κυρίως στή διατήρηση τῆς ἱεραρχικῆς καί ἐπομένως ἀντιδημοκρατικῆς δομῆς τῶν σχέσεων καί τῆς ἐξουσίας , μέσω μιᾶς κρατικῆς καί κομματικῆς γραφειοκρατίας καί ὡς πρός τήν πολιτική ἐξουσία, ἀλλά καί στόν τομέα τῆς παραγωγῆς καί τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, χωρίς ἐργαζόμενοι νά ἐλέγχουν καί νά συμμετέχουν οὐσιαστικά στήν λύση τῶν προβλημάτων τοῦ τους ἀφοροῦν.Ἀφοῦ βεβαίως σοσιαλισμός δέν σημαίνει ἁπλῶς καί μόνο κρατικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς καί κρατικοποίηση δέν σημαίνει ἀναγκαστικά καί πραγματική κοινωνικοποίηση,ὅσο δέν ἔχει λυθεῖ τό πρόβλημα τοῦ πραγματικοῦ ἐλέγχου τῆς παραγωγῆς καί τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τήν βάση τῶν ἐργαζομένων. Οἱ παραμορφώσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν ἀναλύονται μόνο στίς ἀντίξοες ἀντικειμενικές συνθῆκες,οἱ ὁποῖες βεβαια εἶν' παραμορφώσεις λιγώτερο ἢ περισσότερο ἐπιεικεῖς ἀλλά σέ οὐσιαστική περαίτερω ἀπό τίς ἀρχές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ ἀφ'ἑνός,καθώς καί στόν μή ἔγκαιρο ἐκσυγχρονισμό καί τήν θεωρητική καί πρακτική ἀντιμετώπιση τῶν νέων δεδομένων τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας.Ἐνδεικτικά καί μόνο ἀναφέρω:τήν πολυπλοκότερη διάρθρωση τῆς σημερινῆς τάξης τῶν ἐργαζομένων,τό γεγονός ὅτι ἡ σχετική συμμετοχή τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας μειώνεται σέ σχέση μέ τήν ἀνάλωση νευρικῆς καί πνευματικῆς ἐργασίας στό σύνολο τῶν ἐργαζομένων καθώς ἀναπτύσσεται ἡ οἰκονομία , οἱ νέες μορφές ἐκμετάλλευσης ἀπό τό σύνολο ἑνός ἔθνους εἰς βάρος ἄλλων ἐθνῶν - συνήθως τῶν ὑπαναπτύκτων - (πρᾶγμα πού ἐξηγεῖ π.χ. τήν συντηρητικότητα τῆς Ἀμερικανικῆς ἐργατικῆς τάξης),τήν δυνατότητα πλουραλιστικοῦ τρόπου γιά τήν ἀνεύρεση τοῦ δρόμου πρός τόν Σοσιαλισμό,τόν νέο ρόλο πού παίζει ἡ κοινωνική ὁμάδα τῶν στρατιωτικῶν, ἐκτός ἀπό τόν παραδοσιακό του νά στηρίζει τήν παραδοσιακή ἀντίδραση, ἀλλά καί νά αὐτονομεῖται ἀπό αὐτήν, ἀκόμη καί νά στρέφεται ἐναντίον της (π.χ. στήν Ἑλλάδα ἡ ἀποπομπή τοῦ βασιληᾶ σύμφωνα μέ τήν παραδοσιακή ἑρμηνεία ἐμείωσε τήν δύναμη τῆς δικτατορίας,ἐνῶ στήν πραγματικότητα τήν ἐσταθεροποίησε). Ἀκόμη, τήν διαμόρφωση στίς πόλεις μιᾶς ἐντελῶς νέου τύπου μικροαστικῆς τάξης, διαφορετικῆς ἀπό τήν κλασσική, ἡ ὁποῖα ἀναπτύσσεται ἀριθμητικά ἐξαιρετικά γρήγορα κυρίως μετά τόν β'παγκόσμιο πόλεμο καί δέν ἀποτελεῖται ὅπως ἡ κλασσική μικροαστική τάξη κυρίως ἀπό στρώματα τῆς μέσης ἀστικῆς τάξης πού ὑποβιβάστηκαν κοινωνικά λόγω τῆς τεχνολογικῆς ἀνάπτυξης ἢ ἀπό βιομηχανικούς ἐργάτες πού ἀστικοποιήθηκαν,ἀλλά πού ἔχει κατευθεῖαν καί πρόσφατη προέλευση ἀπό τίς ἀγροτικές περιοχές. Ὅλα αὐτά τά νέα φαινόμενα παρουσιάζονται καί στήν Ἑλλάδα μέ μικρότερη ἢ μεγαλύτερη ἔξαρση ἀνάλογα μέ τίς ἰδιαίτερες συνθῆκες τῆς χώρας.Τά προβλήματα αὐτά πού ἡ ἀναφορά τους καθώς εἶπα, εἶναι μόνον ἐνδεικτική καί μέ κανένα τρόπο περιοριστική πρέπει νά μελετηθοῦν ἐπιστημονικά.Τότε ἡ ὕπαρξη τοῦ προγράμματος πού ἀποτελεῖ ὅπως τονίσαμε τήν οὐσιαστική προϋπόθεση γιά τήν σοβαρότητα καί τήν ἀξιοπιστία τοῦ Σοσιαλιστικοῦ φορέα, θά εἶναι σχεδόν ὑπόθεση τελειωμένη.Τότε τό κίνημα θά εἶναι ἐξοπλισμένο μέ ρεαλιστική καί ἀποτελεσματική πολιτική γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν ἄμεσων ταχτικῶν στόχων μέχρι καί τῶν μακροπρόθεσμων πού εἶναι ὁ δημοκρατικός Σοσιαλιστικός μετασχηματισμός τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Καί τότε βέβαια θά λυθεῖ εὐκολώτερα καί τό πρόβλημα τῆς μορφοποίησης τῆς Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς. Ὅμως ἡ πολιτική σκέψη δέν μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἐπιστημονική λέσχη συζητήσεων. Ἀλλοίμονο ἂν δέν εἶναι καί αὐτό. Ἀλλά δέν φτάνει. Βεβαίως ἡ πολιτική σκέψη πρέπει νά φωτίζεται ἀπό μιά πολιτική σκέψη. Ἄς προσπαθήσουμε λοιπόν νά κινοῦμε μιά τομή νά ἀποφύγουμε τόν φαῦλο κύκλο πού συνεπάγονται οἱ ἀντινομίες τῆς μορφῆς καί ἡ ἀδυναμία ἐπίλυσης τῶν προβλημάτων μας ἡ

περιεχομένου. Καί ἄς προσπαθήσουμε νά διατυπώσουμε ὁρισμένες βασικές ἀρχές πού πρέπει νά διέπουν τήν διαδικασία μορφοποίησης τῆς ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς, οἱ ὁποῖες μάλιστα πρέπει νά φροντίσουμε νά ἐφαρμοστοῦν καί στά πλαίσια τῆς παρούσης πρωτοβουλίας καθώς καί στά ἑπόμενα βηματά της. Κατ'ἀρχήν θά κάνουμε ὁρισμένες διαπιστώσεις οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τήν σημερινή κατάσταση τῆς 'Ελληνικῆς ἀριστερᾶς στήν συνέχεια θά ἀναφερθοῦμε στίς βασικές ἀρχές καί σέ ὁρισμένες σκέψεις πού γεννᾶ ἡ διατύπωσή τους καί στό τέλος θά ἐπακολουθήσουν οἱ προτάσεις πού πιστεύουμε ὅτι ὑλοποιοῦν αὐτές τίς ἀρχές φροντίζοντας νά δόσουμε ἔτσι καί μιά συνέχεια τῆς σημερινῆς φάσης τῆς πρωτοβουλίας μας.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ Ιη:

Οἱ μέχρι σήμερα ὑπάρχουσες ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς μέ τήν συγκεκριμένη μορφή πού ἔχουν δέν ἐκφράζουν οὔτε εἶναι δυνατόν νά ἐκφράσουν τό σύνολο ἤ ἔστω τό μεγαλύτερο μέρος τῶν δυνάμεων τῆς 'Ελληνικῆς ἀριστερᾶς.

Οἱ γνωστότερες ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς πού ἀποβλέπουν στόν Σοσιαλισμό, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πραγματικά ενταγμένων καί ἐνεργῶν μελῶν εἶναι ἐξαιρετικά ὀλιγάριθμες μέ τούς αἰσιοδοξώτερους ὑπολογισμούς δέν πρέπει νά ὑπερβαίνουν τόν ἀριθμό τῶν 5.000 στό ἐσωτερικό καί τό ἐξωτερικό. 'Ενῶ ἔχουν μιά ἰδεολογική ἐπιρροή ὄχι ξεκάθαρη σ'ἕνα ἀκροατήριο πού δέν ὑπερβαίνει μερικές δεκάδες χιλιάδων ἀνθρώπων στό ἐσωτερικό καί τό ἐξωτερικό. "Αν συγκρίνουμε αὐτούς τούς ἀριθμούς μέ τόν ἀριθμό τῶν 80.000 περίπου μελῶν πού εἶχε μόνον ἡ νεολαία Λαμπράκη καί τίς 60.000 μέλη πού εἶχε ἡ ΕΔΑ ἐκτός φυσικά ἀπό τήν κατά πολύ εὐρύτερη ἐπιρροή τους, ἄν ἐπίσης λάβουμε ὑπ'ὄψη τήν ἰδεολογική ριζοσπαστικοποίηση εὐρυτάτων μαζῶν οἱ ὁποῖες ἀκολουθοῦσαν πρό τοῦ Ι967 τήν Ε.Κ. καθώς καί τήν καθαρά ριζοσπαστική καί ἀριστερή τοποθέτηση πού χαρακτηρίζει τήν γενιά τήν μεταξύ Ι8 ἕως 28 ἐτῶν, ὁδηγούμεθα ἔτσι φανερά στήν δεύτερη βασική μας διαπίστωση πού θά μποροῦσε νά χαρακτηρισθῆ καί σάν πόρισμα τῆς πρώτης:

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ 2η:

Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀριστεροί πού δέν εἶναι δεσμευμένοι σέ κανένα ἀπό τά ὑπάρχοντα σχήματα, ἀποτελοῦν τήν συντριπτική πλειοψηφία τοῦ κόσμου τῆς ἀριστερᾶς καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σχετικοῦ δυναμικοῦ ἀλλά καί κυρίως στήν πολυάριθμη καί ἀνώνυμη βάση της.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ 3η:

[illegible] συνειδητοποιηθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας [illegible] Νέας 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς πού θά συσπειρώσει καί θά ἐνεργοποιήσει τό δυναμικό τῆς 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς στήν πάλη ἐναντίον τῆς δικτατορίας καί μέ μακροπρόθεσμο [illegible] τόν Σοσιαλιστικό δημοκρατικό μετασχηματισμό τῆς 'Ελληνικῆς κοινωνίας [illegible] ἀντιπροσωπευτι[illegible] δημοκρατικῆς δομῆς τῶν [illegible]νικῶν, οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν θεσμῶν μέ τήν συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων στήν λύση τῶν προβλημάτων πού τούς ἀφοροῦν.

'Η τρίτη αὐτή διαπίστωση χρειάζεται νά κρατήσει περισσότερο τήν προσοχή μας. Μέ βάση ποιά πολιτική θά γίνει δυνατή ἡ συσπείρωση τῆς ἀριστερᾶς, τήν ὁποία κανένα ἀπό τά ὑπάρχοντα σχήματα, ὅπως διαπιστώσαμε, δέν εἶναι σέ θέση νά ἐπιτύχει; Κατά τήν γνώμη μας ἡ συσπείρωση αὐτή θά ἐπιτευχθεῖ μέ βάση τίς ἀκόλουθες ἀρχές, μία βασική καί τίς ἀκόλουθες πού ἀναλύουν τήν βασική ἀρχή.

ΒΑΣΙΚΗ ΑΡΧΗ:

'Η δομή καί ἡ λειτουργία τῆς Σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης πρέπει νά εἶναι τό ἀντικαθρέπτισμα τῶν ἀναγκῶν τῆς συγκεκριμένης πραγματικότητας καί ἡ βασική ἀπεικόνισις τῶν δομῶν καί τῶν λειτουργιῶν τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας πού θέλει νά οἰκοδομήση. Κάθε πρωτοβουλία πού φιλοδοξεῖ νά προωθήσει τήν ὑπόθεση τῆς δημοκρατίας καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ στήν 'Ελλάδα πρέπει ἀφ'ἑνός νά λαβαίνει ὑπόψει τήν πραγματικότητα καί ἀφ'ἑτέρου νά διαπνέεται ἀπό τίς ἀρχές τῆς κοινωνίας πού θέλει νά ἐγκαθιδρύσει.

Πολύ σχηματικά θά μπορούσαμε νά περιγράψουμε τήν πραγματικότητα κάπως ἔτσι: Στήν'Ελλάδα ὑπάρχει δικτατορία. Μιά δικτατορία ἡ ὁποία ζημιώνει οὐσιαστικά τά βραχυπρόθεσμα καί μακροπρόθεσμα συμφέροντα τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ. 'Η στρατιωτική αὐτή δικτατορία ἀποτελεῖ τόν μοχλό τῆς ἐθνικῆς ὑποτέλειας στόν διεθνή ἰμπεριαλισμό καί κυρίως τόν 'Αμερικανικό (ἡ νέα μορφή της εἶναι περισσότερο φιλοαμερικανική ἀπ'ὅτι καί ἡ δικτατορία τοῦ Παπαδόπουλου). Αὐτή ἡ δικτατορία ἀποτελεῖ ἐπίσης τόν μοχλό ἔστω καί τόν προσωρινό μέ τόν ὁποῖον ἐξασφαλίζεται ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ ἀπό τό ἐγχώριο καί διεθνές κεφάλαιο. 'Η ἀποτυχία τοῦ πειράματος φιλελευθεροποίησης καί τά τελευταῖα τραγικά γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου ἀπέδειξαν ὅτι τό περιθώριο ἐλιγμῶν τῆς 'Αμερικανοκρατίας στήν 'Ελλάδα εἶναι σχεδόν πιά ἀνύπαρκτο. "Οσο κι ἄν χρειάζονται οἱ ἐκλεπτυσμένες ἀναλύσεις πού θά μᾶς δώσει ἡ ἐπιστημονική μελέτη τῆς πραγματικότητας, δέν πρέπει νά μᾶς διαφεύγουν ὁρισμένα πολύ χοντρικά ἔστω καί κοινότυπα κύρια χαρακτηριστικά. 'Η διαπίστωση αὐτῆς τῆς οὐσίας εἶναι ἄσχετη μέ τήν τακτική πού θά ἀκολουθήσουμε κατόπιν ἀπέναντι στούς 'Αμερικανούς, τό ντόπιο ἤ τό διεθνές κεφάλαιο κ.τ.λ. 'Η τακτική θά καθορίζεται μοιραῖα ἀπό τόν ὑπάρχοντα συσχετισμό δυνάμεων ἀλλά βέβαια καί ἀπό τήν ἀνάγκη νά ἀλλάξει αὐτός ὁ συσχετισμός δυνάμεων ὑπέρ τῶν δυνάμεων τοῦ δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ. 'Εδῶ λοιπόν πρέπει νά κάνουμε μιά βασική διάκριση. 'Η [illegible] τῆς φιλελευθεροποίησης δέν ἦταν τόσο ἀποτέλεσμα [illegible] συσχετισμοῦ δυνάμεων ὑπέρ τῆς δημοκρατίας, καί ἀποτέλεσμα τῆς ἀντίστασης, παρά μόνο πολύ ἔμμεσα. 'Ηταν κυρίως [illegible]

του συστήματος. Θά φαινόταν ἴσως παραδοξολόγημα ἄν λέγαμε ὅτι ἄν δέν ὑπῆρχε καλέλου ἀντίσταση ἡ "φιλελευθεροποίηση"θά μποροῦσε ἀκόμη καί νά διευρυνθεῖ καί νά ἐμφανίσει ἔτσι τό σύστημα περισσότερη συνέπεια στή πολιτική του.Ἡ οὐσία βέβαια δέν θά ἦταν διαφορετική. Ὅταν λέμε λοιπόν ὅτι τό καθεστώς δέν ἔχει περιθώρια ἐλιγμῶν, ἐννοοῦμε ὅτι δέν ἔχει περιθώρια νά παραχωρήσει ἔστω κι'ἕνα τμῆμα οὐσιαστικῆς δημοκρατίας.Νομίζω ὅτι ἀπ'αὐτό τό πρῖσμα θά πρέπει νά ἀντιμετωπίσουμε καί τό ἐνδεχόμενο τῆς λύσης Καραμανλῆ. Βεβαίως δέν ἀποκλείεται τά κατεστημένα συμφέροντα νά ξαναποκτήσουν αὐτή τήν εὐχέρεια ἐλιγμῶν σ'ἕνα χρόνο Χ. Προσωπικά νομίζω ὅτι ἡ συγκυρία τῶν πραγμάτων ἐδέν δημιουργεῖ σοβαρή πιθανότητα γιά ἕνα κοντινό μέλλον.Ὁ λόγος εἶναι ἔτσι ἡ ὀξύτητα τῶν προβλημάτων καί ἡ ριζοσπαστικοποίηση τῶν μαζῶν δημιουργοῦν μεγαλύτερη πιθανότητα ἀδυναμίας ἐλέγχου τῶν "δημοκρατικῶν ὁδόσεων" καί τόν ὑπέρκερασμό τους.Ὅπως κι ἄν ἔχει τό πρᾶγμα, ἄν οἱ παραπάνω ἐκτιμήσεις εἶναι σωστές,-καί πιστεύω ὅτι εἶναι-, αὐτό δέν σημαίνει ὅτι τό προοδευτικό κίνημα δέν πρέπει νά ἀξιοποιεῖ τίς δημοκρατικοφανεῖς δυνατότητες πού παρέχει τό σύστημα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς δύναμής του.Μόνο δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι ἄν ἐμεῖς ἔχουμε τήν ποιηριά νά χρησιμοποιοῦμε τήν νομιμοφανή δράση γιά τούς σκοπούς τῆς ἀλλαγῆς,τό κατεστημένο ἔχει τή δυνατότητα δημοκρατικοφανοῦς ἤ φιλελευθεροφανοῦς παραλλαγῆς μέ τόν σκοπό τήν συντήρησή του.

Ἐδῶ εἶναι εὐκαιρία νά ξεκαθαρίσουμε κάπως καί τό πρόβλημα τῆς νόμιμης καί παράνομης δράσης.Πρέπει γιά ν'ἀντιληφθοῦμε καθαρότερα τό νοημά τους νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό κάθε νομικιστικοῦ τύπου σημασία τους.Γιά τήν δικτατορία καί τό ἐνγένει κατεστημένο , νόμιμο σημαίνει ὅτι εἶναι σύμφωνο μέ τήν λογική τοῦ συστήματος καί τούς σκοπούς του καί παράνομο ὅτι τό ἐνοχλεῖ καί διακυβεύει τήν ὑπόστασή του. Γιά μᾶς ἀντίθετα, νόμιμο εἶναι ὅ,τι προωθεῖ τήν ὑπόθεση τῆς δημοκρατίας καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ καί παράνομο ὅ,τι τήν βλάπτει.Γιά τήν ὥρα τά πράγματα φαίνονται πολύ καθαρά.Ἡ σύγχυση ὅμως ἀρχίζει ἐκεῖ πού ἀπερδεύοντει τά ὅρια τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων συμφερόντων ἀφ'ἑνός,καθώς καί στόν βαθμό πού λειτουργεῖ μιά σχετική αὐτονομία τῶν ἐπιφαινομένων,δηλαδή τῶν μορφῶν νόμιμο,παράνομο.Τά ὅρια τῶν πραγματικῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων θά τά ξεκαθαρίσει ἡ κοινωνιολογική μελέτη τῆς διάρθρωσης τῆς ἐργαζόμενης τάξης μέ ὁποιαδήποτε μορφή καί ἄν παρέχεται ἡ ἐργασία τους(χειρωνακτική ἤ πνευματική)πού ἐκμεταλλεύονται καί τό θεωρητικό ὑπόβαθρο τῆς πολιτικῆς τῶν συμμαχιῶν τοῦ Σοσιαλιστικοῦ μετώπου. Τό πρόβλημα μπορεῖ νά λυθεῖ μόνο μέ τήν πληρέστερη δυνατή πληροφόρηση τῶν συνθηκῶν πού ὑπάρχουν στό δημοκρατικό ὀπαιτόπεδο καί τῶν πραγματικῶν ἀντικειμενικῶν καί ὑποκειμενικῶν δυνατοτήτων τῶν ὀργανώσεων καί τῶν ἀνθρώπων πού ἀπ' αὐτές ἐκφράζονται, ἀλλά βέβαια καί ἡ ἀκριβέστερη δυνατή πληροφόρηση τῶν συνθηκῶν καί ἐπικρατοῦν στό ἀντίπαλο στρατόπεδο, τῶν ἀντιφάσεων καί ἀντιθέσεων πού ὑπάρχουν στά πλαίσιά του, τῶν μηχανισμῶν λειτουργείας του, κ.λ.π.Ἀπό αὐτή τήν ἄποψη πρέπει νά ἀντιγνωρίσουμε τήν παντελή ἀνικανότητα τῆς ἀντίστασης, ὅπως ἐλειτούργησε ἀπό τό 67,νά δράσει σέ σχέση μέ τήν παραπάνω ἀνάγκη.Τά μόνα ἐφόδια πού εἶχαν οἱ ἀντιστεκόμενοι στό καθεστώς ἦσαν ἡ γενική κοσμοθεωρητική τους τοποθέτηση καί τό συναισθηματικό θάρρος,ἀπέναντι σ'ἕνα καταπιεστικό , ἀστυνομικό μηχανισμό πλήρως ἐξοπλισμένο καί πληροφορημένο καί μέ εἰδική πεῖρα γιά τήν καταστροφή τῶν ἱεραρχικοῦ τύπου ὀργανώσεων τῆς ἀντίστασης. Γνῶση, γιατί αὐτές οἱ ὀργανώσεις εἶχαν τήν ἴδια περίπου δομή μέ τήν δική τους,ἡ ὁποία ἐπιπλέον ἦταν περισσότερο τελειοποιημένη καί τεχνικά ἐξοπλισμένη. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν , οἱ περισσότερες ὀργανώσεις νά ἐξαρθρωθοῦν πρωτοῦ κἄν ἐκδηλώσουν τήν δραστηριότητά τους,ἤ μετά τήν ἐκδήλωσή τους πρωτοῦ μπορέσουν νά τήν ἀναπαραγάγουν. Τό πρόβλημα λοιπόν τῆς ἀξιοποίησης τῶν νόμιμων μορφῶν δράσης,δηλαδή τῶν μορφῶν πού ἐπιτρέπει ὁ ἀντίπαλος μπορεῖ νά λυθεῖ μόνον ὅταν ξέρουμε σωστά τά ἀντικειμενικά ὅρια πού ἔχει ὁ ἴδιος ὁ ἀντίπαλος νά τίς ἐπιτρέπει οὐσιαστικά.Ἀπό τήν ἄλλη μεριά πρέπει νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τό συμβατικό καί παρωχημένο περιεχόμενο τῆς παρανομίας πού εἶναι μόνο τυπική ἀντιστροφή τῆς νομιμότητας τοῦ ἀντιπάλου καί πού πρακτικά ἐκδηλώθηκε στίς παραδοσιακοῦ τύπου κυρίως ἀντιστασιακές ὀργανώσεις μέ τήν γιάφκα καί τούς ἀνθρώπους πού κρύβονταν περιμένοντας νά πάρουν ἐπαφή κάθε δεκαπέντε ἡμέρες.

Ἡ παρανομία,δηλαδή ἡ οὐσιαστική δημοκρατική καί σοσιαλιστική νομιμότητα,πρέπει νά ἐκδηλώνεται μέσα στήν νομιμότητα , τήν ὁποία ἐπιτρέπει κάθε φορά γιά λόγους δικῆς του ἐσωτερικῆς ἐκλογίκευσης τοῦ συστήματος ὁ ἀντίπαλος.Αὐτό σημαίνει ἀνθρώπους μή ἐπισημασμένους ἀπ'τίς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν τῆς ἀστυνομίας. Δηλαδή ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἕνα κοινωνικό λειτούργημα καί ἐπάγγελμα,πού τούς ἐπιτρέπει τήν ἄνεση τῆς κίνησης.Ἡ παρανομία τους θά μποροῦσε νά συγκριθεῖ ἔτσι εἴτε ἀφορᾶ δυναμική δράση εἴτε προπαγανδιστική κ.τ.λ.μέ τό ἰδιωτικό ἐπαγγελματικό μυστικό μιᾶς ἐπιχείρησης πού ἔχει διπλά λογιστικά βιβλία: ἕνα γιά τήν ἐφορία καί ἕνα πρός ἀτομική χρῆσιν.

Αὐτή ἡ ἀρχή πρέπει νά συμπληρωθεῖ ἀπό τήν ἀρχή τῆς μεγαλύτερης δυνατῆς ἀποκέντρωσης καί αὐτονόμησης τῶν ἀντιστασιακῶν αὐτῶν πολιτικῶν καί ὀλιγαρίθμων κυττάρων τά ὁποῖα βρίσκουν μόνα τους τό εἶδος τῆς δραστηριότητας καί τά μέσα, χρηματικά, τεχνικά καί ἄλλα μέ τά ὁποῖα θά τήν πραγματοποιήσουν.

Ὁ συντονισμός τῶν ὁμάδων αὐτῶν πρέπει νά εἶναι πάσει θυσία καί γιά ἀρκετό διάστημα ὄχι ὀργανωτικοῦ τύπου,ἀλλά μέσω τῶν γενικῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων καί γενικῶν ἀξόνων δράσης πού ἡ πολιτική ἡγεσία τῆς ἀριστερᾶς νά ἐκπέμπει μέ

ὅσα τά δυνατά μέσα πληροφόρησης τοῦ διαθέτει.

Τό φοιτητικό κίνημα πού ἐκδηλώθηκε τά δύο τελευταῖα χρόνια ἐλειτούργησε βασικά πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Ἀλλά φυσικά μένουν ἀκόμη πολλά νά γίνουν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ δημιουργία τοῦ πολιτικοῦ συντονιστικοῦ φορέα παραμένει τό κυριώτερο.

Ἄς ἔλθουμε τώρα στό β' τμῆμα τῆς βασικῆς ἀρχῆς πού διατυπώσαμε προηγουμένως δηλαδή στήν ἀνάγκη ὅτι ὁποιοδήποτε ἀντιστασιακό κόσμημα, πολιτική ὁμάδα ἤ πρωτοβουλία πρέπει νά λειτουργεῖ σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας πού θέλει νά οἰκοδομίσει. Ἐδῶ πρέπει νά κάνομε μιά σημαντική διευκρίνιση : ἄν στό ἐπίπεδο τοῦ ἔθνους ἡ ἐφαρμογή τῶν δημοκρατικῶν σοσιαλιστικῶν ἀρχῶν ἀποτελεῖ μακροπρόθεσμο στόχο, στό ἐπίπεδο τοῦ πολιτικοῦ κυττάρου ἤ τῆς πολιτικῆς πρωτοβουλίας κι' ἐπομένως τοῦ δημοκρατικοῦ σοσιαλιστικοῦ φορέα πρέπει νά εἶναι ἄμεσο παρόν. Γιατί ἀλλοιῶς στόν βαθμό πού ἀναπαράγονται μέσα στήν σοσιαλιστική ὀργάνωση οἱ κυρίαρχες δομές τῆς καταπιεστικῆς κοινωνίας (προνομιακές καί ἱεραρχικές σχέσεις , ποικίλλες ἀλλοτριώσεις κ.λ.π.), στόν ἴδιο βαθμό ἡ ὁρμή τῆς ἀλλαγῆς ἐκφυλίζεται καί ἡ κοινωνία πού οἰκοδομεῖται θά τείνει νά ἀναπαράγει μέ ἄλλα ὀνόματα τίς ἴδιες μέ τήν καπιταλιστική κοινωνία σχέσεις. Εἶναι ἄλλο πρᾶγμα νά ἀναγνωρίζουμε μέ ρεαλισμό τίς δυσκολίες καί τά ἐμπόδια τῆς πραγματικότητας πού μᾶς περιβάλλει καί ἄλλο πρᾶγμα νά ἐνσωματώνουμε στίς ἀρχές μας τίς κυρίαρχες ἀρχές καί δομές τῆς πραγματικότητας πού θέλουμε νά ἀλλάξουμε. Ἕνα παράδειγμα πού δείχνει τί ἀκριβῶς ἐννοῶ εἶναι τό ἀπόσπασμα τῆς εἰσήγησης γιά τήν ἐξωτερική πολιτική πού ἀφορᾶ τίς σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μέ τό ΝΑΤΟ (βλ. σχετ. ἀπόσπασμα).

Μιά βασική δομή πού διέπει τήν Ἑλληνική κοινωνία εἶναι ἡ ἱεραρχική. Εἶναι ἐνδιαφέρον νά παρατηρηθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ ἀνάλυση τῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητας ἀπό τήν σκοπιά τῆς βασικά ἱεραρχικῆς δομῆς της , εἶναι περισσότερο γόνιμη ἀπ' ὅτι ἀπό τήν σκοπιά τῆς καπιταλιστικῆς της ὑφῆς (ἡ ὁποία ἐξ ἄλλου εἶναι καί αὐτή ἱεραρχική) γιά τήν ἀνεύρεση καί ἄλλων τύπων ἐκμετάλλευσης καί ἀλλοτριώσεων πού δέν ἔχουν ὑφή καθαρά οἰκονομική.

Τί σημαίνει λοιπόν δημοκρατία κατ' ἀντίθεση πρός κάθε εἴδους ὀλιγαρχία ἤ δικτατορίας; Ἄν ἐξετάσουμε αὐτούς τούς δύο τύπους πολιτευμάτων χρησιμοποιώντας τήν παραδοσιακή μέθοδο σχηματοποίησης τῆς πυραμίδας, μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ὅσο τό κέντρο βάρους λήψεως ἀποφάσεων μετατοπίζεται πρός τήν πάνω κορυφή τῆς πυραμίδας τόσο περισσότερο τό σύστημα εἶναι συγκεντρωτικό, ἱεραρχικό καί τείνει πρός δικτατορικές μορφές λειτουργίας. Ἀντίθετα ὅσο τό κέντρο λήψεως ἀποφάσεων μετατίθεται πρός τή βάση τῆς πυραμίδας, τόσο τό σύστημα εἶναι ἀποσυντονιστικό , ἀντιιεραρχικό δηλαδή ἀναρχικό. Κανένα ἀπό τά συστήματα ἐξουσίας πού εἶναι γνωστά μέχρι τήμερα δέν ὑπῆρξε καθαρή μορφή τῆς μιᾶς ἤ τῆς δύο ἀκραίας περιπτώσεις. Ὑπῆρχαν μόνο διαφορετικές προσεγγίσεις τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης μορφῆς. Τό γεγονός ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ διάρθρωση τῶν μέχρι σήμερα γνωστῶν κοινωνιῶν, ἐκτός ἀπ' τίς ἀρχέγονες κοινοτικές, εἶναι ταξική, σημαίνει, ὅτι οἱ διακυμάνσεις τῆς γραμμῆς ἰσορροπίας κάθε κοινωνίας τοποθετοῦνται στό σχῆμα τῆς πυραμίδας κατ' ἀρχήν σέ μεγάλη ἀπόσταση ἀπό τήν βάση της.

Σοσιαλισμός θά ἐσήμαινε λοιπόν ἀπό αὐτή τήν ἄποψη τήν μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους λήψεως τῶν ἀποφάσεων ἀποφασιστικά πρός τήν βάση τῆς πυραμίδας σέ μιά ἀταξική κοινωνία ὅπου δέν θά ἦταν δυνατή ἡ ἐκμετάλλευση καί ἡ ἀνισότητα καί ὅπου θά ὑπῆρχε πλήρης δημοκρατία, πολιτική, οἰκονομική καί κοινωνική. Θά ἐσήμαινε ἀκόμη περισσότερο καταστροφή τῆς πυραμιδοειδοῦς μορφῆς τῆς κοινωνίας, καί ἐπομένως ἐξαφάνιση τῶν ἱεραρχικοῦ τύπου σχέσεων πού διέπουν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τή μορφή τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν: στόν οἰκονομικό τομέα μέσω τῆς καπιταλιστικῆς διάρθρωσης τῆς κοινωνίας, τόν πολιτικό μέσω τῆς κρατικῆς γραφειοκρατίας μέ τόν ἰδιαίτερο χρωματισμό πού μπορεῖ νά πάρει μέ τήν στρατοκρατική μορφή του καί τόν κοινωνικό μέ βάση τήν πατριαρχική δομή τῆς οἰκογένειας, τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο φύλλων, μεταξύ γονέων καί παιδιῶν κ.λ.π.

Πῶς εἶναι λοιπόν δυνατό νά ὑλοποιηθοῦν αὐτές οἱ ἀρχές στήν πρωτοβουλία μας καί στόν σοσιαλιστικό φορέα πού ἀποβλέπουμε;

Ἀρχή Ιη: Ἡ ἀρχή τῆς αὐτονομίας ἐπιβάλλει τό κέντρο ἀναφορᾶς κάθε δραστηριότητας νά βρίσκεται στήν Ἑλλάδα, μέ ὅλες τίς πρακτικές συνέπειες πού σημαίνει αὐτό. Εἰδικότερα πρέπει νά ἀναγνωρίζεται θεωρητικά καί πρακτικά ὅτι κυριαρχοῦν οἱ ἐκτιμήσεις πού προέρχονται ἀπό τούς ἀγωνιστές πού βρίσκονται στήν Ἑλλάδα καί ἀκόμη περισσότερο τά συνθήματα καί ἡ τακτική πού διαμορφώνονται ἀπ' τήν ὑπεύθυνη δραστηριότητα τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τά προβλήματα πού τούς ἀφοροῦν.

Αὐτή ἡ ἀρχή πρέπει νά διακατέχει ὄχι μόνο τό θέμα τῆς γενικῆς συντονιστικῆς καθοδήγησης τοῦ ἀγώνα στήν Ἑλλάδα, ἀλλά νά ἀναγνωρίζεται σέ ὅλη τήν διάρθρωσή του. Αὐτό σημαίνει πρακτικά ὅτι οἱ φοιτητές ἔχουν τήν τελευταία λέξη γιά τήν πολιτική δραστηριότητα πού θά ἀναπτύσσουν στούς χώρους σπουδῆς, τά ἐργατικά καί ἐπαγγελματικά συνδικάτα τό ἴδιο κ.ο.κ. Αὐτό πρέπει νά προσέχεται ἰδιαίτερα στήν δική μας πρωτοβουλία πού ἔχει σά χῶρο δράσης τό ἐξωτερικό, ὅπου εἶναι ἀκόμη πιό κλιθτερη ἡ σύγχυση τῶν ἁρμοδιοτήτων πολύ περισσότερο μάλιστα πού οἱ ἁρμοδιότητες πού ἀναλαμβάνονται ἐδῶ, ὅπως καί σέ κάθε ἐξωτερικό χῶρο ἀπό τό σημεῖο πού γίνεται πραγματική ἡ δράση, εἶναι δωρεάν. Αὐτό βεβαίως δέν σημαίνει μέ κανένα τρόπο ὅτι οἱ ἀγωνιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀπαλλοτριώνονται ἀπό τίς πολιτικές τους εὐθύνες. Κάθε δραστηριότητα ὅμως πού ἀναλαμβάνεται στό ἐξωτερικό ἔχει ἀπό τήν φύση της χαρακτῆρα ἐξαρτημένο, ὑπο-

βοηθητικό καί ἐφεδρικό. Ὁ ρόλος τῆς πολιτικῆς δραστηριότητας στό ἐξωτερικό εἶναι κυρίως ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐπαφῆς μέ τόν διεθνή χῶρο καί τό διεθνές προοδευτικό κίνημα, ὅπου μέ τήν σειρά τους οἱ εὑρισκόμενοι στό ἐξωτερικό ἔχουν τόν πρῶτο ρόλο. Εἶναι λοιπόν ἄλλο πρᾶγμα ἡ πολιτική δραστηριότητα στό ἐξωτερικό καί ἄλλο πρᾶγμα ἡ ὕπαρξη κομματικῶν δυνάμεων οἱ ὁποῖες ἔχουν ἁρμοδιότητα νά ψηφίζουν;νά ὁρίζουν καθοδήγηση κλπ Αὐτό τό δικαίωμα δέν τό ἔχουν οὔτε ἐκεῖνοι πού βρίσκονται στίς ἐξορίες καί τίς φυλακές , ἀφοῦ καί ἐκεῖνοι εἶναι ἀπομονομένοι ἀπό τίς πραγματικές συνθῆκες διεξαγωγῆς τοῦ ἀγῶνα. Αὐτό εἶναι καί πρέπει νά ἀναγνωρισθεῖ σάν δικαίωμα ὅσων βρίσκονται μέσα στόν ἑλλαδικό χῶρο καί εἶναι ἑκάστοτε ἐνεργοί στόν ἀγῶνα.

Ἀρχή 2η:Στόν βαθμό πού διευρύνεται ἡ πρωτοβουλία, ὅλοι οἱ συμμετέχοντες ἔχουν ἴσα δικαιώματα καί ἀποφασίζουν κυριαρχικά κατά πλειοψηφία γιά τά ζητήματα πού ἀνακύπτουν.

Ἀρχή 3η: Ἡ διαμόρφωση τῆς Νέας Ἀριστερᾶς ἀποτελεῖ εὐθύνη τοῦ συνόλου τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων πού ἐπιδιώκουν τόν Σοσιαλισμό καί αὐτό πρέπει νά ληφθεῖ σοβαρά ὑπόψει ἀπό τήν ἀρχική ἤδη φάση τῆς διαμόρφωσης τῆς πρωτοβουλίας.

Ἡ ἀνικανότητα τῶν παραδοσιακῶν πολιτικῶν δυνάμεων νά ἀποτρέψουν καί νά ἀντιμετωπίσουν τήν δικτατορία ἐδημιούργησε ἀπογοήτευση ἀλλά καί μιά διάθεση ριζικῆς ἀνανέωσης τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Τό πλαίσιο τῶν παραδοσιακῶν σχημάτων ὅπως ἦταν φυσικό ἀποδείχθηκε ἀνίκανο νά γίνει ὁ χῶρος τῆς ἀνανέωσης. Ἀντίθετα ἐλειτουργησε σάν χῶρος παγίδευσης σημαντικῶν δυνάμεων πού ἀνήκουν φυσιολογικά στόν χῶρο τῆς ἀλλαγῆς . Ὁ κατακερματισμός τῶν ἀνανεωτικῶν δυνάμεων ὑπῆρξε μοιραῖος καί ἀποτελεῖ ἀκόμη μιά θλιβερή πραγματικότητα. Τό κλῖμα πού ἐπικρατεῖ ἀκόμη εἶναι ἡ καχυποψία πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις καί ἡ ἐσωστρέφεια τῶν μικρῶν ὁμάδων στίς ὁποῖες ἔχει ἀναχθεῖ τό κίνημα. Τά ἄτομα καί αὐτές οἱ ὁμάδες ἐπιτελοῦν ἐνστικτωδῶς τόν καταμερισμό ἐργασίας πού ἕνα ὀργανωμένο καί πολύμορφο κίνημα θά ἦταν καί κεῖνο ὑποχρεωμένο νά δημιουργήσει. Δέν ὑπάρχει ὅμως στήν ἱστορία παράδειγμα πού νά διεξάχθηκε νικηφόρα ἕνας ἀγώνας μέ τούς ὅρους πού ἔχει ἡ σημερινή κατάσταση. Ἡ ἀνάγκη τοῦ ὀργανικοῦ συντονισμοῦ ἔχει πιά συνειδητοποιηθεῖ ἀπό ὅλους. Ὅμως σκοντάφτει στήν ἰδεολογική καί πολιτική σύγχυση καί σέ ὅλα τά ψυχολογικά ἐμπόδια πού αὐτή ἡ σύγχυση συνεπάγεται. Ὁ καθένας εἶναι σφραγισμένος ἀπό τίς προσωπικές του ἐμπειρίες καί τό πιστεύω του,πού ποιραῖα ἀποτελεῖ πάντα μιά μερική συνειδητοποίηση τῶν πραγμάτων . Τό φαινόμενο αὐτό παρατηρεῖται ἀκόμη καί στά πρόσωπα πού φαίνονται καθαρότερα προσανατολισμένα πρός τήν νέα ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων. Στίς συζητήσεις καί τίς ἀρίσεις πού γίνονται , κατά κανόνα ἐπισημαίνονται μόνο τά ἀρνητικά σημεῖα ἑνός ἄλλου προσώπου ἤ μιᾶς ἄλλης πολιτικῆς. Ἡ πολιτική ἀσκεῖται μέ πόλους τίς διαφορές , - μέ εἰσαγωγικά ἤ χωρίς εἰσαγωγικά - προσωπικότητες περιχαρακωμένες μέσα σέ σχήματα μέ ἀνύπαρκτη βάση,οἱ ὁποῖες καιροσκοποῦν ἀποφεύγοντας τήν δημοκρατική καί συλλογική δέσμευση. Οἱ " ἀθῶοι" νέοι ἀγωνιστές πού κατά ἑκατοντάδες ξεφυτρώνουν ἀνάμεσα στούς φοιτητές καί τούς νέους ἐργαζόμενους,ὑπάρχει κίνδυνος νά μποῦνε καί αὐτοί κάποτε στόν ἴδιο φαῦλο κύκλο. Ἐν τῷ μεταξύ εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ νέα γενιά ἀποτελεῖ τήν ἐλπίδα ὅλων,μέ τήν διαφορά ὅτι πολύ συχνά αὐτή ἡ ἐλπίδα κρύβει κάποια ὑπισθοβουλλία, ὅτι δηλ. οἱ νέοι θά ἀγωνιστοῦν ὥστε ὁ καθένας νά μπορέσει νά βολευτεῖ καλύτερα μέσα στά μικροσυμφεροντάκια του καί τίς φιλοδοξίες του καί ὅτι θά ἀποφύγει τελικά τό ἄβολο πικρό ποτῆρι τῆς γνήσιας προσχώρησης στό νέο πνεῦμα καί τή νέα πρακτική. Πιθανῶς νά ἐξελιχθοῦν ἔτσι τά πράγματα,δυστυχῶς ἡ ἐξέλιξη δέν εἶναι μηχανικά νομοτελειακή , τά πάντα ἐξαρτῶνται ἀπό τήν συνείδηση καί τήν συνειδητότητα τῆς βράσης. Θά ἔχουμε ξεχάσει ὅμως τότε καί μιά ἄλλη κοινοτυπία ἀνάμεσα στίς ἄλλες πού ἴσως ἀναφέρθηκαν σ'αὐτή τήν εἰσήγηση-παρόλο πού ἄν πραγματικά ἐφαρμόζονταν στήν πολιτική πρακτική θά ἦσαν μᾶλλον πρωτοτυπίες-ὅτι δηλ.δέν θά ὑπάρξουν ἔτσι νικητές,θά εἶναι καί πάλι ὅλοι ἡττημένοι.

Νομίζω ὅτι εἶναι καιρός νά περάσω στό τμῆμα τῶν πρακτικῶν προτάσεων:

I) Νά συγκροτηθοῦν ὁμάδες μελέτης ἤ τουλάχιστον ἕνας ὑπεύθυνος εἰσηγητής γιά τά παρακάτω θέματα: α)Ἐκτίμηση τῆς παρούσης πολιτικῆς συγκυρίας,περιθώρια ἐλιγμῶν τῆς δικτατορίας καί δυνατότητες , μέσα καί μορφές δυναμικῆς ἀντιμετώπισής της.

β) Κριτική τῆς ἀντίστασης ἀπό τό 1967 ἕως τώρα.

γ) Ἑρμηνεία τῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἀντίστασης μέ βάση τήν πρόσφατη ἱστορία τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος.

δ) Μελέτη-χαρτογράφιση τῶν σημερινῶν ὀργανώσεων τῆς Ἑλληνικῆς ἀριστερᾶς καί συσχέτιση τῶν ἀποφεύων των.

ε)Ταξική διάρθρωση τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

στ) Διάρθρωση τῆς τάξεως τῶν ἐργαζομένων -συγκλίνοντα καί ἀποκλίνοντα συμφέροντα ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων.

ζ) Μελέτες πού θά προταθοῦν ἀπό ὅλες τίς εἰσηγήσεις καί θά προκύψουν κατά τήν διάρκεια τῆς συζήτησης.

2)Τά κείμενα τῶν εἰσηγήσεων καί τῶν πορισμάτων τῆς συζήτησης νά ἐκθοθοῦν σ'ἕνα τεῦχος.

3)Τό τεῦχος ἤ τά πορίσματα τῆς συζήτησης καί οἱ εἰσηγήσεις νά ἀποσταλοῦν σέ ὅλες τίς ὑπάρχουσες ὀργανώσεις ἤ τάσεις καθώς καί στόν μεγαλύτερο δυνατό ἀριθμό ἀριστερῶν κυρίως στήν Ἑλλάδα καί τό ἐξωτερικό μέ τό αἴτημα γραπτῆς ἀπάντησης γιά τίς ἀπόψεις πού ἐκφράζονται,καί πῶς βλέπουν τό πρόβλημα τῆς διαμόρφωσης τῆς ἀριστερᾶς συγκεκριμένα.

4)Νά ζητηθεῖ ἀπό τίς παραπάνω ὀργανώσεις καί πρόσωπα σέ ποιά συγκεκριμένη πράξη ἀντιδικτατορική ἤ κατά τήν κρίση τους πολιτική τήν ὁποία θά ἦσαν διατεθιμένοι νά ἀναλάβουν μόνοι ἤ σέ συνεργασία μέ ἄλλους ἀριστερούς,ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν καί ἰδεολογικῶν διαφορῶν.

5)Νά ἀναζητηθεῖ LOCAL μέ PERMANANCE (μόνιμη ἕδρα)στό Παρίσι καθώς καί ὁπουδήποτε ἄλλοῦ εἶναι δυνατόν γιά τόν συντονισμό τῆς πρωτοβουλίας.

6)Νά συγκροτηθεῖ πολυμελές ὄργανο ἐκπροσώπων ὀργανώσεων ἤ τάσεων τῆς ἀριστερᾶς τό ὁποῖο νά συνέρχεται τακτικά κάθε μῆνα στό Παρίσι μέ ἀποκλειστικό σκοπό τήν ἀνταλλαγή ἀπόψεων γιά τά προβλήματα τῆς ἀντίστασης καί τῆς Ἀριστερᾶς.

7)Νά ζητηθεῖ οἰκονομική ἐνίσχυση γιά τήν προώθηση τῶν ἐργασιῶν τῆς πρωτοβουλίας ἀπό τό διεθνές κίνημα.

8)Νά συγκληθεῖ τόν Ἰούνιο νέο διευρυμένο σέ σχέση μέ τά πρόσωπα καί τίς πολιτικές τάσεις COLLOQUE, ἀφοῦ ἐκπληρωθεῖ στό μεσοδιάστημα ἕνα μίνιμουμ στόχων πού θά καθορισθεῖ στήν παροῦσα συζήτηση.

Νίκος Νικολάου

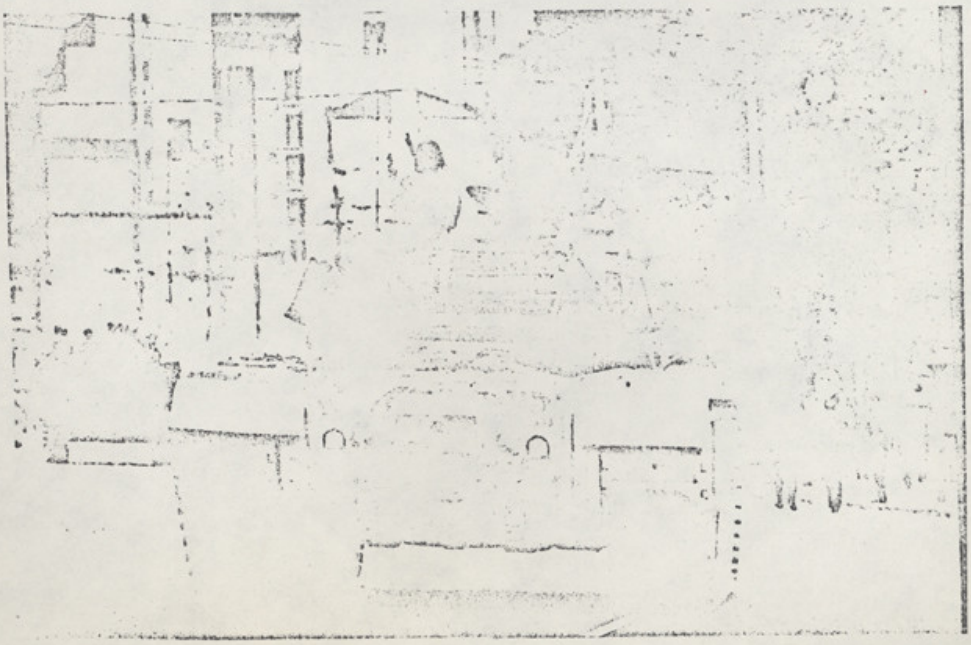

At dawn on December 24th 1970, after three weeks in London, I returned to Athens to spend Christmas "home" with my friends and cats. Not all my friends. A number had been in prison for a long time, others like the lawyer Takis Touloupas were in exile in remote villages, some 1000 metres high up in mountains.

Just one month before, in November, a lawyer Koronaios had been arrested accused of having placed a home-made bomb which made more noise than it did harm, in the National Garden, just outside the Parliament room where self-elected prime minister Papadopoulos sat talking with Laird, the American... A few more people had then been arrested for being connected with the placing of this and other bombs. I knew one of them; Andreas Franguias, an engineer of high standard, hero of the resistance against the Germans in World War II. The others, like Koronaios, were lawyers.

Stories of terrible tortures that these men had been and were still being subjected to had reached us. The sources were such that we had no doubt that they were true in every detail. However, we were used to learn of tortures, to see people who had been tortured, since April 21st, 1967 when some ruthless, uncultured colonels had taken the country over.

They had done it by deceit, by abusing the confidence of the people and of the government who had trusted them with the arms, the tanks and the NATO plan with which to protect Greece from enemy attack. Instead, they used these arms, tanks and

plan to enslave Greece, to deprive its people of all their rights, safeguards and liberties. The "colonels" whom we call the "junta" or simply "they" as opposed to "us", the Greek people, had to use these tortures to put fear in the heart of the people, to prevent them from revolting and throwing them out of power, to gag them into silence.

They had to use torture, horrible tortures to get information for more and more arrests. And they had to lie. They had started with a lie : the communiqué "they" broadcast to the bewildered people was stated to have been issued and signed by the king and the government (a conservative one at the time). The truth was that the king had not signed it yet, and that the prime minister, and almost all the members of the parliament, plus thousands of people mostly chosen because of 30 years old "files" of left wing records had been arrested in their beds in the night, hours before. In short the communiqué had announced that all the articles of the constitution assuring the protection of the people from abuse, arrest, their right to free speach and even thought, actually all their rights, were suspended. A long list of the things people "could not doe" any longer followed. Among them was that they were not allowed to assemble in groups greater than five !

For foreign consumption, and for those of the Greek people they thought they might deceive, the reason given was that before April 21st 1967 there was chaos, communist danger and that Greece was on the edge of a precipice. The Greeks who would not have survived but for their ready laughter added that "since, Greece had made a step forward."

Tortures, lies, for almost about five years now - I personally with my latest experience have heard the screams of a tortured man, and have a big collection of lies covered by "their word of honour as officers."

Still on this Xmas Eve of 1970 in spite of all we knew about the sudden arrests, the oppression, the tortures, the fear my heart formed with joy at being back in Athens. In spite of "them", of the horrible shade on our lives, Greece, "our" Greece was as beautiful as ever, and "home" was "home". Although it was at 4 o'clock in the morning that friends had come to meet me at the airport, to take me to my tiny apartment. We sat talking well after day had come. I "inspected" the cats, they had been well looked after, and they crowded round me purring. The plants and flowers on the two terraces seemed less happy. No other than me would give them two hours care a day.

I asked about every friend, every home news. Some new arrests, but this in our Greece of today is an almost every day event. Who were they ? Lawyers, scientists, all of "central union", that is liberal ideology, my own. I knew a few of them. All had been arrested by the "military police", not the "security police". They were kept at EAT ESA which stands for "special interrogation center of the Greek Military Police". A place dreaded more than the well feared "security police" the "Asphalia" as it is called in Greek. A place I was to have personal experience of, not too long after. Ironically enough it is situated behind the statue of Besrizelos the great

liberal leader, next to the American Embassy. All other close friends were all right. Christos Sarzetakis (?) (the impartial judge of the Z film) had left the day before for Salonika to spend Xmas, which is also his name day, with his family.
I was always worried whenever Christos went to Salonika. It was there that the left wing M.P. Gregoris Lambrakis was assassinated. It was there that the young (he was 33) judge charged with the investigation of the case, in spite of great pressure by Kollias, the judge of the high court who was to be the first prime minister of the Junta, indicted some generals of the gendarmerie as having investigated and having tried to cover the murder.
The son of Mitsou, one of the indicted generals, was now himself high up in the gendarmerie. I felt uneasy. And a little hurt that he had left a few hours before I was due back. However, I had also left for England without seeing him or other friends, and without telling them. In the Greece of today, if you are known to be an opponent of the government, you try <u>not</u> to see your friends when leaving, and for some time after your return.
The anxious and insecure "colonels" are afraid that oral messages would have been taken in or brought back.
I had first met Sartzetakis years ago in Paris. Was it in 1962 or 1966 ? I cannot remember. I had like him immediately. He was integrity itself, with a childish candour. He was very proud to be a judge, it was obvious that he could not have chosen a career that he would have liked better. He wanted

to be the judge, impartial and unbiased. For this reason he refused to belong to, or even speak of any one political party. We had however the same liberal ideals, we both dreamed of a progressive Greece. We both wanted the Greek people to be allowed the culture and education they deserve. To be what their natural intelligence leads them to be : free thinkers, tolerant, real democrats, kind and helpful, objecting to any persecution of anyone for his creed or ideals, objecting to any illegal interference by the governmental machine. But, I used to say, to have all that, something must stop : the brain washing in the army, and the schools which an obscure force seemed to exercise and impose. The anihilation, by prevention of promotion, dismissal from work, exile or even imprisonment of any one expressing liberal ideas - especially of people having to do with the education of the young : teachers at low or high schools, university professors. Since my teen years I believed and believe that all depends on culture. Sartzetakis would not speak of anything touching the political subject. But we agreed on the two main subjects : culture and governmental machinery, something wrong in both seemed to crash down any free, liberal thinker. But all was to be put right - what a beautiful Greece we were going to build. There I was, feeling very young again, dreaming the same dream of my youth, at the time of the enemy occupation in World War II, the dream of a free, progressive, independent proud Greece where human rights and human dignity would be respected. The dream that gave the very fragile young woman I was then,

the courage to oppose the Fascist occupation of my country, and to fiercely face interrogations and imprisonment. Sartzetakis returned to Salonika, Greece. We met again in Athens at about 1968 and resumed a friendship based on these olds dreams and on mutual esteem, a friendship which became closer and closer every day. Greece was "occupied" again. And to me, this time it seemed worse. Because the "occupants", the people who had deprived us of our freedom, who were throwing Greece back into obscurantism, the oppressors, the torturers, were Greeks. I was distressed, and above all ashamed.

\+ + + + +

At seven o'clock in the evening Christos Sartzetakis rang me from Salonika. How was I ? How had I enjoyed London ? What news ? One does not give any "news" on the telephone in Greece, still less on long distance calls. So I went on and on about my health, the tests the doctors had made, and what they had suggested, etc., etc., till I got a fed up "all right" from Christos. When was he coming back ? January 1st or 2nd. "Well Christos dear, happy Christmas to you, happy name day, happy New Year. I shall see you when you are back." Two hours later, Sartzetakis was arrested. Of course, without warrant, and after sunset, although both things had, again by then, and by their own laws, become illegal as article 10 of "their" own constitution had become active. And it covered these two things : no arrest without warrant, not before dawn. However, whoever asked to see a warrant, while being arrested,

was answered by an ironical laughter.

For a whole week Christos' father, himself an ex-officer of the Gendarmerie, his brother, a lawyer, friends, all his other friends tried desperately to find where he was kept. The Salonica gendarmerie had promised his father to let him know if he was to be moved, and in their usual way were lying to him telling him that he was still there. In fact, he had been transferred to Athens within two hours of arrest.

So at least on January 1st 1971 we discovered, with a shiver of apprehention, that he was at the "Special Interrogation Center of the Greek Military Police", the EAT-ESA of ill fame.

January 1st is a very special day in Greece. I rushed with a basket of food plus the traditional January 1st cake. At the gates the soldier guards refused to admit that Sartzetakis was there. I assured them, and it was true, that the officer on duty that day had said so, and had also said that food would be allowed. A soldier went in to ask, and came back and took in the basket. Was it given to him ? We spent a sad 1st January day - actually 1971 was to be for us a very sad year.

News of more arrests continued to pour in. Also some of the men in exile had been brought back to Athens, and handed to the military police. They were also at the EAT-ESA. Among them was my friend the lawyer Takis Touloupos. Like Franguias he was also a hero of the Resistance during World War II. He had been tortured then, and not only he did not speak, nor of course gave anyone else away, but he did not even scream. For already about two years this man had been in exile in remote villages. He had been moved from one to another as soon as

he thought he had somehow settled to one place. This actually was the "method".

During all this time Touloupos was under strict gendarmery supervision. What could he have done ? What information the Special Interrogation Center expected to extract from him ?

Details of further tortures came again to me. Sartzetakis, my friend, the brave and impartial judge was being horribly tortured. I was more than sure that he was not involved in any one resistance organization. Certainly and definitely he was against the dictatorship and the continual transgression of all human and legal laws. But who was the cultured honest man who was not ? There could be no evidence of any "illegal" action by Sartzetakis. Is it to admit some unexisting "crime" that he was being tortured ? Or to pay his insolence at daring to indict generals of the gendarmery, refusing to bend to the pressure to cover up Gregoris Lambrakis' murder ? Or also to serve as an example for all other investigating judges who would dream of giving findings or unbiased judgments instead of the ones exacted by the "colonels" ?

\+ + + + +

The nightmare to learn about hardship, misery, illness had been my lot almost since my early youth. Somehow people felt or heard that if I could help I would try to do so, and they did come to me. I remember when I was in my twenties one evening when we were sitting at an open air café my first husband saying:

"Stop calling all the beggers to you" and his answer to my bewildered "How do I call them ?" : "You look sweetly at them". I was never interested in politics. Even now that politics seem to have thrown themselves upon me I cannot be interested in the intricate details of parties' machinery.

Since my teens I believed and I still believe in something simple, perhaps childish : that culture makes all the difference. That in the human species only a small minority is what we have in mind when we say "human being" and that culture, true culture, understanding and tolerance, not just learning, or polite hypocrisie, or superficial goodness, could change this minority into a majority. Then perhaps justice would prevail ? And the lives and rights and happiness, and dignity of the people would be respected ?

Is there any such hope ? Or is it that in spite of my age I am really eighteen, as the radistic governor of the Special Interrogation Center told me with contempt in between shouts and threats ? But then how, if he is able to torture people, and he undoubtedly is, and he undoubtedly did and does torture, and therefore, to put it as mildly as I can, he can stand the suffering of others, how this man or others like him can ever understand that I cannot sleep at the mere thought of an unknown to me young man, Alexander Panagoulis, being inhumanly tortured ? Tortured on and off for about three years now, with the death sentence still hanging on his head after three mock executions, with no legal means to see his miseries come to an end as long as he is in "their" hands. A slave with no rights. A human being treated as no wild beast should ever be treated.

How could these people understand that the impossibility to bear the thought of so much suffering would make me accept to go through any risk to help him ?

Throughout my life my compassion for the suffering has never been an abstract feeling. I had to act. To do something to help. So much so that sometimes I felt like running a sort of a private "Red Cross".

\+ + + + +

My part in the "Resistance" in World War II started with helping families in need of those at war.
Quite naturally I went on hiding people : Greek and British officers out of concentration camps; resistance fighters the enemy was after, or who had already been arrested and escaped from prisons. I remember one of them who had escaped after having been sentenced twice to death for sabotage. Then I had to find a way for them to get our of our enslaved country : with the help of the police we got forged identity cards for the Jews and found them houses to hide. Radio-transmitters could not transmit messages more than twice from the same place before being found out, so we had to be many to harbour them while they transmitted, and in between. They were also too precious to be in further danger, so we young women carried on our shoulders the radios from place to place. We made them look like sacks of potatoes. They seemed very heavy for our fragile shoulders, but then what wouldn't one do during the great starvation for one sack of potatoes !

Eventually I was arrested and imprisonned in Averoff prison (Athens). When on September 1st I entered Korythallos prison I could not help saying that I seem to go to prison when my country is under occupation. The charges seemed to be also the same.

+ + + + +

After the end of the war I applied for a one year British Council Scholarship to work at the Wright Fleming Institute, under Alexander Fleming. Besides University's study records, character and behaviour during the war years were among the factors considered for the granting of the scholarship. I topped the list of 45 applicants.

I went to London in September 1946. Fleming had accepted me to work with him for six months. After this, he had said, I could spend the remaining six months of my scholarship at another laboratory. Things turned out differently. Except for one year in Athens, I remained at his side for the rest of his life. We were married on April 9th 1953.

+ + + + +

In London both before and after my marriage, a great number of sick people from Greece trusted that their compatriot would do all she could to help them. Complete strangers would ring me from Athens or from their village to ask me to choose a doctor and a hospital for them, to go to

the airport to fetch them. To interpret for them. To look after their relatives.

If they were to be operated they prayed that I should be in the operation room. They felt safer that way. The surgeons, to treat me, made me stand on a stool so that I could see better. How many skulls did I see being opened ? And how would I say without sounding ridicule that I could not stand it ? Doctors must not get personally involved. But I was not made to be a doctor. Many patients came when they were already beyond medical help. Each time, when they died, I felt like loosing one dearly loved. The sorrow of their family became my sorrow.

This got worse after my husband died. Perhaps because he was no longer there to help me and give me strength with his protecting presence. Perhaps because I had more cases to deal with as people found that I had more time to give them.

Often I had to help the families who rarely spoke English with the caretakers for the transfer of the dead back to Greece. Instead of hardening, I felt I was getting more and more almost morbidly sensitive. I think that the final breakdown came when I realized that all caretakers in London knew me. I tried to severe all connection with hospitals - or sick people.

But it was not easy. Even when on holiday in Greece, people, usually perfectly strangers, used to come to me for information about British doctors, or, if poor, to ask me to secure for them in Athens free medical care, or a free bed in a hospital, or whatever else they needed. This went on even at the time when I would not even hear of an illness without feeling the need to vomit - I always feel that way when I am upset - But how

But how could I stop them ? How could I tell these unfortunate people what I felt ? How could I make them understand ? Was not I the strong one ?

For these years after my husband's sudden death I did very little, almost no laboratory work. Instead, I devoted all my time collecting the material for his biography, and helping André Maurois write it.

During these years I did not go to Greece. When the biography was published I started going back. Gradually, I stayed longer and londer. From 1962 and onwards I stayed sometimes for six or seven months every year.

My longing for Greece had become an obsession. My stay seemed always too short, and leaving always a heartbreak. I made a test. I decided to stay on without giving myself a limit. Leave only when I should have enough, and should wish to do so. I stayed on and on, and this day did not come. Then I knew for certain that Athens was the only place I wanted to live in. That there it was that I belonged. That in spite of all these years in England I had remained thoroughly and incurably a Greek. That these people I loved so much, extrovert, bad mannered, vivacious, interested in everything and everyone, with a warm and generous heart, were my people, I was one of them.

As much as I loved my British friends and would miss them. As much as I loved London the strong link which had attached me to it for such a long time had gone with my husband's death.

Sieben Jahre sind seit der Nacht des 21. April 1967 vergangen, als eine Obristen-Junta die NATO - Panzer mobilisierte, die Staatsgewalt in Griechenland okkuppierte, und so eine Diktatur und ein Terror-Regime aufzwang.

Sieben Jahre der Gewalt, der Unterdrückung und der nationalen Entbehrung auf europäischem Boden, und zwar in jenem Teil Europas, in dem Begriffe wie Freiheit und Demokratie geboren wurden, einen festen Platz in der menschlichen Gesellschaft einnehmen.

Wie kam es aber dazu?

Griechenland war immer das Land der großen Widersprüche.

Vier Jahrhunderte unter dem türkischen Joch, und die weitere Kette der Kriege und Unruhen auf dem Balkan, ließen keine Chancen für eine reibungslose wirtschaftliche und soziale Entwicklung offen.

Aber mehr noch:

Griechenlands strategische Stellung im östlichen Mittelmeer war immer ein Anlaß für die offene und getarnte Intervention der Großmächte. Diese Intervention hatte wieder einen Einfluß auf das wirtschaftliche und politische Leben des Landes.

Die einheimische Wirtschaftsoligarchie hat sich dieser ausländischen Intervention nicht widersetzt.
Im Gegenteil: sie akzeptiert sie als eine notwendige Tatsache, und verbündet sich mit der Präsenz der ausländischen Mächte.
So hat sie sich unter diesen Voraussetzungen entwickelt, und hat ihre Interessen dieser angepaßt.
Indem sie allmählich ihren nationalen Charakter verlor, gab sie der wirtschaftlichen Entwicklung des Landes eine fast koloniale Form.

So ist Griechenland auf der einen Seite für seine schwerreichen Krösen und Reeder bekannt; welche die Seiten der Illustrierten mit ihren Skandalen und Launen füllen.
Andererseits wird Griechenland als Beispiel für Armut und Unterentwicklung erwähnt.

Unter diesen Bedingungen verursachen die Kämpfe des arbeitenden griechischen Volkes für den wirtschaftlichen,

sozialen und politischen Fortschritt des Landes, bedeutende Sprünge der Entwicklung.

Doch werden sie oft durch den ausländischen Eingriff, und die einheimische Wirtschaftsoligarchie, die ihre kolonialen Privilegien nicht aufgeben wollen, aufgehalten.

Während des zweiten Weltkrieges zahlte das griechische Volk einen hohen Blutzoll. Nachdem es dem faschistischen Italien und Nazi-Deutschland allein gegenüberstand, mußte es letztlich kapitulieren, um einer der schrecklichsten Besatzungsformen ausgesetzt zu werden.

Nach dem Zusammenbruch der Front flüchten der König und die Regierung nach England und dem Nahen Osten. Das Volk bleibt zurück, um mit dem Hunger, Konzentrationslagern und Exekutionen konfrontiert zu werden.

In dieser finsteren Zeit werden die K.P.G. und die linken Parteien zu einem Anziehungspol für das Volk, und es gelingt diesen Parteien eine der bedeutendsten Widerstandsbewegungen jener Zeit zu organisieren. Die Dienste die die griechische Widerstandsbewegung im Kampf für die Alliierten geleistet hat, sind gewaltig.

Die nazistische Besatzungsmacht war gezwungen, eine bedeutende Anzahl von Divisionen in Griechenland zu belassen. Die griech. Befreiungsarmee kontrolliert im Jahre 1944 fast das ganze Land.

Gleichzeitig mit dem Widerstand wächst auch die Hoffnung und der Wille des Volkes für die Freiheit, und für politische und soziale Änderungen, die das Land so notwendig braucht.

In dem Sieg der Alliierten sieht das griechische Volk seinen eigenen Sieg, seine Befreiung von den Nazis, aber auch von den einheimischen Unterdrückern, und die Verwirklichung seines größten Wunsches, Herr über sein Land zu werden.

Doch die Großmächte fassen andere Beschlüsse!

Die Konferenz in Teheran (1943) stellt Griechenland bedenkenlos unter englischen Einfluß.

Die Engländer landen in Griechenland nicht, um die Nazis zu schlagen, sondern um ihre Panzer gegen das griechische Volk zu richten.

Es ist das erste Mal, daß das griechische Volk Bekanntschaft mit dem Panzer macht, der als politisches Instrument gehandhabt wird. Die Kräfte der Volksarmee in Athen abgeschnitten, erleiden eine Niederlage.

Es folgen Gespräche in dem Ort Warkisa, und die nach diesem genannte Abmachung: alle politschen Parteien verpflichten sich, die Verfassung und die demokratischen Spielregeln zu achten, und freie Wahlen durchzuführen.

Und hier beginnt die große Komödie:
das alte Etablisment kehrt zurück.
Die Macht wird der Partei der Rechten gegeben.
Parallel zur Verfassung bildet sich eine Nebenverfassung, ein Gemisch aus außerordentlichen Artikeln und Verordnungen, die auf der einen Seite die Ordentliche Verfassung in allen Punkten, die die Volksrechte betreffen, suspendieren, und andererseits die Zuständigkeit der Exekutive erweitern.
Es bildet sich so neben dem Staatsapparat ein zweiter, der außerhalb der Verfassung wirkt.
Es bilden sich mehrere Geheimdienste und faschistische Organisationen, deren Ziel die Polizeikontrolle und der Terror des Volkes ist.

Das Land wird von einer antikommunistischen Hysterie erfaßt.

Jeder Bürger, der eine Beschwerde, einen Protest oder eine Feststellung ausspricht wird sofort verhaftet, ins Gefängnis gesteckt, auf Insel-KZ als Kommunist und Agent Moskaus, deportiert.

Die Widerstandskämpfer werden verfolgt, inhaftiert, verbaut. Die Verräter aber, die Mitarbeiter der Besatzer, werden in die höchsten Posten des Staatsapparates und der Armee befördert.

Angestellte, Arbeiter, Studenten usw. werden aufgefordert, eine Erklärung zu unterschreiben, mit der sie die Resistenz und die Volksbewegung verurteilen, und ihre Loyalität mit dem national gesinnten Etablisment bekunden.

Bewaffnete Terroristengruppen am Land verprügeln und ermorden frühere Kämpfer, oder auch Bürger, die sie verdächtigen. Unter diesen Bedingungen wird eine "Volksbefragung" durchgeführt.

Das Ergebnis erreicht trotz Terror und Manipulation gerade die 51 % für die Beibehaltung der Monarchie.

So kommt es zu einer "triumphalen" Rückkehr des Königs, dieses Symbols des engl. Einflusses.
Bei den Wahlen werden die Kandidaten der linken Parteien auf ihren Wahlreisen verprügelt, mißhandelt, und wagen nicht, öffentlich aufzutreten.

Arbeitslosigkeit und Unterbeschäftigung geiseln das Land. Unter diesen Pressionen und der Verzweiflung die sie verursachen, flüchten immer mehr Bauern auf die Berge.
So beginnt ein zweiter Partisanenkampf und das Land wird in einen Bürgerkrieg geführt.

Die revolutionäre Volksarmee kontrolliert wieder die Provinz, die Regierungskräfte beschränkten sich auf die großen Städte. In großer Panik bitten sie die Engländer um Soldaten und Waffen, um dem Sturm zu begegnen.

Die Engländer aber sehen tatenlos zu.

Der Exweltbeherrscher England ist nur mehr ein Schatten seiner selbst, das berüchtigte Imperium, die 1. Kolonialmacht der Welt, gerät in einen schnellen Verfall.

Der Einfluß, der England in Teheran so freigibig geschenkt wurde, ist für England nunmehr eine nutzlose Last.$

Aber gleich ist die Lösung gefunden.

Die USA, der große Gewinner des 2. Weltkrieges, mit ihrer hypertrophischen Wirtschaft, hungert nach Ausbreitung und Einflußnahme.

Die Transaktion mit einem ganzen Volk als Objekt findet statt. So erfährt eines schönen Morgens das griechische Volk, daß sein "Beschützer" nicht mehr England, sondern die USA ist. Die griechische, großbürgerliche Klasse erfährt die Neuigkeit mit Erleichterung und Freude.

Eine neue Sonne geht auf über Griechenland, und der allmächtige Dollar kommt, um den abgemagerten Pfund zu ersetzen.
Sie wurden in ihren Erwartungen nicht enttäuscht.
Im Rahmen der berüchtigten "Truman-Doktrin" fließen die Dollars in großen Mengen.

Aber hauptsächlich in Waffen jeder Art, Panzer, Flugzeuge, Kriegsschiffe und Napalbomben, mit welchen die Regierungskräfte bewaffnet werden. Aber das Geld wird auch für

Luxusautos für Funktionäre der Wirtschaft und Politik verwendet. Das alles, was das Material anbelangt.
Gleichzeitig aber kommen auch zahlreiche Missionen und Berater, sie bringen die bekannte, transatlantische Denkweise der "naiven Zielstrebigkeit" mit.

Unter dem Motto "zuerst schießen, dann fragen", gehen die vollbewaffneten Regierungskräfte zum Angriff über. Die griechische Provinz wird wie Feindesland behandelt. Sie wird skrupellos bombadiert, und ganze Dörfer werden mit Napalmbomben niedergebrannt. Obdachlose überschwemmen die Städte. Partisanen, die man ergreift, Bauern die unter dem Verdacht stehen, mit der Volksarmee zusammenzuarbeiten, kommen vor das Kriegsgericht, und nach einer kurzen Prozedur werden sie exekutiert. Die Exekutionskommandos arbeiten ununterbrochen.

In den Städten, welche die Regierung kontrolliert,$ werden die Anhänger der Linken, und alle Verdächtigen zu tausenden verhaftet, und auf nackte Felseninseln der Ägäis deportiert. Dort, in sengender Hitze werden sie verprügelt, und den schlimmsten Torturen und Erniedrigungen ausgesetzt. Unter ihnen begegnet man den hervorragendsten Denkern der griechischen Kultur.

In dem schrecklichsten der Konzentrationslagern, dem "Makronisos", ist der heutige, tatsächliche Führer der Junta, Joannidis, der Kommandant.

Die Volksarmee wehrt sich verbissen gegen den überlegenen Gegner, und wird schließlich vernichtet. Zehntausende Kämpfer flüchten über die Grenze in die Nachbarstaaten, hauptsächlich die Oststaaten.

Die KPG wird für illegal erklärt und verboten.

Das Land ist eine einzige Ruine.

Was der 2. Weltkrieg verschonte, dem gab der Bürgerkrieg den letzten Stoß. Und die Rechte, unumschränkter Herr der Lage, mit Hilfe der Truman-Doktrin auf der einen Seite, verfassungswidrige Verordnungen, paramilitärische und halbstaatliche Vergünde auf der anderen Seite, beginnt mit dem Wiederhaufbau des Landes. Griechenland wird zur Bastion der "Freien Welt" erklärt,wird Mitglied der NATO, und hält seine Armee in ständiger Bereitschaft. Die militärischen Ausgaben verschlingen 60 % des Budgets, mit den verbleibenden 40 % muß der

Staatsapparat intakt gehalten, und das Land wieder aufgebaut werden. Eifrig und oberflächlich werden die Wunden und Ruinen mit pompösen Baulichkeiten überdeckt, die wie die "Ptemkinschen Dörfer" dem Zweck dienen, eine Fassade der Prosperität zu bilden, die Touristen anzuziehen. Das ist die Fremdenverkehrspolitik der Regierung.

Gleichzeitig mit skandalösen Verträgen kolonialen Charakters werden die Reichtumsquellen des Landes an ausländische, hauptsächlich amerikanische Firmen und Monopole verschenkt. Die Kette der Wirtschaftsskandale, Verschwendungen und Unterschlagungen reißt nicht ab. Auch der Königshof nimmt an diesem großen Fressen teil. Die Besteuerung ist untragbar, und drückt die unteren Einkommen. Das Großkapital mit Schenkungen und Triks hintergeht die Besteuerung und bleibt unantastbar. Hinter der Fassade der Prosperutät leidet das Volk. Die Bauern geraten in Schulden und sind nicht mehr in der Lage sie zurückzuzahlen. In jedem Bahnhof, in jedem Hafen, neben den lächelnden, lustigen Touristen endlose Menschenschlangen von armselig gekleideten jungen Männern, mit leidvollem Gesicht und Tränen in den Augen. Sie ziehen nach jenen Ländern, um sich eine Existenz aufzubauen; in ihrer Heimat ist es ihnen versagt.

Zynisch akzeptiert die Regierung diese Lösung, als eine sehr natürliche. Sie zählt sogar zu ihren Aktivas die Devisen, welche die Entwurzelten ihren Familien schicken. Während dieser Periode werden die politischen Kräfte hauptsächlich durch 3 pol.Parteien vertreten: der Partei der Rechten, der des Zentrums und der EDA-Partei. Die Partei der Rechten ist traditioneller Träger der großbürgerlichen Klasse, und die hauptsächliche Stütze der Monarchie. Das Zentrum ist auch eine bürgerliche Partei, mit ähnlichem, ideologischem Standort. Nicht selten traten Politiker der Rechten zum Zentrum über, und umgekehrt.

Die EDA vertritt nach dem Verbot der KPG die Arbeiterklasse, und sie vereinigt allgemein die verwandten linken Kräfte. Ihre Aktivität ist unter den Bedingungen, die wir beschriebenhaben, nicht leicht. Ihre Kader werden von Polizeispizeln ständig beobachtet. Oft werden sie verprügelt und mißhandelt, wenn sie sich in die Provinz wagen. Unter den verschiedensten Vorwänden werden sie auch von der offiziellen

Polizei verhaftet, sodaß Gefängnis und Deportation zur täglichen Routine, und zum normalen Bestandteil der pol. Aktivität der linken Funktionäre werden.

Die einzige Zeitung der Linken, die"Avgi", ist nur in den großen Städten im Umlauf, wo die Polizei pedantisch Listen ihrer Leser aufstellt. In der Provinz kommt sie nie an, und wenn, wer wagt es, sie zu verlangen. Trotz dieser Bedingungen gelingen der EDA Wunder. Sie organisiert Gewerkschaften, Jugendorganisationen, Friedensmärsche und sie vereinigt im Allgemeinen so viele Volkskräfte, daß sie aus den Wahlen im Jahre 1958 als zweitstärkste Partei hervorkommt.
Die Volkswut nimmt immer größere Ausmaße an. Die Rechte befindet sich auf dem Wege zur Selbstauflösung. Die parastaatlichen Organisationen wüten.
Geheimdienste kontrollieren Alle und Alles. Die Regierung bespitzelt den Königshof, der Palast die Regierung.
Ein Tonbandgerät wird entdeckt, das die Telefonate des Ministerpräsidenten aufzeichnet. Die Armee bespitzelt die Regierung und den Königshof. Und der CIA bespitzelt alle. Die amerikanische Botschaft ist nun die Kulisse für alle pol Entscheidungen.

Mit der Ermordung Lambrakis in Salonike wird die Krise akut. Es kommt zum offenen Konflikt zwischen Regierung und Palast, und der starke Mann der Rechten, Karamanlis, ist gezwungen, Griechenland heimlich zu verlassen.
Herr über die pol. Arena wird das Zentrum. Sein Führer, Georg Papandreou verspricht die Einhaltung der Verfassung und ein demokratisches, öffentliches Leben. Und das Volk folgt ihm. Bei den Wahlen 2963 bekommt die Zentrumspartei 53 % der Stimmen. Mit der EDA zusammen verfügen die demokratischen Kräfte über 70 % der Stimmen des griech. Volkes. Das Volk jubelt. Es scheint so. als gäbe es nichts um die demokratische Entwicklung aufzuhalten. Und trotzdem.

Die 3 großen Bastionen welche die USA in Zusammenarbeit mit der Rechten aufgebaut hat, bleiben uneinnehmbar: Königshof, Streitkräfe, parastaatliche Organisationen!
Und hier macht die EDA den fatalen Fehler: Im Glauben,daß im Rahmen der Abhängigkeit von den USA eine demokratische Entwicklung doch möglich wäre, stellt alle ihre Kräfte hinter das Papandreou Gespann. Sie stützt und ermutigt ihn, die entscheidenden

Schritte zu machen. Und deckt gleichzeitig ihre Kräfte und Mechanismen auf. Doch der greise bürgerliche Politiker meidet den Konflikt mit dem Etablissement. Er schwankt und zaudert, und versucht den Palast über die Notwendigkeit der Verwirklichung zumindest eines Teiles seiner Wahlversprechungen zu überzeugen. Neben seiner Erklärung über die Demokratie, spricht er von einem Zwei-Fronten Kampf, als wäre es möglich, eine Demokratie ohne Volk zu verwirklichen. Die Monate vergehen, die Regierung befaßt sich mit nebensächlichen Problemen, und die wichtigsten Versprechungen werden nicht erfüllt.

Die parastaatlichen Organisationen sind immer noch intakt, die berüchtigten Bestätigungen über die nationale Gesinnung werden nicht abgeschafft, die Amnestie wird nicht erlassen. Der Terror in der Provinz dauert an. Die Armee folgt nicht der Regierung, und der Palast bereitet seinen Gegenangriff vor. 1965 entläßt der König eigenmächtig den Ministerpräsidenten der über die Mehrheit verfügt, und bestellt ein Minderheitskabinett. Als dieses an einem Mißtrauensvotum im Parlament scheitert, bestellt der König ein Zweites, welches das Schiksal des 1. erleidet. Es folgt ein 3. Diese Verhöhnung der Verfassung dauert fast 2 Jahre. Gleichzeitg werden Abgeordnete gekauft, um für die Regierung des Palastes zu stimmen. Ministerien und bedeutende Geldsummen werden für eine Stimme angeboten. Die Zentrumspartei spaltet sich.

Was wird mit dieser Spaltung der demokratischen Einrichtungen bezweckt? Niemand weiß es. Zumindest noch nicht.

Die Volkswut ist unbeschreiblich. Alle demokratischen Kräfte sammeln sich um Papandreou. Hunderttausende demonstrieren in Athen und ganz Griechenland mit Parolen wie Demokratie und Wahlen. Am Ende, im Frühjahr 1967 bringt der Palast die Rechte an die Regierung, Ministerpräsident wird Kanelopoulos. Er hat den Auftrag Wahlen am 5. Mai durchzuführen. Wie die Rechte obwohl in der Minderheit wieder an die Regierung kam und warum, fragt niemand. Es genügt, daß es Wahlen geben wird. Und über das Wahlergebnis hat niemand irgendwelche Zweifel. Die Gemüter beruhigen sich. Alle warten auf den 5. Mai. Aber es kommt anders ....

In der Nacht zum 21. April überschwemmen die Panzer Athen. Die Obristen ergreifen die Macht.
Es kam für alle überraschend: Den Palast, die Regierung, die Parteien, das Volk. Für alle außer einen, den amerikanischen Botschafter. Er ist der 1. der der neuen Regierung frisch und lächelnd gratuliert. Noch in der Nacht werden die Regierung, die Opposition und fast alle Persönlichkeiten des pol. Lebens verhaftet. Und mit diesen tausende aus dem Volk. Das Land kehrt zurück in das Klima des Terrors des Bürgerkrieges. Die Gefängnisse werden wieder gefüllt, die Konzentrationslager, die Inseln. Es beginnen wieder die Folterungen. Das Volk unbewaffnet, unvorbereitet, schutzlos der nackten Gewalt gegenüber, senkt das Haupt und schweigt. Die 1. Hoffnungen wenden sich nach außen: Was werden die ausl. Regierungen machen, was die intern. öffentl. Meinung, die Verbündeten der NATO, der EWG, der Europarat, die UNO? Die ausl.Regierungen und die intern. Organisationen protestierten am Anfang, verwarfen und verurteilten die Diktatur. Am Anfang! Doch dann erkennen die Regierungen eine nach der anderen, unter dem Druck der USA die Junta an. Unter welchem Druck aber erkennen die Junta die UdSSR und dann alle Volksdemokratien an. Das ist auch eine der Fragen, die auf Antwort warten. Der erste Eindruck verblaßt und die ersten Touristen kommen wieder nach Griechenland. Der blaue Himmel, die warme Sonne und die gastfreundlichen Küsten sind noch immer an ihrem Platz. Und alles ist so billig. Und alles so ruhig. Die Ruhe ist tatsächlich absolut. Man vernimmt weder eine Stimme noch ein Flüstern. Tausende Spitzel sorgen dafür, Und das Stöhnen aus den Gefängnissen, den Inseln und den Kellern der Sicherheitspolizei, dringen nicht bis zu den exklusiven Stränden, und die luxuriösen Fremdenverkehrseinrichtungen.

Im Dezember 1967 kommt es zum Konflikt zwischen König und Junta. Er unternimmt mit Hilfe einiger Offiziere einen lächerlichen Putsch, und fordert das griechische Volk auf, ihm zu folgen. Das Volk ignoriert ihn mit Verachtung. Der Putsch mißlingt und der König flüchtet nach Italien. Die Junta scheint allmächtig zu sein, und mit ihr die Amerikaner, absolute Herrscher des Landes. Ihre 6. Flotte wird jetzt ständig vor der

Küste der Hauptstadt stationiert. Die abhängige Regierung stellt imme mehr milit. Basen, und unterschreibt immer mehr koloniale Verträge, die sogar die Regierung des Palastes sich zu unterschreiben weigerte und als unannehmbar bezeichnete. Was die Haltung der pol. Parteien anbelangt, sie drücken alle, ohne Ausnahme ihren Gegensatz zur Junta aus, nicht aber immer gegen die Abhängigkeit von der USA, deren Produkte sie auch sind. Mit Unternehmungen hinter den Kulissen, und der Vermittlung pol.Personen, versuchen sie die Amerikaner dazu zu bewegen, der Junta keine Unterstützung mehr zu erteilen, und das Land zum Parlamentarismus zurückzubringen.

Gerüchte sind im Umlauf, über eine pol.Lösung, die eine Allparteienregierung unter dem Führer der Rechten, Karamanlis, zum Ziel hat. Die Parteien der Linken verwerfen diese Lösung nicht, denn sie sind der Meinung, daß der Parlamentarismus, egal wie er sein wird, mehr Gelegenheiten für die Entfaltung des Volkkampfes für sozialen Fortschritt, und nationaler Unabhängigkeit geben wird.

Plötzlich im Juni 1973 der schizophrene Diktator Papadopoulos schuf die Monarchie ab, erklärt das Land zur Republik, und gleichzeitig sich selbst zum Präsidenten. Mit einer kuriosen Verfassung die ihm alle Macht gibt, und die vom Volk mit einer Parodie von Plebiszit bestätigt wird, appelliert er an die pol. Welt des Landes, an der Republik teilzunehmen. Der einzige der ihm folgt ist Markezinis, ein Politiker der extremen Rechten, mit ewigem Mißerfolg, der diese Chance nützen will, um auch eine Rolle im pol.Geschehen zu spielen. Der Präsident belohnt ihn fürstlich mit dem Posten des Ministerpräsidenten. Und beide - wirkliche Demokraten - versprechen Wahlen für das Frühjahr 1974. Sie wollen sogar handfeste Beweise dafür geben, und erlassen eine Amnestie für pol.Häftlinge, und haben den Ausnahmezustand auf, um zu beweisen, daß sie wahre Demokraten sind. Aber das Volk kann man nicht täuschen. In jeder Weise zeigt es seine Ablehnung gegen die niederträchtige Komödie, die ihm vorgespielt wird. Eine Gedächtnismesse für Papandreou wird zum Anlaß; und zehntausende demonstrieren für wirkliche Demokratie und nationale Unabhängigkeit. Die studentische Jugend, die seit März 1973 mobilisiert ist, um ihre Rechte in den

Hochschulen zu verteidigen, nimmt die Führung dieser Demonstrationen. So kommt es im November 1973 dazu, daß Gruppen von Studenten die TH in Athen besetzten, mit Hilfe eines gebastelten Rundfunksenders appellierten sie an die Studenten und das Volk, sich mit ihnen zu solidarisieren. Innerhalb von wenigen Stunden versammelten sich tausende von jungen Menschen in der TH und hunderttausende des Volkes demonstrierten in den zentralen Straßen der Hauptstadt, mit Parolen wie "Brot, Bildung,Freiheit, nieder mit der Junta, Amis raus".

Die Arbeiter verbünden sich mit den Studenten und ein Arbeiter-Studentenkomitee gibt ein erstes Manifest heraus. Es vergehen 4 Tage, und die Volksbewegung wird immer gewaltiger.
Straßensperren werden errichtet. Es kommt zu Zusammenstößen mit der Polizei und den unbewaffneten Volksmassen. Die Studenten in Salonike und Patras erheben sich auch, und besetzen die Hochschulgebäude. Die Bauern bereiten sich auf einen Marsch in die Hauptstadt vor. Die Presseagenturen bringen diese Nachrichten in die ganze Welt. Alle sprechen davon, daß die Junta fallen wird. Doch in der Nacht des 17. November stürmen die Panzer die Straßen der Hauptstadt, und um 20 Uhr nachts nehmen sie vor der TH Stellung. Die Jugend empfängt sie mit Applaus und singt die Nationalhymne. Die Panzer zielen auf die Massen. Die jungen Menschen entblößen ihre Brust und rufen: "Brüder, wir sind unbewaffnet, schießt nicht". Sie schießen aber trotzdem!

Der 1. Panzer stürmt vor, wirft das Tor um, und zerquetscht alle diejenigen, die dahinter stehen. Das ist das Startzeichen für die Schlächterei die dann folgt. Sie stürmen tollwütig auf die Unbewaffneten. Die Maschinengewehre mähen alle nieder. Die Jungen, die den Sender bedienen, bleiben bis zum letzten Augenblick auf ihrem Platz, bis Polizisten hereinstürmen, und sie alle erschießen. Ähnliche Szenen an allen Punkten der Hauptstadt. Die Panzer stürmen die Straßensperren, und zerquetschen und mähen nieder, was dahintersteht. Das Volk ist fassungslos. Einen solchen Angriff auf die unbewaffnete

Jugend des Landes hat es in der Geschichte Griechenlands noch nie gegeben. Nachdem die Junta die Maske der Demokratie abgenommen hat, und ihr wahres Gesicht zeigte, erklärte wieder den Ausnahmezustand, und begann mit Verhaftungen. Sie versuchte die Eindrücke ihres Verbrechens zu mildern, und spricht von 13 Toten, später von 80. Das Rote Kreuz und internat. Presseagenturen setzen die Zahl auf 280. Nach letzten Informationen aus Griechenland sind es über 500. Das ist die Bilanz der Demokratie von Papdapoulos.
Eine Woche nach den Ereignissen rollen wieder die Panzer über die Straßen Athens. Was ist wieder los?
Ach nichts besonderes. Ein einfacher Postenwechsel.
Der verrückte Papadopoulos und sein bemitleidenswürdiger Ministerpräsident Markezinis werden abgesetzt und verhaftet. Die Regierung übernimmt neue Persönlichkeiten der Junta. Der Auserwählte der CIA und des Pentagons ist Ioannidis, der Kommandant der Militärpolizei und früherer Folterungsspezialist in Makronissos.

Die neue Regierung eröffnet ihre Tätigkeit mit einer neuen Verhaftungswelle.

Und so kommt das Land wiederum in jenes Klima, das der21. April eröffnete. Die Novemberereignisse und die pol. Entwicklung, die dann folgte, brachte das griechische Problem in eine neue Phase. Die Politik der bürgerlichen Parteien, die den Sturz der Diktatur und die pol. Lösung im Rahmen der Abhängigkeit von der USA zum Ziel hatte, erwies sich als eine Selbsttäuschung. Die Amerikaner verfügen über keine solche Lösung und haben keine Möglichkeit, sie zu verwirklichen. Sie können sich so eine Lösung einfach nicht leisten. Die einzige Lösung, welche ihnen zur Verfügung steht, ist die Lösung der Panzer. Und mit Hilfe der Panzer schreiten sie skrupellos zur absoluten wirtschaftl., milit., pol. und nationalen Unterwerfung des Landes. Die November Ereignisse zwingen uns zu der Feststellung, daß sie aus spontanen Aktionen der Studenten hervorgegangen sind.

Die Präsenz der Parteiführungen war gleich Null.

Mehr noch: einzelne Funktionäre versuchten die Entwicklung zu bremsen.

Die verkalkten Führungen konnten nicht über Ihre Schatten hinwegspringen.

Das Volk kämpfte wieder einmal allein. Unter dem tiefsten Eindruck, den diese Feststellung hinterließ, beginnen die kämpferischten Elemente, die Konsequenzen zu ziehen.

Es formiert sich eine neue griechische Linke, die die Erfahrungen der November-Ereignisse bearbeitet, und ihre Zielsetzungen im revolutionären Geist der griechischen Realität, und den weitgehendsten Erwartungen des Volkes anpaßt.

Das griech. Volk weiß jetzt, daß jeder Kampf gegen die Junta, der nicht gleichzeitig ein Kampf gegen die Amerikaner sein wird, sinnlos ist. Das Volk weiß noch, daß dieser Kampf nicht leicht wird. Dem Panzer der Amerikanischen Imperialisten und der Junta gegenüber, hat es nur seine entblöste Brust entgegenzustellen, und seinen Willen nach Freiheit, um endlich Herr über sein Land zu werden.

Und in diesem, seinen Kampf steht es nicht allein. Seine Verbündeten sind alle Völker der Welt, die gegen dne Internationalen Imperialismus, gegen die ausländische Abhängigkeit und gegen ihre einheimischen Unterdrücker, für ihre nationale Unabhängigkeit und die Volksherrschaft kämpfen.

Wir wenden uns an allei frei denkenden Menschen, für die die Begriffe, FREIHEIT, NATIONALE UNABHÄNGIGKEIT und DEMOKRATIE keine leeren Worte sind.

Es gibt keine Macht in der Welt, die den Sturm eines kämpfenden Volkes für Freiheit und Fortschritt zurückschalten kann.

"Es lebe der Kampf für die Freiheit"

"Es lebe das Griechische Volk"

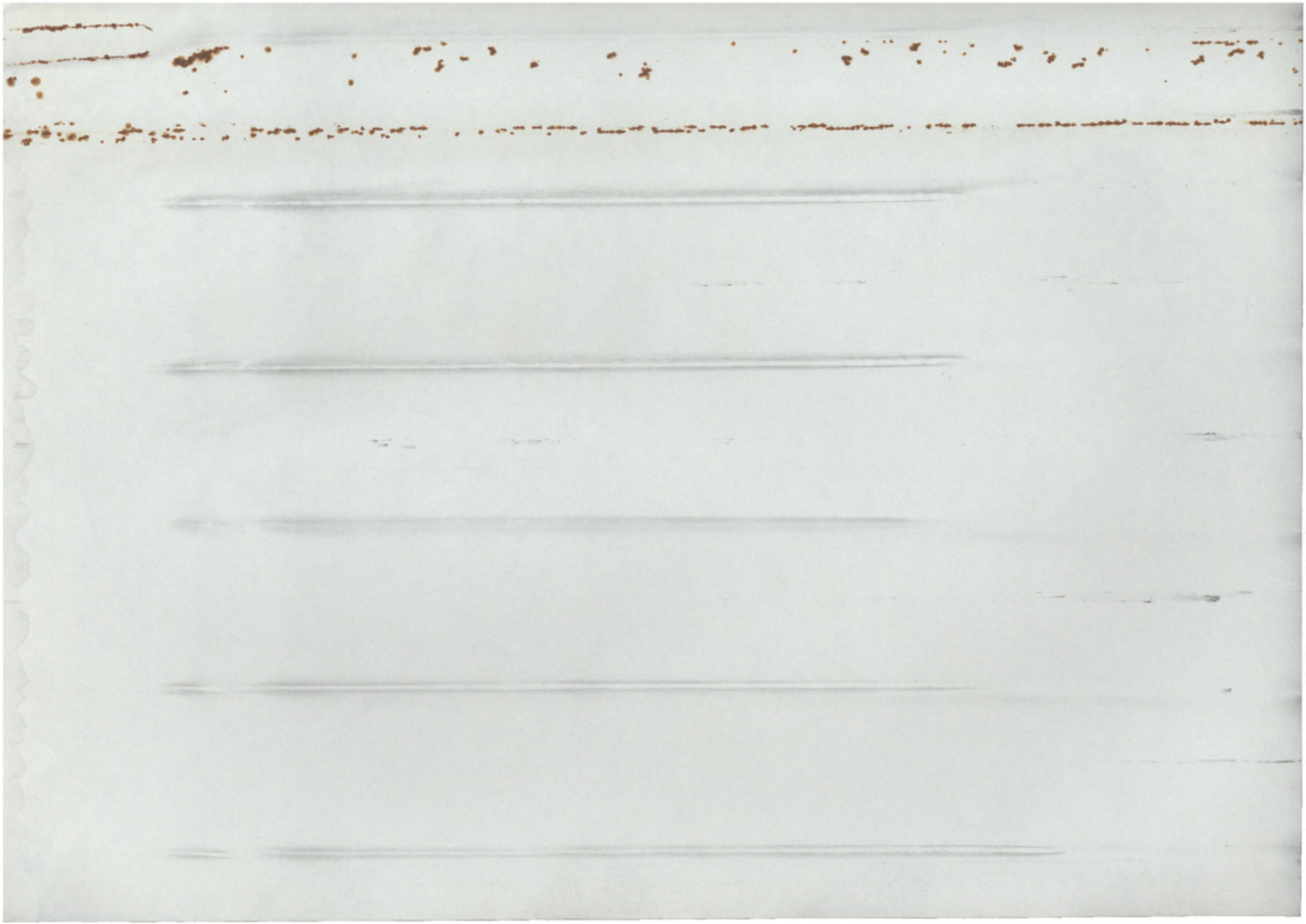

~~Μερικές πρόχειρες σκέψεις γιά τήν συγκρότηση τής ὀργάνωσής μας~~

(3)

Εἶναι ~~[illegible]~~ γεγονός πώς ἐμεῖς βγαίνουμε καί ἐμφανιζόμαστε ὕστερ' ἀπό τήν κρίση καί τή διάσπαση στή μαρξιστική ἀριστερά, καί μάλιστα ὕστερ' ἀπό τή διαπίστωση πώς καί τό ἄλλο κομμάτι, τό Γ.Ε. πού ἀντιτάχτηκε στό γραφειοκρατικό δογματισμό τοῦ Κολιγιάννη στήν οὐσία, δέν διαφέρει καί πολύ ἀπό αὐτόν. Οἱ βαρύγδουπες ἀνακοινώσεις γιά ἀνανέωση καί ἐκσυγχρονισμό τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, γιά ἀνεξαρτησία τοῦ κόμματος κ.λ.π., ὑπάρχουν μόνο στά χαρτιά καί στίς διακηρύξεις, ἴσως καί στίς προθέσεις τοῦ Γ.Ε. ἀλλά μόνο μέ προθέσεις καί διακηρύξεις δέν πάμε μπροστά.

Τά κατάλοιπα τοῦ ἁμαρτωλοῦ παρελθόντος, οἱ παλιές συνήθειες καί νοοτροπίες, ὁ γραφειοκρατικός μηχανισμός, πού ὑπάρχει καί στό Γ.Ε. ἐμποδίζουν τήν ἀνανέωση τοῦ Κινήματος γιά τοῦτο καί δέν μπόρεσε κι οὔτε θά μπορέσει νά ἡγηθεῖ στούς ἐπικείμενους ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ κρίση στήν Ἑλληνική Ἀριστερά πού παρατείνεται χρόνια τώρα, ἔφερε στήν ἐπιφάνεια ἕνα παρελθόν βεβαρυμένο, (τῆς ἡγεσίας [illegible]) ἕναν ἀποστεωμένο γραφειοκρατικό δογματισμό, ἀλλά καί ἀνεπάρκειες, μικροδοξίες, ἐγκληματικότητα, κοντολογίς τό δράμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καί ταυτόχρονα τό δράμα τῶν ἑλλήνων ἀγωνιστῶν - δράμα συνείδησης, πού πίστεψαν καί ἀγωνίστηκαν γιά τά ἰδεωδέστερα ἰδανικά τῆς ἐποχῆς μας, γιά τά ἰδανικά τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ εὔκολη πάλι ἐπιβολή τῆς Χούντας, ἡ ἧττα ἑνός ρωμαλέου λαϊκοῦ-δημοκρατικοῦ κινήματος, χωρίς καμιά ἀντίσταση, ἀπό τή μιά, ἡ ἀναγνώριση καί ἡ σύσφιξη τῶν σχέσεων ἀπό τήν πλευρά τῶν σοσ. χωρῶν μέ τούς τυράννους τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ ἀπό τήν ἄλλη, ἄρχισε νά δημιουργεῖ προβλήματα καί ἐρωτήματα ἀναπάντητα

Ἀρχίσε νά δημιουργεῖ σκεπτικισμούς, νά περιθωριοποιεῖται μιά μοιρολατρεία καί ἀπάθεια. Συνειδητοποιεῖται σιγά-σιγά ἡ ἀντίληψη πώς ὁ ἑλλ. λαός εἶναι μόνος του, ἐγκαταλειμμένος μόνος του, σ' ἕναν ἀγώνα πού δέν ἔχει νά κάνει μόνο μέ τήν ντόπιαν ἀντίδραση, γιά τοῦτο καί δέν ἀφορᾶ μόνο τή χώρα του, ἐκτείνεται καί πέραν ἀπό τά σύνορα τῆς χώρας του. Πίσω ἀπό τήν πλάτη τῶν δικτατόρων, διακρίνει πιά καθαρά τό πρόσωπο τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ, ἀκόμα καί τῶν ΝΑΤΟϊκῶν κύκλων. Ὅμως πίσω του δέν νοιώθει τίποτα, καμιά βοήθεια, καμιά συμπαράσταση, ἐκτός ἀπό μερικές ραδιοφωνικές ~~καταγγελίες~~ φωνασκίες γιά τή τυραννικότητα τοῦ καθεστῶτος.

Ἐμεῖς λοιπόν δέν πρέπει νά ἀγνοήσουμε αὐτή τήν πραγματικότητα. Ἀσφαλῶς πρέπει καί θά τήν λάβουμε σοβαρά ὑπόψη. Ὅμως δέν πρέπει στήν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς κατάστασης νά ξεχάσουμε τή καταγωγή μας ὅτι προερχόμαστε ἀπό τό κίνημα πού παρ' ὅλα τά λάθη τῆς ἡγεσίας της, ἔδωσε λαμπρούς ἀγῶνες καί πολλές θυσίες γιά τήν ὑπόθεση καί τά δίκαια τοῦ λαοῦ μας.

Νομίζω, ἐπείγει ἡ ἐπανεξέταση ὁρισμένων πραγμάτων. Ἡ ἀντίσταση π.χ. ὅπως τήν ἔννοια πού διακηρύχτηκε ἀπό τίς πρῶτες μέρες τῆς δικτατορίας καί πού καθένας ἀντιλαμβάνονταν, δηλαδή ἀντίσταση μέ ὅλα τά μέσα, μέ ὅλους τούς τρόπους στή χουντική τυραννία, καί μέ τό σπέρμα βέβαια, καί τήν προοπτική σέ δοσμένη στιγμή καί τῆς δυναμικῆς σύγκρουσης μαζί της, ἔχει ἐκφυλιστεῖ. Κάπου κάπου ~~ἡ~~ μόνο, μερικές αὐτοσχέδιες βόμβες, κροτίδες ὅπως τίς ὀνομάζουν, ἔχουν μείνει ἀπό τούς ἐνθουσιασμούς καί τίς ἐλπίδες πού στηρίξαμε σ' αὐτήν, καί πού ἀσφαλῶς καί αὐτές δέν προέρχονται ἀπό μᾶς.

Οἱ λόγοι φυσικά εἶναι πολλοί. Δέν βρίσκονται μόνο στή δική μας ἀδυναμία, στή μή-ἑνότητα τῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων, στήν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης τῶν μαζῶν στίς πολιτικές ἡγεσίες κ.λ.π. Ἀλλά καί στό γεγονός ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός ἔχει πιά συνειδητο-

παίζει ότι στή χώρα του καί στίς πλάτες του παίζεται τό πιό αισχρό παιχνίδι τών μεγάλων δυνάμεων, από τόν πόλεμο καί εντεύθεν. ~~[illegible]~~

Τό στάτους κβό, πού προήλθε στήν Ευρώπη μέ τίς συμφωνίες τής Μόσχας καί τής Γιάλτας κατά τή ~~[illegible]~~ διάρκεια τού Πολέμου καί ή μαθηματική τήρησή του τουλάχιστον όσον αφορά τή χώρα μας εκ μέρους τής Σ.Ε., φανερώνει τήν «άτεγκτη δυσχέρεια» πού καί τή τρομερή αδυναμία πού υπάρχουν στό σοσ. στρατόπεδο. Καί γιά νά είμαι πιό σαφής: Σέ περίπτωση πού μέ τόν ένα ή τόν άλλο τρόπο βοηθούσε τό ελληνικό λαϊκό Κίνημα ή Σ.Ε. στήν άκρη ή βίαιη περίοδο τής δοκιμασίας του, θά έλυνε τά χέρια τών ιμπεριαλιστών, γιά νά προβούνε σέ παρόμοιες ενέργειες σέ πολλές χώρες τής Αν. Ευρώπης, πού, άς μήν αυταπατώμαστε, άν δέν είναι στήν πλειοψηφία ~~τους~~ οι λαοί τους αντικομμουνιστικοί, είναι οπωσδήποτε αντισοβιετικοί.

Από δώ πρέπει νά βγάλουμε μιά νέα, ρεαλιστική θέση στή σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Μιά πραγματική ανάλυσή της, μακριά από τίς αποστεωμένες εκφράσεις, τίς τυποποιημένες, πού δέν συγκινούν, γιατί ακριβώς δέν εκφράζουν αυτή τήν πραγματικότητα. Πρέπει νά δούμε τή σημερινή κατάσταση, ψυχρά, έτσι όπως έχει, χωρίς σκεπτικισμούς, χωρίς εξογκώσεις, χωρίς νά φοβούμαστε νά πούμε τήν αλήθεια όταν καί όπου πρέπει, έστω άν είναι αυτή κάπως πικρή καί μάς ξενίζει. Τό βασικό είναι, ή ανάπτυξη αγώνα, μέσα στή ζωή, στά πλαίσια πού δημιουργεί ή ίδια ή ζωή, εκμεταλλευόμενοι όλες τίς δυνατότητες, νόμιμες καί μισονόμιμες, πού ~~[illegible]~~ διανοίγονται από τή πίεση τού λαού, από τά στενά διάκενα [illegible] στό σκότος τής χουντικής τυραννίας.

Αὐτοί βέβαια οἱ ἀγῶνες δέν θά ἔχουν σκοπό νά παρεμποδίζουμε ἤ νά ἀντιπαλεύουμε μόνο ~~τα~~ τά σχέδια τῆς χούντας, ἀλλά σάν ἐπιστέγασμα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀγώνων, πρέπει νά εἶναι, νά γίνει, στήν ἀνατροπή τῆς χούντας καί τοῦ ψευδοσυνταγματισμοῦ της, στήν ἐπιβολή τῶν λαϊκῶν δυνάμεων στήν ἐξουσία, γιά λαϊκή κυριαρχία, ἀνεξαρτησία, καί τελικά τόν σοσιαλισμό.

Δέν πρέπει νά ἔχουμε αὐταπάτη. Ἡ χούντα δέν ἦρθε στήν ἐξουσία γιά νά ἱκανοποιήσει τά συμφέροντα τῶν ντόπιων καί ξένων μονοπωλίων μόνο. Γιατί αὐτά ἱκανοποιοῦνταν προνομιακά ~~[illegible]~~ καί ἀπό τίς ἄλλες κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις ἀκόμα καί ἀπό τήν κυβέρνηση Παπανδρέου. Ἡ κατασκευή της, προϊόν τῆς CIA, ὁ χρόνος τῆς ἐπιβολῆς της, πού συνέπεσε μέ τό ~~[illegible]~~ Ἀραβοϊσραηλινό πόλεμο, τή κάθοδο τοῦ σοβιετικοῦ στόλου στή Μεσόγειο κ.λ.π., φανερώνουν πώς ἦρθε κατά κύριο λόγο νά σταθεροποιήσει στρατηγικά συμφέροντα καί θέσεις στήν Ἀν. Μεσόγειο τῶν ἀμερικάνων ἰμπεριαλιστῶν καί τοῦ ΝΑΤΟ. Ἑπομένως ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀγώνα μας θά ἔχει ἐπίδραση καί ἀπό τίς διεθνεῖς συγκυρίες.

Νομίζω πώς ὁ ἀγώνας θά εἶναι τραχύς καί μακρύς. Οἰκειοθελῶς ἡ χούντα δέν πρόκειται νά ἐγκαταλείψει τήν ἐξουσία. Καί τό πιό δυσμενές στήν ὑπόθεση εἶναι ὅτι ἐμεῖς καταπιανόμαστε ~~[illegible]~~ [illegible] τόν ἀγώνα ἀπό τήν ἀρχή, ὕστερ' ἀπό τήν ἰσοπέδωση πού ἐπέφεραν τά τάνκς τῆς χούντας καί οἱ πληγές πού ἄνοιξαν στό ἑλληνικό ἀριστερό κίνημα.

~~[illegible]~~ Ὅμως δέν πρέπει νά ἀρχίσουμε μέ κλάματα. Ἀλλά μέ πίστη καί αἰσιοδοξία. Πρέπει νά μεταδώσουμε τή βεβαιότητα, νά πείσουμε μέ τούς ἀγῶνες μας τό λαό, ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα τῆς νίκης του, ἡ δυνατότητα ἀνατροπῆς τῆς χούντας, βασιζόμενος στίς ἴδιες τίς δυνάμεις του, ὅτι δέν εἶναι — γιατί δέν

μπορεῖ τελικά νά εἶναι — καταδικασμένος σ' ἕνα σισύφειο μαρτύριο.

Μπαίνοντας ἐπιγραμματικά, μπροστά στά ζητήματα καί προβλήματα τοῦ λαοῦ, ἀπό τά πιό ἁπλά, ἀπό τά πιό μικρά, ἔστω καί μέ χλιαρή ἐνέργεια στήν ἀρχή, φτάνοντας σέ πιό μεγάλα καί σοβαρότερα, στά μέτωπα σύγκρουσης καί πάλης μέ τή πολιτική τῆς χούντας, σέ τά ἐπαγγέλματα, σ' ὅλους τούς χώρους καί τομεῖς, μαζί μέ ἀνάλογα κόμματα καί ὀργανώσεις πού πολεμάνε τή χούντα, θά δυναμώσουμε τό ρῆγμα τῆς πολιτικῆς της, θά προσκρούει σ' ἕνα εὐρύ μέτωπο, στό μέτωπο τοῦ λαοῦ.

Δέν μπορεῖ ν' ἀποκλειστεῖ τό ἐνδεχόμενο σέ τέλειες στιγμές, οἱ προστάτες τῶν δικτατόρων, νά τούς παραμερίσουν, ν' ἀνασύρουν μιάν ἐφεδρεία, λιγότερο τυραννική πού νά διασφαλίζει τά συμφέροντά τους ἐξασφαλίζοντας ἔτσι καί τήν συνέχιση τῆς ξενικῆς θέσης.

Νομίζω ὅμως, ὅτι τό ἑλληνικό πρόβλημα, εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση, πρόβλημα ἐλευθεριῶν. Δηλαδή, ἄν μπορούσε καί πρίν τήν δικτατορία νά ἐκφραστεῖ ὁ ἑλλ. λαός χωρίς φόβο, ἄν εἶχε τίς πολιτικές ἐλευθερίες πού ἀπολαμβάνουν ἄλλοι λαοί, εἶχαν καί εἶναι ἀρκετά ὥριμος νά δώσει τή σωστή λύση στά προβλήματά του. Εἶμαι βέβαιος πώς ἡ ἀρχή τοῦ ξηλώματος, θά σημάνει καί τό τέλος τῆς δικτατορίας. Τό πού στή σημερινή κατάσταση εἶναι νά παλέψουμε, νά γκρεμίσουμε τούς τυράννους ἀπό τίς πλάτες τοῦ Ἑλλ. λαοῦ.

Πέραν ὅμως ἀπό αὐτά ἡ ἀναγνώριση τῆς πραγματικότητας ἡ «προσαρμογή» σ' αὐτή, σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν δυνατότητες ἀνατροπῆς αὐτῆς τῆς πραγματικότητας, ἀνατροπῆς τῆς χούντας. Φτάνει νά δοῦμε αὐτή τήν «προσαρμογή» ἀγωνιστικά, χωρίς νά ἀρκεστοῦμε στά ἑκάστοτε ψίχουλα ἐλευθεριῶν πού θά παρέχει τό καθεστώς, ἤ νά τό ἐκμεταλλευτοῦμε γι' αὐτό.

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει πὼς τὸ σύνταγμά του, οἱ θεσμικοί του νόμοι, εἶναι ὅλα κομμένα καὶ ραμμένα στὰ μέτρα του, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσει, σὰν ἐπιχειρήσει νὰ τὰ θέσει σ' ἐφαρμογή, νὰ ἐπιχειρήσουμε καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μέσα γιὰ τὸν ξεμπροστιασμό του. Ψευδαισθήσεις ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἔχουμε.

Ἡ χούντα διαθέτει ἕναν ἀρκετὰ ὀργανωμένο κατασταλτικὸ μηχανισμό, ἐλέγχει τὶς ἔνοπλες δυνάμεις, τὰ σώματα ἀσφαλείας κ.τ.λ. Καὶ ἑκόντας δὲν καταβαίνει ἀπὸ τὴν ἐξουσία. Ἔχουμε ὑπόψη μας τὶς ἐκλογὲς Σαλαζάρ, καὶ ἀκόμα τὶς χτεσινὲς ἐκλογὲς τῶν φοιτητῶν στὴ χώρα μας γιὰ τὴν ἀνάδειξη αἱρετῶν διοικήσεων, ἀκόμα καὶ τὸ δημοψήφισμα τοῦ 1968. Ἡ χούντα θὰ πέσει ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πάλης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ποὺ μέσα σ' αὐτὴ τὴ πάλη ἐντάσσονται καὶ αὐτὰ ποὺ προαναφέραμε.

Δ. Ανδριώτης

Τὸ πρόβλημα τοῦ αφιερωματικοῦ τεύχους στὴ μνήμη τῆς Ἀναστ. Χιώτη.

Πρότεινα — στὴν αλληλογραφία — καὶ φρόντισα ὥστε νὰ ἔχουμε γνήσιες μαρτυρίες. Ὄχι φιλολογικὰ κατα- σκευάσματα. Ἀλλὰ ζωντανὰ γεγονότα.

Α) Μετάβαση παιδιῶν μέσα στὴν Ἑλλάδα.

Β) Η ζωὴ τῆς Ἀναστ. Χιώτη (κατα- στάσεις οἰκογενειακῆς ὀρφανίας ...)

Ἴσως μὲ μιὰ κατάλληλη παρουσίαση νὰ θέσει τὸ πρόβλημα ν' ανοίξουμε στὰ ΤΕΤΡΑΔΙΑ αὐτὸ τὸ σπουδαῖο θέμα.

Ἀγαπητέ κύριε 240

Εἶναι ἕνα ... δεῖγμα
καί μόνον δεῖγμα! Ὁ χ
εἴχετε ὑπεσχημένο
μά χι σοι;! Ἄν τό λάβετε
καί δέν σας κάνει
κόπο τηλεφωνήσετε
σ᾽αὐτόν κ. Ἀδάμ τό λάβα
ὅτι σας ἔστειλα.

Μέ πολύ αἰσιοδοξία γιά
ὕστερα ἀπό χθές
Φιλικά,
Κώστας

Κανένας

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΚΟΥΛΑΣ

«Ὅλα - ποὺ λέτε - ἄρχισαν στὴν κατοχή.
Πολεμιστὴς τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου γύρισε στὸ χωριό του νικημένος ἀπ' τοὺς γερμανούς. Εἶδε τοὺς γερμανούς, τοὺς εἶδε νὰ πατοῦν τὸν τόπο του. Αὐτοὺς ποὺ μὲ θάρρος πολέμησε γιὰ νὰ μὴν περάσουν, αὐτὸς ἔπρεπε τώρα καὶ τοὺς προσκυνήσει. Δὲν τὸ δέχονταν. Μούγκριζε μέσα του ὁ ἀλίθωτος σκλάβος ἴδια μὲ τὸ μουγκρητὸ τοῦ κατεχόμενου τόπου πού τὸν ἔθρεψε. Ὅσο μπόρεσε ἀντέξη. Τὸ χωριό του στὰ ριζά τῶν βουνῶν. Μιὰ μέρα, φύσηξε ἀπ' τὶς πλαγιές τους τ' ἀγέρι, κι ἔνιωσε τόσο δροσερὸ καὶ λεύτερο, ποὺ οὔτε μπόρεσε καὶ δρο-λογιστῆ τίποτε ἄλλο, ἔτρεξε στὴν κρυψώνα του, καραμπίνα ποὺ ξεσαράχωσε, τὴν ἅρπαξε καὶ τὴ φόρησε. Ἦταν νιός, γερός, ὡραῖος καὶ ὁρμοῦν τοὺς κατακτητὲς νὰ ρημάζουν. Τὰ νιάτα εἶναι τὰ χαρίσματα τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ καὶ χορό, γιὰ δοξασιὰ καὶ δημιουργία. Μὰ σὰν πατηθῆ στὴν πατρίδα ξένου πόδι κατακτητή, τότε δὲν εἶναι καιρὸς ἐκεῖνα ποὺ προσμονᾶν.
Ἅρπαξε τ' ὅπλο του καὶ βγῆκε στὸ κλαρί.
Ἦταν, ἢ ΕΠΙ ΤΑΣ, ΛΕΥΤΕΡΙΑ τῆς ΠΑΤΡΙΔΑΣ ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ!
Βρῆκε τ' ἀγραφιώτικα παλληκάρια γερά ΕΛΑΣίτες. Πῆγε κι αὐτὸς μαζί τους καὶ πολέμησε. Δυὸ χρόνια κράτησε τ' ὅπλο του. Δυὸ χρόνια ἔπαιξε τὴ ζωή του μὲ τὸ θάνατο. Δρασκέλισε κάμπους καὶ βουνά, ἔδωσε μάχες, χτύπησε ἐχθρικὲς φρουρὲς κι αὐτοκίνητα, ἔκοψε δρόμους καὶ γεφύρια ποὺ βοηθοῦσαν τοὺς κατακτητὲς νὰ ἁπλώνουν τὴν κυριαρχία τους, πολέμησε σὲ φρουρὰς τῆς σοδειᾶς τοῦ κοσμάκη, ἦταν δηλ. παντοῦ

σαρμίν στή μάχη τῆς ἀντίστασης.
Κι' ἔνοιωσε στό τέλος ζωή τη στήν ἀξέχαστ
χαρά τοῦ κυνηγοῦ τούς ξένους ἀπ' τ' ἀχνάρια
καί τά χωριά καί τά λουλουδοστολισμένα ἀπ
τόν λαό πού γιόρταζε μέσα σέ παραλήρημα
χαρᾶς στήν ἀπελευθέρωσή του.

Πάει, φύγαν οἱ Γερμανοί κι' ὅλοι τους οἱ
ξένοι, σύμμαχοι. Γύρισε κι' αὐτός στό σπίτι
του. Καιρός νά συμμαζέψῃ τά τσακισμένα του,
νά ταιριάξῃ τή ζωή του. Κάθε πράγμα μέ
τή σειρά του. Ψηλά τά μυαλά, δέν εἶχε
γιά πότε νά τρομάξῃ, τό καθήκον
τόν ἀπασχολεῖ στήν πατρίδα τώρα.
Κι' αὔριο, μεθαύριο θά 'χῃ νά χύσῃ στά
παιδιά του - ποιός ξέρει ἴσως καί τά
ἐγγόνια του - πῶς μιά φορά κι' ἕναν
καιρό, ὅταν οἱ Γερμανοί κατέχανε τήν
Ἑλλάδα, αὐτός ὁ πατέρας τους κι' ὁ παπποῦς τους,
δέν κάθησε νά τούς προσκυνήσῃ, μά σήκωσε
[illegible] πού τούς χτύπησε, 2 χρόνια τούς πολέ-
μησε, ὥσπου ἔφυγαν κυνηγημένοι, τσακισμένοι.
Καί θά 'ταν ἀκόμα αὐτά καί θά
μαθαίνουν. Γιατί, μπορεῖ ὁ Καλοσπυριώτης
μέ τούς πληγές, τότε στά παληά, νά πολέ-
μησε τούς Τούρκους παλληκαρίσια, μά
ποιός δῶ, στά τελευταῖα χρόνια κιόλας
τους ὁ παπποῦς πολέμησε τούς Γερμανούς καί
ἦταν κι' αὐτός καλός παλληκάρι. Ψηλά
λοιπόν τό κεφάλι! Περήφανα! Κανένα
νά τρομάξῃ, κανένα νά φοβηθῇ! Νά φοβηθῇ
τί νά φοβηθῇ. Γιατί τή ζωή αὐτή τή
[illegible]; Τήν τσέπη ὅσο στομάχι; Καί ὅμως...
Πρέπει νά φοβηθῇ! Πρέπει νά φύγῃ νά

κρυφτῆ! Ναί, ναί, νά κρυφτῆ! ΕΛΑΣ ἴσως δέν ἦταν; Ἀπ' τόν ΕΛΑΣ δέν τρόμαζε τούς γερμανούς; Ε, πρέπει νά ξανακρυφτῆ! Τόν κυνηγᾶνε. Στήν ἀρχή τοῦ φάνηκε ἀπίστευτο, ἀδιανόητο, ὅσο ὅλη ἀκολουθοῦσαν τά πράγματα, ἔνοιωθε ὅμως στήν καρδιά του, ἕνα δυνατό πόνο, τό σάλιο στό στόμα του γινόταν πικρό καί τά χείλη του στέγνωναν.

Ποῦ νά κρυφτῆ; Νά πάη ποῦ; Γιά νά γλιτώσει στά γύρω χωριά; Τά ἴδια καί κεῖ. Μόνον τά βουνά τοῦ ἔμεναν. Αὐτά τά γνώριζαν καί τά γνώριζε. Τάχε τόσες φορές διαβῆ μέ τίς δουλειές του, πού ξερε ὅλες τους τίς σπηλιές καί τά λαγούμια τους, ὅλες τίς τρύπες καί τά πουρνάρια. Σ' αὐτά θά καταφύγη νά κρύψη τό κεφάλι του. Μά, τί τότε; Ὡς ποῦ θά πάη τό κρυφτό; Θά πρέπη νά βρῆ νά θραφῆ καί οἱ δρόμοι, γιά τό χωριό του ἦταν πιασμένοι.

Μέ καιρό συνήθισε καί μ' ἄλλους συμπολεμιστές του ἀπ' τόν ΕΛΑΣ. Καί δέν ἦταν γιά τό ἀεράκι πού νιώθαν. Ἦταν ἡ πίκρα πού τούς ἔπνιγε. Ἀλλάζαν λημέρι μέρα μέ τή μέρα. Τρύπωναν μέσα στούς θάμνους σερνάμενοι, [illegible] μέ τά φύλλα. Μέ τύχη καί τούς δικούς κανείς. Μέσ' τή βροχή καί τό βοριά χωρίς φωτιά καί ροῦχα. Πότε μ' ἕνα κομμάτι ψωμί, πότε μόνο πεινασμένοι καί διψασμένοι. Σκεφτόταν συχνά τή γυναίκα του νά παλεύη τώρα μόνη της νά μεγαλώση τά μωρά. Ἄλλη μιά φορά τῆς χτύπησαν τήν πόρτα ζητώντας τόν ἄντρα της. Κι αὐτός, ὁ αἰωνίως κυνηγημένος ἐδῶ, μέσ' στά βουνά, χωμένος στά λαγκάδια. Ἔτσι περνοῦσαν οἱ μέρες καί οἱ κυνηγημένοι γινόταν περισσότεροι. Ὥσπου μαζεύτηκαν καί γίναν ὀργανωμένες ὁμάδες καί ξεκίνησαν νά αὐτο-υπερασπιστοῦν. Νά ἀντιμετωπίσουν τήν πίκρα πού τούς γέμιζε τήν καρδιά, αὐτό τό "γιατί;" πού δέν μπόρεσαν ποτέ νά τό χωνέψουν.

Ἀπό κεῖ καί πέρα τά πράγματα πήραν τήν ἐξέλιξή τους. Ἔγινε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Αὐτός πάλι στίς φλόγες του. Πολέμησε δῶ-κεῖ, τραυματίστηκε, ξαναπολέμησε, βρέθηκε στό Γράμμο, μετά σ' ἄλλη περιοχή, τό μέτωπο ἦταν κοντά στά σύνορα, τούς [illegible] τελικά κυνηγημένοι πέρασαν μέσα, βρέθηκε στή Ρουμανία. Ἀπ' τή γυναίκα του καί τά παιδιά του

οὔτε εἴδηση. Λύπες καὶ χρόνια πέρασαν, χαλασμός ἔγινε, ὁ κόσμος σείστηκε, ἔγραψε νὰ δοῦν δὲν βρῆκαν κανένα. Ποῦ νὰ μάθουν; Μεγάλοι οἱ φραγμοί κι ὁ φόβος μεγαλύτερος.

Τὸν ἔτρωγε ὁ καημός, ἡ ἄγνοια: Τί νὰ γίνονται; Νὰ ζοῦν; Νὰ ὑπάρχουν; Νἄχουν νὰ φᾶν; Μέρα καὶ νύχτα τὸν ρωτοῦσε αὐτὸ τὸ σαράκι. Καὶ τὰ χρόνια περνοῦσαν... «Ὥσπου τελικὰ φτάσαν τὰ πρῶτα γράμματα. Ρωτοῦσαν: εἶναι ζωντανός, εἶναι καλὰ κι ὁ [illegible], μὴν λησμονήθηκε τοῦ γέρου τὰ παιδιά, τὰ μάνα, εἶναι καλά; Αὐτοὶ ποὺ λέγαν ζοῦνε. Ἡ μάνα εὐτυχισμένοι, μοχθάει ἄνθρωπα στὴ ζωή μὰ οἱ μεγάλες δυστυχίες πέρασαν, τώρα δὰ εἶναι καλὰ τὰ παιδιά ποὺ μεγάλωσαν. Ὁ ἕνας μάλιστα κοντεύει γιὰ στρατιώτη.

Διάβαζε, ξαναδιάβαζε τὶς σειρές, χαίροταν, εὐχαριστοῦσε, ὅλα ἀνάμικτα. Τὰ παιδιά του μεγάλα. «Ἕτοιμος ὁ ἕνας γιὰ θητεία! Τί σοῦ εἶναι ὁ χρόνος, πῶς κυλάει!» Ὄχι, πῶς εἶχε ξεπεράσει τὰ χρόνια ποὺ πέρασαν, ἤξερε ἀκριβῶς πόσο εἶχαν νὰ τοὺς δεῖ, μὰ αὐτὰ τὰ μετροῦσε μὲ τὰ δεινά του βάσανα, μὲ τὰ γεγονότα ποὺ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε ζήσει, μὲ τοὺς κινδύνους, τὶς δυστυχίες καὶ τὶς ἀγωνίες ποὺ αὐτὸς πέρασε. Σὰν μικρὸς ἔλεγε: τότε ποὺ μὲ κυνήγησαν, ἢ τώρα τελευταῖα στὴν τάδε μάχη, θάλεγε καὶ τὰ πρόσφατα σὰ νἄτανε χτές, τόσο βαθιὰ χαράχτηκαν στὴ ψυχή του, κι ἂς εἶχαν περάσει ἀπὸ τότε χρόνια καὶ χρόνια, τόσα ὅσα χρειάστηκαν νὰ γίνει ὁ γιός του ἀπὸ μωρὸ — παλληκάρι ἕτοιμο γιὰ τὸ στρατό!

Φτάνει κάποια φορὰ ἕνα συγκεκριμένο γεγονός ——

καί νά συνειδητοποιήσεις τό πέρασμα τοῦ χρόνου.
Καί δέν ὑπάρχει ἄλλο μέτρο, πιό φυσικό κι' ἀλάθητο
ἀπ' τό μεγάλωμα τῶν παιδιῶν. Βλέπεις τό παιδί σου
ν' ἀνεβαίνει καί νοιώθεις πόσο σύ γέρασες.
Εἶναι λοιπόν ὁ γιός του 20 χρονῶν! Κι' αὐτός τώρα
48! ~~Δεκαέξι χρόνια~~ Χρόνια μακρυά του!
Ἔνοιωσε ἕνα ρῖγος νά τόν προσπερνάει καί μιά
ἀκατανίκητη ἐπιθυμία νά τούς δῆ. Θέλει νά τούς δῆ!
Ἄρχισαν τά γράμματα νά πηγαίνουν καί νἄρχονται,
[illegible]!
Πολύ σύντομα ἦρθε ἡ [illegible] ἀπάντηση, νέτη-σκέτη:
οἱ πόρτες τῶν σοβιέτων κλειστές. Δέν τόν δέχονται.
Ἔχει δά γούστο; Θά τόν κυνηγοῦσαν ἄν ἦταν
νά τόν δεχθοῦν; Ἄσχετο πράγμα! Νά τό βγάλει
ἀπ' τό μυαλό του. Δέν γίνεται.
Δέν τρέφει αὐταπάτες. Καί ξαφνικά
τό ξανάνοιωσε στό στόμα του κεῖνο τό πικρό
σάλιο πού ἔνοιωσε ~~τότε~~ πού τόν κυνηγοῦσαν καί
πάλευε τούς γερμανούς. Ἀπό τότε πέρασαν ~~[illegible]~~
19 χρόνια. Αὐτός μιά φορά γεννήθηκε στή γῆ
σ' ἕνα καθορισμένο ~~[illegible]~~ χωριό, στό χωριό του,
σ' αὐτό ἀνήκει, ἐκεῖ ~~[illegible]~~ εἶναι ἡ πατρίδα του,
ἐκεῖ κι' ἡ γυναίκα του καί τά παιδιά
του, μεγάλα πιά, ἄλλη ~~[illegible]~~ γενιά, τόν καρτεροῦν,
θέλουν νά τόν δοῦν. Κι' αὐτός θέλει νά τούς δῆ,
νά τούς δῆ, νά τούς δῆ! Ἄς εἶναι τουλάχιστον
νά ρθῆ ἐδῶ ὁ γυιός του, ἄς εἶναι νἄρθη αὐτή ἡ
γυναίκα του. Πάν κι' ἀρχίζουν τά γράμματα

Ἀγωνίες, ἐλπίδες ποὺ ἀνάβουν καὶ σβύνουν κάθε φορά ποὺ φτάνει ὁ ταχυδρόμος. Του λέει τί ἀγοράζει, τί φροντίζουν, τί δύσκολα νὰ τῆ δώσουν διαβατήριο τί δὲν γίνονται αὐτὰ εὔκολα, τί... τί... τί... [illegible] [illegible]... Ἀλλὰ πέρασαν ὁλόκληρα χρόνια ὥσπου ἔφτασε τὸ τηλεγράφημα: „Αὔριο στὶς 11 ἡ ὥρα φτάνω ἀεροπορικῶς. Ὑπογραφή: ἡ γυναίκα σου".

Σὰν ὄνειρο! Αὔριο τὸ μεσημέρι θἆναι ἐδῶ! Στὴν κάμαρή του! Πῶς θἆναι; Ναὶ [illegible] αὐτή, νάναι [illegible] καὶ βάσανα; Πῶς νάναι; Ἀδύνατο νὰ τὴ φανταστῆ. Ναρκωμένος ἐντελῶς! 24 χρόνια χωρισμοῦ! Τί θὰ πρωτοποῦν; Πῶς θὰ μιλήσουν; Ἔρχεται λοιπόν! Βγῆκε ἔξω, ἔτρεξε στὰ μαγαζιά καὶ γύριζε, γύριζε, νὰ γεμίση τὸ σπίτι, νάναι περιποιημένο, νὰ δῆ πὼς εἶναι νοικοκύρης, πὼς δὲν ἀφέθηκε αὐτὰ τὰ χρόνια, μὰ στάθηκε ὅσο μπόρεσε νὰ στῆ. Κι ἑτοίμαζε, καθάριζε, ἀγόραζε, ἀγωνία, χαρά, συγκίνηση [illegible] τοῦ φύγει ὁ ὕπνος. ὥσπου ξημέρωσε. Ντύθηκε, πῆρε τὸ λεωφορεῖο γιὰ τὸ ἀεροδρόμιο, δὲν πειράζει ποὺ [illegible] φτάνει νωρίτερα, αὐτὸς τρέχει στὴ γῆ, αὐτὴ πετάει στὸν ἀέρα καὶ οἱ δυό, στὴν ἴδια στιγμή πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση, ἐπὶ τέλους, ἐπὶ τέλους!

Καὶ τὸ ἀεροπλάνο δὲν ἦρθε. Λόγω κακοκαιρίας ποὺ εἶπαν, [illegible] [illegible] [illegible].

πετάχτε αὔριο, τὴν ἴδια ὥρα ἀκριβῶς ποὺ τοῦ ἀνακοί-
νωσαν.

Γύρισε πίσω σπίτι του καὶ ξάπλωσε.

Τὴν ἐπομένη στὶς 11 ἡ ὥρα ἡ γυναίκα του τὸν
ἀναζητοῦσε στὸ ἀεροδρόμιο. Δὲν τὸν βρῆκε! Μήπως
ἐκεῖ ποὺ νὰ μὴ τὸν γνώρισε τάχα; Δὲ γίνεται.
Περίμενε, περίμενε, στὸ τέλος ἅρπαξε ἕνα ταξὶ καὶ πῆ-
γε ἴσα στὴ διεύθυνση τοῦ σπιτιοῦ του. Χτυπάει
τὴν πόρτα, τίποτε! Ξαναχτυπάει πάλι. Ρωτάει τὸν
θυρωρό, μὴν εἶδε τὸν ἄντρα της καὶ κεῖνος τῆς φώναξε
ναί, τὸν εἶδε χθὲς ποὺ μπῆκε στὸ σπίτι.

Χτυπάει κι αὐτὸς τίποτε. Ἀνοίγει τότε καὶ τὸν βρί-
σκει νεκρό! Ξαπλωμένος σὰ νὰ κοιμόταν, μὰ ἦταν νεκρός.
Πῶς νὰ τῆς τὸ πῆ; Πῶς νὰ τὸ πιστέψη πὼς αὐτὸς εἶναι νεκρός,
νεκρός!

Ἡ καρδιά του τὰ 'σπασε ὅλα. Καὶ δὲ μπόρεσε νὰ σηκώσῃ
καὶ ἄλλη ἀναβολὴ κι ἔσπασε!

— - - - . . . -

— . . . . Πῶς τὸν λέγαν;

— . . . Κουκούλα τὸν λέγαν. Κώστα Κουκούλα
ἀπ' τὴ Θεσσαλία.

Καὶ . . . τί τὸ θές; Δὲν εἶναι ὁ μόνος. Δὲν εἶναι
οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ τελευταῖος ἀπ' τοὺς μεγαλο-
μάρτυρες τῆς ΑΔΙΚΙΑΣ!

Δεν το λάβαινα...

Ποιος είναι το προσεχ[illegible]

ο όρασης τρένου

στη 'ΤΕΡ[illegible]

ΤΡΕΙΣ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Τό κείμενο αὐτό,γραμμένο ἀμέσως μετά τό 8ο Συνέδριο πού,πρόσφ
τα,πραγματοποίησε τό 'Ισπανικό Κ.Κ. στήν παρανομία,ἀποτελεῖ μ
καθαρή κι ἐμπεριστατομένη ἀνάλυση τῆς στρατηγικῆς καί τακτικῆ
πού ἀκολουθήθηκε κι ἀκολουθιέται,ἀπό τούς 'Ισπανούς κομμουνισ
τές,στόν ἀγώνα ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ Φράνκο,γιά τή δημο
κρατία καί τό σοσιαλισμό στήν 'Ισπανία.
Θεωρήσαμε ἰδιαίτερης σημασίας τήν παρουσίασή του στά ἑλληνικά.
Πολλά ἀπό τά σημεία τοῦ πολύμορφου προβληματισμοῦ του,ἔχουνε
κοινό παρανομαστή καί σχέσεις ἀναλογίας μέ τίς ἀναλύσεις,τίς
ἐκτιμήσεις καί τήν προβληματική τῶν ἀναζητήσεών μας καί παρου
σιάζουνε,γιαυτό,ξεχωριστό ἐνδιαφέρον γιά τό ἑλληνικό Κίνημα.
Τό κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε στό θεωρητικό ὄργανο τοῦ 'Ιταλι
κοῦ Κ.Κ., "RINASCITA" - στά τεύχη 47 καί 48 /1972.
'Η μετάφραση του ἔγινε ἀπό τήν ὁμάδα τοῦ Τορίνου.

Τοῦ MANUEL AZCARATE

'Ο ταξικός ἀγώνας στήν 'Ισπανία ἀναπτύσσεται,ἀπό μιάν ὡρισμένη ἄπ
φη,σέ συνθῆκες διαφορετικές ἀπό ἐκεῖνες τῶν ἄλλων ἀναπτυγμένων καπιταλ
στικῶν χωρῶν.Τό δικό μας ἄμεσο καθῆκον εἶναι ἡ ὁλοκληρωτική κατάλυση τ
δικτατορίας τοῦ Φράνκο.

Σ'ἄλλες χῶρες,ἡ σέ γενικές γραμμές ἐξαφάνιση τοῦ φασισμοῦ,ὑπῆρξε
νέπεια τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου.'Εμεῖς οἱ 'Ισπανοί,εἴχαμε νά βα
δίσουμε ἕναν διαφορετικό δρόμο: εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά προχωρήσουμε
στήν κατάλυση καί τήν ἐξαφάνιση τοῦ καθεστῶτος τοῦ Φράνκο,χωρίς τή βοή
θεια τῶν ξένων δυνάμεων -στηριγμένοι ἀποκλειστικά στόν ἀγῶνα τοῦ λαοῦ
μας καί χρησιμοποιώντας,μέ τόλμη,τίς ἐσωτερικές ἀντιθέσεις τῶν ἀρχουσῶ
τάξεων καί τοῦ Φρανκικοῦ κατεστημένου.

Μέσα ἀπ'αὐτό τό πλαίσιο καί μέ βάση αὐτήν,ἀκριβῶς,τήν ἀντίληψη κα
τευθυνόμαστε γιά τήν ἀποπεράτωση μιᾶς " συνθήκης γιά τήν ἐλευθερία ",
δηλαδή,πρός τή σύναψη τακτικῶν συμμαχιῶν,μέ ὅλες ἐκεῖνες τίς δυνάμεις
πού εἶναι διατεθημένες ν'ἀγωνιστοῦν γιά τήν ἐπαναφορά τῶν δημοκρατικῶν
ἐλευθεριῶν.Τέτοια συμμαχία,μπορεῖ,ἀκόμα,καί νά συμπεριλάβει καί δυνά
μεις τῆς μεγάλης ἀστικῆς τάξης πού ἔχουνε πιά χάσει τήν ἐμπιστοσύνη το
στό καθεστώς.'Η δυνατότητά της,ἐξάλλου,ἀνταποκρίνεται σέ μιά σύγκλιση
ἰδιαίτερα πρωτότυπη,πού μπορεῖ νά προσδιοριστεῖ μέ τούς ἑξῆς ὅρους:
α) προχωρημένη ἀποσύνθεση τοῦ καθεστῶτος τοῦ Φράνκο, β) εὐρωπαϊκό πλαί
σιο,πού ἐξωθεῖ τήν ἀστική τάξη πρός μιάν ἐλάχιστη "φιλελευθεροποίηση"

τοῦ ἱσπανικοῦ πολιτικοῦ συστήματος, γ) ἀναπτυγμένο ἐπίπεδο πολύμορφων καὶ ἰσχυρῶν ἀγώνων τῶν λαικῶν μαζῶν καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ,ἄν καὶ ἀπό μόνη της δέν εἶναι σέ θέση νά ἐπιφέρει τήν ἀλλαγή τοῦ καθεστῶτος, μπορεῖ ὡστόσο,ἀπό τήν ἄλλη,νά ὑποχρεώσει τήν ἀστική τάξη νά δεχτεῖ μιά προσωρινή συμμαχία στή βάση τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν

Εἶναι φανερό πώς,σ'αὐτό τό σύνολο τῶν συνθηκῶν,βασικός παράγοντας τῆς ἱσπανικῆς κατάστασης εἶναι τό μ α ζ ι κ ό κ ί ν η μ α.Αὐτό εἶναι τό κλειδί τοῦ μέλλοντος καὶ ὁ ἄξονας τῆς πολιτικῆς μας καὶ τῶν θεωρητικῶν μας ἐπεξεργασιῶν: Πρόκειται γιά πλατειά μαζικά κινήματα,κατεξοχήν τῆς ἐργατικῆς τάξης,ποὺ ,παρά τή σκληρή καταπίεση ποὺ ὑφίστανται, ἀναπτύσσονται καὶ σταθεροποιοῦνται "στήν ἐπιφάνεια",χωρίς νά ἀπομονώνονται καὶ καταπνίγονται στίς κατακόμβες, καὶ ἀγωνίζονται,πρόσωπο μέ πρόσωπο, ἐνάντια στό φασισμό ξεπερνόντας τίς νομικές ἀπαγορεύσεις.

Οἱ 'Εργατικές 'Επιτροπές,ἀποτελοῦνε τό πιό ἰσχυρό μαζικό κίνημα στήν 'Ισπανία.Αὐτό,συγκεκριμένα,κατευθύνει καὶ ὀργανώνει τίς ἀπεργίες καὶ τίς ἄλλες μορφές πάλης στίς διάφορες ἐπαρχίες.Καὶ δέν εἶναι λίγοι οἱ καπιταλιστές ἐκεῖνοι,ποὺ ἀναγκάζονται νά ρθοῦνε σέ διαπραγματεύσεις καὶ νά συμβιβαστοῦνε μέ τίς 'Εργατικές 'Επιτροπές."Αν καὶ παρακολουθοῦνται ἄγρυπνα ἀπό τήν ἀστυνομία,σχεδόν ὅλες οἱ μή κυβερνητικές παρατάξεις ἀπό τή δεξιά μέχρι τήν ἀριστερά,ἔχουνε ἐπαφή μαζί τους.

'Υπάρχουνε,ἀκόμα,καὶ οἱ 'Επιτροπές τῶν 'Αγροτῶν,ποὺ ἀντιπροσωπεύουνε μιά τεράστια ἐπαναστατική δύναμη,παρόλο ποὺ ἡ δραστηριότητά τους στό ὀργανωτικό χῶρο,γιά λόγους φανεροὺς,δυσκολεύεται ἐξαιρετικά,ἐξαιτίας τῶν φασιστικῶν συνθηκῶν ποὺ ἐπικρατοῦνε στήν ὕπαιθρο.

Εἶναι,τέλος,τό Φοιτητικό Κίνημα ποὺ,παρόλη τήν ἀπό μέρους τῆς ἀστυνομίας κατάληψη τῶν σπουδαιότερων Πανεπιστημίων,ἔχει κατορθώσει νά παραλύσει,μέ τίς ἀπεργίες καὶ τούς μαζικούς ἀγῶνες,ἀλλά καὶ μέ τή βοήθεια πολλῶν καθηγητῶν,ὅλη σχεδόν τήν πανεπιστημιακή δραστηριότητα τοῦ Κράτους.'Απεργίες,ἐξάλλου,ἔχουνε ὀργανωθεῖ,σέ κλίμακα μάλιστα ἐθνική, καὶ ἀπό διάφορα κινήματα διανοουμένων καὶ ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων: (καθηγητές,γιατροί καὶ ὑγειονομικοί,ἀρχιτέκτονες,μηχανικοί καὶ τεχνικοί,δικηγόροι,δημοσιογράφοι,καλλιτέχνες καὶ συγγραφεῖς,κλπ).

Θάθελα,τώρα,νά ὑπογράμμιζα μερικά ἐνδιαφέροντα συμπτώματα ποὺ ἐκδηλώνουνται στά διάφορα μαζικά κινήματα,ὅπως εἶναι τά παραπάνω,καὶ ποὺ φαίνεται νά ἐκφράζουν καὶ νά διερμηνεύουν φαινόμενα σημαντικότατα τῆς ταξικῆς πάλης,σέ χῶρες ὅπως ἡ δική μας καὶ σέ συνθῆκες τοῦ κρατικοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ:

I.- <u>Σύσφιξη τῶν σχέσεων καὶ συμπύκνωση τῆς πλοκῆς ἀνάμεσα στίς οἰκονομικές καὶ πολιτικές διεκδικήσεις</u>: "Οχι μέ τήν ἔννοια μιᾶς ὑποτίμησης

καὶ ὑποχώρησης τῆς σημασίας τοῦ διεκδικητικοῦ κινήματος.Κάτι τέτοιο,ἀν
θετα,θά κατέληγε νά προκαλέσει ἀδυναμίες καὶ ἐξασθένιση τῶν ἀγώνων.Ἀλ-
λά,μέ τήν ἔννοια,πού οἱ οἰκονομικοί ἀγῶνες ἔρχονται,ὁλοένα καὶ περισσό-
τερο,σ'ἀπευθείας σύγκρουση μέ τά πλαίσια τῆς κρατικῆς πολιτικῆς ἐξουσί-
ας.Ἡ διαχωριστική γραμμή,ἀνάμεσα στήν "ἰδιωτική ζώνη" καὶ σ'αὐτή πού κ
ποκαλοῦμε "δημόσια" στούς ταξικούς ἀγῶνες,φαίνεται,[illegible] ὁλοένα καὶ
πιό πολύ,νά ξεθωριάζει.Οἱ οἰκονομικοί ἀγῶνες τείνουνε,ἀντικειμενικά,νά
πολιτικοποιηθοῦν.Γιαυτό,ἀκριβῶς,καὶ ὡρισμένα μαζικά κινήματα,δίκαια,τά
χαρακτηρίζουμε " κοινωνικο-πολιτικά ".
Σ'αὐτό,ἐξάλλου,στηρίζεται καὶ ἡ δική μας προοπτική γιά τίς Ἐργατικές
Ἐπιτροπές: τίς βλέπουμε,ὄχι μόνο σάν τό ἔμβρυο ἑνός μελλοντικοῦ ἑνωτι-
κοῦ Συνδικάτου,ἀλλά συχρόνως καὶ σάν βάση ξεπεράσματος τῆς παραδοσια-
κῆς του μορφῆς.Ἤδη σήμερα,οἱ Ἐργατικές Ἐπιτροπές,παίρνουνε πιθανές ἀ-
νοιχτή τοποθέτηση πάνω σέ μερικά βασικά πολιτικά προβλήματα τῆς χώρας.
Καθώς ἀποτελοῦνε [illegible] τό μαζικό κίνημα τῶν ἐργαζομένων,δροῦνε θετικά πρ
τήν κατεύθυνση τῆς δημοκρατικῆς ἑνότητας μέ τίς ἄλλες πολιτικές δυνάμει
Ξεκινόντας ἀπό τίς Ε.Ε.,ἡ δικιά μας προοπτική εἶναι ἡ ἀνάπτυξη καινούρ-
γιων μορφῶν ἄμεσης ἐργατικῆς δημοκρατίας,δεμένης μέ τίς ἐπιχειρήσεις κα
τήν παραγωγή,πού θά διαμορφώσουν καὶ θά ὁλοκληρώσουν τίς μελλοντικές δη-
μοκρατικές δομές τῆς Ἱσπανίας -ἀκόμα καὶ στήν περίοδο τῆς σοσιαλιστική
οἰκοδόμησης.

2.- <u>Προσδιορισμός καινούργιων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καὶ
σέ κεῖνες πού ὀνομάζουμε " δυνάμεις τῆς κουλτούρας "</u>: Τά κινήματα τῶν
ἐπαγγελματιῶν καὶ τῶν διανοουμένων εἶναι,σήμερα,κάτι τό ποιοτικά διαφο-
ρετικό μ'αὐτό πού ὑπῆρχε στήν περίοδο τοῦ λαικοῦ Μετώπου.Ἀνταποκρίνον-
ται στίς ἀλλαγές πού ἐπέφερε ἡ ἐπιστημονική καὶ τεχνολογική ἐπανάσταση
στό ἐπίπεδο τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων.
Στή θεμελιώδη ἀντίθεση τοῦ καπιταλισμοῦ,ἀντίθεση ἀνάμεσα στό κεφάλαιο
καὶ τήν ἐργασία,τό ποσοστό τῆς ἐργασίας τῶν διανοουμένων,πού ὑπεισέρχε-
ται σ'αὐτή τήν ἀντίθεση καὶ ὑποβάλλεται στήν καπιταλιστική ἐκμετάλλευση
ὁλοένα καὶ αὐξάνει ποσοτικά.Ὁλόκληρα τμήματα τεχνικῶν,μηχανικῶν,κλπ,ἔρ
χονται ν'ἀποτελέσουν μέρος καὶ νά ἐξομοιωθοῦν μέ τήν ἐργατική τάξη,μέ
τήν ἔννοια μιᾶς ἐπιστημονικῆς μαρξιστικῆς ἑρμηνείας τοῦ ὅρου.Ἄλλα εὐρύ
τατα κοινωνικά στρώματα,ὅπως ἐκεῖνα πού ἀπασχολοῦνται μέ τούς τομεῖς τῆ
ἐκπαίδευσης,τῆς δημόσιας ὑγείας,τῶν ἐκδόσεων,τοῦ κινηματογράφου,τῆς δι
φήμισης,κλπ.,μπαίνουνε στήν κατηγορία τῶν μισθοσυντήρητων καὶ τῶν ἐκμε-
ταλλευομένων καὶ ἀπό μιάν ἄποψη,ὁλοένα καὶ περισσότερο,πλησιάζουνε στίς
συνθῆκες ἐργασίας πού χαρακτηρίζουνε τήν ἐργατική τάξη.
Ὅσον ἀφορᾶ τούς φοιτητές,πού ἀποτελοῦνε μιά μάζα πάθε ἄλλο εὐκαταφρόνη

τη καί σέ συνεχῆ ἀνάπτυξη,ἡ προοπτική τους δέν εἶναι πιά ἐκείνη τῆς ἐ-
ξασφάλισης μιᾶς σίγουρης θέσης στό κατεστημένο,ἀλλά ἡ ἐξάρτηση,σάν εἰ-
δικῶν,ἀπό τήν ἀγορά ἐργασίας,μέ ὅλα τά ἐπακόλουθα πού συνεπάγεται αὐτό
ὁ προσδιορισμός: ὅπως ἡ ἀπειλή τῆς ἀνεργίας,κλπ.Οἱ φοιτητές,μέ τή δύναμη
τῆς νεότητάς τους,τήν μή σταθερή κοινωνική των θέση καί τόν συγκεντρωτ
κό χαρακτήρα πού ἔχει ἡ ζωή τους στίς σχολές ἤ στίς πανεπιστημιουπόλεφ
μποροῦνε ν'ἀποτελέσουνε μιάν ἐπαναστατική δύναμη ἐξαιρετικά ὑπολογίσι-
μη.Θ'ἀναφερθῶ σ'ἕνα πρόσφατο παράδειγμα,σέ μιά σκληρή δοκιμασία πού ἀ-
ναγκάστηκε νά ὑποστεῖ ἡ κυβέρνηση τοῦ Φράνκο ἀπό τό Φοιτητικό Κίνημα:
Ὁ πρύτανις τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μαδρίτης,μέ βάση ἕναν κατάλογο τῆς ἀ
τυνομίας,ἀπέβαλε 19 φοιτητές.Ἡ ὀργάνωση τοῦ Κ.Κ. τῶν φοιτητῶν τοῦ πανε
πιστημίου,μαζί καί μέ ἄλλες ὀργανώσεις,κάλεσε τούς φοιτητές νά σαμποτά-
ρουνε τίς ἐξετάσεις μέχρι τήν ἀκύρωση τῆς ἀποβολῆς.Ἡ ἀστυνομία ἀποπει
ράθηκε,μέ τή βία,νά ἐξαναγκάσει τήν προσέλευση τῶν φοιτητῶν στίς ἐξετά-
σεις,ἀλλ'ἐκεῖνοι ἀντιστάθηκαν.Γιά πρώτη φορά,πολυάριθμοι καθηγητές,πήρα
νε θέση συμπαράστασης στό πλευρό τῶν φοιτητῶν καί στάθηκε δυνατό,σ'ὡρι
μένες περιπτώσεις,νά πραγματοποιηθεῖ καί πικετοφορία.Τό ἀποτέλεσμα ἦ-
ταν,ὅλοι οἱ ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου Παιδείας,νά ὑποβάλουνε τή
παραιτήσεις τους.Δημιουργήθηκε πολιτική κρίση καί ἡ φασιστική κυβέρνηση
ὑποχρεώθηκε νά συνθηκολογήσει.Οἱ ἀποβολές ἀκυρώθηκαν.
Ἡ πολιτική ἐκτίμηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος γίνεται πολύ σημαντικότερη,ἄν
ἐπισημάνουμε τήν ἀποφασιστική συνδρομή τῶν ἐργατῶν πρός τούς φοιτητές,
πού ἀναμφίβολα στάθηκε ἕνας σημαντικός παράγοντας τῆς πανωλεθρίας πού
ὑπέστη ὁ φασισμός.Οἱ φοιτητές,σέ συμφωνία μέ τίς Ἐργατικές Ἐπιτροπές,
πήγανε καί μιλήσανε στά ἐργοστάσια,σέ ἐργατικές πολιτικές συγκεντρώσεις
Ὁ ἀγώνας τους πῆρε χαρακτήρα πολιτικό.

Ἡ ἱσπανική πολιτική πραγματικότητα ἐπαληθεύει,στήν οὐσία,τίς θεωρητι-
κές ἀναλύσεις πού ἐπισημαίνουν τίς ἀλλαγές στίς δομές,ἐξαιτίας τῶν καιν
νούργιων παραγωγικῶν δυνάμεων: τά κοινωνικο-πολιτικά κινήματα τῶν φοιτη
τῶν,τῶν ἐπαγγελματιῶν καί τῶν διανοουμένων,ἀποτελοῦνε,στό πλευρό τῆς ἐρ
γατικῆς τάξης καί τῶν ἀγροτῶν,νέα κινητήρια δύναμη στίς ἐπαναστατικές
διαδικασίες καί στήν πάλη,σήμερα γιά τή δημοκρατία κι αὔριο γιά τό σο-
σιαλισμό στήν Ἱσπανία.Θά μπορούσαμε νά ποῦμε πῶς βρισκόμαστε μπροστά
σέ μιά καινούργια μορφή ἔκφρασης τῶν ἀγώνων τῶν διανοουμένων: δέν πρό-
κειται πιά γιά τό ἠθικό καί ἰδεολογικό καθῆκον ὡρισμένων ὁμάδων πνευμα-
τικῆς πρωτοπορίας,ἀλλά γιά μ α ζ ι κ ή πάλη,πού πηγάζει ἀπό τίς ἴδιες
τίς συνθῆκες τῆς ἐργασίας τους κι ἀπό τίς βαθύτατες ἀντιθέσεις τῆς σύγ-
χρονης κοινωνίας -ἀντιθέσεις πού τούς τοποθετοῦνε,τελικά,ἀντιμέτωπους
μέ τό Κράτος τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου.

Τό γνωρίζουμε καλά πώς ἡ διαδικασία τῆς ἑνότητας,ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τίς "δυνάμεις τῆς κουλτούρας",δέν εἶναι ἁπλή.Ἀπό τά ἐμπόδια πού ἔχουμε νά ξεπεράσουμε εἶναι καί ἐκεῖνα πού ἔχουνε σχέση μέ τίς πνευματικές παραδόσεις καί τόν ἀστικό τρόπο ζωῆς πολλῶν διανοουμένων. Ἀλλά ἀποτελεῖ ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντα καί θετικότατο παράγοντα τό γεγονός ὅτι,τά κινήματα τῶν ἐπαγγελματιῶν καί τῶν διανοουμένων,ἐκφράζουνε, σέ γενικές γραμμές,τίς πιό νέες δυνάμεις κι ἐκπροσωποῦνε τούς πιό ἐπιστημονικά προχωρημένους πυρῆνες τῶν διαφόρων τομέων.

Αὐτές οἱ νεανικές δυνάμεις ἐμπνέονται,μέ σχετική εὐκολία,ἀπό τίς τυπικές μορφές πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης (ἀπεργίες,κλπ.).Ἡ τάση τους καί ὁ πρωσανατολισμός τους γιά τόν σοσιαλισμό,γεννιέται ἀπό τίς σχέσεις ἐργασίας τους,ἀπό τήν θέση πού καταλαμβάνουν στήν κοινωνία.Οἱ καθηγητές,οἱ γιατροί,οἱ ἐρευνητές,κλπ.,ὅταν ἀγωνίζονται ἐνάντια στήν κτηνωδία τοῦ Φρανκισμοῦ,ἐπεξεργάζονταιἕνα πρόγραμμα ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ τομέα δραστηριότητάς τους κι ἔτσι καταλήγουν νά ἀναγνωρίσουν τήν ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα ἑνός σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας.Γιά τό λόγο αὐτό,τό σύμμετο ἐπαφῆς τους,μέ τήν ἐργατική τάξη, δέν εἶναι οὔτε τυπικό,οὔτε παροδικό,ἀλλά στρατηγικό καί μακρᾶς πνοῆς.

Στήν Ἱσπανία,ἡ συμμαχία ἀνάμεσα στίς δυνάμεις τῶν ἐργαζομένων καί ἐκεῖνες τῆς κουλτούρας,(χωρίς νά ξεχνᾶμε τή θέση τῶν ἀγροτῶν πού παρουσιάζει,προφανῶς,ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον γιά τήν ὁλοκλήρωσή της),εἶναι ἡ μορφή τῆς συμμαχίας ἐκείνης πού ἡ ἐργατική τάξη ἔχει ἀνάγκη γιά νά προχωρήσει πρός τόν σοσιαλισμό.Αὐτή ἡ συμμαχία διαμορφώνεται,σήμερα,μέσα στούς καθημερινούς ἀγῶνες,στήν πάλη γιά τήν ἐλευθερία. Ἐξάλλου,ἀπό μιά ἄλλη ἄποψη,ἡ ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς ἐπαναστατικές διαδικασίες τῆς δημοκρατικῆς πάλης,ἔρχεται νά ἰσχυροποιηθεῖ,μέ τήν πιό βαθύτερη ἔννοια,χάρις,ἀκριβῶς,σ'αὐτούς τούς καινούργιους δεσμούς μέ τίς δυνάμεις τῆς κουλτούρας.

3.- <u>Ἐμφάνιση καινούργιων δυνατοτήτων πολιτικῆς ἑνότητας στόν ἀγώνα ἐνάντια στά καπιταλιστικά μονοπώλια,γιά μιά πολιτική καί οἰκονομική δημοκρατία</u> : Σέ συνάρτηση μέ τά παραπάνω φαινόμενα,τῆς πιό βαθιᾶς δεξιότητας ἀντίθεσης τῶν μεσαίων,ἀγροτικῶν καί ἀστικῶν,στρωμάτων μέ τό μονοπωλιακό κεφάλαιο,διαπιστώνουμε μιά μετάθεση πρός τ'ἀριστερά ὁλοκλήρων τμημάτων τῆς κοινωνικῆς βάσης τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τῶν καθολικῶν πολιτικῶν δυνάμεων.(Ὁ ἀναρχισμός ἔχει ἐξαφανιστεῖ πιά ἀπό τό ἐργατικό κίνημα τῆς Ἱσπανίας).Αὐτό,σχηματικά,μποροῦμε νά τό ἐκφράσουμε μέ τά ἀκόλουθα γεγονότα.

Στό Σοσιαλιστικό Κόμμα,ἄν καί ἡ ἐσωτερική σύγκρουση δέν ἔχει τελειωτικά ἀκόμα ξεκαθαρίσει,ὁ ρεφορμισμός κι ὁ ἀντικομμουνισμός βρίσκονται πιά σέ κρίση.Τά πιό δυναμικά καί νέα τμήματά του τείνουν σέ μιά πολιτική ρήξης

μέ τόν καπιταλισμό καί κοινῆς δράσης μέ τούς κομμουνιστές. Τό παράδειγμα τῆς συμφωνίας, ἀνάμεσα στό Κομμουνιστικό καί τό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας, ἔχει διεθνῆ ἀξία καί ἐπιβεβαιώνει, σέ γενικότερο ἐπίπεδο, αὐτή τήν τάση συνεργασίας κόμμα καί σέ διαφορετικά ρεύματα ἄλλων σοσιαλιστικῶν κομμάτων. Ἡ ἀλλαγή αὐτή εἶναι ἐμφανέστερη στόν καθολικό κόσμο πού, μέχρι χθές, ἦταν τό βασικό στήριγμα τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ φασισμοῦ. Ἕνα σημαντικότατο τμῆμα του, μέ ἀξιόλογο ἀριθμό κληρικῶν, δέχεται πι τήν προοπτική τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τή συνεργασία, πάνω σέ συγκεκριμένα θέ ματα, μέ τό Κομμ. Κόμμα.

Στούς ἄμεσους ἀγῶνες, ἐνάντια στόν Φρανκισμό καί γιά τήν ἐλευθερία, ὑπάρχει, ἀκριβῶς, σέ πορεία διαμόρφωσης ἕνα πλατύ κίνημα, σχετικά κιόλας διαρθρωμένο, ἀπό κοινωνικές δυνάμεις (ἐργατική τάξη, ἀγροτική, φοιτητές, τεχνικοί, ἐπαγγελματίες, διανοούμενοι, μεσαία στρώματα) καί ἀπό πολιτικά ρεύματα ἤ κόμματα (κομμουνιστές, σοσιαλιστές, καθολικοί καί ἄλλοι προοδευτικοί δημοκράτες), πού ἀντιτίθονται στήν κυριαρχία τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου καί συμφωνοῦνε νά δώσουνε ἀντιμονοπωλιακές λύσεις στά μεγάλα προβλήματα τῆς χώρας. Πού δέχονται τή μορφή τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς δημοκρατίας, προσδιορισμένης ἤδη ἀπό μᾶς σάν τό μεταβατικό στάδιο πρός τό σοσιαλισμό.

Ὁποια κι ἄν εἶναι τά στάδια πού ἔχουμε νά περάσουμε ἀκόμα, ἕνα ἀπό τά προβλήματα πού μπαίνει, ἀπό σήμερα κιόλας, εἶναι αὐτό τοῦ τρόπου κατάληψης τῆς ἐξουσίας, ἀπό μέρους τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν συμμάχων της, κα τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Πρίν, ὡστόσο, προχωρήσω στήν ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος, θάθελα νά ὑπογραμμίσω δυό σημεῖα:

Πρῶτο: Τά γνωστά, μέχρι τώρα, "κλασικά" ἱστορικά παραδείγματα δέν μποροῦ νά ἐφαρμοστοῦν στίς δικιές μας συνθῆκες. Δέν μποροῦμε νά προβλέφουμε μιά ἐπανάσταση, σήμερα, σάν συνέπεια ἑνός παγκοσμίου πολέμου, οὔτε τή βοήθεια στρατιωτικῶν δυνάμεων ἄλλων χωρῶν, οὔτε ἕναν ἀνταρτοπόλεμο σάν βάση τοῦ ἀγῶνα μας γιά τήν ἐξουσία. Τό κόμμα μας ἔχει μιά μακριά ἐμπειρία στόν ἔνοπλο ἀγῶνα. Στή διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου 1936-39 ἐξελίχτηκε σ' ἕνα κόμμα μεγάλο καί δυνατό. Ἐμεῖς, ἄλλωστε, κατευθύναμε καί τροφοδοτήσαμε τό ἀνταρτοπόλεμο στήν Ἱσπανία μέχρι τό 1950. Καί ἀκριβῶς αὐτή ἡ ἐμπειρία μᾶς ἐπιτρέπει νά ποῦμε ὅτι δέν εἶναι αὐτός ὁ δρόμος πού σήμερα πρέπει ν βαδίσουμε γιά νά φτάσουμε στό σοσιαλισμό.

Δεύτερο: Ἐμεῖς ἀποκρούομε τή θέση, πού εἶναι τῆς μόδας σ' ὡρισμένους κύ κλους, γιά τή διαφορότητα τῶν ἐξουσιῶν: δηλ. μιά "ἐργατική ἐξουσία" γιά τή φάμπρικα, μιά "φοιτητική ἐξουσία" γιά τό πανεπιστήμιο, κλπ. Μ' αὐτό τόν τρόπο παρακάμπτεται τό πραγματικό πρόβλημα, ἡ δέ τοποθέτηση αὐτή, ἀκόμα καί ὅταν διατυπώνεται μέ τήν ἐξτρεμιστική διάλεκτο, δέν ἐκφράζει ἄλλο πο

ρά μιάν άντίληψη καθαρά ρεφορμιστική.Αύτό πού πρέπει νά κατακτηθεί εἶνα
ἡ πολιτική ἐξουσία,ἡ κρατική ἐξουσία, -δηλαδή ἡ ἐξουσία πού ἐπιτρέπει σ
μιά καινούργια τάξη ἤ ἕνα συνασπισμό τάξεων,νά κυβερνοῦν,νά διευθύνουν,
νά μεταβάλουν,νά δημιουργοῦν καινούργιες δομές δικαιοσύνης καί πολιτι-
κῆς,καινούργιες σχέσεις παραγωγῆς.
Τό πρόβλημα τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας,ἄν τό συγκρίνουμε μέ τίς συντε-
ταγμένες πού τό προσδιορίζουνε σήμερα σέ σχέση μέ τό ἱστορικό του προ
γούμενο,παρουσιάζει ἀναμφίβολα ὄψεις δυσκολότερες· ἀλλά,συγχρόνως,καί
ὄψεις καινούργιες,νέα στοιχεῖα,πού μᾶς ὑποχρεώνουνε νά ἐπεξεργαστοῦμε
δρόμους πρωτότυπους.Μέ τήν εὐκαιρία θάθελα νά ἐξετάσω τρία ζητήματα:
Πρῶτο ζήτημα: Τήν ἐξαιρετική ε ὑ ρ ύ τ η τ α τῶν δυνάμεων πού μποροῦ
νε νά κινητοποιηθοῦν,ὅπως προηγούμενα ἐπισημάναμε,ἐνάντια στήν κυριαρ -
χία τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων.
Στήν πρώτη φάση,χωρίς ἀμφιβολία ἀποφασιστική,ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας δέ
ἐξαρτιέται ἀπό τήν ἐκλογή ἀνάμεσα στόν καπιταλισμό καί τό σοσιαλισμό,ἀλ
λά ἀπό τήν ἐπιλογή κυριαρχία τῶν μονοπωλίων ἤ ἀντιμονοπωλιακή δημοκρα-
τία,ἐξουσία τῆς χρηματιστηριακῆς ὀλιγαρχίας ἤ τῆς συμμαχίας τῶν δυνάμε-
ων τῆς ἐργασίας καί τοῦ πνεύματος.Σ'αὐτή τήν ἐπιλογή,εὐρύτατα στρώματα
τῆς μεσαίας τάξης,τῆς μικροαστικῆς,ἀλλά καί μερικά τμήματα αὐτῆς τῆς ἴ-
διας τῆς ἀστικῆς,μποροῦνε νά περάσουνε στήν ἀντίθεση καί ν'ἀποσπαστοῦνε
ἀπό τό μπλόκ τῶν μονοπωλίων καί σέ μερικές περιπτώσειςκαί νά κατακτηθοῦ
νε,μερικά,ἀπό τήν πρόοδο.
Γιά ὅτι ἀφορᾶ,ἐξάλλου,τούς δρόμους καί τίς μορφές πού ἕνας συνασπισμός
τῶν ἀντιμονοπωλιακῶν δυνάμεων θά φτάσει στήν ἐξουσία,εἶναι φανερό πώς,
σέ μιά χώρα πού λειτουργοῦνε οἱ δημοκρατικοί θεσμοί, οἱ ἐ κ λ ο γ έ ς
ἀποτελοῦνε μιά ἐξαιρετική στιγμή,ἕνα βασικότατο ὅπλο,γιά νά ἐκδιωχτοῦνε
ἀπό τήν ἐξουσία οἱ πράκτορες τῶν ἀστικῶν μονοπωλίων καί νά ἐκλεγεῖ μιά
καινούργια λαική κυβέρνηση.Τό παράδειγμα τῆς Χιλῆς,ἔχει γιά μᾶς ἱστορι-
κή ἀξία,γιατί ἐπαληθεύει πῶς,στήν ἐποχή μας,ἕνας πολιτικός συνασπισμός,
πού προτείνει σάν τελείωση τή σοσιαλιστική μεταβολή,μπορεῖ νά φτάσει
στήν ἐξουσία μέσου τῶν ἐκλογῶν.Ἡ πορεία αὐτή εἶναι δύσκολη βέβαια.Μά
εἶναι μιά πορεία σωστή,ρεαλιστική,καινούργια,πρός τό σοσιαλισμό.
Δεύτερο ζήτημα: Τό τῆς πανεθνικῆς ἀ π ε ρ γ ί α ς.Οἱ ἐκλογικοί δρόμοι
ὅσο σπουδαῖοι κι ἄν εἶναι,δέν μποροῦνε νά θεωρηθοῦνε καί οἱ ἀποκλειστι-
κοί.Εἶναι φανερό πώς,γιά νά προχωρήσουμε πρός τό σοσιαλισμό,θά πρέπει
νά κατακτήσουμε τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης.Πρόκειται γιά στοι-
χειώδη ἀρχή τοῦ Λένιν.Ἀλλ'ἡ πλειοψηφία αὐτή μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ καί νά
νικήσει καί μέ μέσα διαφορετικά ἀπό τά ἐκλογικά.Καί εἶναι τό ἐπαναστατι
κό κόμμα πού ὀφείλει νά ἐπεξεργαστεῖ καί νά προετοιμάσει διαφορετικές
μορφές μαζικῆς δράσης,γιά νά τίς συσχετίσει ἤ ὄχι,ἀνάλογα μέ τίς περι-

στάσεις,μέ τήν καταλληλη ἐκλογική περίοδο.
Στούς σημερινούς ἀγῶνες ἐναντια στόν Φραγκισμό,ἔχουμε ἐπεξεργαστεῖ τήν θέση τῆς π α ν ε θ ν ι κ ῆ ς ἀ π ε ρ γ ί α ς,σάν μιά ἀπό τίς πιό ἐνδεδειγμένες μορφές τῆς μαζικῆς πάλης γιά τήν πρόκληση τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς.Κι αὐτή ἡ μορφή δέν εἶναι,μόνο,γιά σήμερα σημαντική: Πιστεύουμε πώς θά μᾶς χρησιμεύσει καί αὔριο,ὅταν θἄχουμε κατακτήσει τίς δημοκρατικές ἐλευθερίες,σάν οὐσιαστική μορφή πάλης γιά τήν ἐξουσία.
Λέγοντας <u>πανεθνική ἀπεργία</u> ἐννοοῦμε τή γενική πολιτική ἀπεργία τῆς ἐργατικῆς τάξης,μέ τήν κατάληψη τῶν ἐργοστασίων· ἀκόμα,τήν ἀπεργία τῶν δυνάμεων τῆς κουλτούρας (μέ τήν κατάληψη τῶν πανεπιστημίων,τῶν σχολείων, τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν καί τῆς τηλεόρασης,τῶν ἐφημερίδων,τῶν μέσων ἐπικοινωνίας,τῶν δημοσίων γραφείων,κλπ)· συγχρόνως,τίς ἀπεργίες καί τίς ἄλλες μορφές πάλης τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν· ἐπίσης,τό κλείσιμο τῶν καταστημάτων,τῶν θεαμάτων,τῶν μπάρ καί μαζί τή δράση συμπαράστασης τοῦ κλήρου, (ἀπεργία στήν τέλεση τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργιῶν),κλπ.Μέ ὅλα λόγια γενική παράλυση τῆς ζωῆς τῆς χώρας.
Αὐτή ἡ ἰδέα τῆς πανεθνικῆς ἀπεργίας βγαίνει ἀπό ἕνα ἀντικειμενικό στοιχεῖο,τήν πεῖρα τῶν κλαδικῶν ἀπεργιῶν: ἀπό τό γεγονός ὅτι,κάθε φορά,πού οἱ μάζες συγκρούονται μέ τό Κράτος,παρουσιάζεται μιά αὐξανόμενη συνειδητοποίηση τοῦ προβλήματος,μέ τήν ἔννοια ὅτι συνειδητοποιεῖται ἡ θέση ὅτι γιά τή λύση τῶν διαφόρων προβλημάτων,εἶναι ἀναγκαῖα μιά μεταβολή σέ κρατικό ἐπίπεδο,μιά πολιτική δηλαδή μεταβολή.Μέ τήν πρακτική μας πεῖρα πραγματοποιήσαμε,μέχρι σήμερα,καί σέ διάφορες εὐκαιρίες,μιά σειρά δραστηριότητες πού ἀποτελοῦνε βασικούς παράγοντες τῆς πανεθνικῆς ἀπεργίας: ἐργατικές ἀπεργίες βοηθούμενες ἀπό τούς φοιτητές,συνεπικουρούμενες ἀπό τό κλείσιμο τῶν καταστημάτων,ἀπό τήν συνδρομή τοῦ κλήρου,μέ τήν κατάληψη τῶν ἐκκλησιῶν· ἀπεργίες σέ πανεθνικό ἐπίπεδο,ὅπως αὐτές τῶν ὑπαλλήλων τῶν Τραπεζῶν,τῶν ἐκπαιδευτικῶν,τοῦ προσωπικοῦ τῶν νοσοκομείων,κλπ.
Ἀλλά αὐτό πού,προπάντων,ἔχουμε πετύχει εἶναι τό γεγονός ὅτι,ἕνα μεγάλο μέρος τῶν μαζῶν,ἔχει συνειδητοποιήσει τήν προοπτική πώς,μόνο διά μέσου τῶν κλαδικῶν καί μερικῶν ἀπεργιῶν καί τῆς ἑνότητας τῶν ἐργατῶν,μέ τά ἄλλα κοινωνικά στρώματα,εἶναι δυνατό νά φτάσουμε στήν πανεθνική ἀπεργία.
Γιαυτό καί κάθε ἀπεργίαἐκφράζει,συνειδητά,μιά καινούργια δυναμική,πού ξεφεύγει ἀπό τά περιορισμένα κλαδικά ὅρια καί τείνει νά κινήσει τό ἐνδιαφέρον καί ἄλλων τομέων δραστηριότητας τῆς κοινωνικῆς καί οἰκονομικῆς ζωῆς.
Στό Ἔλ Φερρόλ,μιά πόλη γύρω στούς 100.000 κατοίκους,φτάσαμε,πρίν λίγοι μῆνες,πολύ κοντά στήν πανεθνική ἀπεργία: Πέντε χιλιάδες ἐργάτες τῶν ναυπηγείων ἀπεργούσανε,ὅταν ἡ ἀστυνομία πυροβόλησε καί σκότωσε δυό ἀπεργούς. Σέ λιγότερο ἀπό μιάν ὥρα,τά καταστήματα,τά σχολεῖα,τά μπάρ,τά συνεμά,

κλείσανε.Τά μεταφορικά μέσα,συμπεριλαμβανομένων καί τῶν τραίνων,ἀκινητο-
ποιήθηκαν."Ολη ἡ πόλη παρέλυσε.Καί οἱ κληρικοί,σέ ἔνδειξη συμπαράστασης
πρός τούς ἀπεργούς ἐργάτες,κλείστηκαν στίς ἐκκλησίες καί φέλνανε δεήσεις
γιά τήν προστασία τῶν ἐργατῶν.Ἡ ἀστυνομία ἀναγκάστηκε ν'ἀποσυρθεῖ στούς
στρατῶνες καί γιά πολλές ὧρες ὁ λαός κυριάρχησε στούς δρόμους.Αὐτή ἡ ἐμ-
πειρία,εἶναι μιά καινούργια διαπίστωση γιά τήν ἐπαναστατική ἀξία καί
πραγματική δύναμη τῆς πανεθνικῆς ἀπεργίας.
Ὡστόσο,ἡ πανεθνική ἀπεργία,μπορεῖ νά γίνει ἕνα ὄργανο ἱκανό γιά νά ἐπι-
βάλει μιά ριζική πολιτική μεταβολή,μιάν ἐπαναστατική ἀλλαγή, μ ο ὐ σ χ
ὅταν οἱ μάζες εἶναι ἑνωμένες καί διαθέτουνε ἕναν συντονισμό ἀρκετά ἱκα-
νό καί διαρθρωμένο.Καί πάνω ἀπ'ὅλα,ὅταν ἔχουν μιά πολιτική ἀλτερνατίβα.
Ἡ προετοιμασία τῆς πανεθνικῆς ἀπεργίας ἀπαιτεῖ,ὄχι μόνο μιάν ἀνάπτυξη
τῶν ἀγώνων,ἀλλά καί μιά καινούργια διάρθρωση τῆς ἑνότητας ἀνάμεσα στούς
ἐργάτες καί τίς ἄλλες λαϊκές μάζες.Πρός αὐτή τήν κατεύθυνση δουλεύουμε
καί ἐμεῖς.

Αὐτό,ἀκόμα,πού ἀπό τή δική μας ἐμπειρία φαίνεται ἀξιόλογο σέ θεωρητικό
ἐπίπεδο καί,πού αὔριο θά εἶναι ἕνα σημαντικό στοιχεῖο τῆς πορείας μας
πρός τό σοσιαλισμό,θά μποροῦσε νά συμπυκνωθεῖ στίς δυό ἀκόλουθες δια-
πιστώσεις: Πρῶτο: ἡ σύγχρονη ἐργατική τάξη,μπροστά στόν μονοπωλιακό κα
πιταλισμό,(πού τείνει νά πολιτικοποιήσει ὅλους τούς "ἀνικανοποίητους"
καί ὅλους τούς διεκδικητικούς ἀγῶνες),μπορεῖ νά κινητοποιήσει,γύρω ἀπ'
αὐτή,στήν πανεθνική ἀπεργία,τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ -γιά νά
παραλύσει ὄχι μονάχα τήν παραγωγή,ἀλλά καί ὅλη τήν ἐσωτερική ζωή τῆς χώ
ρας.Μπορεῖ,γιαυτό,νά δημιουργήσει μιά τεράστια ὑλική δύναμη καί νά τήν
ἀντιπαρατάξει ἀπέναντι στό Κράτος καί νά στηριχτεῖ στή βοήθεια,τήν πολι
τική καί ἠθική,εὐρύτατων τομέων (πανεπιστήμια,τέχνη,κουλτούρα,ἀκόμα κι
ἕνα μέρος τῆς ἐκκλησίας).Ἡ πανεθνική ἀπεργία,χωρίς τήν ἀναγκαιότητα το
ἔνοπλου ἀγῶνα,παρά σ'ἐξαιρετικές περιπτώσεις,μπορεῖ νά ἐπιβάλει,μέ τήν
ἑνότητα καί τή δύναμη τῶν μαζῶν,μιά πολιτική μεταβολή. Δεύτερο: Ἡ πα-
νεθνική ἀπεργία,μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ σάν ἀπάντηση,(περισσότερο ἤ λιγότε
ρο αὐθόρμητη,ἀπό τή στιγμή πού ἔχει ἐπιτευχθεῖ ἕνα ὡρισμένο ἐπίπεδο συ-
νειδησης),σέ μιά πολιτική φάση πού ἀνεβάζει τήν ἀγανάκτηση τῶν μαζῶν.
Ἀλλ'αὐτό ἀπαιτεῖ,γιά τήν προετοιμασία καί τήν ἐπιτυχία της,μιά διάρθρω
ση τῆς ἑνότητας τῶν μαζῶν σέ ὅλα τά ἐπίπεδα.Κι ἀκόμα,τό συντονισμό τῶν
κοινωνικο-πολιτικῶν κινημάτων καί ρευμάτων καί τῶν δημοκρατικῶν,ἀντιμο-
νοπωλιακῶν καί ἐπαναστατικῶν κομμάτων,γιά τήν ἐπεξεργασία μιᾶς πολιτικῆ
καί κυβερνητικῆς ἀλτερνατίβας,ἱκανῆς νά ἐπιβληθεῖ μέ τή δύναμη τῆς πα-
νεθνικῆς ἀπεργίας.
Παραμένει,ὡστόσο,ἀναπάντητο ἕνα ἀποφασιστικό ἐρώτημα: Πῶς εἶναι δυνατό

μιά πανεθνική άπεργία,στηριγμένη άποκλειστικά σέ όπλες μάζες,νά έπιβλ
θεῖ στά καταστολτικοῦ καί έξαναγκαστικοῦ χαρακτήρα ὄργανα τοῦ Κράτους;
Πῶς μπορεῖ νά έπεξεργαστεῖ καί νά πετύχει μιάν έπαναστατική μεταβολή;

Γιά ν'άπαντήσουμε σ'αὐτό τό έρώτημα,θά πρέπει νά δοῦμε τί εἴδους μεταβ
λές έχουνε πραγματοποιηθεῖ,αὐτό τόν καιρό,στήν δομή τοῦ καπιταλιστικοῦ
κράτους."Ετσι φτάνουμε στό τρίτο καί τελευταῖο ζήτημα άπό αὐτά πού ὑπο-
γραμμίσαμε,τονίζοντας τά καινούργια δεδομένα τῆς ίσπανικῆς κατάστασης.
Σήμερα,στό καπιταλιστικό κράτος,τό ποσοστό τῶν ὑπαλλήλων του αὐξήθηκε
πάρα πολύ άριθμητικά.Οί λειτουργίες του διευρύνθηκαν καί διαρθρώθηκαν
καί σέ τομεῖς πού προηγούμενα καλύπτονταν άπό τήν ίδιωτική πρωτοβουλία:
οίκονομία,παραγωγή,έπιστήμη,ὑγειονομική περίθαλψη,κλπ.Κατ'αὐτό τόν τρό-
πο,τό κράτος,παρουσιάζεται,ὅσο ποτέ ἄλλοτε,πολύ λιγότερο ά π ο χ ω ρ ι
σ μ έ ν ο,σάν ὀργανική διάρθρωση καί λειτουργία,άπό τίς διαδικασίες τοῦ
κοινωνικοῦ συνόλου.Οί κοινωνικές άντιθέσεις έμφανίζονται σ'αὐτό κατά τρ
πο πιό άμεσο κι έκφραστικό.'Από τή μιά μεριά,τό ήγετικό του κέντρο,έμπ-
λέκεται άκόμη πιό στενά μέ τή χρηματιστηριακή όλιγαρχία καί τείνει,ὅλο
καί περισσότερο,στόν άπολυταρχισμό,περιορίζοντας τούς κοινοβουλευτικούς
θεσμούς άπό τίς λειτουργίες τῶν πραγματικῶν τους έξουσιῶν,κλπ.'Από τήν
ἄλλη,ὡστόσο,μιά διαδικασία δημοκρατικοποίησης έπαληθεύεται στή βάση,στή
μάζα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ.
"Οσο παράδοξο κι ἄν φαίνεται αὐτό,τό φαινόμενο μιᾶς τέτοιας άνάπτυξης
τό παρατηροῦμε άκόμα καί μέσα στίς συνθῆκες τοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος.
'Ο σημερινός κρατικός μηχανισμός,ἄν καί εἶναι ἕνας μηχανισμός ταγμένος
στήν έξυπηρέτηση τῆς πιό δεσποτικῆς δικτατορίας,άπό μιάν άποψη εἶναι
πιό "δημοκρατικός" άπό ἄλλοτε.Στήν κοινωνική σύνθεση τοῦ ὑπαλληλικοῦ
κόσμου,γιά ν'άναφέρουμε ἕνα παράδειγμα,τό ποσοστό πού προέρχεται,λίγο-
πολύ,άπό λαϊκά στρώματα αὐξάνεται.Τό φαινόμενο κοινωνικοποίησης,ἐξάλλου
πού ὑπογραμμίσαμε στούς χώρους τῶν διανοουμένων καί τῶν πανεπιστημίων,
έχει σαφῆ άντανάκλαση στούς κόλπους τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ,πού σήμερα
άριθμεῖ πολλούς εἰδικούς καί εἶναι άναγκασμένος νά στρατολογήσει προσω-
πικό άπ'αὐτούς,άκριβῶς,τούς πρώην φοιτητές.Γιαυτό καί ἡ δυνατότητα,γιά
τό κομμουνιστικό κόμμα,νά εἰσακουστεῖ,νά έπιδράσει καί νά προωθήσει τή
δραστηριότητα τῶν δημοκρατικῶν όμάδων στούς κόλπους τοῦ κρατικοῦ μηχα-
νισμοῦ έχει τώρα αὐξηθεῖ.
Σέ κάθε περίπτωση πιστεύουμε πώς,κάτω άπό τίς σημερινές συνθῆκες,κατάλη
ψη τῆς έξουσίας δέν σημαίνει,δέν μπορεῖ νά σημαίνει πλέον καταστροφή τοῦ
κρατικοῦ μηχανισμοῦ,άλλά περιορισμός αὐτῶν τῶν τμημάτων του πού άποτελοῦ
νε τήν πιό άντιδραστική του έκφραση,τό κύριο πλέγμα στήριξης τῆς μονοπω

λιακῆς κυριαρχίας δηλαδή (πολιτική ἀστυνομία, κορυφές τῆς διοίκησης, ἀν
τιδραστικά τμήματα τοῦ στρατοῦ, τῆς οἰκονομίας, κλπ), καί συγχρόνως προσπ
θεια ἀποπέντρωσης καί κατάκτησης ἑνός μέρος του, γιά μιά δημοκρατική κα
πιό πέρα σοσιαλιστική μεταβολή.
Μέ τό ἴδιο πνεῦμα ἀντιμετωπίζουμε καί τό πρόβλημα τοῦ στρατοῦ -πρόβλημ
πού τό κόμμα μας δίνει ἰδιαίτερη σημασία. Ἄν ἡ πανεθνική ἀπεργία ἔφερν
ἄμεσα ἀντιμέτωπους, τόν ἄοπλο λαό μέ ἕνα στρατό συσπειρωμένο γύρω ἀπό τ
κράτος τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου, τότε τό ἀποτέλεσμα θά ἦτανε μιά κατα
στροφή ἤ μιά οὐτοπία. Ἀλλ' ἐξαιτίας αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ παράγοντα, γιά τή
δημοκρατική εὐρύτητα τῶν δυνάμεων πού μπορεῖ νά βάλει σέ κίνηση μιά πα
νεθνική ἀπεργία, ἡ στρατηγική της ἐπιτρέπει καί συγχρόνως ἐπιβάλει ἕνα
καινούργιο εἶδος δουλιᾶς, τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, στούς κόλπους τοῦ
στρατοῦ, ὄχι μονάχα ἀνάμεσα στούς στρατιῶτες, ἀλλά καί μέσα στούς ἀξιωμα
τικούς. Ἡ διαμόρφωση καί ἡ διαπαιδαγώγηση τῶν ἀξιωματικῶν, σήμερα, εἶναι
περισσότερο ἐπιστημονική ἀπό ποτέ. Αὐτό δημιουργεῖ μιάν ἀντίθεση, ἀνάμ
σα στήν ὀρθολογιστική ἐπιστήμη καί στούς ξεπερασμένους "μύθους", πού πρ
σπαθοῦν νά ἐντυπωσιάσουν καί διαπαιδαγωγήσουν τούς μελλοντικούς ἀξιωμα
τικούς, στήν ὁποία, πολλοί ἀπ' αὐτούς, εἶναι εὐαίσθητοι. Πραγματικά, οἱ σπου
δές στίς στρατιωτικές ἀκαδημίες μοιάζουνε, τώρα, σημαντικά μέ τίς πανεπι
στημιακές. Τό φοιτητικό περιβάλλον, ὅπως καί τό ἐπιστημονικό ἤ ἄλλα, μπο
ροῦνε νά ἀσκήσουνε βαθιές ἐπιδράσεις στούς νεαρούς ἀξιωματικούς. Σήμερα
ὁμάδες ἀξιωματικῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν, δημοσιεύουνε παράνομα ἔντυπα, ἀπ'
ὅπου ἀκοῦνε κριτική, ἀπό τά μέσα, ἐνάντια στό στρατό τοῦ Φράνκο καί προ
τείνουνε προοδευτικές λύσεις.
Τό κόμμα μας ἐπεξεργάζεται μιά πολιτική, γιά τό στρατό, πού μπορεῖ νά στι
ριχτεῖ ἀπό στρατιωτικούς, ἀκόμα καί μή κομμουνιστές, πού συμφωνοῦν, ὥστόσ
μαζί μας σέ διάφορα σημεῖα: ὅπως αὐτό τῆς πολιτικῆς ὑστερότητας, τῶν ἀ
μερικανικῶν βάσεων στή χώρα μας, τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐξουσίας, κλπ. Ἀγωνι
ζόμαστε, μέ ὅλα τά μέσα, νά σπάσουμε τήν ἀπομόνωσή μας ἀπό τό στρατό καί
νά δημιουργήσουμε τίς προϋποθέσεις ὥστε νά γίνει κατορθωτό καί ἄλλα, ἐκ
τός ἀπό μᾶς, πολιτικά ρεύματα, ὅπως οἱ καθολικοί ἀριστεροί, νά μπορέσουνε
νά ἐπιδράσουνε σ' αὐτόν -ἔτσι πού νά πραγματοποιηθεῖ καί ν' ἀνοίξει ἕνας
διάλογος ἀνάμεσα στό λαό καί στό στρατό, γιά νά καταστεῖ, ὁ τελευταῖος,
εὐαίσθητος στήν κοινωνική πραγματικότητα καί στίς διαδικασίες της. Οἱ ἀ
γῶνες πού κάνουμε, μέ τό πνεῦμα αὐτό, δέν στεροῦνται ἀποτελεσμάτων. Τό πρό
φατο παράδειγμα τοῦ "Ἐλ Φερρόλ, καθώς καί ἄλλα πού δέν θά μᾶς ἀπασχολή
σουν ἐδῶ, δείχνει πώς μποροῦν νά παρουσιαστοῦν, προπάντων σέ περιπτώσεις
γενικῆς ἀπεργίας πανεθνικῆς κλίμακας, οἱ δυνατότητες νά κρατηθεῖ ὁ στρα
τός μακριά ἀπό μιάν ἄμεση σύγκρουση μέ τίς λαϊκές μάζες.
Γιά ν' ἀναπτύξουμε τήν στρατηγική μας, θεωροῦμε σημαντική τήν προϋπόθεση

τῆς ἐξασφάλισης τῶν δεδομένων ἐκείνων ποὺ ἐπισημαίνουν τοὺς ἀντικτύπους τόσο στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κράτους, ὅσο περισσότερο μέσα στὸ στρατό, ἀπὸ τὶς πραγματοποιούμενες ἀντικειμενικὲς ἀλλαγὲς καὶ ἀπὸ τὴ γενικότερη κρίση ποὺ συγκλονίζει τὸν ἰμπεριαλισμό, ἀλλὰ καὶ τὴν καθόλου ἀστικὴ ἰδεολογία -ποὺ μπολιάζουν καὶ βαμβαρδίζουν, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει στὴν ἐργαστηριακὴ ἔρευνα, μὲ τὶς καλλιέργειες τῆς ἀμφιβολίας, τῆς ἀμφιταλάντευσης καὶ τῆς διαφθορᾶς τὴ βάση τῶν θεσμῶν τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους.

Στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, στάθηκε τὸ πιὸ ἰσχυρὸ μπετὸν στήριξης τῆς ἐσωτερικῆς συνοχῆς τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ κράτους καὶ συχρόνως τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ ἰδεολογικὸ μέσο, γιὰ τὴ χρησιμοποίηση τῶν πλατιῶν μαζῶν, ἰδιαίτερα ἐκείνων τῶν ἀγροτικῶν, ἐνάντια στὴ δημοκρατία καὶ στὴν πρόοδο. Ἡ θρησκεία, ἔτσι, ἐπέτρεψε νὰ δημιουργηθοῦνε ζῶνες "συγκατάθεσης", γιὰ τὴ στερέωση καὶ τὴ διατήρηση τοῦ καπιταλιστικοῦ κράτους. Σήμερα, ὅλη αὐτὴ ἡ ἰδεολογικὴ δομὴ ἔχει κομματιαστεῖ. Ἕνα μέρος τῆς Ἐκκλησίας, μεγάλα τμήματα τοῦ καθολικοῦ κόσμου, ὄχι μόνο συμμετέχουν στὴν ἀντιπολίτευση ἐνάντια στὸ καθεστὼς τοῦ Φράνκο, ἀλλὰ καὶ παίρνουνε ξεκαθαρισμένες θέσεις ἀπέναντι στὴν προοπτικὴ μιᾶς ριζοσπαστικῆς δημοκρατίας, ἀπέναντι στὴ δυναμικὴ τῶν διαδικασιῶν γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ ἰδέα τῆς πατρίδας εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κλειδιὰ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας. Μὰ μιὰ σειρὰ γεγονότα καὶ πάνω ἀπ' ὅλα ἡ ὕπαρξη στρατιωτικῶν ἀμερικανικῶν βάσεων στὸ ἱσπανικὸ ἔδαφος, κάνουνε φανερὸ πὼς τὸ ἰδανικὸ αὐτὸ τῆς πατρίδας δὲν βρίσκεται ἀπὸ τὴ μεριὰ τῶν κυριάρχων τάξεων.

Ἀναμφίβολα, οἱ διαδικασίες αὐτὲς δὲν εἶναι μονοσήμαντες, ἀλλὰ πραγματοποιοῦνται μ' ἕνα προτσὲς ἐπελάσεων καὶ ὀπισθοχωρήσεων. Ὡστόσο, ἡ γενικὴ κατεύθυνση ἐπαληθεύει πὼς, γιὰ τὶς ἐπαναστατικὲς δυνάμεις, ἡ περίοδος ποὺ ἔρχεται ἐπισημαίνεται ἀπὸ τὸ δυνάμωμα τοῦ ἐπιθετικοῦ χαρακτήρα τῆς στρατηγικῆς μας, ποὺ θὰ ἐπιτρέφει νὰ βγεῖ στὴν ἐπιφάνεια τὸ δυναμικὸ τῆς ἱστορικῆς προόδου, τὸ προερχόμενο ἀπὸ τὴν ἀλληλουχία τῶν δυνάμεων, σήμερα, σὲ παγκόσμια κλίμακα.

Ἔχουμε κιόλας ὑπογραμμίσει πὼς, γιὰ μᾶς, ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὴ συμμαχία τῶν δυνάμεων τῆς ἐργασίας καὶ τῆς κουλτούρας, θ' ἀνοίξει <u>ἕνα στάδιο μετάβασης</u> πρὸς τὸ σοσιαλισμό, μιὰ φάση ποὺ τὴν ὀνομάζουμε <u>πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δημοκρατία</u>. Θάθελα ἔτσι νὰ ἐξετάσω τὴ σχέση ἀνάμεσα στὴ δημοκρατία καὶ στὸ σοσιαλισμό, τόσο κατὰ τὴν πορεία πλησιάσματος πρὸς τὴ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, ὅσο καὶ μετὰ τὴν οἰκοδόμησή της.

Ἀπὸ ὅσα εἰπωθήκανε γύρω ἀπὸ τὰ "κοινωνικο-πολιτικὰ" κινήματα καὶ τὴν "πανεθνικὴ ἀπεργία", βγαίνει λογικὰ πὼς, ὁ δικός μας δρόμος πρὸς τὸν σο-

σιαλισμό, θά πρέπει νά χαρακτηρίζεται άπό μιά φόρμα θεμελιακά δημοκρατική -δημοκρατική, όχι μέ τήν άστική ή τή ρεφορμιστική έννοια, άλλά μ' έκείνη τήν αύστηρά λενινιστική.

Σέ εισήγησή του, σέ μιάν όλομέλεια τής Κεντρικής μας Έπιτροπής στά Ι97(ό σύντροφος Σαντιάγκο Καρρίλλο, γενικός γραμματέας τού Ίσπανικού Κ.Κ., ύπογράμμιζε σχετικά: " Ό άγώνας γιά τό σοσιαλισμό θά πρέπει νά είναι, στή γενική του μορφή, ένας άγώνας γιά τή ριζοσπαστική δημοκρατικοποίηση τού κρατικού όργανισμού καί όλων τών θεσμών τού Κράτους...Μονάχα έτσι θά πετύχουμε ώστε ό σοσιαλισμός νά ρθεί σάν ή συνέπεια μιάς συνθήκης, άπ' όπου ή τεράστια πλειοψηφία τού λαού θά πάρει τήν έξουσία άπό τά χέρια μιάς θλιβερής μειοψηφίας πού σήμερα τήν έξασκεί ".

"Ενα άπό τά θεμέλια τής μαρξιστικής κριτικής καί τής πάλης τού προλεταριάτου ένάντια στόν καπιταλισμό είναι ή κατάκτηση τής έλευθερίας. Μιά άπό τίς πιό πλούσιες, σέ έπαναστατικά αίσθήματα, πηγές τών έκμεταλλευομένων μαζών, ένάντια στόν καπιταλισμό, είναι ή θέληση νά είναι έλεύθερες. Ή έλευθερία είναι μιά σημαία τού σοσιαλισμού, τής έργατικής τάξης, τού κομμουνιστικού κόμματος.

Έντούτοις, έξαιτίας άπό μιά σειρά σύνθετους παράγοντες, (όπου άντικειμενικές αίτίες άναμιγνύονται μέ μιά σειρά λάθη καί παραμορφώσεις, παρουσιαζόμενες συνήθως κάτω άπό τό γενικό όνομα τού σταλινισμού), αύτή ή έσωτερική ποιότητα τού σοσιαλισμού τής <u>άνώτερης μορφής έλευθερίας</u>, δέν έτυχε μιάς πρακτικής καί ίστορικής έρμηνείας, προπάντων στό έπίπεδο τού πολιτικού συστήματος, τών πολιτικών καί πνευματικών έλευθεριών. Άλλά σήμερα, γιά τά κομμουνιστικά κόμματα τών άναπτυγμένων βιομηχανικά χωρών, άπέναντι στόν μονοπωλιακό καπιταλισμό τού Κράτους, ό άγώνας γιά τήν έλευθερία, γιά μιά άληθινή δημοκρατία, τοποθετείται σέ πρώτο έπίπεδο. Κι άκόμα περισσότερο γιά μάς, στήν Ίσπανία, ύστερα άπό 33 χρόνια φασιστικής τυραννίας, όπου ή έλευθερία άντιπροσωπεύει ένα άπό τά κυρίαρχα αίσθήματα τών έργατικών μαζών καί τών πιό πλατιών κοινωνικών στρωμάτων.

Γιά ν' άπαντήσουμε σ' αύτή τήν πολιτική πραγματικότητα, δέν φτάνει, μονάχα, νά ξαναγυρίσουμε καί νά έμβαθύνουνε στίς αύθεντικές πηγές μας, στόν Μάρξ στόν "Ενγκελς καί στόν Λένιν, γιά νά πλουτίσουμε άκόμα πιό πολύ τίς θεωρητικές μας θέσεις στό πρόβλημα τής έλευθερίας, α λ λ ά προπάντων όφείλουμε, άκόμα, νά άντιμετωπίσουμε καί ν' άναλύσουμε μερικές καινούργιες διαστάσεις, πού παίρνει τό πρόβλημα τής έλευθερίας, στίς σημερινές συνθήκες καί πού άπαιτούν μιά μαρξιστική άπάντηση.

Ή μαρξιστική κριτική, τίς "τυπικές έλευθερίες", τίς άντιμετωπίζει σάν άνεπαρκείς καί στενές, τίς χαρακτηρίζει, στήν ούσία τους, σάν έλευθερίες "γιά τούς πλουσίους". Άλλά άν πάρουμε π.χ. τό πρόβλημα τής έλευθερίας τού τύπου θά δούμε πώς, άπό τό σύγχρονο ίστορικό έπίπεδο πού βρισκόμαστε

εἴμαστε,κιόλας,ἀναγκασμένοι ν'ἀντιμετωπίσουμε τό πρόβλημα πάνω σέ καινούργιο ἔδαφος.Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἀπαιτεῖ (γιά νά μήν παραμένει ἄδεια λέξη στό σημαντικότερο μέρος τοῦ περιεχομένου της) ν'ἀντιμετωπιστοῦν τά προβλήματα τῆς πληροφόρησης,τῆς πρακτόρευσης καί πάνω ἀπ'ὅλα τοῦ ραδιοφώνου καί τῆς τηλεόρασης.Σ'αὐτό τό ἐπίπεδο,ἡ "τυπική" ἔννοια τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου τείνει,ἀντικειμενικά,νά ἐξαφανιστεῖ.Μιά "τυπική ἐλευθερία",σ'αὐτό τό ἔδαφος,καθίσταται σχεδόν ἀδύνατη τεχνικά.Τό πρόβλημα μπαίνει σ'αὐτή τή βάση τώρα: ἤ εἶναι τό Κράτος τῶν μονοπωλίων πού ἐλέγχει καί διευθύνει αὐτά τά μέσα,γιά δικό του ὄφελος· ἤ εἶναι ἕνα ἄλλο Κράτος,τό δημοκρατικό Κράτος,πού θέτει τά μέσα αὐτά στήν ὑπηρεσία τῶν μαζῶν.Ὁ ἀγώνας,λοιπόν,γιά τήν ἐλευθερία,ἐξελίσσεται,ὁλοένα καί ἐντονότερα,ἐξ ἀφορμῆς γιά τή ριζική δημοκρατικοποίηση τοῦ κράτους καί τῆς κοινωνίας - ἐξ ἀφορμῆς πάλι γιά τή διαμόρφωση ἑνός κράτους ὅπου,οἱ μάζες,θά εἶναι πραγματικά κυρίαρχες τοῦ πεπρωμένου τους,κυρίαρχες τῆς ἴδιας των τῆς χώρας.
Ἡ ἀνώτερη ποιότητα τῆς ἐλευθερίας,πού ὁ σοσιαλισμός θά πρέπει ν'ἀντιπροσωπεύει γιά τό λαό,προϋποθέτει ὄχι μόνο τό τέλος τῆς ἐκμετάλλευσης,ἀλλά κι ἀκόμα ἕνα ριζικά δημοκρατικό κράτος ὅπου,ἡ ἐργατική τάξη,οἱ ἐργαζόμενες μάζες (χειρώνακτες καί διανοούμενοι),θά εἶναι ἀληθινά οἱ κυρίαρχες,θά εἶναι πραγματικά αὐτές πού θά ἀποφασίζουν στίς μεγάλες ἐπιλογές.Μέσα σ'αὐτά τά πλαίσια τοποθετεῖται,σήμερα,ὁ ρόλος τῆς πρωτοπορίας τοῦ μαρξιστικο-λενινιστικοῦ κόμματος.Ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἕνα πολιτικό σύστημα ἀνώτερο ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία,ὄχι μόνο γιατί ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν καπιταλιστική ἐκμετάλλευση,ἀλλά καί γιατί ὀφείλει νά ἐγγυηθεῖ μιά πολιτική δημοκρατία ὑψηλότερης μορφῆς,τόσο στό ἐπίπεδο τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν,ὅσο καί σ'αὐτό τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.
Εἶναι φανερό πώς,ἡ σοσιαλιστική κοινωνία,ἀπέναντι σέ χτυπήματα τῶν ἐχθρῶν,πού θά προσπαθήσουν νά καταστρέψουν τόν σοσιαλισμό καί ν'ἀφαιρέσουν τή δύναμη καί τήν ἐξουσία ἀπό τήν ἐργατική τάξη,θά ἐφαρμόσει τήν αὐστηρότητα τοῦ νόμου.Ἀλλά τό πιό σπουδαῖο πρόβλημα εἶναι,ἐντούτοις,ἐκεῖνο τῆς ἐλευθερίας τῶν ἴδιων τῶν ἐργατικῶν μαζῶν.Στή σοσιαλιστική κοινωνία,γεννιοῦνται ἀντιθέσεις,πού δέν προέρχονται μόνο ἀπό τόν ταξικό ἐχθρό,ἀλλά ἀποτελοῦνε προϊόντα αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς διάρθρωσης τοῦ σοσιαλισμοῦ.Διαμορφώνονται,ἔτσι,διαφορετικά ρεύματα γνωμῶν,μέσα στούς ἴδιους τούς κόλπους τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.Καί τό πολιτικό σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ ὀφείλει,ἀκριβῶς,νά ἐξασφαλίσει τά μέσα καί τά κανάλια διάδοσης,γιά νά ἐκφραστεῖ αὐτή ἡ ποικιλία,γιά νά βρεθοῦν,μέ δημοκρατικό τρόπο,οἱ πιό σωστές λύσεις,γιά νά πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀναγκαία συζήτηση καί νά γίνουνε φανερές οἱ συγκρίσεις.Σ'αὐτό,μόνο,τό πλαίσιο,οἱ δημοκρατικές ἐλευθερίες (ἀκρωτηριασμένες καί νοθευμένες ἀπό τήν ἀστική ἐξουσία),μποροῦνε νά πάρουνε μιά καινούργια διάσταση στό σοσιαλισμό.

Στήν ἀναζήτηση τῶν καινούργιων δρόμων καί δυνατοτήτων γιά τόν σοσιαλιστικό μετασχηματισμό,γνωρίζουμε καλά αὐτό πού ὀφείλουμε στά σοσιαλιστικά κράτη -πάνοντας ἀρχή ἀπό τή δοξασμένη Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση,πού ἄνοιξε τίς πόρτες τοῦ μέλλοντος στήν ἀνθρωπότητα.Καί σέ κάθε περίπτωση, προσπαθοῦμε νά ἐπιβεβαιώνουμε τήν πλήρη καί βαθιά ταξική μας ἀλληλεγγύη ἀπέναντι στίς σοσιαλιστικές χῶρες. Ἀ λ λ' αὐτό,δέν μᾶς ἐμποδίζει νά διαφωνοῦμε μέ τήν ἀντίληψη σύμφωνα μέ τήν ὁποία,μέ βάση τήν,ἔστω καί ἔνδοξη,πεῖρα μερικῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν (καί ἀρνούμενοι τήν πεῖρα ἄλλων) εἶναι δυνατό νά καθορίσουμε γενικούς νόμους,ὑποχρεωτικούς γιά τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση.Γιατί ἤ θά πρόκειται γιά γενικότητες πού ὁ καθένας ἑρμηνεύει μέ τόν δικό του τρόπο,(γεγονός πού δέν αὐξάνει τό κύρος τῆς θεωρίας μας), ἤ ὁ "ἀπριορισμός" τῶν νόμων αὐτῶν θά μπορεῖ νά μπλοκάρει γιά χρόνια μελλοντικές ἐμπειρίες,μιάν ἀποφασιστική στιγμή τῆς μαρξιστικῆς ἀνάλυσης: τήν συγκεκριμένη ἀνάλυση τῶν συγκεκριμένων καταστάσεων.
Σήμερα τό κόμμα μας,καθώς σ'ὁλόκληρη τήν ἱστορική του διαδρομή,βασίζεται πάνω στή θεμελιώδη ἀρχή τοῦ Μάρξ καί τοῦ Λένιν,τή "δικτατορία τοῦ προλεταριάτου".Ἀλλ'ἀνάμεσα στή σημασία πού παίρνει ὁ προσδιορισμός "δικτατορία" γιά τούς ἱσπανούς,(δεσποτική κυβέρνηση,προσωπική δικτατορία, ὅπως ὀνομάζουμε τό καθεστώς τοῦ Φράνκο),καί σέ κείνη πού πραγματικά τῆς ἀποδίδεται ἀπό τόν ἐπιστημονικό μαρξισμό,ὑπάρχει τεράστια διαφορά.Χρησιμοποιοῦμε,γιαυτό,τόν προσδιορισμό "δικτατορία τοῦ προλεταριάτου",μονάχα ὅταν πρόκειται γιά θεωρητικούς ὁρισμούς,γιά θέσεις ἀρχῆς· ἐνῶ,σέ κάθε ἄλλη περίπτωση,προτιμοῦμε ν'ἀνατρέχουμε σέ ἄλλου εἴδους διατυπώσεις ὅπως ἐξουσία τῆς ἐργατικῆς τάξης,κλπ,πού ἀποδίδουνε τή λενινιστική ἔννοια περισσότερο καταληπτά στίς μάζες.
Καί μιά καί μιλᾶμε γιά τό πολιτικό σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ,θάτανε χρήσιμο νά ἐπισημαίναμε πῶς,ὁ Λένιν,δέν ἄφησε μονάχα θεωρητικές ἐπεξεργασίες καί ἐκτιμήσεις μεταξύ τους ξεκομμένες,ἀλλά μιάν αὐθεντική θεωρία καί μιά μέθοδο,κατά τ'ἄλλα ἀξεχώριστες ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη.
Στό πρόβλημα τῆς διαφορότητας τῶν μορφῶν καί τῶν πολιτικῶν "μοντέλλων" τοῦ σοσιαλισμοῦ,οἱ ἰδέες τοῦ Λένιν παρουσιάζουν μιάν ἐξαιρετική πληρότητα καί καθαρότητα.Στό θεμελιακό ἔργο του "Κράτος καί Ἐπανάσταση", ὁ Λένιν,ὑπογραμμίζει τίς "ἐξαιρετικά διάφορες" μορφές τοῦ ἀστικοῦ Κράτους (πού,πραγματικά,ξεκινᾶνε ἀπό τό φασισμό ἤ τήν ἀπόλυτη μοναρχία γιά νά φτάσουνε καί νά καλύφουνε κι αὐτές τίς κοινοβουλευτικές δημοκρατίες,που δίνουνε ἐλευθερίες στά ἐργατικά κόμματα),ἐπισημαίνοντας συγχρόνως πῶς ὅλες αὐτές οἱ μορφές,εἶναι,στήν οὐσία,ἀστικές δικτατορίες.Καί προσθέτει ὅτι,ἡ μετάβαση ἀπό τόν καπιταλισμό στόν σοσιαλισμό,θά παρουσιάσει "μιά τεράστια ἀφθονία καί διαφορά" πολιτικῶν μορφῶν,πού ἡ οὐσία τους θά εἶναι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Χρησιμοποιοῦμε τόν προσδιορισμό "μοντέλλο", χωρίς κανενός εἴδους σύμ-πλεγμα, ἄν καί συχνά θεωρεῖται ρεβιζιονιστικός, γιατί τόν βρήκαμε γραμμέ-νο, ἀπό τόν ἴδιο τόν Λένιν, στό γράμμα του τῆς 2 Μαρτίου 1921 πρός τό ORGIONIKIDZE. Ἐκεῖ ἔγραφε: " Σᾶς παρακαλῶ νά πάρετε ὑπόψη σας ὅτι ἡ κατάσταση στή Γεωργία, τόσο ἀπό ἐσωτερική, ὅσο καί ἀπό διεθνῆ ἄποψη, ἀπαι-τεῖ, ἀπό τούς Γεωργιανούς κομμουνιστές, νά ἐγκαταλείψουνε τό ρῶσικο μοντέ-λο καί νά δημιουργήσουνε μιάν ἰδιαίτερη πολιτική τακτική, ἐπιτήδεια καί εὔστροφη, πού νά βασίζεται σ'ἕνα πνεῦμα μέγιστης κατανόησης ἀπέναντι στά διάφορα μικροαστικά στοιχεῖα".

Στίς ἐπεξεργασίες μας -πού δέν διαμορφώνονται, μονάχα, σέ θεωρητικό ἐπί-πεδο, ἀλλά προπάντων σέ ἄμεση σύνδεση μέ τήν πραγματικότητα τῶν σύγχρο-νων ἀγώνων - γιά τή σχεδιοποίηση ἐκείνου πού θά πρέπει νά εἶναι τό πο-λιτικό σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν Ἱσπανία, παίρνοντας ὑπόψη τίς ἰδιο-μορφίες τῆς ἴδιας τῆς χώρας μας καί τῆς ἱστορικῆς περιόδου τῆς κρίσης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πιστεύουμε πώς, τό πολιτικό αὐτό σύστημα, θά πρέπει νά χαρακτηρίζεται <u>ἀπό ἕναν ριζοσπαστικότατο δημοκρατισμό</u>, καί θά πρέπει νά περικλείνει, ἀνάμεσα στούς ἄλλους παράγοντες πού θά τό προσδιορίζουν:: <u>τήν πολλαπλότητα τῶν πολιτικῶν κομμάτων</u>, χωρίς νά ἐξαιροῦνται καί τά κό-ματα ἐκεῖνα μέ κριτική στάση ἀπέναντι στό σοσιαλισμό, <u>τήν ἀποτελεσματι-κή ἐγγύηση τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν</u> (τοῦ τύπου, τῶν συναθροίσεων, τῶν συ-κεντρώσεων, κλπ). <u>Τό κράτος δέν θά ἔχει καμιάν ἐπίσημη ἰδεολογία</u>: εἴμαστε πεισμένοι πώς, οἱ ἰδέες τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, θά καταξιωθοῦν μέ ἰδεολογία προσανταλισμοῦ τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας -ἀλλά στή βάση τῆς συζήτησης, τῆς σύγκρισης μέ τ'ἄλλα ρεύματα τῆς σκέψης καί ποτέ διά μέ-σου ἑνός διοικητικοῦ μονοπωλίου, ἀπ'ὅπου, μιά ἀπό τίς πιό ἀρνητικές συνέ-πειες, παρουσιάζεται, ἀκριβέστατα, ἐκείνη τῆς ἐξασθένισης τοῦ νοήματος τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀγώνα. Ἐπιπλέον: <u>συνδικαλιστική δημοκρατία</u> καί ἄμεσες μορ-φές ἐργατικῆς δημοκρατίας· <u>αὐτονομία στήν πνευματική καί καλλιτεχνική δημιουργία καί δραστηριότητα</u>, χωρίς τήν ἐπέμβαση ἑνός ἐπίσημου δόγματος ἀπό μέρους τοῦ κράτους ἤ τοῦ κόμματος, στίς περιοχές αὐτές· τά προβλή-ματα <u>τῆς ὑγείας, τῆς διδασκαλίας</u>, κλπ, θά ἀντιμετωπιστοῦνε, ἀφήνοντας τά περιθώρια μιᾶς πλατιᾶς αὐτόνομης συμμετοχῆς, στούς δασκάλους, τό ὑγειονο-μικό προσωπικό, στούς ἐκπροσώπους τῶν σπουδαστῶν, τῶν ἐργαζομένων, κλπ, στό πλευρό τοῦ κράτους.

"Οταν διαγράφουμε μερικές ἀπό τίς "συνθῆκες" πού, τό πέρασμα στό σοσιαλι-σμό στήν Ἱσπανία, θά πρέπει νά ἐπενδυθεῖ, δέν μποροῦμε νά παραβλέφουμε τήν ἐμπειρία πού, τό κόμμα μας καί ἡ ἐργατική μας τάξη, ἀποκτήσανε στή διάρκεια τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου τοῦ 1936-39 καί σέ πολιτική κατάστα-ση δημοκρατική. Ὑπῆρξε ἡ π ρ ώ τ η πείρα κυβερνητικῆς συνεργασίας τοῦ Κομμ. Κόμματος μέ τό Σοσιαλιστικό, μέ δημοκρατικά κόμματα τῆς μικροαστι-

κῆς τάξης,ἀπ'ὅπου τό ἕνα θρησκευτικῆς,καθολικῆς ἐμπνευσης,καί μέ συνδι-
καλιστικές ὀργανώσεις,ἀπ'ὅπου ἡ μιά ἀναρχικῆς τοποθέτησης.Σέ συνθῆκες
γεβικοῦ πολέμου καί μ'αὐτή τήν κυβέρνηση συνασπισμοῦ,κάθε κόμμα ἐξέδιδε
τήν ἐφημερίδα του.Οἱ διαφορετικές θέσεις μπαίνανε σέ δημόσια συζήτηση,
στόν τύπο καί στίς συνελεύσεις.Καί στάθηκε τό κόμμα μας ἐκεῖνο πού μά-
χονταν πιό ἐνεργά,γιά νά διατηρήσει αὐτή τήν πολιτική συζήτηση ἀνοιχτή
ἀπέναντι στούς λεγόμενους μετριοπαθεῖς πού,στό ὄνομα "τῶν ἀναγκῶν τοῦ
πολέμου",ὑποστηρίζανε τόν "ἀπολιτικισμό".
Μέσα σ'αὐτές τίς συνθῆκες καί χάρις,κατά κύριο λόγο,στήν ὑποστήριξη τῶν
μαζῶν,τό κόμμα μας κατόρθωσε νά περάσει καί νά ἐγγυηθεῖ,σέ μεγάλο βαθμό
τήν ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν κυβερνητική πολιτική,σ'ὁλόκληρη
τήν περίοδο τῆς ἱσπανικῆς δημοκρατίας."Ετσι στάθηκε δυνατό νά δημιουργη-
θεῖ ἕνας καινούργιος στρατός πού,ἡ πλειοψηφία τῶν ἀξιωματικῶν του,νά ἔ-
χει ἐργατική καί ἀγροτική κοινωνική προέλευση.Νά πραγματοποιηθεῖ μιά ρι-
ζική ἀγροτική μεταρρύθμιση,νά ἐθνικοποιηθοῦν καί νά περάσουν στόν ἔλεγ-
χο τοῦ λαικοῦ Μετώπου οἱ τράπεζες καί οἱ κυριώτερες βιομηχανίες.Ἡ ἐκ-
παίδευση καί ἡ κουλτούρα νά μποῦνε στήν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ.Ὑπῆρξε,καθώς
ἔγραφε ἡ Ντολορές Ἰμπαρρούρι,ἡ πρώτη ἐμπειρία μιᾶς αὐθεντικῆς λαικῆς
δημοκρατίας στήν ἱστορία.
Ἡ ἐμπειρία μας,ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο τῆς Ἱσπανίας,δέν ἔχασε οὔτε τήν
ἱστορική,οὔτε τή θεωρητική της ἀξία,ἀπό τό γεγονός τῆς ἥττας μας ἀπό τό
φασισμό.Γιατί ἡ ἥττα αὐτή προκλήθηκε ἀπό ἐξωτερικούς παράγοντες -ἀπό
τήν ἐπέμβαση τοῦ Χίτλερ καί τοῦ Μουσουλίνι,ἀπό τήν ὕποπτη πολιτική τῆς
"μή ἐπέμβασης" τῶν ἄγγλων,τῶν γάλλων καί τῶν βορειοαμερικανῶν ἰμπεριαλι-
στῶν.Τά διδάγματα τοῦ ἱσπανικοῦ πολέμου εἶναι ἀκόμα ζωντανά,ἀποτελοῦνε
μιά πηγή γιά τήν σημερινή μας δύναμη,καί μᾶς βοηθᾶνε νά ἐπεξεργαστοῦμε
τά θεωρητικά καί πολιτικά μας προβλήματα τοῦ σήμερα καί τοῦ αὔριο.
Κλείνοντας,θάθελα,ἀκόμα,νά ὑπογραμμίσω ὅτι,γιά τή λενινιστική ἑρμηνεία
τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου,δέν εἶναι τό κόμμα ,ἀλλά <u>τό ἴδιο τό
προλεταριάτο</u>,πού θά πρέπει νά κατευθύνει καί νά διαχειρίζεται τό Κράτος
πού θά πρέπει νά διαμορφώνει καί νά κατευθύνει τήν πολιτική τοῦ σοσια-
λισμοῦ.Τό κομμουνιστικό κόμμα,δέν ἔχει,οὔτε μπορεῖ νά ἔχει,ὅσο ἀξιόλογη
κι ἄν εἶναι ἡ πεῖρα του,κανενός εἴδους εἰδικό χρίσμα νά κάνει ἀπό μόνο
του,<u>σέ κάθε καί γιά κάθε περίπτωση</u>,τόν ἑρμηνευτή τῶν θεμελιακῶν συμφε-
ρόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης.Τό κόμμα μπορεῖ καί νά σφάλει· κι ἐμεῖς θά
πρέπει νά κρατᾶμε πάντα ὑπόψη μας αὐτή τήν πιθανότητα καί ν'ἀγωνιζόμαστε
ὥστε νά συμβαίνει αὐτό τό λιγότερο δυνατό.
Τό κόμμα,γιά νά ἐκπληρώσει,στ'ἀλήθεια,τόν πρωτοποριακό του ρόλο,στή δι-
δικασία προσπέλασης πρός τό σοσιαλισμό καί διαμόρφωσης τῆς σοσιαλιστι-
κῆς κοινωνίας,πιστεύουμε πώς ἔχει ἀνάγκη,ὄχι ἀπό ἕνα χρίσμα πού θά τό

χειροτονήσει "κόμμα πρωτοπορίας", ἀλλά μιᾶς ζωντανῆς καί διαλεκτικῆς ἐπαφῆς μέ τίς μάζες· μιᾶς ἀνοιχτῆς συζήτησης, ἀκόμα, μέ τίς ἄλλες πολιτικές δυνάμεις· καί πέρα ἀπ' αὐτά, μιᾶς ἐσωτερικῆς δημοκρατικῆς ζωῆς, μιᾶς δημιουργικῆς κριτικῆς καί αὐτοκριτικῆς, πού ἀνεβάζουνε τόν πολιτικό του δυναμισμό.

Ὁ πρωτοποριακός καί ἡγετικός του ρόλος εἶναι, πραγματικά, μιά κατάσταση πού ἀποχτάει τό κόμμα χάρις στή θεωρία του, στήν ἱστορία του, στό παράδειγμά του: μιά κατάσταση πού ὀφείλει νά ἐπαληθεύει καί νά ξαναναταχτάει κάθε μέρα, στό ἀνοιχτό πεδίο τῆς σύγκρισης μέ τή ζωή καί τή δράση. Ἀπό τή μεριά μας, ἀγωνιζόμαστε νά κρατήσουμε ζωντανές, στό κόμμα, ἐκεῖνες τίς ἰδιότητες πού μποροῦνε νά τό ἐξοπλίσουνε μέ μιάν ἀληθινή ἱκανότητα κατεύθυνσης τῶν μαζῶν. Τό κόμμα, γιά νά γνωρίζει νά πείθει τίς μάζες, θά πρέπει νά γνωρίζει ν' ἀκούει τίς μάζες. Γιά νά μπορεῖ νά κατευθύνει τίς μάζες, μέ τή μέθοδο τῆς πειθοῦς, θά πρέπει νά διακατέχεται ἀπό τό μεγάλο πνεῦμα τοῦ ἐλεύθερου διαλόγου καί τῆς ἐσωτερικῆς του δημοκρατίας. Καί τήν ἴδια στιγμή, νά παρουσιάζει τήν πιό μεγάλη στερεότητα ἀπέναντι στίς προσπάθειες διάσπασής του, μιά συμπαγῆ ἑνότητα τή στιγμή τῆς ἀπόφασης, τή στιγμή τῆς δράσης.

Ζοῦμε σέ μιάν ἐποχή πού, ἡ δ ι α φ ο ρ ό τ η τ α τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, τείνει νά γίνει γενικά ἀποδεκτή. Ὑπάρχουνε, χωρίς ἀμφιβολία, οἱ ζῶνες τῆς ὁμοιότητας, τῆς παραλληλότητας (παράδειγμα, [illegible] προηγμένες καπιταλιστικές χῶρες). Ἀλλά τό βασικό εἶναι νά ἀξιολογήσουμε, πάνω ἀπ' ὅλα, τήν μαρξιστική ἀνάλυση τῶν εἰδικῶν καταστάσεων, τῶν καινούργιων δρόμων καί μοντέλλων, τῶν ἱκανῶν νά προωθήσουνε, σέ πρακτικό ἐπίπεδο, τό καθόλου ἐπαναστατικό προτσές.-

Μπορεί να φυλάει κρυφά
τη συνείδηση που
βαραίνει το κείμενο
για τη δραστηριότητα σε

ΚΟΙΝΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Μέρος πρῶτο : ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ, Ν' ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΗ ΖΩΗ

Κεφάλαιο πρῶτο : ΜΙΣΘΟΙ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Ἡ ἀγοραστική δύναμη

Οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς συνεχῶς μεγαλώνουν. Μιά προοδευτική αὔξηση καί τῆς ἀγοραστικῆς δύναμης τῶν μισθωτῶν εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά μποροῦν νά τίς ἀντιμετωπίζουν ὅλο καί πιό ἀποτελεσματικά.

Μισθοί

(...) Δέν θά πρέπει νά ὑπάρχει μισθός κατώτερος ἀπό 7.000 δραχμές τό μῆνα.

(...) Οἱ μισθολογικές διακρίσεις πού γίνονται βάσει ἡλικίας, φύλου ἤ ἐθνικότητος θά καταργηθοῦν.

Ἕνα νέο κατώτατο ὅριο μηνιαίου μισθοῦ θά καθιερωθῆ γιά ὅλα τά ἐπαγγέλματα καί θά ἀναθεωρεῖται τακτικά σέ σχέση μέ τόν τιμάριθμο πού θά ρυθμίζεται μέ τήν ἔγκριση τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. (...)

Ἡ σταθερότητα τῶν τιμῶν θά εἶναι μόνιμος στόχος.

Κοινωνικά ἐπιδόματα

Τά οἰκογενειακά ἀπιδόματα θά ἀναθεωρηθοῦν ἀμέσως μέ βάση τούς

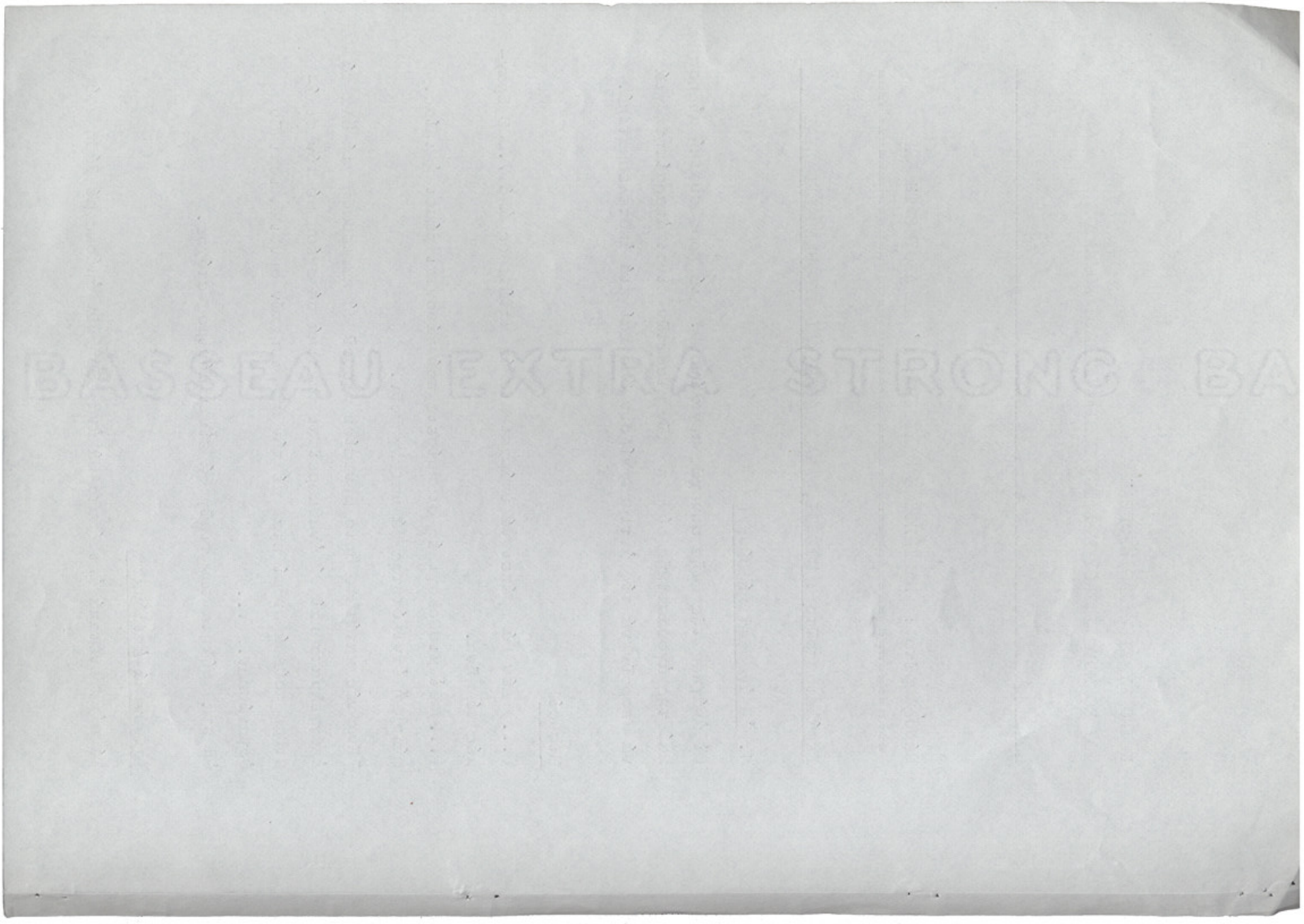
BASSEAU EXTRA STRONG BA

μισθούς. Δέν θά μειωθοῦν σέ καμμιά περίπτωση. (...)

Ἡ συντάξιμη ἡλικία θά μειωθῆ στά 60 χρόνια γιά τούς ἄνδρες, καί γιά τίς γυναῖκες στά 55.(...)
Γενικά θά ἐπιδιωχθῆ αὔξηση τῶν συντάξεων καί ἐπιδομάτων.

2. Χρόνος καί συνθῆκες ἐργασίας

Ὁ χρόνος ἐργασίας γιά ὅλους τούς μισθωτούς θά περιοριστῆ σέ 5 μέρες τήν ἑβδομάδα (=40 ἐργάσιμες ὧρες), χωρίς αὐτό νά συνεπάγεται ὁποιαδήποτε μείωση τοῦ μισθοῦ.
Οἱ ἄδειες θά εἶναι μεγαλύτερες γιά τούς νέους, τίς γυναῖκες, ὅσους ἐκτελοῦν βαρειές ἐργασίες, ἰδιαίτερα γιά τούς εἰδικευμένους ἐργάτες.

Θά ἀναγνωριστῆ ἀληθινά σ'ὅλους τό δικαίωμα νά μορφώνονται καί νά εἰδικεύονται ἐπαγγελματικά. Ἔτσι ὅλοι θά ἔχουν ἐξασφαλισμένη τή δυνατότητα νά προοδεύουν στόν κλάδο τους. (...)

3. Ἡ ἀπασχόληση

Ἡ γενίκευση τῆς ἐπαγγελματικῆς τελειοποίησης καί τῆς μετεκπαίδευσης θά εὐκολύνει τήν πλήρη ἀπασχόληση.

4. Ἡ κοινωνική νομοθεσία

Ἡ κυβέρνηση θ' ἀναλάβει μιά βαθειά μεταρρύθμιση τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας. Θά ἐπεξεργαστῆ ἕνα νέο κώδικα ἐργασίας, πού θά τείνει νά διευρύνει καί νά διασφαλίζει τά δικαιώματα καί τίς ἐλευθερίες τῶν ἐργαζομένων.

Τό δικαίωμα ἀπεργίας θά εἶναι ἐγγυημένο (...)

Τά συνδικᾶτα θά ἱδρύονται ἐλεύθερα καί ἡ ἀνεξαρτησία τους ἀπέναντι στό κράτος καί στά πολιτικά κόμματα θά εἶναι ἀναγνωρισμένη. (...)

(...) θά ἐξασφαλιστῆ καί θά ἀναπτυχθῆ ἡ ἄσκηση τοῦ συνδικαλιστικοῦ δικαιώματος μέσα στίς ἐπιχειρήσεις, (...) ἡ προστασία τῶν ἐργαζομένων καί τῶν στρατευμένων ἀπό τήν αὐθαιρεσία, ἡ ὑποχρεωτική ἀποκατάσταση ὅσων τυχόν εἶχαν παράνομα ἀπολυθῆ.

Τά δικαιώματα καί οἱ ἁρμοδιότητες τῶν "ἐπιτροπῶν ἐπιχειρήσεων" θά διευρυνθοῦν.(...)

Οἱ διοικήσεις των ἐπιχειρήσεων πού δέν θά σέβονται τούς καθωρισμένους κανόνες στούς διάφορους τομεῖς (π.χ. στούς μισθούς, χρόνο, ρυθμό καί συνθῆκες ἐργασίας, ὑγιεινή καί ἀσφάλεια, δικαιώματα καί ἐλευθερίες τῶν μισθωτῶν), θά ὑπόκεινται σέ νόμιμες κυρώσεις. (...)

Κεφάλαιο δεύτερο : Η ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Μιά ἰδιαίτερη προσπάθεια θά ἀναληφθῆ ἐπειγόντως γιά τήν προστασία τῆς ὑγείας καί γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις.

1. Ἡ ὑγεία

"Ολοι πρέπει νά ἔχουν στή διάθεσή τους καλούς γιατρούς, πού θά τούς ἐξασφαλίζουν τήν πρόληψη, τή διάγνωση, τήν περίθαλψη καί τήν ἐπαναπροσαρμογή τους σ' ἕνα σύνολο ἁρμονικό κι ἐξανθρωπισμένο, ὅπου οἱ ἀνάγκες τῆς ὑγείας δέν θά εἶναι πιά ὑποταγμένες στόν κερδοσκοπικό νόμο.

(...) θά γίνουν σεβαστές οἱ ἀκόλουθες ἀρχές : ἰατρικό μυστικό, ἐλευθερία συνταγῶν, ἐλεύθερη ἐκλογή τοῦ γιατροῦ ἀπ' τόν ἄρρωστο.

This page intentionally left blank

θά ἱδρυθῆ ἕνας ἐνιαῖος νοσοκομειακός ὀργανισμός μέ δημόσιο χαρακτῆρα.

(...) Τά φαρμακευτικά τράστ θά ἐθνικοποιηθοῦν, καί ἕνα ἐθνικό φαρμακευτικό ἵδρυμα θά δημιουργηθῆ μέ σκοπό τήν προαγωγή τῆς φαρμακευτικῆς ἔρευνας, τόν ἔλεγχο τῆς κατασκευῆς καί τήν ἐξασφάλιση τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνημέρωσης τοῦ ἰατρικοῦ σώματος.

2. Οἱ κοινωνικές ἀσφαλίσεις

(...)Οἱ κοινωνικές ἀσφαλίσεις θά ἀναλαμβάνουν 100% ὅλα τά νοσοκομειακά ἔξοδα καθώς καί τίς βαρειές καί δαπανηρές περιπτώσεις. (...)

(...) Οἱ συντάξεις γήρατος καί ἀναπηρίας θά ὑπολογίζονται μέ βάση τό 75% τοῦ μισθοῦ πού ἔπαιρνε ὁ ἐνδιαφερόμενος στά 10 καλύτερα χρόνια τῆς σταδιοδρομίας του.(...)

Ἡ βελτίωση τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων θά καταστήσει ἀναγκαία μία ἀναδιοργάνωση τοῦ συστήματος πληρωμῶν.

Ἡ συμμετοχή τῶν ἐργοδοτῶν θά αὐξηθῆ.

Ὁ κρατικός προϋπολογισμός θά παρέχει σημαντική οἰκονομική βοήθεια.

Κεφάλαιο τρίτο : Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, Η ΣΤΕΓΗ, ΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

1. Τό περιβάλλον ζωῆς

Τά συλλογικά συγκροτήματα συμβάλλουν πολύ στήν πλήρωση τῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ, εἴτε ποιοτικές εἶν' αὐτές εἴτε ποσοτικές. Ἡ γρήγορη ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν συγκροτημάτων θά συνοδέψη τήν αὔξηση τῆς ἀγοραστικῆς δύναμης καί τήν βελτίωση τῶν κοινωνικῶν ἐπιδομάτων. (...)

'Η στέγη, τά μέσα άστικῆς συγκοινωνίας, ἡ πολεοδομία, θά ἔχουν - ὅπως καί ἡ ὑγεία - προτεραιότητα στή σειρά τῶν μέτρων πού θά ληφθοῦν (...)

2. 'Η πολεοδομία

Οἱ στόχοι τῆς νέας πολεοδομίας θά εἶναι : νά κατεθύνει καί νά ἐλέγχει τήν ἀνάπτυξη τῶν συνοικισμῶν' νά περιορίσει τίς ὑπερβολικές ἀνισότητες ἀνάπτυξης ἀνάμεσα στίς διάφορες πόλεις' νά καλύφει τίς κοινωνικές καί οἰκονομικές ἀνάγκες μέ μιά ἱεραρχημένη καί συντονισμένη ἀνακατανομή τῶν ἀστικῶν συγκροτημάτων στίς διάφορες περιοχές.

(...) θά χτυπήσει τίς διακρίσεις πού ὑπάρχουν στά ἐπαγγέλματα καί στίς κοινωνικές τάξεις καί πού χωρίζουν στίς μέρες μας τήν πόλη σέ διάφορες ζῶνες, καί θά διατηρήσει, μέσα στά ἀστικά κέντρα, κατοικίες προσιτές στά λαϊκά στρώματα.

Μιά πολεοδομία γιά τούς ἀνθρώπους κι ὄχι γιά τό συμφέρον τῶν μονοπωλείων ἀπαιτεῖ ἀποφασιστικές ἀλλαγές στή δομή τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ὅπως : τήν ἐθνικοποίηση τῶν βασικῶν τομέων τῆς οἰκονομίας καί τόν δημοκρατικό προγραμματισμό. (...)

3. 'Η ἔγγειος πολιτική

Δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρξει δημοκρατική πολεοδομία οὔτε λύση στήν κρίση τῆς στέγης καί τῶν συλλογικῶν συγκροτημάτων, ἄν δέν ἐλέγχεται ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἐδάφους, ἄν οἱ τοπικές ἀρχές δέν μποροῦν νά ἐπεμβαίνουν στήν πώληση καί τήν τιμή τῶν οἰκοπέδων.(...

Γι' αὐτό θά τεθῆ στή διάθεση τῶν τοπικῶν ἀρχῶν :

- δημόσιο προαγοραστικό δικαίωμα σ' ὅλες τίς διαπραγματεύσεις τῶν οἰκοπέδων, οἰκοδομημένων ἤ ὄχι, πού βρίσκονται μέσα στά ὅρια τοῦ σχεδίου πόλεως, ὅρια πού συμπεριλαμβάνουν τούς συνοι-

κισμούς καί τίς προβλεπόμενες ζῶνες ἐπεκτάσεώς τους.
- προσαρμογή τῆς διαδικασίας ἀπαλλοτριώσεως γιά λόγους κοινῆς ὠφελείας(...)
- Φορολογία τῶν οἰκοπέδων, οἰκοδομημένων ἤ ὄχι, (...) καί, ὅταν ἡ τιμή τους ξεπερνάει τό ὡρισμένο μέτρο, φορολογία τῆς "ὑπεραξίας" τῶν οἰκοπέδων. Τά ἔσοδα αὐτῶν τῶν φόρων θά χρησιμοποιηθοῦν γιά τή χρηματοδότηση τῆς ἀστικῆς καί ἐγγείου πολιτικῆς τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. (...)
Στήν ἐφαρμογή τῶν παραπάνω ἀποφάσεων, τά συμφέροντα τῶν μικροιδιοκτητῶν θά προστατευτοῦν. (...)

4. Ἡ στέγη

Γιά νά θέσει τέρμα στήν κρίση, ὥστε ὁ καθένας σιγά-σιγά νά μπορεῖ νά διαθέτει στέγη προσαρμοσμένη στίς σύγχρονες ἀνάγκες, ἡ κοινότητα θά ἀναλάβει τόν ἔλεγχο τῶν οἰκοπέδων καί θά λύσει τά προβλήματα οἰκοδόμησης καί ἐγκατάστασης.

(...) Ἡ κοινωνική στέγη θά εἶναι ζήτημα πρωταρχικῆς σημασίας. Ἡ ἀνέγερση 700.000 κατοικιῶν τό χρόνο θά εἶναι ὁ ἀντικειμενικός σκοπός καί θά ἐπιτευχθῆ ἀπ' τά πρῶτα κι ὅλας χρόνια τῆς ἐξουσίας.(...)

Σχετικά μέ τή διαμονή στίς κατοικίες αὐτές, οἱ ἔνοικοι θά ἔχουν ἐγγυημένα δικαιώματα. Τά ἐνοίκια θά εἶναι σταθερά καί τό ἐπίδομα κατοικίας θά βελτιωθῆ. Οἱ σύλλογοι τῶν ἐνοίκων καί οἱ ἀντιπρόσωποί τους θά ἀναγνωρισθοῦν ἐπίσημα.

5. Τά μεταφορικά μέσα

Μιά ριζικά καινούργια συγκοινωνιακή πολιτική θά περιληφθῆ στό γενικό πλαίσιο τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς καί τῆς διευθέτησης τοῦ

ОТДЕЛ АВТОРСКОГО НАДЗОРА

ἐδάφους, καί θά ἔχει γιά στόχο νά ἐγκαινιάσει, νά ἀναπτύξει καί νά ρυθμίσει τά μέσα συγκοινωνίας σέ σχέση μέ τούς τόπους κατοικίας καί ἐργασίας· νά βελτιώσει τήν ταχύτητα καί τήν ἄνεσή τους· νά μειώσει τά ναῦλα. Θά καθορίζεται καί θά ἐφαρμόζεται μέ τή συνεργασία τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καί μέ τή συνδρομή τοῦ πληθυσμοῦ καί τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν του ὀργανώσεων.
Θά δοθῆ προτεραιότητα στήν ἀνάπτυξη τῶν ὁμαδικῶν μεταφορικῶν μέσων.

Οἱ τιμές τῶν ὁμαδικῶν μεταφορικῶν μέσων θά εἶναι χαμηλές. Σ' ὅλους τούς συνοικισμούς ὅπου ὑπάρχουν συλλογικά ἀστικά μεταφορικά μέσα, οἱ ἐργαζόμενοι θά ἔχουν μιά κάρτα διαρκείας, πληρωμένη ἀπ' τούς ἐργοδότες.
Μέσα στούς ἀστικούς συνοικισμούς, τή διαχείριση τῶν ὁμαδικῶν μεταφορικῶν μέσων θά τήν ἀναλαμβάνει ἕνας δημόσιος δημοκρατικός ὀργανισμός, πού τά μέλη του θά ἐκλέγονται ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν ἐπιβατῶν καί τοῦ προσωπικοῦ.

6. <u>Ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στή μόλυνση καί τίς φθορές</u>

Ἡ μόλυνση τοῦ νεροῦ καί τοῦ ἀέρα, οἱ φθορές τῆς φύσης καί τῶν πόλεων, οἱ συνωστισμοί καί ὁ θόρυβος, βαραίνουν ὅλο καί περισσότερο πάνω στίς συνθῆκες ζωῆς τοῦ πληθυσμοῦ. Αὐτά τά φαινόμενα δέν εἶναι μοιραῖα ἀποτελέσματα τῆς τεχνικῆς προόδου, τῆς βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης ἤ τῆς ἀστικοποίησης. Ἡ εὐθύνη γι' αὐτά βαραίνει τό καπιταλιστικό σύστημα.

Γιά νά περιοριστοῦν οἱ φθορές, θά δημιουργηθῆ ἕνα κοινό ταμεῖο, πού θά συντηρεῖται ἀπό τίς ὑπεύθυνες γιά τή μόλυνση βιομηχανίες· ἡ εἰσφορά θά εἶναι ἀνάλογη μέ τό μέγεθος καί τή βαρύτητα τῆς φθορᾶς πού προκαλοῦν. (...)

977

Αὐτές οἱ ἀποφάσεις θά συνοδεύονται ἀπό ἕνα κανονισμό καί ἀπό γενικά μέτρα πού θά λάβουν οἱ δημόσιες ἀρχές μέ σκοπό νά καλυτερέφουν τό περιβάλλον ζωῆς. Μέτρα γιά νά προστατευτοῦν καί νά διεὐθετηθοῦν τά δάση, τό πράσινο, τά τοπεῖα, οἱ θαλάσσιες ἀκτές, τά φυσικά πάρκα, τά τρεχούμενα νερά, οἱ περιοχές πού εἶναι κατάλληλες γιά διακοπές, φάρεμα, κυνῆγι, κ.λ.π.

Κεφάλαιο τέταρτο : Η ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἡ ἐθνική παιδεία, ἡ ἔρευνα, οἱ πολιτιστικές δραστηριότητες πάσης φύσεως, ἀποκτοῦν μιά νέα ἐθνική διάσταση μέ τίς διάφορες κοινωνικές μεταβολές καί τήν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς Ἡ πολιτική τῆς ἐθνικῆς παιδείας θά τείνει νά ἱκανοποιήσει τίς οἰκονομικές, κοινωνικές καί πολιτιστικές ἀνάγκες τῆς χώρας, καί θά ἐξασφαλίσει στόν καθένα τό δικαίωμα γιά βασική καί διαρκῆ μόρφωση.
Τό σχολεῖο θά ἔχει τήν τριπλῆ ἀποστολή νά μορφώνει ἐργαζόμενους, πολίτες, ἀνθρώπους.(...)

1. Ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στίς κοινωνικές διακρίσεις

Ἀπαιτοῦνται γι' αὐτό ταυτόχρονα : κοινωνικά μέτρα γιά τίς οἰκογένειες καί τούς σπουδαστές· ἀνασυγκρότηση τοῦ ὅλου σχολικοῦ ὀργανισμοῦ· ἰδιαίτερη μέριμνα γιά τά ἀπροσάρμοστα καί καθυστερημένα παιδιά.

Κοινωνικά μέτρα

Σ' ὅλα τά στάδια τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης, τό κράτος θά ἐξασφαλίζει δωρεάν : σπουδές, βιβλία καί σχολικό ὑλικό, εἴδη γυμναστι-

κῆς, σχολικά μεταφορικά μέσα.

Ἡ δωρεάν παιδεία δέν ἀρκεῖ γιά νά ἔχουν ὅλοι ἴσες δυνατότητες σπουδῶν. Μιά κοινωνική βοήθεια στίς οἰκογένειες, βάσει κοινωνικῶν κριτηρίων, θά ἀντικαταστήσει τό σημερινό σύστημα ὑποτροφιῶν. Ἕνα ἐπίδομα σπουδῶν θά δίνεται στούς σπουδαστές, στήν ἀρχή μέ κοινωνικά κριτήρια, ἀργότερα, σιγά-σιγά, μέ κριτήρια πανεπιστημιακά.

Νηπιακή ἡλικία καί ἐνιαία ἐκπαίδευση

Ἡ κυβέρνηση θά λάβει τά ἀναγκαῖα μέτρα, ὥστε ὅλα τά παιδιά τῶν ἀστῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ἀπό δύο ὡς 6 χρόνων, νά μποροῦν νά πηγαίνουν στό νηπιαγωγεῖο.
Θά ἐπιχειρήσει νά ὀργανώσει παιδικούς σταθμούς, πού θά συγκεντρώνουν διάφορες ὑπηρεσίες ἀγωγῆς καί ὑγείας καί θά ἀναλαμβάνουν τά παιδιά ἀπ' τή γέννησή τους ὡς τά ἕξι τους χρόνια.

Ἡ πάλη ἐνάντια στή σχολική καθυστέρηση εἶναι μιά ἀποφασιστική μορφή τοῦ ἀγῶνα ἐνάντια στίς κοινωνικές διακρίσεις. Μέ διαδοχικά προγράμματα θά φτάσουμε στό ἀποτέλεσμα ὅλοι σχεδόν οἱ μαθητές νά προχωροῦν στίς σπουδές τους κανονικά, χωρίς νά ἐπαναλαμβάνουν χρονιές.

Ἡ ἐκπαίδευση τῶν ἀναπήρων

Ἡ φροντίδα γιά τήν ἐκπαίδευση, περίθαλψη καί προφύλαξη τῶν ἀναπήρων ἤ ἀπροσάρμοστων παιδιῶν καί ἐνηλίκων ἀνήκει στό Κράτος.

Ἕνα σύνολο κοινωνικῶν μέτρων θά βοηθήσει τίς οἰκογένειες.

2. Μία ὑπηρεσία δημόσια, ἐνιαία καί λαϊκή

Ἡ ἐθνικοποίηση

Ὅλοι οἱ τομεῖς της βασικῆς ἐκπαίδευσης καί ἕνα σημαντικό μέρος ἀπ' τή διαρκῆ μόρφωση θά συγκεντρωθοῦν σέ μία ὑπηρεσία δημόσια, ἐνιαία καί λαϊκή, πού θά ἐξαρτᾶται ἀπ' τό ὑπουργεῖο ἐθνικῆς παιδείας.

Ἡ δημοκρατική διαχείριση

Οἱ δημόσιες ἀρχές, οἱ ὑπάλληλοι καί οἱ διάφοροι καταναλωτές, θά μετέχουν μέ ἀντιπροσώπους τους σέ συμβούλια δημοκρατικῆς διαχείρισης.

Ἡ λαϊκότητα

Λαϊκή, ἡ ἐθνική παιδεία θά σέβεται αὐστηρά ὅλες τίς θρησκεῖες καί ὅλες τίς φιλοσοφικές τάσεις. Δέν θά διδάσκεται "ἐπίσημη φιλοσοφία".(...)

Ὅλοι οἱ γονεῖς θά μποροῦν νά δίνουν στά παιδιά τους, ἔξω ἀπό τούς σχολικούς χώρους καί χωρίς τή συνδρομή τοῦ Κράτους, τή θρησκευτική ἤ φιλοσοφική ἀγωγή τῆς ἐκλογῆς τους.

Ἡ πολιτική καί ἠθική ἀγωγή

Ἡ πολιτική καί ἠθική ἀγωγή (...)θ' ἀνοιχτεῖ στά προβλήματα τῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ προγραμματισμοῦ, τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, στά προβλήματα τῆς πολεοδομίας καί τοῦ περιβάλλοντος ζωῆς, καθώς καί στά προβλήματα τῆς εἰρήνης, της διεθνοῦς συνεργασίας, τῆς πάλης ἐνάντια στήν ὑποανάπτυξη, τήν καταπίεση καί τήν ἐξάρτηση.

3. Τό δικαίωμα στό ἐπάγγελμα

Ἡ βασική μόρφωση μετά τήν κοινή ἐκπαίδευση

(...) Ὅλοι οἱ νέοι θά μορφώνονται ἐπαγγελματικά μετά τήν ἐνιαία

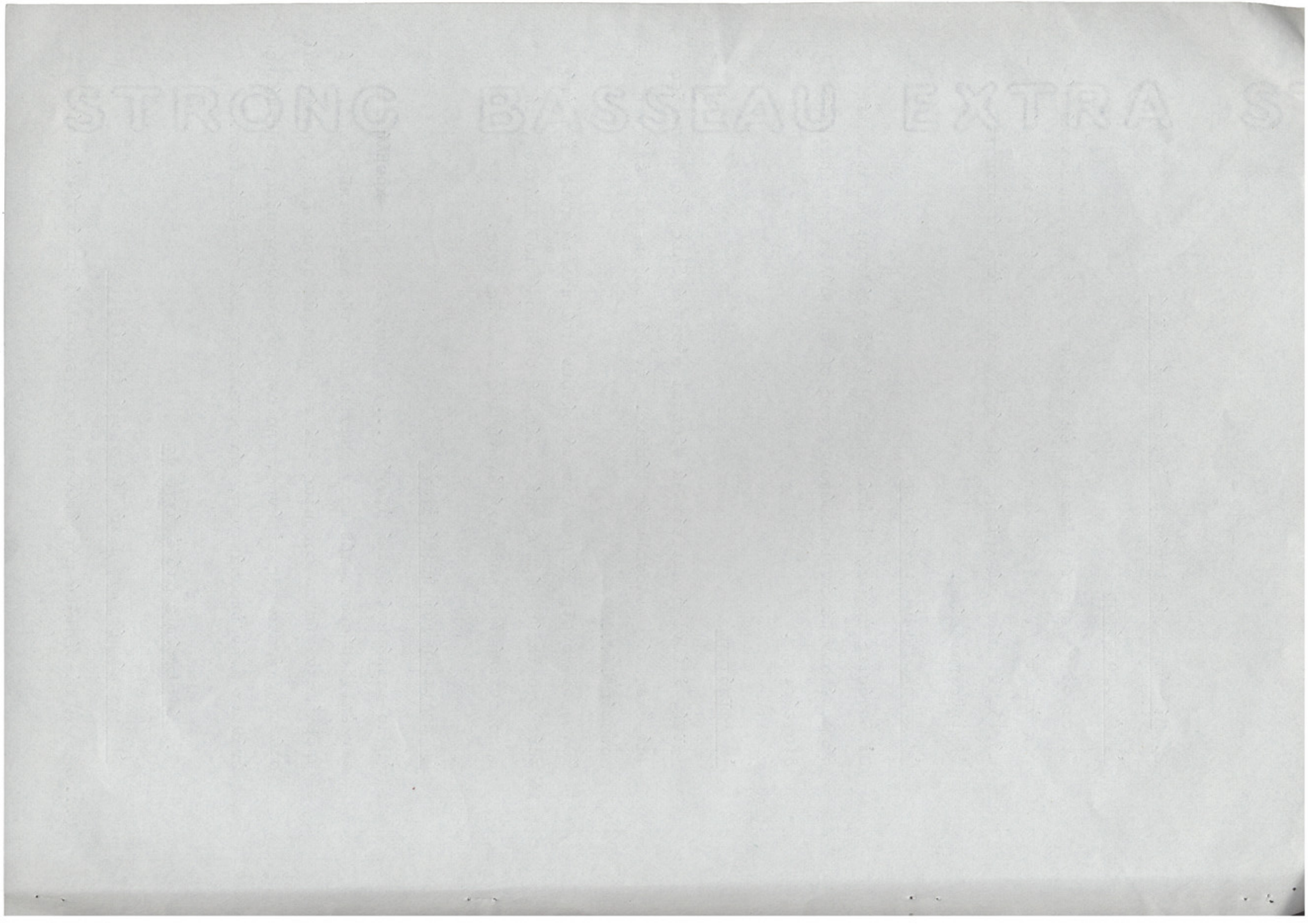
STRONG BASSEAU EXTRA

980

ἐκπαίδευση, μέσα στά πλαίσια τῆς ἐθνικῆς παιδείας.

Ὁ προσανατολισμός

Στήν ἀρχή σχολικός, ἔπειτα ἐπαγγελματικός, ὁ προσανατολισμός θά συμβάλει στήν πραγματοποίηση τοῦ δικαιώματος γιά πνευματική καλλιέργεια καί τοῦ δικαιώματος στό ἐπάγγελμα.

Ἡ διαρκής μόρφωση

Τό δικαίωμα γιά διαρκῆ μόρφωση θά ἐξασφαλιστεῖ σέ κάθε ἐργαζόμενο καί σ' ὅποιον ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσει μία ἐπαγγελματική εἰδίκευση.

4. Ἡ ποιότητα της διδασκαλίας

Ἡ ποιότητα τῆς διδασκαλίας θά ἀνέβη στό ὕφος τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου καί τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Τά προγράμματα καί οἱ μέθοδοι

Μέ τή γενική καί συνεπῆ ἀναθεώρηση τῶν προγραμμάτων, οἱ δρίζοντες τῆς ἐκπαίδευσης θ' ἀνοιχτοῦν στήν πρόοδο τῶν γνώσεων καί τοῦ πολιτισμοῦ, στήν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας, στήν ὁρμή τῆς δημοκρατίας.

Ἡ ἐκπαιδευτική ὁμάδα

Ἡ ἐκπαιδευτική ὁμάδα θ' ἀντικαταστήσει προοδευτικά, σ' ὅλα τά στάδια τῆς ἐκπαίδευσης, τόν ἕνα δάσκαλο γιά ὅλα τά μαθήματα.(...)

Ἡ μόρφωση τῶν δασκάλων

Ἡ δημοκρατικοποίηση ἀπαιτεῖ, ὅλοι οἱ δάσκαλοι νά παίρνουν μιά μόρφωση τέτοια, πού νά συνδυάζει ἀδιαχώριστα ἕνα ὑψηλό ἐπιστημονικό καί πολιτιστικό ἐπίπεδο μέ μία ὑψηλή θεωρητική καί πρακτι-

CONG BAS SEVAU FEXTERA SLIFE

981

κή κατάρτιση στήν ἐπιστήμη καί τήν τεχνική τῆς ἀγωγῆς. (...)

'Αναθεώρηση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργήματος

- θά βελτιωθοῦν καί θά συντονιστοῦν οἱ συνθῆκες ἐργασίας.

5. 'Η ἀνώτατη ἐκπαίδευση

'Η ἀνώτατη ἐκπαίδευση θ' ἀνταποκριθῆ σέ τρεῖς κύριες ἀποστολές :

- συμβολή στήν πρόοδο τῶν γνώσεων·
- συγκέντρωση στούς κόλπους της ὅλης τῆς μεταγυμνασιακῆς μόρφωσης·
- ἄνοιγμα στή διαρκῆ ἐκπαίδευση.

Οἱ ἀναγκαῖοι δεσμοί μεταξύ οἰκονομίας καί ἀνώτατης ἐκπαίδευσης θά ἐνταχθοῦν μέσα στό νέο πλαίσιο τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς ζωῆ ὥστε νά μήν ὁδηγήσουν σέ πνευματική πτώχευση ἤ ὑποδούλωση.
Οἱ σπουδαστές θά μετέχουν πραγματικά στίς ἀποφάσεις, σ' ὅλα τά ἐπίπεδα, καί θά μποροῦν νά συζητοῦν τό σκοπό καί τό νόημα τῆς παιδείας πού θά τούς παρέχουν τά Πανεπιστήμια.

ΤΟ ΝΗΜΑ
ΤΗΣ
ΑΡΙΑΔΝΗΣ
για το
ελληνικό
κίνημα

γιάννης γαλάντης

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

Δεδομένου ὅτι αὐτό τό κείμενο δέν ἐξειδικεύει τά θέματα τά ὁποῖα θίγει, ἰδεολογικά-πολιτικά-κοινωνιολογικά-ἱστορικά ἐπιδιώκει νά καταδείξη τήν ἀλληλουχία πού διέπει τέτοια προβλήματα καί ὅσο ἀφορᾶ τόν ἑλληνικό χῶρο μέ προεκτάσεις στό διεθνές γίγνεσθαι. Δέν φιλοδοξεῖ μιάν ἀναλυτική τεκμηρίωση, παρά μόνο νά καταδείξη συνθετικά τήν δυνατότητα μιᾶς ἱστορικῆς κατευθυντήριας γιά τό ἑλληνικό κίνημα καί νά βάλη βάση γιά μιά πιό ἐμβαθυμένη ἐκ τῶν ὑστέρων συζήτηση σέ μιά τέτοια κατεύθυνση. Γιά τούς λόγους αὐτούς τό κείμενο ἀποφεύγει τόν διαχωρισμό σέ ἐξειδικευμένα κεφάλαια πράγμα πού δυσκολεύει τήν εὐχερή ἀνάγνωση, ἐλπίζοντας ὅμως ὅτι ἔτσι θά ἀναδείξη αὐτήν τήν ἀλληλουχία ἡ ὁποία θά ἐπέτρεπε μιάν ὀπτική καθολικότερη γιά τήν μελλοντική πορεία τοῦ κινήματος.

Ἔχομε πεισθεῖ πλέον, ἔχει γίνει λαϊκή συνειδήση γιά μᾶς τούς Ἕλληνες ἀλλά καί γιά ἄλλους λαούς τό πλαίσιο τῆς διεθνοῦς σκοπιμότητας στήν πολιτική, τό STATUS-QUO εἶναι μιά πραγματικότητα.

Γεγονός εἶναι ὅτι Ε.Σ.Σ.Δ. καί Η.Π.Α. δέν ἐξομοιώνονται, ὅτι οἱ Ε.Σ.Σ.Δ. κάναν ἕνα βῆμα πρός τόν σοσιαλισμό καί βάζουν διεθνῶς τήν σκοπιμότητα γιά τήν προώθησή του. Καλόπιστα δεχόμαστε αὐτή τήν ἄποψη παρ' ὅλες τίς ἔντονες ἀμφιβολίες πού διατυπώνονται καί γιά τίς ὁποῖες οἱ ἴδιες οἱ Ε.Σ.Σ.Δ. δίνουν ἀφορμή μέ τήν πολιτική τους, ἐξωτερική καί ἐσωτερική. Εἶναι ὅμως γεγονός ἐπίσης ὅτι βάζουν μόνο τήν σκοπιμότητα καί ὄχι τόν ἀγῶνα γιά τήν ἐπιβολή τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ διεθνές πλάνο, ὅταν δέ δίνουν τόν ἀγῶνα αὐτό συμβαίνει σέ γεωγραφικές περιοχές πού οἱ διεθνεῖς συμβάσεις καί συγκαιρίες τό ἐπιτρέπουν. Εἶναι ξεκάθαρο σήμερα ὅτι οἱ ἀνατολικές χῶρες σέβονται τούς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ μέ τήν δύση, τό παιχνίδι πού χαρακτηρίζεται κυρίως ἀπό τό STATUS QUO τό ὁποῖο συνθέτει τό πλαίσιο τῆς σκοπιμότητας στά διεθνή πολιτικά πράγματα.

Λαοί καθυστερημένοι, καταπιεσμένοι ὅπως ὁ ἑλληνικός ὅπου ἡ ξένη παρέμβαση εἶναι ἄμεση καί τ' ἀποτελέσματά της θηριώδη, δέν ἔχουν τόν καιρό νά κατανοήσουν μιά σκοπιμότητα καί τούς διάφορους διεθνεῖς συμβιβασμούς της. Ἔχουν περάσει οἱ καιροί ὅπου οἱ Ἕλληνες ἔτρεφαν μιάν ἐλπίδα μέσα στό πλαίσιο ἑνός κάποιου κοινοβουλευτισμοῦ ἔχοντας τήν ψευδαίσθηση γιά κάποια πρόοδο τοῦ κινήματος σέ διεθνή κλίμακα : ἤ ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς, παραδοσιακές καί μή, θά βάλουν τό θέμα "ἀπευθείας ἀγῶνας γιά τήν ἀνατροπή τοῦ καθεστότος" ἤ ὁ ἀγῶνας θά μπῆ διά τῆς βίας ἀπό τόν ἴδιο τόν ἑλληνικό λαό.

Αὐτή ἡ θέση τοῦ κινήματος μορφωποιῆται διαδοχικά μέσα στό διάστημα πού μεσολάβησε ἀπό τό πραξικόπημα τοῦ 67 καί ἐξακολουθεῖ στίς μέρες μας παίρνοντας ὄψη πιό ξεκαθαρισμένη καί ἀποφασιστική. Ἀξίζει νά δῆ κανείς αὐτή τήν ἐξελικτική πορεία τοῦ μαζικοῦ κινήματος μέσα στά τελευταῖα χρόνια. Ἡ ὀπτική αὐτή δέν θά μποροῦσε παρά νά ἔχη δύο πλευρές πού συνθέτουν καί ἐκφράζουν τό κίνημα, ἀπό τήν μιά πλευρά οἱ ὀργανωμένοι μηχανισμοί τῆς

.../...

ἀριστερᾶς πού ἐκδηλώνονται καί δρούν μέσα στίς (ὑποθετικές) πολιτικές δομές τοῦ κράτους ἤ καί μέσα σέ παρανομία ἡ ὁποία δέν κάνει ἄλλο ἀπό τό νά τροφοδοτῆ τέτοιες δομές· καί ἀπό τήν ἄλλη ὁ ἑλληνικός λαός (μαζικό κίνημα) μέ τήν ἀγωνιστική του παράδοση, τό δικαίωμα ἐπιβίωσης στόν τόπο του καί τό δικαίωμα κοινωνικῆς δικαιοσύνης καί ἀξιοπρέπειας. Ὁ διαχωρισμός αὐτός εἶναι ἀναγκαστικός ἀπό τά πράγματα γιατί ἡ μέν πρώτη πλευρά τοῦ κινήματος ὁδηγήθηκε σέ ἐπανειλημμένες ἀποτυχίες μέσα στίς ὁποῖες ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχη, ἡ δέ δεύτερη ὁδηγήθηκε καί πάλι σέ περιφανή σύγκρουση μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης καί πορεύεται ἀνοδικά μέ στόχο τήν ἐπιτυχία.

Τό πραξικόπημα τοῦ 67 βρῆκε τήν ὀργανωμένη ἀριστερά ἀποπροσανατολισμένη καί ἐξουθενωμένη ἀπό μακρύχρονη κοινοβουλευτική ζωή μέσα στήν ὁποία εἶχε πλήρως ἀλλοτριωθεῖ. Ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ πλήρης ἀνυπαρξία της σάν ἀντιστασιακή πολιτική δύναμη, ἔδινε δέ τήν ὄψη ἑνός ἡμιπαράλυτου ὀργανισμοῦ ὁ ὁποῖος παρουσίασε ἐλάχιστα ἀνταναπλαστικά στό χτύπημα. Ἡ ὑγιέστερη καί δυναμικότερη μερίδα της γρύγορα ἐξοντώθηκε πάνω στήν ἀπελπισμένη προσπάθειά της γιά μιά κάποια ἀντίσταση κι αὐτό γιατί τύποτα δέν ὑπῆρχε πρό σάν ὑποδομή ὀργανωτική-πολιτική πού θά μποροῦσε νά τήν στηρίξη. Ἄν ὅμως τά ἀνταναπλαστικά πρός τά ἔξω ἦταν σχεδόν ἀνύπαρκτα, πρός τά μέσα ἦταν ἐντονότατα καί συγκλόνισαν τόν ὀργανισμό αὐτό πού εἶχε τήν ὄψη ἡμιθανῆ μά πού παρ' ὅλ' αὐτά ἦταν αὐτό πού ἀπόμενε ἀπό μιάν ἑλληνική ἀριστερά μέ ἐνδοξότατο ἀγωνιστικό παρελθόν.

Τό ἐρώτημα μπῆκε σχεδόν ἀμέσως στούς κόλπους τῆς ὀργανωμένης ἀριστερᾶς ἀλλά καί ἔξω ἀπ' αὐτήν καί ἐξακολουθεῖ ἀκόμα καί σήμερα νά εἶναι πόλος ἐντονότατης συζήτησης : τί εἶναι αὐτό πού ἔφτασε τό κίνημα σ' αὐτήν τήν κατάσταση; Πολλές ἀναλύσεις ἔγιναν καί ἡ ἀπάντηση δόθηκε ἀπό τήν μεγάλη πλειοψηφία τῆς ἀριστερᾶς πού λίγο ὡς πολύ συνοψίζεται στό ὅτι : ἡ ὀργανωμένη ἀριστερά καί κατ' ἀκολουθία τό κίνημα, ὄντας δεμένη στό ἅρμα τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς ἦταν ἤδη εὐνουχισμένη μέσα ἀπό τίς διεθνεῖς συμβάσεις καί σκοπιμότητες. Δημιουργήθηκε λοιπόν ἀνάγκη ἄμεση κάποιου ἀνασχηματισμοῦ ἤ ἀναδημιουργίας ἑνός πολιτικά "ὀρθότερου" κινήματος καί τότε ἡ ἀριστερά διαλύθηκε σέ δέκα κομάτια γιατί ἀνάλογες ἦταν οἱ ἑρμηνεῖες γιά τήν μορφή πού θά πάρη. Ἔτσι ἡ ὀργανωμένη ἀριστερά παραμένει σχεδόν ἀνύπαρκτη σάν παρουσία στά πολιτικά πράγματα τοῦ τόπου κι αὐτό πού ἀπομένει εἶναι ἕνας ἀτέλειωτος καί σέ ἐντονότατο ὕφος διάλογος γύρω ἀπό τό τί θά μποροῦσε νά εἶναι αὐτό τό κίνημα. Αὐτός ὁ διάλογος εἶναι πιθανῶς τό μόνο θετικό πού βγῆκε ἀπό ὅλην αὐτή τήν περιπέτεια τῶν 6 ἐτῶν κι αὐτό γιατί ἕνα τέτοιο θέμα δέν εἶναι μόνο σημερινή ἀνάγκη ἀλλά εἶναι διαρκῆς ἀναγκαιότητα καί προϋπόθεση στή ζωή μιᾶς ἀριστερᾶς πού θέλει νά μήν ἀπομακρύνεται ἀλλά νά ἐκφράζη τό λαϊκό

.../...

μαζικό κίνημα. Αὐτή τή στιγμή εἶναι ἴσως μιά σπάνια εὐκαιρία γιά τήν ὀργανωμένη ἀριστερά νά ἀναρωτηθῆ γιά τόν ἑαυτό της καί νά ἐμβαθύνη στά προβλήματά της.
Πάντως ἡ ἑλληνική πραγματικότητα σήμερα καί μιά ρεαλιστική ματιά πάνω σέ αὐτήν εἶναι ἡ μόνη ἱκανή μέθοδος γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς προβληματικῆς καί τῆς διεργασίας πού θά ὁδηγοῦσε στήν κατανόηση τοῦ χώρου καί σέ μιά πιθανή ἀναγέννησή του πάνω σέ στέρεες βάσεις. Οἱ ἄλλες μέθοδοι ἀπέτυχαν, 6 χρόνια τώρα οἱ ἀναλύσεις πού γίνονται ξεκινοῦν ἀπό τήν ἰδεολογία καί τίς διάφορες ἑρμηνεῖες πού τῆς δίνουν ἤ ἀκόμα ἀπό τήν πολιτική σκοπιμότητα πού περεμβαίνει ἀπό τίς ἰδεολογικές μητροπόλεις. Ἡ πολιτική δέν μπορεῖ νά εἶναι τό ἐγκεφαλικό κομπινάρισμα μιᾶς ἰδεολογίας ἤ ἡ εἰσαγωγή ἀπό τό ἐξωτερικό ἑνός μοντέλου τό ὁποῖο θέλομε νά ἐφαρμόσωμε μέ μιά μεταμόσχευση. Ἀντίθετα μπορεῖ νά εἶναι ἕνας κοινωνικός ὀργασμός μέ τήν δικιά του πραγματικότητα καί τά δικά του ρεαλιστικά στοιχεῖα πού αὐτός θά καθορίση τό μοντέλο κι αὐτός θά ἑρμηνεύση τήν ἰδεολογία.

Ἐκεῖ λοιπόν πού ἡ ἐπιστημονική ἀνάλυση καί ἡ τυπική λογική σταματοῦν γιατί δέν ἀρκοῦν γιά νά δόσουν λύση, γιατί ἡ ἱστορία γράφεται κυρίως ἀπό τό καθημερινό γεγονός τῆς ζωῆς καί ὄχι μέ εὐσεβεῖς πόθους, ἐκεῖ παρεμβαίνει ὁ λαός μέ τό πολιτικό του ἔνστικτο καί τήν αὐθόρμητη ἀντίδρασή του στά πολιτικά πράγματα καί δημιουργεῖ τά πρῶτα χνάρια πάνω στά ὁποῖα θά βαδίση τό λαϊκό κίνημα.
Παράλληλα στήν φθοροποιό πορεία τῶν ὀργανώσεων τῆς ἀριστερᾶς τό λαϊκό μαζικό κίνημα ἀκολουθησε διαφορετικό δρόμο. Τά πρῶτα χρόνια μετά τό πραξικόπημα ἐπεκράτησε βαθυά ἀπογοήτευση σ' ὅλον αὐτό τόν κόσμο ἀπό τήν τροπή πού πῆραν τά πολιτικά πράγματα στήν ἑλλάδα καί εἰδικότερα ἀπό τήν ἀνικανότητα τῆς ἀριστερᾶς νά ἀντιτάξη οὐσιαστική ἀντίσταση σ' ἕνα τέτοιο ἔγκλημα. Καλῶς ἤ κακῶς ὁ κόσμος αὐτός διατηροῦσε τήν ψευδαίσθηση ὅτι ἡ ἀριστερά δέν εἶχε χάσει κάθε ἐπαναστατική ἰδιότητα καί ναί μέν δέν ἔλπιζε τύποτα ἀπό τά ἀστικά κόμματα, περίμενε ὅμως μιά προστασία, μιά κάλυψη ἀπό τήν ἀριστερά καί ἀκόμα περισσότερο σέ προέκταση ἀπό τήν ἴδια τήν σοβιετική ἕνωση "τήν μητέρα τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης". Ἔπεσαν ἔξω στίς ἐλπίδες τους, ὄχι μόνο ἡ ἀριστερά ἀδράνησε ἀλλά καί τά ἀνατολικά κράτη ἀντι νά δείξουν συμπαράσταση στόν χτυπημένο ἑλληνικό λαό καλλιτέρευσαν τίς σχέσεις τους μέ τήν ἑλλάδα σέ ὅλα τά ἐπίπεδα διακρατικῶν σχέσεων καί σέ συνεργασία μέ τό στρατιωτικό καθεστός. Ἡ κατάσταση αὐτή ξεπέρασε κάθε ὅριο ἀνοχῆς, ἀποπροσανατόλισε τό κοινό αἴσθημα καί τήν κοινή γνώμη δίνοντας ἔτσι ἕνα ἰσχυρότατο ἄτού στήν χούντα γιά νά σταθεροποιήση τό καθεστός της.

.../...

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι αὐτή τήν πρώτη περίοδο ἐπικράτησε ἡ ἔκφραση πού ἔτσι ἁπλοϊκά ἔλεγε "τί νά ἀγωνίζεται κανείς ἀφοῦ ρῶσοι καί ἀμερικάνοι (ἄρχιζαν νά προσθέτουν καί τήν κίνα) τά ἴδια κάνουν,τά ἔχουν συμφωνημένα καί δέν ὑπάρχει λύση γιά τούς μικρούς (λαούς)".Παρανινδυνευμένη διατύπωση πού δέν ἐκφράζει ὅλη τήν ἀλήθεια ἀλλά πού παρ'ὅλ'αὐτά ἐκφράζει ἕνα μεγάλο μέρος της.Ἀπαγοήτευση καί μηδενισμός εἶναι αὐτά πού ἀποπνέει αὐτή ἡ ἔκφραση ἀλλά καί ἡ ἀτμόσφαιρα ὅλη πού ἐπικράτησε στά πολιτικά πράγματα.

Μετά ἀπό τήν χρεωκοπία ἀπό ἄκρου σέ ἄκρο τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου,ὁ ἑλληνικός λαός ἔμηνε ἀπροστάτευτος ἀπό κάθε εἴδους πολιτικῆς κάλυψης καί ἀποτέλεσε τό ἀντικείμενο τῆς καταστροφικῆς μανίας τῆς χούντας καί τῆς ξένης παρέμβασης.Στήν διάρκεια τῶν ἐτῶν πού μεσολάβησαν ὁ λαός κατενόησε ὅτι δέν ἔχει νά περιμένη ἀπό κανένα ἡγέτη ἤ πολιτικό σχηματισμό νά τόν σώση καί ὅτι ἡ τύχη του βρίσκεται στά ἴδια του τά χέρια.Ἀφοῦ κατάλαβε αὐτά καί φορτισμένος μέ ἰδεολογικο-πολιτικό περιεχόμενο ἀπό τήν μεγάλη ἀγωνιστική του παράδοση καί τήν ἄμεση ἐμπειρία του,τότε χειραφετήθηκε καί πῆρε τήν πρωτοβουλία πού κανένας ἄλλος δέν μπόρεσε νά πάρη γιά λογαριασμό του.

Κάτω ἀπό τήν πίεση συγκεκριμένων προβλημάτων κοινωνικῶν,ἐπαγγελματικῶν, οἰκονομικῶν πού εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση οὐσιαστικά πολιτικά,συσπειρώθηκαν σέ ὁμάδες ἀπό ἐκείνους πού ἄμεσα θιγόντουσαν καί εἶχαν γνώση τοῦ ἀντικειμένου."Ετσι βλέπομε τίς πρῶτες δειλά κι ἀόριστα ἐκφραζόμενες κινητοποιήσεις τῆς ἐλευσῆνας καί τῶν μεγάρων.Στά πανεπιστήμια ἡ κινητοποίηση αὐτή ἐμφανίστηκε πιό συγκεκριμένη,πιό συνειδητοποιημένη καί μπολιασμένη ἀπό τό νεανικό καί γεμάτο ὁρμή πνεῦμα τῶν φοιτητῶν.Οἱ κινητοποιήσεις αὐτές ἐπεκτάθηκαν σέ συμμετοχή χιλιάδες λαοῦ καί συγκεκριμένα ἐργατῶν οἱ ὁποῖοι εἶναι ἡ τάξη ἡ πιό ἐνδιαφερόμενη γιά τήν ἐπαναστατική ἀλλαγή.

"Ετσι φτάσαμε στήν ἱστορική στιγμή τοῦ νοέμβρη 73 ὅπου τό λαϊκό μαζικό κίνημα ἔδοσε τήν πρώτη περιφανή σύγκρουση μέ τό στρατιωτικό καθεστός,τήν ἐξάρτηση καί τίς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης.Τά γεγονότα αὐτά ὁδήγησαν τόν τόνο τοῦ κινήματος καί χαράξανε τήν μελλοντική πορεία καί χαρακτήρα του,ἡ ὀργανωμένη ἀριστερά εἶναι ὑποχρεωμένη πλέον νά κατανοήση τήν πορεία τῶν πραγμάτων καί νά συλλάβη τό μήνυμα τῶν καιρῶν πού διαγράφεται μέσα σ'αὐτά τά γεγονότα.Μέ ἀφορμή τίς συγκεκριμένες κινητοποιήσεις ἀναπτύχθηκαν δύο σκέλη :α) τό πολιτικό περιεχόμενο-αἴτημα,β) τό ὀργανωτικό σχῆμα πού βρίσκει ἔδαφος.

.../...

α) Πολιτικό περιεχόμενο-αίτημα :Τό πολιτικό περιεχόμενο πού ἐμπνέει τόν ἑλληνικό λαό καί πού ἐκφράστηκε καί πάλι μέ τίς τελευταῖες κοινητοποιήσεις εἶναι χῶρος ἀνεξάντλητος πού βρίσκει τήν καταγωγή του στόν πλοῦτο τῶν ἱστορικῶν ἀγώνων του ἀλλά καί τήν ἰδεολογική ὡρίμανση πού προέκυψε ἀπό τίς σκληρές του ἐμπειρίες ἀπό τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο καί ὅῶθε.Ἡ ἐμβάθυνση καί ἱστοριογράφηση αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ γίγνεσθαι μέσα στό λαϊκό μαζικό κίνημα εἶναι δουλειά ἀπαραίτητη πού μένει νά γίνη καί νά γίνη ἔξω ἀπό τίς προκατηλημένες ἀντιλήψεις ὀργανώσεων ἤ κομάτων πού μέ τήν πολιτική τους σκοπιμότητα εἶναι ἐνδεχόμενο νά διαστρέφουν τό περιεχόμενο. Αὐτό πού μπορεῖ νά δῆ κανείς σήμερα καί ἀρκετά εὔκολα εἶναι σέ γενικές γραμμές οἱ μεγάλες συνισταμένες τῶν ἰδεωδῶν καί τῶν πόθων τοῦ κινήματος πού ἀποτελοῦν τό βασικό μοτέρ τῶν λαϊκῶν ἀγώνων μέσα στό χῶρο.Μέ εὐκαιρία τά γεγονότα τοῦ νοέμβρη τά ὁποῖα ἀποτελοῦν ὁριακό σημεῖο καί μέ φαινομενολογική μέθοδο μπορεῖ κανεις νά ἀξιολογήση τά συνθήματα πού ἐπικράτησαν καί μέσα ἀπ'αὐτά νά καθορίση λίγο ὡς πολύ τό πολιτικό περιεχόμενο. Ἀπαραίτητη διευκρίνιση πού πρέπει νά γίνη εἶναι ὅτι ἡ κωδικοποίηση καί συνθηματολογία εἶναι προνόμιο τῆς γραφειοκρατικῆς μερίδας τοῦ κινήματος ἡ ὁποία δίνει ἑρμηνεία συνήθως λαθεμένη πού ἀπέχει ἀπό τήν οὐσιαστική ἔννοια τῶν συνθημάτων καί ἀπό τόν τρόπο πού τά αἰσθάνεται καί τά καταλαβαίνει ὁ μαχόμενος λαός.Ἀπ'αὐτήν τήν σκοπειά τοῦ μαχόμενου λαοῦ θά τά δοῦμε,παρ'ὅλη τήν ἁπλοϊκότητα πού ἔχει πολλές φορές μιά τέτοια σκοπειά, ἁπλοϊκότητα πού φέρνει τό μεγάλο χάρισμα νά κρύβη μέσα της τήν ἀλήθεια. Τά συνθήματα πού φαίνονται καθολικότερα κι ἐνδεικτικότερα γιά τό πολιτικό περιεχόμενο-αἴτημα εἶναι :ἐλευθερία,ἀνεξαρτησία,λαοκρατία.

Ἐλευθερία :Ἡ λέξη αὐτή ὅσο ἀφηρημένη κι ἄν εἶναι,εἶναι ἡ ἔκφραση τῶν μεγάλων πόθων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ,εἶναι ἡ οὐσία τῶν ἀγώνων του,τῆς ἱστορικῆς του καταγωγῆς καί τό ὅραμα τοῦ μέλλοντός του.Ἡ λέξη αὐτή περιέχει τήν ἔννοια τῆς ἀνεξαρτησίας,περιέχει τήν βαθειά δημοκρατική παράδοση μέσα στήν ὁποία λειτουργεῖ ἤ θέλει νά λειτουργῆ ὁ ἕλληνας,περιέχει τά ἀτομικά δικαιώματα στό κοινωνικό πλαίσιο,τήν κοινωνική δικαιοσύνη,τήν ἐλευθερία τῆς ἔκφρασης,τήν ἰσότιμη μεταχείριση,τήν ἀτομική καί ἐθνική ἀξιοπρέπεια καί ἄλλες ἀκόμα ἔννοιες ὄχι τόσο προσδιορισμένες ἴσως πού ὅμως δέν ἔρχονται σέ ἀντίφαση ἀλλά ταυτίζονται μέ τό σοσιαλιστικό ἰδεῶδες.Νά λοιπόν πού ὁ μορφωτικός-πολιτιστικός χαρακτήρας τοῦ κινήματος ἀποδείχνεται πρωταρχικός καί καίριος γιατί μπαίνει σάν αἴτημα λαϊκό καί γιατί μόνον ἔτσι θά ἀποκτήση τό κίνημα ὀντότητα γιά νά φέρη σέ πέρας τήν μεγάλη μάχη.Τέτοιες ἔννοιες πρέπει νά ἐμβαθύνη καί νά καλλιεργήση στούς κόλπους της ἡ ἑλληνική ἀριστερά γιά νά βρεθῆ σέ ἁρμονία μέ τό λαϊκό κίνημα τό ὁποῖο θέλει νά ἐκφράζη.

.../...

289

'Ανεξαρτησία :Τό σύνθημα αὐτό εἶναι εὔλογο ὅσον ἀφορᾶ τόν δυτικό ἀποικισμό πού ἐξασκεῖται σέ βάρος τῆς ἑλλάδας κι ἐμπεριέχει ὅλα ἐκεῖνα ὅπως "ἔξω οἱ ἀμερικάνοι","ἔξω ἀπό τό Ν.Α.Τ.Ο."κ.λ.π.Δέν εἶναι ὅμως τόσο εὔλογο κι αὐτό ἐπειδή δέν ἔχει τονισθεῖ ἀρκετά,ὅτι ἀφορᾶ ἐπίσης τό ἀνατολικό μπλόκ τό ὁποῖο συνεργάστηκε ἀνοιχτά μέ τήν δικτατωρία καί τόση ἀπογοήτευση ἔδωσε στόν ἑλληνικό λαό ὁ ὁποῖος ἄφθονο ἔχει χύσει τό αἷμα του στόν βωμό τοῦ σοσιαλισμοῦ.'Ως πρός τήν δυτική ἐξάρτηση εἴμαστε ὅλοι σύμφωνοι,μένει ὅμως στήν ἑλληνική ἀριστερά νά καταγγίλη τήν συνεργασία τῶν ἀνατολικῶν καί νά ξεκόψη τέτοιου εἴδους φιλικά δεσμά γιατί πρόκειτε πράγματι γιά δεσμά πού ὅμως εἶναι ἄγνωστο κατά πόσον εἶναι φιλικά.Μιά τέτοια διακοπή εἶναι σήμερα ἀπαραίτητη γιά νά ἐπανεξετασθῆ ἡ δυνατότητα φιλικῶν σχέσεων μέ τούς ἀνατολικούς ἀλλά σέ βάση διαφορετική,ἰσοτιμίας καί αὐτονομίας.Χρέος εἶναι νά τοποθετηθῆ σωστά τό αἴτημα τοῦ λαοῦ γιά ἀνεξαρτησία, ἀνεξαρτησία σέ ὅλες τίς κατευθύνσεις,πρῶτα καί ἄμεσα κόντρα στόν δυτικό πολιτιστικο-οικονομικο-στρατιωτικό ἀποικισμό καί συγχρόνως ὅμως σέ κάθε σύμμαχο ἤ φίλο πού θέλει σκόπιμα νά εἰσάγη στήν χώρα τό ἰδεολογικο-πολιτικό του πρότυπο.Μοναδικός γνώμωνας νά γίνη τό ἐθνικό συμφέρον μέ στόχο ἕναν ἑλληνικό σοσιαλισμό ἰσότιμο καί μέσα στό διεθνές σοσιαλιστικό γίγνεσθαι.
'Η κατανόηση αὐτοῦ τοῦ αἰτήματος θά βγάλη τήν ὀργανωμένη ἀριστερά ἀπό τό ἀδιέξοδο καί τήν ἀπραγία,θά τῆς δόση στόχο καί ἰδανικό συγκεκριμένο πάνω στό ὁποῖο θά εὐκολυνθῆ νά χτίση πολιτική-στρατηγική-τακτική.Μόνον ἔτσι θά ἀποχτήση ἐχέγγυα ὅτι εἶναι ἐθνική καί ὄχι ξενοκίνητη ὅπως ἐπανειλημμένα τήν κατηγόρησαν καί μόνον ἔτσι θά κερδίση τήν ἐμπιστοσύνη καί θά συσπειρώση τό λαό σ'ἕνα μέτωπο ἀτσάλινο ὅπως αὐτός ξέρει νά εἶναι καί κόντρα στήν ἐξάρτηση τήν μόνιμη μάστιγα τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς.
Λαοκρατία ἤ λαϊκή ἐξουσία ἤ λαϊκή κυριαρχία :'Η ἀνάλυση τῆς ἱστορίας ἀποδείχνει περίτρανα ὅτι μόνος θεματοφύλακας τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητας,τῆς ἐθνικῆς παράδωσης,τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καί μέ μιά λέξη τοῦ ἔθνους,εἶναι ὁ ἑλληνικός λαός.Αὐτός ἀγωνίστηκε σέ κάθ'εὐκαιρία καί δέν τσιγκουνεύτηκε τήν ὁποιαδήποτε θυσία γιά νά ὑπερασπισθῆ τό ἔθνος,δέν ὑπάρχη ἄλλη τέχνη ἤ παράδοση ἐκτῶς ἀπό τήν λαϊκή καί δέν ὑπάρχει ἄλλη οἰκονομία ἐκτῶς ἀπό τά ἐργατικά χέρια τοῦ λαοῦ.'Αντίθετα ἡ ἀστική τάξη,ἀνολοκλήρωτη στό εἶδος της, πέτυχε νά σφετεριστῆ τήν ἐξουσία σέ μιά στενή πάντα συνεργασία μέ τόν ξένο παράγωντα καί χρεωκόπισε σέ ὅλες τίς ἱστορικές φάσεις.'Οδήγισε ἀπό ἀποτυχία σέ ἀποτυχία τό ἔθνος μέχρι σημείου νά κινδυνεύη ἄμεσα νά μετατραπῆ ὁριστικά σέ φέουδο ξένων δυνάμεων.Μέ τίς ἀλλεπάλληλες συμβάσεις ἄνευ ὅρων καί τήν δουλωτική πολιτική της,ὁδήγισε τήν χώρα ἄν ὄχι τυπικά ἀλλά οὐσιαστικά στήν ἀμερικάνικη κατοχή.'Η τέχνη της καί οἱ παραδόσεις της εἶναι ἀνύπαρκτες γιατί ἦταν μιμητικές,δανισμένες ἀπό ξένα γιά τόν τόπο καλλιτεχνικά ἤ πνευ-

.../...

ματικά πρότυπα καί γιατί τίποτα δικό τους δέν άντεξε στό πέρασμα τοῦ χρόνου. Ἡ οἰκονομία της εἶναι κι αὐτή ἀνύπαρκτη γιά τό ἔθνος ἀφοῦ εἶναι μεταπρατική καί ὑποτελής στό ξένο κεφάλαιο. Ὁ λαός ἔχει συνείδηση αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ξέρει ὅτι παρ' ὅλο πού τοῦ τήν στέρησαν εἶναι ὁ φυσικός φορέας τῆς ἐξουσίας καί γι αὐτό φωνάζει "λαοκρατία". Ἔτσι ἡ ἀριστερά πρέπει νά διαμορφωθῆ σέ θεματοφύλακα τοῦ ἔθνους γιατί αὐτό εἶναι λαϊκή ἐπιταγή κι ὁ ἱστορικός της ρόλος τήν στιγμή πού φιλοδοξεῖ νά ἐκφράζη τήν λαϊκή θέληση.

Αὐτό λοιπόν εἶναι σέ πολύ γενικές γραμμές τό πολιτικό περιεχόμενο-αἴτημα πού τό ἴδιο τό μαζικό κίνημα διαμορφώνει μέ τίς πρωτοβουλίες του καί τίς κινητοποιήσεις του. Ὅπου ἀποδείχνεται ὅτι ἡ πολιτική γραμμή τῆς ὀργανωμένης ἀριστερᾶς πρέπει νά σχηματισθῆ καί νά πραγματωθῆ σέ βάση πολιτιστική -ἀνεξάρτητη- ἐθνική ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιθυμία της εἶναι νά μένη εὐθυγραμμισμένη μέ τίς ἱστορικές ἀναγκαιότητες.

β) Ὀργανωτικό σχῆμα : Ὁ ἑλληνικός λαός ἀπέναντι στήν ὠμή βία καί καταπίεση φασιστικῆς χούντας ἀπάντησε μέ τόν τρόπο καί τά μέσα πού ὁ ἴδιος προσδιόρισε ἐμπειρικά καί σύμφωνα μέ τίς δυνατότητες πού πρακτικά προσφέρονταν ἀπό τήν φύση τοῦ καθεστῶτος. Φορτισμένος ἀπό αἴσθημα καί πολιτικό περιεχόμενο πού προαναφέρθηκε, σχημάτισε ἐπιτροπές ἀγώνα σέ βάση εἴτε ἐπαγγελματική, εἴτε περιφερειακή, εἴτε κατά χώρους σπουδῶν καί μέ στόχους συγκεκριμένες διεκδικήσεις πού ἀφοροῦσαν ἄμεσα προβλήματα τῆς ζωῆς τους. Αὐτές οἱ ἐπιτροπές ἦταν αὐτόνομες ἀπό πολιτική γραμμή "ἐκ τῶν ἄνω" καί ἀποδεσμευμένες ἀπό πρότυπα-μοντέλα πολιτικῆς δράσης, αὐτοσχεδίασαν τό πρόγραμμά τους καί τόν ἀγώνα τους, καθόρισαν οἱ ἴδιες τό πολιτικό περιεχόμενο καί συντονίστηκαν μέ ἄλλες ἐπιτροπές μέ ἀνακλητά συντονιστικά ὄργανα. Προέκυψε ἔτσι μιά συντονιστική ἐπιτροπή πού σκοπό εἶχε νά συντονίζη τίς δραστηριότητες μά πού γιά κανένα λόγο δέν ἀποτέλεσε διοικητικό ὄργανο τῶν ἐπιτροπῶν. Παράλληλα ἀφοῦ ὁ τόπος καί οἱ συνθῆκες τό ἐπέτρεπαν (μέσα στά πανεπιστήμια) συνῆλθαν σέ γενική συνέλευση τῶν ἐπιτροπῶν καί μέ οὐσιαστική πολιτική ζύμωση κατοχύρωσαν τό ὀργανωτικό αὐτό σχῆμα καί καθόρισαν τό πλαίσιο δράσης καί πολιτικῆς. Αὐτή ἡ γενική συνέλευση ἔγινε τό κυρίαρχο σῶμα ἀπό τίς ἐργασίες τοῦ ὁποίου ἀπόρρεαν οἱ βασικές κατευθυντῆριες τοῦ ἀγώνα.

Τ' ἀποτελέσματα ξεπέρασαν κάθε προσδοκία καί πρόβλεψη τῶν παραδοσιακῶν πολιτικο-κοινωνικῶν δομῶν, εἴτε αὐτές ἦταν οἱ καλούμενες "ὀρθοδοξες" εἴτε ἦταν ἀριστερίστικες. Σάν ἔκθαμβοι θεατές παρέμειναν καί παρακολουθοῦσαν τήν ἀλληλουχία τῶν γεγονότων ὅλοι αὐτοί πού εἶχαν καλομάθει μέσα σέ ἱεραρχημένες ὀργανώσεις κομματικές ἤ ἄλλες καί ὅπου ἡ πρωτοβουλία προέρχονταν πάντα

.../...

ἀπό κάποιο πολιτικό ἡγέτη ἤ κεντρική ἐπιτροπή. Γι αὐτούς ὅλους ἦταν παράξενο καί δυσνόητο τό γεγονός ὅτι ἐπιτροπές βάσης πῆραν τέτοιες πρωτοβουλίες καί μέ τόση εὐθύνη πού οἱ δικές τους ἡγεσίες οὐδέποτε φαντάστηκαν ἤ ἀπετόλμησαν. Αὐτές οἱ ὀργανωμένες κομματικά δυνάμεις ὁίστασαν γιά μιά στιγμή ἀλλά γρήγορα προσχώρησαν στήν ἀστραπιαία καί σαρωτική δράση αὐτῆς τῆς κίνησης (εἶναι γνωστό ὅτι ὁρισμένες πολιτικές τάσεις ἀποχώρησαν σάν διαφωνοῦντες ἀπό τήν γενική συνέλευση πού ἔγινε λίγο πρίν ἀπό τά γεγονότα τοῦ πολυτεχνείου, ἀλλά κατόπιν ἐπέστρεφαν καί συμμετήχαν σ' αὐτά). Εἶναι φανερή λοιπόν ἡ ἀδυναμία καί ἡ ἱστορική ἀπόκλιση αὐτῶν τῶν πολιτικῶν δομῶν, ἡ πρωτοπορία τήν ὁποία διεκδικοῦν μέσα στό κίνημα δέν ταυτίστηκε μέ αὐτούς ἀλλά προῆλθε ἀπό ἕνα ἄλλο χῶρο τοῦ κινήματος, αὐτόν πού ὀνομάζεται κάπως ἀόριστα σήμερα ἀλλά πιό συγκεκριμένα αὔριο νέα ἑλληνική ἀριστερά, ἀνεξάρτητη ἀριστερά, ἤ αὐθόρμητοι ἤ ἀναρχικοί κ.λ.π. Πάντως τό γεγονός εἶναι ὅτι στό σχῆμα αὐτό τῶν ἐπιτροπῶν συσπειρώθηκε τελικά ὅλη ἡ ἀριστερά ἀλλά ἀκόμα καί κεντρόες καί πιό δεξιές δυνάμεις πράγμα πού δίνει δείγμα καί προμήνυμα γιά μιά παλλαϊκή συμμετοχή στό κίνημα κάτω ἀπό ἕνα τέτοιο ~~σχῆμα~~. ὀργανωτικό σχῆμα.

Ὁ σχηματισμός αὐτός τῶν δυνάμεων ὡρίμασε, συνειδητοποιήθηκε καί ἔδοσε τήν μάχη στήν διάρκεια τῶν γεγονότων τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς τόν νοέμβρη τοῦ 73. Ἡ μάχη αὐτή ὑπῆρξε μιά πρῶτη μάχη, ἕνα προοίμιο μελλοντικῶν ἀγώνων καί ἄν τό τίμημα ἦταν σκληρό (ἑκατοντάδες νεκροί καί χιλιάδες τραυματίες) τά ἀποτελέσματα ἦταν ἀνάλογα μέ τό κόστος πού πληρώθηκαν. Ἡ σύγκρουση αὐτή φέρνει δυό σκέλη ἐπιτυχίας : Ἀπό τήν μιά μεριά ἦταν ἡ αἰτία νά ξεκαθαριστοῦν τά πολιτικά πράγματα τοῦ τόπου ξεμασκάροντας τόν στρατιωτικό φασισμό καί τίς βλέψεις του γιά ψευδοπολιτικοποίηση ὅπως καί ὅλους ἐκείνους τούς πολιτικούς σχηματισμούς καί παράγωντες πού ἀπέβλεπαν στόν συμβιβασμό. Καί ἀπό τήν ἄλλη ἀποτέλεσε ἱστορικό σημεῖο στό ἐσωτερικό τοῦ κινήματος ὅπου γιά πρώτη φορά μετά τήν ἧττα τοῦ ἐμφυλίου τό κίνημα ξεπερνάει τό σύμπλεγμα ἡττοπάθειας, ἐγκαταλείπει τήν πολιτική οἰκτου καί συμπάθειας καί ἀνακαζάρεται στήν προοπτική τῆς δυναμικῆς ἀναμέτρησης. Τό αἷμα δέν χύθηκε ἄδικα ξέπλυνε ὅλη τήν θολοῦρα πού εἶχε ἐπικρατήσει ἐπί 30 χρόνια στά ἑλληνικά πράγματα, τό σόκ ἦταν ἀρκετά δυνατό γιά νά καταλάβωμε ὅλοι οἱ ἕλληνες ὅτι πλέον δέν χωροῦν διαβρωμένες καταστάσεις καί ὅτι τό ἔθνος πρέπει νά προσανατολιστῆ σοβαρά σέ ὅσο γίνεται πιό αὐθεντικές λύσεις.

Τί εἶναι ὅμως αὐτό τό ὀργανωτικό σχῆμα πού ἔγινε ἀμέσως πρωτοπορία τοῦ κινήματος καί τό ὁδήγισε στήν ἐπιτυχία τόσο συμαντικῶν στόχων;

.../...

Τό σχῆμα αὐτό σέ ἀντίθεση μέ τίς συγκεντρωτικές κομματικές ἤ ἄλλες ὀργανώσεις,παρουσίασε βασικά πλεονεκτήματα.Ἀφαίρεσε ἀπό τόν ἀντίπαλο τήν δυνατότητα γιά ἕνα συγκεκριμένο πολιτικό μέτωπο κρούσης ὅπου θά μποροῦσε νά ἐπωφεληθῆ τόν διασπαστικό ρόλο τῶν πολιτικῶν διαφωνιῶν καί τήν σιωπηρή ἀνοχή τῆς ἀντίδρασης,ντόπιας καί ξένης,γιά νά δικαιολογήση τό χτύπημα μέ τά γνωστά ἐπιχειρήματα τῆς προδοσίας,τῆς κατασκοπείας,καί ἐν γένει τόν ἀντικουμουνισμό.Ὑποχρεώθηκε νά χτυπήση χωρίς τήν ὁποιαδήποτε κάλυψη ἤ πρόσχημα,φάνηκε καθαρά ὅτι τό χτύπημά τους ἦταν χτύπημα κατά τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τοῦ ἔθνους γενικότερα,ἀπόδειξε δέ παγκόσμια τό τερατῶδες,ξενοκίνητο πρόσωπό του.Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό στρατιωτικό καθεστώς ὑπέστει καταφανή ἧττα,τώρα ἐμφανίζεται πιό ἀσταθές καί ἴσως περισσότερο εὐάλωτο ἀπό κάθε ἄλλη φορά.

Ἕνα δεύτερο πλεονέκτημα τό ὁποῖο εἶναι βαρυσήμαντο γιά τό λαϊκό κίνημα εἶναι αὐτό πού προαναφέρθηκε,δηλαδή ὅτι μαζικοποίησε τό κίνημα,ἔδοσε τήν πολυπόθητη πολιτική ἑνώτητα (τουλάχιστον γιά τήν περίοδο τῶν γεγονότων) πράγμα πού ἐπί χρόνια προσπαθοῦν μάταια νά πετύχουν οἱ διάφορες τάσεις καί ὀργανώσεις.Ἡ συμμετοχή λαϊκῶν δυνάμεων κεντρδας καί δεξιᾶς καταγωγῆς εἶναι πρωτόγνωρο φαινόμενο γιά τό μαζικό κίνημα τῶν τελευταίων ἐτῶν, εἶναι τό ὀργανωτικό αὐτό σχῆμα πού συμπαρέσυρε καί χώνεψε τέτοιες δυνάμεις δημιουργόντας τήν προοπτική γιά τήν παλλαϊκή συμμετοχή στόν ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τόν τύραννο.Ἀλλά πάνω ἀπ'ὅλα ἡ ἐνεργητική συμμετοχή ἐργατικῶν δυνάμεων ἀποδείχνει ὅτι ἡ ἐργατική τάξη εἶναι εὐαίσθητη σέ μιά τέτοια κινητοποίηση καί τήν ἀποδέχεται,ἐνῶ ἀντίθετα δέν κινητοποιήθηκε ἀπό κανένα ἄλλο ὀργανωτικό σχῆμα τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Παρουσίασε ἀκόμα πρωτότυπη καί εὐφάνταστη μεθοδολογία δράσης,πολύ διαφορετική ἀπό τίς παραδοσιακές κινητοποιήσεις.Οἱ ὑπηρεσίες ἀσφάλειας καί ὁ στρατός βρέθηκαν σέ πολύ δύσκολη θέση μπροστά σέ μέθοδες πού δέν γνώριζαν καί δέν εἶχαν αἴτημα σχέδιο νά τίς ἀντιμετωπίσουν,χάσανε λοιπόν τήν ψυχραιμία τους καί κινήθηκαν σπασμωδικά χτυπόντας ὅτσαλα καί χωρίς ὑπολογισμό. Αὐτό τούς στοίχισε πολλά γιατί ἡ ἔλλειψη ὑπολογισμοῦ γκρέμισε τό κῦρος τῆς ἐξουσίας καί τῶν μηχανισμῶν της πού μέχρι στιγμῆς παρουσιάζονταν ἄτρωτοι καί γεμάτοι αὐτοπεποίθηση.

Ἐπιπλέον οἱ ἀγωνιστές τοῦ νοέμβρη κατόρθωσαν νά διαφύγουν τήν ἄμεση καί ἀκαριαία ἐξουδετέρωση ὅπως συνέβαινε συνήθως στίς κλασικοῦ τύπου κινητοποιήσεις,ἀκόμα καί σήμερα μετά ἀπο ἀρκετούς μῆνες,μεγάλος ἀριθμός ἀγωνιστῶν διαφεύγει τήν σύλληψη.Τό γεγονός ὀφείλεται σέ μεγάλο βαθμό στήν φυσική κάλυψη πού προσφέρει ἕνα τέτοιο ~~σχῆμα~~ ὀργανωτικό σχῆμα.

.../...

Αὐτά τά πλεονεκτήματα καί ἄλλα πολλά πού θά μποροῦσε νά ἀναφέρη κανείς εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῶν βαθυτέρων σχέσεων οἱ ὁποῖες ἐπικρατοῦν στό ἐσωτερικό τοῦ σχήματος τῶν ἐπιτροπῶν βάσης μέ ἀνακλητά συντονιστικά ὄργανα καί κυρίαρχο σῶμα τήν γενική συνέλευση. Οἱ βαθύτερες αὐτές σχέσεις δέν εἶναι ἄμοιρες τῆς ἰδεολογίας, εἶναι ἡ διαδικασία πού ἑρμηνεύει τήν ἰδεολογία καί ἡ ὁποία ἐκφράζεται καί ἐπικυρώνεται ἀπό τήν ἑκάστοτε συγκεκριμένη δράση πρός τά ἔξω. Πρόχειρα, τηλεγραφικά θά μποροῦσε κανείς νά παραθέση τίς σχέσεις αὐτές γιά μιά πρώτη εἰκώνα τῶν δομῶν πού ἀναπτύσονται, ἐνῶ παράλληλα μένει νά γίνη ἐκτενής μελέτη καί καλλιέργεια αὐτῶν τῶν σχέσεων-δομῶν γιά νά διερευνηθῆ ἡ δυνατότητα μιᾶς τέτοιας ἰδεολογικῆς πιά τοποθέτησης.

Ἕνα πρῶτο χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι στό ἐσωτερικό μιᾶς ἐπιτροπῆς βάσης καταργῆται ἡ ὁποιαδήποτε ἱεράρχηση καί ἄν σέ μιά πρώτη φάση αὐτό δέν εἶναι ἀπόλυτο στήν ἐξέλιξή της ἡ ἐπιτροπή τείνει σ' ἕνα τέτοιο ἀπόλυτο. Αὐτό εἶναι φυσιολογικό ἀποτέλεσμα τήν στιγμή πού ἡ προσέλευση τῶν ἀτόμων στό πλαίσιο μιᾶς ἐπιτροπῆς δέν εἶναι τό ἐπακόλουθο μιᾶς προπαγάνδας ἤ προσηλυτισμοῦ, δέν ἀποτελεῖ στρατολόγηση σέ μιά οἰκογένεια συμφερόντων μέ σχεδιοποιημένο πλάνο ζωῆς (κόμμα), ἀλλά εἶναι ἐθελοντική καί συγχρόνως ἀναγκαστική ἀπό ζωντανές ἀναγκαιότητες, συγκεκριμένο ἀγωνιστικό στόχο καί ἀπό ρεαλιστικά προβλήματα τοῦ περιβάλλοντος. Ἕνα τέτοιο κίνητρο συμμετοχῆς δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό τήν θαλπορή καί τήν παρηγοριά πού προσφέρει στό ἄτομο μιά ἱεραρχημένη πολιτική δομή, ἀντιθετα τό ἄτομο αἰσθάνεται συνειδητοποιημένο καί ὑπεύθυνο γιά τό κάθε πρόβλημα, τήν κάθε δράση καί προγραμματισμό τῆς ἐπιτροπῆς καί ἡ παρέμβασή του εἶναι ἄμεση κι ἀποτελεσματική σέ ὅλα τά ἐπίπεδα.

Μιά τέτοια κατάσταση χωρίς νά ἀγνοῆ τίς ἰδιέτερες ἱκανότητες προσφορᾶς τοῦ κάθε ἀτόμου, δέν εὐνοεῖ παρ' ὅλ' αὐτά τήν ἐξειδίκευση καί κατ' ἀκολουθία τήν ἱεράρχηση καί τήν γραφειοκρατία. Ἐπιπλέον ἡ ἔννοια ἀνακλητότητας τῆς ἐκπροσώπησης τῆς ἐπιτροπῆς, πού συνήθως ἐπικρατεῖ μέσα σ' αὐτές, εἶναι μιά πρόσθετη ἀσφαλιστική δικλείδα. Αὐτά τά στοιχεῖα εἶναι ἱκανά καί δημιουργοῦν ἀτμοσφαιρα κατάλληλη γιά τήν λειτουργία τῆς ἄμεσης δημοκρατίας ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μοναδικό ἐχέγγυο γιά τήν ὀρθότερη καί ἀποτελεσματικότερη τοποθέτηση τῆς ἐπιτροπῆς μέσα στήν δράση της καί τήν πολιτική της ἐμφάνιση.

Εἶναι προφανές ὅτι οἱ συνθῆκες προσέλευσης καί κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἐπιτροπῆς δέν εὐνοοῦν τήν ἀνάπτυξη τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ σάν μέθοδο λειτουργίας της. Τά μέλη της ὄντας συνειδητοποιημένα, ὑπεύθυνα καί κινητοποιημένα πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις καί τά προβλήματα πού προκύπτουν ἀπό τόν ἀγώνα τῆς ἐπιτροπῆς καί κατ' ἐπέκταση τοῦ μαζικοῦ

κινήματος,δέν ἔχουν νά ὑποκύψουν στίς θελήσεις μιᾶς πλειοψηφίας ἡ ὁποία εἶναι δυνατόν νά εἶναι τεχνιτή ἤ τέλος πάντων ν'ἀντιπροσωπεύη μιά ἀπό τίς ἑρμηνεῖες πού μποροῦν νά δοθοῦν στά ἐν γένει θέματα.Γιατί σήμερα ἀποτελεῖ λαϊκή συνείδηση ἡ πολλαπλότητα τῆς πορείας γιά τήν κατάχτηση τῶν στόχων καί ἀποδιώχνεται ἡ νοοτροπία ἀποδοχῆς μιᾶς μονόχνοτης καί μονοδιάστατης πολιτικῆς γραμμῆς.'Εξ ἄλλου ἡ ἄσκηση τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ μέ μέσον τίς πλειοψηφίες χίδρύει μιά καθεστηκυῖα τάξη πραγμάτων καί μοιραία καλλιεργεῖ τίς ἔννοιες τῆς συμπολίτευσης καί ἀντιπολίτευσης πού δέν εἶναι μακρυά ἀπό τά ἀστικά πρότυπα δημοκρατίας καί τά κοινοβούλια.'Από τήν ἄλλη αὐτή ἡ καθεστηκυῖα τάξη τείνει νά ἐπιβάλλεται στήν μειοψηφία καταφεύγοντας σέ μηχανισμούς ἐξουσίας στό ἐσωτερικό τῆς δομῆς καί κατ'ἐπέκταση σέ διοικητικά μέτρα,ἱεραρχία,γραφειοκρατία μεταθέτοντας ἔτσι τήν συγκρουση ἀπό τό ἐξωτερικό τῆς δομῆς ὅπου βρίσκεται ὁ ἀντίπαλος στό ἐσωτερικό της προκαλόντας τήν ἀλληλοεξόντωση.Οἱ ἐπιτροπές δέν εἶναι ἄμοιρες ἑνός τέτοιου κινδύνου,πολλές φορές καί λόγω πεπαλαιωμένης νοοτροπίας πολλῶν ἀγωνιστῶν,εἶναι δυνατόν νά δημιουργηθοῦν τάσεις σέ μιά τέτοια κατεύθυνση οἱ ὁποῖες ὅταν ἐπικρατήσουν τότε οἱ ἐπιτροπές καταδικάζωνται στήν παρακμή καί τήν διάλυση, φαινόμενο πού συγχνά παρατηρήθηκε.Πάντως κατά κανώνα καί ἰδίως σέ περιόδες ἔντασης καί ἀγώνα τό πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ μέσα στίς ἐπιτροπές εἶναι τό πνεῦμα τῆς ὁμοφωνίας κι αὐτό γιατί ἡ ἴδια ἡ ἐπιταγήτοῦ ἀγώνα δέν ἀφίνει πολλά περιθώρια ἑρμηνείας κι ἐπιλογῆς."Οταν πάλι ἡ πόλωση πραγματοποιηθῆ τότε καί ἡ πλειοψηφία καί ἡ μειοψηφία προχωροῦν στούς στόχους τους ἀπό παράλληλους ἤ διαφορετικούς δρόμους χωρίς ὅμως νά εἶναι ἀπαραίτητο ὁ ἕνας νά ὑποταχτῆ στόν ἄλλον,ἔτσι ἡ σύγκρουση παραμένει πάντα στό ἐξωτερικό τῆς δομῆς ὅπου βρίσκεται ὁ πραγματικός ἀντίπαλος."Οταν δέ αὐτή ἡ πόλωση ὀξυνθῆ σέ μεγάλο βαθμό καί ἡ συμβίωση στήν ἴδια δομή εἶναι πρακτικά ἀδύνατη,εὔκολα μπορεῖ νά διασπαστῆ σέ περισσότερες ἐπιτροπές χωρίς αὐτό νά ἀποτελῆ πλῆγμα γιατί οἱ σχέσεις δέν πέρνουν μορφή ἀνταγωνιστική ἀλλά παραμένουν συναγωνιστικές τήν στιγμή πού ὅλες οἱ ὁμάδες δροῦν σέ σχέση μέ τόν πραγματικό ἀντίπαλο καί ὄχι μέ ἕναν ἐσωτερικό [redacted] φαντασματικό ἀντίπαλο.'Αντίθετα στίς παραδοσιακές συγκεντρωτικές δομές ἡ διάσπαση ἀποτελεῖ μεγάλο πλῆγμα γιατί ὁ ὑδροκεφαλισμός τῆς δομῆς ἀπαιτεῖ μιά διαρκή τροφοδοσία τοῦ ὀγκώδους καί μονοδιάστατου μετώπου πού θέλει νά ἀντιπαραθέση, ἔτσι ἡ διάσπαση εὐνουχίζει τέτοιες δομές καί ἀποτελεῖ [redacted] τό ἀδύνατό τους σημεῖο τό ὁποῖο δέν παραλείπει ὁ ἀντίπαλος νά χρησιμοποιῆ κατά κόρον'ἀλλά ἀκόμα καί οἱ "σύμμαχοι" πού ἐπιδιώκουν ὄφελος γιά τήν σκοπιμότητα τῆς δικιᾶς τους πολιτικῆς.Συνήθως λοιπόν στό πλαίσιο τῶν ἐπιτροπῶν

.../...

τό φαινόμενο πού παρατηρῆται εἶναι μιά διαρκῶς ἐναλλασσόμενη ἤ ἀντιστικτική δράση πού ἐπιδεικνύει εὐφυΐα,φαντασία,πρωτοτυπία,ἀποτελεσματικότητα κι αὐτό γιατί ὅλες οἱ δυνάμεις πού τίς ἀποτελοῦν ἐκφράζονται,εἴτε ἀνοίκουν σέ πλειοψηφία εἴτε σέ μειοψηφία.Μιά τέτοια δημοκρατία ὅπου ὅλες οἱ δυνάμεις ἐκφράζονται ἐνεργητικά (ἄμεση δήμοκρατία) μοιάζει πιό πρόσφορη κι ἀποτελεσματική ἀπό μιά συγκεντρωτική δημοκρατία πού ἄλλοτε εἶναι ὑπέρμετρα συγκεντρωτική (ἀπολιταρχική) καί ἄλλοτε διαλυτική (ἀστική) μά πού εἶναι σπάνια ἰσορροπημένη.Ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός μπορεῖ βέβαια νά ἐπικαλεσθῆ τό ἐπιχείρημα ὅτι βασίζεται στήν θέληση τῆς πλειοψηφίας καί ὅτι τό δίκαιο εἶναι τῆς πλειοψηφίας·ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι τό δίκαιο εἶναι πράγματι τῆς πλειοψηφίας ἀλλά ὄχι ἀπαραίτητα καί τό σωστό καί ἐπειδή τό σωστό εἶναι δυσδιάκριτο στήν καθημερινότητα πρέπει νά μποροῦν ὅλες οἱ δυνάμεις νά τό διεκδικοῦν καί τότε μόνο εἶναι σιγουρότερο ὅτι θά ἐπικρατήσῃ.

Αὐτές οἱ βαθύτερες σχέσεις στό πλαίσιο τῶν ἐπιτροπῶν δέν εἶναι μιά ὑπόθεση πού παραμένει ἀπομονωμένη στό ἐσωτερικό τῆς ἐπιτροπῆς,ἐπεκτήνονται καί διατρέχουν ὅλο τό σῶμα πού ἀποτελεῖ μιά γενική συνέλευση καί σέ ἀκολουθία τό μαζικό λαϊκό κίνημα.Τά συλλογικά λοιπόν ὄργανα τοῦ κινήματος,εἴτε αὐτά εἶναι ἔννομα εἴτε παράνομα,δέν εἶναι ἱεραρχημένα γιά τούς ἴδιους λόγους πού προαναφέρθηκαν στό πλαίσιο τῶν ἐπιτροπῶν ἀλλά καί γιατί ἀποτελοῦνται ἀπό αὐτές τίς ἴδιες ἤ ἀπό τούς ἐκπροσώπους τους.Ἡ σέ κάθε στιγμή ἀνακλητότητα αὐτῶν τῶν ἐκπροσώπων δέν εὐνοεῖ τήν δημιούργια μονίμων σχέσεων καί σταθερῶν ἀναλογιῶν στήν διαμάχη πού ἀσκῆται φυσιολογικά μέσα σέ συλλογικά ὄργανα,ἔτσι γιά ἕνα ἐπιπλέον λόγο ἀποφεύγεται ἡ δημιουργία καθεστηκυίας τάξης καί σέ μαζικότερη κλίμακα.Ἡ ἀτμόσφαιρα λοιπόν πού ἐπικρατεῖ στά συλλογικά ὄργανα δέν εἶναι ἡ ἀγωνη διαμάχη καί πολεμική πρός τά μέσα,ἡ ἔλλειψη ἱεράρχησης,διοίκησης,ἐξουσίας καί μέ δυό λόγια ἡ ἰσοτιμία ὅλων τῶν μελῶν καί ἡ διατήρηση τῆς πολλαπλότητας τῶν ἀπόψεων εὐνοοῦν τήν ξεκάθαρη καί φωτισμένη ἐκτίμηση τῶν προβλημάτων πράγμα πού ἐπιτρέπει τίς περισσότερες φορές νά τοποθετῆται τό σωστότερο πλαίσιο γιά τόν ἀγῶνα.

Αὐτές εἶναι σέ γενικές γραμμές οἱ βαθύτερες σχέσεις πού δημιουργοῦν τά πλεονεκτήματα καί κάνουν αὐτό τό ὀργανωτικό σχῆμα πρωτοπορία στό κίνημα. Σέ κατακλείδα αὐτό πού διακρίνει κανείς εἶναι ὅτι σ'ἕνα τέτοιο ὀργανωτικό σχῆμα δέν λειτουργοῦν μηχανισμοί κομματικοί ἤ ἄλλοι,λειτουργοῦν ἄνθρωποι, ἄτομα.Αὐτά τά ἄτομα εἶναι συνειδητοποιημένα καί ὑπεύθυνα καί ἄν δέν εἶναι ὑποχρεώνονται νά γίνουν γιατί δέν ὑπάρχουν διοικητικοί μηχανισμοί νά ἐπωμίζωνται τίς εὐθύνες γιά λογαριασμό τους,ὅλοι εἶναι ἐκτεθημένοι καί ἰσότιμοι ἀπέναντι στίς εὐθύνες καί τίς ὑποχρεώσεις.Μιά τέτοια διαδικασία εἶναι ἡ πιό καταξιωμένη γιατί ἐπιτρέπει στά ἄτομα νά ἀναπτυχθοῦν,---------

νά προβληματισθοῦν,νά πάρουν ἀποφάσεις,νά μορφωθοῦν καί μέ μιά λέξη νά ἀποχτήσουν ὀντότητα.Ἀντίθετα στίς παραδοσιακές ἱεραρχημένες δομές τό ἄτομο αἰσθάνεται συντριμένο κάτω ἀπό τό βάρος μιᾶς ὀγκωδέστατης γραφειοκρατικῆς ἔμφασης στήν ὁποία ἄβουλα καί μηχανικά ἐγκαταλείπεται.Νά λοιπόν πού μέσα ἀπό αὐτές τίς διαδικασίες προκύπτει καί μπαίνει ἕνα μεγάλο θέμα πού οἱ περισσότερες μαρξιστολογίες ἀποφεύγουν νά θέσουν ἤ εἶναι ξεκαθαρισμένα ἀντίθετες,ὁ ἱστορικός ἀλλά καί ὀντολογικός παράγωντας τοῦ ἀτόμου.Στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι αὐτός ὁ παράγωντας πού δίνει τόν τόνο καί τήν ἔκταση σέ περιφανῆ γεγονότα σάν αὐτά τοῦ νοέμβρη.Ἡ ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ παραμελημένου παράγωντα θά πρέπη κάποτε νά γίνη ἀπό τίς δυνάμεις πού ἀποβλέπουν στόν σοσιαλισμό,ἄν θέλουν ὁ σοσιαλισμός αὐτός νά εἶναι ἀνθρώπηνος.

○

[illegible]

Σήμερα μετά τά γεγονότα,αὐτό πού ἐπικρατεῖ στόν ἑλληνικό χῶρο ἀλλά καί ἔξω ἀπό αὐτόν εἶναι "ἡ σιωπή μετά τήν κατακίγδα".Ὅλοι κι ὁ καθ'ἕνας ἀπό διαφορετικούς λόγους καί αἰτίες σιωποῦν ἤ ἀποσιωποῦν ἕνα θέμα πού ἀποτελεῖ στιγμή τῆς ἀλήθειας γιά τόν ἑλληνικό λαό ἀλλά σ'ἐπέχταση καί γιά ὅλους τούς ἄλλους λαούς.

Ἀνατολή καί δύση ἀποσιωποῦν ἐπιμελῶς τό ζήτημα,τρέμουν τήν ἀπήχηση πού μπορεῖ νά ἔχη στήν κοινή γνώμη ἄν τήν πληροφορήσουν,τρέμουν τίς συνέπειες, φοβοῦνται γιά τόν ἴδιο τους τόν ἑαυτό καί τήν συντήρηση τῆς ἰσορροπίας στίς ἐξουσίες τους (ἰσορροπία τρόμου),φοβοῦνται γιατί κι αὐτοί γνώρισαν ἀνάλογες ἐμπειρίες (μάης τοῦ 68 στήν γαλλία,γεγονότα τῆς οὐγγαρίας κ.λ.π.) καί ἐντέλει φρικιάζουν στήν ἰδέα μιᾶς γενίκευσης τέτοιων φαινομένων.Φαίνεται ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός δέν εἶναι μόνος του στήν ἱστορική στάση πού παίρνει ἀπέναντι στά πράγματα,ἀνάλογη στάση ἔχουν ἐν δυνάμει ὅλοι οἱ λαοί σήμερα καί τά παραδείγματα δέν λείπουν.Ἡ κάθε πρωτοπόρα σκέψη δέν μπορεῖ νά παραβλέψη μιά τέτοια πραγματικότητα,εἶναι καιρός νά συζητηθῆ καί νά συζητηθῆ μεγαλόφωνα,νά πάψη ὁ κόσμος νά ἐθελοτυφλῆ στά αὐριανά του προβλήματα.

Μέσα στήν ἑλλάδα ἡ χούντα πού διαδέχτηκε τόν ἑαυτό της (ἀλλαγή τακτικῆς τοῦ ἴδιου κέντρου ἐξουσίας) διέκοφε κάθε δημόσιο διάλογο,κλίστηκε στόν ἑαυτό της καί δέν τήν ἀπασχολεῖ νά πείση κανένα.Μέ μοναδικό ὅπλο τήν τρομοκρατία προσπαθεῖ νά συντηρήση τήν κλονισμένη ἐξουσία της καί γιά νά ξεφύγη ἀπό τό ἐπίκεντρο τῶν ἀντιθέσεων καλλιεργεῖ τήν ἀπειλή ἐξωτερικοῦ κινδύνου δημιουργώντας ἐμπόλεμη ἀτμόσφαιρα (ἑλληνο-τουρκική διένεξη).Ἔτσι πρόσθετοι κίνδυνοι καί καταστροφές συσσωρεύονται σέ βάρος τῶν δύο λαῶν γιατί ἀνάλογη φαίνεται ἡ στάση καί τῆς τούρκικης ἐξουσίας.

.../...

'Ο καλούμενος πολιτικός κόσμος τῆς ἑλλάδας μετά τόν κραυγαλαῖο καί ἀνένδοτο πολιτικαντισμό πού ἀντέταξε στήν φευδοπολιτικοποίηση τοῦ παπαδόπουλου,σώπασε κι αὐτός πανικοβλημένος καί ξεπερασμένος ἀπό τό μέγεθος τῆς λαϊκῆς ἀντίδρασης.'Η ἀνικανότητά τους γιά τήν ὁποιαδήποτε ἀποτελεσματική συμπαράσταση καί κάλυψη σ'αὐτήν τήν κίνηση τοῦ λαοῦ ἀπέδειξε ὅτι δέν ἔχουν κανένα ἐφόδιο γιά νά διεκδικήσουν τήν ἐξουσία καί ἑπομένως ἡ παρουσία τους στόν χῶρο ἀποτελεῖ πολιτικό ἀποπροσανατολισμό καί παράγωντα πού δικαιολογεῖ καί στηρίζει τήν ὕπαρξη τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας.'Επιβεβαίωση αὐτῆς τῆς ἰδιότητάς τους εἶναι ὅτι ἀμέσως μετά τό ἔγκλημα τῆς χούντας,ἔσπευσαν νά βολιδοσκοπήσουν μήπως θά τούς δίνανε μέρος τῆς ἐξουσίας ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι πού βάφανε τά χέρια τους στό αἷμα καί φυσικά προσφέροντας σάν ἀνταλλαγμα πολιτική καί ἠθική κάλυψη (περίπτωση ὅλων τῶν ἀστῶν πολιτικῶν ἀλλά καί μερίδας τῆς ἀριστερᾶς ἡ ὁποία ἔλπιζε κι αὐτή στόν συμβιβασμό).Παρ'ὅλα αὐτά ὁ ματωμένος συμβιβασμός δέν ἔγινε καί τότε ὁ πολιτικός κόσμος προτίμησε τήν ἀσφάλεια πού προσφέρει ἡ συνενοχή παρά νά βροντοφωνάξη καί νά καταγγίλη τό ἔγκλημα'κανείς τους δέν ἔκανε καταγγελία ἤ δηλώσεις ὅπως εἶναι τό συνήθιό τους,ἐκτῶς ἀπό μικρή μερίδα τῆς ἀριστερᾶς τήν ὁποία καταφέρανε νά φιμώσουν.

'Ο ἑλληνικός λαός σιωπᾶ κι αὐτός ἀλλά γιά λόγους διαφορετικούς,θρηνεῖ τούς νεκρούς του κι ἐπουλώνει τίς πληγές του.Μέσα σ'αὐτόν τόν φιμωμένο σπαραγμό ἀνασυντάσεται,σκέφτεται τήν πρόσφατη μάχη,κατασταλάζει τήν ἐμπειρία καί θρέφει τόν καίνούργιο σηκωμό.Γιατί καινούργιος σηκωμός ἀργά ἤ γρήγορα θά ὑπάρξη,γιατί ἡ ἐπιλογή τῆς μελλοντικῆς πορείας ἔγινε,γιατί εἶναι παράδοση στούς ἕλληνες νά μήν συγχωροῦνε τό αἷμα πού χύθηκε.

.../...

Ἐδῶ ποὺ φτάσανε τὰ πράγματα μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ πολυτεχνείου καὶ παίρνοντας ὑπόψην τὴν θέση καὶ ρποοπτικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ (μαζικὸ κίνημα) οἱ ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ ἀναπροσαρμόσουν τὸν διάλογο γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ εἶναι τὸ κίνημα. Σὲ μιὰ πρώτη φάση οἱ περισσότερες ἀπὸ αὐτὲς τὶς δυνάμεις διαισθάνθηκαν τὴν ἱστορικὴ τους ἀπόκλιση καὶ δημαγωγικὰ ἔσπευσαν νὰ υἱοθετήσουν αὐτὸ τὸ ὀργανωτικὸ σχῆμα ποὺ κυριάρχησε στὰ γεγονότα. Καὶ εἶναι αὐτὸ δημαγωγία γιατὶ οἱ περισσότεροι ἀποφεύγουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἰδεολογία ποὺ φέρνει τὸ ὀργανωτικὸ σχῆμα τῶν ἐπιτροπῶν βάσης ἢ εἶναι ὁριστικὰ ἀντίθετοι σ' αὐτὴν τὴν ἰδεολογία. Ἔτσι πειθαναγκασμένοι ἀπὸ τὰ γεγονότα δέχονται τὶς ἐπιτροπὲς σὰν μιὰ ἐπιπλέον φόρμα δράσεις χωρὶς ἰδεολογικὲς προεκτάσεις καὶ χωρὶς κυρίως νὰ ἀνατρέπουν τὰ συγκεντρωτικὰ ὀργανωτικὰ σχήματα ποὺ αὐοἱ ὑπηρετοῦν. Θέλουν νὰ ἐμφανίζουν τὶς ἐπιτροπὲς σάν ἕνα σκέλος ὀργανωτικοῦ μαζικοῦ τύπου τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ νὰ τροφοδωτῆ τὴν συγκεντρωτικὴ δομὴ ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κόμα. Δὲν καταλαβαίνουν ὅμως ὅτι μιὰ τέτοια ἐπιπόλεη ἀντιμετώπιση διαιωνίζει τὴν ἱστορικὴ ἀπόκλιση μέσα στὴν ὁποία ζοῦν αὐτοί οἱ ἴδιοι, οἱ ἐπιτροπὲς κάτω ἀπὸ τέτοια μεταχείριση διαλύονται καὶ δὲν ἐπιτελοῦν τὸν ἱστορικό τους ρόλο, ἔτσι ἡ κατάσταση ἐπανέρχεται στὰ ἴδια καὶ τὰ αὐτὰ ὅπου κυριαρχεῖ ὁ ἀνταγωνισμὸς καὶ ἡ στεῖρα διαμάχη μεταξὺ παρατάξεων. Ὅταν κάποτε ἡ ὀργανωμένη ἀριστερὰ ἀποφασίση νὰ πάψη νὰ δημαγωγῆ γιὰ πρόσκαιρα ὀφέλη θὰ βάλη τὸ ἐρώτημα : γιατὶ τὸ μαζικὸ λαϊκὸ κίνημα ἀκολούθησε αὐτὸ τὸ ὀργανωτικὸ σχῆμα καὶ ὄχι τὸ δικό της καὶ γιατὶ ἐκεῖνο βρίσκεται σὲ ἄνωδο ἐνῶ αὐτὴ παρακμάζει διαρκῶς;

Μιὰ πολὺ μερικὴ ἀπάντηση θὰ βρεθῆ σὲ ὅτι ἀναφέρθηκε σὲ προηγούμενες παραγράφους (ἰδεολογικὸ περιεχόμενο - ὀργανωτικὸ σχῆμα), γιὰ τὸ ὑπόλειπο τῆς ἀπάντησης θὰ ἔπρεπε ἡ ἀριστερὰ νὰ ριξῆ ὅλο τὸ δυναμικό της γιὰ νὰ τὸ προσδιορίση καὶ νὰ τὸ ἀναπτύξη. Μιὰ σοβαρὴ κι ἀνυστερόβουλη τέτοια προσπάθεια θὰ τὴν ἔβγαζε πιθανῶς ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο στὸ ὁποῖο βρίσκεται καὶ θὰ τὴν τοποθετοῦσε στὰ σύγχρονα, πρωτοπόρα κινήματα.

Δύο καθολικὰ καὶ παγκόσμια θέματα συνυπάρχουν στὴν βάση αὐτῆς τῆς συζήτησης, ἕνα πολιτιστικὸ καὶ συγχρόνως ἕνα ἱστορικό.
Ὁ ἐπιστημονικὸς χαρακτῆρας τῆς ζωῆς εἶναι σήμερα ἀναμφισβήτητη πραγματικότητα μὲ πολύτιμο περιεχόμενο καὶ προσφορὰ μέχρις ἑνὸς ὁρίου. Σὰν ὅλα τὰ ἀγαθὰ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἡ ἐπιστήμη καὶ τὰ ἐπακόλουθα παράγωγά της εἶναι κτῆμα τῶν ἰσχυρῶν γιὰ τοὺς ὁποίους ἀποτελεῖ ἐργαλεῖο γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ κοινωνικο-πολιτικοῦ τους ἐποικοδομήματος καὶ συγχρόνως τῆς πολιτικῆς ἐπεκτατισμοῦ ποὺ κατὰ κανόνα ἐξασκοῦν. Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν κρατῶν τους εἶναι προνόμιο τῆς κρατούσας τάξης κι ἐπομένως μέσον χαλιναγώγησης καὶ καταπίεσης

τῶν πληθυσμῶν πού κειμένονται ἔξω ἀπ'αὐτήν.Γιά τό ἐξωτερικό ἀποτελεῖ ἐξαγώγιμο προϊόν μέ κατεύθυνση τά λιγότερο ἤ καθόλου ἀναπτυγμένα κράτη (τεχνολογία,ἐπιστημονική κουλτούρα κ.λ.π.),μπαίνει στίς νόρμες τοῦ ἐμπορίου ὅπως κάθε κοινό ἐμπόρευμα κι ὁ ρόλος της γίνεται κερδοσκοπικός ἀλλά καί ἐπιθετικός τήν στιγμή πού πέρνει ἐνεργητικά μέρος στό γνωστό τρίπτυχο τῆς παρέμβασης,παιδεία-οἰκονομία-στρατός.Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι στό μεγαλύτερο μέρος της ἡ ἐπιστήμη,σέ ἐθνική ἀλλά καί σέ παγκόσμια κλίμακα,ἀποτελεῖ τό πρωταρχικό στοιχεῖο συσσώρευσης-ἀποταμίευσης (τεχνοκρατία-ἐξοπλισμοί). Ἔτσι συντελεῖ δραστικά στήν διατήρηση καί διαιώνιση τῆς ταξικῆς-καταπιεστικῆς κοινωνίας γιά τήν ὁποία εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ἀποταμίευση ἀποτελεῖ θεμέλιο.Αὐτή ἡ ἀποταμίευση μολύνει ἐξ ἴσου δυτικές καί ἀνατολικές κοινωνίες καί κράτη τά ὁποῖα ἀπό λόγους ἀνταγωνιστικούς ἀλλά καί βαθύτερα ἰδεολογικούς ἐπιδίδονται στήν ἄκρατη ἐπιστημονική ἀνάπτυξη καί σ'ἀκολουθία συσσώρευση-ἀποταμίευση.

Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἀγαθό πρώτης τάξης καί ἀποτελεῖ ἰδιέτερο προνόμιο τοῦ ἀἰώνα παρ'ὅλ'αὐτά δέν ἦταν ἄγνωστη καί στούς ἕλληνες προγόνους μας τῆς ἀρχαιότητας οἱ ὁποῖοι μᾶς κληροδότησαν τήν ὁρολογία καί μεγάλο μέρος τοῦ περιεχομένου καί οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίστηκαν ὅτι ἡ χρησιμοποίησή της θά ἔπρεπε νά γίνη μέ μέτρο,μέ μέτρο ἀνθρώπινο.Ὅπως ὅλα τά ἀγαθά ἡ ἐπιστήμη ἀκολούθησε τήν ἴδια μοίρα πού εἶναι ἡ ἀνθρώπινη ἀδηφαγία.Ἔτσι βλέπομε μιά ἐπιστημονική ἀνάπτυξη ἀσύλληπτη ὄχι μόνο γιά τόν ἁπλό ἀλλά καί γιά τόν πιό ἀναπτυγμένο ἀνθρώπινο νοῦ,ἡ ἐπιστήμη κυριάρχησε στά ἐγκόσμια κι ὁ ἀνθρώπινος βίος ἔγινε ἕνα πολύ μερικό στοιχεῖο της πού δέν ἔχει ὁπωσδήποτε τήν προτεραιότητα ἀφοῦ αὐτή διοχετεύεται στήν ἀνάπτυξη καταστροφικῶν μέσων (ἐξοπλισμοί).Ἕνα πολιτιστικό πλέον πρόβλημα μπῆκε ἔντονα στίς προηγμένες κοινωνίες,τό ἐρώτημα εἶναι ἄν ἡ ἐπιστήμη ὑπηρετῆ τόν ἄνθρωπο καί τήν ὠφέλιμη διάσταση τῶν ἀναγκῶν του ἤ ὁ ἄνθρωπος ὑπηρετῆ μιά παράλογη ἐπιστημονική ἀνάπτυξη μέ στόχους καί ἀποτελέσματα πού τόν ξεπερνοῦν ἤ γυρνοῦν καταστροφικά σέ βάρος του.Πρός τό παρόν πάντως διαπιστώθηκε ὅτι στά προηγμένα κράτη ὅπου κυρίως ἀναπτύχθηκε,ἡ ἀνθρώπινη ζωή ἔγινε μονοδιάστατη,ἀσήμαντη,καταθλιπτική - ἡ κοινωνική ζωή πέρασε ἀπό τήν ἀνθρώπινη ἐπικοινωνία στά μέσα ἐπικοινωνίας (προπαγάνδα) - ἡ πολιτική ζωή μετατράπηκε σέ στατιστική καί δημογραφία - οἱ ἰδεολογίες ἔγιναν νταπόζιτα συσσώρευσης καταστροφικῆς ἐνέργειας.

Ἡ ἀξία τῆς ἐπιστήμης σάν ἀπόλυτο ἰδανικό καί θεμέλιο κοινωνικό ἄρχισε ἤδη νά ἀμφισβητῆται ἔντονα.Οἱ προηγμένοι πληθυσμοί παρουσιάζουν συμπτώματα αὐτοάμυνας ἀπέναντι στούς κινδύνους πού προέρχονται ἀπό ἕνα ὑπέρογκο καί αὐτονομημένο σέ στόχους ἐπιστημονικό ἐποικοδόμημα (ἀμφισβητίες,χίπις,περιθωριακοί κ.λ.π.),συμπτώματα πού ὁδηγοῦν πολλές φορές μέχρι τήν ὁλοκληρωτική

.../...

ἄρνησή της. Αὐτά εἶναι ἀντανακλαστικά πού φέρνουν τό στοιχεῖο τῆς ὑπερβολῆς, πάντως τό φαινόμενο πού ἐγκαταστάθηκε καί ἀναπτύσεται καθημερινά στίς συνειδήσεις ὅλο καί μεγαλυτέρων πληθυσμῶν εἶναι ἡ ἀμφισβήτηση. Τό ἱστορικό πιά αὐτό φαινόμενο γιά τήν ἐποχήμας ξεπερνάει τόν παραδοσιακό πολιτικό προβληματισμό καί ἀπευθύνεται στό καθολικότερο πολιτιστικό πλέγμα τό ὁποῖο κινεῖται καί συντίθεται κυρίως ἀπό τήν ἐπιστημονική ἀνάπτυξη. Δέν ὑπάρχει θέμα βέβαια ν'ἀρνηθῆ κανεις ἤ νά μήν ἀρνηθῆ τήν ἐπιστήμη· θά ἦταν ἀφέλεια νά δημιουργηθῆ πρόβλημα ἠθικῆς τάξης μέ τήν ἐπιστήμη καθ'αὐτήν γιατί δέν εἶναι τύποτα παραπάνω ἀπό ἕνα ἐργαλεῖο μέ τό ὁποῖο διεξάγεται ἡ ζωή καί τά ἐργαλεῖα δέν ἔχουν δικιά τους ἠθική. Ὑπάρχει ὅμως πρόβλημα ἠθικῆς τάξης ὅσον ἀφορᾶ τίς ἀνθρώπινες ἰδεολογίες καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο χειρίζονται αὐτό τό ἐργαλεῖο, ἕναν τρόπο πού μοιάζει περισσότερο ἐπιβλαβής παρά ὠφέλημος.

Ἡ αὐταρχική διάρθρωση τῶν ἰδεολογιῶν μέσαχ ἀπό τήν ἱεράρχηση καί συγκεντρωποίηση ἐξουσιῶν δημιούργησε γιά ἀνταγωνιστικούς λόγους αὐτήν τήν συσσώρευση-ἀποταμίευση ἐπιστημονικῆς ἀνάπτυξης ἡ ὁποία μεταφράζεται κυρίως σέ καταστροφική ἐνέργεια, τεχνοκρατία καί ἄχρηστα καταναλωτικά ἀγαθά καί ἡ ὁποία βαραίνει ἀσφυκτικά πάνω στήν ἀνθρωπότητα. Ἀπέναντι σ'αὐτές τίς αὐταρχικές ἰδεολογίες-ἐξουσίες ἀντιπαρατίθεται ἡ ἀμφισβήτηση καί ὄχι ἀπέναντι τῆς ἐπιστήμης, σ'αὐτές ἀπευθύνεται ἡ δυσπιστεία κι ἡ ἄρνηση ὅπως καί στό ἐποικοδόμημά τους. Ὑπάρχει λοιπόν ἀνάγκη μιᾶς νέας μή αὐταρχικῆς ἰδεολογίας πού δέν προϋποθέτει τόν ἀνταγωνισμό, βρίσκεται μέσα στόν ὁρίζοντα τῆς ἐξέλιξης δηλαδή τόν μαρξιστικό ὁρίζοντα καί ἔχει τήν ἱκανότητα ἐπιβολῆς σέ παγκόσμια κλίμακα. Μιά τέτοια ὑποθετική γιά τήν ὥρα ἰδεολογία θά μποροῦσε νά ἰσορροπήση τήν πολιτιστική κρίση στήν ὁποία ὅλο καί περισσότερο βυθιζόμαστε. Αὐτό ὅμωςχ δέν μπορεῖ νά εἶναι τό ἔργο μιᾶς ἐλίτ (κομματικῆς ἡγεσίας) ἡ ὁποία θά τό ἐμπνευσθῆ καί θά τό ἐπιβάλη γιατί ἀποδείχτηκε ὅτι μιά τέτοια διαδικασία φέρνει μέσα της τήν ἱεράρχηση καί τόν αὐταρχισμό, ἀντίθετα εἶναι τό ἔργο ἑνός πλατῦ κοινωνικο-πολιτικοῦ ὀργασμοῦ τῶν προλεταροποιημένων πληθυσμῶν οἱ ὁποῖοι χειραφετοῦνται πέρνοντας τίς εὐθύνες στά χέρια τους κι ἐπιβάλλοντας ἀπευθύας τήν θέλησή τους. Ὁ ρόλος τῆς ἰδεολογικῆς πρωτοπορίας μέ τέτοια ὀπτική θά μποροῦσε νά ἐπιταχύνη ἕνα τέτοιο γίγνεσθαι βάζοντας σάν κεντρική της ἐργασία τήν χειραφέτηση ὅσο γίνεται πολυαριθμοτέρων μαζῶν καί τήν ὀργάνωσή τους σέ ἐπιτροπές πρωτοβουλίας, μέ τόν ὅρο ὅτι δέν θά παρασυρθῆ ποτέ στήν δημιουργία συγκεντρωτικῶν μηχανισμῶν.

Αὐτή ἡ οὐτοπιστική γιά τήν ὥρα διαδικασία ἄρχισε παρ'ὅλα αὐτά νά μπαίνη σέ ἐνέργεια ἀπό λόγους αὐτοάμηνας. Τά προλεταροποιημένα λαϊκά στρώματα πιό ἐκτεθειμένα στούς κινδύνους πού προκαλοῦνται ἀπό τίς παρενέργειες τῆς κακῶς

.../...

νοούμενης ἐπιστημονικῆς ἀνάπτυξης,διαισθάνθηκαν τήν ἀπειλή καί ἄλλοτε ἀντέδρασαν αὐθόρμητα (ἀμφισβητίες,χύπις,περιθωριακοί) καί ἄλλοτε πιό συνειδητοποιημένα-πολιτικά (μάης τοῦ 68 στήν γαλλία,νοέμβρης 73 στήν ἑλλάδα καί πολλές ἄλλες xxxxx κινήσεις στήν εὐρώπη καί ἀμερική xxxxxxxxxx σποραδικῆς μορφῆς).Οἱ πολιτικοποιημένες ἀντιδράσεις ἐκφράστηκαν ὅλες τίς φορές μέ τό ὀργανωτικό σχῆμα τῶν ἐπιτροπῶν βάσης μέ συντονιστικά ὄργανα καί γενικές συνελεύσεις,χαρακτηριστικό τους εἶναι ὅτι ἐκτώς ἀπό τά αὐστηροῦ xxxxxxxxxxx πολιτικοῦ περιεχομένου συνθήματα προωθήθηκαν καί ἄλλα γενικότερα πολιτιστικά ὅπως "ἐλευθερία","ἡ φαντασία στήν ἐξουσία","κάτω ἡ ἐξουσία"κ.λ.π.,καλλιεργήθηκαν δέ ἔννοιες ὅπως τῆς ἰσοτιμίας τῶν μελῶν-κατάργησης τῆς ἱεράρχησης -πρωτοβουλίας-ἰσότητας στήν ἔκφραση-κοινοβιακῆς συμβίωσης κ.λ.π.,ὅπως ἐπίσης καί οἱ καθολικότερες ἔννοιες τῆς <u>αὐτοδιαχείρισης-συντονισμοῦ-αὐτοάμυνας</u>.

Ὅπως τά γεγονότα δείξανε ἀνάλογη μορφή πῆρε τό μαζικό κίνημα στήν ἑλλάδα καί εἶναι ἄξιο ἀπορίας πῶς ἕνας τόπος πού δέν κατέχτησε ἀκόμα ἕνα ὑψηλό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης ἐκφράζεται μέ τά ἴδια μέσα ὀργανωτικά-ἰδεολογικά ὅπως ἐκεῖνα τῶν προηγμένων χωρῶν.Ἕνα τέτοιο παράδοξο δικαιολογῆται ἀφ'ἑνός ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ μαζική ἐπικοινωνία σήμερα ἐπιτρέπει τήν ἄμεση διάδοση τῶν ἰδεῶν διατηρόντας ἔτσι παροῦσα καί ἔντονη τήν ἱστορική συνείδηση τῶν μαζῶν οἱ ὁποῖες κατέχουν μιά κάποια δίοδο στήν μόρφωση καί τήν πληροφόρηση,ἀφ'ἑτέρου στό εὐαίσθητο xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx πολιτικό ἔνστικτο τοῦ μαζικοῦ κινήματος τό ὁποῖο ἐπιδεικνύει πλατύτερη καί βαθύτερη ὀπτική στά πράγματα ἀπό κοματικούς ἤ ἄλλους μηχανισμούς δεσμευμένους ἀπό ἄπειρες πολιτικές καί ἱστορικές προκαταλήψεις.Ὅπου ἀποδείχνεται ὅτι κοινωνίες οἱ ὁποῖες ξέφυγαν ἱστορικά ἀπό τό στάδιο φεουδαρχίας (ἀγροτικῆς οἰκονομίας) καί κατέχουν κάποιο βαθμό ἀνάπτυξης δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξακολουθήσουν ἕνα κακέκτυπο ἀνάπτυξης σάν αὐτό τῶν ἤδη προηγμένων χωρῶν,ἀντίθετα μποροῦν νά συλλάβουν καί νά μετέξουν στήν πρωτοπορία τῆς ἐποχῆς τους γιά μιά ἀνάπτυξη σέ ὑγειέστερες βάσεις.Σ'αὐτό τό γεγονός καί στήν ἀδυναμία κατανόησῆς του ὀφείλονται οἱ βαθύτεροι λόγοι τῆς ἱστορικῆς ἀπόκλισης πού προαναφέρθηκε καί στήν ὁπία μένουν ἐγκλωβισμένοι κοματικοί ὀργανισμοί ἤ ὀργανώσεις συγκεντρωτικοῦ τύπου.

Θά μποροῦσε σέ ὅλα αὐτά νά παρατηρηθῆ ὅτι :Εὐκολότερα μπορεῖ κανείς νά φαντασθῆ αὐτό τό ἰδεολογικό-ὀργανωτικό σχῆμα σ'ἕναν ρόλο ἀντιστασιακό ἀπέναντι σέ μιά καταπιεστική ἐξόυσία ὅπου ἡ κάθε μορφή ἀντίστασης λίγο ὡς πολύ ἔχει ἐπιχειρήματα καί εἶναι δικαιολογημένη.Τί γινόταν ὅμως ὅταν ἕνα τέτοιο σχῆμα θά ἔπρεπε νά ἀναλάβη ρόλο διακυβέρνησης καί νά περάση ἐνεργητικά στήν κοινωνικο-πολιτική ἐποικοδόμηση;

Στήν ταξική κοινωνία είναι προφανές ὅτι οἱ τάξεις δημιουργοῦνται καί συντηροῦνται στήν βάση τοῦ κατέχοντος, εἴτε αὐτή ἡ κατοχή ἀφορᾶ ἰδιοκτησία καί ὑλικά ἀγαθά εἴτε ἀφορᾶ πόστα καί δομές ἐξουσίας. Γιά τόν λόγο αὐτό δέν εἶναι παράξενο ὅτι ἡ ταξική κοινωνία δέν καταργῆται ἀλλά ἀνανεώνεται βάσει διαφορετικῶν κριτηρίων στίς ἀνατολικές χῶρες οἱ ὁποῖες ἐπιμένουν νά συντηροῦν συγκεντρωτικοῦ τύπου ἐξουσίες. Ἡ ἀποταμίευση σέ ἐθνική κλίμακα (ἐξοπλισμοί, τεχνοκρατία, γραφειοκρατία), ἡ κοινωνική ἱεράρχηση βάσει τῶν αὐταρχικῶν δομῶν τῆς ἐξουσίας (κόμμα, τακτικός στρατός, γραφειοκρατία) καί οἱ ἰδεολογικές-ἱστορικές προκαταλήψεις γιά τήν μιά ἤ τήν ἄλλη ἔκφραση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς (ἐλευθερία τῆς ἔκφρασης, πολιτιστικός προσανατολισμός), εἶναι οἱ ἄξονες τῆς ἀνανεωμένης ταξικῆς κοινωνίας ἡ ὁποία παρουσιάζεται στίς ἀνατολικές χῶρες καί ἡ ὁποία διαφέρει ἀπό τίς παραδοσιακές, ἀστικές μόνο μέ τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας (ἀποταμίευση τοῦ ἀτόμου) καί πιθανῶς σέ μιά σχετική πρόοδο στό πλαίσιο τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ διαμάχη στό ἐσωτερικό τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ (διένεξη ρωσίας-κίνας) ἐπιβεβαιώνει τήν ἐπιθετικότητα τῶν ἐξουσιῶν αὐτῶν, μιά ἐπιθετικότητα ἐθνικιστική ἡ ὁποία ὑποδηλώνει τήν ταξική φύση τέτοιων καθεστότων. Πάντως γεγονός εἶναι ὅτι οἱ βασικοί συντελεστές τῆς ταξικῆς κοινωνικῆς διάρθρωσης παραμένουν καί περιορίζουν στό ἐλάχιστο τήν ἐπιτυχία τοῦ σοσιαλιστικοῦ πειράματος πού ἐπιχειρήθηκε στίς χῶρες αὐτές.

Δεδομένης τῆς ἀποτυχίας τῶν συγκεντρωτικῶν αὐτῶν ἐξουσιῶν γιά τήν δημιουργία τῆς ἀταξικῆς κοινωνίας, οἱ λαϊκές προλεταροποιημένες δυνάμεις κατευθύνονται σέ διαφορετική ἐκτίμηση τῶν πραγμάτων καί σέ ἀπάντηση ἀναπτύσσουν κατά κύριο λόγο τό τρίπτυχο τῶν ἐννοιῶν τῆς αὐτοδιαχείρισης-συντονιστικῆς διοίκησης-αὐτοάμυνας σάν μιά δτνατότητα γιά τήν μελλοντική ἀταξική κοινωνία.

Τό κεφάλαιο τῆς αὐτοδιαχείρισης σήμερα πιά ἔχει ἀνοίξει κι ἐπεξεργάζεται σέ μεγάλη ἔκταση ἀπό πολυάριθμες ἐπαναστατικές πολιτικές ὁμάδες μέχρι καί ἀπό κομματικούς ὀργανισμούς (π.χ. τό P.S.U. καί P.S. στήν γαλλία). Τό σημαντικότερο ὅμως εἶναι ὅτι ἡ αὐτοδιαχείριση ξέφυγε ἀπό τό θεωρητικό ἐπίπεδο καί σημαντικοί πειραματισμοί ἔγιναν στήν πράξη οἱ ὁποῖοι ἐπιβεβαίωσαν τήν ἀποτελεσματικότητά της (ἡ περίπτωση τοῦ ἐργοστασίου LIP καί ἐν μέρει τοῦ πανεπιστημίου τῆς VINCENNES στήν γαλλία, ἀλλά καί σέ πολλές ἄλλες μικρότερες περιπτώσεις). Σημασία λοιπόν ἔχει οἱ λαϊκές προλεταροποιημένες δυνάμεις κάθε ἐθνικότητας νά ἀναπτύξουν αὐτό τό ἱστορικό ἄνοιγμα πού ἔγινε, νά πάρουν τήν πρωτοπορία του καί ν' ἀποκλείσουν τήν περίπτωση ἀποπροσανατολισμοῦ καί κακομεταχείρισης μιᾶς τέτοιας δυνατότητας ἀπό δεξιότερες πολιτικές

.../...

καταστάσεις. Πρός τό παρόν πάντως δέν εἶναι στόχος αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἡ λεπτομερής ἀνάλυση τῆς αὐτοδιαχείρισης, παρά μόνο τήν θίγει ὅσον ἀφορᾶ τόν ρόλο της στήν δημιουργία τῆς ἀταξικῆς κοινωνίας καί σέ ἀντίθεση μέ τά συγκεντρωτικά καθεστῶτα.

Ἡ κλιμάκωση τῆς κοινωνίας σέ ἐπιτροπές βάσης κατά χώρους ἐργασίας, μέ ἀπόλυτη τήν ἰσοτιμία τῶν μελῶν πού τίς ἀπαρτίζουν καί μέ πηγή ἐξουσίας αὐτές τίς ἴδιες τίς ἐπιτροπές, εἶναι δυνατόν νά ἐνεργοποιηθῆ τό μοτέρ τῆς αὐτοδιαχείρισης. Μόνο μιά τέτοια διαδικασία μπορεῖ νά ἐγγυηθῆ τήν αὐτοδιαχείριση, ἐνῶ κάθε παρέκκλιση στόν συγκεντρωτισμό κινδυνεύει νά τήν ἐξαφανίση καί ἀντικαταστήση μέ δομές γραφειοκρατικές. Μιά τέτοια κοινωνική διάρθρωση ἀνατρέπει τίς σχέσεις ἐργοδότου-ἐργαζόμενου, ἐκμεταλευτῆ-ἐκμεταλευόμενου, καταπιεστῆ-καταπιεζόμενου εἴτε ὁ ἐργοδότης-ἐκμεταλευτής-καταπιεστής εἶναι ἰδιότης εἴτε εἶναι ὁ ἴδιος ὁ κρατικός μηχανισμός, τότε μοναδικό ἀφεντικό γίνεται ἡ συλλογική ἐργασία καί ἡ συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων γιά τήν διαχείριση. Ἕνα τέτοιο ἀφεντικό εἶναι ἡ μόνη ἐγγύηση ὅτι τά μέσα παραγωγῆς εἶναι καί μένουν στά χέρια τῶν ἐργαζομένων καί ὅτι αὐτά δέν πρόκειται νά ἀποπροσανατολιστοῦν ποτέ σέ χρησιμοποίηση διαφορετική ἀπό τίς ἴδιες τίς ρεαλιστικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ. Τέτοιες ἀνάγκες εἶναι προφανές ὅτι δέν ἔχουν ποτέ χαρακτήρα ἐπιθετικό παρά μόνο αὐτοάμυνας καί σέ ἀντίθεση μέ τίς ἐπιθετικές συγκεντρωτικές ἐξουσίες καταργοῦν τόν παράγοντα τῆς ἀποταμίευσης. Ὁ ἔλεγχος τῶν μέσων παραγωγῆς ἀλλά καί τοῦ κάθε μέσου κοινωνικῆς ἐπιρροῆς σέ λαϊκή κλίμακα, προσαρμόζει τό ἐποικοδόμημα σέ μέτρο ἀνθρώπινο, σέ διάσταση χρήσιμη καί σέ στόχους ἀναγκαίους. Αὐτή ἡ ἀναπροσαρμογή τοῦ κοινωνικο-πολιτικοῦ ἐποικοδομήματος εἶναι ἡ πιθανή λύση γιά τήν πολιτιστική κρίση πού προαναφέρθηκε καί πέρα ἀπό αὐτήν στήν κατάργηση τῆς ταξικῆς κοινωνίας ἡ ὁποία εἶναι ἡ βαθύτερη αἰτία μιᾶς τέτοιας κρίσης.

Ὁ συντονιστικός καί ὄχι ἐκτελεστικός χαρακτήρας τῆς διοίκησης μέσα στίς αὐτοδιαχειριζόμενες κοινωνίες δίνει ἀπάντηση καί σέ ἕνα ἄλλο κεφαλαιῶδες φαινόμενο πού εἶναι ἡ κοινωνικο-πολιτική βία. Τό φαινόμενο τῆς βίας ἐγκαταστημένο σήμερα σ' ὅλη τήν κλίμακα τῶν κοινωνικο-πολιτικῶν δομῶν τροφοδοτεῖ τήν ἐπιθετικότητα τῶν ἐξουσιῶν ἐνῶ συγχρόνως προέρχεται ἀπό αὐτήν τήν ἴδια τήν φύση τέτοιων ἐξουσιῶν, αὐτή ἡ ταυτότητα κάνει ὥστε πλέον ἡ βία νά παίρνη διάσταση ἠθικῆς τάξης καί νά ξεφεύγη ἀπό τίς λογικές κατηγορίες καθεστότων πού εἶναι ἐμπλεγμένα σ' αὐτόν τόν φαῦλο κύκλο. Γιατί εἶναι στήν φύση τῶν συγκεντρωτικῶν καθεστότων ὁ ἐκτελεστικός χαρακτήρας τῆς διοίκησης, ἡ σχεδιοποίηση πού ἀπορέει ἀπό τέτοια διοίκηση τείνει νά ἐπιβάλλεται διά μέσου ἑνός καταπιεστικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καί δημιουργεῖ ἀνταναπλαστικά βίας καί σέ κοινωνική ἀλλά καί διακρατική κλίμακα. Ἀντίθετα στίς αὐτοδιαχειριζόμενες

.../...

κοινωνίες τά διοικητικά κέντρα ἀποτελούμενα ἀπό τήν ἀνακλητή ἐκπροσώπηση τῶν ἰδίων τῶν ἐπιτροπῶν ἐργασίας,προσφέρουν σχεδιοποίηση ρεαλιστικῆς ὑφῆς τῆς ὁπίας δέν φέρουν τήν δικαιοδοσία νά τήν ἐπιβάλλουν καί ἡ ὁπία παίζει συμβουλευτικό ρόλο στήν διεξαγωγή τῶν ἐργασιῶν καί τῆς ζωῆς.Αὐτή ἡ ἁπλῶς συντονιστική ἰδιότητα τῆς διοίκησης κάνει ὥστε ὁ ρόλος τῆς βίας νά περιορίζεται στό ἐλάχιστο ξεμπλοκάροντας τό κοινωνικο-πολιτικό ἐποικοδόμημα ἀπό τήν πατροπαράδοτη ἠθική τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου.Αὐτή ἡ ἠθική ἀλλά καί πολιτική ἀπελευθέρωση ἀπό τήν βία βγάζει τίς κοινωνίες ἀπό τό πλέγμα τῆς σύγκρουσης στό ὁποῖο εἶναι προσκολλημένες καί γιά τό ὁποῖο ἔχουν ἀνάγκη ἀπό συσσώρευση δύναμης γιά νά ἀντιπεξέλθουν πράγμα πού τίς ὁδηγεῖ μοιραῖα στήν ἀποταμίευση.Νά λοιπόν πού ὁ συνονιστικός χαρακτήρας τῆς διοίκησης ἀποδείχνεται κι αὐτός ἀναγκαῖος γιά τήν δημιουργία τῆς ἀταξικῆς κοινωνίας.

Αὐτά ὅλα ἀνακαινοῦν ἀναγκαστικά ἕνα θέμα ἄμηνας τῶν κοινωνιῶν πού κατευθύνονται στήν αὐτοδιαχείριση καί αὐτό γιατί δέν τρέφει κανείς τήν οὐτοπια ὅτι μιά τόσο μεγάλη ποιοτική ἀλλαγή μπορεῖ νά γίνη μονομιᾶς καί σέ ὅλα τά κρατη.Ὁ ἀνταγωνιστικός καί ἐπιθετικός παράγωντας τοῦ περιβάλλοντος εἶναι δεδομένος γιαυτό μιά ἀμηντική τακτική εἶναι ἀπαραίτητη.Δεδομένου ἀκόμα τοῦ συντονιστικοῦ χαρακτήρα τῆς διοίκησης σέ μιά τέτοια προσπάθεια ὁ στρατός δέν μπορεῖ νά εἶναι τακτικός παρά μόνο λαϊκός ἀντάρτικος στρατός. Τό παιχνίδι πάνω στόν τακτικό στρατό οὔτως ἤ ἄλλως εἶναι χαμένο γιά τά μικρά καί ἀδύναμα κράτη τουλάχιστον,ἡ ἰσραελο-αραβική σύγκρουση ἀπέδειξε πόσο τέτοιοι στρατοί εἶναι συνδεδεμένοι μέ τούς δυό πόλους στρατιωτικῆς δύναμης πού εἶναι ἡ ρωσία καί ἀμερική·τά ἀποτελέσματα ἦταν τόσο ἐξαρτημένα ἀπό τίς θελήσεις τῶν δύο μεγάλων ὥστε θλίβεται κανείς γιατί δυσκολεύεται νά διακρίνη ποιά ἦταν ἡ πραγματική ἐπιθυμία τῶν λαῶν αὐτῶν.Ἀντίθετα στό πλαίσιο αὐτῆς τῆς σύγκρουσης ἡ παρουσία τοῦ ἀντάρτικου τῶν παλεστινίων ἦταν ἡ μοναδική ἐκδήλωση λαϊκῆς θέλησης στίς περιοχές αὐτές,ἀλλά συγχρόνως καί ρυθμιστικός παράγωντας στήν μάχη πού δόθηκε πράγμα πού δίνει τό μέτρο τῆς ἀηίας πού ἔχει ἕνα ἀντάρτικο.Ἀλλά τά παραδείγματα εἶναι πολλά,τριάντα χρόνια ἀντάρτικου στό βιετνάμ,τά ἀντάρτικα πού ἐκδηλώθηκαν καί ἀντιστάθηκαν στήν περίοδο τῆς κατοχῆς,τά ἀντάρτικα τῆς λατινικῆς ἀμερικῆς,ἀντάρτικο τῆς ὑπαίθρου,τπης πόλης κ.λ.π. εἶναι ἡ προσφιλέστερη μορφή αὐτοάμηνας τῶν λαῶν ἀπέναντι στόν κατακτητή ἤ τήν καταπίεση καί τά καθαρότερα ἀγωνιστικά παραδείγματα πού ἔχει νά ἐπιδείξη ἡ ἱστορία.Οἱ τακτικοί πόλεμοι ἦταν ἀνέκαθεν καταστροφικότεροι καί ὕποπτου ἀποτελέσματος ὡς πρός τήν λαϊκή θέληση.Ἡ ἱστορία λοιπόν διδάσκει ὅτι ἡ αὐτοάμηνα εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος λαϊκῆς ἄμηνας ὅταν ὁ λαός ἔχει ἀποφασίσει νά πάψη νά εἶναι τό πιόνι τῶν διεθνῶν πολιτικῶν σκοπιμοτήτων.

.../...

Δικαιολογημένα θά μποροῦσε ν'ἀντιταχθῆ ὅτι :Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἐμπιστευθῆ κανείς ἕνα ὀργανωτικό σχῆμα πού δέν ἔχει μιά λεπτομερῆ καί μακρόπνοη σχεδιοποίηση καί προκαθορισμένη πολιτική-στρατηγική-τακτική,πράγματα πού προσφέρει ἕνα συγκεντρωτικό διοικητικό ὄργανο.

Πολιτική-στρατηγική-τακτική κάνουν μέρος τῆς γενικότερης σχεδιοποίησης τοῦ χώρου ἡ ὁποία μέ τήν σειρά της προκύπτει ἀπό τόν πολύπλοκο καί ὀγκωδέστατο τομέα τῆς καθολικῆς ἐπιστήμης.Εἶναι προφανές ὅτι ἡ σχεδιοποίηση ἐνεργεῖ σ'ἀναλογία μέ τήν ἐπιστημονική ἀνάπτυξη πού διαθέτει ὁ τόπος καί συνέπεια εἶναι νά μήν ξεπερνάη τά ὅρια αὐτῆς τῆς ἀνάπτυξης.Ὁ ἑλληνικός χῶρος πολύ καθυστερημένος ἀπό αὐτῆς τῆς πλευρᾶς ποτέ δέν κατέχτησε ἕνα ἱκανοποιητικό ἐπίπεδο σχεδιοποίησης,αὐτοῦ τοῦ παράγωντα πού ἐγγίζει ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς,πολιτικῆς,πνευματικῆς ζωῆς.Καί αὐτός ὁ τομέας ὑπῆρξε ἀποικιακοῦ χαρακτήρα γιά τήν χώρα τήν στιγμή πού στίς γενικές του γραμμές καθορίζεται ἔξω ἀπ'αὐτήν καί μέσα στό πλαίσιο σχεδιοποίησης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.Ἀλλά καί ἡ ὀργανωμένη ἀριστερά δέν μπορεῖ νά ἰσχυρισθῆ ὅτι διαθέτη ἐπιστημονικό δυναμικό πού θά τῆς ἐπέτρεπε μιά ἔστω ἀνεκτή σχεδιοποίηση γιά τόν τόπο ἤ καί μόνο γιά τόν ἑαυτό της."Αν ὑποθέσωμε ὅτι θά παραδίδονταν σήμερα ἡ ἐξουσία στήν ἀριστερά εἶναι βέβαιο ὅτι θά ἦταν ἀνήμπορη νά διοικήση τόν τόπο αὐτοδύναμα,θά ἀναγκαζώταν νά εἰσάγη ἀπό τούς συμμάχους της τοῦ ἐξωτερικοῦ τήν ἀπαραίτητη σχεδιοποίηση καί μηχανισμούς γιά νά ἀντιπεξέλθη.Μιά τέτοια ὅμως εἰσαγωγή δέν γίνεται χωρίς συνέπειες,καταργεῖ ἀμέσως τήν αὐτονομία τῆς ἐξουσίας καί κατ'ἐπέκταση τήν ἀνεξαρτησία (αὐτοβουλία) τοῦ ἔθνους.Δέν εἶναι ἐπιθυμητό σήμερα τήν μεταπρατική ἀστική κοινωνία νά τήν διαδεχτῆ μιά ἄλλη μεταπρατική κοινωνία ἔστω καί ἄν αὐτή φέρνη τήν σφραγίδα τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας.Καί γιά τόν ἑαυτό της τόν ἴδιο ἡ ὀργανωμένη ἀριστερά ἐπέδειξε ἀδυναμία δημιουργίας πλάνου (πολιτική-στρατηγική-τακτική) καί ἀπόδειξη εἶναι οἱ ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες της στήν πολιτική της ἱστορία.Οἱ ἀναλύσεις πού παρουσίασε ἦταν ἀνεπαρκεῖς καί οἱ περισσότερες πέραν τοῦ μετρίου,στήν προσπάθειάτης δέ νά ἀναπληρώση τό κενό κατέφευγε σέ δανισμένες μεθοδολογίες -πρότυπα ἀπροσάρμοστες γιά τόν τόπο.Τό σφάλμα δέν βρίσκεται στήν ἀριστερά καθ'αὐτήν γιατί ὁ ἴδιος ὁ τόπος δέν διαθέτει ἐπιστημονικό δυναμικό ἱκανό νά καλύψη τίς ἀνάγκες,μπορεῖ ὅμως νά ἀναζητηθῆ στήν ἐπιμονή τῆς ἀριστερᾶς πάνω σ'ἕναν ἐπιστημονικό στρουκτουραλισμό τόν ὁποῖο τρέφει σάν ἰδεῶδες καί τόν ἀσκεῖ ἄσχημα ἀφοῦ δέν ὑπάρχουν οἱ δυνατότητες.Ἡ ἐπιστημονική φύση τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητη (ὅπως ἄλλωστε καί ἡ ἀνθρωπιστική του),νά ληφθῆ ὅμως ὑπόψην ὅτι ὁ μαρξισμός ἀναφέρεται σέ προηγμένες βιομηχανικά (ἑπομένως ἐπιστημονικά,τεχνολογικά,μορφωτικά) κοινωνίες ἄρα στίς μεγάλες καί

.../...

πλούσιες χώρες όπου υπάρχει ή καταλληλη υποδομή. Τό πρόβλημα λοιπόν γιά τις μικρές χώρες σάν τήν έλλάδα είναι ή δημιουργία αύτῆς τῆς υποδομῆς καί ή μέθοδος μέ τήν όποία θά έπιτευχθῆ, έδῶ τό θέμα προσκρούει σέ φαῦλο κύκλο γιατί κανείς δέν μπορεῖ νά ίσχυρισθῆ ότι οί χῶρες τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ κατέχουν όλες τό ίδιο σημεῖο ἀνάπτυξης παρ'όλο τό διεθισμό τῆς ίδεολογίας τους. Μπαίνει λοιπόν ό παράγωντας τοῦ κράτους· μεγάλο ἤ μικρό, πλούσιο ἤ φτωχό κράτος ἀνάλογη είναι ἡ ἀνάπτυξη καί κατ'ἀκολουθία ἡ ἐξάρτηση μέ τά προγράμματα βοηθείας (π.χ. τάσεις ἀποδέσμευσης τσεχοσλοβακίας καί πολωνίας καί ἀντίθετα σύσφυξη βουλγαρίας καί ἀ. γερμανίας σέ σχέση μέ τήν ρωσία). Έτσι καί ό έλληνικός χῶρος δέν ἔχει καμιά τύχη νά ἀντιτάξη εἴτε στήν δύση εἴτε στήν ἀνατολή μιά βιομηχανία, μιά τεχνολογία, μιά σχεδιοποίηση ἱκανή νά τῆς ἐξασφαλίση τήν ἰσοτιμία, ἀντίθετα ὅμως μπορεῖ πιθανῶς νά ἀντιτάξη μιά πολιτική ἀνεξαρτησίας ἡ ὁποία θά ἐκμεταλευθῆ τίς ἀνταγωνιστικές συνθῆκες γιά νά ἀποκομίση μέσα ἀνάπτυξης διατηρόντας συνθῆκες ἰσοτιμίας καί αὐτονομίας (παράδειγμα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς γιουγκοσλαβίας). Οί παραδοσιακές ὅμως ὀργανώσεις είναι μακρυά ἀπό μιά τέτοια ὀπτική καί καταδικασμένες στόν φαῦλο κύκλο πού ἀναφέρθηκε, ἐπομένως δέν είναι οί πιό κατάλληλες γιά ν'ἀπαιτήσουν τήν λεπτομερῆ καί μακροπρόθεσμη σχεδιοποίηση γιατί οί ἴδιες δέν τήν ἔχουν οὔτε θά τήν ἀποχτήσουν στό μέλλον μέ τήν πολιτική οὐράγοῦ τήν ὁποία ἀσκοῦν.

Ἀντίθετα ἡ ἰδεολογία καί τό ὀργανωτικό σχῆμα πού πραγματεύεται αὐτό τό κείμενο είναι πλησιέστερα στήν ὀπτική πού ἀναφέρθηκε καί ἔχει μιά τύχη νά είναι πιό ἀποτελεσματική καί σ'αὐτόν τόν τομέα. Παρ'όλο πού ό στρουχτουραλισμός είναι θεσμός πού χαλαρώνει μέσα σέ ἀνάλογες δομές καί θά ἔλεγε κανεις ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ μειονέκτημα, συμβαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Μιά κοινωνία ἀποκεντρωμένη καί αὐτοδιαχειριζόμενη είναι σχετικά ἀκατάλληλη γιά μεγαλόπνοες καί μακρυπρόθεσμες σχεδιοποιήσεις, είναι ὅμως ἱκανή κι ἐνδεδειγμένη γιά μικροπρόθεσμες καί σέ ρεαλιστική κλίμακα. Αὐτό είναι μεγάλο πλεονέκτημα σήμερα στό ὁποῖο ὅλα τά κράτη προσανατολίζονται δεδομένης τῆς ταχύτατης διαφοροποίησης τῶνσυνθηκῶν πολιτικῆς καί οἰκονομίας σέ διεθνή κλίμακα ἀλλά καί σέ κρατική. Δέν είναι τυχαῖες οί ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες τῆς σοβιετικῆς ἕνωσης με τά πενταετή προγράμματα, ὅπως καί ἀπό πλευρᾶς τοῦ καπιταλισμοῦ ἡ ἐγκατάλειψη τῆς πολιτικῆς μακροπροθέσμων ἐπενδήσεων, οὔτε τυχαία είναι ἡ προσπάθεια ἀποκέντρωσης τῆς οἰκονομίας στό ἐσωτερικό τῶν κρατῶν. Ὀγκώδεις συγκεντρωτικοί καί κατ'ἀνάγκην γραφειοκρατικοί θεσμοί είναι πλέον ἀκατάλληλοι γιατί είναι δυσκίνητοι ἀπέναντι στήν ταχύτητα καί πολλαπλότητα τῶν ρεαλιστικῶν προβλημάτων. Ἀποκεντρωτικοί, εὐκίνητοι θεσμοί ἀποδείχνονται ἀποτελεσματικοί καί προσφορότεροι γιά προσαρμογή στίς σύγχρονες ἀνάγκες.

.../...

θά μποροῦσε ἀκόμα νά ἀντιταχθῆ ὅτι τό σχῆμα τῶν ἐπιτροπῶν ἀκμάζει σέ περιόδους μεγάλων πολιτικῶν καί κοινωνικῶν συγκρούσεων ἐνῶ σέ φάση ὕφεσης ἀτονεῖ ἤ ἐξαφανίζεται ἐντελῶς.
Πράγματι αὐτό εἶναι φαινόμενο διαπιστωμένο σέ πολλές περιπτώσεις μέσα στό διεθνές κίνημα,ὅμως τό ἐρώτημα εἶναι γιατί νά συμβαίνη ἕνα τέτοιο πράγμα; Ὁπωσδήποτε ἡ ἀδυναμία δέν μπορεῖ νά βρίσκεται σ'ἕνα ὀργανωτικό σχῆμα πού τά βγάζει πέρα στίς πιό δύσκολες στιγμές,πόσο μᾶλλον θά ἀπέδιδε στίς πιό εὔκολες. Ἡ ἀδυναμία λοιπόν πρέπει νά ἀναζητηθῆ σέ δευτερογεννεῖς καί τριτογεννεῖς παράγωντες ἔξω ἀπό τό σχῆμα καθ'αὐτό.
Φυσικό εἶναι ὅτι ὁ μεγάλος ἀριθμός τῶν ἀγωνιστῶν χαλαρῶνει τήν ἐπίδοσή του τήν στιγμή πού τά προβλήματα δέν εἶναι σέ ἔξαρση ἤ πού ὁ ἀγῶνας ξεπερνάει τά φυσικά του ὅρια ἀντοχῆς καί θέλει ἕνα διάστημα ἀναδιοργάνωσης καί ἀναπροσαρμογῆς. Τότε παρεμβαίνουν οἱ παραδοσιακοί πολιτικοί ὀργανισμοί μέ τούς "ἐπαγγελματίες" συνδικαλιστές ἤ ἐπαναστάτες πρός ἄγραν ὀπαδῶν καί εἰσαγωγή συγκεντρωτικῶν μηχανισμῶν γιά νά ἐλέγξουν τόν πολιτικό χῶρο,φυσικά τότε ἡ στεῖρα διαμάχη,ἡ πολεμική καί ὁ ἀποπροσανατολισμός ἐγκαθίστανται καί ἐξουδετερώνουν τό χῶρο αὐτό. Ἡ ἐρώτηση λοιπόν εἶναι,τί θά γινόταν ἄν αὐτοί οἱ συνειδητοποιημένοι ἀγωνιστές εἶχαν κατανοήση τό σχῆμα τῶν ἐπιτροπῶν,εἶχαν προσανατολίση τήν πολιτική τους συνειδητοποίηση καί ἀγώνα σ'αὐτήν τήν κατεύθυνση καί μέλημά τους ἦταν ἀντί νά τίς ἀπομυζοῦν νά τίς ἀναζωγονοῦν; Τότε ἴσως ἕνα τέτοιο ὀργανωτικό σχῆμα ν'ἀποδεικνυόταν ἐξ ἴσου ἄν ὄχι περισσότερο ἀποδοτικό καί στίς περιόδες ὕφεσης. Ἡ ἀδυναμία λοιπόν ἀφορᾶ περισσότερο τήν ἰδεολογική ἀδυναμία τῶν παραδοσιακῶν πολιτικῶν δομῶν οἱ ὁποῖες δέν καταφέρνουν νά προσαρμοσθοῦν στίς ἱστορικές ἀναγκαιότητες καί παίζουν ρόλο πολλές φορές συνειδητά διαλυτικό γιατί τά πιστεύω τους μένουν προσκολημένα σέ ἰδεολογικές ἑρμηνεῖες καί πολιτικές φόρμες πεπαλαιωμένες. Τά γεγονότα τῆς οὐγγαρίας,ὁ μάης τοῦ 68 στήν γαλλία,ὁ νοέμβρης τοῦ 73 στήν ἑλλάδα εἶναι στιγμές πού σημάδεψαν ὁριστικά τήν ἱστορία καί παρ'ὅλα τά ἐμπόδια πού ὑπάρχουν, μεγάλος ἀριθμός ἀγωνιστῶν προσανατολίζεται καί συνειδητοποιῆται μέ βάση αὐτό τό ὀργανωτικό σχῆμα.

θά μποροῦσε ἐπιπλέον νά ἐρωτηθῆ ὅτι,τήν στιγμή πού σ'αὐτό τό ὀργανωτικό σχῆμα ὁ ρόλος τῆς κατευθυνόμενης διαφώτισης ἐξασθενεῖ,πῶς νά ἐμπιστευθῆ κανείς ὅτι τό σχῆμα αὐτό κατευθύνεται στόν σοσιαλισμό καί ὄχι σέ κάποια ἰδεολογική παρέκκλιση;
Οἱ λαϊκοί ἀγῶνες εἶναι ὁ καλλίτερος καί ἀσφαλέστερος ἐγγυητής γιά μιά πορεία

.../...

πρός τόν σοσιαλισμό γιατί ἱστορικά ἀπέδειξαν σέ ὅλες τίς περιπτώσεις ὅτι τείνουν πρός τά ἐκεῖ,ἀπό τήν ἐποχή τοῦ σπάρτακου ἀκόμα. Ἔτσι κι ἀλλοιῶς οἱ λαϊκοί ἀγῶνες ἀποδείχτηκαν ἱστορικά καλλίτεροι καί ἀγνότεροι στίς προθέσεις τους ἀπό τίς κομματικές ὀλιγαρχίες ἤ δικτατωρεῖες. Βέβαια μέχρι στιγμῆς δέν ὑπῆρξε παράδειγμα ὅπουἔνας λαός πῆρε τήν ἐξουσία ἀπ'εὐθείας χωρίς τήν παρεμβολή ἑνός πολιτικοῦ ὀργάνου,ὁ λένιν ἰσχυρίστηκε ὅτι τό μαζικό κίνημα κάνει τήν ἐπανάσταση ἀλλά ἀδυνατεῖ νά ἀσκήση τήν ἐξουσία ἀπ'εὐθείας γιατί δέν γνωρίζει τόν τρόπο,ἔτσι τό κόμα παρεμβαίνει καί παίζει τόν ἱστορικό του ρόλο. Αὐτό ἦταν ἱστορική ἀλήθεια ἀναμφισβήτητη γιά τήν ἐποχή του, σήμερα ὅμως ἡ θέση αὐτή ἀρχίζει νά κλονίζεται σοβαρά καί πρῶτα ἀπό τήν συσσώρευση ἀποτυχιῶν καί διαστρευλώσεων στόν θεσμό τοῦ κόματος οἱ ὁποῖες τόν κάνουν νά ξεχωρίζη δύσκολα ἀπό ἄλλες καταπιεστικές ἐξουσίες· ἀλλά κυριότερα ἀπό τό ἴδιο τό μαζικό κίνημα τό ὁποῖο στίς μέρες μας ἄρχισε νά χειραφετῆτε ἀναπτύσοντας τόν πολιτικό χῶρο πού προαναφέρθηκε τῆς αὐτοδιαχείρισης-συντονιστικῆς διοίκησης-αὐτοάμηνας. Σήμερα ἡ προοδευτική μερίδα τοῦ λαοῦ αἰσθάνεται μέρα μέ τήν ἡμέρα ἱκανότερη γιά τήν ἀπ'εὐθείας ἄσκηση τῆς ἐξουσίας καί τό ἀπόδειξε μέ τίς κινητοποιήσεις της. Ἤδη ἦρθε ἡ στιγμή πού ὁ λαός δέν χριάζεται μεσάζοντες γιά τήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας καί ἄν ἀκόμα δέν εἶναι ἐντελῶς ὥριμος,στό αὐριανό μέλλον θά εἶναι.

Σέ κατακλείδα αὐτό πού θά μποροῦσε νά προσδιοριστῆ συνοπτικά σάν μιά δυνατότητα γιά τά λαϊκά κινήματα καί πιό συγκεκριμένα γιά τό ἑλληνικό τό ὁποῖο πρόσφατα ἐκδηλώθηκε σέ τέτοια κατεύθυνση εἶναι :

α) Ἕνας ἑλληνικός σοσιαλισμός ἰσότημος καί μέσα στό διεθνές σοσιαλιστικό γίγνεσθαι· σέ βάση ἀνεξάρτητη-ἐθνική-πολιτιστική καί ὅπου ἡ κοινωνία θά ἀναπτυχθῆ στό πλαίσιο τῆς αὐτοδιαχείρισης-συντονιστικῆς διοίκησης-αὐτοάμηνας καί διαρκοῦς ἀμφισβήτησης.

β) Μιά κατ'ἀρχήν παράνομη καί στό μέλλον ἔννομη κλιμάκωση τῆς κοινωνίας σέ ἐπιτροπές βάσης,ἀνακλητά συντονιστικά ὄργανα καί γενικές συνελεύσεις γιά μιά παράλληλη δράση συνδικαλιστική καί δυναμική σέ ὅλα τά ἐφικτά ἐπίπεδα, μέ στόχο τήν διόγκωση καί ἄνθιση τοῦ λαϊκοῦ μαζικοῦ κινήματος σάν κυρίαρχου πολιτικο-κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ ὁ ὁποῖος θά δώση τήν ὁριστική μάχη μέ τήν ἀντίδραση.

Ἡ γνώμη μου εἶναι
ὅτι πρέπει νὰ μπεῖ -
Μαζὶ καὶ αὐτὸ γιά
"προσχημοσύνη" καὶ
"χαιρετισμούς -
ἠχοῦντα"
ἢ ἀντιπεριχώρηση - δὲν ἔχει
Μὴ ξεχνᾶμε ὅτι
χορηγηθεῖ (Α τεῦχος) τὸ κείμενο
μας γιὰ τὰ ἀπαγγελματα
κινήματα

Η ΝΕΑ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΟΝΙΑΣ

Είναι γνωστή η ύπαρξη, στην Ισπανία, επαρχιών με διαφορετικά ιστορικά, γλωσσικά, εθνικά γενικότερα χαρακτηριστικά. Οι επαρχίες αυτές σε αντίθεση με την κεντρική εξουσία της χώρας διεκδικούν ένα μακροχρόνιο αγώνα για αναγνώριση και πολιτιστική αλλαγή. Τα παράδειγμα των βάσκων που τα ξεχωριστά χούνια βρίσκεται στην επικαιρότητα δεν είναι το μόνο. Ένας άλλος λαός, ο λαός της Καταλονίας αποτελεί μία άλλη καταπιεστήν πραγματικότητα (16% του συνολικού πληθυσμού της Ισπανίας).

Η Καταλονία, στο νοτιοδυτικό μέρος των Πυρηναίων, γνωρίζει τον XIII και XIV αιώνα την ιστορική της ακμή σαν μεγάλη ~~[illegible]~~ στρατιωτική και εμπορική δύναμη, στο χώρο της Μεσογείου. Στην εποχή αυτή παραμερίζεται για άνθηση των γραμμάτων με ανάλογη εξέλιξη στης τέχνες ψυχικής γλώσσας η οποία εκπροσωπούνταν. Μετά από παρακμή περίπου ανακαλύπτεται στις αρχές του 500 η καταλονία εκφράζεται με την Αραγονία και την καστιλία σ' ένα κράτος, υπό τη βασιλεία του Φερδινάρδου και της Ισαβέλλας. Από τότε, με εξαίρεση μικρά διαλείμματα, χάνεται από το προσκήνιο το πρόσωπο του καταλανικού λαού, ο οποίος σχεδόν εξοντώνεται και συμπιέζεται στη παρακμή ιστορία του ισπανικού κράτους.

Σήμερα η καταλονία διεκδικεί έναν ανεξάρτητο αγώνα κατά του φασισμού και αναπτύσσεται έναν νέος λογοτεχνικός κύκλος. Ένα νέο κύμα κίνησης στο οποίο προβάλλονται τα εθνικά χαρακτηριστικά και οι παραδόσεις του λαού, όπου μπορούμε καλύτερα η μάχη

...ην κουλτούρα καί πρώτα ἀπ' ὅλα ἡ ποίηση. Μιά ποίηση μέ ...μένως ἰδιαίτερα γνωρίσματα, πού δέν ἔχει ἀναδείξει μεγάλα ὀνόματα, μά πού συλλογικά ἐκφράζει τά λαϊκά αἰσθήματα καί κρατάει σέ ...καιρότητα τή λαϊκή τοποθέτηση. Σ' αὐτό συμβάλλει σέ μεγάλο βαθμό καί ἡ ἡλικία αὐτῆς τῆς ποίησης καί τῶν περισσοτέρων δημιουργῶν της. Εἶναι ὅλοι τους ποιητές τῆς αὐτῆς γενιᾶς. Τά παιδιά τοῦ ἐμφυλίου. Στήν πόλη, στό χωριό, στήν ἴδια τους τήν οἰκογένεια ἄφηναν τά σημάδια τῆς ἱσπανικῆς τραγωδίας (ἐκτελέσεις, φυλακίσεις, ἐξορίες). Μεγάλωσαν οἱ ἴδιοι μέ τά αἵματα τῶν ἀγωνιστῶν πού ἔπεσαν κι' εἶναι οἱ κύριοι συνεχιστές τῶν ἀγώνων τους.

Περνοῦσαμε μπροστά
καί δέν εἴχαμε τίποτα·
καί κουβαλοῦσαμε δέματα στή φυλακή·
μετροῦσαμε τούς νεκρούς
αὐτούς πού φύγανε
κι' ἐκείνους πού εἶχανε νεκροί χωρίς ποτέ τύχουν πεθάνει·
καί προχωροῦσαμε μέ φόβο
μόνο γιατί
μιλοῦσαμε τά καταλάνικα.

(J. Colomines)

Τά καταλάνικα, ἡ κάποτε ἐπίσημη γλῶσσα τῆς χώρας, ἀπαγορεύονται. Ἕνας μόνο ἄνθρωπος, ὁ Pompeu Fabra πού ἀκόμα σήμερα θεωρεῖται πατέρας τοῦ ἔθνους, γράφει τά γραμματικά της καί ἀγωνίζεται στίς ἀρχές τοῦ αἰώνα γιά τήν ἐπίσημη καθιέρωσή της. Τά πετυχαίνει γιά μερικά χρόνια. Τό φασιστικό καθεστώς τήν ἀπαγορεύει καί κυνηγᾶ ὅσους τήν ὑπερασπίζονται. Σήμερα βασιλεύει ἡ διγλωσσία μεταξύ σχολείου καί σπιτιοῦ, μεταξύ ἐπίσημου καί καθημερινοῦ τρόπου ζωῆς. Σ' αὐτή τή κυνηγημένη γλῶσσα γράφουν οἱ νέοι ποιητές καί πετυχαίνουν τήν ἀπαραίτητη ἀμεσότητα πού χρειάζεται γιά νά μεταδώσουν στό λαό γιά τή χαμένη λευτεριά του.

Δέ θά μιλήσω γιά τά κόκκινα μήλα
Τά λεμόνια καί τά πορτοκάλια

Δυό λόγια μονάχα θά πῶ γιά τό αἷμα
πού μου πάγωσε στά χέρια
γιά τή ζωή πού μού φέρνει ἀναγούλα τοῦτο τό καιρό
σέ τοῦτο ἐδῶ τό τόπο

Δέ θά μιλήσω γιά τά κόκκινα μήλα
Τά λεμόνια καί τά πορτοκάλια
πιό συχνά ἀκόμα θά φωνάζω
καί θ' ἀγωνιστῶ γιά τή χαμένη λευτεριά μας

(Carles-Jordi Guardiola)

Περασμένα γεγονότα καί προσωπικές ἐμπειρίες ἀποτελοῦν πολλές φορές τό θέμα τῆς νέας ποίησης. Ἔτσι πού νά μή ξεχάσει ποτέ ὁ κόσμος. Σέ μιά τέτοια θύμηση ~~[illegible]~~ ἀναφέρεται καί τό παρακάτω ποίημα γραμμένο ~~[illegible]~~ μέ μπρεχτικό τρόπο.

Γνώρισα στό Pradell
ἕνα δάσκαλο
πού πέθανε ἀπό πεῖνα
Αὐτό συνέβη τό '38
ὅταν οἱ ἄνθρωποι
μπαινοέρχονταν στό πόλεμο.
λέγανε τότε
ἀπό τή μιά ἄκρη στήν ἄλλη τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτη,
ὅτι πολεμοῦσαν γιά τή δικαιοσύνη

Τό '38 τά λεφτά δέν χρησίμευαν σέ τίποτα.
Ὁ δάσκαλος ἦταν διαβητικός
δέν ἔτρωγε ἄλλο ἀπό φακές
πού περίσσευαν στούς φαντάρους
ἤ πατάτες,
Τίς μικρές ἐκεῖνες πατάτες πού πετάνε στά [illegible]
Τίς ἔπαιρνε γιά δῶρο

Η αλήθεια είναι ότι τότε κάνεναν δεν έβγαζε
ένας δάσκαλος παραπάνω, ένας παραπάνω

Έτσι,
ο δάσκαλος του Rodell
πέθανε από πείνα.
(ή αν προτιμάτε, πέθανε από ζάχαρο)
μέσα στη γενική αδιαφορία

(Xavier Amorós)

Ο Salvador Espriu είναι ο πιο γέρος και ο πιο μεγάλος ποιητής της Καταλονίας. Ο capo-scuola. Τα ποιήματά του έχουν μια φιλοσοφική τοποθέτηση και θεωρούνται αποκτημένα έργα που ξετυλίγουν τη σκέψη και τη διαλογισμία

Δοκίμιο άσματος στο Ναό

Ω, πόσο είμαι κουρασμένος από τη σκιά
τη γραφτήν, την τόσο άγρια δική μου
πόσο θα ήθελα ν'αποκαμωθώ προς το βορρά
εκεί που, όπως λένε, ο κόσμος είναι άσπρος
και ειρηνικός, πολιτισμένος, πλούσιος, ελεύθερος
φυσικός και ευτυχισμένος.
Τότε, σαν το πέρασα, οι άσκημοι μου θάλασσαν
"Όπως το πουλί π' αφήνει τη φωλιά του
έτσι κι ο άνθρωπος που φεύγει από το τόπο του"
Έχω, ήδη πολύ μακρυά, θα πεθυμήσω το νότο
και την αρχαία σοφία αυτού εδώ του άγονου χαού.
"Όμως πολύ σύντομα θα πραγματοποιήσω τ'όνειρό μου
θα είναι εδώ ήσυχη που νάρθω ο θάνατος
μαζί κι έχω έρθει πού νάρθω ο θάνατος
και μαζί αγαπώ
και πονάω απελπισμένα
αυτή τη φτωχή
την άχαρη, τη θλιμμένη και συγχωρεμένη πατρίδα.

(Salvador Espriu)

Οἱ Καταλανοὶ ποιητὲς δὲν ξεχνᾶνε καὶ τὰ μεγάλα διεθνῆ γεγονότα τοῦ καιροῦ μας, τοὺς ἀγῶνες τῶν ἄλλων λαῶν. Συμμετέχουν, συμπονοῦν, χαίρονται ἢ ἐκφράζουν τὴν ὀργή τους· πρωτ᾽ ἀπ᾽ ὅλα γιὰ τὸ Βιετνάμ.

Θὰ ἤθελα νὰ σὲ χτυποῦσανε οἱ λέξεις
ἂν μποροῦσανε οἱ λέξεις
ἂν μιλοῦσανε οἱ λέξεις

ἂς πάνε κι ἡ ποίηση κι ὁ ρυθμὸς
— στὸ διάβολο ἡ αἰσθητική —
αὐτοὶ δὲν παίζουνε μὲ λέξεις·
νεκρὸ δέντρο
νεκρὸς ἄνθρωπος
ἀσβεστωμένη γῆ
ψωμὸ καὶ μάννα νεκροὶ
γῆ καὶ σαπισμένο κρέας

Θαυμάστε τοὺς γιάγκηδες
τοὺς γιοὺς τῆς πουτάνας
νάπαλμ, ἀέρια, βασανιστήρια, βομβαρδισμοί

Τὸ σῶμα μου ἐπαναστατεῖ
κλείνω τὰ μάτια, σφαλίζω τ᾽ αὐτιά μου
κρύβω τὸ κεφάλι μου στὰ δυό μου χέρια
χάνω τὶς αἰσθήσεις μου
ὅμως ἀκούω τὴν ἰσχυρὴ φωνὴ
τοῦ βιετναμέζικου λαοῦ
ποὺ φωνάζει τὴ λευτεριὰ
καὶ τὴ δικαιοσύνη.

- - - - - -

(Joaquim Horta)

Στή Καταλόνια κυκλοφορεί μιά μηνιαία επιθεώρηση "Serra d'Or" πού είναι τό βήμα των νέων ποιητών. Η λογοκρισία βέβαια είναι πάντα παρούσα τιμωρός, μά δέ μπορεί νά σταματήσει "τά πολλά ρυάκια π' οδηγούν στό λαϊκό χείμαρρο". Τά βασανιστήρια οι φυλακές, οι εξορίες τόσων ανθρώπων όλα αυτά τα χρόνια, είναι ή πλούσια κληρονομιά της νέας γενιάς. Απ' αυτή ξεκινάει και μ' αυτή καθορίζει νέους στίχους και αγώνες

. . . .

Η Καταλόνια όπως πάντα
Η Καταλόνια κι εμείς
στήν άκρη οι συνοχώριοι
Η λευτεριά μάς οδηγεί στή μοίρα των αιώνων.

(Joan. Colomines)

Κ. ΛΙΘΕΡΟΣ

Γιατί, γιατί μοῦ κρύψατε πώς εἴχατε μαχαίρι
Καί γώ γελάστηκα κρατώντας ἄνθη μέσ'τό χέρι
Ποιός ἔβαλε τόν ἀδελφό τόν ἀδελφό του νάσκοτώσει
Τίς μαχαιριές στά στήθια τ'ἄγουρα ποιός μπόρεσε νά δώσει
Ποιός μπόρεσε, ποιός μπόρεσε τίς φλέβες μας νά κόψει
Νά σφάξουνε τά ὄνειρα μέ τοῦ σπαθιοῦ τήν κόψη
Σάν τούς χυμούς σέ νιό δεντρί φέρνουμε τήν ἐλπίδα
Στά φουντωμένα στήθια μας χωρίς καμιά ἀσπίδα
Μάνα γιατί δέν εἴθελες ἀλήθειες νά κατέχω
Ν'ἁρματωθῶ γιά πόλεμο, τό Χάρο ν'ἀπαντέχω
Σκληρός νά γίνω στούς κακούς, θεριό νἆμαι μονάχο
Σπαθί νἄχω προσκέφαλο κι ἀσπίδα στρῶμα νἄχω
Μᾶς μύρωσαν μᾶς μύρωσαν ἡ Ἑλλάδα κι οἱ αἰῶνες
Στό αἷμα καί στό ὄνειρο θ'ἀνθίσουν ἀνεμῶνες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:
ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΑ ΔΕΝ ΤΑ ΒΡΗΚΑΜΕ ΑΚΟΜΑ
ΘΑ ΣΤΑΛΟΥΝ ΜΟΛΙΣ ΤΑ ΚΡΟΧΜΑ

'Ο καπιταλισμός"έχει φτάσει ἀπό οἰκονομική ἄποφηστό κρατικομονοπωλιακό του στάδιο" τερματίζοντας"τήν μεταπολεμική του " ἀνάπτυξη"ἐξ'αἰτίας τῶν παραγωγικῶν του ἀντιθέσεων ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε ἄλλωστε καί ὁ πόλεμος καί πέρασε σέ γενική οἰκονομική κρίση μέ ἔμμεση καταστροφή τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας.Κάθε προσπάθεια τεχνολογικῆς ἀνάπτυξης ὀξύνει τίς βασικές του ἀντιθέσεις.'Η οἰκονομική καταλήστευση τῶν ἀποικιῶν τῶν ὑποανάπτυκτων καί τῶν ἀναπτυσόμενων χωρῶν ἀπό τιἑ καπιταλιστικές μητροπόλεις ὠθεῖ στήν ἀφύπνηση τοῦ λαοῦ τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Οἱ οἰκονομικές ἀντιθέσεις τοῦ καπιταλισμοῦ ἀποτελοῦν μοιραία νομοτέλεια τοῦ τρόπου παραγωγῆς του καί κατάλυσή τους προϋποθέτει τή μεταβολή τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος. 'Αλλά θἱ ἐκφράσεις τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν,οἰκονομικές κρίσεις,δικτατορίες,πόλεμοι,δέν ἀποτελοῦν ἀπαράβατες νομοτέλειες,ἄν τό κίνημα ἔχει σταθμίσει σωστά τήν ὀργάνωσή του καί τή δράση του,ὥστε νά πετυχαίνει τήν ἀναχαίτηση ἤ καί τήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ ὅταν αὐτός ἐπιχειρεῖ ἀντιλαϊκές,ἀντιπαραγωγικές καί καταστροφικές ἐνέργειες.

Μή διακινδυνεύοντας,ἀπό τήν ὕπαρξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου,ἕναν 3ο παγκόσμιο πόλεμο,ὁδηγεῖται σέ "ἀὐστηρό" προγραμματισμό γιά τήν ἀποτροπή τῶν κρίσεων ὑπερπαραγωγῆς καί σέ προσπάθεια διεύρυνσης τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς

Παράλληλα ἐπιτιθέμενος ἀνοιχτά ἤ τροφοδοτώντας τίς ἀντιδραστικές κυβερνήσεις μέ πολεμικό ὑλικό,γιά τήν καταστολή κυρίως τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν κινημάτων,διατηρεῖ ἀνοιχτό ἕνα μόνιμο πολεμικό μέτωπο πώλησης συμβατικῶν ὅπλων ὑπό τήν σκιά τῶν πυρηνικῶν,πού ὡστόσο καί αὐτά χρησιμοποιήθηκαν περιορισμένα στό παρελθόν γιά τήν μαζική ἐξόντωση ἀνθρώπων.

Στό πολιτικό τομέα ὁ καπιταλισμός ἰσχυροποίησε τήν ἐκτελεστική ἐξουσία ἀφήνοντας-καί αὐτό ὄχι πάντα-τό κοινοβούλιο ἀνίσχυρο δημοκρατικό μανδύα.'Ανέπτυξε καί ἀναπτύσει συγκεντρωτική ἐξουσία,ὑπερεθνική,οἰκονομική,πολιτική καί κύρια στρατιωτική,μέ σκοπό νά μειώση τήν ἰσχύ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος γιά πολιτειακές μεταβολές.

'Ο 'Αμερικάνικος ἰμπεριαλισμός ἔχοντας πάθει τίς λιγώτερες ζημιές στήν παγκόσμια σύρραξη καί ὄντας πολύ πιό μπροστά στήν παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή προσπαθεῖ νά διαιωνίσει κυριαρχική θέση στόν καπιταλιστικό κόσμο ἀλλά ἡ σύγκρουση τῶν συμφερόντων μεταξύ τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν δημιουργεῖ πάντα ἀντιθέσεις

Ἡ πολιτική κατάσταση στίς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικά χῶρες διατηρεῖται μέν τεταμένη (πολιτικές κρίσεις,γεγονότα Μαΐου,ἀπεργιακό κίνημα Ἰταλίας,φοιτητικές ἐκδηλώσεις,πάλη Νέγρων κ.ἀ.) ὅμως ὁ καπιταλισμός δέν κλονίζεται ἀπό τήν κίνηση αὐτή πού μόνο πολιτικές μεταβολές μπορεῖ νά ἐπιφέρει.

Ἡ σοσιαλιστική ἐπικράτεια σήμερα ὕστερα ἀπό ἕνα καί πλέων αἰῶνα ταξικῶν ἀγώνων καταλαμβάνει τό Ι/3 τῆς γήινης ἔκτασης καί τό Ι/2 τοῦ πληθυσμοῦ της περίπου καί ἐξασφαλίζει ἐξισορόπιση ἰσχύος μέ τόν καπιταλιστικό κόσμο.

Ἡ ΕΣΣΔ ἀποτελώντας τό 1917 τήν πρώτη ὑλοποίηση τῆς Μαρξιστικῆς θεωρίας γενικά καί τῆς Λενινιστικῆς στρατηγικῆς εἰδικώτερα ἀναπτύσει ἡγητικό ρόλο στό παγκόσμιο κίνημα δημιουργώντας μέ τήν Μπολσεβίκικη στρατηγική τή Τρίτη Διεθνή.
Μετά τήν ἀποτυχία τῶν κινημάτων στήν Εὐρώπη,ἡ ΕΣΣΔ,θέτοντας ὡς κυριώτερο στόχο τήν διατήρηση καί ἰσχυροποίησή της καθορίζοντας μέσω τῆς Κ Ζης Διεθνοῦς τήν ταχτική τῶν ἄλλων κομμάτων σύμφωνα μέ τό στόχο αὐτό.
Μέ τόν συγκεντρωτισμό τῆς Ζης Διεθνοῦς τά μπολσεβικοποιημένα ΚΚ ἀδυνατοῦν νά ἀξιοποιήσουν σημαντικές πλευρές τοῦ θεωριτικοῦ Λενινισμοῦ μέ ἀποτέλεσμα νά ἀδυνατεῖ τό κίνημα στίς καπιταλιστικές χῶρες.Μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ φασισμοῦ ἐκ τῶν ὑστέρων προσπάθησαν νά μποῦν φραγμός στό φασισμό μέ τά λαϊκά μέτωπα κάι ἀργότερα ὅταν ὁ παγκόσμιος πόλεμος γινόταν γεγονός,μέ τά ἐθνικοαπελευθερωτικά μέτωπα κατόρθωσαν νά ἀντισταθοῦν καί νά νικήσουν τόν καπιταλισμό σέ μερικές χῶρες τῆς Εὐρώπης κυρίως μέ τή βοήθεια τοῦ κόκινου στρατοῦ,ἐκτός τῆς Γιουκοσλαβίας καί τῆς Ἀλβανίας.

Ἡ ἀποικιοκρατούμενη Ἀσία στά χρόνια τοῦ πολέμου ἀπαιτοῦσε ἱστορικά ἀπό τό λαό της ἀστικοδημοκρατικό καί παράλληλα ἐθνικοαπελευθερωτικό ἀγῶνα.Τό ΚΚ τῆς Κίνας μέ κίνημα ἀπό χρόνια ριζωμένο στή συνείδηση τοῦ λαοῦ κατόρθωσε νά καταλάβει αὐτοδύναμα τήν ἐξουσία ἀποτελώντας νέα περίπτωση μπολσεβίκικης ἐπανάστασης.
Μετά τό 2ο παγκόσμιο πόλεμο τό κομμουνιστικό κίνημα δέν κατορθώνει βέβαια νά νικήσει τόν καπιταλισμό,ἀνέπτυξε ὅμως καί ἰσχυροποίησε τό σοσιαλιστικό στρατόπεδο πού ὤξυνε τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στούς δυό ἀντίθετους κόσμους ὑπέρ τοῦ σοσιαλιστικοῦ.
Ἡ ΕΣΣΔ μέσα στό σοσιαλιστικό στρατόπεδο ἀρχίζει νά χάνει τήν ἀποκλειστικότητα τῆς ἡγέτιδας δύναμης.Οἱ διενέξεις πού δημιουργήθηκαν ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα τῆς διαμόρφωσης διαφορετικῆς ἱστορικῆς σκοπιᾶς ἔρευνας μεταξύ τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν γιά τόν τρόπο λύσης τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος.Ἀλλά οἱ ἀμοιβαῖες τους ἀκρότητες ἔχουν σάν αἰτία τήν χαμηλή στάθμη τῆς ἰδεολογικῆς ζύμωσης καί τόν βιοματισμό τῆς ὀργανωτικοπολιτικῆς νοοτροπίας τοῦ μπολσεβικισμοῦ.
Ἡ Κίνα θεωρώντας πρωταρχικῆς σημασίας τήν πάλη ἀνάμεσα στίς ὑποανάπτυκτες καί ἀποικιοκρατούμενες χῶρες καί στόν ἀνεπτυγμένο ἰμπεριαλιστικό κόσμο,καθορίζει ἐπιθετική πολιτική μέ τή δημιουργία ἐθνικοαπελευθερωτικῶν κινημάτων καί τήν παντοειδή ἐνίσχυση τῶν ἀντάρτικων.

Ἡ ΕΣΣΔ ἀντίθετα θεωρεῖ πρωταρχικῆς σημασίας τήν πάλη ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στόν καπιταλισμό,πού ἡ ἰσχυροποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου θά ἐπιβάλει τό σοσιαλισμό γενικά.Ἐπαγάγει γι αὐτό τά κινήματα τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν σέ μιά εἰρηνική πολιτική πού νά προβάλει καί νά βοηθᾶ τό σοσιαλιστικό στρατόπεδο.

Οἱ δυό ἀντίθετες αὐτές κατευθύνσεις παραγνωρίζουν τήν ἀνάγκη τοῦ κινήματ νά ἐξυνγχρονιστεῖ στίς ἀναπτυγμένες χῶρες καί ὡς ἕνα βαθμό ἀποτελοῦν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίγνωσης τῆς σημερινῆς ἀδυναμίας τοῦ κινήματαος στίς χῶρες αὐτές.

Ἡ ἀντίληψη ὅτι εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας ἡ πάλη ἀνάμεσα στόν σοσιαλιστικό καί στόν καπιταλιστικό κόσμο ἀδρανοποιεῖ,χαλαρώνει τό κίνημα στίς καπιταλιστικές χῶρες καί ὑποβηβάζειτήν ἐπανάσταση ἀπό κοινωνικό φαινόμενο πού εἶναι σέ γεωγραφικό.

Ἡ κατάλυση τῆς ἀντίθεσης ἀνάμεσα στό κεφάλαιο καί στήν ἐργασία ἀποτελεῖ τό περιεχόμενο τῆς πάλης τοῦ κινήματος στίς καπιταλιστικές χῶρες.Ἀλλά δέν πρέπει νά παραγνωρίζεται ἡ σχέση πού ἔχει μέ τήν πάλη τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου ἐνάντια στίς ἐκμεταλεύτριες τάξεις καί στίς κυβερνήσεις τους ὅπως ἐπίσις καί μέ τήν πάλη τῶν ἀποικιοκρατουμένων καί ὑποανάπτυκτων λαῶν ἐνάντια στίς ἰμπεριαλιστικές μητροπόλεις.

Ἡ ὕπαρξη καί ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου ἀποτελεῖ βαρυσήμαντη δύναμη στό πλευρό τῶν κινημάτων τῶν λαῶν στίς καπιταλιστικές χῶρες γιά τήν κατάχτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀλλά ἡ στρατηγική κάθε σοσιαλιστικῆς χώρας δέν δύναται νά ἀποτελέσει παγκόσμια στρατηγική γιατί καθορίζεται κατά πολύ ἀπό τίς ἰδιαίτερες ἐσωτερικές της ἀνάγκες καί τήν ἱστορία πού ἀκολούθησε.

Ἐπίσις στά σοσιαλιστικά κράτη μειώνεται ὁ ρόλος τῆς ἰδεολογίας σάν ταξικό ὅπλο.Ὑφίσταται ἕνας διαφωρισμός μεταξύ ἰδεολογίας καί γενικώτερης κοσμοθεωρητικῆς θεμελίωσης πού χωρίς νά ἀντιτίθεται στήν ἀλληλεπίδρασή τους ἀποδίνει στήν ἰδεολογία τήν ταξική μαχητικότητα τῆς περιόδου τῶν ταξικῶν συγκρούσεων.Στά σοσιαλιστικά κράτη αἰτία γιά τή μείωση αὐτή στέκεται ἡ κοινωνική μεταβολή πού μεταβάλει τήν ὀργάνωση ἀπό μέσο ἔκφρασης καί ὄξυνσ τῶν κοινωνικῶν ἀντιθέσεων σέ κυβερνητικό μηχανισμό γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.Ἡ ἀντίθεση κοινωνίας-φύσης στίς σοσιαλιστικές κοινωνίες καταλήγεται βασικά μέ τήν ἐπιστημονικοτεχνική πρόοδο τῆς παραγωγῆς πού συνεπιφέρει ἀνάπτυξη τῆς κυριαρχίας τοῦ ἀνθρώπου πάνω στή φύση.

Ἡ ἀδυναμία τοῦ κινήματος στίς ἀνεπτυγμένες χῶρες ἐξ αἰτίας τῆς ταχτικῆς πού ἀκολουθεῖ,ὡθεῖ ἕνα ποσοστό κυρίως τῆς νεολαίας ἰδιαίτερα τῆς φοιτητικῆς νά στρέφει ἀλλοῦ τόν προσανατολισμό της.Ἡ σχετικά πρόσφατη νίκη τῆς κουβανέζικης ταχτικῆς καί ἡ κίνηση τοῦ Γκουεβάρα στά λατινοαμερικάνικα κράτη γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐκεῖ ἀντάρτικων τουπαμάρος κλπ, ἀσκεῖ μεγάλη ἐπίδραση στή νεολαία αὐτή μέ ἀποτέλεσμα νά ὁδηγοῦνται σέ προσπάθεια μεταφύτευσης τῆς ἀντάρτικης ταχτικῆς θεωρούμενης ὡς λύση στό ἀδιέξοδο τοῦ κινήματος.

Στή χώρα μας ἰδιαίτερα λείπουν οἱ ὅροι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπαγορεύουν τήν

390

αντάρκικη ταχτική ὡς ἀναρκτήρια καί βασική μορφή πάλης.

Τέτοιο ὅροι εἶναι καυτά ἐθνικοαπελευθερωτικά αἰτήματα καυτά ἀστικοδημοκρατικά αἰτήματα ἐμφανεῖ στό λαό, ἐκμετάλευση ἤ καταπίεση ἰδιαίτερα ἀπεχθής καί ὀφθαλμοφανής. Μόνο παρόμοιες κοινωνικές καταστάσεις μποροῦν νά ὁδηγήσουν ἄμεσα τό λαό στόν ἔνοπλο ἀγώνα στή μαζικοποίηση τοῦ κινήματος καί στή νίκη μέ τήν ταχτική αὐτή. Παραδείγματα Κούβα καί Λατινική Ἀμερική γενικά, Ἰνδονία, Ἀλγερία, Παλεστίνη κλπ. Ὅλες χῶρες μέ συνθῆκες ἰδιαίτερα ὑποανάπτυκτες καί μέ ἀποικιακή ἐξάρτηση ἀπό τό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Στή χώρα μας ἔχουμε ἐπί πλέων λόγους ἀρνητικούς γιά τήν ὑιοθέτηση τῆς ἔνοπλης ἔναρξης τήν προηγούμενη ἦτα τοῦ κινήματος καί τήν τεράστια ἐμπειρία τῆς ἑλληνικῆς ἀντίδρασης.

Διαβάζοντας τίς λατινοαμερικάνικες ἀπόφεις δέν πρέπει νά μᾶς διαφεύγουν οἱ παρακάτω παρατηρήσεις τους :

ΟΛΑΣ: Ἡ ὀργάνωση τῶν ἀπελευθερωτικῶν στρατῶν ἔμβρυο τοῦ ἔνοπλου λαοῦ καί ἡ δράση αὐτῶν τῶν στρατῶν δίνει λύση ὡς ἀναφορά τίς ὑποανάπτυκτες χῶρες. Αὐτή ἡ λύση βασίζεται στίς ἱστορικές μας παραδόσεις καί στήν πραγματικότητα πού ὀφείλουμε νά ἀντιμετωπίσουμε.

Κουβανέζικη ἀντιπροσωπεία : Ἡ συγκεντρωση τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι τέτοια ὥστε τό 1/100 τῶν ἰδιοκτητῶν κατέχει τά 69,5 % τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἡ ἔνοπλη πάλη γίνεται πολιτική πρωτοπορεία. Αὐτό εἶναι δυνταό γιατί οἱ λαοί μας ἔχουν παραδόσεις ἐπαναστατικῶν καί πατριωτικῶν ἀγώνων καί ἐπειδή ἡ ἐκμετάλευση ἀσκεῖται μέ ἕνα τρόπο ἰδιαίτερα ἀπάνθρωπο. Στή Λατ. Ἀμερική δέν ἔλαβε χώρα ἀστική ἐπανάστευση καί δέν θά λάβει χώρα. Ἐδῶ βρίσκεται τό βάθος τοῦ προβλήματος. Πρόκειται νά ὁδηγήσουν μία ἀντιφεουδαρχική καί ἀντιμπεριαλιστική ἐπανάσταση καί νά τήν μετασχηματίσουν σέ σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

.....

Ὁ καπιταλιστικός κόσμος ἀπό τῆς ἀρχές τῆς δεκαετίας μας μελετα καί ἔν μέρη πραγματώνειτόν τρόπο "ἀνάπτυξης" τοῦ συστήματος στίς μέσες καί ἀνεπτυγμένες χῶρες σέ οἰκονομικό καί πολιτιστικό ἐπίπεδο, μέ τήν ἔνοια τῆς ἱκανοποίησης ὀφθαλμοφανῶν ὑλικῶν καί πολιτιστικῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ ὥστε νά παραγκωνιστή τό ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ γιά πολιτική συνειδητοποίηση καί κοινωνικούς ἀγῶνες. Αὐτό ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τάαίτια τοῦ προβαδήσματος τοῦ συνδηκαλιστικοῦ κινήματος ἔναντη τοῦ πολιτικοῦ στίς χῶρες αὐτές.

Μετά τόν 2ο παγκόσμιο πόλεμο ἡ στρατηγική τοῦ κινήματος ἔχασε κατά πολύ ἔδαφος στίς ἀναπτυγμένες χῶρες μέ τήν πτώση τῶν καυτῶν ἐθνικοδημοκρατικῶν αἰτημάτων πού ἡ προβολή τους τότε εἶχε μαζικοποιήσει τό κίνημα.

Γίνεται φανερό στίς σημερινές συνθῆκες πῶς μόνο ἡ ἀνύφωση τοῦ πολιτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, ἡ πολιτική του ὡρίμανση μπορεῖ νά ἐπιφέρει πολιτειακές ἀλλαγές. Ἡ κοινωνική ἀλλαγή ἀρχίζει ἀπό τήν ἐμφάνιση τῆς ὀργάνωσης πού ἀποτελεῖ τήν πολιτική συνείδιση τῶν ἐκμεταλευόμενων. Μέσα στή σημερινή κοινω-

νία δέν εἶναι τό οἰκονομικό ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ ὁ ἀποφασιστικώτερος παράγοντ
γιά τήν διαμόρφωση τῆς ταξικῆς του ἰδεολογίας. Ἡ γενικώτερη κοινωνική του
τοποθέτηση εἶναι πού διαμορφώνει τήν πολιτική του συνείδηση. Στόν καπιταλι
μό ἐκδηλώνεται ἡ ἀρνητική ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας στήν κοινωνική
ἐξέλιξη. Οἱ ἐκμεταλευόμενοι κάτω ἀπό τίς ἰδεολογικές αὐτές ἐπιροές πού πα
παίρνουν πάντα ὑλική ἔκφραση ἀδυνατοῦν νά ἔρθουν σέ πολιτική ἀντίθεση μέ
τήν ἐκμεταλεύτρια τάξη ἐνῶ ἡ οἰκονομική τους ἀντίθεση πρός αὐτή ὅσο κι ἄν
χαρακτηρίζεται ἀπό πλάτος δέν προχωρεῖ στήν διαμόρφωση ἀντίληψης γιά ριζι-
κή κοινωνική μεταβολή. Σ'αὐτές τίς συνθῆκες γίνεται φανερό πῶς γιά νά κινη-
θοῦν οἱ ἐκμεταλευόμενοι ἀποφασιστικά, νά συντελεστεῖ ἡ πολιτική τους ὡρίμα
ση ἡ σοσιαλιστική τους συνειδητοποίηση. Αὐτή σημαίνει σέ στοιχειώδεις γραμ-
μές ἐπίγνωση τῶν γενικῶν ἀντιθέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ, τῆς ἀναγκαιότητας τῶ
κοινωνικῶν μεταβολῶν, τῆς σοσιαλιστικῆς διεξόδου τῆς κοινωνίας, καί τοῦ κοι-
νωνικοῦ ἐλέγχου τῶν μέσων παραγωγῆς.

Βασικό στοιχεῖο τῆς κινητοποίησης τοῦ ἰδεολογικοῦ παράγοντα τῆς κοινω-
νίας ἀποτελεῖ ἡ ὀργάνωση. Αὐτή πρέπει νά ἐπιδωθεῖ σέ μία ἐπίπονη "δημιουργ
κή" δραστηριοποίηση μέσα στούς κοινωνικούς ἀγῶνες τῶν ἐκμεταλευόμενων, ὅπο
μέ τήν αὔξουσα ἰσχυροποίησή της καί τήν ἀντίστοιχη ἐπιρροή της θά μειώνει
βαθμηδόν τήν ἰδεολογική ἀπόσταση πού τή χωρίζει ἀπό αὐτούς αὐξάνοντας ἀντ
στοιχα τόν ἰδεολογικό δεσμό μαζί της. Ἡ πορεία αὐτή εἶναι τό προτσές τῆς
ἰδεολογικῆς χειραφέτησης τοῦ λαοῦ ἀπό τίς ἀστικές ἐπιρροές, τῆς σοσιαλιστι-
κῆς του συνειδητοποίησης τῆς προϊούσας ὡρίμανσης τῶν ἀρνητῶν τῆς κοινωνικ
κῆς μας ἀντίθεσης.

Τόν ἰδεολογικό ἀγώνα ὑπαγορεύει ἡ ἀρνητική ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς ἰδεο-
ἰδεολογίας στήν κοινωνική ἐξέλιξη. Δέν ἀποτελεῖ ἰδεαλισμό νά πιστεύουμε ὅτι
ὁ ἰδεολογικός ἀγώνας εἶναι κινητήριος δύναμη γιά τήν κοινωνική μεταβολή,
διότι ἡ σοσιαλιστική ἰδεολογία ἀποτελεῖ ἀντανάκλαση τῆς κοινωνικοποιημένη
παργωγῆς καί κινεῖ τό λαό πρός τήν σοσιαλιστική παραγωγή στό μέτρο καί στ
βαθμό πού ὁ ἴδιος τήν καταχτᾶ.

Στήν ὀργάνωση μέσω τοῦ ὀργανωτικοῦ της συστήματος ὁ ἀγώνας αὐτός περνάει
μέσα ἀπό τήν ἀτσάλινη ὀργανωτική διαδικασία, γίνεται ἀγώνας κυρίως ὀργανω-
τικῆς μορφῆς ὥστε νά μή συγχέεται μέ τήν ἀφηρημένη προπαγανδιστική κινητο
ποίηση.

Ἡ οἰκονομικοκοινωνική ἀνάπτυξη τῆς Ἑλλάδας δέν ὑπῆρξε τό προϊόν τῆς ὁμαλῆς ἐσωτερικῆς δράσης τῶν παραγωγικῶν της δυνάμεων. Ἡ γεωγραφική της θέση μέ τήν "οἰκονομική" καί κύρια στρατηγική σημασία δέν τήν ἄφησε ἀνενόχλητη ἀπό τούς γειτονές της λαούς σ'ὅλη τήν ἱστορική της διαδρομή. Βαρυσήμαντο ἱστορικό γεγονός ὑπῆρξε ἡ ἐπιβολή τοῦ ἰσλαμικοῦ φεουδαρχισμοῦ ὅταν στό φεουδαρχικό καθεστώς τοῦ Βυζαντίου ἐκδηλωνόταν μιά ἀστική ζύμωση μέ βασική ἔκφραση τήν ἀξιόλογη ἐμπορική κίνηση τῆς νότιας βαλκανικῆς. Ἀπό αὐτή τήν ἄποψη, σέ σχέση μέ τήν Ἑλλάδα ἡ τουρκική κατοχή ὑπῆρξε πισωδρομικό ἱστορικό γεγονός. Ἡ κατοπινή ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικῆς μετατόπισε τό ἐμπορικό κέντρο στίς ἀτλαντικές χῶρες. Ἀλλά-τόσο ἡ ἐμπορική δραστηριότητα τῶν ἑλλήνων ἐκμεταλευόμενη καί διεθνῆ γεγονότα, ἀναπτύσει τόν ἑλληνικό καπιταλισμό πού διαπειρεται κύρια μέσα στήν τουρκική αὐτοκρατορία. Ἡ ἀστική ἐπανάσταση τό 1821 ἀπολυτρώνει τήν Ἑλλάδα ἀπό τήν ξένη φεουδαρχική ἐξάρτηση ὄ χι ὅμως καί ἀπό τήν ἐσωτερική. Ἡ ἑλληνική ἀστική τάξη ὁδηγεῖται σέ ἐπαναστάσεις καί πολιτικά κινήματα γιά τό σπάσιμο τῶν ἐσωτερικῶν φεουδαρχικῶν σχέσεων καί τῆς ἐδαφικῆς της προέκτασης πού κλείνουν μέ ἐπίλογο τήν Μικρασιατική καταστροφή.

Ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν παραγόντων καί κύρια βασικά λόγω τῆς ἐξάρτησης τῆς χώρας ἀπό τίς "προστάτιδες" δυνάμεις ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ δέν μπόρεσε νά συντελεστεῖ κανονικά, παίρνοντας ἐμποροβιομηχανικό χαρακτήρα καί ἀδιαφορώντας σχεδόν γιά τόν ἑλληνικό χῶρο σάν βάση οἰκονομικῆς του ἀνάπτυξης.

Ἡ ἀνάπτυξη πού συντελέστηκε ὑπῆρξε μικρή καί καρπός πιεστικῶν παραγόντων. Ἐνῶ τό πέρασμα τοῦ καπιταλισμοῦ στό ἱμπεριαλιστικό καί μονοπωλιακό του στάδιο στήν ἐσωτερική κρίση καί στήν ἀναζήτηση ἀγορῶν ἐμπόδιζε ἀποφασιστικά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἑλλάδας. Ἡ ἐδαφική της στενότητα συνέτεινε σέ σ'αὐτή τήν καθυστέρηση, γιατί σέ μιά ἀσφυκτική διεθνῶς καπιταλιστική ἀγορά οἱ δυνατότητες καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης ἑνός κράτους καθορίζονται καί ἀπό τήν ἐδαφική του ἔκταση γιά τήν ἐσωτερική κίνηση τοῦ ἐμπορίου καί τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας. (π.χ. Ἰαπωνία)

Τά ἀστικά πολιτικά κόμματα δέν παρουσίασαν σχεδόν κανένα δημοκρατικό ἐνδιαφέρων καί παρέμειναν περισσότερο ἐφεδρίες γιά τήν διαδοχή στήν ἐξουσία ὅταν τό κυβερνών θά ἔπεφτε στήν λαϊκή δυσμένεια.

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στά χρόνια 1930-36 ἀποτελοῦσε πραγματική δύναμη γιά μιά οὐσιαστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας τήν ὁποία ἀποδυνάμωσε ὀργανωτικά ἡ δικτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου. Ἐπιβλήθηκε μπροστά στά λαϊκά αἰτήματα στήν ἔλλειψη ἀστικοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος ἀπό τούς ἀντιδραστικούς κύκλους καί τό παλάτι. Ἐπιδόθηκε στήν συστηματική ἀποδυνάμωση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Μετά τόν πόλεμο καί τήν ἀποτυχία τοῦ κινήματος 1944-49 πού καθορίστηκε ἀπό ἐσωτερική κύρίως ἀδυναμία, ἡ ἀστική κοινωνία ἐπιστρέφει στά πρώτα μεταπολεμικά χρόνια στόν παλιό ρυθμό οἰκονομικοκοινωνικῆς ζωῆς χωρίς οὐσιώδεις ὀργανικές μεταβολές γιά μιά πραγματική ἀνάπτυξη τῆς Ἑλλάδας.

'Ενώ ὁ ἑλληνικός καπιταλισμός ἀπαλλάσεται ἀπό τά τελευταία φεουδαρχικά ὑπολείματα ὡστόσο παραμένει παθογενής. Κατά τήν ἀνάπτυξή του ἐξ αἰτίας τῶν παραγόντων πού ἀναφέραμε ἀπό τό ἐμπορευματικό στάδιο μεταπήδησε στό τραπεζικό καί χρηματιστικό παρακάμτοντας τό βιομηχανικό σταδιο ποῦ θεμελίωσε τόν καπιταλισμό στίς ἀναπτυγμένες χῶρες. Τήν ἀνάπτυξη αὐτή κάνει ἐπιταχτική ἀνάγκη ὁ εὐρωπαϊκός οἰκονομικός συσχετισμός πού προχωράει στή δημιουργία τῆς ΕΟΚ. Μπροστά στόν ἑλληνικό καπιταλισμό μπαίνει τό δίλλημα: "Η ἀνάπτυξη συναγωνιστικότητας τῶν ἑλληνικῶν ἐμπορευμάτων ἀπέναντι στά εὐρωπαϊκά ἤ ἡ 'Ελλάδα λαχανόκηπος τῆς Εὐρώπης.

Γιά νά συντελεστεῖ ὅμως βαθύτερη οἰκονομική ἀνάπτυξη αἰτεῖται ἐξυγίανση ἐκδημοκρατισμός τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Η ἀριστερά κάτω ἀπό τό βάρος τῆς ἀποτυχίας καί ἀπό τήν ἀδυναμία τοῦ ὀργανωτικοῦ της συστήματος δέν κατορθώνέι νά ἀναπτυχθεῖ οὐσιαστικά περιοριζόμενη κυρίως στήν κοινοβουλευτική πάλη. Ἀπό τό 1958 καί ὕστερα διαμορφώνεται τό δημοκρατικό "Κέντρο" σάν ὄργανο τῆς φιλελεύθερης μερίδας τῆς ἀστικῆς τάξης συνειδητοποιώντας τήν ἀνάγκη ταχύτερης ἀνάπτυξης τῆς χώρας πού καταλήγει σέ κοινοβουλευτική ἐξουσία τό 1963. Η νίκη αὐτή μένει σέ κοινοβουλευτικό ἐπίπεδο μέ τήν ἀντίσταση τῆς δεξιᾶς στόν διαβρωμένο κρατικό μηχανισμό. Γενικά οἱ δυσχέρειες στήν πραγμάτωση τοῦ δημοκρατικοῦ "προγράματος" ὠθοῦν σέ παραίτηση τόν Πρωθυπουργό γιά τήν κατά τή γνώμη του ἀπόχτηση μεγαλύτερων πολιτειακῶν ἐρεισμάτων. Δημιουργεῖται πολιτική κρίση ἀπό τό 1965 καί δῶθε στά πλαίσια τῆς ὁποίας ἡ δεξιά προσπαθεῖ νά ἀναρριχηθεῖ στήν ἐξουσία ὑποστηριζόμενη ἀπό τό πάντα πολυμήχανο παλάτι. Σ'αὐτές τίς συνθῆκες μέ ἀφορμή τίς ἐνδοαστικές διενέξεις, σέ ἀναμονή ἐκλογῶν ἐπιβλήθηκε ἡ διχτατορία τῆς 21ης 'Απριλίου μέ δυνάμεις ἀσφαλῶς ἀπό καιρό προετοιμασμένες.

Οἱ σύγχρονες διχτατορίες ἐπεξεργάζονται καί ὑποκινοῦνται ἀπ' τό διεθνῆ μέ ἐπικεφαλῆς τόν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό. Μή ἔχοντας καί πολύ ἐμπιστοσύνη στήν δύναμη τῆς ἰδεολογίας τοῦ καπιταλισμοῦ καί στήν κοινωνική πολιτική παραχωρήσεων τῆς φιλελεύθερης μερίδας του, τό πεντάγωνο ὑποκινεῖ καί ὑποβοηθᾶ τήν ἐπιβολή δικτατοριῶν, ὅπου γίνεται δυνατόν, γιά νά μεταβληθοῦν οἱ χῶρες στίς ὁποῖες ἐπιβάλλονται σέ ἀνοιχτά προπύργια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ γιά τήν περιφρούρηση τῶν οἰκονομικῶν καί στρατιωτικῶν τους συμφερόντων πού κλονίζονται.

Στή χώρα μας οἱ λόγοι πού ἐπέβαλλαν τήν διχτατορία εἶναι βασικά ἡ προσπάθεια τοῦ 'Αμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ νά ἀνακόψει ἤ καί νά ἀνακτήσει τίς ἀπώλειες του σέ στρατηγικές θέσεις καί οἰκονομικά συμφέροντα ἰδιαίτερα πετρέλαιο στό χῶρο τῆς μέσης καί ἐγγύς 'Ανατολῆς, καί τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου. Γιαυτό καί συνδράμει τόν ἐπεχτατισμό τοῦ 'Ισραήλ καί ὑποκινεῖ ἀνατροπές σέ προοδευτικά καθεστῶτα. Μέσα στήν ἔντονα ἀντιαμερικάνικη 'Ανατολική μεσόγειο καί κάτω ἀπό συνθῆκες ὅλο καί πιό αὐξανόμενης Σοβιετικῆς παρουσίας, ὁ 'Αμερικάνικος ἰμπεριαλισμός ἐκμεταλλευόμενος τή δυσαρέσκεια τῆς ξενόδουλης καί ἀντιδραστικῆς δεξιᾶς μερίδας τῆς πού βλεπει τόν κίνδυνο τῆς ὁριστικῆς ἀπώλειας τῶν θέσεων της κάτω ἀπ'τή συνεχῆ ἄνοδο τοῦ δημοκρατικοῦ φρονήματος τοῦ Ἑλληνι-

..κοῦ λαοῦ,προετοιμάζει καί ἐπιβάλλει ἀπό κοινοῦ διχτατορική κυβέρνηση,παρέχ
ντας ἔτσι τήν εὐχέρεια νά τήν χρησιμοποιεῖ ἀνενόχλητα σάν ὁρμητήριο του.Τελι
κά ἡδιχτατορία κατόρθωσε νά ἐπικρατήσει στή χώρα μας χάρη στήν ἀδυναμία
τοῦ κινήματος.Ἡ ἐπίσημη ἀριστερά ἀπώλεσε τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ὀργανωτικῶν
μέσων ἐπίδρασης πού στηρίζονταν ἀποκλειστικά στή γνωστή μορφή τῆς πολιτικῆς
πάλης.Καί θάλεγε κανείς πώς ὕστερα ἀπ'τό δυνατό αὐτό χτύπημα θά ξυπνοῦσαν πρ
γματώνοντας μιά στροφή ἀποφασιστικῆς σημασίας.Ὅμως ἡ μορφή τῆς ἀντίδρασης τους
ἀποτελεῖ ἁπλή προέχταση τῆς προήγούμενης λαθεμένης ταχτικῆς.Ὁ ἐμπειρισμός
εἶναι στήν ἄμεση πολιτική πραχτική ὁλέθριος καί οἱ ἀποδυναμωμένοι παραδοσια-
κοί φορεῖς μέ τήν ταχτική τους μοιραῖα τόν ἀκολουθοῦν. Καθορίζοντας χρονικά
σύντομη τήν πτώση τῆς δικτατορίας ὁδηγήθηκαν σέ προσπάθεια μετωπικῆς πάλης
μέ δυνάμεις ἐντελῶς ἀνατάλληλες μέ ἀποτέλεσμα νά ἐξαρθρωθοῦν καί ν'ἀπωλέσουν
σουν μεγάλο ποσοστό ἀπό τῆς δυνάμεις πού τούς ἀπέμειναν.Ἀπό τήν κρίση στήν
ὁποία περιῆλθε τό κίνημα ἐπηρεάστικε καί ἡ διάσπαση τοῦ κόμματος.

Ἐχτιμώντας τήν πολιτική κατάσταση μετά τήν ἐπιβολή τῆς διχτατορίας πα-
ρατηροῦμε ὅτι οἱ λαϊκές δυνάμεις γιά τήν ἄρση της δέν ἀποτελοῦν παρά ἀφηρη-
μένη ,δυστυχῶς ἀκόμη,δυνατότητα.Ἡ ταχτική τῶν ἐπίσημων δέν εἶχε διαμορφώσει
τόν ὀργανισμό ἐκεῖνον πού θά πραγμάτωνε ἰδεολογική συγγένεια μέ τόν λαό καί
συνειδητή κινητοποίησή του πέρα ἀπό τήν ἁπλῆ ἔκφραση τῆς ἐμπειρικῆς του
θέλησης. Τό ἐπίσημο κίνημα κινητοποιόντας τό λαό γιά τήν ἀνατροπή τῆς δικτα-
τορίας ἀποτέλεσε μονάχα μία ἔντονη κραυγή διαμαρτυρίας πού ἔκανε φανερή τήν
ἀντίθεση τοῦ λαοῦ πρός τή δικτατορία στή χῶρα καί διεθνῶς.

Οἱ νέοι ἀγωνιστές ὠφείλουν ἀναπτύσσοντας τήν κοινωνική φιλοσοφία τῆς ἐπο-
χῆς μας,νά καθορίσουν νέα στρατηγική καί ταχτική,γιά τήν ἀποδέσμευση τῶν δυ-
νάμεων τοῦ κινήματος ἀπό τούς ἱστορικούς φραγμούς πού τοῦ ἐπιβλήθηκαν.

ΘΕΩΡΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΑΧΤΙΚΗ

α)Ἡ καθολική συνειδητοποίηση τῶν αἰτιωδῶν δεσμῶν καί σχέσεων τῆς κοινωνίας
καί τῆς φύσης σάν γενικότερου πλεσίου τῆς κοινωνίας,ἀποτελεῖ τήν γενική
κοσμοθεωρητική ἀντίληψη πού ὁρίζεται σάν ἡ θεωρία τῶν ὅρων τῆς κοινωνικῆς
μετα βολῆς καί τοῦ γενικότερου καί πάντα σταθερότερου πλαισίου κατεύθυνσης
τοῦ κινήματος.

β)Οἱ χαραχτηριστικές κατευθύνσεις πού ἀπορέουν ἀπότήν γενική θεωρία ἀναφέρον
ται στήν ἀναγκαιότητα καί στόν τρόπο τῆς κοινωνικῆς μεταβολῆς καί ἀποτελοῦν
τίς γενικές κατευθύνσεις,τό πρόγραμμα τῆς κοινωνικοπολιτικῆς δράσης τοῦ κινή
ματος.

γ)Ἡ στρατηγική τοῦ κινήματος διαμορφώνεται καί ἀπορέει ἀ πό τήν συνειδητοπ
ποίηση τῶν σχετικά σταθερότερων κοινωνικῶν χαραχτῆρων καί κατευθύνσεων καθῶς
ἀναλύεται τό καθεστώς καί ἀνευρίσκονται οἱ " σταθερές"οἰκονομικές,κοινωνικές
κα ί πολιτικές του σχέσεις.Ἀναφέρεται ἔτσι περισσότερο στήν διάθρωση καί
στίς κοινωνικοπολιτικές δυνάμεις τοῦ συστήματος,ἀπέναντι στά ὁποία ἡ ὀργάνω-
ση παίρνει συγκεκριμένη θέση μέ συγκεκριμένες γενικές κατευθύνσεις,πού πραγ-
ματώνονται μέσω τῆς ταχτικῆς τοῦ κινήματος.

δ)Ἡ τα χτική ἀποτελεῖ τήν ἐξειδήκευση τῆς στρατηγικῆς καί γιαυτό διαμορφώνε
ται ἀπό τήν συνειδητοποίηση τῶν σχετικά μεταβλητότερων χαραχτήρων τῆς κοινω-

νίας καί τοῦ κινήματος.'Αποτελεῖ τήν ἄμεση κοινωνικοπολιτική πραχτική τοῦ κινήματος.'Αναφέρεται ἔτσι περισσότερο στήν ὀργανωτική δυναμική τοῦ κινήματος,ἡ ὁποία καθώς ἀναπτύσσεται γίνεται ἱκανή γιά τήν πραγμάτωση γενικώτερων στόχων καί κατευθύνσεων πού ἀναφέρονται στήν στρατηγική

Δέν ὑφίστανται μεταφυσικά ὅρια διαφορισμοῦ μεταξύ στρατηγικῆς καί ταχτικῆς ἀλλά ἀποτελοῦν ἀλληλοσυμπληρούμενες ὄψεις τῆς κοσμοθεωρητικῆς ἀντίληψης καί τοῦ προγράμματος.

'Από τίς ἀντιλήψεις πού ἐκθέσαμε ἀπορρέουν γενικές διαπιστώσεις καί εἰδικότερες καί κατευθύνσεις τῆς στρατηγικῆς καί τῆς ταχτικῆς τῶν νέων ἀγωνιστῶν Διαμορφώνουν ἕνα ἀρχικό σχέδιο δράσης γιά νά τεθεῖ στόν ἔλεγχο τῆς κοινωνικῆς πραχτικῆς ὅπου ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀγωνιστῶν στήν κοινωνικοπολιτική πάλη θά κάνει δυνατή τήν ὁλοκλήρωση ἑνός προγράμματος καί πολύ περισσότερο τήν δυνατότητα ἐφαρμογῆς του.

I.'Αναγνώρηση νέας φάσης στό καπιταλιστικό σύστημα.Κύριο χαραχτηριστικό της γνώρισμα,ἡ μεταβίβαση τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας σέ συγκεντρωτικότατους ὀλιγομελεῖς ὑπερεθνικούς μηχανισμούς οἰκονομικούς,πολιτικούς καί κύρια στρατιωτικούς.

'Ανάπτυξη τῶν πυρηνικῶν ὅπλων. Μείωση τῆς ἰσχύος τῶν δυνάμεων τοῦ παραδοσιακοῦ κινήματος.'Ανασφάλεια κάθε ἀνθρωπιστικῆς κατάχτισης.

2.Η 'Ελλάδα εἶναι χώρα μέ μέση καπιταλιστική ἀνάπτυξη καί μέ σχετικά μεγάλη ἐξάρτηση ἀπό τό ξένο μονοπωλιακό κεφάλαιο οἰκονομικῆς καί

3. Διαπίστωση τῆς πολιτικῆς καί πολιτιστικῆς συγγένειας τῆς 'Ελλάδας μέ τήν Μέση Ἀνατολή καί Εὐρώπη. Ἡ κοινότητα τῶν γενικῶν χαραχτηριστικῶν μέ τίς χῶρες αὐτές ἀπαιτεῖ ἀντίστοιχη γενίκευση στίς ἀντιλήψεις γιά τό κίνημα.'Ανάπτυξη ἐπαφῶν μέ ἀνάλογες καταστάσεις στό ἐξωτερικό γιά τήν ζύμωση τῶν νέων ἰδεῶν καί τήν ὁλοκλήρωσή τους σέ μία ἐνιαία εὐρωπαϊκή στρατηγική.

4.Στήν 'Ελλάδα ἡ κοινωνική ἀλλαγή θά ἔχει χαραχτήρα σοσιαλιστικό .Κινητήριες δυνάμεις τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ἡ ἐργατική τάξη ἡ ὁποία θά ἔχει καί τόν ἡγετικό ρόλο ἡ φτωχή ἀγροτιά,ἡ προοδευτική διανόηση καταπιεζόμενα μεσαῖα στρώματα

5.Στίς κοινωνικές συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν μέ τήν ἐπιβολή τῆς δικτατορίας αἰτεῖται προέκταση τῆς ἀντικαπιταλιστικῆς καί ἀντιμπεριαλιστικῆς πάλης καί σέ ἀντιδικτατορική. Ἡ δικτατορία σάν προϊόν τοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ συμπηκνώνει στήν ἀντιδικτατορική πάλη τήν ἀντικαπιταλιστική καί τήν ἀντιμπεριαλιστική.Γιαυτό ἡ πάλη αὐτή δέν πρέπει νά σταματήσει μέ τό γκρέμισμα τῆς δικτατορίας ἀλλά νά προεκταθεῖ στήν στερέωση μιᾶς λαϊκῆς δημοκρατίας ἤ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ ἄν τό ἐπιτρέπει ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ προοδευτικοῦ κινήματος.

Οἱ μορφές πάλης ἐνάντια στή δικτατορία καπιταλισμό καί στό στόν ἰμπεριαλισμό γενικότερα στή χώρα μας καθοριζόμενες ἀπό τό χαραχτήρα τῆς οἰκονομικοκοινωνικῆς πραγματικότητας καί πολιτικῆς εἶναι ἡ ἰδεολογικοπολιτική, ἡ συνδικαλιστική καί ἡ ἔνοπλη. Κλιμακώνονται μέ κατεύθυνση τῆς μαζικῆς πάλης σέ σεβαστό ἐπίπεδο πού νά ἐπιτρέπει καί ἐπιβάλλει τήν ἔνοπλη πάλη ἡ ὁποία ἀναλαμβάνει τήν πρωτοβουλία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐπιβολῆς τοῦ λαϊκοῦ συμφέροντος πού εἶναι ἡ ἄρση τῆς δικτατορίας καί ἡ κατάργηση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἡ ὕπαρξη καί ἡ διαιώνηση τοῦ ταξικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος τοῦ καπιταλισμοῦ πραγματώνεται μέ τήν ἐξάσκηση βίας ἀφοῦ προηγουμένως τήν καθιερώσε σάν λογική μέ τήν ὕφωσή τῆς θέλησῆς της σέ νόμο καί τήν διαμόρφωση τοῦ κράτους σάν ἐκτελεστή αὐτῆς τῆς θέλησης.Οἱ προοδευτικές δυνάμεις τῆς κοινωνικῆς ἀντίφασης πού ἀναπτύσσονται ἱστορικά εἶναι ὑποχρεωμένες σάν ἀρνητές της νά σπάσουν τίς πλέον συντηρητικές πλευρές τῆς καπιταλιστικῆς κατάφασης γιά νά δυνηθοῦν νά προχωρήσουν στήν σύνθεση τοῦ ἀταξικοῦ σοσιαλιστικοῦ καί οὐμανιστικοῦ συστήματος,πού ἀποτελεῖ τήν μόνη διέξοδο τῆς ἱστορίας.

Καί χωρίς τήν ἄσκηση βίας ἀπό μέρους τῶν ἀρνητῶν πρός τίς συντηρητικές πλευρές τῆς κατάφασης,φαίνεται πώς δέν μπορεῖ νά ὑποχωρήση ἡ κρατοῦσα βία ὅσο παράλογη καί ἄν ἔγινε κοινωνικά,ὅπως εἶναι ἀπαραίτητο νά σπάσει τό τσόφλι τοῦ αὐγοῦ,τοῦ σπόρου ἤ τοῦ ἐμβρύου γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς συνθετότητας τῆς ζωῆς.

Ἡ χρήση ἔνοπλων μορφῶν πάλης σάν ἀφετηρία τοῦ Ἑλληνικοῦ κινήματος ἀπό τίς ἀδύναμες ὀργανώσεις του δέν θά εὕρισκε ἀπήχηση,συμπαράσταση καί ὑποστήριξη,σέ μεγάλο μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ,κυρίως τῆς ἐργατικῆς καί πολύ περισσότερο τῆς ἀγροτικῆς τάξης.μέ ἀποτέλεσμα ἡ κατά πολύ συνειδητοποιημένη Ἑλληνική ἀντίδραση νά μπορέσει νά τό συντρίψει.

Ἀπό κοινωνιολογική ἄποψη ἡ υἱοθέτηση τῆς ἔνοπλης πάλης σάν ἀφετηρίας τοῦ κινήματος ,σέ χῶρες ὅπως ἡ Ἑλλάδα,ἀποδείχνουν ἔλειψη ἐμπιστοσύνης στήν ἱκανότητα τοῦ μαζικοῦ κινήματος τῆς ἐργατικῆς τάξης,νοοτροπία πού κυρίως ἀναφύεται στήν ἰδιαίτερη κοινωνική θέση τῆς φοιτητιώσας νεολαίας καί τῶν διανοουμενίστικων στρωμάτων.

6.Αἰτεῖται νά ἰσχυροποιηθεῖ τό κίνημα μέ τήν ἀπόδοση μεγαλύτερης βαρύτητας στόν ἰδεολογικό παράγοντα τῆς κοινωνίας ἀπό τήν ὀργάνωση,μέσω τοῦ ὀργανωτικοῦ της πού θά ἀνταποκρίνεται στήν ἀνάγκη αὐτή,ὑλοποιώντας τόν ἰδεολογικό ἀγῶνα κυρίως ὀργανωτικῆς μορφῆς.

7. Διατήρηση ὀργανωτικῆς αὐτοτέλειας.Οἱ νέες ἰδέες ἀντιστοιχοῦν σέ νέο ὀργανωτικό σχῆμα.Ἡ προσπάθεια ἐξυγείανσης τῶν παραδοσιακῶν φορέων παρακωλύεται ἀπό τό ὀργανωτικό τους σύστημα,τήν ταχτική,τήν πολιτική νοοτροπία καί τόν βιωματισμό τῶν ἐκφραστῶν τους.

Λόγοι πού δέν μᾶς ἐπιτρέπουν τήν πλήρη ἔνταξη στούς παραδοσιακούς φορεῖς εἶναι οἱ ἑξῆς:Ἡ κρίση δέν ἔχει τερματιστεῖ καί ὑφίσταται μεγάλο κενό στίς προοδευτικές δυνάμεις πού ἀπαιτεῖται νά καλυφθεῖ.Ἡ διάσπαση τοῦ ΚΚΕ δημιουργεῖ ἐπιφυλαχτικότητα γιά τό μέλλον καθεμιᾶς πτέρυγος.Παίρνοντας κι'ἄπ'τίς δυό πλευρές μιά σειρά θέσεις πού στή γενικότητά τους φαίνονται σωστές.Ἀλλά διατηροῦμε μεγάλη ἐπιφύλλαξη στό κατά πόσο ὁ παλαιός μηχανισμός δύναται ν'ἀνακαινιστεῖ καί νά τίς πραγματώσει.Ἡ κινητοποίηση τοῦ ἰδεολογικοῦ παράγοντα τῆς κοινωνίας δέν μπαίνει μέ τήν ἴδια σπουδαιότητα πού ἐμεῖς ὅπως ἔγινε φανερό τόν τοποθετοῦμε.

Ἀπό ἀπόψεως πολιτικῆς ἐπιδιώξεως στήν προσπάθειά μας νά κινητοποιήσουμε τόν ἰδεολογικό παράγοντα τῆς κοινωνίας,θ'ἀντιμετωπίσουμε τήν ἀλήθεια ἀλλά ὡστόσο βλαβερή ἀντικομουνιστική προπαγάνδα,θέλουμε νά συνδεόμαστε σάν νέοι ἱστορικά περισσότερο μέ τόν ἐπιστημονικό σοσιαλισμό καί λιγότερο μέ

τίς κοινωνικοπολιτικές περιπέτειες πού ὁδήγησαν τό ΚΚ ἀνυπέρβλητοι ἱστορικοί φραγμοί,λάθη σοβαρά καί οἱ μηχανοραφίες τῆς ἀντίδρασης. Τέλος ἐπειδή ὁ μηχανισμός τοῦ ΚΚ ἔχει ὑποστεῖ σοβαρές βλάβες ἀπό τήν διάβρωση πού τοῦ ἔχει προκαλέσει ἡ ἀντίδραση,θέλουμε νά διατηρήσουμε στεγανό τό τμῆμα μας ἀκόμη κι'ἄν οἱ παραπάνω λόγοι μειωθοῦν.

8. Γενική συμμετοχή στούς κοινωνοκοπολιτικούς χώρους ὅπου ἐκφράζονται ἀκόμα οἱ κοινωνικές ἀντιθέσεις .

9. Ἐμφάνιση ἑνός θεωρητικοῦ ὀργάνου ζύμωσης καί ξεκαθαρίσματος τῶν ἀντιλήψεων καί σέ συνέχεια ἑνός περισσότερου μαζικοῦ ὀργάνου ἐνημέρωσης.

10. Κήρυξη ἰδεολογικῆς "αμιλλας καί "ανοιγμα πραγματικοῦ διαλόγου μέ τίς συνώνυμες ὀργανώσεις ἤ κινήσεις μέ αὐστηρή τήρηση τῶν κανόνων τῆς κομμουνιστικῆς ἠθικῆς καί παντοειδῆ καταδίκη κάθε ἀκρότητας πού ἐκδηλώνεται παραβλάπτοντας τά συμφέροντα τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

Το θεωρώ καλό και
χρήσιμο.
Πέτα το β μέρος.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΑΖΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Μ έ π ο ι ά δ ι α δ ι κ α σ ί α ;

Τοῦ Γιώργου Γάτου

Ι.- "Ολες οἱ προσπάθειες,στά πέντε χρόνια τῆς δικτατορικῆς περιόδου, τῶν ὁποιων,παληῶν ἤ νέων,φορέων τῆς 'Αριστερᾶς νά γίνουν πόλοι συσπείρωσης,(καί ἀνανέωσης,γιά ὅσους τό φιλοδόξησαν),τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Αριστεροῦ Κινήματος καί νά ἐμπνεύσουν τό μεγάλο Μέτωπο τοῦ Λαοῦ στήν πατριωτική ἀντιδικτατορική πάλη,ἔχουνε,ἀπό καιρό,καταλήξει σέ ὁριστικό ἀδιέξοδο.

Σήμερα, κι αὐτά ἀκόμα τά ἐπίσημα κείμενα τῶν πλέον ἐπισήμων καί γνωστῶν πολιτικο-ἀντιστασιακῶν φορέων,ἀναγκάζονται νά ὁμολογήσουν,ἔστω ἔμμεσα καί γενικόλογα, " ἀ δ υ ν α μ ί α " στίς διαδικασίες συσπείρωσης καί ὀργανωτικῆς οἰκοδόμησης στή βάση καί στό προτσές ἀνάπτυξης τῆς 'Αντίστασης. 'Η προσφυγή στή διατύπωση αὐτή,ἀποτελεῖ μιά θελημένη ἀπόπειρα λεξιθηρίας. 'Ο ὅρος,ὅταν δέν μπαίνει γιά παραπλάνηση,παραμένει,σέ κάθε περίπτωση,ἀνεπιτυχής κι ἀνεπίκαιρος.

Στήν πραγματικότητα βρισκόμαστε μπροστά σέ μπλοκάρισμα ὁριστικό.Οἱ σημερινοί -δύο- ἐπίσημοι φορεῖς τῆς 'Αριστερᾶς, τά SUPERMARKETS ~~~~ σύμφωνα μέ μιάν εὐφυῆ καί ἀκριβολόγα-ἀπό μιάν ἄποψη-ἔκφραση,ἀποτύχανε ὁλοκληρωτικά στήν προσπάθειά τους νά τεθοῦνε πρωτοπορία σ'ἕνα ὀργανωμένο Κίνημα,πού θά συσπείρωνε τίς ἀριστερές δυνάμεις καί θά γινότανε ἡ ἔμπνευση καί ἡ βάση οἰκοδόμησης τοῦ Μετώπου τοῦ Λαοῦ ἐνάντια στήν δικτατορία.Στό ἴδια ἀδιέξοδη κατάληξη,κάτω ἀπό ἄλλες συνθῆκες καί γιά διαφορετικές αἰτίες,ὁδηγηθήκανε καί οἱ προσπάθειες τῶν ποικιλόνυμων ἀντιστασιακῶν ὁμάδων ἀριστερῆς προέλευσης καί κατευθύνσεων,πού,κατά καιρούς,ἐμφανιστήκαν

παραγρ. § στό προσκήνιο τῆς ἀντιδικτατορικῆς πάλης καί ἰδεολογικοπολιτικῆς μάχης.

Στά τρία τελευταῖα χρόνια,μετά ἀπό μιάν περίοδο ἀνόδου τοῦ ὀργανωμένου ἀντιστασιακοῦ κινήματος,τό ὀργανωτικό προτσές ἀνάπτυξης τῶν δοσμένων πολιτικο-ἀντιστασιακῶν φορέων,συμπεριλαμβανομένων καί ἐκείνων κεντροαριστερῆς κατεύθυνσης καί προέλευσης,παρουσίασε προοδευτική κάμψη,γιά νά περάσει,τελευταῖα,σέ φάση ἀδρανοποίησης. 'Η σχέση,δοσμένοι φορεῖς - λαική συσπείρωση,ἔχει παγώσει σταθερά -ὅταν καί ὅπου,κατ'ἐξαίρεση,κατόρθωσε νά ξεφύγει τίς συνέπειες τῆς συρρίκνωσης.

'Η πραγματικότητα αὐτή,αὐταπόδεικτη σήμερα,ἀποτελεῖ κοινό μυστικό καί παραδοχή.

ΙΙ.- Ἐντούτοις,τό βασικό χαρακτηριστικό τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς,ἐξακολουθεῖ καί σήμερα νά παραμένει, (αὐτό,δημόσια,ἀναγνωρίζεται ἀπ' ὅλους,ἀπ'ὅλων τίς ἀναλύσεις καί ἔμμεσα ἀπό τόν ἴδιο τόν ἀντίπαλο), " ἡ ἀμετάθετη ἀ ν τ ί θ ε σ η τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ Λαοῦ ἐνάντια στό καθεστώς ".

Ἡ Ἀντίθεση αὐτή παίρνει,κάποτε,τή μορφή ὀργανωμένης σύγκρουσης (ἀγροτικές πορείες διαμαρτυρίας,φοιτητικό κίνημα,ἐκδηλώσεις τῆς νεολαίας μέ τήν εὐκαιρία καλλιτεχνικῶν καί πνευματικῶν πρωτοβουλιῶν ἤ ἄλλων γεγονότων, κλπ)."Αλλοτε,τῆς ἀποφασιστικῆς ἀναμέτρησης (ἵδρυση καί ἀπαγόρευση τῶν πνευματικῶν σωματείων Ε.Μ.Ε.Π καί Ε.Κ.Ν, μαχόμενος νόμιμος περιοδικός τύπος,ἐκδόσεις,κλπ).Σέ πολλές περιπτώσεις τῆς ἀνοιχτῆς ἀμφισβήτησης (κινητοποιήσεις ἀπεργιακῶν ἀγώνων,κλπ).Καί πάντα τήν ἔκφραση τῆς Ἀντίστασης πού,ὅσο καί ἄν δέν λειτουργεῖ ὀργανωμένα καί μέσα σέ παραδοσιακά πρότυπα καθοδηγητικῶν σχέσεων καί σχημάτων,δέν σημαίνει μ'αὐτό πώς μποροῦμε νά τήν χαρακτηρίσουμε,στό σύνολό της,παθητική.
Μικρές,αὐτόνομες,ἀντιστασιακές ὁμάδες γεννιοῦνται,ὀργανώνονται,χτυπᾶνε, δίνουνε δείγματα ἀπαράμιλλης αὐτοθυσίας καί πατριωτικῆς ἀξιοπρέπειας,χτυπιοῦνται,διαλύονται -γιά νά ξαναγεννηθοῦν καί νά ξαναχτυπήσουν.Συσπειρώσεις πραγματοποιοῦνται στό μέτωπο τῆς ζωῆς καί τῆς κουλτούρας,πού ἔρχονται σέ ἀποφασιστική,σέ πρόσωπο μέ πρόσωπο,ἀναμέτρηση μέ τούς μηχανισμούς βίας τοῦ καθεστῶτος."Ενα τεῖχος ἀνοιχτῆς ἀμφισβήτησης,παρά τά τρομοκρατικά μέτρα,σηκώνεται στούς χώρους τῶν συνδικαλιστικῶν διεκδικήσεων,πού φέρνει ἀπευθείας ἀντιμέτωπες τίς ἐργαζόμενες μάζες μέ τή νεοφασιστική "νομιμότητα".Ἀμέτρητες εἶναι οἱ συγκρούσεις πού πραγματοποιοῦνται στήν καθημερινή ζωή,ἀτομικές ἤ ὁμαδικές,μικρές ἤ μεγάλες -ἀνάλογα μέ τό συγκεκριμένο ἀντικείμενο πάλης καί διεκδίκησης.
Τό προτσές ἀνάπτυξης καί μαζικοποίησης καί τό ἐπίπεδο σύγκρουσης,μέ τούς μηχανισμούς τοῦ καθεστῶτος,πού πραγματοποίησε καί ἐξασφάλισε,στήν περίοδο τοῦ τελευταίου χρόνου,κι ἐξακολουθεῖ νά διαμορφώνει καί ν'ἀνεβάζει ἀποφασιστικά καί νικηφόρα,μέχρι κι αὐτή τή στιγμή,τό Φοιτητικό Κίνημα, μᾶς ἀποδείχνουν ξεκάθαρα πώς ὑπάρχουνε τομεῖς δραστηριότητας ὅπου,ἡ μαζικοποίηση καί ἡ ἀναμέτρηση τῶν πατριωτικῶν δυνάμεων μέ τόν ἀντίπαλο, μποροῦνε νά καταξιώσουνε μιά μόνιμη παρουσία καί νά προχωρήσουνε σταθερά,παρά τά ὅποια σκληρά μέτρα καταστολῆς καί τρομοκράτησης.

Μέ τό παραπάνω διάγραμμα προσπάθησα νά καλύψω τά γενικά πλαίσια πού κινεῖται,σήμερα,ἡ πατριωτική Ἀντίσταση τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.Πιστεύω πώς δέν ἀπέχω πολύ ἀπό τήν πραγματικότητα.
Ὡστόσο,ἀνάμεσα στήν παραπάνω ὑπογράμμιση τῶν πλαισίων καί τοῦ βαθμοῦ ἀνάπτυξης τοῦ ἀντιστασιακοῦ κινήματος (σήμερα) στήν Ἑλλάδα καί τήν ἀρχική διαπίστωση τή σχετική μέ τήν παγ

ποίηση καί συρρίκνωση τοῦ προτσές ἀνάπτυξης καί μαζικοποίησης τῶν δοσμένων πολιτικο-ἀντιστασιακῶν φορέων τῆς 'Αριστερᾶς,καί ὄχι μόνο τῆς 'Αριστερᾶς,θά βρεθοῦνε,ἀναμφίβολα,μερικοί νά ἐπισημάνουνε μιάν ἀντίφαση. Δέν τήν ἀρνοῦμαι.'Η ἀντίφαση,ἀπό μιάν ἄποψη,ὑπάρχει,ἀλλ'εἶναι φαινομενική.Καί ὑπάρχει στό βαθμό καί στήν ἀντίληψη πού ἡ δοσμένη σχέση ξεφεύγει ἀπό τό πλαίσιο τῶν ἀναλογιῶν πού μᾶς συνήθισε νά ἐκφράζεται."Ομως δέν εἶναι ἀντίφαση ὀργανική -γιατί καθορίζει συσχετισμό κι ὄχι ἐξίσωση 'Η ἐξίσωση ἀναφέρεται καί λειτουργεῖ,ἀποκλειστικά καί μόνο,στό διαλεκτικό προσδιορισμό: Κίνημα - 'Αντίσταση.

Παρά ταῦτα,ἡ ἀντίληψη ἀναγωγῆς τῆς σχέσης Φορέας - Κίνημα σέ κλίμακα καί νόμους σταθερῶν ἀναλογιῶν καί ἡ ἀπό τήν θέση αὐτή ἐπισήμανση ὀργανικῆς ἀντίφασης στή συγκεκριμένη ἀνάλυση,δέν εἶναι χωρίς ἐξήγηση.Πρόκειται γιά δογματοποίηση τοῦ φαινομένου καί καθ'ἕξη παρερμηνεία τῆς δοσμένης σχέσης.Καί προέρχεται ἀπό μιά πολύχρονη παράδοση ἐμπειριῶν καί ἐφαρμογῶν,σέ σχήματα προκατασκευασμένης ἀλήθειας καί στενῆς,ὅσο καί ὀπορτουνιστικῆς,ἑρμηνείας τοῦ λενινισμοῦ,πού μᾶς ὑπέβαλε καί μᾶς συνήθισε νά λειτουργοῦμε μονοσήμαντα καί ἀντιδιαλεκτικά καί νά ταυτίζουμε τό λαικό Κίνημα μέ τόν Κομματικό φορέα ἤ,στήν καλλίτερη περίπτωση,μέ τούς κάθε φορά δοσμένους ἐπίσημους φορεῖς του καί ἀποκλειστικά, ἀπό τό ἀντιιστορικό αὐτό πρίσμα,νά ἀξιολογοῦμε καί τήν καθόλου δυναμική του.

Σήμερα,στό ἑλληνικό κίνημα τῆς 'Αριστερᾶς,ἡ ἀντίληψη αὐτή δέν ἔχει νά παρατάξει παρά ἐλάχιστους ὀπαδούς.Εἶναι ὁριστικά καταδικασμένη ἀπό τίς ἴδιες τίς ἐμπειρίες τῶν σκληρά δοκιμασμένων,ἐπί μιάν ὁλόκληρη τριακονταετία,μαζῶν κι ἀποτελεῖ ἐπίκεντρο ὀξύτατης κριτικῆς.

III.- Τό Λαικό Κίνημα ὑπάρχει,σήμερα,στή βάση τοῦ λαοῦ,ἐκφράζεται σ' ὅλες τίς δραστηριότητες τῆς ζωῆς καί χτίζεται,ἀπό τίς μάχες,μέσα ἀπό τά καθημερινά προβλήματα καί μέ τίς ἐπιλογές τῆς κάθε μέρας.

Διαμορφώνεται καί ἀναπτύσεται ἀργά,δειλά,πολύπλευρα,ἀλλά σταθερά.Στή σημερινή του φάση,φάση συγκρότησης τῶν ἀρχικῶν του πυρήνων,λειτουργεῖ, μέ ἐξαίρεση τίς λιγάριθμες σέ σύνολο καί δυναμικά ὀργανωμένες ὁμάδες τῶν ἐπώνυμα δοσμένων ἤδη πολιτικο-ἀντιστασιακῶν σχηματισμῶν, α ὐ θ ὁ ρ μ η τ α καί ἀ ν ὀ ρ γ ά ν ω τ α -πού στίς συγκεκριμένες συνθῆκες σημαίνει: χωρίς καθοδηγητικό κέντρο καί μέ πρωτοβουλία τῶν ὁμάδων βάσης (χαρακτηριστική περίπτωση ἡ ἀνάπτυξη καί διαμόρφωση τοῦ Φοιτητικοῦ Κινήματος).

Στίς μεγάλες του ἰδεολογικές καί πολιτικές γραμμές καί στίς διαδικασίες μαζικοποίησης καί ὀργανωτικῆς διαμόρφωσής του κινεῖται αὐτόνομα κι ἀνεξάρτητα ἀπό τούς κατεστημένους φορεῖς καί τή σταθερά διαγραμμένη πολιτική καί ἰδεολογική των πλατφόρμα,χωρίς αὐτό ν'ἀποκλείει,καί δέν ἀποκλείει,γενικές καί εἰδικές ἐπιδράσεις καί σχέσεις.

Παρά τόν πατριωτικό - άντιστασιακό του χαρακτήρα, είναι, στό βάθος, κίνημα πολιτικό καί ίδεολογικό -μέ κατευθύνσεις δημοκρατικές άντιιμπεριαλιστικές στή βάση καί σαφῶς άριστερές στήν πρωτοπορία του. Στή σημερινή φάση οί ίδεολογικοπολιτικές του διαδικασίες άπέχουν πολύ άπό τό νά έχουν ωριμάσει σέ όριστικές άποκρυσταλλώσεις. Βρίσκονται άκόμα στό στάδιο τῆς πρώτης των διαμόρφωσης καί χαρακτηρίζονται άπό έντονες, πολλαπλές καί πολύμορφες ζυμώσεις καί άπό μιά προσπάθεια βαθύτατων καί ριζοσπαστικῶν άναζητήσεων. Ίδιαίτερα στό χῶρο τῆς νεολαίας, οί άναζητήσεις αύτές, φέρνουνε τή σφραγίδα ένός όξύτατου καί πολύπλευρου προβληματισμοῦ καί φαίνεται νά έχουνε φθάσει σ ένα άξιοπρόσεχτο καί προωθημένο έπίπεδο. Δέν θάταν άσκοπο καί χωρίς ίδιαίτερη σημασία νά έπισημάναμε τήν άμεση σχέση καί τήν καθοριστική έπίδραση τῆς έπίσημης διάσπασης τοῦ Κ.Κ.Ε στήν διαμόρφωση καί τήν άνάπτυξη αύτοῦ τοῦ προτσές.

Τό Κίνημα αύτό, έτσι άμορφο καί άδιάπλαστο σέ πολιτικοϊδεολογικές καί όργανωτικές στροφτοῦρες καί άνώνυμο σέ παρουσία σήμερα, έπιτρέπει νά τό διεκδικοῦνε όλοι οί κατεστημένοι, στόν πολιτικό καί άντιστασιακό χῶρο, σχηματισμοί. Φυσικά στίς ίδιωτικές καί μόνο συζητήσεις. Καί συνήθως μέ κεῖνο τόν κλασικό πιά τρόπο τῶν φιθύρων καί τόν γνωστό μυστικισμό τῶν άμφιβολων καί αίνιγματικῶν μισόλογων. Δημόσια, κανένας δέν τολμάει νά τό διεκδικήσει. Γιατί κανένας δέν μπορεῖ νά ίσχυριστεῖ σοβαρά καί χωρίς τό φόβο ν' άντιμετωπίσει τήν καθολική είρωνία καί διάφευση, πῶς στάθηκε ή είναι καθοριστικός παράγοντας τῆς γέννεσης καί τῆς διαμόρφωσης κι άκόμα περισσότερο τῶν προσανατολισμῶν καί τῶν προοπτικῶν του.

Άναμφίβολο, ώστόσο, είναι πῶς, όλοι οί σχηματισμοί ή τουλάχιστον οί πιό γνωστοί άπ' αύτούς, έχουνε ένα πενιχρό μερτικό, μιά κάποια συμβολή, μικρή ή μεγαλύτερη άδιάφορο, στή διαλεκτική διαδικασία άνάπτυξής του. Αύτό είναι φυσικό. Όπως νόμιμο είναι καί τό δικαίωμα νά τήν ύπερασπίζουν. Δέν είμαστε, λοιπόν, έμεῖς πού θά τήν άρνηθοῦμε.

Ρεαλιστικό καί αύταπόδεικτο φαίνεται οί σύντροφοι καί συναγωνιστές, οί όργανωμένοι στά δοσμένα σήμερα πολιτικο-άντιστασιακά σχήματα, νά προσφέρουν μονωμένα ή καί σέ πυρῆνες, άποφασιστικά τίς δυνατότητές τους στό κοινό μέτωπο πάλης. Νά έχουμε μιάν άξιόλογη συμμετοχή στίς δραστηριότητες καί στό προτσές τοῦ καθόλου Κινήματος -άν, μάλιστα, λάβουμε ύπόψη τό γεγονός τῆς όλοκληρωτικῆς, σχεδόν, έξαφάνισης, άπό τό πεδίο τῆς άνοιχτῆς σύγκρουσης, τῶν αύτόνομων καί έπώνυμων έκδηλώσεων πάλης στά δυό τελευταία χρόνια.

"Ομως αὐτή ἡ συμμετοχή,ἐξειδικευμένη στά καθέκαστα ἐπώνυμα ὀργανωτικά σχήματα,δέν μπορεῖ νά κριθεῖ ἀποφασιστική γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ καθόλου Κινήματος,οὔτε κι ὁ βαθμός ἐπίδρασής της καθοριστικός τῶν ἐσωτερικῶν του φιαδικασιῶν.

Εἶναι φανερό πῶς,μέσα στό συγκεκριμένο αὐτό προτσές καί γιά πολλαπλές α αἰτίες,οἱ δοσμένοι παραδοσιακοί καί κατεστημένοι πολιτικο-ἀντιστασιακο σχηματισμοί τῆς 'Αριστερᾶς,(ὅπως καί ἐκεῖνοι τῶν κεντροαριστερῶν κ τευθύνσεων), ὄχι μονάχα χάσανε τήν ἱκανότητα νά καταστοῦν πόλοι ἕλξη καί συσπείρωσης τῶν κομματικῶν δυνάμεων καί σέ συνέχεια ἑνός πλατιοῦ ἀντιστασιακοῦ Κινήματος τῶν μαζῶν καί ἀναδιπλώθηκαν σ'ἕνα ἀρνητικό προ τσές παγοποίησης καί συρρίκνωσής των,ἀ λ λ ά ,ἐντασσόμενοι σ'ἕναν εὐρύ τερο χῶρο καί σέ διαδικασίες πού δέν ἐλέγχουν καί καθορίζουν,ἀλλοτρι θηκαν πολιτικά καί ὀργανωτικά κι ἀναγκαστήκανε νά περιοριστοῦνε σ'ἕνα ρόλο δευτερεύοντα κι ἀκολουθητικό μιᾶς νέας καί ἀνώνυμης,ἀκόμα,πρωτοπο-ρίας καί δυναμικῆς.
Τήν ἴδια περίοδο,ἕνα Κίνημα γεννιέται κι ἀναπτύσσεται στή βάση τοῦ λαο Διαμορφώνεται αὐτόνομα,ἔξω ἀπό καθοδηγητικές σχέσεις καί πολιτικές καί ἰδεολογικές ἐπιδράσεις,ἀπό τό ὀργανωτικό προτσές καί τήν καθόλου δυνα-μική,τῶν ὑπαρχόντων σχημάτων.Εἶναι κίνημα ἀριστερῶν κατευθύνσεων,μέχρι τήν ὥρα ,δέν ἔχει ἀποκρυσταλλωμένη πλατφόρμα.Οὔτε καί καθοδηγη τικό κέντρο.Ψάχνει νά τά διαμορφώσει,μέσα ἀπό τίς ἴδιες του τίς διαδι-κασίες.
Ταυτόχρονα,ἡ πολυδιάσπαση τῶν δυνάμεων τῆς 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς,πολυ-διάσπαση ὄχι,μονάχα,στήν κορυφή,ἀλλά καί στή βάση καί στή στελέχωση,ἔ-χει παγώσει,σέ σταθερά ἀδιέξοδα,κάθε δυνατότητα συσπείρωσης.

Προφανῶς,βρισκόμαστε μπροστά στήν εἰκόνα μιᾶς βαθύτατης καί πολύπλευ-ρης κρίσης.Καί χωρίς ἄλλο,καί κρίσης τῶν δοσμένων παραδοσιακῶν καί κα-τεστημένων πολιτικο-ἀντιστασιακῶν σχηματισμῶν της.

IV.- 'Η κρίση αὐτή,πολυδιάστατη καί πολύχρονη,δέν εἶναι μονάχα κρίσι φορέων,ἀλλά κρίση,καταρχή καί κατεξοχή,αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ συστήματος δομῆς καί λειτουργίας τῆς 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς.Κρίση τῶν πολλαπλῶν τι σχέσεων,τῶν ἐσωτερικῶν της διαδικασιῶν,τῆς πολιτικῆς πρακτικῆς της καί τῆς ἱστορικῆς της πορείας στήν τελευταία τριακονταετία.

'Εντούτοις,στερούμαστε κάθε έπίσημης άνάλυσης τοῦ φαινομένου.Στοῦ κρεμα
μένου τό σπίτι δέ μιλᾶνε,βέβαια,γιά σχοινί.Καί κάθε άπόπειρα,διεξοδική,
άπό μέρους μας θά πήγαινε,άναμφίβολα,πολύ μακριά.Γιά τοῦτο καί λογαριάζ
νά εἶναι άρκετό,τουλάχιστο γιά τήν περίπτωση,ἕνα βιαστικό χρονικό τῆς δ
αδρομῆς του καί ἡ ἐπισήμανση ὁρισμένων χαρακτηριστικῶν του σημείων.

'Η κρίση τοῦ ἑλληνικοῦ άριστεροῦ Κινήματος,στίς μεγάλες γραμμές καί στά
οὐσιαστικά της στοιχεῖα,δέν άντικαθρεφτίζει καί δέν ἐκφράζει,παρά ὅλα ἐ
κεῖνα τά μεγάλα καί κρίσιμα ἰδεολογικά,πολιτικά καί μεθοδολογικά προβλή
ματα καί σχέσεις,πού ξεσπάσανε στό παγκόσμιο Κίνημα καί γίνανε άντικεί-
μενο ὀξύτατης κριτικῆς καί συχνά πολεμικῆς,άντιθέσεων καί άμφισβητήσεων
ζυμώσεων καί μελέτης,μετά τό ἄνοιγμα πού πραγματοποίησε τό 20ο συνέδριο
καί ἡ άπόπειρα άποσταλινοποίησης τοῦ ἐσωκομματικοῦ καθεστῶτος τῶν άπαντ
χοῦ Κομμ.Κομμάτων καί τῶν σχέσεων διεθνοῦς των ἐξάρτησης.
Στό ἑλληνικό Κίνημα,τά προβλήματα αὐτά,πολλαπλά,ἐξαιρετικά ὀξυμένα καί
τεταμένα μέχρι τίς ἔσχατες συνέπειές τους,ἐξαιτίας τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν
πού χαρακτήρισανε τήν πολιτική ζωή τῆς μεταπολεμικῆς 'Ελλάδας,ὄχι μόνο
δέ βρίκανε κάποια διέξοδο ἔκφρασης καί γενικῆς τοποθέτησης,άλλά καί τά
περιθώρια τοῦ πλέον ἐπιφανειακοῦ κι άνώδυνου διαλόγου.
Οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καί οἱ ἧττες,οἱ νεκροί καί οἱ φυλακισμένοι καί προπ
ντων οἱ άσταμάτητοι διωγμοί γενεοκτονίας τῆς 'Αριστερᾶς καί οἱ πολύπλευ
ροι,συνεχεῖς,σκληροί ἀγῶνες,γιά τήν ἰδεολογική καί πολιτική ἐπιβίωση,ά-
τομική καί κομματική,ὁ φανατισμός καί τό συναίσθημα,πού πάντων τό τελευ-
ταῖο,συνέπεια τῶν συνθηκῶν καί μιᾶς ἀγωγῆς μονολιθικῆς,άλλά καί ἡ εὐθύν
νά κλονίσεις τήν ἐὐθύτητα καί τήν ἐμπιστοσύνη στή διάρκεια μιᾶς ἀτέλειω-
της μάχης,δέν ἐπιτρέπανε τήν παραμικρή ταλάντευση,τήν παρουσία 'Αμφισβ
τήσεων καί 'Αμφιβολιῶν.Τό Κόμμα άπό τήν ἄλλη,παράνομο καί χρόνια ἔξω άπ
τή χώρα,ἔκρυβε τήν ἀλήθεια,άποκοίμιζε μ'αὐταπάτες καί κρατοῦσε τό Κίνημ
αἰχμάλωτο τοῦ μύθου του.'Η άπόσταση τοῦ ἐπέτρεπε νά καλλιεργεῖ,συστηματ
κά,τό μυστικισμό τοῦ 'Απρόσωπου,τοῦ 'Αλάθητου καί τοῦ Παντοδύναμου.'Ενῶ
οἱ διορισμένοι τοποτηρητές του,στήν Καθοδήγηση καί στά [redacted] πόσφα
κλειδιά τῆς Ε.Δ.Α,μπλοκάρανε καί χτυποῦσαν,άλύπητα,κάθε θαρραλέα άπόπει-
ρα τῆς ὅποιας άνώδυνης κριτικῆς.Μαζί μέ τά παληά,νέα προβλήματα συσωρεύ-
ονταν.'Η πολύχρονη καί βαθιά κρίση ὡρίμαζε καί κορυφωνόταν.
Θά ξεσπάσει,άνοιχτά,μέ τήν δικτατορία.Στίς συνθῆκες τοῦ στρατιωτικοῦ προ
ξικοπήματος,τό Κόμμα βρίσκεται στό κενό.Δέν άποδείχνεται,μονάχα,άνίκανο
νά τό άντιμετωπίσει,άλλά καί μακάρια άπροετοίμαστο ν'άντιδράσει καί νά
περάσει καί στή στοιχειωδέστερη ἄμυνα -στήν ὀργάνωση τῶν πρώτων πυρήνων
καί μηχανισμῶν τῆς 'Αντίστασης.
Οἱ σοφές άναλύσεις,ἡ πολυθρύλητη ἑτοιμότητα,οἱ μαζικές κινητοποιήσεις
τῶν συνοικιῶν,τά παράνομα δίκτυα,οἱ μηχανισμοί,οἱ γιάφκες κι ὅλα τά συμ-
παραμαρτούμενα μιᾶς ὁλόκληρης μυθολογίας,κατασκευάζονται χάρτινα καί γκρε-
μίζονται στήν πρώτη ἐπαφή ἐπαλήθευσής των.[redacted]

Οἱ ἡγέτες συλλαμβάνονται στόν ὕπνο,μακάριοι καί ἀνυποψίαστοι.Καί ὅσοι γλιτώνουν,ἀντί νά κατεβοῦνε στίς ἐργατικές συνοικίες καί νά καθοδηγήσουνε τό Λαό,ἀποκόβονται ἀπό κάθε διαδικασία κι ἐπαφή καί συστηματικά, γιά κάμποσο καιρό,αὐτοαπομονώνονται -περιμένοντας,μέ τά τρανζίστορς στ διαπασῶν,τό κόκκινο φῶς ἀπ'τό Βουκουρέστι.(Τό περιστατικό δέν ἐντάσσετα σέ πρόσωπα.Ὑπογραμμίζει τό φαινόμενο καί τή νοοτροπία ἐξάρτησης,πού ἀ λοτρίωνε κάθε αἴσθηση εὐθύνης καί πρωτοβουλίας,ἀκόμα καί σέ ὑπεύθυνους λαικούς ἡγέτες,δοκιμασμένους στή φωτιά πολύχρονων καί δύσκολων ἀγώνων) Τό λαικό Κίνημα μένει ἀκαθοδήγητο καί ἡ Ἑλληνική Ἀριστερά ἀνυπεράσπιστη παραδίδεται,ἀμαχητί,στή διάκριση τοῦ ἀντιπάλου.

Μέσα σέ λίγες ὧρες τό κῦρος τοῦ Κόμματος καί αὐτή ἡ ἀμετάθετη λαική ἐμπιστοσύνη στήν Ἀριστερά θά καταρρεύσουν ἀνεπανόρθωτα.Μαζί τους κι ὁ μεγάλος μῦθος.Οἱ συνέπειες εἶναι ἄμεσες.Τά σχέλεχη τῆς Νεολαίας Λαμπράκη πού,μαζί μέ τόν Μίκη Θεοδωράκη,πρῶτοι θά περάσουνε στή δράση καί στήν οἰκοδόμηση τῆς ὀργανωμένης Ἀντίστασης,παίρνουνε ἀποφασιστικά τήν ἀποστασή τους ἀπό τό Κόμμα κι ἀνοιχτά ἀμφισβητοῦνε τόν καθοδηγητικό του ρόλο.Ἐνῶ,ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν δοκιμασμένων κομμουνιστῶν καί ἀριστερῶν,τοῦ γυρίζει ἐνδεικτικά τήν πλάτη κι ἀρνιέται,ἀπό τήν πρώτη στιγμή,κάθε ὀργανωτική ἕνταξη καί καθοδηγητική σχέση μ'αὐτό καί μέ τά σχήματα πού θά κατασκευάσει. Ἡ στάση αὐτή εἶναι καί συγκεκριμένη καί εὔγλωττη.Δέν ὑπαγορεύεται οὔτε ἀπό ἀπό τήν κούραση τῶν πολύχρονων ταλαιπωριῶν οὔτε,ἀκόμα περισσότερο,ἀπό τό φόβο τοῦ ἐχθροῦ ἤ τῆς καινούργιας σκληρῆς περιπέτειας πού ἀνοίγονταν.Θά βόλευε πολλούς ἕνας τέτοιος ἀφορισμός.Εἶναι στάση ὑπεύθυνη καί συνειδητή - θέση καθαρά π ο λ ι τ ι κ ή.Καί εἶναι ἡ συνέπεια πού χαρακτηρίζει τήν ἀρχική φάση τῆς ἀνοιχτῆς, τώρα,ἐσφκομματικῆς κρίσης τῆς Ἀριστερᾶς καί τοῦ φορέα της.

Ἡ δεύτερη φάση ἀνοίγει μέ τήν ἐπίσημη διάσπαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆ τοῦ Κ.Κ.Ε,πάντα στό Ἐξωτερικό,στή 12η Ὁλομέλεια τό Φλεβάρη τοῦ 1968. Εἶναι συνέπεια τῆς σθεναρῆς ἄρνησης τῆς πλειοψηφίας τῆς κομματικῆς βάσης, αὐτῆς πού ἔχει ἀπομείνει ἀπό τό μεγάλο σύνολο,νά δεχτεῖ τίς ὕποπτες καί παιδαριώδεις ἀναλύσεις καί ἐξηγήσεις,γιά τήν πρόσφατη ἦττα καί τήν κατάρρευση τοῦ κομματικοῦ ὀργανισμοῦ,τήν ἀντιφατική καί χλιαρή γραμμή ἀντιδικτατορικῆς δράσης,πού ἔμπαινε σέ ἐφαρμογή μέ ἀμετάκλητες ντιρεκτίβες καί τή γενικόλογη καί ἀόριστη "αὐτοκριτική" τῆς ἡγεσίας,πού ἄγγιζε τά ὅρια τῆς παχυδερμίας καί τοῦ κυνισμοῦ. Ἀλλά καί ἀποτέλεσμα,μιᾶς ἀνενδοίαστης κι ἀπροσχημάτιστης προσπάθειας,νά διασωθεῖ καί νά ἐπιβιώσει,μέ κάθε μέσο,ἡ ἡγεσία καί τό ἀπαράτητο τοῦ καθοδηγητικοῦ μηχανισμοῦ της,νά χτυπηθοῦν καί νά πειθαρχήσουν οἱ τάσεις δυναμικῆς Ἀντίστασης,πού ἀνησυχαστικά πληθαίνανε στούς ὀργανωμένους πυρῆνες καί στή στελέχωση τοῦ Ἐξωτερικοῦ,νά μπλοκαριστεῖ ἡ γενική ἄξίωση,πού προωθοῦσε τή σχετική ἀνεξαρτητοποίηση τοῦ Κινήματος ἀπό τό κέν

τρο ἀποφάσεων τοῦ 'Εξωτερικοῦ καὶ ἐπεδίωκε τὴν ἀναγνώριση ἀποφασιστικῶν καθοδηγητικῶν πρωτοβουλιῶν στὸν ἡγετικὸ πυρῆνα τῆς παρανομίας καὶ νὰ μετατεθοῦν οἱ αἰχμὲς τῆς ἔντονης κριτικῆς,σὲ κατευθύνσεις καὶ στόχους ἀνάδυνους γιὰ τὸ κύρος καὶ τὴν ὑπόσταση τῶν ὀργάνων καὶ τῶν στελεχῶν κορυφῆς,ποὺ τὰ συγκροτοῦσαν.

'Η μεθοδολογία,ποὺ μπῆκε σὲ κίνηση,ἦταν πασίγνωστη στὸ ἑλληνικὸ Κίνημα, κι ὄχι μόνο στὸ ἑλληνικό,καὶ ἀποτελοῦσε ἐπανάληψη ἀλλεπάλληλων ἐφαρμογῶν της στὸ παρελθόν.'Η ἰσχυρότερη ὁμάδα,στὴν Καθοδήγηση,θὰ ἔκλεινε τὸ πρόβλημα τῶν ἀτομικῶν καὶ συλλογικῶν εὐθυνῶν φορτώνοντάς τες,ὁλοκληρωτικά,στὶς πλάτες τοῦ ἐξιλαστήριου θύματος.ποὺ θὰ κατασκεύαζε.Γιὰ μιὰν ἀκόμα φορά,στὴν ἱστορία τοῦ [redacted] Κόμματος,ὁ σ. Παρτσαλίδης ἐπελέγετο[redacted]στὸ ρόλο τοῦ ἀποδιοπομπαίου τράγου.Στὴ 12η 'Ολομέλεια τοῦ 1968,θὰ κατηγορηθεῖ,ἀνοιχτά,γιὰ παραμόρφωση τῆς κομματικῆς γραμμῆς καὶ θὰ [redacted]μόνος ὑπεύθυνος τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀνετοιμότητας τοῦ Κόμματος,στὸ 'Εσωτερικό, ν'ἀντιμετωπίσει τὸ στρατιωτικὸ πραξικόπημα.

'Αλλὰ τὸ 1968 πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὸ νὰ μοιάζει μὲ τὸ ζαχαριαδικὸ ἐκεῖνο 1950.'Η κρίση,τώρα,εἶναι [redacted] βαθύτατη καὶ πολύπλευρη,ἔχει ἀπὸ καιρὸ ὡριμάσει.Κανένα ἀνάθεμα,ἀφορισμὸς [redacted] χαρακτηρισμὸς (καὶ ἀπαγγελθήκανε πολλοὶ καὶ διάφοροι),οὔτε κι αὐτὴ ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ Σοβιετικοῦ Κόμματος,στὴν ὁμάδα Κολιγιάννη,ποὺ ἀνακοινώθηκε ἔγγραφα στὴ διάρκεια τῆς 'Ολομέλειας,(συνέπεια,προφανῶς,προσχώρησης,στὴ σοβιετικὴ ἄποψη,νὰ κρατηθεῖ ὁ ἀντιστασιακὸς ἀγώνας,στὴν 'Ελλάδα,σὲ πλαίσια τέτοια ποὺ νὰ μὴν δημιουργεῖ ἐμπλοκὲς καὶ διαταράξει τὴν ἰσορροπία δυνάμεων στὴν Εὐρώπη),μποροῦν νὰ τὴν ἀνακόψουν.Γύρω ἀπὸ τὸν Παρτσαλίδη θὰ [redacted]συνταχτεῖ ἕνα μεγάλο ἢ τὸ μεγαλύτερο μέρος [redacted] τῶν κομματικῶν δυνάμεων στὸ 'Εξωτερικό.'Η διάσπαση εἶναι κάθετη,ἀπὸ τὴν κορυφὴ μέχρι τὴ βάση.Θὰ ὁλοκληρωθεῖ,λίγους μῆνες ἀργότερα,μὲ τὴ συσπείρωση ποὺ θὰ [redacted] πραγματοποιηθεῖ γύρω ἀπὸ τὸ μεγάλο μέρος τῆς ἡγεσίας καὶ τῶν στελεχῶν ποὺ βρίσκονται στὸ 'Εσωτερικό. 'Η ἐπέμβαση στὴν Τσεχοσλαβακία,δὲν [redacted] κρίνεται ἄσχετη ἀπὸ τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν ὁριστικὴ μορφὴ ποὺ θὰ πάρει.

Τὸ γεγονὸς τῆς διάσπασης καὶ προπάντων ἡ ὀξύτητα [redacted] τῆς ἐκκόλιωσής της, ἀποτέλεσμα ἑνὸς ἀσυγκράτητου καὶ μικροαστικοῦ χαρακτήρα φανατισμοῦ στὴν πολεμικὴ καὶ στοὺς χαρακτηρισμούς,θὰ γίνουν αἰτία δραματικῶν ἀποκαλύψεων,ἀναφορικὰ μὲ τὶς λειτουργίες,τὶς εὐθύνες,τὸ ἀνώμαλο ἐσωκομματικὸ καθεστώς,

τήν ὕποπτη καί ἀπεχθῆ μεθοδολογία,τά ἐγκληματικά ἰδεολογικά,πολιτικά κα
μεθοδολογικά λάθη καί τήν ὄχι λιγότερο,ἀπέναντι σέ χιλιάδες συντρόφους
ἐγκληματική συμπεριφορά,τίς πολλαπλές,τέλος,σχέσεις ἐξάρτησης Κόμματος
καί ἡγεσιῶν του.Χωρίς προσχήματα κι ἐνδοιασμούς,προσωπικές κατηγορίες
θά ἐκτοξευτοῦν,σκανδαλώδεις σκοπιμότητες θά βγοῦνε στή δημοσιότητα,ἀπη-
γορευμένα "ἀπόρρητα" θά κυλήσουν στούς δρόμους,εἴδωλα θά γκρεμιστοῦνε,
πρόσωπα,ὁμάδες,εἰδεχθεῖς κατασπάσεις καί εἰδεχθέστερα,ἄκομα,περιστατικά
θά γίνουνε ἀντικείμενο σκληρῆς κριτικῆς καί ἀνοιχτῶν συζητήσεων.Καί γιά
πρώτη φορά,στήν κομματική ἱστορία,θά μπεῖ σέ διάλογο καί κοινή ἀμφισβή-
τηση,ἔξω ἀπό προσωπικές καί περιπτωσιακές ἐξειδικεύσεις,ἕνα ὁλόκληρο
σύστημα κατεστημένων δομῶν,λειτουργιῶν καί θεσμῶν,πού ἀλλοιώθηκαν κι ἐ-
φυλίστηκαν ἀπό τή σταλινική νοοτροπία,τό γραφειοκρατικό σεχταρισμό καί
τή δογματική γραφειοκρατία καί σάν ἔτσι παγίωσαν προκατασκευασμένες ἀ-
λήθειες,κατεστημένες σχέσεις,ἡγεσίες,στελεχώσεις καί ἀπρόσωπους παντοδύναμους κι ἀ
νεξέλεγκτους μηχανισμούς καί παραμόρφωσαν τίς λειτουργίες καί τό χαρα-
κτήρα τοῦ μαρξιστικο-λενινιστικοῦ Κόμματος.Προβλήματα,ὅπως αὐτά τῆς αὐ
τονομίας καί τοῦ διεθνισμοῦ,τῆς διασφάλισης τῆς ἀποφασιστικῆς συμμετο-
χῆς τῶν μαζῶν στίς ἀποφάσεις καί στίς καθόλου λειτουργίες καί διαδικα-
σίες ἐφαρμοφῆς καί ἐλέγχου των καί τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ,τῆ
ἐκδημοκρατικοποίησης τῆς ἐσωκομματικῆς ζωῆς καί τῆς τυφλῆς μονολιθικῆς
νοοτροπίας,τῆς ἀνάδειξης τῶν στελεχῶν καί τῆς διαδικασίας ἀνανέωσης κα
ἀλλαγῆς των,τῶν μοντέλων σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης καί τῆς ἐπεξεργασία
ἑνός ἑλληνικοῦ δρόμου γιά τό σοσιαλισμό,θά πάρουνε θέση κυρίαρχη καί
πρωταρχική καί χαρακτήρα ἀναθεώρησης,μέσα στό κύκλωμα αὐτῆς τῆς γενι-
κῆς καί ὁλόθυμης ἀναζήτησης.

Στή φάση αὐτή,ἕνα ἄκομα τμῆμα,ἀπό τίς ὀργανωμένες,τώρα,δυνάμεις πού ἔ-
χουνε ἀπομείνει,θά πάρει ὀργανωτική ἀπόσταση καί θ'ἀρνηθεῖ κάθε ἔνταξη
καί ἐπαφή μέ τά δυό κομματικά σχήματα πού ἐπίσημα ἀποκρυσταλλώνονται,
στόν πολιτικό-ἀντιστασιακό χῶρο τῆς 'Αριστερᾶς,μετά τή διάσπαση.Εἶναι
καί τό μεγαλύτερο.Θά τού δώσουν τήν προσωνυμία τοῦ "χάους".'Ιδιαίτερα,
στά στρατόπεδα συγκεντρώσεων καί στίς φυλακές,ἡ ἀπόσταση αὐτή,θά πάρει
τή μορφή πολιτικοῦ καί ἰδεολογικοῦ Κινήματος,μέ ἀξεκαθάριστη καί ἀντι-
φατική,ἐξαιτίας τῶν πολλῶν ἀποχρώσεων,πλατφόρμα.Εἶναι,καταρχή,κίνημα ἀ
νησης,μέ πολλαπλότητα θέσεων καί ἀπόψεων.'Ενῶ στόν ἐλεύθερο χῶρο,μιά
νέα συνέπεια τῶν φυγόκεντρων τάσεων,ἀπό τούς ἐπίσημους σχηματισμούς,
θά ἐπισημανθεῖ τή δειλή παρουσία της,μέ τή διαμόρφωση τῶν πρώτων μικρῶν
ἀνεξάρτητων ὀργανωμένων ἀριστερῶν ὁμάδων -θυσιγενοῦς κι ἐξτρεμιστικοῦ,
κατά κανόνα,χαρακτήρα.

Μέσα ἀπό τούς παραπάνω συσχετισμούς καί τίς δοσμένες κινήσεις,αὐτό πού
θ'ἀπομείνει,θ' ἀποτελέσει,τελικά,καί τά ἐπίσημα σχήματα τῆς 'Αριστερᾶς
Παρά τούς ἠχηρούς τίτλους,στήν πραγματικότητα,δέν [redacted] θ'ἀντιπροσω
πεύει,παρά ἕνα ἀρκετά μικρό ποσοστό τοῦ ἄλλοτε μεγάλου καί δυνατοῦ [redacted]

κομμουνιστικοῦ καὶ ἀριστεροῦ κινήματος στὴν Ἑλλάδα.
Ἀπὸ τὸ ποσοστὸ αὐτὸ [redacted] τὸ μικρότερο τμῆμα θ
παραμείνει στὸ παραδοσιακὸ κι ἐπίσημα ἀναγνωρισμένο Κ.Κ.Ε. Εἶναι οἱ σύν
τροφοι τοῦ κομματικοῦ συντηρητισμοῦ, τῶν ταμποῦ καὶ τῆς [redacted] μυθοποίησης.
[redacted] ὅσοι λογαριάζουνε ἢ καλοπραοαίρετα ἐκστασιάζονται ἀπὸ τὸ βάρος
καὶ τὴ σημασία τοῦ γεγονότος τῆς ἀναγνώρισης τοῦ φορέα ἀπὸ τὴ Σοβιετικ
Ἕνωση καὶ τὰ στελέχη τῆς παληᾶς, ἀποκλειστικά, φρουρᾶς. Ἐνῶ, τὸ ἄλλο, θὰ
συσπειρωθεῖ γύρω ἀπὸ τὸ νέο κομματικὸ σχηματισμό, ποὺ θὰ διαμορφωθεῖ μὲ
καθοδηγητικὸ πυρήνα τὰ ἀποσχισθέντα μέλη τῆς ἄλλοτε ἐνιαίας Κεντρικῆς
Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἐπωνυμία Κ.Κ.Ε – Ἐσωτερικοῦ. Ἡ τελευταία ἔμβδειξη
δὲν ἦταν χωρὶς σημασία. Ὑπογράμμιζε τὴ θέση τοῦ καθοδηγητικοῦ κέντρου
στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας κι ἀποτελοῦσε σαφῆ ἀντίθεση μὲ [redacted]
[redacted] ποὺ προσδιόριζε τὸν ἄλλοτε ἑνωμένο καὶ σήμερα ἐπίσημα ἀναγνωρισμέ
νο Κ.Κ. καὶ τὴν πολλαπλῆ ἀπόσπασή των ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα).
Θὰ τὸ ἀποτελέσουνε σύντροφοι ποὺ, ἀκόμα, πιστεύουν στὴ δυνατότητα ἀνανέω
σης καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ κομματικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Κι-
νήματος ἀπὸ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ἴδια ἐκεῖνα παραδοσιακὰ κανάλια καὶ πλαίσια
– ξεμπλοκαρισμένα, τώρα, ἀπὸ τὰ γρανάζια τῆς παγωμένης γραφειοκρατίας, τοῦ
δογματισμοῦ, τῶν μονολιθικῶν διαδικασιῶν καὶ τῆς ἐξάρτησης.

Τὸ Κ.Κ.Ε – Ἐσωτερικοῦ, ἀπ' αὐτὴ τὴ θέληση καὶ τὶς ἐλπίδες οἰκοδομήθηκε.
Στὴν πορεία τὰ διέφευσε καὶ τὰ δυό. Ἡ κορυφή του, οὔτε ἠθικὰ καὶ ψυχολο
γικά, οὔτε πολιτικὰ καὶ ἰδεολογικά, ἦταν ἕτοιμη νὰ ὁδηγήσει τὶς προτσέες ἀ
νανέωσης καὶ συσπείρωσης καὶ νὰ φέρει σὲ πέρας αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο κα
θῆκον. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο, [redacted] ὅτι δὲν εἶναι αὐτὴ ποὺ ἀποφάσισε
καὶ προκάλεσε τὴ διάσπαση, οὔτε τὸ γεγονὸς ὅτι, [redacted] ὁλόκλη
ρη τὴν πρώτη περίοδο μετὰ τὴν ἐκδήλωσή της, κεντρικὸ πρόβλημα τῆς διαμό
χης δὲ στάθηκε ἄλλο, ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ μετρήματος τῶν ψήφων τῆς Κεντρικῆς
Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς διεκδίκησης τῆς πλειοψηφίας της.
Τὸ ἄνοιγμα πρὸς τὸν ἐκσυγχρονισμὸ καὶ τὴν ἀνανέωση δὲν ἔγινε, οὔτε μὲ
πλήρη συνείδηση, οὔτε μὲ πλήρη εὐθύνη. Γιὰ τοῦτο καὶ μπλοκαρίστηκε στὸ
ξεκίνημά του. Ὅλες οἱ διαδικασίες σταμάτησαν στὴ διακήρυξη τῆς Ἐκτακ-
της Ὁλομέλειας, γιὰ νὰ καταντήσουν, ἀποκεῖ καὶ πέρα, καθαρὸς βερμπαλισμός.
Ἡ ἡγεσία, στὴν αὐτοκριτική της, στάθηκε γενικολόγα κι ἀόριστη. Δὲν τόλμη
σε νὰ ἐξειδικεύσει ἀνωμαλίες λειτουργιῶν, λειτουργίες μηχανισμῶν, μηχανι
σμούς εὐθύνης, εὐθύνες καθοδηγητικῶν κέντρων καὶ καθοδηγητῶν. Στὴν ἐφαρμο
γὴ τῆς γραμμῆς Ἀντίστασης, ἀντιφατική. Στὴν κριτική της, ἀσαφὴς καὶ χωρὶ
ἐμβαθύνσεις. Καὶ στὰ ζητήματα ἀνανέωσης καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ κομματι-
κοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς στελέχωσής του, κλείστη κι ἀπρόσιτη.
[redacted]

Μέ μιά περίεργη καί μικροαστική άντίληψη ίδιοκτησίας, περιχαράκωσε καί στεγανοποίησε τόν καθοδηγητικό πυρήνα, άπό κάθε πρόθεση άνανέωσης, (οί έλάχιστες μεταβολές πραγματοποιηθήκανε άπό τόν ίδιο καί μέ κοπτάτσια), κα άπόπειρα άμφισβήτησής του -κλείνοντας άπαράδεκτα κι αύτό τό πρόβλημα τῶ συγκεκριμένων καί προσωπικῶν εύθυνῶν, μέ τή μετάθεση, κατά κολιγιαννικό τρόπο, όλων τῶν άμαρτημάτων στόν Κολιγιάννη. Καί δέν αίσθάνθηκε ούτε τήν άνάγκη, μετά άπό τόσους σεισμούς καί τέτοιες καταστροφές, νά πραγματοποιήσει τό Συνέδριο τοῦ Κόμματος, πού άποφάσισε καί ύποσχέθηκε έδῶ καί τέσσερα χρόνια, γιά νά ζητήσει, τουλάχιστο, τήν άνανέωση τῆς έμπιστοσύνης καί τῆς καθοδηγητικῆς έντολῆς, άπό τά μέλη καί τά στελέχη τοῦ κομματικοῦ όργανισμοῦ. Οί προσυνεδριακές διαδικασίες, όπου κι όταν πραγματοποιηθήκανε, δέν προχωρήσανε πέρα άπ' όρισμένα έπίπεδα καί δέν κατόρθωσανε ν' άγγίξουνε τήν συμπαγῆ στεγανότητα τῆς κορυφῆς -άπόδειξη, άκριβῶς, πού δέν έπαληθεύει πρόθεση άνανέωσης καί διαδικασία δημοκρατικῶν λειτουργιῶν, άλλά μελετημένη, καί γιατί όχι καί όππορτουνιστική, κίνηση έκτόνωσης τῶν πιέσεων τῆς βάσης καί τῆς μετάθεσης τῶν εύθυνῶν.

Είναι φανερό, άπό τήν πείρα τέσσερων όλόκληρων χρόνων, πώς τό ίστορικό γεγονός τῆς διάσπασης, δέν έσήμανε καί ποτέ δέν στάθηκε, γιά τήν ήγεσία τοῦ 'Εσωτερικοῦ, μιά άποφασιστική ρ ή ξ η, μέ τό ούσιαστικότερο περιεχόμενο ένός άνώμαλου, παραμορφωμένου καί καταδικασμένου παρελθόντος ή καί μέ τή βαθύτερη φύση τῆς έξουσίας, άλλά μιά άντίθεση καί άπόσταση μέ τίς μεθόδους τῆς έξουσίας αύτῆς, μέ μοναδικό σκοπό νά διασωθεῖ ή ίδια ή έξουσία. Παράγρ. 31 Χωρίς άλλο, γίνανε πολλά βήματα θετικά: Είναι ό προβληματισμός καί οί διαδικασίες πού πραγματοποιηθήκανε στή βάση, οί ποιοτικές μεταβολές πού σημειωθήκανε στά διάφορα έπίπεδα στελεχῶν, οί πολυποίκιλες ζυμώσεις, ή κατάκτηση μιᾶς έλεύθερης διακίνησης, τό ώρίμασμα μιᾶς γενικῆς άτμόσφαιρας άλλαγῆς καί μιᾶς κριτικῆς άντίληψης πού, κάποτε, τεντώνεται μέχρι τίς έσχατες συνέπειές του. Μά όλα αύτά, συνέπεια ένός περιωρισμένου σέ φιαστάσεις προτάσεις, πού ξεκίνησε άπό τό άποκλειστικό ώρίμασμα καί τήν όμόθυμη θέληση μελῶν καί στελεχῶν ένός προσδιορισμένου έπιπέδου, παρέμειναν, άποκλειστικά, σ' αύτά τά έπίπεδα καί γι' αύτά τά έπίπεδα καί δέν μπορέσανε νά διαπεράσουνε τό σινικό τεῖχος τῆς κορυφῆς καί νά δημιουργήσουνε διαρθρωτικές άλλαγές, ποιοτικούς μετασχηματισμούς καί πολύπλευρες άνανεώσεις σέ όλη τήν κλίμακα. 'Η άντίφαση αύτή, στάθηκε καί προσδιορίζει, ίστορικά, τό σύμπτωμα τῆς άναδίπλωσης καί τῆς καταρρεύσης του.

'Η προσπάθεια νά χωρέσουνε δυό κεφάλια σ' ένα καπέλο άπότυχε. 'Η παληά στρατοῦρα, νοοτροπία καί μεθοδολογία άπόμειναν καί πάλι μιά πραγματική άπειλή. Τό ίδιο τό Γραφεῖο 'Εσωτερικοῦ, δέν είναι εύκολο νά ύπεραμυθεῖ τοῦ ένδεικτικοῦ προσδιορισμοῦ του καί νά ύποστηρίξει, σύντομα, τήν ύπαρξη λειτουργία τοῦ καθοδηγητικοῦ του κέντρου στό έσωτερικό τῆς χώρας. Μιά σειρά σύντροφοι καί στελέχη του, τό έχουν έγκαταλείψει ή έχουνε άποτραβηχτεί σιωπηρά. Φαινόμενα παγοποίησης καί συρρίκνωσης άρχισαν νά δίνουν έντονη

τήν παρουσία τους. Ἡ λαθεμένη καί στενόκαρδη, ἐξάλλου, τακτική τῆς ἀποφασιστικῆς προτεραιότητας στή συγκρότηση καί ἀνάπτυξη τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, σέ βάρος τῆς προώθησης τῶν ἀντιστασιακῶν φορέων, (ἀπ' ὅπου κάί πιστεύω θἄπρεπε νά ἐπιχειρηθεῖ ἡ κομματική συσπείρωση καί ἀνανέωση), ἐπετάχυνε τούς ρυθμούς ὀργανωτικῆς ἀναδίπλωσης καί σεχτάρισε τόσο τό Κόμμα, ὅσο καί τό Π.Α.Μ.

Τό Κ.Κ.Ε -'Εσωτερικοῦ, σήμερα, φαίνεται νἄχει, κιόλας, ἐξαντλήσει τόν ἱστορικό του ρόλο. "Ενα ρόλο ἐξαιρετικά θετικό καί πολυσήμαντο, πού ἀμφιβάλλω ἄν ἔχει ὑποπτευθεῖ καί συνειδητοποιήσει, μέχρι τίς βαθύτερες ἱστορικές του συνέπειες: Τό ρόλο νά σπάσει τό ἀπόστημα τοῦ μονολιθικοῦ καί δογματικοῦ κατεστημένου καί τό μονοπώλιο τῆς ἀποκλειστικότητας κι αὐθεντικότητας τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν καί τῆς ἐπαναστατικῆς πρακτικῆς καί νά ξεμπλοκάρει, ἀπό τά γρανάζια τῆς μονοσήμαντης κατεύθυνσης, ἑρμηνεῖες καί τρόπους σκέψης, νοοτροπίες καί μεθόδους, διαδικασίες καί προοπτικές. Πέρα ἀπ' τό σημεῖο αὐτό, ἡ συνέχεια δέν μπορεῖ παρά ν' ἀνήκει σέ ἄλλους. Γιατί ἄλλες θἄναι οἱ δυνάμεις πού θἄρθουνε γιά νά βαθύνουνε τή τομή. Τό ἴδιο, σά δυναμικό σύνολο, ἀπό τήν ἴδια του τή φύση καί τή συγκρότηση, δέν ἔχει τήν ἀντικειμενική δυνατότητα ν' ἀνταποκριθεῖ στό συγκεκριμένο καθῆκον τῆς κάθαρσης καί τῆς ἀνασύνθεσης.

'Από τήν ἄλλη, τό ἄλλο κομμάτι τοῦ Κ.Κ.Ε., παρά τίς ἀπεγνωσμένες προσπάθειες μιᾶς ὁλόκληρης πενταετίας, τούς διακηρυγμένους τίτλους διεθνοῦς ἀναγνώρισης καί τά πολλαπλᾶ πλεονεκτήματα πού προέρχονται ἀπ' αὐτή, δέν ἔχει κατορθώσει, ἀκόμα, νά σπάσει τήν ἀσφυκτική του ἀπομόνωση ἀπό τίς μάζες κι ἐξακολουθεῖ νά παραμένει μιά κλειστή καί στεγνή σέχτα. 'Ο κολιγιαννισμός, σά σύνολο πολιτικῶν καί ἰδεολογικῶν θέσων καί κομματικῶν διαρθρώσεων καί λειτουργιῶν, εἶναι, σήμερα, μιά κατάσταση ξεπερασμένη ἀπό τή ζωή. Φαινόμενο πολλαπλῶν ἐξαρτήσεων καί πολύπλευρης ἀπόσπασης ἀπό τή σύγχρονη ἑλληνική καί διεθνῆ πραγματικότητα, ἀποτελεῖ τό χαρακτηριστικότερο σύμπτωμα ἐπαναστατικοῦ συντηρητισμοῦ.

Κάτω ἀπό τίς δοσμένες συνθῆκες, ἔχει γίνει φανερό πώς, ὁ δρόμος τῆς 'Ελληνικῆς 'Αριστερᾶς, δέν περνάει πιά μέσα ἀπό τά παραδομένα αὐτά σχήματα. Οὔτε, φυσικά, καί κανενός εἴδους συσπείρωση, ἀνανέωση καί συγχρονισμός. Καί δέν περνάει ὄχι, μονάχα, μέσα ἀπ' αὐτά, ἀλλά καί ἀπό κάθε ἄλλο ποτυχόν θά μποροῦσε νά παρουσιαστεῖ μέ προκατασκευασμένες ἀλήθειες καί ἡγεσίες. 'Η 'Αμφισβήτηση εἶναι βαθιά. Προχωράει πολύ πέρα ἀπό τά σχήματα καί τίς λειτουργίες. Καί οἱ ἐμπειρίες δδυνηρές καί πολύγνωρες.

Τό πλατύ καί μεγάλο Κίνημα τοῦ Λαοῦ καί τό δυνατό καί ἀγωνιστικό Κόμμα τῶν ἐργατικῶν καί ἐργαζομένων μαζῶν, θά προχωρήσει ἀπό δικούς του δρόμους. Θά χρειαστεῖ καιρό, θά περάσει ἀπό πολύμορφες φάσεις καί θά ὁδηγηθεῖ στό τέρμα του ἀπό ἄλλους, πιό νέους καί προσωπικά λιγότερο συμβιβασμένους μέ τό παρελθόν. 'Αλλά μέ ποιά διαδικασία;

Οἱ λεμ ρίνες καί τά ὄργανα ἀκριβείας φροντίζουν νά μᾶς μεταφέρουν ὅσο τό δυνατόν πιό γρήγορα ἐνσωματωμένους , κομματιασμένους καί κινητούς σέ ἀποστάσεις πού μᾶς κρατᾶνε σέ ἀπόσταση ἀπό τήν πραγματικότητα μέ τήν ψευδαίσθηση ὅτι κάνουμε μόνιμες διακοπές χειμῶνα καλοκαίρι, ὅτι εἴμαστε στήν Ἀττική σέ περιοχή πευκόφυτη, ἀμφιθεατρική μέ θέα πανοραμική, μέ ἐγκαταστάσεις AIR-CONDITION, μέ θέρμανση, μέ φῶτα, μέ σκέψη ὅτι χάσαμε τόν ἥλιο. Μέ τόν προβληματισμό ὅτι ἡ σύγχρονη τεχνολογία πραγματοποιεῖ ἄλματα ἀτυχημάτων στήν Ἑλλάδα καί ὅτι ἡ Ἐπιστήμη τάχτηκε μέ τό μέρος μας γιά τήν ἀνακάλυψη ἀλοιφῆς πού νά ἀποστειρώνει καί ἐπουλώνει κάθε τραῦμα, νά ἐξολοθρεύει ὅλα τά μικρόβια καί μικροοργανισμούς μέ τούς ὁποίους ἐρχόμαστε σ' ἐπαφή κατά τήν διάρκεια τῆς ἐξαντλητικῆς ἐργασίας μας. Μέ ἐγκαταστάσεις AIR-CONDITION, μέ θέρμανση, μέ φῶτα, μέ σκέψη ὅτι ἡ γνώση εἶναι ἐπιστήμη καί ὅτι οἱ ἀλλαγές στήν κοινωνία ὀφείλονται στήν ἀνάπτυξη τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στίς παραγωγικές σχέσεις καί στίς παραγωγικές δυνάμεις, τόν Καραγκιόζη πού στῦνειρό του βάζει τυρί σέ μιά πιατέλα μακαρόνια , τό ραδιόφωνο τοῦ γρίτωνα νεκραναγάζει γιά μεγάλες ἐμπορικές συμφωνίες-τόσα κατά κεφαλήν ἑλλάδαρια-ἡ Ἑλλάδα ποτέ δέν πεθαίνει καί ξανά πρός τήν δόξα τραβᾶ-Σύπνα Καραγκιόζη. Σύπνα. Σύπνησα ρέ καί δέν πρόλαβα οὔτε τά μακαρόνια μου νά φάω. Τόσα κατά κεφαλήν ἑλλάδαρια...Ἡ Ἑλλάδα ..... πεθαίνει.

Τά κοράκια νά κατασπαράζουν πτῶμα χιλιάδων ἐτῶν. Σύνιδάδων..... καί ἀκόμη σάρκα. Αὐτό τό ξέρουμε ὅπως ξέρουμε ὅτι ἐκεῖ στήν Περσέπολη Δαρείου καί Ξαρισσάτιδος γίγνονται μοῦλοι δύο. Σύνημερία νά ὁπλώνει ὁ Βασιλιάς καί ὁ Λαός φωμί,κρεμμύδια καί ὅτι δέν πληρώνει στόν χασάπη.Κόκκαλα Λίριο εἶναι Κυριακή ἐκεῖ στήν Περσέπολη Καί ἐμεῖς ἐδῶ κοιτάζουμε τόν ἥλιο

Ξαρμάκι τό φεγγάρι. Βουνά περιστέρεια χωρίς φτερά .Οἱ καλλιτέχνες μάθανε νά μισοῦν τόν ἄνθρωπο. Νά βλέπουν μόνο φόρμες καί χρώματα. Τόν ἑαυτό τους. Καί στῆς ζωῆς τό πέρασμα γεμίσανε φυγῆς σφραγῖδες. Μασάνυχτα μεσημέρι. Μασάνυχτα. Ἡ ἀνάσα ἔχει πάντα τήν ἴδια ἀγωνία. Μεσημέρι. Ὁ ἥλιος ἔδρωσε στό πρόσωπό της. Κοινωνία-χρόνος=ἐκμετάλευση. Σάββατο βράδυ. Ἡ Καταναλωτική κοινωνία ἄνοιξε τό δρόμο καί περάσαμε μέ ὑπερβολική ταχύτητα τό χαλασμένο φανάρι.Σέ λίγα δευτερόλεπτα σίδερα, αἵματα,κραυγές καί κόκκαλα ἔγιναν ἕνα. Κυριακή ξημερώματα. Μουλιασμένοι Μουλιασμένος κι ἐγώ ἀπό τόν ἱδρῶτα τῆς προσμονῆς μέσα στά χέρια μου καρατοῦσα σφιχτά δύο

κόκκινες παπαροῦνες. Πατέρα, ἀκούστηκε φωνή. Πατέρα. Συνιόβρισε τόν θάνατο ὅσο μπορεῖς πιό δυνατά, θέ νά τρομάξη. Γίνε σκληρός στόν ἄδικο καί πάρτου ἐσύ κεφάλι. Τίς παπαροῦνες πού κρατᾶς σφυκτά, τίς μάζεψα στάγκάθια καί στήν Πόλη αὐτή μέ τά πολλά ἐργοστάσια κι ἑτοιμόρροπα σπίτια, μέ τά πολλά παιδιά καί τούς μουχλιασμένους ἀπό ὑγρασία τοίχους βρίσκεις φιγοῦρες μ' ἄρματα, παλιές τοῦ καραγκιόζη. Γιά μερικούς εἶναι πάντα μιά ἀπειλή, .Αἰῶνες ἡ ἀριστοκρατία ἔχει κλεμένο τό φεγγάρι. Αἰῶνες σιωπή, σιωπή, ὀργή αἰῶνες. Καί σέ κεῖνο τό βῦζο τό ξεχασμένο μέ τά ξερά λουλούδια ὁ χρόνος ἠττήθηκε. Τήν ἡμέρα βλέπεις τά χρώματά τους τό βράδυ δέν κλείνουνεις μάτι μπάς καί χάσης τήν μυρωδιά τους. Διαρκῶς σκέφτεσαι τήν ἀναζήτηση τῆς πνοῆς μας ἀνάμεσα σέ μιά σειρά πικρά χαμόγελα, ἀθάνατα λουλούδια. Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Σάββατο, Κυριακή, Δευτέρα, Τρίτη. Αὐτή τήν ἡμέρα ἡ 'Αμερικάνικη ἑταιρέία ἄρχισε νέα γεώτριση γιά πετρέλαιο στή θάσο. Εὐχάριστα νέα. Παντοῦ εὐχάριστα. 'Από τίς Η.Π.Α. μαθαίνουμε ὅτι στήν Ν.'Υόρκη ἔγινε μεγάλη σύσκεψη τῶν ἐκεῖ ἐκπροσώπων τοῦ 'Ελληνικοῦ ποδοσφαίρου. Στή σύσκεψη αὐτή συζητήθηκε γιά μιά ἀκόμη φορά τό πῶς θά βρεθῆ ἕνας τρόπος ὥστε ὅλες οἱ 'Ελληνικές ἀθλητικές δυνάμεις τῶν Η.Π.Α. νά ἑνωθοῦν σέ μιά μαζί μ' ἐκεῖνες τῆς 'Ελλάδος καί ὁ ὁπαῖος θά προωθήση τήν ντε-φάκτο ἕνωσή μας. Ἔτσι οἱ "Ελληνες θά ἔχουν τήν δυνατότητα νά μεταναστεύουν μέ βία ἐλεθερα στή χώρα τῆς ἐλευθερίας. Νά πλένουν πιάτα. Καί οἱ 'Αμερικάνοι ἀνενόχλητοι ἀπό λαϊκές πιέσεις νά συμπληρώνουν τό μεγάλο τους ἔργο. Ὅπου δέν βρίσκουν πετρέλαιο, βοξίτη, οὐράνιο καί θάλασσα νά μετατρέπουν τό χῶρο σέ βάση θανάτου. Κι ὅμως τό γεωτρύπανο πλησίασε τό πετρέλαιο. 'Αέρια ξεπήδησαν πάλι. Μιά πρωτοφανής γιά τήν καβάλα συρροή ἐκπροσώπων διεθνῶν τραπεζιτικῶν συγκροτημάτων καβάλα μεταξύ τους ἀνεβάζουν τόν πυρετό τοῦ ἐνδιαφέροντος γύρω ἀπό τίς ἔρευνες. Ἤδη κατά μία ἀνεπιβεβαίωτη πληροφορία χθές τό ἀπόγευμα παρατηρήθηκε διαφυγή ἀερίων. Ὁ πυρετός πέφτει. Οἱ γιατροί ἀποφάνθηκαν ὅτι ἡ ἐγχείριση ἐπέτυχε. Ἡ ἀνακούφιση λένε φάνηκε στό πρόσωπό μου. Καί πρωτοῦ τά μάτια μου ἀνοίξω μιά σκέψη πέρασε ἀπό τό μυαλό μου. Μέσα σ' αὐτήν τή μανία τῆς βιομηχανοποίησης τῶν πάντων πῶς καί γιατί οἱ 'Αμερικάνοι δέν μετατρέπουν σέ ἐμπύρευμα καί τά ἀέρια πού ἐν ἀφθονία λόγω φασολάδας οἱ "Ελληνες διοθέτουν. 'Εμφιαλωμένα θά γεφυρώνονται ἐλεύθερα μέ διαφάνεια πού θά περιέχουν καλυμένες ἀναφορές στούς οὐρανοξύστες μέ ἄμεση ψυχολογική συνοχή πού θά δημιουργοῦν στούς 'Αμερικάνους σταθερότητα καί ἰσορροπία. Αὐτό θά εἶναι δυνατό μέσα ἀπό τήν συμφιλίωση ζωῆς καί πολιτισμοῦ, ἡ μπόχα γι αὐτούς θά πάρη διαστάσεις ἐσωτερικῆς ἠρεμίας. Δεύτερη σκέψη, τρίτη σκέψη, ἄμεση, ἔμμεση, ἄμεσα διακόπηκε ἀπό ἕνα ζεστό χάδι καί ἀπό τά δάκρια τῆς χαρᾶς της πού ἔπεσαν ἐπάνω στά μάγουλά μου, κατάλαβα τί εἶχε γίνει. Ἔδωσε ζωή στά χέρια της καί ἔσφυξε τά δικά μου καί οἱ δυό μαζί φυθιρίσαμε σιγά, σιγά καί σίγουρα κάτι γία τήν ζωή. Σέ λίγο κυκλοφόρησε ξανά ἡ λύπη.

1. Πρῶται ὕλαι
2. 'Υλικά συσκευασίας
3. Ἕτοιμα προϊόντα
4. 'Υλικά καθ' ὁδόν
5. Λοιποί προσωπικοί λογαριασμοί

6. Ὥρος κύκλων ἐργασιῶν

7. Ἀποσβέσεις - ἔξοδα - ἔσοδα.

Ὁ πυρετός ξανά ἀνεβαίνει.

Ἡ ὑποκρισία ἐναγκαλιάζεται στίς φλέβες τόν ὀρό μέ τόν ὄρο νά μείνω μόνος.

Τό κορμί μου ἄρχισε νά κατρακυλάει καί μέσα στό πλοῖο ποῦφευγε ἕνα ταῦρο τόν ἔπιασε ἐρωτικό ἀμόκ. Ἐπετέθηκε στίς ἀγελάδες σπάζοντας τό σχοινί. Στόν ἐρωτικό παροξυσμό του ὁ ταῦρος γλύστρισε, ἔπεσε στήν θάλασσα. Τό ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντήρησης τόν ὑποχρέωσε νά κολυμπήσει. Νά φτάσει στό λιμάνι βρεγμένος καί μέ πρισμένα ἀρχίδια. Ἦταν σέ κακά χάλια. Οἱ Λιμενικοί μέ πολύ κόπο κατάφεραν νά τόν δέσουν καί νά τόν παραδώσουν στόν ἰδιοκτήτη του μέ τήν ὑποχρέωση νά τοῦ κάνη αὐστηρές συστάσεις πρίν τόν κάνη κυμά γιά μπιφτέκια. Τό ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντήρησης τόν ὑποχρέωσε νά κολυμπήση. Ὁ πυρετός ἀνεβαίνει. Ἡ κοινωνία τῆς ἀφθονίας προσωρινά σταματᾶ στούς 41 βαθμούς. Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι τό σκοτάδι εἶναι βαθύ κι' ὅμως ἕνα παλλικάρι δέν μπορεῖ νά κοιμηθεῖ.

Ἐμπορικό Δίκαιο

Ἰδιωτικό Δίκαιο

Ἀστικό Δίκαιο

Χρόνια τώρα ἔχω χάσει τίς ἡμέρες. Γιά σήμερα προβλέπονται σ' ὁλόκληρη τήν χώρα νεφώσεις, βροχές καθώς καί τοπικές καταιγίδες. Οἱ ἄνεμοι ἰσχυροί. 10 ὡς 20 μποφώρ

ΛΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ταραχές ξέσπασαν στά Πανεπιστήμια. Συνθήματα κατά τοῦ Φασισμοῦ.

ΕΞΩ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ -ΙΣΟΤΗΤΑ-ΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΓΡΟΤΕΣ, ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΟΛΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Τράνταξαν τήν ἐξουσία, τό χοιροστάσιο τῆς Ἀμερικάνικης Πρεσβείας τόπιασε πανικός. Ὁ Πρεσβευτής ἀνεβασμένος σέ μιά καρέκλα προσπαθεῖ νά καλμάρει, νά ἐμψυχώσει καί ἁρματώσει ὅσο τό δυνατόν καλλίτερα τ' ἀνδρίκελά του. Τόνομά σας εἶναι ὁ κανένας Ἡ γνώση γιά σᾶς καί γιαυτούς πού φωνάζουν εἶναι ἀπηγορευμένη. Ὁ ἕνας ἀπό τούς δύο πού βρίσκεται στούς δρόμους πρέπει νά πεθάνει. Τούς ἄλλους θά τούς συλλάβεται γιά νά πεθάνουν στήν παραγωγή τῆς καινούργιας μας πλαστικῆς καπότας. AMERICAN POUS Τά ἀνδρίκελα μπόρεσαν καί μέτρησαν μέχρι τά 10. Μετά ἔβγαλαν ἄναρθρες κραυγές. Ὁ ἕνας ἔπιανε τόν κόλο τοῦ ἄλλου. Ὁ Πρεσβευτής συνέχισε νά μιλάει. Αὐτά τά καφτά παιγνίδια πρέπει νά καταλείγουν στόν θάνατο τοῦ ἄλλου. Μέ τά δυό του χέρια χαϊδεύει τά ἀρχίδια τῶν δυό σωματοφυλάκων του. Συνέχισε νά μιλάει, συνέχισε νά χαϊδεύει, δέν μιλάει, πιπιλάει, συνέχισαν, ἔχυσαν, ξαναμιλάει. Βάλτε τώρα τά κράνη στά κεφάλια σας καί τ' ἀσφιξιογόνα. Πάρτε ρόπαλα κι' ὅπλα καί στό καλό ἀμήν. Ξεμπούκαραν, ξεχύθηκαν, τά κτήνη. στούς δρόμους καί κτύπησαν μιά ἀγκαλιά ἄνθη. Τήν Ἐλπίδα.

Σέ λίγες ὧρες ἡ πυροσβεστική μέ τήν μάνικα τῆς καταπίεσης ξέπλυνε ἀπ' τά πεζοδρόμια τό αἷμα. Ἡ μάχη ἔληξε. Δέν ἔληξε κουφάλες.

Τώρα ἡσυχία, τάξη καί ἀσφάλεια. Ἀσφάλεια παντοῦ. Οἱ φαράδες καί οἱ γλάροι φεύγανε ἀπό τά ἀκρογιάλια. Οἱ ἀθληταί δέν ἀγωνίζωνται, χαζάρουν. Καί μεῖς χάνουμε τόν καιρό μας σέ μερικές τάχαρες εὐχάριστες στιγμές. Ἐχθές ὁ Ἄγγλος προπονητής μίλησε σκληρά στούς ποδοσφαιριστές. Μεταξύ τῶν ἄλλων τόνισε χάσατε πολλές εὐκαιρίες. Ἄλλα σᾶς λέω ἐγώ καί ἄλλα κάνετε. Φαίνεται ὅτι χάνω τόν καιρό μου κοντά σας ὅπλωσε ὁ ὁπλωμένος πρώην βασανιστής τῆς Κύπρου. Ὁ πυρετός στόν Σαρωνικό συνεχίζεται, καί σήμερα 1200 κότερα καί ἄλλα σκάφη ἀναψυχῆς ἔχουν ἀρχίσει προετοιμασία στίς Μαρίνες τοῦ Σαρωνικοῦ. Ἀπό τό Πασαλιμάνι καί τή Ζέα μέχρι τήν Γλυφάδα καί τήν Βουλιαγμένη. Γυμνή γυμνή σέ μιά Ρόλς Ρόυς. Ἕνα ἐρωτικό ποίημα μέ ξέφρενο σέξ. Ὅλη ἡ Ἀθήνα μιλάει γιά τό πουλί πού πετάει κι ὅλος ὁ κόσμος θέλει νά δῆ καί νά ξαναδῆ. Τετάρτη πρωΐ ἡ ἐκτέλεση. Ἄφωνα ἐκπλήττει, δίχως ἀνάσα θά περιμένεται νά μάθεται. Τό φοβερό τό ἀνείπωτο μυστικό πού ἔκρυβε ἡ Λευκή Ἀθήνα. Μόνη ἔξοδος ὁ θάνατος. Ὁ ἡλίθιος τοῦ Ντοστογιέφσκι. Δίπλα στά μεγάλα ἀριστουργήματα τῆς Ρώσικης λογοτεχνικῆς παραγωγῆς. Τό ὄσπρο πουλί μέ τό μαῦρο σημάδι. Σκυλίσια ζωή. Ὅτι πιό συγκλονιστικό ἔχει νά παρουσιάσει ἡ ὑφήλιος σέ σκληρότητα καί πρωτοφανῆ ρεαλισμό πού ξεπερνᾶ καί τήν πιό ἀσύλληπτη φαντασία. Ὑπό γωνία 5° ὁ Χάρης ἔχει περάσει μέ βολέ τήν μπάλα στά δίχτυα. Τό πρῶτο γκόλ εἶναι γεγονός. Τοῦ ἐπετέθη ἡ κουνιάδα μέ βιτριόλι γιατί ἐγκατέλειψε τή σύζυγο. Αὐτοκίνητο Ἀθηναίων ἔπεσε στή θάλασσα. Πνίγηκαν τά δύο παιδιά τους. Πέντε οἰκοδόμοι σκοτώθηκαν ἀπό μπάζα. Στήν Ἐλευσίνα τά νεογέννητα παρουσιάζουν σοβαρές ἀσθένειες ἀπό τήν μολισμένη ἀτμόσφαιρα. Τό ραδιόφωνο τοῦ γείτονα κραυγάζει γιά μεγάλες ἐμπορικές συμφωνίες. Τόσα κατά κεφαλήν δολλάρια καί ὁ παπᾶς τῆς ἐνορίας φάχνει νά βρῆ ἄνθρωπο νά τόν πληρώσει νά κατέβει στόν Ἅδη γιά νά τοῦ πεῖ πῶς εἶναι. Φοβᾶται μήν πεθάνει. Ἐπαναλαμβάνω σημαίνει δέν ἔχω νά πῶ τίποτα. Ἕνεση πού μοῦ ἔκαναν περιέχει μιά φυσική οὐσία πού προκαλεῖ εὐεργετική ζεστασιά στό δέρμα καί ἐπιταχύνει τήν αἱμάτωση τῶν ἱστῶν. Ἔτσι τά κατάλοιπα τῆς ἀνταλαγῆς τῆς ὕλης πού προκαλοῦσαν τόν πόνο ἐξαφανίζονται καί ἀνακυφίζεσθαι

Μέ τήν ἀγορά μιᾶς κουζίνας
Μέ τήν ἀγορά ἑνός ψυγείου
Μέ τήν ἀγορά μιᾶς τηλεοράσεως
Μέ τήν ἀγορά ἑνός ραδιοφώνου
Μέ τήν ἀγορά μιᾶς μπουκάλας χωρίς περιεχόμενο
Μέ τήν ἀγορά ἀγοράζεται τήν ἀγορά σας

Ὁ κλασσικός ποιητής ἔκλασε τίς πικροδάφνες καί ντύθηκε ἄστρο. Στό στῆθος του καρφίτσωσε μιά φέτα φεγγάρι. Τήν Ἐλπίδα. Κατεδίκασε τρεῖς φορές σέ θάνατο τόν στρατοδίκη γιά τόν θάνατο τῆς νιότης πού ἔγινε αἰτία. Βγῆκε στούς δρόμους καί ἔγραφε ἐπάνω στίς πονεμένες ἀφίσες πού μόδαγαν τήν ψυχή τους ΚΑΤΩ Η ΕΞΟΥΣΙΑ Ὁ ἥλιος εἶναι στούς δρόμους. Οἱ γειτονιές γέμισαν ἀπό ὑλικά τοῦ μέλλοντος. Ψυχές, ζωές ξεφυλιάζεται τήν γνώση ξύνοντάς την στό τουφέκι. Ἐσεῖς, ἐμεῖς ξυπόλυτοι, τῶν σκοτωμένων ἀδέλφια.

Ἔσυρε τίς παιδικές ἀναμνήσεις πού τόν ἔφεραν νά τρέχει πίσω ἀπό τά Γερμονικά φορτηγά, νά βλέπει τά στιβαγμένα πικρά χαμόγελα. Τά πεζοδρόμια δεξιά ἀριστερά γεμᾶτα ἀναστεναγμούς καί δάκρυα. Κάθε γρίλια καί μιά κατάρα γιά τόν κατακτητή καί ὁ δρόμος πρός τήν Καισαριανή γεμάτος κόκκινα γαρύφαλα.

Ὁ ἥλιος ἔκαιγε πολύ

Μάζεψα τόν ἑαυτό μου καί προσπάθησα νά τόν στηρίξω στίς πατερίτσες. Στ' ἀντίκρυσμα τῆς μάντρας πῆς ποτισμένης μέ αἷμα οἱ πατερίτσες ἰγλύστρισαν. Ἔμεινα ὄρθιος. Ἀκούγεται βαριά φωνή.

Ἐμεῖς οἱ νεκροί σύμβολα ταξικῆς πάλης γιά λεφτεριά καί ἰσότητα καταδικάζουμε περιστέρια καί δάφνες πού ἔσερναν αὐτοί πού χούφτιαζαν τό πέος τους. Τραντάχθηκα κόντευα νά πέσω.

Ὁ ἥλιος ἔκαιγε πολύ.

Δύο μάτια, δυό εἰκοσάχρονα γυναικεία χέρια, ἕνα κορμί ἐστήριξε τό κορμί μου.

Ὁ ἥλιος ἔκαιγε πολύ

Ὁ μαντρότυχος ἄστραφε. Οἱ νεκροί σηκώθηκαν, ἔστησαν χορό. Πρῶτο τό παλικάρι ὁ διαγραμμένος ἀπό τό κόμματι ὁ ἀγκῶνας του ἀκούμπισε τό βυζί τπης συντρόφισας. Δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, ὁ δέκατος εἶχε πιστέψει πολύ στήν αὐτόνομη πρωτοβουλία τῶν ἐπιτροπῶν βάσης. Δεκάδες, ἑκατοντάδες, χιλιάδες στό χορό, Ἀγκαλιαστήκαμε σφιχτά. Τά κορμιά μας ἀνατρίχιασαν. Τό πέος μου σηκώθηκε ἀπειλητικό σάν σπασμένο κοντάρι σημαίας. Ἔσκυσε τόν μαγιάτικο ἀέρα καί φίλιασε τρυφερά στό ἄνθος τῆς κόκκινης παπαρούνας. Τά μάτια της ἔκρυβαν τήν ὑπόσχεση τοῦ μέλλοντος. Ἑκατοντάδες, χιλιάδες τώρα στό χορό. Τά πόδια τους πετοῦσαν. Κατεδίκασαν τήν ἱεραρχία, τίς συμφωνίες τοῦ Λιβάνου, τῆς Βάρκιζας μίλησαν γιά τήν πάλη τῶν μαζῶν, γιά αὐτόνομες ἐπιτροπές βάσης μέ ἀνακλειτά συντονιστικά ὄργανα. Χάρηκαν γιά τή ζωή. Λάθηκαν. Δέν χάθηκαν.

Ἡ Κόκκινη Ἄνοιξη ἔρχεται. Τό Τοπίο ἀλλάζει.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Κανείς δέν μπορεῖ νά ἰσχυρισθεῖ ὅτι γνωρίζει μέ ἀκρίβεια αὐτό ποῦ συμβαίνει σήμερα μέσα στόν ἑλληνικό πολιτικό-ἰδεολογικό χῶρο. Ἔγιναν βαθιές ἀνακατατάξεις; Σέ ποιό βαθμό; Καί μέ ποιά ἀποτελέσματα; Τήν πλήρη ἀπάντηση στά ἐρωτήματα αὐτά δέν μπορεῖ νά τήν ἔχουμε παρά ὕστερα ἀπό τίς πρῶτες ἐλεύθερες ἐκλογές. Τίς πρῶτες ἐνδείξεις δέν μποροῦμε νά τίς ἔχουμε παρά μόνο μετά τήν πτώση τῆς Δικτατορίας. Ὥστε πρός τό παρόν μόνο ὑποθέσεις μποροῦμε νά κάνουμε στηριγμένοι κυρίως στά δεδομένα τοῦ πρόσφατου παρελθόντος καί σέ ὅσες καί ὁποιες πληροφορίες μπορεῖ νά ἔχουμε σχετικά μέ τό πρόβλημα τῆς ἐξέλιξης τῶν πολιτικῶν ρευμάτων μέσα στή χώρα μας.

Στά τελευταῖα 40 χρόνια τό πολιτικό κίνημα τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς, ἡ Ἑλληνική Ἀριστερά, ριζώθηκε, φούντωσε, χτυπήθηκε, συρρικνώθηκε καί μετά ξανά φούντωσε, ξαναχτυπήθηκε. Τελικά στίς κορυφές του διαιρέθηκε σέ δύο, τρία, τέσσερα κομμάτια. Ὅμως τό ἐρώτημα εἶναι: Τί συμβαίνει στή βάση; Τί συμβαίνει μέσα στόν ἴδιο τόν Ἑλληνικό λαό; Ἐμεῖς πιστεύουμε ὅτι τό ἀριστερό μας κίνημα διατηρεῖται σχεδόν ἀνάγγιχτο. Γιατί οἱ αἰτίες πού τό γέννησαν ὄχι μόνο δέν ἐξαφανίσθηκαν ἀλλά ὀξύνθηκαν καί πολλαπλασιάστηκαν μέ τήν ἔλευση τῆς χούντας. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ χρεωκοπία τῆς κεντροαριστερᾶς ἡγεσίας ἔκλεισε τό δρόμο γιά μιά πιθανή μετάθεση τοῦ κέντρου βάρους πρός τήν πλευρά μιᾶς ἄς ποῦμε "σοσιαλδημοκρατικῆς" προοπτικῆς, ὕστερα ἀπό τήν ἀποτυχία τῆς ἡγεσίας τοῦ Κ.Κ.Ε. νά ἀντιμετωπίσει τή γενική κρίση -ἐθνική, πολιτική, κομματική- πού προκάλεσε ἡ ἐπιβολή τῆς δικτατορίας. Τό ἑλληνικό προοδευτικό κίνημα δέν ἀναγνωρίζει πιά σάν

φυσική του ἡγεσία τούς ἡγέτες τῶν δύο Κ.Κ.Ε. ὅμως δέν ἐγκαταλείπει τό δικό του δρόμο,τήν δική του τήν κοίτη.Παραμένει πιστό στίς ἀρχές καί τούς στόχους πού τό δημιούργησαν,τό ἔθρεψαν καί τό ὁδήγησαν ὅλα αὐτά τά χρόνια τῆς δοκιμασίας.

Ὁ στόχος του παραμένει πάντοτε ὁ Σοσιαλισμός,δηλαδή ἡ οἰκοδόμηση τῆς Ἐλεύθερης Ἑλλάδας ἀπό τόν κυρίαρχο λαό.Οἱ ἀρχές του,ἀναλοίωτες καί ἀμετάθετες,εἶναι ὅπως πάντα ἡ Ἐλευθερία,ἡ Λαϊκή Ἐξουσία,ἡ Κοινωνική Δικαιοσύνη,ἡ Εἰρήνη, ὁ Διεθνισμός

Τά Μέτωπά του παραμένουν τά ἴδια: ἡ ξένη ἐξάρτηση,δηλαδή ὁ Ἰμπεριαλισμός καί τά ντόπια ὄργανά του,ἡ ἑλληνική ὀλιγαρχία.

Οἱ σύμμαχοί του εἶναι ὅπως πάντα ὅλοι οἱ λαοί καί τά λαϊκά κινήματα πού παλεύουν τούς ἴδιους ἐχθρούς καί γιά τά ἴδια ἰδεώδη.

Διαπιστώνουμε λοιπόν,ὅτι στή χώρα μας -παρ'ὅλη τήν βαθιά κρίση πού δέρνει τίς ἡγετικές ὁμάδες- τό ἀριστερό κίνημα ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει καί μάλιστα προσηλωμένο στίς ἴδιες ἀρχές καί ἰδανικά.

Τό κίνημα αὐτό,μή διαθέτοντας ἡγεσία πού νά τό ἐκφράζει καί νά τό ἐμπνέει,ἀποτελεῖ γιά τήν ὥρα ἕνα σημαντικό ἀλλά στάσιμο παράγοντα.Τό γεγονός αὐτό ἔχει βαριές συνέπειες.Ἰδιαίτερα ἐπάνω στό μέτωπο τῆς ζωῆς,ἐκεῖ πού ὁ ἑλληνικός λαός ὑποχρεώνεται νά δίνει τίς καθημερινές μικρές ἤ μεγάλες του μάχες.

Τό ἑλληνικό λαϊκό προοδευτικό κίνημα εἶναι εὐρύτατο. Ἀγκαλιάζει μεγάλες λαϊκές [illegible].Γιά νά διαρθρωθεῖ σέ ἐνιαία δύναμη ἔχει ἀνάγκη ἀπό τό κατάλληλο ὄργανο.Τό ὄργανο αὐτό εἶναι ἡ ἴδια του ἡ πρωτοπορία.Δηλαδή οἱ καλύτερες, οἱ πιό ἀποφασισμένες καί ὥριμες κοινωνικές δυνάμεις μέσα σέ κάθε κοινωνικό στρ[illegible].Ἡ πολιτική ἕνωση αὐτῶν τῶν πρωτοπόρων δυνάμεων ἀποτελεῖ τό Κόμμα τῆς πρωτοπορίας πού ἐπεξεργάζεται τό Πρόγραμμα Ἐξουσίας,πού ἀποτελεῖ τή μόνιμη κατεύθυνση πρός τήν ὁποία θά πρέπει νά τείνει σέ κάθε στιγμή
54 τό σύνολο τοῦ Λαϊκοῦ Κινήματος.

'Εμεῖς πιστεύουμε ὅτι αὐτή τή στιγμή οἱ κυριώτερές μας προσπάθειες πρέπει νά γίνουν πρός τήν κατεύθυνση τῆς δημιουργίας αὐτῆς τῆς πρωτοπορίας.

Μέ ποιά διαδικασία;

Μέσα στό στίβο τῆς ζωῆς πρέπει οἱ δυνάμεις αὐτές νά όργανώσουν σέ κάθε κλάδο καί χῶρο τόν ἀγώνα τοῦ λαοῦ.Νά διευρήνουν τούς ὁρίζοντες τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τέχνης.Νά ἀναδείξουν τήν φ υ σ ι κ ή -ἰδεολογική-πολιτική-κοινωνική-ἐπιστημονική καί [illegible] ἡγεσία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

'Η ἀνάδειξη αὐτή θά ἔχει πολλαπλές ἐπιπτώσεις:

1) Θά ἀνανεώσει καί διευρύνει τούς ἰδεολογικούς ὁρί - ζοντες.

2) Θά πλουτίσει καί θά διαδόσει μέσα στό λαό τή Νεο - ελληνική Τέχνη καί Σκέψη.

3) Θά φωτίσει τά κοινωνικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας καί ἰδιαίτερα τῆς χώρας μας.

4) Θά όργανώσει τό λαό γύρω ἀπό τά πραγματικά του προβλήματα.

Αὐτή ἡ διαδικασία εἶναι καί ὁ καλύτερος τρόπος γιά νά βρίσκονται κάθε στιγμή οἱ λαϊκές δυνάμεις στόν ἄριστο συ - σχετισμό δυνάμεων ἀπέναντι στήν δικτατορία μέχρι τήν τελική της ἀνατροπή.'Επομένως κίνημα γιά τόν σοσιαλισμό σημαίνει ταυτόχρονα ἀντιδικτατορικό κίνημα.Σημαίνει λέσχες πο - λιτισμοῦ,ἐκδόσεις,ἐκδηλώσεις,συζητήσεις,ἀγῶνες γιά τήν ἐμπέδωση τῶν παλιῶν καί τήν κατάκτηση νέων πνευματικῶν καί πολιτιστικῶν ἀξιῶν,γιά τήν κατοχύρωση τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέ - δου.

Ὅλα αὐτά δέν γίνονται ἐκτός χρόνου καί τόπου ἀλλά συμβαίνουν σ ή μ ε ρ α ,μέσα σέ συνθῆκες Δικτατορίας.Πρέπει τό κίνημα γιά τόν σοσιαλισμό νά δεθεῖ όργανικά μέ τίς εἰδικές συνθῆκες -<u>νά φυτευτεῖ ἐπάνω σ'αὐτές τίς συνθῆκες</u> - μέ κύριο Μέτωπο κατά τῆς Δικτατορίας.Μέσα στά πλατιά πλαίσια τοῦ Κινήματος γιά τόν Σοσιαλισμό ὅσοι πιστεύουν ὅτι εἶναι ἰδεολογικά καί ἀγωνιστικά ὥριμοι γιά νά προχωρήσουν στήν πολιτική οἰκοδόμηση ἑνώνονται σέ ὁμάδες πού ἔχουν ἕνα

κοινό χαρακτηριστικό,τό ὅτι δηλαδή ὅλες μαζί καί κάθε μία ξεχωριστά τείνουν πρός τόν Σοσιαλισμό.Ἀπό τή συσπείρωση ὅλων αὐτῶν τῶν ὁμάδων θά ἀναδειχθεῖ τό πρωτοπόρο κόμμα,αὐτό πού θά ἐκφράσει στήν πληρότητά του τό ἑλληνικό λαϊκό , προοδευτικό κίνημα.

Οἱ ὁμάδες αὐτές θά πρέπει νά διατυπώσουν μέ πλήρη πρωτοβουλία καί εὐθύνη τήν ἄποψή τους σέ τέσσερα κύρια θέματα:

1) Δ ι ε θ ν ή ς χ ῶ ρ ο ς: Πόσοι καί ποιοί εἶναι οἱ κύριοι ἄξονες,πού μέ τίς συνθέσεις καί ἀντιθέσεις τους διαμορφώνουν αὐτή τή στιγμή τό ἱστορικό πρόσωπο τῆς ἐποχῆς μας;Πῶς κοινοῦνται καί πρός τά ποῦ κοινοῦνται.Μέ ἄλλα λόγια ἄν εἶναι δυνατόν νά προβλέψουμε κάθε πιθανή ὄξυνση ἤ ἀμβλυνση αὐτῶν τῶν ἀντιθέσεων.

2) Ἑ λ λ η ν ι κ ό ς χ ῶ ρ ο ς: Ποιά εἶναι ἡ πραγματική φυσιογνωμία τῆς ἑλληνικῆς σημερινῆς κοινωνίας;Ποιές οἰκονομικές ἐξελίξεις καί κοινωνικές ἀνακατατάξεις γίνονται καί θά γίνουν;

3) Τ ό π ρ ό τ υ π ο: Τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε ὅτι τελικός μας σκοπός εἶναι ἡ οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στή χώρα μας;Ποιό εἶναι τό σοσιαλιστικό μας πρότυπο σέ γενικές γραμμές;

4) Ὁ φ ο ρ έ α ς: Μέ ποιό ἐργαλεῖο -ὀργάνωση,κόμμα, κίνημα- θά φτάσουμε στόν σοσιαλισμό;Πῶς θά εἶναι ἡ δομή του, οἱ λειτουργίες του,ὁ χαρακτῆρας του,οἱ σχέσεις του μέ τή ζωή,μέ τούς ἄλλους λαούς καί κινήματα

Τά " Τετράδια τῆς Δημοκρατίας " φιλοδοξοῦν,σ'αὐτή τή φάση,νά παίξουν τόν ρόλο ἑνός συντονιστή,ἀνοίγοντας τίς στῆλες τους στόν ἐλεύθερο προβληματισμό,πού θάχει σάν ἀντικείμενο τόσο τήν ἄμεση δημιουργία ἑνός ἀναγεννητικοῦ κινήματος πολιτισμοῦ καί ἰδεῶν,ὅσο καί τίς διαδικασίες τῆς δημιουργίας ἑνός κινήματος πρός τόν σοσιαλισμό.

Ἐκτός ἀπό τίς τακτικές καί ἔκτακτες συνεργασίες καθιερώνουμε ἀπό τό ἐπόμενο τεῦχος εἰδικό χῶρο ὅπου θά δημοσιεύονται ὁλόκληρα γράμματα ἤ μέρη ἀπό γράμματα ἀπ'ὁπουδήποτε

κι'ἄν προέρχονται,φτάνει νά μή μᾶς ἀποπροσανατολίζουν ἀπό τό κύριο καθῆκον μας πού εἶναι ἡ τίμια καί δημιουργική ἀναζήτηση ἀπό τό σύνολο τῶν Ἑλλήνων ἀριστερῶν τοῦ δρόμου, πού θά μᾶς βγάλει ἀπό τό ἀδιέξοδο καί τήν ἀγκύλωση καί θά μᾶς ὁδηγήσει στήν πλατιά σοσιαλιστική συσπείρωση πέρα ἀπό τά προκατασκευασμένα δόγματα καί τίς κλειστές "ἡγετικές" ὁμάδες.

Μ.θεοδωράκη

Κίνημα μαζῶν Πολιτιστική επανάσταση Σοσιαλιστική αλλαγὴ

Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἕνα ἀπό τά πιό χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς Ἐποχῆς μας,τοῦ 20ου αἰώνα,εἶναι τά κινήματα μαζῶν.Στή ρίζα ὅλων αὐτῶν τῶν κινημάτων,βρίσκεται ὁ Μαρξισμός-Λενινισμός πού προσφέρει στίς λαϊκές μᾶζες μιά καινούργια προοπτική: τή Λαϊκή Ἐξουσία.Ἡ καινούργια δύναμη τῆς ἐποχῆς μας,ἡ ἐργατική τάξη,ἔχοντας συνειδητοποιήσει τόν ἱστορικό της ρόλο καί τήν εὐθύνη της,ἀποτελεῖ ἑνωμένη σ'ἕνα ἐνιαῖο σύνολο μέ τούς διανοούμενους-καλλιτέχνες,τούς ἀγρότες καί ἄλλους ἐργαζόμενους,τήν ραχοκοκαλιά αὐτῆς τῆς καινούργιας μορφῆς Ἐξουσίας.Ἡ κίνηση πρός τά μπρός αὐτῶν τῶν νέων δυνάμεων κορυφώνεται στήν Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση καί ἀμέσως γίνεται ὁ κύριος στόχος τοῦ παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος πού ὀργανώνει τήν ἀντεπίθεσή του μ'ἕνα ἀντεπαναστατικό κίνημα μαζῶν,τό φασιστικό κίνημα.Ὁ Φασισμός καταφέρνει νά ἐπηρεάσει ἰδεολογικά καί νά βάλλει σέ κίνηση δεκάδες ἑκατομύρια πολίτες, ἰδιαίτερα στήν Ἰταλία καί Γερμανία.Μέ τήν φασιστική ἐπίθεση,στά 1939,τό παγκόσμιο ἐπαναστατικό κίνημα μαζῶν,μπαίνει σέ νέα φάση.Στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀσία ἀναπτύσσεται ἡ ἐπίθεση τοῦ φασισμοῦ καί τοῦ μιλιταρισμοῦ.Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν μαζῶν,μπαίνει συνειδητά σέ ἀντιφασιστικά μέτωπα μέ πατριωτικό,συχνά καί Μαρξιστικό-Λενινιστικό χαρακτῆρα."Ετσι βλέπουμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πολίτες νά τοποθετοῦνται συνειδητά μέσα στήν ὀργανωμένη πάλη καί νά ἔρχονται ἔτσι σέ ἐπαφή μέ τά οὐσιώδη προβλήματα πού ἔβαλλε μπροστά τους ἡ ἱστορική στιγμή καθώς καί οἱ εἰδικές συνθῆκες,πού κυριαρχοῦσαν μέσα στή χώρα τους.Αὐτή ἡ ξαφνική

ὡρίμανση -πολιτική καί ἰδεολογική- λειτούργησε καταλυτικά μέσα στή συνείδηση τῶν μαζῶν, γκρεμίζοντας τίς κάλπικες ἀξίες καί τά ψέμματα πού γιά αἰῶνες στίβαζαν μέσα στή ψυχή καί στό νοῦ τους, μαστορικά, οἱ κυρίαρχες ἐκμεταλεύτριες τάξεις. Αὐτή ἡ καταλυτική διαδικασία τῆς ἀπολύτρωσης πρόσφερε σιγά-σιγά μιά καινούργια διάσταση, εὐθύνη καί δύναμη σέ κάθε ἁπλό πολίτη, πού ἔβλεπε ὅτι χάρη στήν ὀργανωμένη πάλη, εἶναι ὄχι μόνον δυνατόν ἀλλά βέβαιον, ὅτι αὐτός ὁ ἁπλός πολίτης, θά ἀποτελέσει στό ἄμεσο μέλλον, τήν κυρίαρχη δύναμη μέσα στά πλαίσια τῆς Λαϊκῆς Κυριαρχίας.

Τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας γέννησε ὅπως εἶναι φυσικό, μεγάλες ἐλπίδες μέσα στίς καρδιές ὅλων τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων τοῦ ὑπόλοιπου κόσμου. Στή Νότιο Ἀμερική, στίς Ἀραβικές χῶρες καί στή Μαύρη Ἀφρική, γεννήθηκαν μεγάλα κινήματα μαζῶν πού γιά πολλά χρόνια ἰδιαίτερα μετά τό τέλος τοῦ Β' Παγκόσμιου πόλεμου ἐξακολουθοῦσαν νά παλεύουν ἐνάντια σέ κάθε λογῆς συντήρηση καί ἀντίδραση. Ἀπό ὅλα αὐτά τά κινήματα τό πιό προχωρημένο ἰδεολογικά-πολιτικά ὑπῆρξε ἐκεῖνο πού σύνδεσε καί συνδίασε τήν ἀντιφασιστική-πατριωτική πάλη μέ τόν ἀγώνα γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή. Τό κεφαλαιοκρατικό σύστημα ἦταν ὁ μεγάλος κατηγορούμενος. Ἦταν τό σύστημα πού ἐκμεταλλευόταν ἄγρια τούς ἐργαζόμενους. Διατηροῦσε στά 2/3 τῆς γῆς τήν ἀποικιοκρατία. Ὠθοῦσε συστηματικά τίς λαϊκές μᾶζες στήν ἀπάθεια καί τόν σκοταδισμό. Ἦταν τέλος τό πλαίσιο πού βοήθησε νά γεννηθοῦν καί νά κυριαρχήσουν οἱ φασιστικές δυνάμεις στήν Εὐρώπη καί οἱ μιλιταριστές στήν Ἰαπωνία. Μέ ἄλλα λόγια τό κεφαλαιοκρατικό σύστημα ἦταν ὑπόλογο, μέσα στή συνείδηση τῶν μαζῶν, γιά τήν μεγάλη σφαγή τοῦ Β' Παγκόσμιου πόλεμου καθώς καί γιά ὅλα τά ἐγκλήματα τῶν φασιστῶν-μιλιταριστῶν, ἰδιαίτερα τήν ἐξόντωση τῶν ἀμάχων καί τά χιτλερικά στρατόπεδα. Ὅμως αὐτή ἡ εὐθύνη δέν τελείωσε μέ τόν πόλεμο. Ἡ Χιροσίμα καί οἱ καινούργιες ἐπιθέσεις ἐνάντια στά λαϊκά κινήματα -Ἑλλάδα, Κορέα, Ἰνδοκίνα, Νότιο Ἀμερική- μεγάλωσε ἀκόμα πιό πολύ τό μίσος τῶν μαζῶν κατά τοῦ παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικοῦ συστή-

42

ματος,πού τώρα περνοῦσε στήν πιό σύγχρονη του φάση,τήν παντοδυναμία τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ.Ὅλα αὐτά εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ κόστους τοῦ καπιταλισμοῦ γιά τήν ἀνθρωπότητα.Ἡ ἀποκάλυψη,μέσα στή συνείδηση τῶν μαζῶν τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος,σάν φορέα βίας,καταστροφῆς καί σκλαβιᾶς,εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά τίς ὁδηγήσει στήν ἀναζήτηση ἑνός καινούργιου κόσμου στηριγμένου πάνω σέ καινούργιες κοινωνικές σχέσεις πού ὄχι μόνο θά ἀπόκλειαν γιά πάντα τήν βία καί τήν δουλεία,ἀλλά πού θά πρόσφεραν στόν κάθε πολίτη ὅλες τίς ἀντικειμενικές δυνατότητες ὥστε κυρίαρχος καί ἐλεύθερος νά ἐπιδοθεῖ στή δημιουργία ἑνός καινούργιου πανανθρώπινου πολιτισμοῦ.

Γι'αὐτό ἀκριβῶς τό λόγο,τό μεγάλο ἀντιφασιστικό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς ἐποχῆς μας εἶχε τήν σφραγίδα τῆς συνεργασίας ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐργαζομένων,συνεργασία πού ἔπαιρνε ἕνα ξεχωριστό χαρακτῆρα ἀπό τήν δραστήρια καί δημιουργική συμμετοχή τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος καί τῆς Τέχνης.Αὐτό ἐξ'ἄλλου μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι εἶναι τό χαρακτηριστικό ὅλων τῶν μεγάλων ἐπαναστατικῶν κινημάτων πού ἔχουν σάν στόχο τήν κατάλυση τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων καί τό θρίαμβο τῆς προόδου."Ετσι εἴδαμε νά συμμετέχει δίπλα στήν πολιτική ἡγεσία πού ὁδήγησε στόν Ὀκτώβρη τήν διανόηση καί τούς καλλιτέχνες τῆς Ρωσίας.Τούς εἴδαμε νά παλεύουν τό ἴδιο δραστήρια καί ἀποτελεσματικά ἐπηρεάζοντας καί καθοδηγόντας τό μεγάλο μαζικό κίνημα τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ,δίνοντας του ἕνα καινούργιο ὅραμα.

"Ομως,στήν περίπτωση τῆς σοβιετικῆς ἐπανάστασης,ἡ ἐξ'ἀντικειμένου συνεργασία ἀνάμεσα στήν πολιτική καί πνευματική ἡγεσία -λέω ἐξ' "ἀντικειμένου" γιατί δέν ἀντιμετωπίσθηκε συνειδητά ἀπό τήν πολιτική ἡγεσία -θρυμματίσθηκε μέ τήν κυριαρχία τῆς δογματικῆς γραφειοκρατίας μέσα στό μπολσεβίκικο κόμμα καί γενικώτερα στή Σοβιετική "Ενωση. "Οπως θά δοῦμε,αὐτή ἡ καταστροφή -πού πάνω της καλλιεργήθηκε καί θριάμβευσε ὁ σταλινισμός- εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τόν ἀποπροσανατολισμό τῆς ἴδιας τῆς ἐπανάστασης πού σιγά-σιγά

ἔπαυε νά εἶναι ἕνα ζωντανό κίνημα μαζῶν.Οἱ μᾶζες ξεκομένες ἀπό τούς γνήσιους ἐπαναστάτες πνευματικούς δημιουργούς,πού εἶχαν καταδικαστεῖ στήν σιωπή ἤ εἶχαν ἐξοντωθεῖ δέν εἶχαν πιά καμμιά δυνατότητα νά πάρουν ἐνεργητικά καί δημιουργικά μέρος στήν οἰκοδόμηση ἑνός καινούργιου ἐπαναστατικοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ ἀντιφασιστικός ἀγῶνας ἦρθε νά προσφέρει μιά καινούργια ἱστορική εὐκαιρία στό μαζικό κίνημα μέ τήν δραστήρια συμμετοχή μέσα στό νέο ἀγώνα τῶν πιό ζωντανῶν πνευματικῶν καί καλλιτεχνικῶν δυνάμεων,σε ὅλες τις χῶρες πού ἀναπτύχθηκαν τέτοια κινήματα.Τό ἀντιφασιστικο -ἐπαναστατικό κίνημα ἔπαιρνε ὅλο καί πιό πολύ συνείδηση τῆς ἱστορικῆς του ἀποστολῆς πού ἦταν ἡ ριζική ἀλλαγή μέσα στις κοινωνικές σχέσεις,ὄχι φυσικά σάν ἕνας αὐτοσκοπός ἀλλά σάν ἕνα μέσον γιά νά ὁδηγηθοῦμε στή ριζική ἀλλαγή τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου."Ἐχουμε ἐπομένως δύο παράλληλες --καί ὄχι ἐπάλληλες- πορεῖες, ἡ μιά εἶναι ἡ κοινωνική ἀλλαγή καί ἡ ἄλλη ἡ ἀλλαγή τοῦ ἀνθρώπου,πού γίνεται μέ τήν συνειδητη συμμετοχή στήν πάλη γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή καί τή βοήθεια τῆς ἰδεολογίας,τή βοήθεια τῆς τέχνης καί τῆς πνευματικῆς δημιουργίας.

Αὐτή ἡ σύνθετη διαδικασία πού πρέπει νά ἐναρμονίζει κάθε στιγμή τήν πάλη γιά τις "δύο ἀλλαγές" ἔγινε ἀναγκαία ἀπό τή στιγμή πού σήμανε γιά τήν ἀνθρωπότητα ἡ ὥρα τοῦ Σοσιαλισμοῦ.Ὁ Σοσιαλισμός ἔρχεται γιά νά καταλύσει τό τελευταῖο ἐμπόδιο πού χωρίζει τόν ἄνθρωπο ἀπο τήν πλήρη του ἀπελευθέρωση."Αν ἐλευθερία σημαινει εὐθύνη,τότε μόνο ἡ σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνιας μπορεῖ νά κάνει ὑπεύθυνους ὅλους τούς πολίτες.Ὑπεύθυνος εἶναι ἐκεῖνος πού ἀποφασίζει.Πού ἔχει τό δικαίωμα τῆς ἀποφασης συμμετέχοντας οὐσιαστικά σέ ὅλα τά κέντρα Ἐξουσίας,ἐκεῖ πού παίρνονται ὅλες οἱ κρίσιμες ἀποφάσεις γιά ὅλα τά προβλήματα πού ἀπασχολοῦν ἕνα Λαό."Ομως αὐτό δέν φτάνει.Χρειάζεται ἀκόμη - γιά νά ὁλοκληρωθεῖ ἡ προσωπικότητα του- νά ἔχει καί τή δυνατότητα τῆς ἔκφρασης.Νά μπορεῖ δηλαδή νά ἐκφράζει ὅσο γίνεται πιό ὁλοκληρωμένα καί τέλεια τόν λογικό,πνευματικό,

ψυχικό καί συναισθηματικό του κόσμο. Νά έκφράζεται ὁ ἴδιος πρωτόβουλα καί δημιουργικά ἡ σάν ψυχική καί πνευματική ὀντότητα μέσω τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς δημιουργίας καί τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψης, πού οἰκοδομεῖται κατ'εἰκόνα καί ὁμοίωσή του, μέσα στά πλαίσια τῆς μιᾶς καί ἑνιαίας διαδικασίας οἰκοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Αὐτή ἡ ἀνάλυση μᾶς ὁδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἡγετική δύναμη τοῦ Κινήματος πρός τόν Σοσιαλισμό δέν μπορεῖ γιά κανένα λόγο νά μοιάζει -σά σύνθεση καί μεθοδολογία - μέ τίς ἡγετικές ὁμάδες τῶν ἀστικῶν κομμάτων. Ὄχι μονάχα γιατί τό ἀστικό κόμμα ἀντιπροσωπεύει τή δύναμη τῆς συντήρησης, ἀλλά κυρίως γιατί ἡ ἀστική τάξη εἶχε καί ἔχει ἀκόμα μονοπωλήσει τήν πνευματική καί καλλιτεχνική ἀνάπτυξη γιά τόν ἑαυτό της. Μέ ἄλλα λόγια ἡ "ἀτομική ἰδιοκτησία" δηλαδή ἡ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς ἀπό τήν μεγαλοαστική τάξη ἐπεκτείνεται καί στήν ἰδιοκτησία τῶν μέσων -καί τῶν καρπῶν- τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης τῆς ἐποχῆς μας. Ὅμως αὐτή ἡ σχέση "ἰδιοκτησίας" δέν περιορίζεται στό τεχνικό ἤ τό οἰκονομικό μέρος, ἐπηρεάζει βαθιά τή ἴδια τήν οὐσία τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης τῆς ἐποχῆς μας πού ἐξακολουθεῖ νά λειτουργεῖ μέ βάση τίς ἀνάγκες καί στό αἰσθητικό ἐπίπεδο τῆς μεγαλοαστικῆς κυρίαρχης τάξης. Ὅταν λέμε "οὐσία πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης" ἐννοοῦμε φυσικά τήν ἴδια τήν αἰσθητική. Τό γεγονός ὅτι ἡ "αἰσθητική" αὐτή εἶναι νόμος πού διέπει τόσο τόν καπιταλιστικό κόσμο ὅσο καί τήν ἐπίσημη καλλιτεχνική δημιουργία τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν εἶναι μιά πραγματική τραγωδία: Αὐτό σημαίνει ὅτι τά κομμουνιστικά κόμματα πού τελικά μονοπώλησαν τά πιό σημαντικά ἀντιφασιστικά -ἐπαναστατικά κινήματα δέν εἶδαν ἀκόμα οὔτε τό ρόλο τῆς πνευματικῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας οὔτε στήν διαδικασία τῆς πορείας πρός τόν Σοσιαλισμό οὔτε καί στίς εἰδικές σχέσεις πού ἔχει μονοπωλιακά ἐξασφαλίσει ἡ ἄρχουσα τάξη στίς ἀστικές χῶρες πού ἀφοροῦν τήν πνευματική καί καλλιτεχνική δημιουργία. Ἔτσι ἐξ'ἄλλου ἐξηγεῖται τό αἰώνιο κήρυγμα τῆς

άστικῆς ἰδεολογίας περί δῆθεν ἀπολιτικῆς τέχνης καί ἀποχῆς τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν πολιτική σκηνή. Στήν οὐσία τό κάνει γιατί ὅπως εἴδαμε ἔχει ἐπιβάλλει ἕνα συγκεκριμένο σύμπλεγμα σχέσεων -πού στήν πραγματικότητα εἶναι πολιτικές- πού ἐπιβάλλουν στόν πνευματικό δημιουργό νά λειτουργεῖ γύρω ἀπό τόν ἄξονα της.

Ὥστε ἡ μίμηση ἀπό τήν ὁποια ἐπαναστατική ἡγεσία τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀστικῶν κομμάτων σέ σχέση μέ τά προβλήματα τῆς πνευματικῆς δημιουργίας ἀποτελεῖ παγίδευση, δηλαδή ἐκ τῶν πραγμάτων παραδοχή ὅτι τό μονοπώλιο τῆς τέχνης ἀνήκει στήν μεγαλοαστική τάξη.

Ἀντίθετα, ἡ ἀληθινή ἐπαναστατική ἡγεσία, πού ἔχει στόχο τήν σοσιαλιστική ἀλλαγή, εἶναι ὑποχρεωμένη νά συμπληρώσει τό στόχο τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Αὐτό σημαίνει:

-Ἀπόσπαση τοῦ δυναμικοῦ τῶν πρωτοπόρων πνευματικῶν καί καλλιτεχνικῶν δυνάμεων ἀπό τή διαλεκτική τῆς δημιουργίας πού ἐπιβάλλει τόσο μέ τούς θεσμούς ὅσο καί μέ τήν ἰδεολογία καί τήν αἰσθητική της ἡ μεγαλοαστική τάξη, στό σύνολο τῆς σημερινῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς δραστηριότητας καί

-Κινητοποίηση δημιουργική τῶν μαζῶν, μετατροπή τοῦ κάθε ἀνθρώπου σέ δημιουργό, κατάργηση τῆς ἀλλοτριωμένης σχέσης καλλιτέχνη-πωλητή μ'ἕνα κοινό -καταναλωτή τέχνης.

Μιά τέτοια ἐπαναστατική ἀλλαγή μέσα στίς ἴδιες τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις πού συγκροτοῦσαν τό μεγάλο ἀντιφασιστικό κίνημα, εἶχε ἀρχίσει νά πραγματοποιεῖται. Ἡ ἀποτρόπαια φασιστική ἐπίθεση εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά ἀφυπνισθοῦν καί νά αὐτοστρατολογηθοῦν ἑκατομμύρια πολίτες καί ἀνάμεσά τους οἱ πιό ζωντανές πνευματικές δυνάμεις κάθε λαοῦ. Γρήγορα ὅμως τά μεγάλα αὐτά κινήματα μπῆκαν κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν Κ.Κ. πού μονοπώλησαν τά κέντρα ἀποφάσεων. Ὅπως εἴδαμε, στήν Σοβιετική Ἕνωση πού ἀποτελοῦσε τό πρώτυπο ὅλων τῶν Κ.Κ., ἡ πολιτιστική ἐπανάσταση ἔχει ἤδη θρυματισθεῖ. Στή θέση της κυριαρχοῦσε ὁ δογματικός γραφειοκρατισμός. Μέ ἄλλα λόγια τό κίνημα πρός τόν Σοσιαλισμό ἔχανε ἀκριβῶς τόν μισό του χαρακτῆ-

ρα.Καί έπειδή αύτά τα πράγματα δέν μποροῦν νά κοποῦν στή μέση αύτό σημαίνει ὅτι ἔχασε τόν οὐσιαστικό του χαρακτῆρα πού ὅπως εἴδαμε εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀλλαγή τοῦ ἀνθρώπου μέ βάση τήν κοινωνική ἀλλαγή καί μέσα στήν πορεία πρός τήν κοινωνική ἀλλαγή.Αὐτό τό γεγονός εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά συρρικνωθοῦν σιγά-σιγά πολλά μεγάλα μαζικά κινήματα.Πραγματικά ἕνας ἀπό τούς βασικούς λόγους αὐτῆς τῆς συρρίκνωσης εἶναι ὁ γραφειοκρατικός τῦπος ὀργάνωσης πού τελικά ἐπιβλήθηκε καί πού δέν ἀντιστοιχοῦσε στά βαθύτερα αἰτήματα τῶν μαζικῶν κινημάτων πού εἶχαν σάν κεντρικό τους στόχο τήν πανανθρώπινη Λευτεριά,πού σημαίνει εὐθύνη καί δυνατότητα γιά δημιουργική ἔκφραση,δηλαδή ἄμεση συμμετοχή στήν οἰκοδόμηση ἑνός νέου λαϊκοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ πολιτισμοῦ.Ὁ νέος αὐτός πολιτισμός μπορεῖ καί πρέπει νά οἰκοδομεῖται κατά τή διάρκεια τῆς πάλης γιά τήν σοσιαλιστική ἀλλαγή."Ετσι φτάνομε σιγά-σιγά στήν ἐποχή μας.Μετά τά τελευταῖα σκιρτήματα τῆς "Ανοιξης τοῦ 1968 δέν μᾶς μένει σάν πηγή ἐλπίδας παρά ὁ ἀγώνας τοῦ βιετναμέζικου λαοῦ πού πάει κι'αὐτός νά βρεῖ μιά συμβιβαστική λύση.Θάλεγε κανείς ὅτι τό παγκόσμιο μαζικό κίνημα εἶναι στόχος κοινος ὄχι μονάχα τοῦ ἀμερικανικου ἰμπεριαλισμοῦ ἀλλά καί τοῦ γραφειοκρατικοῦ δογματισμοῦ,πού ἔβγαλε ὁριστικά τό προσωπεῖο του μέ τό σκληρό χτύπημα πού ἔδωσε στό μαζικό κίνημα τοῦ τσεχοσλοβάκικου λαοῦ.Μέ πρόσχημα πλέον τήν παγκόσμια εἰρήνη οἱ ὑπερδυνάμεις τῆς ἐποχῆς μας προχωροῦν πρός τήν καινούργια "Ἱερή συμμαχία" μέ μέτωπο πρός τά μαζικά κινήματα τῶν λαῶν.Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ πιθανές καί δυνατες ἀλλαγές- στό βαθμό πού δέν μποροῦν νά ἀποφεύγονται- πρέπει νά περιορίζονται σέ ποσοτικές μεταρρυθμίσεις τοῦ τρόπου ἄσκησης τῆς ἐξουσίας.Ἐν πάσει περιπτώσει δέν πρέπει νά βάζουν σέ κίνηση τίς μεγάλες μᾶζες.Στήν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου -τοῦ μαζικοῦ κινήματος- ἡ κάθε δύναμη ἔχει τήν εἰδικότητά της.Ὁ ἀμερικάνικος ἰμπεριαλισμός διαθέτει μεγάλη πλίμακα μέσων: ἀπό τήν κοινωνία τῆς κατανάλωσης καί τίς ὑποτροφίες ἕως τίς δικτατορίες καί τά βασανιστήρια.Ὁ δογμα-

τικός γραφειοκρατισμός άρκεῖται στόν εὐνουχισμό καί άπο - προσανατολισμό μέ τήν οὐσιαστική διαστρέβλωση τοῦ ἰδανικοῦ τῆς 'Αλλαγῆς δηλαδή τοῦ Σοσιαλισμοῦ -καί σάν πρότυπο καί σάν διαδικασία.

'Επομένως ἡ πάλη,γιά τήν ἀνασυγκρότηση καί ἀναγέννηση τῶν μαζικῶν κινημάτων -πού εἶναι ἡ μοναδική ἐλπίδα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν- περνᾶ μέσα ἀπό τήν ἀπομυθικοποίηση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καί τήν ἀποκατάσταση ὅλων τῶν ἀληθινῶν σοσιαλιστικῶν ἀξιῶν γεγονός πού μπορεῖ νά πραγματοποιήσει μονάχα ἕνα καινούργιο ἀνεξάρτητο κίνημα πρός τό Σοσιαλισμό πού θά ξεπερνᾶ τά σύνορα μιᾶς μόνο χώρας καί θά ξαναδώσει ὁράματα καί ἐμπιστοσύνη σέ ὅλους τούς προδομένους λαούς τῆς γῆς.Αὐτό τό κίνημα θά προωθεῖ τήν ἐπανάσταση μέ τήν καθημερινή πάλη,πραγματοποιόντας ταυτόχρονα τήν πολιτιστική ἐπανάσταση ἀπό σήμερα,ἀλλάζοντας τόν ἄνθρωπο ἀκόμα κι'ἄν δέν ἔχουν ἀκόμα ἀλλάξει οἱ παραγωγικές σχέσεις ἤ παράλληλα μέ τήν ἀλλαγή τους.

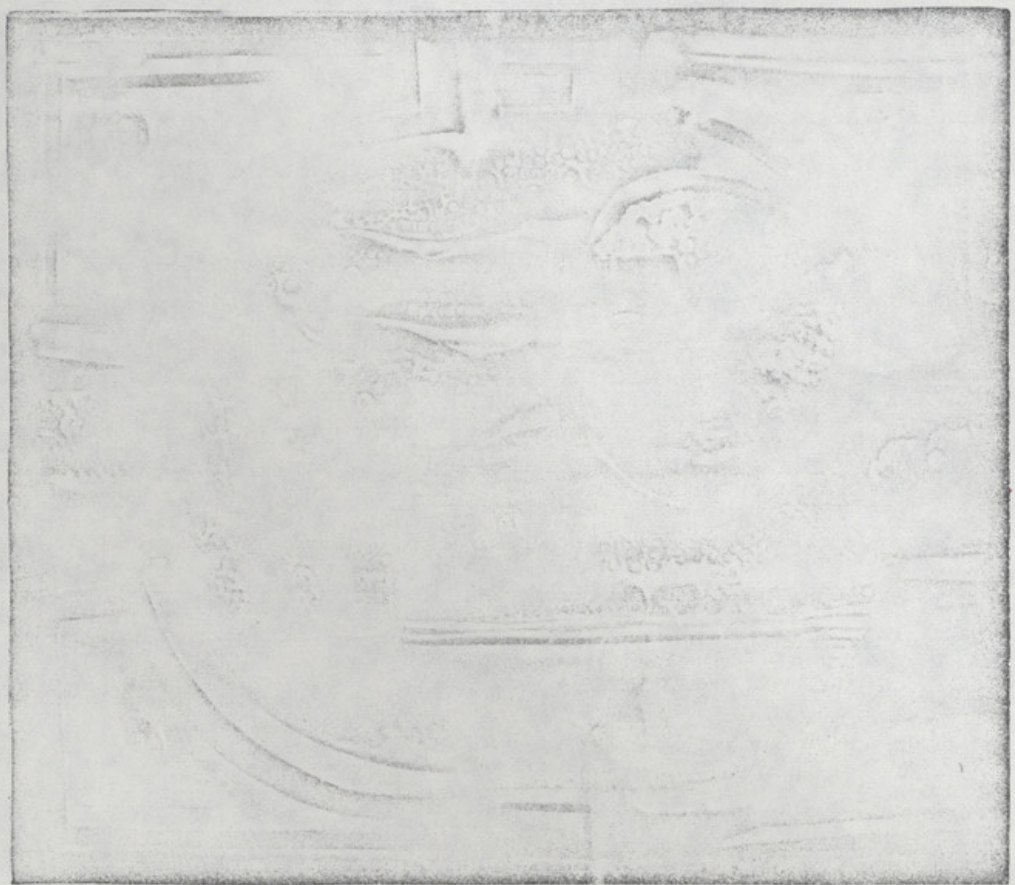

τοπίο Δ.Γαλαγάνη

Αριθμ. 10

I

ΚΙΝΗΜΑ ΜΑΖΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ - ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.

Νομίζω ὅτι μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἕνα ἀπό τά πιό χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς Ἐποχῆς μας, τοῦ 20ου αἰῶνα, εἶναι τά κινήματα μαζῶν. Στή ρίζα αὐτῶν ὅλων τῶν κινημάτων, βρίσκεται ὁ Μαρξισμός-Λενινισμός πού προσφέρει στίς λαϊκές μᾶζες μιά καινούργια προοπτική : τή Λαϊκή Ἐξουσία. Ἡ καινούργια δύναμη τῆς ἐποχῆς μας, ἡ ἐργατική τάξη, ἔχοντας συνειδητοποιήσει τόν ἱστορικό της ρόλο καί εὐθύνη, ἀποτελεῖ, σάν ἕνα ἑνιαῖο σύνολο καί σέ συνεργασία μέ τούς διανοούμενους-καλλιτέχνες, τούς ἀγρότες καί ἄλλους ἐργαζόμενους, τήν ραχοκοκαλιά αὐτῆς τῆς καινούργιας μορφῆς Ἐξουσίας. Τό Κίνημα αὐτό πού κορυφώνεται στήν Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση, γίνεται ἀμέσως ὁ κύριος στόχος τοῦ παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος πού ὀργανώνει τήν κύρια ἀντεπίθεση του μέ ἕνα ἄλλο ἀντί-κίνημα μαζῶν, τό φασιστικό κίνημα, πού καταφέρνει νά ἐπηρεάσει ἰδεολογικά καί νά βάλλει σέ κίνηση δεκάδες ἑκατομμύρια πολίτες, ἰδιαίτερα στήν Ἰταλία καί Γερμανία. Μέ τήν φασιστική ἐπίθεση, στά 1939, τό παγκόσμιο κίνημα μαζῶν, μπαίνει σέ νέα φάση. Στήν Εὐρώπη καί στήν Ἀσία - ὅπου ἀναπτύσσεται ἡ κύρια ἐπίθεση τοῦ φασισμοῦ καί μιλιταρισμοῦ, ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν μαζῶν, μπαίνει συνειδητά στόν ἀντιφασιστικό μέ-

τωπα μέ πατριωτικό χαρακτῆρα, συχνά καί μέ μαρξιστικό-λενινιστικό. χαρακτῆρα. Ἔτσι βλέπουμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πολίτες νά τοποθεροῦνται συνειδητά μέσα στήν ὀργανωμένη πάλη καί νά ἔρχονται ἔτσι σέ ἐπαφή μέ τά οὐσιώδη προβλήματα ὅποιου χαρακτῆρα, πού ἔβαλλε μπροστά τους ἡ ἱστορική στιγμή καθώς καί οἱ εἰδικές συνθῆκες, πού κυριαρχοῦσαν μέσα στή χώρα τους. Αὐτή ἡ ξαφνική ὡρίμανση - πολιτική ~~πνευματική~~ καί ἰδεολογική λειτούργησε καταλυτικά μέσα στή συνείδηση τῶν μαζῶν, γκρεμίζοντας τίς κάλπικες ἀξίες καί τά φέμματα πού γιά αἰῶνες στίβαζαν μέσα στή ψυχή καί τό νοῦ τους, μαστορικά, οἱ κυρίαρχες ἐκμεταλεύτριες τάξεις. Αὐτή ἡ καταλυτική διαδικασία τῆς ἀπολύτρωσης πρόσφερε σιγά-σιγά μιά καινούργια διάσταση - εὐθύνη καί δύναμη σέ κάθε ἁπλό πολίτη, πού ἔβλεπε ὅτι χάρη στή δύναμη πού τοῦ δίνει ἡ ὀργανωμένη πάλη, εἶναι ὄχι μόνον δυνατόν ἀλλά βέβαιον, ὅτι αὐτός, ὁ ἁπλός πολίτης, θά ἀποτελέσει στό ἄμεσο μέλλον, τήν κυρίαρχη δύναμη μέσα στις ἀγωνιστικές μάζες τῆς Λαϊκῆς Κυριαρχίας.

Τό κίνημα τῶν μαζῶν τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας γέννησε ὅπως εἶναι φυσικό, μεγάλες ἐλπίδες μέσα στίς καρδιές ὅλων τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Στήν Νότιο Ἀμερική, στίς Ἀραβικές χῶρες καί στήν Μαύρη Ἀφρική, γεννήθηκαν μεγάλα κινήματα μαζῶν πού γιά πολλά χρόνια ~~μέχρι~~ καί μετά τό τέλος τοῦ Β΄ Παγκόσμιου πολέμου ἐξακολουθοῦσαν νά παλεύουν ~~ἐνάντια~~ ἐναντία σέ ~~στήν~~ κάθε λογῆς συντήρηση καί ἀντίδραση. Ἀπ' ὅλα αὐτά τά κινήματα τό πιό προχωρημένο ἰδεολογικά-πολιτικά ὑπῆρξε ἐκεῖνο πού συνέδεσε καί συνδίασε τήν ἀντιφασιστική - πατριωτική πάλη μέ τόν ἀγῶνα γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή. Τό κεφαλαιοκρατικό σύστημα ἦταν ὁ μεγάλος κατηγορούμενος. Ἦταν τό σύστημα

πού ἐκμεταλλευόταν ἄγρια τούς ἐργαζόμενους καί ἰδιαίτερα τήν ἐργατική τάξη.Πού διατηροῦσε στά 2/3 τῆς γῆς τήν ἀποικιοκρατία.Πού ἄφηνε συστηματικά τίς λαϊκές μᾶζες μέσα στήν ἀνέχεια καί τόν σκοταδισμό.Πού βοήθησε τέλος νά γεννηθοῦν καί νά κυριαρχήσουν τίς φασιστικές δυνάμεις μέσα στήν Εὐρώπη καί τούς μιλιταριστές στήν Ἰαπωνία.Μέ ἄλλα λόγια τό κεφαλαιοκρατικό σύστημα ἦταν ὑπόλογο,μέσα στήν συνείδηση τῶν μαζῶν,γιά τήν μεγάλη σφαγή τοῦ Β΄Παγκόσμιου Πόλεμου καθώς καί γιά ὅλα τά ἐγκλήματα τῶν φασιστῶν - μιλιταριστῶν, τήν ἐξόντωση τῶν ἀμάχων καί τά χιτλερικά στρατόπεδα.Ὅμως αὐτή ἡ εὐθύνη δέν τελείωσε μέ τόν πόλεμο.Ἡ Χιροσίμα καί οἱ καινούργιες ἐπιθέσεις ἐνάντια στά λαϊκά κινήματα - Ἑλλάδα,Κορέα,Ἰνδοκίνα,Νότιο Ἀμερική - μεγάλωσε ἀκόμα πιό πολύ τό μίσος τῶν μαζῶν κατά τοῦ Παγκόσμιου Κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος,πού τώρα περνοῦσε στή τελευταία του φάση, στή φάση τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ.Ὅλα αὐτά εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ κόστους τοῦ καπιταλισμοῦ γιά τήν ἀνθρωπότητα.Ἡ ἀποκάλυψη,μέσα στή συνείδηση τῶν μαζῶν,τοῦ Κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος,σάν τόν κύριο φορέα βίας,καταστροφῆς καί σκλαβιᾶς,εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά τίς ὁδηγήσει στήν ἀναζήτηση ἑνός καινούργιου κόσμου στηριγμένου πάνω σέ καινούργιες κοινωνικές σχέσεις πού ὄχι μόνο θά ἀπόκλειαν γιά πάντα τήν βία καί τήν δουλεία,ἀλλά πού θά πρόσφεραν στόν κάθε πολίτη ὅλες τίς ἀντικειμενικές δυνατότητες ὥστε κυρίαρχος καί ἐλεύθερος νά ἐπιδοθεῖ στή δημιουργία ἑνός καινούργιου πανανθρώπινου πολιτισμοῦ.

Γι'αὐτό ἀκριβῶς τό λόγο,τό μεγάλο ἀντιφασιστικό

ἐπαναστατικό κίνημα τῆς ἐποχῆς μας εἶχε τήν σφραγίδα τῆς συνεργασίας ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐργαζομένων, συνεργασία πού ἔπαιρνε ἕνα ξεχωριστό χαρακτῆρα ἀπό τήν δραστήρια καί δημιουργική συμμετοχή τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος καί τῆς Τέχνης. Αὐτό ἐξ'ἄλλου μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι εἶναι τό χαρακτηριστικό ὅλων τῶν μεγάλων ἐπαναστατικῶν κινημάτων πού ἔχουν σάν στόχο τήν κατάλυση τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων καί τό θρίαμβο τῆς προόδου. Ἔτσι εἴδαμε νά συμμετέχει δίπλα στήν πολιτική ἡγεσία πού ὁδήγησε στόν Ὀκτώβρη καί τήν πνευματική καί καλλιτεχνική ἡγεσία καί νά παλεύει τό ἴδιο δραστήρια καί σημαντικά ἐπηρρεάζοντας καί καθοδηγῶντας τό μεγάλο μαζικό κίνημα τοῦ ρώσικου λαοῦ, δίνοντάς του καινούργιο ὅραμα. Ὅμως, στήν περίπτωση αὐτή, τῆς σοβιετικῆς ἐπανάστασης, αὐτή ἡ ἐξ'ἀντικειμένου συνεργασία ἀνάμεσα στήν πολιτική καί πνευματική ἡγεσία - λέω ἐξ"ἀντικειμένου" γιατί δέν ἀντιμετωπίσθηκε συνειδητά ἀπό τήν πολιτική ἡγεσία - θρυματίσθηκε μέ τήν κυριαρχία τῆς δογματικῆς γραφειοκρατίας μέσα στό μπολσεβίτικο κόμμα καί γενικώτερα στή Σοβιετική Ἕνωση. Καί ὅπως θά δοῦμε αὐτή ἡ καταστροφή - πού πάνω της καλλιεργήθηκε καί θριάμβευσε ὁ σταλινισμός - εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τόν ἀποπροσανατολισμό τῆς ἴδιας τῆς ἐπανάστασης πού σιγά-σιγά ἔπαυε νά εἶναι ἕνα ζωντανό κίνημα μαζῶν μιᾶς καί οἱ μᾶζες - κομένες ἀπό τούς γνήσιους ἐπαναστάτες πνευματικούς δημιουργούς - δέν εἶχαν πιά καμμιά δυνατότητα νά πάρουν ἐνεργητικά καί δημιουργικά μέρος στήν οἰκοδόμηση ἑνός καινούργιου ἐπαναστατικοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ πολιτισμοῦ. Νά ὅμως πού ὁ ἀντιφασιστικός ἀγῶνας ἦρθε νά προσφέρει μιά καινού ργια

ἱστορική εὐκαιρία στό μαζικό κίνημαμμέ τήν δραστήρια συμμετοχή μέσα στό νέο ἀγῶνα τῶν πιό ζωντανῶν πνευματικῶν καί καλλιτεχνικῶν δυνάμεων,μέσα σέ ὅλες τίς χῶρες πού ἀναπτύχθηκαν τέτοια κινήματα.Τό ἀντιφασιστικό - ἐπαναστατικό κίνημα ἔπαιρνε ὅλο καί πιό πολύ συνείδηση τῆς ἱστορικῆς του ἀποστολῆς πού ἦταν ἡ ριζική ἀλλαγή μέσα στίς κοινωνικές σχέσεις,ὄχι φυσικά σάν ἕνας αὐτοσκοπός ἀλλά σάν ἕνα μέσον γιά νά δδηγηθοῦμε στή ριζική ἀλλαγή τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου : Ἐπομένως ἔχουμε δύο παράλληλες - καί ὄχι ἐπάλληλες - πορεῖες,ἡ μιά ἡ κοινωνική ἀλλαγή καί ἡ ἄλλη ἡ ἀλλαγή τοῦ ἀνθρώπου πού γίνεται μέ βάση τόν ἴδιο τόν ἀγῶνα γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή δηλαδή μέ τή βοήθεια τῆς ἰδεολογίας,τή βοήθεια τῆς τέχνης καί τῆς πνευματικῆς δημιουργίας,καθώς καί τήν συνειδητή συμμετοχή στήν πάλη γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος καί τῆς τέχνης. Αὐτή ἡ σύνθετη διαδικασία πού πρέπει νά ἐναρμονίζει κάθε στιγμή φτήν πάλη γιά τίς "δύο ἀλλαγές"ἔγινε ἀναγκαία ἀπό τή στιγμή πού σήμανε γιά τήν ἀνθρωπότητα ἡ ὥρα τοῦ Σοσιαλισμοῦ.Γιατί ὁ Σοσιαλισμός ἔρχεται γιά νά καταλύσει τό τελευταῖο ἐμπόδιο πού χωρίζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν πλήρη του ἀπελευθέρωση.\Ἐλευθερία σημαίνει Εὐθύνη,τότε μόνο ἡ σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνίας μπορεῖ νά κάνει ὑπεύθυνους ὅλους τούς πολίτες.Ὑπεύθυνος εἶναι ἐκεῖνος πού ἀποφασίζει.Πού ἔχει τό δικαίωμα τῆς ἀπόφασης συμμετέχοντας οὐσιαστικά σέ ὅλα τά Κέντρα Ἐξουσίας,ἐκεῖ πού παίρνονται ὅλες οἱ Κρίσιμες ἀποφάσεις πού ἀφοροῦν τό σύνολο τῶν προβλημάτων πού ἀπασχολοῦν ἕνα Λαό."Ομως αὐτό δέν φτάνει.Χρει-

άζεται άκόμη - γιά νά όλοκληρωθεῖ ή προσωπικότητά του - νά ἔχει καί τή δυνατότητα τῆς ἔκφρασης. Νά μπορεῖ δηλαδή νά ἐκφράζει ὅσο γίνεται περισσότερο ὁλοκληρωμένα καί τέλεια τόν λογικό, διανοητικό, πνευματικό, ψυχικό καί συναισθηματικό του κόσμο. Εἴτε ὁ ἴδιος πρωτοβουλα καί δημιουργικά. Εἴτε νά ἐκφράζεται σάν ψυχική καί πνευματική ὀντότητα μέσω τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς δημιουργίας καί ἐπιστημονικῆς σκέψης, πού οἰκοδομεῖται κατ'εἰκόνα καί ὁμοίωσή του, μέσα στά πλαίσια τῆς κοινῆς καί ἑνιαίας διαδικασίας οἰκοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Αὐτή ἡ ἀνάλυση μᾶς ὁδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ἡ ἡγετική δύναμη τοῦ Κινήματος πρός τόν Σοσιαλισμό δέν μπορεῖ γιά κανένα λόγο νά μοιάζει - σά σύνθεση καί μεθοδολογία - μέ τίς ἡγετικές ὁμάδες τῶν ἀστικῶν κομμάτων. Ὄχι μονάχα γιατί τό ἀστικό κόμμα ἀντιπροσωπεύει τή δύναμη τῆς συντήρησης, ἀλλά κυρίως γιατί ἡ ἀστική τάξη εἶχε καί ἔχει ἀκόμα μονοπωλήσει τήν πνευματική καί καλλιτεχνική ἀνάπτυξη γιά τόν ἑαυτό της. Δηλαδή μέ ἄλλα λόγια ἡ "ἀτομική ἰδιοκτησία" δηλαδή ἡ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς ἀπό τήν μεγαλοαστική τάξη ἐπεκτείνεται καί στήν ἰδιοκτησία τῶν μέσων - καί τῶν καρπῶν - τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης τῆς ἐποχῆς μας. Ὅμως αὐτή ἡ σχέση "ἰδιοκτησίας" δέν περιορίζεται στό πρακτικό μέρος, ἀλλά ἐπηρεάζει βαθειά τήν ἴδια τήν οὐσία τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης τῆς ἐποχῆς μας πού ἐξακολουθεῖ νά λειτουργεῖ μέ βάση τίς ἀνάγκες καί τά ἐπίπεδα τῆς μεγαλοαστικῆς καί κυριαρχης τάξης. Ὅταν λέμε "οὐσία πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς ἔκφρασης" ἐννοοῦμε φυσικά τήν

ἴδια τήν αἰσθητική.Καί ἀποτελεῖ μιά πραγματική τραγωδία τό γεγονός ὅτι ἡ"αἰσθητική" αὐτή ἀποτελεῖ τό νόμο πού διέπει τόσο τόν καπιταλιστικό κόσμο ὅσο καί τήν καλλιτεχνική ἐπίσημη δημιουργία τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν : Αὐτό σημαίνει ὅτι τά κομμουνιστικά κόμματα πού τελικά μονοπώλησαν τά πιό σημαντικά ἀντιφασιστικά - ἐπαναστατικά κινήματα,δέν εἶδαν ἀκόμα οὔτε τό ρόλο τῆς πνευματικῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας στή διαδικασία τῆς πορείας πρός τόν Σοσιαλισμό οὔτε καί στίς εἰδικές σχέσεις πού ἔχει μονοπωλιακά ἐξασφαλίσει ἡ ἄρχουσα τάξη καί πού ἀφοροῦν τήν πνευματική καί καλλιτεχνική δημιουργία."Ετσι ἐξ'ἄλλου ἐξηγεῖται τό αἰώνιο κήρυγμα τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας περί δῆθεν ἀπολιτικῆς τέχνης καί τῆς ἀποχῆς τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν πολιτική σκηνή.Στήν οὐσία τό κάνει γιατί ὅπως εἴδαμε ἔχει ἐπιβάλλει ἕνα συγκεκριμένο σύμπλεγμα σχέσεων - πού στήν πραγματικότητα εἶναι πολιτικές - πού ἐπιβάλλουν στόν πνευματικό δημιουργό νά λειτουργεῖ γύρω ἀπό τόν ἄξονα της.

"Ωστε ἡ μίμηση ἀπό τήν ὅποια ἐπαναστατική ἡγεσία τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀστικῶν κομμάτων σέ σχέση μέ τά προβλήματα τῆς πνευματικῆς δημιουργίας ἀποτελεῖ παγίδευση,δηλαδή ἐκ τῶν πραγμάτων παραδοχή ὅτι τό μονοπώλειο τῆς τέχνης ἀνήκει στήν μεγαλοαστική τάξη.

'Αντίθετα,ἡ ἀληθινή ἐπαναστατική ἡγεσία,πού σκοπεύει πρός τήν Σοσιαλιστική 'Αλλαγή,εἶναι ὑποχρεωμένη νά συμπληρώσει τό στόχο τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέ τό στόχο τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης.Πού σημαίνει :

- ἀπόσπαση τοῦ δυναμικοῦ τῶν πρωτοπόρων πνευματικῶν καί καλλιτεχνικῶν δυνάμεων ἀπό τή διαλεκτική τῆς δημιουργίας πού ἐπιβάλλει τόσο μέ τούς θεσμούς ὅσο καί μέ τήν ἰδεολογία καί τήν αἰσθητική της ἡ μεγαλοαστική τάξη, στό σύνολο τῆς σημερινῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς δραστηριότητας. καί
- κινητοποίηση δημιουργική τῶν μαζῶν, τήν μετατροπή τοῦ κάθε ἀνθρώπου σέ δημιουργό, τήν κατάργηση τῆς ἀλλοτριωμένης σχέσης: καλλιτέχνης - πωλητής καί κοινό - καταναλωτής τέχνης.

Μιά τέτοια ἐπαναστατική ἀλλαγή μέσα στίς ἴδιες τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις πού συγκροτοῦσαν τό μεγάλο ἀντιφασιστικό κίνημα, πήγαινε νά πραγματοποιηθεῖ μιᾶς καί ὅπως εἴδαμε ἡ ἀποτρόπαια φασιστική ἐπίθεση εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά ἀφυπνισθοῦν καί νά αὐτοστρατολογηθοῦν ἑκατομμύρια πολίτες καί ἀνάμεσά τους οἱ πιό ζωντανές πνευματικές δυνάμεις μέσα σέ κάθε λαό. Γρήγορα ὅμως τά μεγάλα αὐτά κινήματα μπῆκαν κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν Κ.Κ. - πού μονοπώλησαν τά κέντρα ἀποφάσεων - Καί ὅπως εἴδαμε, στήν Σοβιετική Ἕνωση πού ἀποτελοῦσε τό πρώτυπο ὅλων τῶν Κ.Κ., ἡ πολιτιστική ἐπανάσταση εἶχε ἤδη θρυματισθεῖ. Καί στή θέση της κυριαρχοῦσε ὁ δογματικός γραφειοκρατισμός. Μέ ἄλλα λόγια τό κίνημα πρός τόν Σοσιαλισμό ἔχανε ἀκριβῶς τόν μισό του χαρακτῆρα. Καί ἐπειδή αὐτά τά πράγματα δέν μποροῦν νά κοποῦν στή μέση αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχασε τόν οὐσιαστικό του χαρακτῆρα. Πού ὅπως εἴδαμε εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀλλαγή τοῦ ἀνθρώπου μέ βάση τήν κοινωνική ἀλλαγή - καί τήν πορεία πρός τήν κοινωνική

ἀλλαγή - . Αὐτό τό γεγονός εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά συρυκνωθοῦν σιγά-σιγά πολλά μεγάλα μαζικά κινήματα.Πραγματικά ἕνας ἀπό τούς βασικούς λόγους αὐτῆς τῆς συρύκνωσης ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι ὁ γραφειοκρατικός τύπος ὀργάνωσης πού τελικά ἐπιβλήθηκε δέν ἀντιστοιχοῦσε στά βαθύτερα αἰτήματα τῶν μαζικῶν κινημάτων πού ἔβαλλαν σάν κεντρικό τους στόχο τό αἴτημα γιά Ἐλευθερία,πού σημαίνει Εὐθύνη καθώς καί δυνατότητα γιά δημιουργική Ἔκφραση - δηλαδή συμμετοχή στήν οἰκοδόμηση ἑνός νέου λαϊκοῦ πνευματικοῦ καί καλλιτεχνικοῦ πολιτισμοῦ.Πού μπορεῖ καί πρέπει νά οἰκοδομεῖται κατά τή διάρκεια τῆς πάλης γιά τήν σοσιαλιστική ἀλλαγή. Καί ἔτσι φτάνομε σιγά-σιγά στήν Ἐποχή μας πού μετά τά τελευταῖα σκιρτήματα τῆς Ἀνοιξης 1968 δέν μᾶς μένει παρά ὁ ἀγῶνας τοῦ βιετναμέζικου λαοῦ πού πάει νι'αὐτός νά βρεῖ τή λύση του.Θάλεγε κανείς ὅτι τό παγκόσμιο μαζικό κίνημα εἶναι στόχος κοινός ὄχι μόνάχα τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ ἀλλά καί τοῦ γραφειοκρατικοῦ δογματισμοῦ πού ἔβγαλε ὁριστικά τό προσωπεῖο του μέ τό σκληρό χτύπημα πού ἔδωσε στό μαζικό κίνημα τοῦ τσεχοσλοβάκικου λαοῦ.Μέ πρόσχημα πλέον τήν παγκόσμια εἰρήνη οἱ ὑπερδυνάμεις τῆς ἐποχῆς μας προχωροῦν πρός τήν καινούργια "ἱερή συμμαχία"μέ μέτωπο πρός τά μαζικά κινήματα τῶν λαῶν.Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ πιθανές καί δυνατές ἀλλαγές - στό βαθμό πού δέν μποροῦν νά ἀποφεύγονται - πρέπει νά περιορίζονται στήν περιοχή τῆς ἐξουσίας.Ἐν πάσει περιπτώσει νά μήν βάζουν σέ κινητικότητα τίς μεγάλες μᾶζες.Στήν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου - τοῦ μαζικοῦ κινήματος - ἡ κάθε δύναμη ἔχει τήν

βλπ χαμόγελα-

?

εἰδικότητά της. Ὁ ἀμερικάνικος ἰμπεριαλισμός διαθέτει μεγάλη κλίμακα μέσων : ἀπό τήν κοινωνία τῆς κατανάλωσης ἕως τήν πολιτική τῶν δικτατοριῶν καί τῶν βασανιστηρίων. Ὁ δογματικός γραφειοκρατισμός ἀρκεῖται στόν εὐνουχισμό καί ἀποπροσανατολισμό μέ τήν οὐσιαστική διαστρέβλωση τοῦ ἰδανικοῦ τῆς Ἀλλαγῆς δηλαδή τοῦ Σοσιαλισμοῦ - καί σάν Μοντέλου καί σάν διαδικασίας γιά τήν κατάκτηση αὐτοῦ τοῦ Μοντέλου.

Ἑπομένως ἡ πάλη ,γιά τήν ἀνασυγκρότηση καί ἀναγέννηση τῶν μαζικῶν κινημάτων - πού εἶναι ἡ μοναδική ἐλπίδα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν - περνᾶ μέσα ἀπό τήν ἀπομυθικοποίηση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καί τήν ἀποκατάσταση ὅλων τῶν ἀληθινῶν σοσιαλιστικῶν ἀξιῶν γεγονός πού μπορεῖ νά πραγματοποιήσει μονάχα ἕνα καινούργιο ἀνεξάρτητο κίνημα πρός τόν Σοσιαλισμό πού νά ξεπερνᾶ τά σύνορα μιᾶς χώρας καί νά ξαναδώσει ὅραμα καί ἐμπιστοσύνη σέ ὅλους τούς προδομένους λαούς τῆς γῆς.

Μίκης Θεοδωράκης.

Κίνημα μέσα στά πλαίσια τῆς Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς.Ἀργότερα ὑποταχθηκε ὀργανικά στήν ΕΔΑ ὅμως ἀπό τό 1965 καί πέρα ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν μελῶν καί στελεχῶν ὁδηγοῦνταν προοδευτικά στό συμπέρασμα ὅτι ἡ τέτοια ὑποταγή τῆς ΔΝΑ στήν ΕΔΑ ὑπῆρξε λάθος.Γι'αὐτό ἀκουγονταν ὅλο καί πιό πολλές φωνές γιά τήν ἐπάνοδο στόν ἀρχικό της χαρακτῆρα."Ἤδη λίγες μέρες πρίν ἀπό τήν Δικτατορία ἡ πλειοψηφία τοῦ προεδρείου της συχνά κατέληξε σέ μιά τέτοια ἀπόφαση.Ὑπενθυμίζω ὅτι μιάς ἀνταποδόσεως ἐναρμονισμός τῆς ΔΝΑ ἀπό τούς δογματικούς μηχανισμούς τῆς ΕΔΑ,ὑπέβαλα τήν παραίτησή μου στό ΚΣ τό 1966."Ομως καί ἡ πράξη μου αὐτή δέν μπόρεσε νά διαπεράσει τό φράγμα τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ.Τά μέλη τοῦ ΚΣ τῆς ΔΝΑ δέν μποροῦσαν ποτέ νά πληροφορηθοῦν γιά ποιές αἰτίες ὁ πρόεδρός τους ὁδηγήθηκε σέ παραίτηση.

Θεωρῶ τήν πρόταση τῆς ΔΝΑ Στοκχόλμης σάν πράξη με ἰδιαίτερη ~~ἐπιφυλακτικῆς~~ σημασία γιά τό Κίνημα τῶν Λαμπράκηδων καί τήν ὑποστηρίζω.

Ἀσκῶντας τά δικαιώματα καί τίς ὑποχρεώσεις πού μοῦ δίνει τό λειτούργημα τοῦ προέδρου τῆς ΔΝΑ ἀναλαμβάνω μαζί μέ τ'ἄλλα μέλη τοῦ ΚΣ τήν ἀνασύνταξη ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς ὀργάνωσης ~~ἔξω ἀπ'τήν Ἑλλάδα~~ στή βάση τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοτέλειας μέσα στά πλαίσια τοῦ προοδευτικοῦ Κινήματος.Ἡ ΔΝΑ ὑπῆρξε ὁ δημιουργός τοῦ ΠΑΜ.Ἑπομένως αὐτή ἡ οὐσιαστική σχέση θά πρέπει νά βρεῖ τήν τυπική της ἔκφραση.Γι'αὐτό νομίζω ὅτι ἐκπρόσωπός της θά πρέπει νά συμμετέχει τόσο στήν ἀνώτατη ἡγεσία ὅσο καί στήν καθημερινή τοῦ ΠΑΜ.Ἡ ΔΝΑ συντονίζει τήν δραστηριότητά της μέσα στά πλαίσια τῆς Ἀντίστασης καί κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ΠΑΜ.Σάν ἱδρυτικό στέλεχος καί πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ του Συμβουλίου ἀναλαμβάνω τήν εὐθύνη γιά τήν ἀνασύνταξη τῶν δυνάμεών του ~~ἔξω ἀπό τή χώρα~~ στή βάση τῆς

αρχικής του διακήρυξις που έκφράζει τόν οδοιαστικό του χαρακτήρα. Πρέπει νά σταματήσει ή τακτική τοῦ ΠΑΜ μέ τό Γραφεῖο Ἐσωτερικοῦ. Ὅλοι οἱ κομμουνιστές, ὅπως οἱ Ἔδαττες, οἱ Λαμπράκηδες καί ὅλοι οἱ ἄλλοι πατριῶτες καί δημοκράτες ἔχουν θέση τιμητική μέσα στίς γραμμές τοῦ ΠΑΜ. Μπαίνοντας ὅλοι μέσα στίς φραξιόσες τοῦ ΠΑΜ σκέφτονται καί δουλεύουν σάν Παμίτες. Διατηροῦν φυσικά τήν κομματική τους καί ὁποια ἄλλη ἰδιότητα ὅμως δέν πρέπει στό ἑξῆς νά ὑπάρχει σύγχυση ἀνάμεσα στά ὅρια τῆς ἀντιστασιακῆς ὀργάνωσης καί τῶν κομματικῶν ἤ ἄλλων ὁμάδων.

Σάν Πρόεδρος τοῦ ΠΑΜ ἀναλαμβάνω νά ἐργαστῶ πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Ὅμως γιά νά λυθεῖ δημιουργικά καί συναγωνιστικά αὐτό τό πρόβλημα ἔχω ἀνάγκη ἀπό τήν δημιουργική καί συναγωνιστική συνεργασία ὅλων τῶν πολιτικῶν δυνάμεων πού συνιστοῦν τό ΠΑΜ καί ἰδιαίτερα ἀπό τήν δική σας. Γνωρίζω πολύ καλά ποιά εἶναι σήμερα ἡ πραγματικότητα τῶν ὀργανωμένων δυνάμεων. Δέν ἀπορρίπτω στίς πρῶτες/εὐρύτερες δυνάμεις πού ἀκριβῶς γιατί τό ΠΑΜ ταυτίστηκε μέ τό ΚΚΕ/ἐσωτ./παραμένουν ἀδρανεῖς ἔξω ἀπό τίς γραμμές μας.

Πιστεύω ὅτι κι' ἄν ὅλοι συμφωνήσετε μέ τίς προτάσεις μου ἡ διαδικασία τῆς ἀνασύνταξης τοῦ ΠΑΜ καί τοῦ διαχωρισμοῦ του ἀπό τόν κομματικό μηχανισμό θά εἶναι δύσκολη. Πρέπει ὅμως νά δοθεῖ ἡ ἀπαιτούμενη προσοχή στόν ὑποκειμενικό παράγοντα. Γι' αὐτό πρέπει νά ληφθοῦν ἐξ ἀρχῆς ὁρισμένα βασικά μέτρα:

Νά συγκροτηθεῖ μιά Ἐπιτελεστική Ἐπιτροπή μέ πλήρη ἐξουσιοδότηση ἀπό τό Ἐθνικό Συμβούλιο γιά νά ἀνοίξει μιά εὐρύτατη συζήτηση ἀνάμεσα σέ ὅλες τίς πατριωτικές δυνάμεις μέ τόν σκοπό νά συμμετέχουν ὅσο τό πολλές γίνεται ἐπ' αὐτές σέ μιά δημοκρατική ἀνασυγκρότηση τοῦ ΠΑΜ ἀπό τά κάτω πρός τά πάνω. Ἡ Ε.Σ. πού θά ἔχει

5

έντολή νά φέρει σέ πέρας τό έργο της σέ διάστημα ὄχι μεγαλύτερο
άπό έξη μῆνες, γιά νά άναλάβει έπιτέλους τήν άναζωογόνηση τοῦ ΠΑΜ
Ένα ὄργανο έκλεγμένο δημοκρατικά, θά πρέπει νά άποτελεῖται άπό ένα
έκπρόσωπο τοῦ ΚΚΕ/έσωτ./, τῆς ΔΝΛ, τοῦ Ρήγα Φερραίου καί άπό τόν
Πρόεδρο/ή έκπρόσωπό του. Οί νέες δυνάμεις πού θά έμφανιστοῦν στήν
πορεία θά πρέπει έπίσης νά μποροῦν νά συμμετέχουν στήν Ε.Σ.

Έλπίζοντας σέ μιά θετική άπάντηση
Μέ άγωνιστικούς χαιρετισμούς

Μίκης Θεοδωράκης

Τό Ἑλληνικό ἔθνος συμπλήρωσε 150 χρόνια ὑπαρξης σάν αὐτοτελές κράτος. Στίς δεκαετίες πού ἔρχονται θά κριθεῖ τό μέλλον τῆς χώρας αὐτῆς, γιά πολλές γενιές. Ὅλοι ἐμεῖς παίξαμε κάποιο ρόλο στή πρόσφατη ἱστορία τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος τῆς χώρας μας. Πέρνουμε τίς εὐθύνες μας τώρα μπροστά στό λαό γιά νά διακηρύξουμε:

1) Ἡ Ἑλλάδα πρέπει νά γίνει πραγματικά ἀνεξάρτητη.

Ἡ ἀσυμβίβαστη ἀντίληψή μας γιά τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία δέν δέχεται τήν ὑπαρξη πάνω στό ἐθνικό ἔδαφος ξένων στρατιωτικῶν βάσεων ἤ ὁποιασδήποτε μορφῆς καί προέλευσης ἐγκαταστάσεων, τήν ἀνάληψη δεσμεύσεων μέσα σέ σύμφωνα στρατιωτικά πού προυποθέτουν συγχώνευση τῶν ἀμυντικῶν μηχανισμῶν, τήν ἐξάρτηση πολιτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἀπό ξένα κράτη ἤ πολιτικά κινήματα, τήν ἀνάθεση σέ ξένες ἤ ἐξαρτημένες ἐπιχειρηματικές δυνάμεις τῆς προσπάθειας γιά τήν οἰκονομική ἄνοδο τῆς χώρας, καί τέλος τήν ἐνσωμάτωση σέ πολυεθνικά σύνολα μέ συνθῆκες καί διαδικασίες πού θάχουν σά συνέπειες τήν ἐξαφάνιση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας, πολιτισμοῦ καί τρόπου ζωῆς.

2) Τό μέλλον τῆς Ἑλλάδας πρέπει νά ἀποφασίζεται ὅσο τό δυνατόν ἀμεσώτερα ἀπό τόν λαό καί μόνο ἀπ' αὐτόν, δηλαδή ἀπό τήν πλειοψηφία του. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά ὑπάρξουν συνθῆκες ἐλεύθερης ἔκφρασης τῶν πολιτικῶν ἐπιλογῶν τοῦ λαοῦ.

Πρέπει ἐπιτέλους νά λείψουν ὅλα τά ἐμπόδια γιά τήν πιό συνειδητή διεξαγωγή αὐτοῦ τοῦ λειτουργήματος ἀπ' τό λαό. Πρέπει νά δοθοῦν στό λαό ὅλες οἱ δυνατότητες πλήρους μόρφωσης καί διαμόρφωσης γνώμης. Πρέπει νά καταργηθοῦν οἱ ἱεραρχικές σχέσεις τυπικῶς ὑποταγῆς στή κοινωνία στό σύνολό της καί μέσα στίς κοινωνικές δομές. Πρέπει νά περιορισθοῦν στόν αὐστηρά ἀναγκαῖο τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς οἱ ἐπεμβάσεις τῶν δυνάμεων καταστολῆς καί ἡ χρήση τῆς βίας.

3) Ἡ ὑλική εὐημερία τῆς χώρας στηρίζεται στούς κόπους καί τή προσπάθεια τοῦ ἐργαζομένου. Ὑπάρχουν σήμερα οἱ προυποθέσεις γιά νά μποῦν κάτω ἀπό τόν ἄμεσο ἔλεγχο τοῦ ἐργαζομένου τά μέσα τῆς παραγωγῆς. Πέρα ἀπ' τό δίκαιο χαρακτήρα τοῦ αἰτήματος πιστεύουμε ὅτι τεράστιες δυνάμεις πρωτοβουλίας θά ἀποδεσμευτοῦν ἔτσι καί ἡ χώρα θά κάνει ἕνα ποιοτικό ἅλμα στό δρόμο τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης.

Η παιδεία και ο πολιτισμός μας στηρίζεται στο λαό και πρέπει να μπούν στη-
διάθεση του λαού.

4) Για το μέλλον του έθνους αποφασιστική θα είναι η δραστηρι-
οποίηση μιας πατριωτικής σύγχρονης και ριζοσπαστικής αριστεράς.

παρ'όλες τις δυσκολίες είναι δυνατή σήμερα η δημιουργία έ-
νός μεγάλου κινήματος για τη Νέα Ελληνική Αριστερά, ξεκινώντας από τις συγ-
κεκριμένες(~~συνθήκες~~) πρωτοβουλίες που επιτρέπουν οι συνθήκες μέσα στις οποίες
ζούμε. Στο κίνημα αύτο καλούμε να συμβάλλουν όλοι όσοι αισθάνονται την ανάγ-
κη της Δημοκρατίας, της Κοινωνικής Προόδου, της Εθνικής Ανεξαρτησίας.

111, RUE NOTRE-DAME DES CHAMPS, PARIS 6E
DAN. 14-66

374

MIKIS THEODORAKIS.

QUELQUES REFLEXIONS SUR LA BROCHURE:

"BUTS DE LA LUTTE DU PAK.Plan de débat sur Novembre 1973".

Le PAK est lié à la personnalité d'Andréas Papandréou, "étouffé" par elle.C'est-à-dire qu'il n'a pas montré jusqu'à aujourd'hui que son centre de décisions se trouve à la base ni dans quelque autre organe au sommet.PAK signifie Andréas Papandréou.Et c'est pour cela que nous devrons toujours voir son Programme,ainsi que tout autre texte,en liaison avec la personne de A.P.

On dit que la forme de la société de demain,telle que la veut tout Parti ou Mouvement,se trouve dès maintenant dans sa cellule organisationnelle.Si nous nous basons sur ce principe, la société que nous propose le PAK est alors de caractère paternaliste.Ce sera une dictature "sage" et "juste",sous le couvert d'un homme honnête,sage et juste.

A.P. a pris une part active à la vie du pays en 1963.Il a très vite été considéré comme le successeur de Georges Papandréou à l'Union du Centre.Il a été élu député.Il est devenu ministre.Après 1965 il a commencé à se dissocier des positions de l'U.C. Il s'est alors allié de façon indécise avec une nouvelle lignée,également indécise,le Centre-gauche.Il a vite été encadré par les bourgeois progressistes,et en particulier des intellectuels et des technocrates bourgeois.Lors de la dictature il a été arrêté.Tout le temps qu'il était en Grèce (le plus souvent en prison,et très peu chez lui),d'Avril 1967 à Janvier 1968 il n'a donné aucune directive sur ce qui devait se faire.Dès qu'il s'est trouvé à l'étranger,il a immédiatement

adopté une attitude "dure" envers la Dictature.Les premiers temps il a conservé le titre de représentant du Bureau de l'U.C. Il a ensuite commencé à se rapprocher de la social-démocratie européenne.Il a collaboré avec la Gauche Indépendante,de provenance surtout communiste.Il s'est allié,sur le papier,avec le Bureau de l'Intérieur.Durant la dernière période il s'est rapproché du P.C.G. orthodoxe.Mais ces alliances n'ont jamais pris de caractère substanciel.On peut les considérer comme des manoeuvres tactiques.Et elles n'influençaient pas obligatoirement les fondements,c'est-à-dire le programme,du Parti.

Cependant les fondements du PAK ont soudain changé radicalement (1972). A.P. n'appartient plus aux forces de la classe bourgeoise grecque qui l'a fait connaître.Avec son programme il passe dans le camp exactement opposé,et y rencontre tous ceux qui jusqu'à aujourd'hui ont aspiré à la destruction de tout le complexe de pouvoir de la classe bourgeoise,et au remplacement de son rôle souverain par la Souveraineté Populaire.A savoir les communistes grecs.

La question qui se pose à propos de cette volte-face spectaculaire et imprévue est la suivante: "Quels facteurs,quelles raisons et quels besoins ont-ils conduit A.P. à ce changement radical?"

Cette question est organiquement liée à une deuxième: "A.P. s'est-il allié soudainement,dans cette période transitoire (1968-73),avec de nouvelles forces sociales dans notre pays,en abandonnant les anciennes qui le soutenaient jusque-là,et a-t-il

été conduit, sous leur influence "purifiante", à la nécessité de reformuler leurs requêtes et principes fondamentaux dans son nouveau programme?"

Nous soulignons le mot "reformuler", car ces principes et ces requêtes n'ont pas été dans l'ensemble simplement formulés par les partis de la Gauche Grecque (c'est-à-dire le P.C.G. et à une certaine période par l'EDA), mais ils sont devenus les étendards de la lutte qu'ont défendus, dans le sang et par d'innombrables sacrifices, les membres et les cadres de la Gauche Grecque, à savoir les communistes grecs! En particulier depuis l'Albanie.

Je crois que tout combattant honnête se pose ces questions, étant donné qu'aujourd'hui toutes sortes de "plateformes" gauchistes ou gauchisantes trouvent un écho, en particulier parmi les jeunes, et il est par conséquent légitime de chercher à se convaincre de la sincérité et du sérieux de chaque tentative, qui sont naturellement directement liés à la qualité de ceux qui l'entreprennent. C'est, je crois, notre expérience révolutionnaire elle-même qui pose la question de savoir s'il s'agit d'un programme substanciel de combat ou d'une manoeuvre tactique (verbale). La vie nous montrera d'ailleurs dans un avenir immédiat quels programmes à base "révolutionnaire" constituent de simples phrases et lesquels expriment une volonté sincère de lutte.

En ce qui concerne la Grèce, nous savons bien que notre peuple et en particulier notre jeunesse sont encore plus convaincus qu'hier de la justesse et de la nécessité de la perspective que

propose la Gauche Grecque.Les événements de Polytechnique,de ce point de vue,ont été le triomphe des idées et des principes de la Gauche.Les mots d'ordre que l'on y a entendus étaient,dans leur écrasante majorité,identiques à ceux que défendaient à leur époque les jeunes du P.C.G.,de l'EAM,de l' ELAS et de l'EPON, dans les montagnes et sur la voie de la Grèce Libre.Libre par la forde de leurs armes.Identiques à ceux qui ont inspiré la jeunesse grecque toute entière,particulièrement de 1958 à 1967,ayant à sa tête la jeunesse de l'EDA et plus tard les Lambrakidès.

Nous voyons donc qu'indépendamment de la position d'une direction X ou Y de la Gauche,il existe une continuité à la base du peuple et de la jeunesse.Et il y a la même continuité du côté de l'adversaire.Par exemple sous l'Occupation,ceux qui sont aujourd'hui les hommes de la Sûreté,Ioannidis,Papadopoulos et la CIA,étaient avec le bataillon de securité formé par les Allemands et avec l'organisation fachiste EX
Ensuite de nouveau les mêmes/mais maintenant (1945-67) une force de percussion du monde politique tout entier,regroupé,de la classe bourgeoise contre le communisme.

Enfin,avec la dictature,toujours les mêmes,"noyaux durs" de l'américanocratie.

C'est-à-dire que nous voyons pendant ces 40 dernières années combattre deux "noyaux durs" (inaltérables)! Les communistes grecs et les fascistes grecs.Les forces politiques bourgeoises oscillent entre eux.Hier avec les fascistes,aujourd'hui objectivement avec les communistes.(Cette image simplifiée a naturellement un danger.Celui que les instruments de répression _Sûreté, agents,etc._ passent pour "supérieurs" aux représentants politiques

5_

de la classe bourgeoise.Le problème est complexe et je crois que nous l'abordons dans nos articles précédents (cf.par exemple l'AMERICANOCRATIE ou certains chapitres de LA DETTE.)Il n'en demeure pas moins qu'à la base du"conflit naturel" ces deux forces _à savoir tous les centres de "percussion",de l'idéologie fasciste, en tant que fidèles instruments des milieux nationaux et étrangers de l'oligarchie économique nationale et internationale,et de l'autre côté les communistes grecs servant la cause du peuple travailleur_ces deux forces se sont trouvées opposées à mort).

Naturellement lorsque nous disons "communistes" nous entendons la base toute entière _peuple,membres,cadres_ qui s'est mise en mouvement,s'est organisée,a combattu sous la direction de la Gauche Grecque.

On sait que la Dictature a surpris la direction de la Gauche dans une crise qui s'est accrue par la suite.Les faits sont connus.

Mais le fait qu'il y ait une crise au sommet signifie-t-il que le Mouvement de la Gauche se soit dissous à la base? Les événements de Polytechnique ont prouvé exactement le contraire! On dirait que le Mouvement de la Gauche a progressé,et justement gagné de nouvelles positions malgré les directions de la Gauche.

Qui le représente? Tous les militants de gauche.Indépendamment de ce à quoi ils appartiennent ou non! Car c'est l'idéologie,la théorie,la philosophie,la méthodologie,l'analyse sociale et politique,son héritage politique et combatif inestimable,qui inspirent et conduisent notre peuple et notre jeunesse en lutte, aujourd'hui comme hier.

Cela fait-il le moindre doute que la Gauche Grecque doive forger dans la lutte la nouvelle avant-garde directrice qui l'exprimera dans toute son étendue et sa profondeur? Ces froces existent. Elles ont montré jusqu'à aujourd'hui une opposition et une résistance prodigieuses à toute sorte de répression, malgré les coups pesants assénés par son ennemi de classe.

Mais cette crise qui ébranle le sommet n'est-elle pas aussi, dirait-on, "naturelle"? Quel mouvement au monde est entré dans des problèmes tels et si nombreux? Lequel a du affronter de tels complots et de telles attaques _et en si grand nombre_ d'adversaires nationaux et internationaux, et tant de transactions et d'abandons d'amis et de collaborateurs nationaux et internationaux? Quel Mouvement au monde a organisé deux luttes armées en une décade, prenant avec lui le coeur du peuple?

Nous, les communistes, nous en restions et nous en restons encore aux erreurs et aux défaites, car c'est seulement lorsque nous en comprendrons bien les causes que nous pourrons redonner à notre Parti son éclat et sa force d'autrefois.

Cependant partir de ce point pour rayer d'un trait la réalité historique elle-même et interrompre, sur le papier, la continuité historique, constitue à mon avis une grande erreur politique, qui conduit nécessairement à une impasse. Car il n'est pas possible d'ignorer impunément l'histoire elle-même, et avec elle les facteurs subjectifs qui ont joué un rôle décisif dans sa forme finale.

En effet aujourd'hui tous voient (enfin!) qu'un fruit SUPERIEUR est en gestation. Un fruit NOUVEAU. La Grèce du Socia-

lisme.La Grèce Libre.L'indépendance.La Grèce de la Renaissance Nationale.La Grèce du gouvernement populaire,dans le plein sens de ce terme si cher aux communistes grecs.

Les plus ambitieux et les plus rusés le guettent pour le saisir et dire:"il est à moiI".Comme si le moment de la naissance était détaché du présentI Comme si la conception,la fécondation préalables n'étaient pas une nécessité et une présupposition!

Ils se pressent maintenant autour du berceau.Ils nous abreuvent de beaux discours.De programmes,révolutionnaires sur le papier. On dirait qu'ils piétinent nos corps,nos âmes,notre passion et notre sang,pour saisir ce fruit supérieurI

Communistes Grecs,où que vous soyez,laissez de côté vos divergencesI Ne voyez-vous pas que l'on va vous voler les fruits de vos propres combats? Et si encore ce n'étaient que les vôtresI Mais avez-vous le droit de laisser des tiers usurper le sang de vos camarades?

Et c'est ici qu'intervient la question principale:cette Grèce Démocratique Socialiste,telle que la décrit aussi A.P. dans le programme du PAK,est-il jamais possible qu'elle soit <u>anti-communiste?</u> Car AP déclare ouvertement son anti-communisme,qui n'est naturellement pas une critique de la direction du P.C.G.,mais un refus à la base du mouvement communiste grec tout entier,c'est-à-dire de la Gauche grecque.

Qu'est-ce qu'un communiste? Il y a un point commun universel, à savoir l'approbation du marxisme-léninisme en théorie et en acti-

on. Au-delà commencent les formes particulières connues. Par exemple dans notre pays on entend par communiste _cette conception étant née et s'étant xxxxxx développée dans la conscience de notre peuple_ celui qui est allé de l'avant du temps de l'Occupation. Qui a créé l'E.A.M. et l'E.L.A.S. Qui a défendu le peuple contre l'oppresseur, le collaborateur et l'exploiteur. Qui a libéré le pays. Qui a donné au peuple un rêve et une perspective. Qui a soutenu de nouvelles générations dans d'innombrables combats. C'est celui qui a arrosé de son sang tous les "lieux connus d'extermination". Qui a subi les travaux forcés, la déportation à Anafi, à AÏ_Strati, à Ikaria, à Yaros, à Léros, à Makronissos. Qui a laissé sa jeunesse dans toutes les prisons de la tyrannie. C'est encore lui que l'on a trompé. A qui l'on a beaucoup menti, parce qu'il était très puissant et que tous le craignaient. Et lui, trahi, sans dirigeants qui l'expriment, abandonné à la rage des pires vauriens que l'histoire grecque ait vus naître, n'a pas perdu sa foi. Il est demeuré toujours et partout dévoué à la cause du peuple.

Et ce "communiste grec" existe par centaines de milliers. Pères, mères, jeunes, vieux et hommes mûrs. C'est le peuple puissant. C'est le coeur de la Grèce, qu'on l'avoue ou non. Et ce coeur possède son rythme propre. Cette lignée possède ses idéaux propres, sa propre tradition de combat. Et cette tradition a repris vie, ainsi que ces idéaux, à Polytechnique. Les mots d'ordre A BAS LE FASCISME_DEHORS LES AMERICAINS_GRECE HORS DE L'OTAN_SOUVERAINETE POPULAIRE_ n'ont pas été inventés à ce moment-là. Ils ont rejailli avec une force nouvelle d'une terre bien labourée et arrosée par des fleuves de sang. C'est aussi pour cela que l'américanocratie

a été prise de panique et que son instinct de classe aigu lui a fait déchaîner ses foudres contre les communistes. Elle a fait subir la falanga à Partsalidis. Elle a frappé avec rage Kiaios, Trikalinos, Paparigas et des dizaines d'autres combattants. Elle a ouvert le camp de Youra spécialement pour les communistes. La clandestinité s'est de nouveau répandue. Et il y a 99% de communistes, indépendamment du fait qu'ils appartiennent à l'un ou l'autre P.C.G., qu'ils soient indépendants ou membres de la Nouvelle Gauche.

Mais ces nouvelles persécutions n'arrêtent pas notre optimisme et notre foi. Nous sommes en ce moment très heureux de constater que ces mots d'ordre sont partagés et proposés par de nouvelles forces. Nouvelles dans le temps; et nouvelles aussi dans le domaine de la pensée. Nous nous réjouissons de les accueillir parmi nous.

Mais dans le cas de A.P., nous hésitons quelque peu à le faire. En lisant les "buts de la lutte du PAK", j'ai noté l'attaque d'A.P. contre l'oligarchie grecque: "la grande bourgeoisie grecque n'est pas autonome. Elle constitue une tête de pont rapace dépendant du capitale et du monopole étrangers, et particulièrement américains..." J'ai l'impression qu'avec ce "rapace" il veut nous dépasser...à gauche (comme tant d'autres, d'ailleurs...).

Je me demande comment il se fait qu'un politicien bourgeois, hier ministre de la toute puissante Union du Centre, qui était elle aussi dès sa naissance l'un des bastions de notre grande bourgeoisie vendue (kapraclorico), dépasse en sept ans le Mouvement tout entier de la Gauche

Grecque et aboutisse à son autre extrémité, et surtout sans le moindre mûrissement idéologique préalable, ainsi subitement et de façon inattendue ; c'est un véritable miracle moderne!

Naturellement tout le monde dit que tout évolue et change, en particulier en politique. Je ne partage pas cette opinion. Je veux dire par là qu'une variation politique peut se se faire relativement facilement, mais dans le même "camp de classe". Aujourd'hui en Grèce, tout comme hier, il y a deux camps: celui de la classe bourgeoise avec ses partis; celui de la classe ouvrière, avec sa lignée. Jusqu'à aujourd'hui les nombreux changements et variations se sont faits ~~se sont faits~~ en premier lieu à l'intérieur de chaque camp, et en second lieu du deuxième camp vers le premier. Il est rare qu'un politicien quelconque, et surtout de la catégorie de A.P., ait fait volte-face du premier vers le second! Un tel événement est très important et peut jouer un rôle considérable dans l'équilibre final des forces.

Pour arriver à une décision révolutionnaire aussi radicale, un ancien politicien bourgeois devra-t-avoir les raisons les plus graves. Qui devront naturellement être directement liées avec son estimation du rôle de la grande bourgeoisie grecque, du moins dans toute la période historique récente. Car cette classe n'est naturellement pas née aujourd'hui, c'est-à-dire avec la Dictature. Comme on le sait, de 1936 à 1967, pour en rester aux faits actuels, la grande bourgeoisie, avec ses organes Politiques et autres, a joué un rôle prédominant dans les évolutions intérieures du pays. Quelle position A.P. a-t-il prise vis-à-vis d'elle à ce moment-là? Etait-elle également alors dépendante des intérêts

II_

étrangers,lorsque par exemple elle soutenait la Dictature de Métaxas,lorsqu'elle encadrait GeorgesII? A Kaïros,lorsqu'elle a frappé le peuple et les communistes,en DDécembre I944,pendant la période 45-47,pendant la Guerre Civile? Et plus tard lorsqu'elle a de nouveau frappé le Mouvement populaire de 56 à 67?

Il manque donc depuis le début au raisonnement d'A.P. une prise de position claire vis-à-vis de la grande bourgeoisie grecque (et naturellement du complexe politique qui l'exprimait) au sein de la continuité historique.Car seul un refus clair le mènera du côté opposé.C'est-à-dire dans le "camp de classe" des forces qui durant toute cette période se sont radicalement opposées, confrontées et mesurées à chaque instant avec les forces de la grande bourgeoisie grecque.

Ces forces politiques combattantes et révolutionnaires n'étaient pas nombreuses.Il n'y en avait même pas deux ou trois,mais une seule et uniqueI Le P.C.G.

Dans la continuité historique elle-même,le P.C.G. a organisé l'E.A.M.,l'E.L.A.S.,l'E.P.O.N.,l'Armée Démocratique,l'E.D.A.,les Jeunesses Démocratiques Lambrakis;le P.A.M. Indépendamment de la ligne juste ou erronée de chaque direction du P.C.G.,<u>la seule force politique et combative</u> qui ait démasqué le ~~rôle~~ caractère rapace de la grande bourgeoisie grecque en la frappant sans merci,là où elle le pouvait et quand elle le pouvait,et qui a pour cette raison concentré sur elle le "monopole" de la haine mortelle de tous ses mécanismes et organes répressifs et meurtriers,est le P.C.G.

Par conséquent il manque ici aussi l'appréciation de A.P. envers le rôle historique du P.C.G. en tant qu'adversaire unique (depuis 50 ans) de la grande bourgeoisie grecque, dont il dénonce aujourd'hui lui aussi dans son programme le rôle insidieux.

En d'autres termes je crois que pour arriver à cette prise de position il est nécessaire de passer par l'opposition radicale envers la grande bourgeoisie, à la position du P.C.G., et seulement à partir de là prendre position vis-à-vis du P.C.G. lui-même et de la Gauche Grecque toute entière, telle qu'elle est articulée aujourd'hui.

Mais cette deuxième prise de position est de caractère différent. Car elle a lieu à l'intérieur de la même lignée.

A partir de là je crois que la discussion sérieuse sur le programme même peut commencer. Pour voir jusqu'à quel point il répète les positions de la Gauche Grecque ou s'identifie à elles. Ce qu'il apporte de nouveau. Comment il le prouve. Autrement dit mesurer et apprécier correctement sa véritable contribution à la lutte Commune.

Nous nous trouvons nous aussi aujourd'hui dans une phase de recherche. Bien que nous sortions des entrailles du mouvement communiste grec, nous croyons que les temps actuels nous imposent de voir notre mouvement lui-même de la façon la plus objective et la plus critique possible.

Mais autant nous nous sentons libres et affranchis vis-à-vis

de nous-mêmes et de notre passé commun, autant par contre nous demeurons implacables envers toute tentative d'anti-communisme ouvert ou dissimulé, car nous savons trop bien où conduit tout "socialisme" faisant front aux communistes. En particulier en Grèce, toute tentative sous l'étiquette de "réforme socialiste" qui ne prendra pas en considération la réalité historique spécifique et qui voudra devancer, ignorer délibérément, ou, pire encore, frapper la Gauche Grecque, telle qu'elle est articulée aujourd'hui par l'histoire, est condamnée à l'avance dans la conscience du peuple grec.

Car aujourd'hui, tout comme hier, notre mouvement progressiste populaire grec s'identifie au mouvement communiste grec. Il n'y a pas eu d'autre voie jusqu'à aujourd'hui. Et nous sommes certains que demain non plus il ne pourra exister aucune force politique capable d'exprimer notre mouvement populaire et tout le peuple grec, de se mesurer et de combattre jusqu'à la victoire finale avec l'ennemi de classe sans scrupules, que cette force révolutionnaire éprouvée, indomptable et toujours présente que sont les communistes grecs.

Je dirais même plus, en insistant de nouveau sur le fait qu'il ne peut pas y avoir de véritable force révolutionnaire faisant front aux communistes grecs. Sa marche peut être tout au plus parallèle. Et nous le souhaitons de tout notre coeur, aussi bien pour A.P. que pour tout autre combattant dont la conscience et la pensée le conduisent avec détermination loin du camp adverse et lui font prendre position soit dans nos lignes, soit à nos côtés.

Paris; I2-2-74.

ΚΕΙΜΕΝΟ Νο6

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ
«ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΠΑΚ — Σχέδιο γιά συζήτηση Νοέμβρης 1973»

Τό ΠΑΚ συνδέεται ἀσφυκτικά μέ τήν προσωπικότητα τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου. Δηλαδή δέν ἔδειξε ἕως σήμερα ὅτι τό κέντρο ἀποφάσεων βρίσκεται στή βάση του ἔστω σέ κάποιο ἄλλο ὄργανο κορυφῆς. ΠΑΚ σημαίνει ΑΠ. Καί γι' αὐτό τό Πρόγραμμά του καθώς καί κάθε ἄλλο κείμενο θά πρέπει νά τό δοῦμε πάντα σέ σύνδεση μέ τό πρόσωπο τοῦ ΑΠ.

Λέγεται ὅτι ἡ μορφή τῆς αὐριανῆς κοινωνίας, ὅπως τή θέλει τό κάθε Κόμμα ἤ Κίνημα, βρίσκεται ἀπό τώρα μέσα στό ὀργανωτικό του κύτταρο. Ἄν πάρουμε σά βάση αὐτή τήν ἀρχή, τότε ἡ κοινωνία πού μᾶς προτείνει τό ΠΑΚ ἔχει χαρακτήρα πατερναλιστικό. Θά εἶναι μιά σοφή καί «δίκαιη» δικτατορία ὑπό τήν σκέπη ἑνός καλοῦ, σοφοῦ καί δίκαιου ἀνδρός.

Ὁ ΑΠ. πῆρε ἐνεργό μέρος στή ζωή τοῦ τόπου στά 1963. Πολύ γρήγορα θεωρήθηκε διάδοχος τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου στήν ΕΚ. Ἐκλέχτηκε βουλευτής. Ἔγινε ὑπουργός. Μετά τό 1965 ἄρχισε νά διαφοροποιεῖται ἀπό τίς θέσεις τῆς ΕΚ. Τότε συνδέθηκε μέ τρόπο ἀόριστο μέ μιά καινούργια παράταξη, ἐπίσης ἀόριστη, τήν κεντροαριστερά. Στελεχώθηκε γρήγορα ἀπό τούς προοδευτικούς ἀστούς καί ἰδιαίτερα ἀστούς διανοούμενους καί τεχνοκράτες. Μέ τή δικτατορία πιάστηκε. Ὅσο καιρό ἦταν μέσα στήν Ἑλλάδα (τό μεγαλύτερο διάστημα στή φυλακή καί πολύ λίγο στό σπίτι του) ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1967 ὡς τόν Γενάρη τοῦ 1968 δέν ἔδωσε καμμιά κατεύθυνση γιά τό τί πρέπει νά γίνει. Μόλις βγῆκε στό ἐξωτερικό, πῆρε ἀμέσως στάση "σκληρή" κατά τῆς Δικτατορίας. Στό πρῶτο διάστημα διατήρησε τόν τίτλο τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς ΕΚ. Μετά ἄρχισε νά προσεγγίζει πρός τήν εὐρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία. Συνεργάστηκε μέ τήν Ἀντίσταση Ἀριστερά, κομμουνιστικῆς κυρίως προελεύσεως. Ἔκανε συμμαχία, στά χαρτιά, μέ τό Γραφεῖο Ἐσωτερικοῦ. Κατά τήν τελευταία περίοδο πλησίασε τό ὀρθόδοξο ΚΚΕ. Ὅλες αὐτές οἱ συμμαχίες δέν εἶχαν ποτέ οὐσιαστικό χαρακτήρα. Καί μποροῦν νά θεωρηθοῦν σάν τακτικοί ἐλιγμοί. Καί δέν ἦταν ὑποχρεωτικό νά ἐπηρεάζουν τά θεμέλια π.χ. τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος.

Ἐντούτοις, ξαφνικά, τά θεμέλια τοῦ ΠΑΚ ἄλλαξαν ριζικά (1972). Ὁ ΑΠ δέν ἀνήκει πιά στίς δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης πού τόν ἀνέδειξε. Μέ τό Πρόγραμμά του μεταπηδᾶ στό ἀντίθετο ἀκριβῶς στρατόπεδο καί συναντᾶ ὅλους αὐτούς πού ἕως σήμερα ἐπιδιώκουν τήν καταστροφή ὅλων τῶν προνομίων ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης καί τήν ἀντικατάσταση τοῦ κυριαρχικοῦ της ρόλου ἀπό τήν λαϊκή κυριαρχία. Δηλαδή τούς ἕλληνες κομμουνιστές.

+

Τό εύλογο ερώτημα πού γεννιέται από αυτή τήν τόσο δραματική καί απρόβλεπτη μεταστροφή είναι τό εξής: «Ποιοί παράγοντες, ποιοί λόγοι καί ποιές ανάγκες οδήγησαν τό ΑΠ σ' αυτή τήν ριζική αλλαγή;»

Αυτό τό ερώτημα συνδέεται οργανικά μέ ένα δεύτερο: «Άραγε ό ΑΠ σ' αυτό τό μεταβατικό διάστημα (1968-73) συνδέθηκε ξαφνικά μέ νέες κοινωνικές δυνάμεις μέσα στή χώρα μας, εγκαταλείποντας τίς λαϊκές πού τόν στήριζαν ως τώρα, καί έτσι κάτω από τήν καθαρτήρια επίδραση τους οδηγήθηκε στήν ανάγκη νά ξαναπλαισιώσει τά βασικά του αιτήματα καί αρχές, στό καινούργιο του πρόγραμμα;»

Υπογραμμίζουμε τή λέξη «ξαναπλαισίωση», γιατί αυτές οί αρχές καί τά αιτήματα στό σύνολό τους δέν έχουν απλώς διατυπωθεί από τή φρουρά της Ελληνικής Αριστεράς (δηλ. τό ΚΚΕ καί σέ μιά περίοδο από τήν ΕΔΑ) αλλά έγιναν σημαίες πάλης πού τίς υπερασπίστηκαν μέ αμέτρητες θυσίες καί αίμα τά μέλη καί τά στελέχη της Ελληνικής Αριστεράς δηλαδή οί Έλληνες κομμουνιστές. Ιδιαίτερα από τήν Αλβανία καί μετά.

Νομίζω ότι τά ερωτήματα αυτά γεννιούνται μέσα σέ κάθε τίμιο αγωνιστή, δεδομένου ότι σήμερα οι κάθε είδους αριστερές καί αριστερίστικες παραστροφές, βρίσκουν απήχηση, ιδιαίτερα μέσα στή νέα, καί επομένως είναι νόμιμο νά διερευνηθούν καί νά απαντηθεί μέ τήν επιμέλεια καί τήν σοβαρότητα σέ κάθε προσπάθεια, πού συνδέεται φυσικά άμεσα μέ τήν ανάγκη στή φρουρά μας.

Τό ερώτημα πού αφορά τό σύγχρονο πρόγραμμα πάλης είτε τό τακτικό (φραστικό) έλεγχο, τό βάζει νομίζω ή ίδια ή επαναστατική μας πείρα. Άλλωστε ή ζωή στό άμεσο μέλλον θά μάς δείξει ποιά από τά προγράμματα μέ βάση «επαναστατικές» αποτελούν απλές φράσεις ή εκφράζουν ειλικρινή θέληση γιά αγώνα.

Σέ σχέση μέ τήν Ελλάδα, ξέρουμε καλά ότι ό λαός μας καί ιδιαίτερα ή νεολαία μας, έχουν πεισθεί από καιρό πρίν από χθές γιά τήν ορθότητα καί τήν αναγκαιότητα τής προοπτικής πού προβάλλει ή Ελληνική Αριστερά. Τό Πολυτεχνείο, όσο κι αν σέ όποιον, υπήρξε θρίαμβος τών ιδεών καί τών αρχών της Αριστεράς. Τά συνθήματα πού ακούστηκαν μέσα εκεί ήταν, γιά συντριπτική της πλειοψηφία, τά ίδια μέ κείνα πού υπερασπίστηκαν στήν εποχή της οί νέοι τού ΚΚΕ τού ΕΑΜ τού ΕΛΑΣ καί της ΕΠΟΝ στά βουνά καί στούς δρόμους της Ελεύθερης Ελλάδας. Ελεύθερης μέ τό αίμα τών δικών τους ηρώων. Τά ίδια μέ κείνα πού συνέπνευσαν ολόκληρη τήν ελληνική νεολαία, ιδιαίτερα από τό 1958 ως τό 1967, μέ επικεφαλής τή νεολαία τής

+

ΕΔΑ καί αργότερα στούς Λαμπράκηδες.

Βλέπουμε λοιπόν ότι ανεξάρτητα μέ τις θέσεις της Α ή Β ηγεσίας της Αριστεράς, στη βάση του λαού καί στη νεολαία υπάρχει μιά συνέχεια. Ή ίδια συνέχεια υπάρχει καί από τα άκρα του αντίπαλου. Π.χ. στην Κατοχή οι σημερινοί ασφαλίτες, Ιωαννίδης, Παπαδόπουλος καί Σία ήταν μαζί μέ τους γερμανοτσολιάδες της Χίτ κλπ. Αυτοί ακριβώς οι ίδιοι, όπως πριν (1945-67) δύναμη κρούσης ολόκληρου του αντιδραστικού κατά του κομμουνισμού παρατικού κόσμου της αστικής τάξης. Τώρα, μέ τη δικτατορία, πάλι οι ίδιοι, σημερινοί συνένοχοι της αμερικανοκρατίας.

Δηλαδή βλέπουμε ότι στα τελευταία 40 χρόνια καί αντιπαλεύουν δύο ακραίοι ανθρώπινες ομάδες! Οι έλληνες κομμουνιστές καί οι έλληνες φασίστες. Ανάμεσα τους οι αστικές πολιτικές δυνάμεις μετατοπίζονται. Χτές μαζί μέ τους φασίστες σήμερα εν αντιθέσει μαζί μέ τους κομμουνιστές. [Αυτή ή απλουστευμένη εικόνα έχει φυσικά ένα κενό. Θα νομισθεί δηλ. ότι τα όργανα καταπίεσης (ασφάλεια, χωροφύλακες κλπ) είναι "πιό πέρα" από τη πολιτική εκπροσώπηση της αστικής τάξης. Το πρόβλημα είναι πολυσύνθετο καί νομίζω ότι το προσεγγίζουμε ορισμένα σε προηγούμενα άρθρα μας (βλέπε π.χ. στο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΚΡΑΤΙΑ ότι κεφάλαια μέσα στο Χρέος). Το γεγονός πάντως παραμένει ότι στη βάση της "φυσικής αλληλεγγύης" αυτής οι δύο δυνάμεις [δηλ. όλα τα φασιστικής νοοτροπίας κέντρα κρούσης, που αυτά όργανα του ξένου καί ντόπιου κεφάλαιου της διεθνούς καί ντόπιας οικονομικής ολιγαρχίας καί από την άλλη πλευρά οι έλληνες κομμουνιστές, εκπροσωπώντας την υπόθεση του εργαζόμενου λαού,] βρέθηκαν σταθερά καί θανάσιμα αντιμέτωπες.]

Φυσικά όταν λέμε "κομμουνιστές" εννοούμε ολόκληρη τη βάση του λαού, μέχρι σήμερα — που κινητοποιήθηκε, οργανώθηκε, αγωνίστηκε κάτω από καθοδήγηση της Ελληνικής Αριστεράς.

Είναι γνωστό ότι η Δικτατορία βρήκε την ηγεσία της Αριστεράς σε κρίση πού σε συνέχεια κορυφώθηκε. Τα γεγονότα είναι γνωστά.

Μήπως όμως το ότι στις κορυφές υπάρχει κρίση, σημαίνει ότι το Κίνημα της Αριστεράς διαλύθηκε στη βάση του; Τα γεγονότα στο Πολυτεχνείο έδειξαν ακριβώς το αντίθετο! Θα έλεγε κανείς ότι το Κίνημα της Αριστεράς προχώρησε καί μάλιστα κατέκτησε νέες θέσεις σε πείσμα των ηγεσιών της Αριστεράς. Ποιοί το εκπροσωπούν; Όλα

οἱ ἀγωνιζόμενοι ἀριστεροί. Ἀνεξάρτητοι πού ἀνήκουν καί πού δέν ἀνήκουν!
Γιατί εἶναι ἡ ἰδεολογία, ἡ κοσμοθεωρία, ἡ φιλοσοφία, ἡ μεθοδολογία,
ἡ κοινωνική καί πολιτική σύνθεση τῆς Ἀριστερᾶς καί φυσικά
ἡ πολιτική παράδοση, ἡ ἀνεκτίμητη πολιτική καί ἀγωνιστική κληρονομιά
τῆς Ἀριστερᾶς, πού ἐμπνέει καί καθοδηγεῖ τόν ἀγωνιζόμενο λαό καί νεο-
λαία μας, σήμερα — ὅπως καί χτές.
Ὑπάρχει μήπως καμμιά ἀμφιβολία ὅτι μέσα ἀπό αὐτό τό καμίνι τῆς πάλης
ἡ Ἑλληνική Ἀριστερά θά ἀναδείξει τό καινούργιο καθοδηγητικό τῆς πρωτοπορεία
πού θά τό ἐκφράζει σέ ὅλη τῆς τήν ἔνταση καί βάθος; Αὐτές οἱ δυνάμεις εἶναι
ὑπαρκτές. Ἔδειξαν ὡς σήμερα τεράστια ἀντοχή καί ἀντίσταση σέ κάθε εἴδους
καταπίεση παρ' ὅτι δέχτηκαν αὐτές τό κύριο βάρος τῶν χτυπημάτων τοῦ ταξικοῦ
ἀντιπάλου.
Ὅμως μήπως καί ἡ κρίση πού σημειώνεται στίς κορυφές δέν εἶναι, θάλεγε κανείς, "φυ-
σιολογική"; Ἄραγε ποιό κίνημα στό κόσμο μπῆκε μπροστά σέ τόσα καί τέτοια
προβλήματα; Εἶχε νά ἀντιμετωπίσει τόσες καί τέτοιες συνωμοσίες καί ἐπιθέσεις
ἀπό ἀντιπάλους διεθνεῖς καί ἐγχώριους καί τόσους συμβιβασμούς καί ἐγκατα-
λείψεις ἀπό ἔξω καί ἀντεπιθέσεις ἐγχώριες καί διεθνεῖς; Ποιό κίνημα στό κόσμο
δημιούργησε μέσα σέ μιά δεκαετία δύο ἔνοπλους ἀγῶνες σέρνοντας μαζί του τό
ἀνθό τοῦ λαοῦ;
Ἐμεῖς, οἱ κομμουνιστές, ἐξετάσαμε καί ἐπισημάναμε τά λάθη καί τίς ἧττες
μαζί ξέρουμε ὅτι μόνο τότε, ὅταν βαθιά κατανοήσουμε καλά τίς αἰτίες
πού τίς γέννησαν, μόνο τότε θά μπορέσουμε νά ξαναδώσουμε στό Κόμμα μας
τήν ἀποτελεσματική του φήμη καί δύναμη.
Ὅμως ἀπό τό σημεῖο αὐτό ὡς νά σβήνουμε μέ μιά μονοκοντυλιά ἀπ' ὅλα
ἀπ' ἱστορική πραγματικότητα καί νά διαγράφουμε, στό χαρτί, ἀπ'
ἱστορική συνέχεια, ἀποτελεῖ κατά τή γνώμη μας μέγα πολιτικό
λάθος πού ὁδηγεῖ ἀναγκαστικά σέ ἀδιέξοδα. Γιατί δέν εἶναι δυνατόν
νά ἀγνοεῖ κανείς ὁλοκληρωτικά ἀπ' ὅλη τήν ἱστορία καί μαζί της τό
δυναμικό ὑποκειμενικό παράγοντα πού διαδραμάτισαν ρόλο ἀποφασιστι-
κό στήν τελική της διαμόρφωση.
Ναί, σήμερα, ὅλοι βλέπουν (καί τέλος!) ὅτι γεννιέται ἕνα
ὑπέροχο ΒΡΕΦΟΣ! Εἶναι τό ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ. Εἶναι ἡ Ἑλλάδα
τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Ἡ Ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Ἡ Ἀνεξάρτητη. Ἡ Ἑλλάδα
τῆς Ἐθνικῆς Ἀναγέννησης. Ἡ Ἑλλάδα τῆς Δημοκρατίας μέ σοσιαλισμό

ἔννοια αὐτοῦ πού τόσο ἀκριβοῦ γιά τούς Ἕλληνες κομμουνιστές, ὅρου.

Οἱ πιό φιλόδοξοι καί οἱ πιό πονηροί παραμονεύουν κοντά στή φάτνη γιά νά τό πάρουν στά χέρια καί νά ποῦν: «Δικό μου εἶναι!» Σάν ἡ στιγμή τῆς γέννησης νά εἶναι ξεκάρφωτη ἀπό παρελθόν. Σάν νά μήν ὑπῆρξε ἀνάγκη καί προϋπόθεση νά προϋπάρξει ἡ σύλληψη καί ἡ γονιμοποίηση!

Συνωστίζονται τώρα μπροστά στό λίκνο. Μᾶς [illegible] κατάμουτρα ὡραῖες φράσεις. Ἐπαναστατικά προγράμματα, στά χαρτιά, θάλεγε κανείς ὅτι πετοῦν πάνω ἀπό τά κορμιά μας, πάνω ἀπό τίς ψυχές μας, πάνω ἀπό τά πάθη καί τό αἷμα μας, γιά νά ξαναπάρουν τό ὑπέροχο βρέφος!

Ὦ Ἕλληνες Κομμουνιστές, ὅπου κι ἄν βρίσκεστε! Παραμερίστε τή λάμψη σας. Δέν βλέπετε ὅτι πάνε νά σᾶς κλέψουν τούς καρπούς ἀπό δικούς σας ἀγῶνες; Κι ἄν ἦταν μόνο ἀπό δικούς σας, χαλάλι! Ὅμως ἔχετε μήπως τό δικαίωμα ν' ἀφήσετε σέ τρίτους νά σφετεριστοῦν τό αἷμα τῶν συντρόφων σας;

Κι ἐδῶ μπαίνει τό καίριο ἐρώτημα: Αὐτή ἡ Σοσιαλιστική-Δημοκρατική Ἑλλάδα, ὅπως τήν περιγράφει καί ὁ ΑΠ στό πρόγραμμα τοῦ ΠΑΚ, εἶναι ποτέ δυνατόν νά εἶναι α ν τ ι κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ή; Γιατί ὁ ΑΠ διακηρύσσει ἀνοιχτά τόν ἀντικομμουνισμό του, πού δέν εἶναι φυσικά μιά κριτική στήν ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ ἀλλά μιά ἄρνηση ἀπό τή ρίζα του, ὁλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, δηλαδή τῆς ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς.

Τί εἶναι ὁ κομμουνισμός; Ὑπάρχει ἕνα κοινό σημεῖο, δηλαδή ἡ ἀποδοχή τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ στή θεωρία καί στήν πράξη. Ἀπό κεῖ καί πέρα ἀρχίζουν οἱ γνωστές ἰδιομορφίες. Π.χ. στή χώρα μας ἡ ἔννοια κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ή ς, ὅπως γεννήθηκε καί μεγάλωσε μέσα στή συνείδηση τοῦ λαοῦ μας εἶναι ἐκεῖνος πού στάθηκε μπροστά στόν καιρό τῆς Κατοχῆς. Πού δημιούργησε τό ΕΑΜ καί τόν ΕΛΑΣ. Πού ὑπερασπίστηκε τό λαό ἐνάντια στόν κατακτητή, τούς προδότες καί τούς ἐκμεταλλευτές. Πού ἀπελευθέρωσε τή χώρα. Πού ἔδωσε στό λαό ὅραμα καί προοπτική. Πού ἀτσάλωσε τίς νέες γενιές μέσα σέ ἀμέτρητους ἀγῶνες. Εἶναι αὐτός πού πότισε μέ τό αἷμα του, ὅλους τούς "γνωστούς τόπους ἐκτελέσεως". Πού ἔσκαψε τό χῶμα τῆς ἐξορίας στήν Ἀνάφη, τόν Ἅη Στράτη, τήν Ἰκαριά, τή Γυάρο, τή Λέρο καί τή Μακρόνησο. Πού ἄφησε τά νιάτα του σέ ὅλες τίς φυλακές τῆς τυραννίας. Εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος πού τόν ξεγέλασαν. Πού τοῦ εἶπαν ψέματα πολλά. Γιατί ἦταν πολύ δυνατός καί ὅλοι τόν φοβόντουσαν. Κι αὐτός προδομένος, χωρίς ἡγεσία πού νά τόν ἐκφράζει, ἀφημένος στή λύσσα τῶν χειρότερων καθαρμάτων πού γέννησε ἡ ἑλληνική ἱστορία, νά μή χάνει τήν αἴσθησή του. Νά παραμένει πάντοτε καί παντοῦ προσηλωμένος στήν ὑπόθεση τοῦ λαοῦ.

Κι αὐτός ὁ "Ἕλληνας κομμουνιστής" ~~[illegible]~~ εἶναι ἑκατοντάδες χιλιάδες. Μάνες πατεράδες νέοι γέροι καί ὥριμοι ἄντρες. Εἶναι ὁ [illegible] λαός.

+

Mein Herr Vater war ein Mann von großer Gelehrsamkeit, und
ich habe mich oft gewundert, daß er, der so viele Bücher
geschrieben hat, keinen Verleger gefunden hat, der sie
drucken wollte. Ich selbst habe mich, seitdem ich
denken kann, mit Büchern beschäftigt, und ich
habe mir oft gewünscht, daß ich auch ein Buch
schreiben könnte, das gedruckt würde. Aber
ich habe nie einen Gedanken gehabt, der
mir wichtig genug erschien, um ihn zu
Papier zu bringen. Und so ist es
geblieben.

Ich habe mich oft gefragt, warum
mein Vater keinen Verleger fand.
Seine Bücher waren nicht schlecht.
Sie waren sogar sehr gut. Sie
waren klar und logisch aufgebaut
und behandelten Themen, die
damals wichtig waren. Aber
sie fanden keine Leser.

Ich glaube, der Grund war,
daß er zu genau war. Er
wollte jeden Satz so lange
verbessern, bis er perfekt
war. Und perfekt wurde
er nie. Also schrieb er
immer weiter, und die
Bücher wurden immer
länger und immer
unverkäuflicher.

Ich habe mir geschworen,
daß ich nicht so werden
will. Ich will lieber
ein schlechtes Buch
schreiben, das gedruckt
wird, als ein perfektes
Buch, das niemand
jemals liest.

Ich habe mir geschworen,
daß ich nicht so werden
will. Ich will lieber
ein schlechtes Buch
schreiben, das gedruckt
wird, als ein perfektes
Buch, das niemand
jemals liest.

Είναι η καρδιά της Ελλάδας, είτε το ομολογούμε είτε όχι. Κι αυτή η καρδιά έχει τους δικούς της ρυθμούς. Αυτή η παράταξη έχει τα δικά της ιδεώδη, τις δικές της αγωνιστικές παραδόσεις. Κι αυτές οι παραδόσεις μαζί μ' αυτά τα ιδεώδη ξανανάψανε στις μέρες του Πολυτεχνείου. Τα συνθήματα ΚΑΤΩ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ - ΕΞΩ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ - ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΤΟ. ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, δεν εφευρέθηκαν εκείνη τη στιγμή. Αναστηλώσανε, με καινούργια δύναμη, μέσα από με καινά σχέσεις και καινά ποτισμένες με [illegible] αιμάτων. Γι' αυτό και η αμερικανοκρατία πανικοβλήθηκε και με το όπλο της ταξικό ένστικτο έστησε τα πυρά της ολοκληρωτικά ενάντια στους κομμουνιστές. Έκανε φάλαγγα σαν Παρτσαλίδη. Χτύπησε μασκαρεμένα τους κι αυτό Τσικαλιώτο, Λαπατζήδα και δεκάδες άλλους αγωνιστές. Ανοιχτά τα ξέρουν ειδικά μέσα στους κομμουνιστές. Και η αστυνομία ξαναφωνάζει πάλι. Κι είναι 99% κομμουνιστές, αδιάφορο αν ανήκουν στο ένα ή στο άλλο ΚΚΕ, αν είναι ανεξάρτητοι είτε αν είναι μέλη της Νέας Αριστεράς.

Όμως αυτές οι καινούργιες δυνάμεις δεν σταματούν στην ιδεολογία και στην αίσθηση μας. Αυτή τη στιγμή η χαρά μας είναι μεγάλη όταν διαπιστώνουμε ότι αυτά τα συνθήματα τα συμμερίζονται και τα προβάλουν καινούργιες δυνάμεις. Καινούργιες στα χρόνια. Είναι καινούργιες στη σκέψη. Χαιρόμαστε και τις καλωσορίζουμε στη γειτονιά μας.

Όμως όταν απειλούνται τα ΑΠ, λέω να τα κάνουμε, έχουμε καθήκον ενθουσιασμού. Διαβάζοντας τις «Στόχους του αγώνα του ΠΑΚ» σημειώνω από επίθεση του ΑΠ κατά της ελληνικής ολιγαρχίας: «η ελληνική μεγαλοαστική τάξη δεν είναι αυτόνομη. Αποτελεί εξαρτημένο κομπραδόρικο απογέννημα του ξένου και ιδιαίτερα του αμερικάνικου μονοπωλιακού κεφαλαίου...». Η εντύπωσή μου είναι πως με τα «κομπραδόρικα» και λοιπά, λέει να μας ξεπεράσει ... τ' αριστερά (όπως τόσοι τόσοι άλλοι, εμ' άλλον..)

Διερωτώμαι πώς γίνεται ένας αυτός ο ηγετικός χθεσινός υπεύθυνος της πανίσχυρης ΕΚ, που ήταν κι αυτή από τα γεννοχαϊδεμένα της από τα φρούρια της κομπραδόρικης μεγαλοαστικής μας τάξης, μέσα σε μια επταετία, να ξεπεράσει ολόκληρο το κίνημα της Ελληνικής Αριστεράς και να φτάσει στην άκρη του άκρου, και μάλιστα χωρίς να προηγηθεί η παραμικρή ιδεολογική κρίση, έτσι ξαφνικά και ανεπανόρθωτα, αυτό πια αποτελεί αληθινό θαύμα!

Φυσικά όλα εξελίσσονται και όλα αλλάζουν. Ιδιαίτερα στην πολιτική. Αυτά γίνονται. Εγώ δεν τα συμμερίζομαι. Δηλαδή θέλω να πω ότι μπορεί να υπάρξει πολιτική μεταστροφή σχετικά γρήγορα. Όμως μέσα

στό ἴδιο, ταξικό, στρατόπεδο. Σήμερα στήν Ἑλλάδα, ὅπως καί χθές, ὑπάρχουν δύο στρατόπεδα: τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τά κόμματά της, τῆς ἐργατικῆς τάξης, μέ τήν παράταξή της. Ἐνῶ σήμερα οἱ πολλές ἀλλαγές καί μετατοπίσεις γίνονται κατά πρῶτο λόγο μέσα στό ἐσωτερικό τοῦ κάθε στρατοπέδου καί κατά δεύτερο ἀπό τό δεύτερο στρατόπεδο πρός τό πρῶτο. Ἐπίσης κάθετος πολιτικής καί μάζεψαν στίς κατηγορίες τοῦ ΑΠ μετακινεῖται ἀπό τό πρῶτο στό δεύτερο! Κάτι τέτοιο εἶναι πολύ σημαντικό καί μπορεῖ νά παίξει ρόλο σπουδαῖο στόν τελικό συσχετισμό τῶν δυνάμεων.

Γιά νά φτάσει σέ μιά τέτοια ειρηνοπαστική – ἐπαναστατική ἀνάφαση – ἕνας λαός αὐτός πολιτικός, θά πρέπει νά ἔχει σοβαρότατο λόγο. Στό φυσικά θά πρέπει νά συνδέονται σ' αὐτό μιά ἐκτίμηση του σχετικά μέ τό ρόλο τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, τουλάχιστον μέσα σέ ὅλη τη πρόσφατη ἱστορική περίοδο. Γιατί φυσικά ἡ τάξη αὐτή δέν γεννήθηκε ξαφνικά σήμερα δηλ. μαζί μέ τήν Δικτατορία. Ὅπως εἶναι γνωστό ἀπό τό 1936 ἕως τό 1967, γιά νά ~~[illegible]~~ μείνουμε μόνο στά σύγχρονα γεγονότα ἡ μεγαλοαστική τάξη, μέ τά ὄργανά της, πολιτικά καί ἄλλα, ~~[illegible]~~ διαδραμάτισε κυριαρχικό ρόλο μέσα στήν ἐσωτερική ἐξέλιξη τοῦ τόπου. Πῶς τοποθετεῖται ὁ ΑΠ ἀπέναντί της στό διάστημα αὐτό; Ἦταν καί τότε ἐξάρτημα ξένων συμφερόντων; Ἔπρεπε π.χ. στήριξε τήν Δικτατορία τοῦ Μεταξᾶ, ὅταν [illegible] τόν Γεώργιο Β. στό Κάιρο, ὅταν χτυποῦσε τό λαό καί τούς κομμουνιστές τόν Δεκέμβρη τοῦ 1944, τήν περίοδο 45–47, τόν Ἐμφυλιοπόλεμο. Καί ἀργότερα ὅταν καί πάλι χτυποῦσε τό λαϊκό κίνημα ἀπό τό 56 ἕως τό 67.

Ὥστε κατ' ἀρχήν λείπει ἀπό τήν ἀξιολόγηση τοῦ ΑΠ ἡ ξεκαθάρη τοποθέτηση ἀπέναντι στήν ἑλληνική μεγαλοαστική τάξη (καί φυσικά στό πολιτικό σύστημα πού τήν ἐκφράζει) μέσα στήν ἱστορική συνέχεια. Γιατί μόνο αὐτή ἡ ξεκαθάρη ἄρνηση θά τοῦ φέρει φυσιολογικά στήν ἀντίπερη μεριά. Δηλαδή μέσα στό ταξικό στρατόπεδο ἐκείνο τῶν δυνάμεων πού ὅλη αὐτή τήν περίοδο ἦταν σέ ἔμπρακτη ἀντίθεση, ἀντιπαρατάχθηκαν καί ἀναμετρήθηκαν κάθε στιγμή μέ τις ὅποιες δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης.

Αὐτές οἱ πολιτικές – μαχητικές – ἐπαναστατικές δυνάμεις δέν ἦταν πολλές. Δέν ἦταν δύο ἤ τρεῖς. Ἦταν μία καί μόνη! Ἦταν τό ΚΚΕ.

Μέσα στό ἴδιο ἱστορικό συνεχές ~~τό~~ ΚΚΕ ὀργάνωσε τό ΕΑΜ, ΕΠΑΣ, ΕΠΟΝ, Δημοκρατικό Στρατό, ΕΔΑ, ΔΝΛ, ΠΑΜ. Ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ὀρθή ἤ λαθεμένη γραμμή σέ κάθε φορά ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ, ἡ μοναδική πολιτική καί ὀργανωτική δύναμη πού ξεσκέπασε τό «κομπραδόρικο» καί ρόλο τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης χτυπώντας την ἀδιάκοπα ὅπου καί ὅταν μποροῦσε καί πού γι' αὐτό τό ρόλο συγκέντρωσε ἐπάνω της μονοπωλιακά τό θανάσιμο μίσος ὅλων τῶν κατασταλτικῶν καί δολοφονικῶν της μηχανισμῶν καί ὀργάνων, εἶναι τό ΚΚΕ.

Ἑπομένως κι ἐδῶ λείπει ἡ ἐκτίμηση τῆς ΑΠ, ὡς πρός τόν ἱστορικό ρόλο τοῦ ΚΚΕ ~~σάν~~ μοναδικοῦ ἀντιπάλου (ἐδῶ καί 50 χρόνια) τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, πού σήμερα κι αὐτή κατάργησε μέ τό πρόγραμμά της τόν προδοτικό της ρόλο.

Μιά ἄλλη φορά πιστεύω πώς γιά νά φτάσει κανείς σ' αὐτή τήν τοποθέτηση εἶναι ἀναγκαῖο νά περάσει ~~ἀπό~~ τήν ἑνιαία ἀντίθεση πρός τή μεγαλοαστική τάξη τῆς θέσης — ΚΚΕ, καί μόνο τότε, ἀπό κεῖ καί πέρα νά τοποθετηθεῖ σέ σχέση μέ τό ἴδιο τό ΚΚΕ καθώς καί μέ ὁλόκληρη τήν Ἑλληνική Ἀριστερά, ὅπως εἶναι σήμερα διαρθρωμένη.

Ὅμως αὐτή ἡ δεύτερη τοποθέτηση εἶναι διαφορετικοῦ χαρακτήρα. Γιατί γίνεται μέσα στό ἐσωτερικό τῆς ἴδιας παράταξης.

Ἀπό κεῖ καί πέρα νομίζω ὅτι μπορεῖ ν' ἀρχίσει ἡ σοβαρή συζήτηση ἐπάνω στό ἴδιο τό Πρόγραμμα. Νά δοῦμε σέ πιό σημεῖο ταυτίζεται ἤ ἐπαναλαμβάνει τίς θέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς. Τί καινούργιο φέρνει. Πῶς τό τεκμηριώνει. Μέ δυό λόγια νά μετρήσουμε καί νά ἐκτιμήσουμε σωστά τήν πραγματική συμβολή του στόν <u>Κοινό ἀγώνα</u>.

Καί μεῖς σήμερα βρισκόμαστε σέ μιά περίοδο ἀναζήτησης. Ἄν καί βγαίνουμε μέσα ἀπό τά σπλάχνα τοῦ ἑλλ. Κομμουνιστικοῦ κινήματος πιστεύουμε ὅτι οἱ καιροί ἐπιβάλλουν νά δοῦμε ὅσο γίνεται πιό ἀντικειμενικά καί πιό κριτικά ~~τό~~ ἴδιο μας τό κίνημα.

Ὅμως ὅσο ἐλεύθεροι καί ἀποδεσμευμένοι αἰσθανόμαστε ἀπέναντι στόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας καί τό κοινό μας παρελθόν, τόσο ~~ἀντίθετα~~ ἀμείλικτα ἀντίθετοι παραμένουμε σέ κάθε ὁποιουδήποτε φανεροῦ ἤ κρυφοῦ ἀντικομμουνισμοῦ γιατί ξέρουμε καλά πιά πού ὁδηγεῖ κάθε εἴδους "σοσιαλισμός" μέ μέτωπο τούς κομμουνιστές. Ἰδιαίτερα